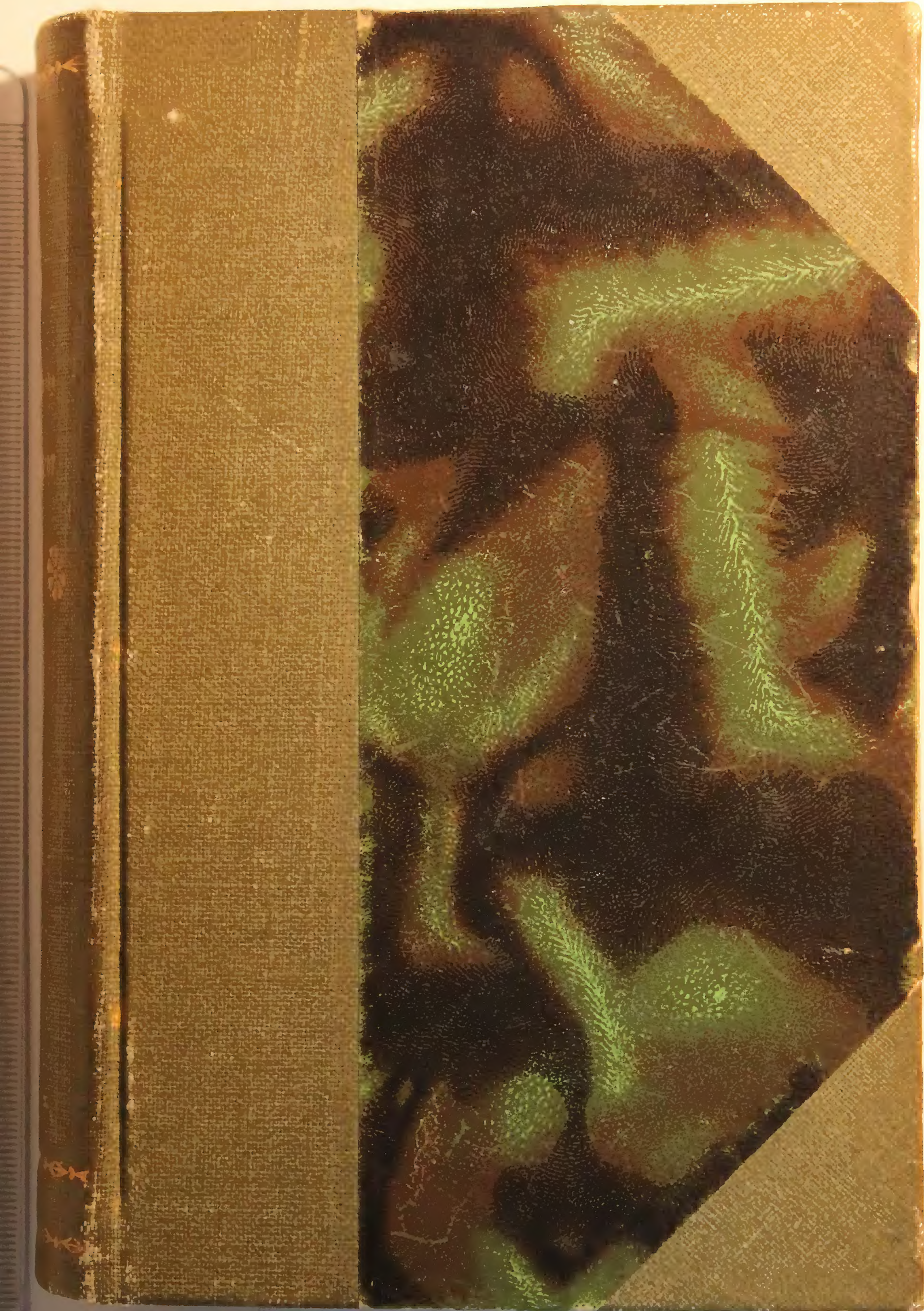
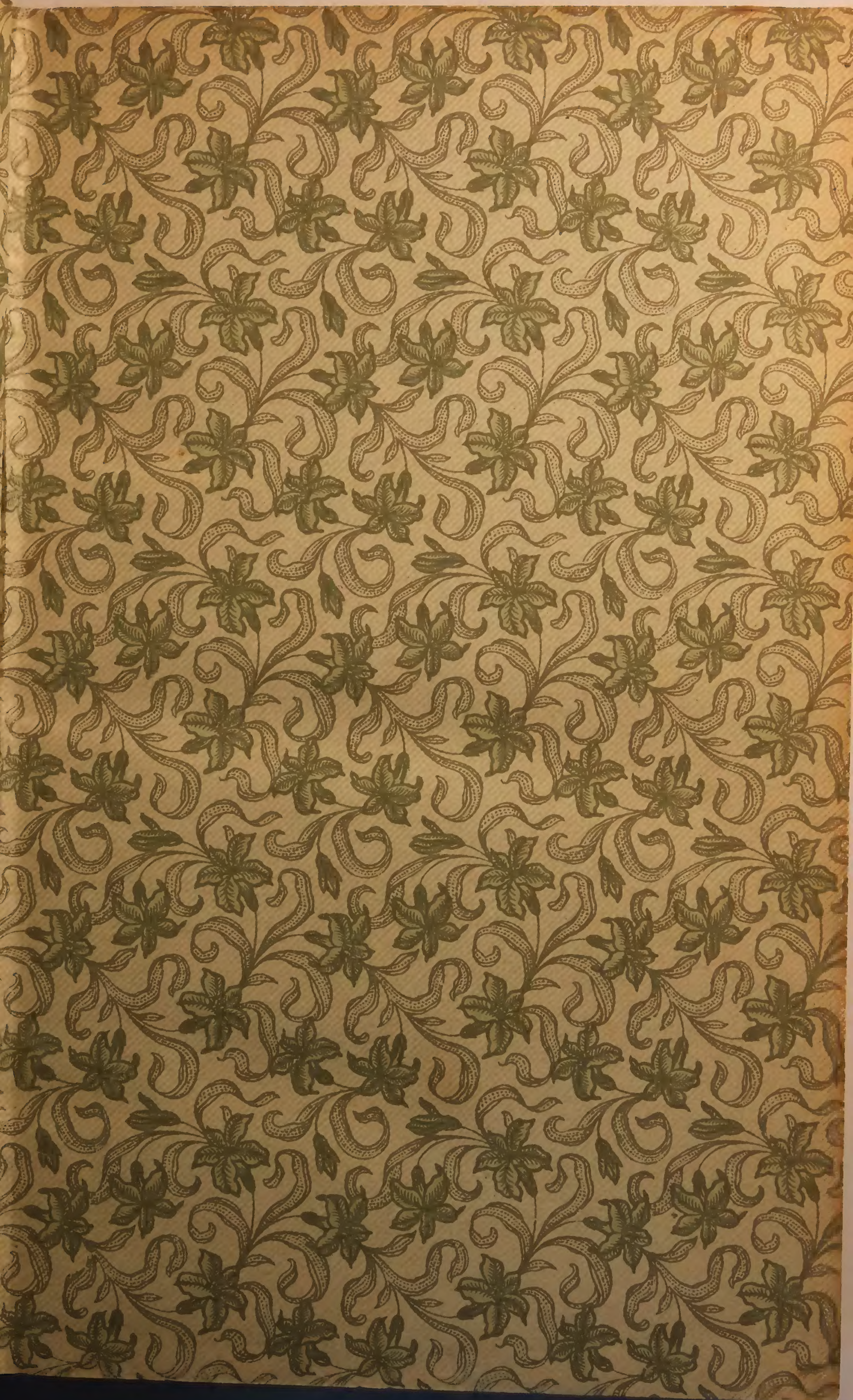

Forbryderen.

(Raskolnikov.)

Roman

af

F. M. Dostojewsky.

København.

Social-Demokraten"s Føljeton.

1890.

Nic. Cohens Bogtrykkeri.

Første Del.

I

Det var en Dag i Juli, en rigtig varm Dag, at en ung Mand henimod Aften forlod det Værelse, han havde lejet hos en Logisværtinde i S—gaden, og gik langsomt og, som det syntes, planløs hen imod K—broen.

Han undgik lykkelig et Møde med sin Værtinde paa Trappen. Det lille Kammer, han beboede oppe under Taget i et 5=Etages Hus, lignede mere et Skab end en Bolig. Værtinden, af hvem han havde lejet dette Kammer, og hos hvem han ogsaa fik Kost og Opvartning, boede paa fjerde Sal, og hver Gang han gik ud, maatte han gaa forbi hendes Køkken, hvis Dør næsten altid stod aaben. Det var stadig med en Følelse af Smerte og Frygt, den unge Mand gik forbi hende; han skammede sig over sig selv og rynkede ærgerlig Panden. Han skyldte hende Penge, og derfor vilde han ikke gærne møde hende.

Det var ikke fordi han var fejg eller frygtsom — tværtimod; men i nogen Tid havde han været i en ophidset, nervøs Tilstand, der grænsede til Tungsindighed. Han havde levet saa indesluttet og tilbagetrukken, at han frygtede at møde enhver som helst, og ikke alene Værtinden. Han var fattig, men selv Fattigdommen havde i den sidste Tid ophørt at

trykke ham. Sit Arbejde havde han helt lagt til Side — han vilde ikke mere bestille noget. Han frygtede derfor heller ikke sin Værtinde, hvad hun end havde i Sinde imod ham; men at skulle blive staaende paa Trappen og høre paa al Slags Hverdagssladder, som slet ikke kom ham ved, at blive krævet for Huslejen, at høre Besværinger og Klager, og saa at maatte undskylde sig med en Nødløgn — nej, saa vilde han heller liste sig ned ad Trappen som en Kat uden at blive set af nogen.

Da han kom ud paa Gaden undrede han sig alligevel over sin Frygt for at møde Værtinden.

„Saadant et Vovestykke jeg har for, og skælver dog for en Ubetydelighed!" tænkte han ved sig selv og smilte. „Hm. ... ja ... vi Mennesker kan alt ... og saa lader vi alligevel alt snappe bort lige for vor Næse — naar vi er fejge. Der er ingen Tvivl derom. Hvad er det, Menneskene frygter for? Et nyt Skridt, en ny Idé frygter de dog mer end alt andet ... Jeg gaar for meget og snakker! — derfor udretter jeg intet — jeg bare snakker! — Og jeg snakker vel ogsaa saa meget, fordi jeg ingen Ting udretter. Det er først i den sidste Maanedstid jeg har lært saadan at gaa og snakke — fra den Gang jeg Dag og Nat laa i Krogen og drømte — om Æventyr. — Men hvorfor gaar jeg egenlig ud nu? — Er jeg allerede i Stand til at udføre min Plan? — Er det mit oprigtige Alvor? — Vist ikke nej! — Jeg morer mig bare med at fantasere! — Narrestreger — ikke andet end Narrestreger!"

Heden paa Gaden var uudholdelig, Luften tung og kvælende, overalt var der Kalk, Stilladser, Mursten og Støv og saa denne lumre Sommerlugt, som enhver Petersborger, der ikke har Raad til at flytte paa Landet, kender saa godt. Alt dette pinte den unge Mands Nerver, der var forpinte nok i Forvejen.

Den kvalme Lugt fra Ølknejperne, hvoraf der i denne Del af Byen var en Masse, fulde Folk, der hvert Øjeblik krydsede hans Vej, endskønt der var Hverdag, fuldstændiggjorde det mørke Billede.

Et Udtryk af Væmmelse gled af og til over de fine Træk i den unge Mands Ansigt. Han var selv ualmindelig smuk, med kønne, mørke Øjne, brunt Haar, høj, skank og velbygget. Han fordybede sig dog snart igen i en vis Grublen, lige som glemte sig selv, og skred fremad, uden at lægge Mærke til nogen, ja uden at ville lægge Mærke til nogen. Undertiden mumlede han noget for sig selv, saadan som det var bleven hans Vane at tale med sig selv og kritisere sig selv. Ved denne Lejlighed opdagede han, at hans Tanker undertiden var noget forvirrede og at han var meget mat; han havde jo næsten heller intet spist i to Dage.

Han var saa daarlig klædt, at selv mange, der var vant til at gaa slet klædt, vilde skamme sig for at vise sig paa Gaden ved højlys Dag i saadanne Pjalter. Dog plejede man ikke at forundre sig over sligt i den Bydel, han nu var i. Det var i Nærheden af Høtorvet, hvor der vrimlede af Værtshuse, og i disse Gader og Stræder er største Delen af Petersborgs fattigste og elendigste Befolkning pakket sammen, saa en enkelt Figur ikke vakte Opmærksomhed.

Den unge Mand var imidlertid saa opfyldt af Had og Forbitrelse, at han, til Trods for sin endnu noget ungdommelige Finfølelse, var aldeles ligeglad, i hvad for Pjalter han gik omkring i Gaderne. Noget andet var det, naar han mødte Bekendte eller tidligere Kammerater; men dem undgik han saa meget som muligt.

Da kom pludselig en drukken Mand i en stor

Vogn, trukken af en stor bovlam Hest, kørende fordi ham og raabte:

„Hejda, Du tykke Hattemand!"

Og idet han pegede Fingre ad ham, lo han af fuld Hals. Den unge Mand greb uvilkaarlig og forskrækket til sin Hat. Det var en høj, rund Cylinderhat, men fuld af Buler, Huller og Revner, og trykket sammen paa en komisk Maade. Det var dog ikke Skam, men en Følelse, som lignede Skræk, der greb ham.

„Jeg vidste det nok," mumlede han bestyrtet; „saadan en Ubetydelighed, saadan en Dumhed, kan tilintetgøre en hel Plan. Det er en latterlig Hat, den stikker Folk i Øjnene. Jeg maa hellere til disse Pjalter gaa med flad Hue, lige som en gammel Pandekage, og ikke saadan et bulet Kakkelovnsrør. Ingen gaar med saadan en Tingest — man lægger Mærke til den i en halv Mils Afstand. Man vil kunne kende mig paa den Hat — den vil forraade mig! Der maa intet paafaldende være. Det er kun en Ubetydelighed, men en Ubetydelighed kan tidt ødelægge hele Sagen."

Han havde ikke langt at gaa, han vidste nøje, hvor mange Skridt der var fra hans Gadedør — lige syv hundrede og tredive. Han havde allerede en Gang talt dem, og nøje beregnet dem. Den Gang troede han endnu ikke paa sit Fantasifoster; han blev bare ophidset, naar han tænkte paa det uhyggelige, men forførende, der var ved det. Nu, en Maaned efter, saa han allerede med helt andre Blikke paa det; og trods sine pinlige Enetaler om Modløshed og Svaghed, havde han dog lidt efter lidt vænnet sig til at betragte Fantasifostrene som Muligheder, skønt han endnu ikke var rigtig sikker paa sig selv. I Dag gik han dog ud for at gøre en

Prøve paa sin Plan, og med hvert Skridt steg hans Ophidselse.

Med hæftig Hjertebanken og skælvende af Sindsbevægelse kom han til et stort Hus, hvis ene Side vendte ud til Kanalen, den anden til Gaden. I dette Hus, hvor der kun var Smaalejligheder, boede alle Slags Haandværkere, en Del Tyskere, enligstaaende Piger, som selv sørgede for deres Livsophold, mindre Bestillingsmænd. I begge Portgangene eller over de to Gaarde strøg Folk, der gik eller kom, uafladelig forbi hverandre. Der var ansat tre—fire Mænd til at have Opsyn med Ejendommen. Den unge Mand var meget glad over, at han ikke mødte nogen af dem. Han steg nu op ad en Trappe til højre for Porten. Trappen var mørk, smal og smudsig, men han kendte den og var fortrolig med den, og netop disse Egenskaber var ham gunstige; i dette Mørke var selv nysgærrige Blikke ikke farlige. „Naar jeg allerede er saa angst nu, hvad skal det saa blive til, naar jeg endelig skal skride til Værket?“ tænkte han uvilkaarlig, medens han steg op ad fjerde Sals Trappe.

Her traf han nogle afskedigede Soldater, der var i Færd med at bære Møbler ud af en Lejlighed. Han vidste, at her boede en gammel Tysker, en mindre Embedsmand. „Sandsynligvis flytter Tyskeren,“ tænkte han, „og saa bliver maaske den Gamle foreløbig alene her paa Gangen. Det er meget godt — i ethvert Tilfælde“. Han ringede paa den gamle Kones Dør. Klokken klang saa mat, som om den var af Blik. Han havde tidligere hørt denne Klokke, men han havde glemt den; nu forekom det ham, som om den mindede ham om noget. Han foer sammen — saa angrebne var hans Nerver allerede.

Et Øjeblik efter blev Døren aabnet paa Klem. Beboerinden saa gennem den smalle Aabning med

synlig Mistro paa den Fremmede; kun hendes smaa Øjne glinsede i Mørket. Men da den Gamle opdagede Flyttefolkene paa Gangen, aabnede hun Døren helt. Den unge Mand traadte over Dørtærskelen ind i den halvmørke Forstue, som var delt ved en Brædderæg, bag hvilken det lille Køkken befandt sig. Den gamle Kone stod tavs foran ham og saa spørgende paa ham. Det var en lille, vissen Kone paa omtrent treds Aar, med stikkende, onde Øjne, lille, spids Næse og bart Hoved. Det tynde, hvide Haar glinsede af Olie. Om hendes lange, tynde Hals, der havde nogen Lighed med et Hønseben, var bundet et Stykke Flonel, og over Skuldrene bar hun, trods den stærke Varme, en Skindjaket. Hun hostede og harkede uafbrudt. I hendes Øjne viste sig igen den tidligere Mistro — maaske havde den unge Mand betragtet hende med særlig skarpt Blik.

„Jeg er Student Raskolnikow," sagde den unge Mand og bukkede; han følte, at han maatte være venlig imod hende; „jeg var hos Dem for en Maaned siden."

„Ja, rigtig, lille Fa'er, jeg husker godt De var her," svarede den Gamle, uden at vende sine spørgende Øjne fra ham.

„Jeg kommer igen i den samme Anledning," vedblev Raskolnikow noget forvirret over den gamle Kones Mistro. Det var maaske hendes Maade at være paa, tænkte han, men følte sig alligevel noget ubehageligt berørt derved, og han havde ikke lagt Mærke til det tidligere.

Den Gamle stod lidt tavs og fordybet i Tanker. Saa traadte hun til Side og pegede paa Døren:

„Gaa indenfor, lille Fa'er!"

Stuen, den unge Mand traadte ind i, var temmelig lille, med gule Tapeter. Der var hvide

Gardiner for Ruderne, der stod Geranier i Vindueskarmen og den nedgaaende Sol kastede et stærkt Skær derind.

Saaledes vilde Solen vel ogsaa skinne, naar den Dag kom, foer det ham uvilkaarlig gennem Hovedet. Han lod hurtig Blikket fare rundt i Værelset, for at indprente sig dets hele Ordning. Der var intet særlig mærkeligt. Møblerne var gamle og af gulagtigt Træ; der var en Sofa med stor Træryg, et ovalt Bord stod foran Sofaen, mellem Vinduerne var et Toiletbord med Spejl, langs Væggen stod Stole, og der hang et Par Godtkøbsbilleder i gule Rammer, det ene forestillede den tyske Dame med Fuglen paa Haanden — det var hele Møblementet.

I Hjørnet var et lille Helgenbillede, og foran det brændte en Lampe. Der var meget rent over alt, Gulvet og Møblerne var som polerede, saa alt glinsede.

„Ja, det ligner Elisabeth," tænkte den unge Mand; ikke saa meget som et Halmstraa var at opdage. Gamle onde Kvinder plejer al Tid at være renlige. Han skelede hen til Kattunsforhænget for den Dør, der førte ind til den anden Stue, hvor den Gamles Seng og Kommode stod. Dette Kammer havde han endnu ikke set. Hele Lejligheden bestod af disse to Værelser.

„Hvad er det saa!" spurgte den Gamle tørt, da de var kommen ind i Stuen, og hun vedblev at betragte ham skarpt.

„Jeg kommer med et Pant." Han viste hende et gammelt Sølv-Lommeuhr. Paa Bagsiden var indgraveret en Globus, Kæden var af Staal.

„Og det forrige Pant vil De vel forny? I Forgaars var Tiden udløben."

„De skal nok faa Deres Renter — vær bare taalmodig."

„Det kommer da an paa mig selv, lille Fa'er, om jeg vil være taalmodig eller om jeg vil sælge Deres Pant."

„Hvor meget giver De mig paa Uhret, Helene Iwanowna?"

„Hvad er det for Stads, De bringer, lille Fa'er! Uhret er ingen Ting værd. For Ringen gav jeg Dem forrige Gang to Papirsrubler, endskønt man kan købe den helt ny hos en Guldsmed for halvanden."

„Giv mig fire Rubler for Uhret. Jeg løser det igen. Jeg har arvet det efter min Fader. Det varer ikke længe, før jeg faar Penge."

„Halvanden Rubel og Renterne trukket fra — er De tilfreds med d e t?"

„Halvanden Rubel!" raabte den unge Mand.

„De kan jo gøre, hvad De vil." Den Gamle gav ham Uhret tilbage. Han tog imod det. Han var saa opbragt, at han var i Færd med at gaa straks; men han betænkte sig. Han havde ingen anden Udvej, og det var jo heller ikke alene af den Grund, han var kommen.

„Saa kom med dem!" svarede han haardt.

Den Gamle greb i Lommen efter Nøglerne og gik ind i Kammeret bag Forhænget.

Den unge Mand, der blev ene tilbage, begyndte spændt at lytte. Han hørte, hun aabnede en Kommodeskuffe. „Det maa være den øverste Skuffe," mente han. „Nøglen gaar hun med i den højre Lomme. Alle Nøglerne hænger paa en Staalring. En af dem er større end de andre; de tre er med takket Kam; de hører ikke til Kommoden. Saa maa der endnu være et Skab eller en Kuffert derinde. Det maa jeg huske paa. Der hører gærne

sagdanne Nøgler til Kufferter. — — Men fy, hvad for stygge Tanker!"

Den Gamle kom tilbage.

„Her, lille Fa'er! Naar vi altsaa regner ti Kopek af Rublen om Maaneden, saa bliver det med Fradrag af en Maaneds Renter halvanden Rubel og femten Kopek. Og for de to Rubler fra forrige Gang bliver det tyve Kopek — det bliver i det hele fem og tredive Kopek. Saa skal De altsaa have en Rubel og femten Kopek for Uhret. Her er Pengene."

„Ikke mere end en Rubel og femten Kopek?!"

„Nej!"

Den unge Mand tog imod Pengene uden at sige et Ord. Han saa paa den Gamle og tøvede med at gaa, som om han endnu havde noget at sige, men han vidste ikke, hvad han vilde.

„Jeg kommer sandsynligvis igen om nogle Dage med et nyt Pant, Helene Iwanowna, en rigtig god Cigaretæske af Sølv. Jeg skal have den hos en Bekendt." — Han fortrak Ansigtet og tav.

„Naa, det kan vi tale om senere, lille Fa'er."

„Farvel da! . . . Er De al Tid alene hjemme? — Er Deres Søster her aldrig?" spurgte han løst henkastet, da han gik gennem Døren.

„Vil De hende noget, lille Fa'er?"

„Nej — slet ikke — jeg spurgte bare . . . De bliver ogsaa straks . . . Naa — lev vel, Helene Iwanowna!"

Raskolnikow gik bort i stærk Sindsbevægelse, og denne Sindsbevægelse voksede med hvert Minut. Da han gik ned ad Trappen, blev han flere Gange staaende, som om han pludselig følte sig overmandet, og da han endelig kom ned paa Gaden udbrød han:

„Gud, hvor det er afskyeligt! Skulde jeg virkelig — jeg . . . Nej, det er Galskab, det er Dumhed!"

tilføjede han hurtigt. „Hvorledes kan en saa forfærdelig Tanke falde mig ind? Hvad er det for en smudsig Gærning, jeg pønser paa? Vanvittigt, modbydeligt er det! . . . Og det har jeg gaaet og grublet over en hel Maaned."

Han kunde ikke undertrykke sin Sindsbevægelse. Den Følelse af grænseløs Væmmelse, som allerede havde opfyldt ham paa Vejen til den Gamle, pinte ham nu i den Grad, at det var lige som hans Hjærte snøredes sammen, og han blev saa tungsindig, at han ikke vidste, hvor han skulde gøre af sig selv.

Han slentrede som en fuld Mand hen ad Gaden, uden at se sig for, og kom derfor ofte til at støde til de forbigaaende. Han kom først nogenlunde til sig selv, da han naaede den næste Gade. Da han saa op, opdagede han, at han stod lige udenfor en Ølkælder. To Berusede stavrede op ad Kælderhalsen, og medens de gensidig understøttede hinanden, slingrede de hen ad Gaden.

Uden at betænke sig længe gik Raskolnikow derned. Han plejede ellers ikke at gaa paa Knejper, men nu følte han sig greben af en pludselig Svimmelhed og plagedes tillige af en stærk Tørst. Han længtes efter en Slurk koldt Øl, saa meget mere som han gav sin tomme Mave Skyld for den pludselige Svaghed.

Han satte sig hen i en mørk, smudsig Krog bag et tilsølet Bord, forlangte Øl og drak begærlig det første Glas. Han følte sig straks mere rolig og klarttænkende. „Det er ikke andet end Dumheder," sagde han til sig selv, „man skal ikke tabe Fatningen for ingen Ting. Det er bare en fysisk Forstyrrelse. Et Glas Øl, en Bid Brød — og Aanden er straks frisk igen, Tankerne klare og Beslutningen fast! — Fej, hvad det var for en modbydelig Idé!" Men trods hans foragtelige Spytten var hans Blik nu

lysere, som han pludselig følte sig befriet fra en tung Byrde, og han saa mere fornøjet paa de tilstedeværende. Men han havde dog en svag Følelse af, at der ogsaa var noget sygeligt i denne lysere Stemning.

Nu var der kun faa Mennesker i Knejpen. Foruden de to Berusede, han mødte paa Trappen, havde nylig et Selskab, bestaaende af syv Mænd og en Pige med Harmonika, forladt Kælderen. Der var nu blevet saa roligt dernede. En Mand, der saa ud til at være Borger, sad bag sit Glas. Hans Kammerat, en tyk Kæmpekarl i en svær Jakke og med graat Skæg, var allerede fuld og laa hen ad Bænken; en Gang imellem, lige som i Drømme, slog han ud med Armene og knipsede med Fingrene, eller løftede Overkroppen, uden at rejse sig fra Bænken, medens han samtidig med Anstrængelse forsøgte at synge nogle Strofer af en Vise:

„I et Aar har jeg elsket min Kone,
i et Aar har jeg elsket min Ko—o—ne . . ."

Efter at han saa havde været rolig nogle Minuter, begyndte han paa en ny Vise, men ingen tog Del heri; hans tavse Kammerat syntes tværtimod at føle sig ilde berørt af disse Udbrud. En Mand, der lignede en afskediget Embedsmand, sad alene ved et Bord; af og til drak han af sit Glas og saa sig om. Han syntes ogsaa at være i en vis ophidset Sindstilstand.

II.

Raskolnikow var ikke vant til at færdes meget mellem Folk; han var, som sagt, formelig menneskesky,

især i den sidste Tid. Men nu kom der en Følelse, som atter drog ham til Mennesker — han følte Trang til menneskeligt Selskab. Han var saa træt af sit maanedlange Tungsind og sin mørke Grublen, at det var nødvendigt, om end kun for et Par Minuter, at trække Vejret i andre Omgivelser, de maatte saa være som de vilde; han brød sig ikke om al det Smuds, der nu omgav ham — han befandt sig godt i denne Ølknejpe.

Værten opholdt sig i et Sideværelse, men kom tidt ned i Gæstestuen, der laa nogle Trin lavere. Hans pralende, fedtglinsende langskaftede Støvler med røde Kanter stak især i Øjnene; for Resten var han meget tarvelig klædt: en Jakke uden Ærmer, en smudsig Atlaskes Vest, og bar Hals. Hans Ansigt glinsede, som det var smurt ind med Olie. Bag Disken stod en fjortenaars Dreng, og en anden, endnu yngre, opvartede Gæsterne. Paa Disken stod Agurker skaarne i Skiver, ristet Rugbrød og smaatskaaret Fisk — ingen af Delene lugtede godt. Der var saa lummert i Stuen, at Opholdet næsten var utaaleligt, og hele Luften var desuden saa gennemtrængt af Brændevinsstank, at man godt paa fem Minuter kunde blive fuld alene af den.

Enhver véd, at man ofte kan træffe paa Mennesker, man pludselig, uventet kommer til at føle en levende Interesse for, før man endnu har talt et eneste Ord med dem. Et saadant Indtryk fik Raskolnikow af den ensomme Gæst, der saa ud til at være afskediget Embedsmand. Den unge Mand mindedes senere dette første Indtryk og tilskrev det endog en Forudanelse. Han saa stadig hen paa Embedsmanden — maaske ogsaa fordi denne ligeledes betragtede ham og saa ud til at have Lyst til at begynde en Samtale. Embedsmanden betragtede hovmodigt de andre tilstedeværende, Værten medreg-

net, og saa ned paa dem som de var Mennesker af en lavere Stand, uden Dannelse, og med hvem det ikke lønnede sig at tale. Han var vel et halvt hundrede Aar, middelhøj og sværtbygget, med graat Haar, flejnskallet, og med et af Drik oppustet gulligt Ansigt, opsvulmede Øjenlaag, men under hvilke man saa et Par livlige, blodsprængte Øjne. Der laa dog et sælsomt Udtryk i disse Øjne, noget der lignede Vanvid, men ogsaa Klogskab og Aandsdannelse. Han bar en gammel, pjaltet, sort Frakke, hvori Knapperne manglede paa en nær, der sad temmelig fast og var tilknappet for at bevare Værdigheden; bag en Nankinsvest saas en krøllet, smudsig og plettet Krave. Ansigtet var barberet, men det var saa længe siden, at de tætte blaalige Skægstubbe stak frem. I hans Væsen var der meget, der tydede paa Embedsstanden. Han var i stadig Uro, strøg Fingrene gennem Haaret, lagde undertiden Hovedet tungsindigt i begge Hænderne, idet han støttede de pjaltede Albuer mod det sølede Bord. Endelig saa han Raskolnikow frejdigt ind i Ansigtet og begyndte med høj, fast Stemme:

„Tillader De, ærede Herre, at jeg indleder en behagelig Underholdning med Dem? For selv om Deres Dragt heller ikke er saa fin, saa siger min Erfaring mig dog, at De er et dannet, ikke til Drik forfaldent Menneske. Jeg har altid havt Agtelse for Dannelsen, naar den er forenet med Aand og Følelse. Jeg er forøvrigt Titularraad*); Marmeladow er mit Familienavn — Marmeladow, Titularraad. Tør jeg spørge, har De ogsaa tjent Staten?"

„Nej, jeg studerer," svarede den unge Mand, forundret over den mærkelige Maade, den Fremmed-

*) 10de Klasse i den russiske Rangforordning.

udtrykte sig paa, og over den uventede Tiltale. Thi skønt han nylig havde næret det Ønske, at udveksle Tanker med andre, følte han dog ved det første Ord, der blev rettet til ham, den sædvanlige fjendtlige Stemning overfor ethvert menneskeligt Væsen, der søgte at nærme sig ham.

„Student altsaa — eller forhenværende Student" — sagde Embedsmanden; „jeg tænkte nok det var saadan noget! Jeg har Erfaring, ærede Herre, megen Erfaring!" For at betegne denne gode Egenskab, pegede han med sin Finger paa Panden. „De er Student — De hører til den lærde Klasse! Tillader De?" Han rejste sig, greb Flasken og Glasset, dinglede hen til den unge Mands Bord og satte sig skraas overfor ham. Han var beruset, men talte dog flydende og let, og Tungen slog sjælden klik. Han bemægtigede sig Raskolnikow med en Iver, som om han heller ikke havde talt med et Menneske en hel Maaned.

„Ærede Herre," begyndte han i Prædiketone, „Fattigdom er ingen Last, det er sandt, og Drukkenskab er ingen Dyd, der er endnu mere sandt. Men Tiggeri, kære Herre, det er en Last. Som Fattig kan man bevare sin medfødte Selvstændighedfølelse, men ikke som Tigger. En Tigger jager man ikke engang bort med en Stok — man koster ham, fejer ham bort fra det menneskelige Selskab med Kosten, for derved at volde ham endnu dybere Smerte. Og det er ganske i sin Orden, for Tiggeren er i Stand til at nedværdige sig til alt. Deraf kommer ogsaa Drukkenskaben. For en Maaned siden har Hr. Lebesjatnikow pryglet min Kone — og min Kone er ikke saa slet som jeg. Forstaar De? — Tillad mig et Spørgsmaal — bare af Nysgærrighed: Har De aldrig nogen Nat sovet paa en Høbaad i Newa?"

„Nej — det har jeg aldrig prøvet," svarede Raskolnikow. „Men hvorfor?"

„Naa — jeg kommer nylig derfra — jeg har tilbragt de sidste fem Nætter der."

Han fyldte sit Glas, tømte det og faldt saa i Tanker. Man saa virkelig paa hans Klæder og i Haaret adskillige Høstraa, og det kunde ogsaa nok se ud til, at han i fem Dage ikke havde været af Klæderne og ikke vasket sig; især var hans Hænder smudsige, fedtede og røde, og der var Sørgerande paa Neglene.

Det lod til, at Mandens Fortælling vakte almindelig, om ikke just livlig Opmærksomhed. Drengene bag Disken begyndte at fnise, Værten kom ned fra Sideværelset, aabenbart i den Hensigt at høre paa „Spøgefuglen"; han satte sig gispende hen i en Krog. Sandsynligvis var Marmeladow her en gammel Bekendt. Hans underlige snirklede Talemaade maatte han vel have vænnet sig til ved at indlade sig i Værtshuspassiar med enhver fremmed Gæst. Denne Særhed har mange Drukkenbolte, især dem, der bliver holdt stramt i Tømme hjemme, og maa taale meget. Derfor søger de, naar de kommer sammen med andre Ligesindede, at tale saa meget som muligt for at skaffe sig Respekt.

„Pudsig Fyr!" sagde Værten højt. „Hvorfor arbejder man da ikke? Hvorfor har De intet Embede, naar De er Embedsmand?"

„Hvorfor jeg intet Embede har, ærede Herre," svarede Marmeladow, idet han udelukkende henrendte sig til Raskolnikow, som om det var h a m, der havde spurgt, „hvorfor jeg intet Embede har? Smærter det mig ikke, at jeg saadan maa drive om til ingen Nytte? Da Hr. Lebesjatnikow i forrige Maaned med sine egne Hænder slog min Kone, og jeg laa og var fuld — tror De ikke, det gjorde mig

ondt? — Tillad mig, unge Mand, har De aldrig — hm — bedt nogen om at laane Dem Penge — saadan uden Spor af Udsigt til at faa dem?"

„Aa jo — men hvad vil det sige — uden Spor af Udsigt?"

„Fuldstændig haabløst, forud at vide, at man intet opnaar! De kan for Eksempel vide forud og bestemt, at en vis Mand, en meget hæderlig og dygtig Borger, for ingen Pris vil give Dem Penge, og jeg spørger Dem, hvorfor skulde han ogsaa gøre det? Han véd jo, at han aldrig faar dem igen. Maaske af Medlidenhed? Hm! Hr. Lebesjatnikow, der følger med alle de nye Ideer, har erklæret, at Medlidenhed i vor Tid endog af Videnskaben er betegnet som utilladelig, saaledes for Eksempel i England, hvor der dog er Statsøkonomi. Hvorfor, spørger jeg altsaa, skulde han give Dem Pengene? Og alligevel, skønt De forud véd, at han ingen Penge giver Dem, gaar De dog hen til ham og..."

„Men hvorfor gaar man da derhen?" afbrød Raskolnikow ham.

„Til hvem gaar man ikke, naar man ikke mere véd, hvor man skal gaa hen? Rigtignok maa ethvert Menneske vide, hvorhen han skal vende sig. Der kan komme Tider, hvor man nødvendigvis maa vide, hvor man skal gaa hen. Da min Datter første Gang kom med det gule Kort *), gik jeg ogsaa ud — ja, for min Datter har nemlig faaet det gule Kort," bemærkede han lige som i Paranthes og betragtede med indre Uro den unge Mand. „Det gør ikke noget, kære Herre, det gør ikke noget," skyndte han sig at tilføje med tilsyneladende Ro, da Drengene bag Di-

*) I St. Petersborg faar de prostituerede Kvinder, der staar under Politikontrol, Tilladelsesbevis paa gult Papir.

sken brast ud i Skoggerlatter og selv Værten fortrak Ansigtet til et Grin. „Det oprører mig ikke, at man ryster paa Hovedet. Alle véd det jo, og enhver Hemmelighed bliver en Gang aabenbaret. Jeg nævner det ikke med Foragt, men i Ydmyghed. Det gør ikke noget. Lad dem bare brøle: Se, hvilket Menneske! — Tillad mig, unge Mand, kan De — — nej, der maa en stærkere Betegnelse til — tør De, naar De nu sidder lige over for mig og ser paa mig, paastaa med Bestemthed, at jeg ikke er et Svin?"

Den unge Mand tav.

„Naa," vedblev Taleren, efter at han med megen Værdighed havde ventet til Latteren omkring ham var standset, „lad ogsaa mig være et Svin, men hun er en Dame! Jeg er ikke bedre end et Dyr, men Katharina Iwanowna, min Hustru, er en dannet Kvinde og Datter af en Stabsofficer. Lad mig være en Usling, hun ejer et ædelt Hjærte, hun har Opdragelse og Følelse. Og dog — naar hun bare vilde have Medlidenhed med mig, kære Herre — det er jo nødvendigt, at man i det mindste har et Sted, hvor man finder Medlidenhed, men Katharina Iwanowna er dog ikke god, uagtet hun har et ædelt Hjærte. Og dog forstaar jeg godt, at naar hun trækker mig i Haaret, saa er det af bare Medlidenhed hun gør det. Thi jeg vil ikke skjule det for Dem, unge Mand, hun trækker mig i Haaret," tilføjede han med dobbel Værdighed, da han igen blev afbrudt af den høje Latter. „O, Gud! naar hun bare en eneste Gang — — Men hvad nytter det at tale derom? Jeg er aldrig Genstand for Længsel, aldrig for Medlidenhed. Mit Ansigt viser det allerede — jeg er ikke andet end et Dyr!"

„Ja — det er vist!" bemærkede Værten og gabede.

Marmeladow slog med den knyttede Næve i Bordet.

„Men saadan maa jeg være! Véd De, min Herre! véd De, at jeg har drukket alt op lige til hendes Strømper? Ikke alene Skoene, men Strømperne med! Hun havde et Halstørklæde af Gedehaar — det var hendes eget — det har jeg ogsaa drukket op! — Vor Lejlighed er meget kold, sidste Vinter har hun forkølet sig, og nu hoster hun — hun hoster Blod. Børnene er smaa — vi har tre — og Katharina Iwanowna arbejder fra tidlig Morgen til sent om Aftenen; hun skurer og vasker og pusler om Børnene — hun er vant til Renlighed fra ganske lille; men hun har et svagt Bryst, hun har Anlæg til Brystsyge, det føler jeg godt! — Hvorfor skulde jeg ikke føle det! Jeg drikker jo, for at søge Trøst i Glasset! Jeg drikker, fordi jeg vil lide dobbelt!“ Ligesom i Fortvivlelse bøjede han Hovedet ned til Bordet.

„Unge Mand,“ vedblev han, da han atter hævede Hovedet, „jeg læser i Deres Ansigt saadan noget som Kummer. Lige fra De traadte her ind har jeg lagt Mærke til det, og derfor henvendte jeg mig til Dem. Naar jeg fortæller Dem mit Livs Historie, saa er det ikke for at spille Komedie for disse Dovendyr, som desuden allerede kender den — jeg søger kun et medfølende, dannet Menneske. De maa vide, at min Hustru er bleven opdraget i et adeligt Guvernements-Institut, og ved hendes Bortgang dansede hun for Guvernøren og de andre høje Herrer, hvorfor hun fik Guldmedaille og en Dygtighedsattest. Medaillen — naa, ja — den har vi solgt — det er allerede længe siden — hm! — men Attesten ligger endnu i hendes Kuffert — det er ikke længe siden hun havde den fremme, for at vise Værtinden den. Hun holder ellers ikke meget af Værtinden;

men hun havde dog nok Lyst til at prale lidt med de svundne Dages Lykke. — Jeg fortænker hende ikke i det, jeg bebrejder hende det ikke; det er jo det sidste Minde, hun har — alle de andre er gaaet al Kødets Gang. — Ja, ja — hun er en meget hidsig Dame, stolt og ubøjelig. Hun skurer selv Gulvet og spiser Rugbrød, men Ringeagt kan hun ikke bære. Derfor kunde hun heller ikke finde sig i Hr. Lebesjatnikows Grovhed, og da han saa egenhændig slog hende, saa maatte hun lægge sig til Sengs, ikke paa Grund af Pryglene, hun fik, men af Harme over den lave Behandling. Hun var Enke med tre smaa Børn, da jeg giftede mig med hende. Hendes første Mand var Infanteriofficer; hun havde giftet sig med ham af Kærlighed og var flygtet bort fra sine Forældres Hus med ham. Hun elskede ham uudsigeligt; men han begyndte at spille, og det tog en sørgelig Ende med ham. Tilsidst begyndte han at mishandle hende — og dog har hun ikke glemt ham — det har jeg sikre Beviser paa — hun mindes ham endnu den Dag i Dag med Taarer og stiller ham op som et Mønster for mig; og jeg glæder mig derover, jeg glæder mig over at se hende lykkelig, om det ogsaa kun er ved sine Minder. Han lod hende tilbage i en afsidesliggende Landsby, hvor ogsaa jeg den Gang befandt mig, og hun levede dèr i den mest haabløse Fattigdom, at jeg ikke kan beskrive det, skønt jeg har set megen Elendighed. Alle hendes Slægtninge havde vendt sig fra hende, og hun var stolt, meget stolt. Og nu, kære Herre, jeg, der var Enkemand med en fjortenaarig Datter, jeg bød hende nu min Haand; jeg kunde ikke taale at se hendes Elendighed. De vil selv kunne indse, i hvilken grænseløs Fattigdom hun maa være sunken, naar hun, der var dannet og af fornem Familie, tog imod mit Tilbud. Hun tog mig hulkende og græbende, mens hun vred sine Hænder, men

hun havde ingen anden Udvej. Hun vidste ikke, hvor hun skulde gaa hen — fatter De, hvad det vil sige, unge Mand, at man ikke véd, hvor man skal gaa hen? Nej — det forstaar De ikke! — Et helt Aar opfyldte jeg mine Pligter ærligt og redeligt — jeg næppe saa til denne her (han pegede paa Flasken) og lod mig ikke føre paa gale Veje — jeg har Æresfølelse. Men jeg mistede min Plads — det var ikke min Skyld, men paa Grund af en Forandring — og saa — saa begyndte jeg igen! — — Det er nu halvandet Aar siden, at vi endelig efter lange Rejser og al Slags Elendighed naaede til denne herlige, af talrige Mindesmærker smykkede Hovedstad. Her fik jeg igen en Plads — jeg fik den og mistede den. Forstaar De? — Det var Brændevinens Skyld — for min Skæbne havde nu engang stødt til mig. Nu lever vi her i en afsides Krog hos Logisværtinden Amalia Feodorowna Lippewechsel, men hvoraf vi lever, hvormed vi bestrider vore Udgifter — det véd jeg ikke selv. — Saadan lever jo mange. — Nu var ogsaa min Datter bleven voksen — hun var af mit første Ægteskab. Hvad hun under sin Opvækst har maattet taale af sin Stedmoder — det vil jeg slet ikke tale om. Skønt Katharina Iwanowna ejer en Rigdom af ædle Følelser, saa er hun dog en hidsig, varmblodig Dame, der let bliver saa arrig, at hun ikke kan beherske sig. Naa, jeg vil ikke tænke paa det. Min Sofia har jo ikke faaet nogen Opdragelse. For fire Aar siden prøvede jeg selv at gaa gennem Geografien og Verdenshistorien med hende; men da jeg ikke selv var videre stiv i Papirerne, og da jeg ingen gode Lærebøger havde — for de Bøger, jeg en Gang havde haft, de var — — naa, ja — dem havde jeg ikke mere — saa fik Undervisningen snart Ende. Vi blev staaende ved Perserkongen Cyrus.

Da hun saa var bleven noget ældre, læste hun nogle Romaner og Lewis' „Fysiologi", som hun laante af Hr. Labesjatnikow. Kender De Lewis' „Fysiologi"? Hun læste den med stor Interesse, og hun læste endog nogle Afsnit af den højt for os. Det er hele hendes Lærdom. Men nu henvender jeg mig til Dem, kære Herre, med et helt privat Spørgsmaal: Hvor meget kan efter Deres Mening en fattig men dydig Pige fortjene ved ærligt Arbejde? Hun tjener næppe femten Kopek om Dagen, naar hun er dydig og ikke har noget særligt Talent, og endda maa hun arbejde uden et eneste Øjeblik at lægge Hænderne i Skødet. Statsraad Klopstock — ham kender De maaske? — har indtil i Dag endnu ikke betalt hende Syløn for et halvt Dusin Skjorter af hollandsk Lærred, han har endog jaget hende bort med Skældsord, trampet i Gulvet ad hende og sagt hende Uartigheder lige op i Ansigtet — altsammen under Paaskud af, at Skjortekraven ikke var syet efter Maalet. Og hjemme gaar Børnene og sulter. Katharina gaar op og ned ad Gulvet og vrider Hænderne, de røde Pletter træder frem paa hendes Kinder — de kommer med Sygdommen. „Hvad skal Du her, din Snyltegæst? Du spiser, drikker og varmer Dig, mens Børnene i tre Dage ikke har set en Skive Brød!" — Og jeg — ja, hvorfor skulde jeg nægte det? — jeg laa i en Krog og var fuld og hørte, hvorledes min Sofia — hun er saa mild, og hendes kære Stemme er saa blid, hun har lyse Lokker, og hendes Ansigt er saa blegt og magert — jeg hørte, hvorledes hun svarede: „Du mener da ikke, Katharina, at jeg skal sælge mig selv?" — For Doris Franzowna, et berygtet Fruentimmer, der flere Gange har været i Kollision med Politiet, havde allerede tre Gange talt med vor Værtinde om Sofia. — „Naa — var det da

saa stor en Ulykke?" svarede Katharina haanligt, „betaler det sig virkelig at gemme paa den — denne kostbare Skat?" — Men De maa ikke fordømme hende — hun vidste ikke selv hvad hun sagde i Djeblikket — hun var ophidset og syg — og rundt omkring hende græd Børnene af Sult. Hun sagde det mere for at saare Sofia, end i fuld Alvor . . . Katharina er nu engang af en saa hæftig Karakter, og naar Børnene begynder at skrige, om det saa bare er af Sult, saa bliver hun straks hidsig . . . Naa, ja — da Klokken kunde være saadan omtrent seks, ser jeg altsaa, at Sofia rejser sig, binder Tørklædet om sig, tager sin Kaabe paa og gaar ud . . . Ved Nitiden kommer hun hjem igen, gaar lige hen til Katharina og lægger tavs tredive Rubler paa Bordet . . . Hun sagde ikke et eneste Ord, løftede ikke Øjnene, men svøbte sig bare ind i vort store, grønne Tørklæde — det er saadan et stort Tørklæde vi allesammen bruger — hun gæmte Hovedet i Tørklædet og lagde sig paa Sengen med Ansigtet mod Væggen — der gik bare en Gang imellem en krampagtig Skælven gennem hendes lille spæde Legeme . . . Og jeg laa i Krogen og var fuld. Saa saae jeg, unge Mand, hvorledes Katharina gik hen til Sofias lille Seng, og uden at sige et eneste Ord faldt hun paa Knæ ved hendes Leje, og der blev hun liggende hele den lange Aften og vilde ikke rejse sig, til de endelig begge to faldt i Søvn med Armene slyngede om hinanden ... begge to ... ja begge to ... og dèr laa jeg og var fuld!"

Marmeladow tav, som om Stemmen pludselig svigtede ham. Saa skænkede han hurtigt i sit Glas, drak det ud og spyttede.

„Fra dette Djeblik," vedblev han efter en kort Tavshed, „fra dette Djeblik og som Følge af en ubehagelig Historie . . . ondskabsfulde Mennesker havde

nemlig meldt Sofia ... og det var navnlig Doris, der var Skyld i det, sandsynligvis fordi man ikke vist sig saa høflig mod hende, som hun forlangte ... naa ja — fra dette Øjeblik blev min Datter nødt til at tage det gule Kort, og kunde altsaa heller ikke mere bo sammen med os. Logisværtinden Amalia Feodorowna kunde ikke lide det...hun havde dog tidligere holdt med Doris...og Hr. Lebesjatnikow — hm — ja, det var netop i Anledning af den Historie han pryglede min Hustru. Han havde selv begyndt med at ville have fat i Sofia, men nu var pludselig hans Æresfølelse krænket. „Hvad!" sagde han, „skulde en dannet Mand som jeg bo i Hus sammen med saadan En!" Men det vilde Katharina ikke taale — hun tog Sofia i Forsvar ... ja, saa gik det da saadan ... Nu kommer Sofia kun hjem til os i Mørkningen og hjælper Katharina og giver os, hvad hun kan undvære. Hun har lejet et Værelse hos Kapernaumow. Han er lam, og saa stammer han; han har Kone og en Masse Børn, og de stammer allesammen — Konen med ... De boer allesammen i én Stue — Sofia har et Værelse for sig selv ... Hm, ja! — Stakler — det er meget smaat for dem — og saa stammer de ... Jeg stod altsaa op næste Morgen og begav mig til Hans Excellence Iwan Athanasjewitsch ... Kender De Hans Excellence? ... Ikke? ... Naa, saa kender De ikke et rigtig velsignet Menneske ... Han er blød som Voks ... han smelter som Voks — han havde virkelig Taarer i Øjnene, da han havde hørt al Ting. „Godt, Marmeladow," sagde han, „Du har allerede en Gang skuffet min Tillid ... men jeg tager Dig endnu en Gang — paa mit eget Ansvar — de selv samme Ord sagde han — „glem det ikke — gaa saa!" Jeg kyssede Støvet under hans Fødder — i Tankerne — og gik saa hjem

igen. Sikken en Glæde der blev, da de hørte, at jeg atter havde faaet Embede, og at jeg vilde faa Løn! . . ."

Marmeladow tav atter, overvældet af Sindsbevægelse.

I det samme kom en hel Skare fulde Folk ind. De havde en Lirekasse med sig, og en lille Dreng sang Chutorok*) med en hæs forskreget Stemme. Der blev en Støj og et Spektakel. Værten og Opvarterne fik travlt med de nye Gæster.

Marmeladow fortsatte sin Fortælling uden saa meget som at sende de Fremmede et eneste Blik. Han var allerede svært medtaget, men jo fuldere han blev, des mere snakkesalig blev han. Tanken om de ny erhvervede Lavrbær paa Embedsbanen lod næsten til at oplive hani og bredte lige som et Skær af Glæde over hans Ansigt.

Raskolnikow lyttede opmærksomt til.

„Saaledes stod Sagerne for fem—seks Uger siden. Ikke saa snart havde de begge to — Katharina og Sofia — faaet Nyheden at vide, før jeg følte mig til Mode, som jeg var kommen lige lukt ind i Himmelen! — Ja, Herregud! — før naar jeg laa i Krogen som et Dyr . . . . bare Skældsord! . . . Nu gik man omkring paa Taaspidserne . . . Børnene fik Besked paa at være pænt stille: Simon Zacharitsch er kommen hjem fra Kontoret — han er træt — han skal hvile sig — syh, syh!" — — Jeg fik Kaffe før jeg gik paa Kontoret — Kaffe med kogt Fløde — rigtig Fløde fik jeg! Det havde de skaffet! — Og en ny fin Kontordragt — elleve Rubler og femten Kopek havde den kostet — hvorfra de havde skrabet Penge sammen — det forstaar jeg ikke den Dag i Dag. Og Støvler, Skjortebryst, skinnende

*) En bekendt russisk Sang.

hvidt — Viceuniform — altsammen for elleve og en halv Rubel og af bedste Sort! — Den første Dag, da jeg kom hjem fra Kontoret, havde Katharina to Retter varm Mad til mig — Suppe og sprængt Kød — det var første Gang saadan noget var sket hos os! — Hun havde ingen Ting at tage paa sig — ikke en Trævl! — Og nu var hun pyntet — lige som om hun skulde ud i Selskab — og det ikke alene saadan i det ydre. Hun forstaar at lave noget af ingen Ting! — Haaret var glattet og kæmmet, ren Krave og rene Mansketter havde hun paa — hun var ligesom forvandlet, yngre og smukkere — det var ikke mere det gamle Menneske. Sofia, min lille Due, forstrakte os med Penge. „For mig passer det sig ikke længer at komme hjem til Jer saa ofte — bare en Gang imellem i Mørkningen, naar ingen kan se mig." — — Ja, nu skal De bare høre! — En Eftermiddag kom jeg hjem og kastede mig et Øjeblik paa Sengen — og hvad tror De saa, der skete? Katharina havde ikke kunnet dy sig for at bede Logisværtinden ind til Kaffe, skønt det ikke var en Uge siden de havde været oppe at skændes. To stive Timer sad de og hviskede og stak Hovederne sammen. „Nu da Simon atter er i Embede og faar Gage, maatte han naturligvis ogsaa vise sig personlig hos Hans Ekscellence, og Hans Ekscellence kom selv ud, tog ham ved Haanden og førte ham ind i sit Kabinet, mens han lod alle de andre vente. I Betragtning af Deres Fortjenester, Simon Zacharitsch, sagde han, og til Trods for denne letsindige Svaghed, De er henfalden til, men som De har lovet mig at aflægge, og fordi al Ting gik saa daarligt, da De kom bort, saa stoler jeg nu paa Deres Æresord." . . . Det vil sige, det var altsammen noget, Katharina fandt paa af sig selv, ikke for at lyve eller for at prale — nej, hun

troede virkelig selv paa det — hun gik saadan og fantaserede og troede det var Virkelighed. Og jeg bebrejder hende ikke for det. Da jeg seks Dage efter bragte min første Lønning hjem — hel og urørt — tre og tyve Rubler og fyrretyve Kopek, saa gav hun mig de smukkeste Kælenavne! Hvad jeg var for en yndig Mand, og en god Mand! — og hun kneb mig i Kinden!"

Marmeladow tav, han forsøgte at smile, men paa en Gang kom der nogle Trækninger i hans Underansigt. Denne Knejpe, Mandens pjuskede Ydre efter de fem Nætter i Høbaaden og endelig Brændevinsflasken; dertil denne sygelige Kærlighed til Konen og Børnene — alt dette i Forening bragte næsten hans Tilhører fra Fatning. Raskolnikow hørte paa Manden med spændt Opmærksomhed; men han led ved det; han fortrød, han var gaaet her ned.

„De finder maaske det er latterligt — lige som de andre dèr," sagde Marmeladow, da han atter var bleven rolig; „jeg keder Dem maaske med alle mine Historier fra mit huslige Liv; men jeg ler ikke, for jeg føler det hele ... Og denne Dag, den eneste lykkelige Dag i mit Liv — og hele Aftenen — tænkte jeg kun paa, hvor hyggeligt vi skulde have det — hun skulde have en rolig og behagelig Tilværelse, Børnene skulde have nye Klæder, og min eneste Datter vilde jeg redde fra Vanæren og atter tage hende op i Familiens Skød ... og meget, meget andet ... Var det ikke rigtigt? ... Naa —" han foer pludselig sammen og saa Raskolnikow lige i Ansigtet — „næste Nat lister jeg paa Tyvesokker Kuffertnøglen fra Katharina — som en gemen Tyv stjæler jeg, hvad der er tilbage af min Løn — jeg husker ikke mere, hvor meget der var — og nu — se kun paa mig — nu er hele Herligheden gaaet Fanden i Vold! — I fem Dage har jeg ikke været

hjemme — man leder efter mig — Pengene er gaaet ad Helvede til, Vicceuniformen er havnet i Knejpen ved den ægyptiske Bro — byttet med disse Klude, og . . . ja, d e t er Enden paa Historien!"

Marmeladow slog sig for Panden med den knyttede Næve, bed Tænderne sammen, lukkede Øjnene og støttede sig med Albuerne paa Bordet. Men straks efter forandredes Udtrykket i hans Ansigt, han paatog sig en listig Mine, saa paa Raskolnikow med et tvungent, fiffigt Smil og sagde:

„I Dag var jeg oppe og tiggede nogle Penge hos Sofia . . . jeg maatte have noget at slukke min Tørst med! Hahaha!"

„Og hun gav Dig virkelig Penge?" raabte en af dem, der nylig var kommen ind, og lo højt.

„Denne Flaske har jeg købt for hendes Penge," svarede Marmeladow, kun henvendt til Raskolnikow. „Hun stak egenhændig tredive Kopek ud til mig — det var alt, hvad hun havde — jeg saa det selv . . . Ikke et Ord sagde hun — hun bare saa paa mig . . . Saaledes græder og sørger man ikke over Menneskene her paa Jorden — bare hist oppe . . . ikke et eneste bebrejdende Ord . . . Det gør meget, meget mere ondt! . . . Tredive Kopek . . . og hun trænger saa haardt til dem selv . . . tror De ikke? — Ja, hvad mener De derom, meget ærede Herre? Hun er jo nødt til at være renlig klædt paa — og denne Renlighed, denne særlige Renlighed — ja De forstaar mig jo — den koster Penge. — Naa, og Pomade — og stivede Skørter — fine Støvler for at kunne stikke sin lille Fod frem hver Gang man skal trippe over en Vandpyt . . . forstaar De, hvad en saadan Renlighed vil sige? . . . Og saa har jeg, hendes kødelige Fader, plukket hende for hendes sidste tredive Kopek, for at drikke dem op . . . Hvem i Alverden skulde saa have Medlidenhed med mig?

Hvad? — Sig mig, Højstærede, har De ondt af mig? — Sig bare Ja eller Nej! — Hahaha!"

Han vilde skænke i sit Glas, men der var ikke mere i Flasken.

„Jo — Du var ogsaa En at have Medynk med," sagde Værten, som atter havde nærmet sig.

Der lød atter Latter og Skældsord fra alle Kanter. De, der havde hørt paa ham, skældte ham ud og lo ad ham, og de andre lo ogsaa, om ikke ad andet, saa fordi han saa saa usfel ud, denne affatte Embedsmand.

„Medynk med mig! — hvorfor skulde man have Medynk med mig?" raabte Marmeladow, idet han pludselig rejste sig og slog ud med Haanden, som om det netop var det Ord, han havde ventet paa. „Hvorfor skulde man have ondt af mig! Der er ingen Anledning til at have Medlidenhed med mig! Man maa korsfæste mig, men ikke ynke mig! — Ja, Dommer, korsfæst ham! korsfæst ham! — men beklag ham, idet Du korsfæster ham! — Saa overgiver jeg mig selv i dine Hænder til Korsfæstelse; for jeg tørster ikke efter Fryd og Glæde, men efter Smærte og Taarer! . . . Du Knejpevært! tror Du virkelig, at din Flaske har voldet mig Glæde? — Nej, Bedrøvelse, Bedrøvelse og Taarer er det, jeg søger efter paa dens Bund — og det har jeg fundet! Han, som har Medlidenhed med alle, som kender alle og alt, han, alle Skabningers Dommer, h a n vil ynkes over os! Og den Dag vil komme, da han vil spørge: „Hvor er da den Datter, der solgte sig for den onde, brystsyge Stedmoders Skyld, for de smaa, forsultne Børns Skyld? Hvor er den Datter, der ikke vendte sig med Afsky bort fra sin kødelige Fader, dette Dyr, denne unyttige Dranker, men havde Medlidenhed med ham?" Og han vil sige: „Kom til mig! Jeg har allerede én Gang

tilgivet Dig . . . én Gang tilgivet . . . ogsaa nu skal din Synd tilgives Dig, thi Du har elsket meget!" Og han vil tilgive min Sofia — ja, jeg véd, han vil tilgive hende! — Jeg følte det i mit Hjærte — før da jeg var hos hende! Og over alle vil han holde Dom og tilgive alle, baade gode og onde, kloge og dumme . . . Og naar han har holdt Dom over dem alle, saa vil han ogsaa kalde os frem: „Kom I ogsaa nærmere," vil han sige, „kom nærmere, I Drukkenbolte, I Uslinger, I Skamløse!" Og alle vil ile til ham; uden Frygt og Bæven vil de træde frem for hans Aasyn. Og han vil tale og sige: „I Svin, I som har gjort Jer selv til Dyr og til Dyrets Lige, kom I ogsaa til mig!" Og de Vise og Kloge vil opløfte deres Stemmer og sige: „Herre, hvorfor lader Du ogsaa disse komme til Dig?" Og se, han vil svare dem: „Jeg lader dem komme til mig, I Vise og I Kloge, fordi ingen af dem holdt sig selv for værdige til at komme til mig" . . . Og han vil række sin Haand ud imod os, og alle vil vi bøje os ned over den, og vi vil græde og vi vil forstaa alt! — Ja, vi vil forstaa alt . . . og Katharina . . . ogsaa hun vil forstaa det . . . Herre, til os komme dit Rige!"

Han faldt tilbage paa Bænken, kraftløs og udmattet, hensank i dybe Grublerier uden at bryde sig om sine Omgivelser. Hans Ord havde gjort et sælsomt Indtryk paa flere af de andre. Et Øjeblik blev der ganske stille, men lidt efter lød der atter Skældsord og Latter.

„Det var godt dømt! . . ."

„Sikke noget Brøvl! . . ."

„Det er ogsaa en Embedsmand! . . ."

Og videre i samme Toneart.

„Hør, følg med, Herre," sagde Marmeladow pludselig, idet han hævede Hovedet og henvendte sig

til Raskolnikow . . . „følg mig hjem . . . til Katharina . . . det kan være paa Tide . . . det Koselske Hus inde i Gaarden."

Raskolnikow var helst gaaet for længe siden, han havde ogsaa allerede selv besluttet at tage Manden under Armen. Men han opdagede snart, at Marmeladow var langt stærkere i Munden end i Benene. Den Fulde lænede sig tungt til den unge Mand. Vejen, de havde at gaa, kunde være mellem to og tre hundrede Skridt. Jo nærmere de kom Huset, des tungere blev det at slæbe den fulde Mand, der nu ligesom gjorde Modstand af Uro og Frygt.

„Det er ikke for Katharina, jeg er bange," hviskede han; „heller ikke fordi hun vil trække mig i Haaret ... Haaret — hvad er der ved det? — Snak! — det vilde være det allerbedste, om hun trak mig i Haaret...det er ikke let, jeg er bange for...men det er for hendes Øjne...uh, ja, Øjnene ...og saa de røde Pletter paa Kinderne...og hendes Aande...Har De nogensinde lagt Mærke til, hvordan de Brystsyge aander?...Saa er jeg ogsaa bange for at høre Børnene græde...Ja, for dersom Sofia ikke har skaffet dem noget at spise...saa — ja, saa véd jeg ikke...Nej, Prygl er jeg ikke bange for...saadan en Smule Prygl gør jo slet ikke ondt... tværtimod ...det har jeg godt af. Lad hende bare slaa løs paa mig — ret faa sin Lyst styret... Der har vi Huset, det Kosel'ske Hus. Værten er en tysk Kleinsmed, en rig Satan...Hold fast i mig."

De gik tværs over Gaarden og klatrede helt op til fjerde Sal. Jo højere de kom op, des mørkere blev Trappen. Klokken var allerede elleve, og uagtet der paa denne Aarstid ikke er nogen egenlig Nat i St. Petersborg, var det alligevel temmelig mørkt saa højt oppe paa Trappen.

Helt oppe for Enden af Trappen var der en

lav, tilrøget Dør, som stod aaben. En lille Stump Lys oplyste en forfærdelig fattig, ti Skridt lang Stue; fra Dørtrinet kunde man overse den helt. Al Ting laa i svinsk Uorden, især en Del pjaltet Barnetøj. Et laset Sengetæppe var hængt op for en Krog af Stuen — formodenlig skjulte det en Seng. Møblementet bestod af to Stole, en Sofa med iturevet Voksdugsbetræk, og foran den stod et almindeligt umalet Køkkenbord af Fyrretræ. Paa Bordet stod Lyset i en Blikstage. Det lod altsaa til, at Marmeladows virkelig havde Værelset for sig selv, men at andre havde Gennemgang i det. Døren, som førte ind til de andre Rum eller Bure, hvori Amalia Lippewechsel havde inddelt sin Lejlighed, var aaben; der indefra hørtes Støj, Skrig og Latter. De drak The derinde og spillede Kort.

Raskolnikow kunde straks kende Katharina. Hun var uhyggelig mager, temmelig høj med mørkebrunt, endnu ganske kønt Haar, og med store røde Pletter paa Kinderne. Hun gik frem og tilbage i sin lille Stue, med Armene overkors paa Brystet, med tørre Læber og kort, stødvis Aandedræt. Øjnene skinnede som i Feber, men Blikket var stift. I det flagrende Skin fra Lysestumpen gjorde dette sygelige, ophidsede Ansigt et smerteligt Indtryk. Hun saa ud til at kunne være henved tredive Aar og passede kun daarligt til Marmeladow.

Hun saa eller hørte ikke de Indtrædende, hun lod til at være helt optaget af sine Grublerier. Der var lummervarmt og kvalmt inde i Stuen, men ikke et Vindue var lukket op, og Stanken, der steg op ad Trappen nede fra, standsede inde i Stuen; fra Rummene ved Siden af kom der drivende store Skyer af Tobaksrøg; hun hostede, men lukkede ikke Døren. Den mindste af Smaapigerne, et Barn paa seks Aar, laa sammenkrøben paa Gulvet og sov.

med Hovedet lænet til Sofaen. En Dreng, der var et Aarstid, stod i en Krog og græd og rystede over hele Kroppen; det saa næsten ud til, at han havde faaet en Lussing. Den ældste, en Pige paa ni Aar, var lang og tynd som en Humlestang; hun var i bar Særk, der var saa hullet, at man flere Steder kunde se det bare Skind igennem den, og over de nøgne Skuldre hang en Kaabe, som hun vel havde faaet for to Aar siden, thi nu naaede den hende ikke engang til Knæerne; hun stod henne i Krogen hos sin lille Broder og havde slynget sin lange, magre Arm omkring hans Hals. Det lod til, at hun vilde berolige ham; hun hviskede til ham, snakkede godt for ham, for at han ikke atter skulde briste i Graad, og paa samme Tid fulgte hendes store, mørke Øjne ængstelig Moderens Bevægelser.

Marmeladow gik ikke ind i Stuen; han knælede ned ved Døren og skød Raskolnikow ind foran sig.

Da Konen saa det fremmede Menneske, blev hun staaende foran ham og tænkte sig om et Øjeblik, som om hun grundede paa, hvad han egenlig vilde. Saa faldt det hende vel ind, at han bare vilde gaa igennem for at komme ind i en af de andre Stuer; hun vendte sig derfor bort fra ham og gik hen til den anden Dør for at lukke den. Men derved fik hun Øje paa Manden, som knælede udenfor Dørtærskelen, og med et vildt Skrig foer hun imod ham.

„Naa — kommer Du nu tilbage! Tugthuskandidat! Uhyre! Kom med Pengene! Hvad har Du i Lommen? Frem med det! — Og andet Tøj! — Hvor er dine Klæder? — Hvor er Pengene! Svar!"

Hun begyndte at gennemsøge hans Lommer. Marmeladow rakte lydigt som en Forbryder begge Armene ud, for at lette hende Undersøgelsen. Han havde ikke saa meget som en Kopek i Lommerne.

„Hvor er Pengene?“ skreg hun. „O, Gud! Skulde han virkelig have sviret dem op allesammen? Der var endnu tolv Rubler i Kufferten.“ .... Hun greb ham pludselig rasende i Haaret og trak ham ind i Stuen. Marmeladow lettede hende Møjen ved at krybe ydmygt paa Knæerne.

„Det er mig en Trøst — ingen Smær—te, men en Trø—øst, Herre!“ raabte han, mens Konen rykkede og sled ham i Haaret og stødte hans Pande mod Gulvet. Barnet, der sov, blev vækket og gav sig til at græde. Drengen henne i Krogen kunde ikke længer holde sin Graad tilbage; han begyndte at ryste og skrige og klyngede sig fast om Søsterens Hals med et Udtryk af Angst, der næsten lignede et Krampetilfælde. Den ældste Pige rystede som et Æspeløv.

„Drukket alle Pengene op — allesammen!“ raabte den stakkels Kone fortvivlet. „Og de nye Klæder! — Og her gaar de og sulter!“ Hun vred Hænderne og pegede hen paa Børnene. — Aa — et forbandet Liv! — — Og De! — skammer De Dem ikke?“ raabte hun pludselig til Raskolnikow; „De kommer ogsaa fra Knejpen — har drukket med ham — drukket Pengene op! — Ud!“

Den unge Mand sagde ikke et Ord, men skyndte sig bare at komme afsted. I den aabentstaaende Dør inde i Stuen havde der samlet sig en Mængde nysgærrige Tilskuere. Frække, grinende Ansigter med Cigarretter og Piber i Munden strakte sig frem; Skikkelser i Slobrok, i Skjorteærmer og i pjaltede Dragter, enkelte med Spillekort i Haanden, stirrede ind. Især vakte det stor Fornøjelse, at Marmeladow raabte, det var ham en Trøst, da Konen trak ham efter sig i Haaret. De kom helt ind i Stuen. Men omsider hørte man en ildevarslende Spektakel. Det

var Amalia Lippewechsel, der i egen Person trængte frem for at bringe Orden til Veje paa sin Maade, og under en Strøm af Skældsord og Trusler for hundrede Gang sagde til den stakkels Kone, at hun allerede i Morgen skulde flytte ud af Logis'et.

Da Raskolnikow gik, greb han i Lommen og fandt nogle Kobberpenge, han havde faaet tilbage paa den Rubel, han havde byttet i Knejpen; han lagde dem ubemærket i Vindnet. Men da han var kommen lidt ned ad Trappen, betænkte han sig og vilde gaa ind igen.

„Der har jeg igen gjort en Dumhed," tænkte han; „de har jo deres Sofia, og jeg trænger selv til mine Penge!"

Men saa indsaa han, at han nu ikke kunde faa Pengene igen, og at han heller ikke kunde overtale sig selv til at tage dem. Han lod altsaa Pengene ligge og gik hjem.

„Desuden skal hun jo ogsaa have Pomade, denne Sofia," vedblev han og smilte foragteligt. „Den Slags Renlighed koster Penge.... ja — hm!.... Det kan maaske være en uheldig Dag for lille Sofia ...det gaar jo hende, som det gaar Jægeren med Vildtet.... som det gaar Guldgraveren.... og det kunde derfor let ske, at de uden mine Penge kom til at leve af Luftsteg... Ja — Sofia! De har forstaaet at grave en Brønd, som de nu henter Vand fra... nu tager de Nytte af den. Først græder de, siden æder de! — Denne Skurk, som kaldes Menneske, vænner sig ogsaa til alt!"

Han faldt i Tanker.

„Men om jeg nu har løjet," udbrød han pludselig, „om Mennesket virkelig ingen Skurk er — Mennesket i Almindelighed, saa betyder det vel bare, at alt det andet ikke er andet end Fordomme... at der

ingen Skranker er.... og saadan maa det vel ogsaa være, naar det kommer til Stykket."

III.

Næste Morgen vaagnede Raskolnikow sent efter en urolig Søvn, der ikke havde styrket. Han var i en bitter, nervøs, ond Stemning og opfyldt af Had betragtede han sit Kammer.

Det var et lille bitte Rum, fem—seks Fod langt, og gjorde et meget daarligt Indtryk med sine gule, støvede Tapeter, der over alt hang i Laser ned fra Væggen; der var saa lavt til Loftet, at et voksent Menneske altid maatte gaa i Frygt for at støde Hovedet. Møblementet svarede til Værelset; der var tre gamle, itubrukne Stole, henne i en Krog stod et malet Bord, hvorpaa nogle Hæfter og Bøger laa henkastet. Det tykke Støvlag vidnede om, at det var længe siden en Haand havde rørt ved dem. Saa var der en forfærdelig Sofa, der optog næsten hele Væggen og den halve Bredde af Værelset. Den havde en Gang været betrukken med Kattun, men deraf hang der kun nogle Laser tilbage hist og her. Raskolnikow brugte den som Seng. For det meste kastede han sig paa den som han stod og gik og sov uden Sengetæppe, bare med sin gamle Vinterfrakke over sig og med en lille Pude under Hovedet. For at gøre Hovedpuden højere, plejede han gærne at lægge hele sin Beholdning af rent og smudsigt Tøj under den. Foran Sofaen stod et lille Bord.

Det var vist næppe muligt at blive fattigere og elendigere end Raskolnikow allerede var. Og dog følte han sig i sin nuværende Sjælstilstand temmelig

godt til Mode. Han havde trukken sig fuldstændig tilbage fra alle og laa som en Skildpadde i sin Skal. Selv Tjenestepigen, der skulde varte ham op, og undertiden kastede et Blik ind i hans Kammer, satte bare hans Sind i Oprør og ærgrede ham. Det er en Særhed, man ofte træffer hos Eneboere, der har bidt sig fast i en eller anden fiks Idé. Hans Værtinde havde allerede for to Maaneder siden hørt op med at levere ham Mad, og hidtil havde han slet ikke tænkt paa at slutte en Overenskomst med hende. Anastasia, Værtindens Pige, var slet ikke misfornøjet med, at Raskolnikow tog Sagen paa den Maade; nu var hun nemlig bleven helt fri for at rydde op og gøre rent hos ham; kun en Gang om Ugen støvede hun lidt af hos ham. Det var hende, som netop nu havde vækket ham.

„Op med Dig!" raabte hun, „hvor længe har Du tænkt paa at ligge dér og sove! Klokken er snart ti. Jeg har The med til Dig! Vil Du have The? — Fy, hvor Du er bleven mager — Du kan vel snart ikke mere hænge sammen."

Han aabnede Øjnene, foer sammen og kendte Anastasia.

„Er det Værtinden, der sender mig den?" spurgte han, idet han langsomt og besværligt rejste sig op fra Sofaen.

„Værtinden? Jo vist! Nej, det falder hende nok ikke ind!"

Pigen satte sin egen sprukne Thepotte hen til ham med The, der var slaaet anden Gang Vand paa, og to Stykker gult Sukker.

„Her, Nastasia," sagde han, søgte i sine Lommer — han havde sovet med Klæderne paa — og fandt nogle Kobberpenge, „gaa hen og køb et Franskbrød til mig — og en Pølse — af de billigste."

„Du skal straks faa Franskbrød, men vil Du

ikke heller have Kaalsuppe end Pølse? God Kaalsuppe fra i Gaar. Jeg havde sat den til Side til Dig, men Du kom saa sent hjem."

Da hun havde bragt Kaalsuppen, og Raskolnikow gav sig i Lag med den, satte Anastasia sig ned i Sofaen hos ham og begyndte at snakke med ham. Hun var fra Landet og meget snakkesalig.

„Praskowja Pawlowna vil klage til Politiet over Dig," sagde hun.

Han saa forbavset paa hende.

„Til Politiet? Hvorfor det?"

„Du vil ikke betale og Du vil heller ikke flytte, saa det er let at forstaa hvorfor."

„Fy for Fanden!" mumlede han og bed Tænderne sammen. „Det kommer mig noget ubelejligt. — Men hun er en dum Gaas," tilføjede han højt. „Jeg vil gaa ned og tale med hende."

„Ja, hun er dum — lige saa dum som jeg selv; men Du, som er saadan et godt Hoved, hvorfor ligger Du bestandig og driver? Hvad kommer der ud af det? Du læste før med Børn — hvorfor gør Du ikke det mere?"

„Jeg har andet at bestille!" mumlede Raskolnikow mørkt.

„Hvad er det?"

„Et Arbejde...."

„H v a d f o r et Arbejde?"

„Jeg tænker!" svarede han alvorligt.

Pigen var lige ved at revne af Latter. Hun var en meget lattermild Natur, og lo til hun næsten fik ondt.

„Saa har Du vel tænkt Dig voldsomt mange Penge til?" fik hun endelig presset frem.

„Naar man ikke har Støvler at tage paa, kan man heller ikke gaa ud og undervise. For Resten blæser jeg ad det hele!" — Han spyttede.

„Man skal ikke spytte i sin egen Kaal."

„Hvad faar man for at læse med Børn? — Kobberpenge! Hvad skal jeg med Smaapenge?" sagde han foragtelig som Svar paa sin egen Tanke.

„Nej — Du vil heller ikke have en hel Kapital paa en Gang."

Han saa paa hende med et underligt spørgende Blik.

„Ja — en hel Kapital paa en Gang," svarede han endelig i en bestemt Tone.

„Naa — bliv bare ikke hidsig, ellers kunde man let blive bange for Dig! — Skal jeg saa hente Dig et Franskbrød?"

„Som Du vil."

„Det er sandt — det havde jeg nær glemt! — Der kom et Brev til Dig i Gaar, da Du var ude."

„Et Brev — til mig — fra hvem?"

„Ja — det kan jeg da ikke godt vide. Jeg har lagt tre Kopek ud for Dig til Budet; kan jeg faa dem igen?"

„Men saa kom med det! for Guds Skyld, kom med det!" raabte han ivrigt.

Han fik Brevet; det var virkeligt fra Guvernementet R—, fra hans Moder. Han blev hel bleg, da han tog imod det.

Det var længe, længe siden, han havde faaet Efterretning hjemme fra; men nu var der pludselig ogsaa noget andet, der snørede Hjærtet sammen paa ham.

„Gaa saa din Vej, Nastasia! ... der har Du dine tre Kopek, men skynd Dig saa at gaa!"

Hans Hænder rystede med Brevet; han vilde ikke aabne det, mens hun var der inde; med dette Brev vilde han være alene. Da Pigen var gaaet kyssede han Brevet; saa sad han længe og betragtede Udskriften med ømme Blikke, Moderens fine, skraa-

liggende Haandskrift, som han kendte saa godt og elskede saa højt; hans Moder havde selv en Gang lært ham at læse og skrive. Han sad længe og betænkte sig, som om han var bange for noget. Endelig aabnede han Brevet, et stort, smukt Brev, som vejede to Lod. To Ark Brevpapir var fuldskrevne med Moderens tætte, fine Skrift.

„Kære Rodja!" begyndte Brevet, „det er nu to Maaneder siden jeg sidst skrev til Dig. Jeg har selv lidt under det, og mine urolige Tanker har ikke ladet mig sove mere end én Nat. Men jeg er vis paa, Du ikke er vred paa mig. Du véd jo, hvor højt jeg elsker Dig; Dunja og jeg har jo ingen anden end Dig — Du er alt for os, vort Haab og vor Trøst. Hvor jeg har lidt, da jeg hørte, at Du allerede for Maaneder siden havde forladt Universitetet, fordi Du ikke havde Midler til dit Livsophold, og at det var forbi med dine Timer og øvrige Indtægter. Men hvordan skulde jeg med mine hundrede og tyve Rubler aarlig i Pension kunne hjælpe Dig? De femten Rubler, som jeg sendte Dig for fire Maaneder siden, havde jeg laant af vor Købmand her, Wassili Wachruschin, mod Sikkerhed i min Pension. Han er et godt Menneske, og var i sin Tid en Ven af din Fader. Men da jeg havde overdraget ham Retten til at hæve Pensionen til mig, maatte jeg vente, til jeg havde betalt min Gæld, og det er først sket nu, saa jeg ikke har kunnet sende Dig noget i hele denne lange Tid. Men nu haaber jeg, at jeg atter kan sende Dig noget, ja jeg kan ligefrem sige, at Lykken smiler til os. Grunden skal jeg straks sige Dig. Du gætter vel, at jeg allerede har haft din Søster hjemme hos mig igen i over halvanden Maaned, og at der for Fremtiden ikke mere er noget, der kan skille os ad. Gud være lovet, hendes Trængselstid er nu forbi. Men jeg

vil fortælle Dig det altsammen i Rækkefølge, for at Du kan faa et klart Indblik i, hvorledes det hele er gaaet til, og hvor meget vi tidligere har holdt skjult for Dig. Da Du for to Maaneder siden skrev til mig, at Du havde hørt, at Dunja skulde være udsat for megen Raahed hjemme hos Swidrigailows, og da Du forlangte at faa rigtig Besked herpaa, hvad skulde kjeg saa den Gang svare Dig? Havde jeg sagt Dig den fulde Sandhed, kunde Du let være rejst fra alt og i værste Fald taget afsted til Fods. Jeg kender jo saa godt din Karakter og Tænkemaade. Du vilde aldrig have fundet Dig i, at din Søster blev fornærmet. Selv var jeg fortvivlet, men hvad skulde jeg gøre? Den Gang kendte jeg endnu ikke selv den hele Sandhed. Den største Vanskelighed laa jo i, at Dunja, da hun i Fjor tog Pladsen som Guvernante, fik hundrede Rubler i Forskud paa den Betingelse, at der skulde trækkes noget af hendes Løn hver Maaned, derfor kunde hun heller ikke forlade Pladsen før Gælden var betalt. Men denne Sum — nu kan jeg jo godt tilstaa Dig det, kære Rodja —, var navnlig bestemt til deraf at sende Dig de treds Rubler, som Du den Gang nødvendigvis skulde bruge, og som Du ogsaa fik fra os i Fjor. Det var ikke sandt, hvad vi den Gang skrev, at Pengene var sparet sammen af Dunja. Nu, da al Ting har forandret sig, og med Guds Hjælp til det bedre, nu faar Du Sandheden at vide, saa kan Du ogsaa se, hvor uendelig højt Dunja elsker Dig, og hvad for et ædelt Hjærte hun har. I Begyndelsen var Hr. Swidrigailow meget raa imod hende og behandlede hende uhøfligt og hensynsløst .... Naa, jeg skal ikke komme ind paa alle disse kedelige Enkeltheder, jeg vil ikke sætte dit Sind i Oprør, da det hele nu er forbi. Kort og godt, endskønt Marta Petrowna, Hr. Swidrigailows Hustru,

og Husets øvrige Beboere var gode og venlige mod Dunja, var det alligevel en tung Tid for hende, især hver Gang Hr. Swidrigailow befandt sig under Vingudens Indflydelse — en gammel Vane fra Soldatertiden. Men kan Du saa tænke Dig, hvad der senere skulde vise sig? Dette Brøvlehoved havde længe været forelsket i Dunja, men havde skjult det under en Maske af Plumphed og Ringeagt. Det kan ogsaa være han skammede sig over at han, en ældre Mand og Familiefader, endnu skulde lide under en saadan Letsindighed, og at han var vred paa Dunja derfor. Det er jo ogsaa rimeligt, at han ved Haan og Raaheder søgte at skjule sine sande Følelser over for andre. Men tilsidst kunde han ikke længer beherske sig og var fræk nok til at gøre Dunja vanærende Tilbud. Han lovede hende Guld og grønne Skove, han vilde forlade alt for hendes Skyld, og, hvis hun vilde, enten rejse med hende til et andet Gods eller til Udlandet. Du kan tænke Dig, hvad hun led! Hun kunde ikke med det samme forlade hans Hus, for det første for Gældens Skyld, for det andet for at skaane Marta Petrowna, som straks vilde have fattet Mistanke. Hun vilde derved vække Splid i Familien og samtidig gøre sig selv til Genstand for en Skandale. Der var ogsaa andre Grunde, der gjorde, at Dunja ikke kunde forlade sin Plads de første seks Uger. Du kender jo Dunja og véd, hvor klog hun er, og hvilken Karakterstyrke hun har. Hun taber ikke Modet, selv om hun bringes til det yderste, og hun er for overlegen til at tabe Fatningen. For at skaane mig, skrev hun ikke engang det hele til mig, skønt hun og jeg al Tid har vist hinanden Fortrolighed. Men saa kom Løsningen ganske uventet. Marta Petrowna stod en Gang paa Lur efter sin Mand, da han nede i Haven tiggede Dunja om at bønhøre ham. Marta

Petrowna havde taget feil af det hele og beskyldte Dunja for at være Skyld deri. Der blev opført en frygtelig Scene i Haven. Marta Petrowna vilde intet høre; hun slog endog til Dunja, teede sig som en Gal og endte med at sende Dunja hjem til mig paa en Bondevogn. Alt, hvad hun ejede, Linned Klæder og det hele blev pakket sammen imellem hinanden og kastet op paa Vognen. Og saaledes forhaanet og fornærmet maatte Dunja paa en aaben Vogn i en øsende Regn køre de sytten Werst, der var hjem til os.

Hvorledes skulde jeg saa kunne svare paa det Brev, jeg for to Maaneder siden fik fra Dig? Jeg var fortvivlet! Sandheden turde jeg ikke skrive — den vilde bare gøre Dig ulykkelig, oprørt og forbitret, og hvad vilde Du saa kunne have udrettet? Kanske styrte Dig selv i Fortræd. Dunja vilde heller ikke have det. Men jeg kunde heller ikke fylde et helt Brev med tom Snak, mens saa tung en Sorg trykkede mig. En hel Maaned havde Bysladderen travlt med denne Begivenhed. Det gik saa vidt, at vi ikke mere kunde gaa i Kirke, saadan summede denne Tisken og Hvisken om vore Øre; man talte ganske højt om det i vor Nærhed. Vore Bekendte gik af Vejen for os, de hørte op med at hilse paa os, og jeg fik fra sikker Kilde at vide, at nogle unge Mennesker vilde oversmøre vor Gadedør med Tjære, saa Værten paa Forhaand bad os om at flytte. Alt dette var Marta Petrownas Skyld; hun gik rundt og bagtalte Dunja. Hun kendte jo hele Byen og kom den Gang næsten daglig herind. Hun holder meget af at sladre og tale om sine mest private Anliggender, og især kan hun ikke blive træt af at rive ned paa sin Mand — en meget styg Vane for Resten — saa havde hun i meget kort Tid faaet udspredt sin Historie, ikke alene over hele Byen, men

ogsaa i Omegnen. Jeg var bleven helt syg, Dunja var langt modigere; Du skulde bare have set, hvordan hun stadig trøstede mig. Hun er en Engel! Vore Prøvelser fik dog omsider ved Guds Naade og Barmhjærtighed Ende.

Hr. Swidrigailow, der tydeligt nok fortrød den Uret, der var tilføjet Dunja, og havde Medlidenhed med hende, gik i sig selv og gav sin Kone klare og tydelige Beviser paa Dunjas Uskyldighed. Han viste hende et Brev fra Dunja, som hun allerede havde skrevet til ham før Scenen i Haven for at undgaa mundtlige Forklaringer og hemmelige Sammenkomster. Hun havde i dette Brev bebrejdet ham hans uværdige Opførsel; hun havde forestillet ham, at det var skammeligt af ham, der havde Hustru og Børn, at ville gøre en ung, værgeløs Pige ulykkelig. Med ét Ord, kære Rodja, Brevet var saa smukt og ædelt skrevet, at jeg ikke kunde læse det uden at briste i Graad. Hun nævnede ogsaa Tjenestefolkene, der vidste meget mere end Hr. Swidrigailow anede. Marta Petrowna sagde, at hun følte sig som lynslaaet. Om Dunjas Uskyldighed var hun nu fuldstændig overbevist, og allerede næste Dag, en Søndag, kom hun styrtende lige ind i Domkirken, kastede sig paa Knæ og bad med Taarer Himmeldronningen om Styrke til at bære denne nye Prøvelse og gøre sin Pligt. Uden at sige et Ord i Forvejen kom hun fra Kirken lige hjem til os, fortalte os grædende alt, omfavnede Dunja og bad hende om Tilgivelse. Og selv samme Dag løb hun rundt i Byen og fortalte alle og enhver om Dunjas Uskyldighed og om hendes beundringsværdige Opførsel; hun foreviste Dunjas Brev, ja hun lod det endog afskrive — noget, der efter min Mening virkelig var unødvendigt —. Paa denne Maade foer hun rundt i flere Dage; der var nogle, der ligefrem beklagede sig

over, at hun havde forbigaaet dem — hun maatte skrive en Fortegnelse, for ingen at glemme; man ventede hende i hvert Hus, og man vidste i Forvejen, naar hun vilde komme og læse Brevet op. Ved saadanne Forelæsninger kom der ogsaa Folk, som allerede havde hørt Brevet hjemme hos sig selv eller andetsteds. Efter min Mening var meget i dette overflødigt, men det ligger nu en Gang i Marta Petrownas Karakter at overdrive alt. Imidlertid gengav hun fuldstændig Dunja sit gode Navn og Rygte, og hele Skammen ved denne Historie kom til at gaa ud over hendes Mand og blev siddende paa ham som et uudsletteligt Brændemærke. Jeg har næsten ondt af ham; man har været altfor slem imod denne Nar.

Dunja fik straks Tilbud fra flere Familier om at undervise deres Børn, men hun afslog dem alle. Alt dette er Skyld i den Begivenhed, hvorved vort Liv forhaabenligt nu vil tage en hel anden Vending. Du skal vide, kære Rodja, at Dunja har faaet et Ægteskabstilbud, som hun ogsaa har taget imod. Jeg skynder mig at underrette Dig derom. Rigtignok blev det afgjort, uden at vi først indhentede din Mening, men jeg haaber ikke Du vil blive vred paa mig eller din Søster, naar Du hører, at det var umuligt at vente, til vi kunde faa Svar fra Dig, hvad Du af Begivenhedernes Udvikling selv vil kunne indse. Og som fraværende kunde Du heller ikke have dømt om Sagen. Han hedder Peter Petrowitsch Luschin, han er en fjærn Slægtning af Marta Petrowna, som selv har interesseret sig for Planen, og han er allerede Hofraad. Marta Petrowna sagde os, at han ønskede at gøre vort Bekendtskab, altsaa blev han indbudt, drak Kaffe hos os og sendte os næste Dag et Brev, hvori han særdeles høfligt friede til Dunja og bad om hurtigt og bestemt Svar.

Han er meget optaget, og en ivrig Forretningsmand, skal snart rejse til Petersborg, saa hvert Minut er kostbart for ham. Vi blev naturligvis meget forbløffede over dette uventede Frieri og talte sammen om det en hel Formiddag. Han er en paalidelig Mand, sidder i gode Kaar, har to Embeder og ejer allerede en Del Formue. Han er rigtignok allerede over fem og fyrretyve Aar, men ser ret godt ud og gør et behageligt Indtryk paa Damerne; i det hele taget er han et net og dannet Menneske, bare lidt lunefuld og storladen; men det er maaske noget, man ikke ser, naar man lærer ham nøjere at kende. Jeg beder Dig derfor, kære Rodja, ikke fælde for hurtig Dom over ham, naar Du muligvis om kort Tid træffer sammen med ham i St. Petersborg; han vil maaske ikke ved første Øjekast falde i din Smag. Dette siger jeg kun af Forsigtighed. For at bedømme Menneskene rigtigt, maa man forsigtigt og lidt efter lidt lære dem nærmere at kende, for ikke at gøre Fejltagelser, som man maaske senere vil fortryde. Peter Petrowitsch er efter alt at dømme et meget agtværdigt Menneske. Ved sit første Besøg hos os sagde han, at han havde bestemte Grundsætninger, men at han, som han udtrykte sig, i mere end et Spørgsmaal delte „vor yngre Generations Anskuelser og hadede alle Fordomme". Han talte en hel Del, lod til at være lidt forfængelig og at syntes godt om, at man hører opmærksomt paa ham. Naa, det er jo tilgiveligt. Jeg forstod ikke det halve af det, han fortalte, men Dunja forklarede mig, at selv om hans Kundskaber ikke var overvældende store, saa var han dog en fornuftig og efter al Sandsynlighed en brav Mand. Ja, Du kender jo din Søsters Tænkemaade, Rodja; hun er en karakterfast, klog, taalmodig og højhjærtet Pige, skønt hun let lader sig henrive. Det har jeg set Beviser paa. Naturligvis

kan der hverken fra hendes eller fra hans Side være Tale om egenlig Kærlighed. Men Dunja er ikke alene en fornuftig Pige, hun er ogsaa god og ædel og vil pligtskyldig gøre den Mand lykkelig, som ogsaa paa sin Side vil bestræbe sig for, at hun faar det godt. Og det har vi endnu ikke Grund til at tvivle om, skønt det ikke kan nægtes, at hele Historien er gaaet noget hurtigt. Han er jo desuden en meget beregnende Mand og vil let kunne indse, at hans egen huslige Lykke vil blive stærkere, jo lykkeligere hun bliver. Og med Hensyn til Uligheder i Karakter, Vaner eller forskællige Meninger — noget, som tidt findes selv hos de lykkeligste Ægtefolk —, har Dunja sagt mig, at hun ikke frygtede for, at dette skulde give Grund til Uro og at hun kunde læmpe sig efter ham i meget, hvis Forholdet mellem dem i Fremtiden blev grundet paa Ærlighed og Retsindighed. Det forekom mig ogsaa, at han i Begyndelsen var noget kort for Hovedet, men saadan er vel hans Natur. Ved sit andet Besøg, da Dunja havde givet ham sit Ja, sagde han for Eksempel, at han allerede før han havde lært Dunja at kende, havde tænkt paa at ville gifte sig med en ærbar Pige; men hun maalte ingen Medgift bringe, og det maatte helst være en Pige, der havde levet i smaa Kaar. Manden burde aldrig have noget at takke sin Kone for, mente han; det var bedre, naar Konen maatte være Manden taknemlig for hans Velgærninger. Han udtrykte sig maaske nok i en lidt finere og høfligere Form — jeg husker ikke saa nøje, hvorledes Ordene faldt. Det var bare saadan en løs henkastet Ytring i Samtalens Løb, uden nogen bestemt Hensigt. Alligevel stødte det mig dog lidt, og jeg talte senere til Dunja om det; men hun blev bare lidt ærgerlig og sagde: „Ord og Handling er to Ting," og det kan hun jo have Ret i. Før

Dunja bestemte sig, laa hun vaagen hele Natten, og da hun troede jeg sov, stod hun op og gik til den lyse Morgen frem og tilbage i Værelset. Endelig knælede hun ned foran Helgenbilledet og bad længe og inderligt. Om Morgenen sagde hun mig, at hun havde besluttet at give ham sit Ja.

Jeg har allerede omtalt, at Peter Petrowitsch nu skal rejse til St. Petersborg. Han har vigtige Forretninger derinde, og han vil nedsætte sig som Advokat. Han har allerede længe befattet sig med Processer og Retssager, og det er ikke længe siden han har vundet en Sag. Han skal ogsaa til St. Petersborg fordi han har et vigtigt Anliggende at frembringe i Senatet. Saaledes kan han ogsaa i flere Henseender være Dig til Nytte, og vi, det vil sige Dunja og jeg, er allerede bleven enige om, at Du allerede kan betragte din Løbebane som begyndt, og din Fremtid sikret. O, ja, hvis vi virkelig kunde haabe det! Det vilde være et Held, som vi maatte betragte som et synligt Vidnesbyrd om Guds Barmhjærtighed. Dunja sværmer for disse Tanker. Vi lod et Par Ord falde derom til Petrowitsch; han svarede dog lidt forsigtigt og sagde, at han naturligvis vilde faa Brug for en Sekretær, og at han heller gav denne Plads til en Slægtning end til et vildfremmed Menneske, forudsat at Vedkommende var i Besiddelse af de nødvendige Evner dertil (som om det var muligt, at Du ikke skulde være Pladsen voksen!). Desuden var han ogsaa bange for, at dine Studier ikke gav Dig Tid til ogsaa at arbejde paa hans Kontor. Saa blev der ikke talt mere om det den Gang, men Dunja har ikke tænkt paa andet i flere Dage og været ivrig med at lægge Planer, hvori hun gør Dig til Medarbejder eller muligvis Kompagnon i Peter Petrowitschs Forretning, saa meget mere som Du jo ogsaa har valgt

den juridiske Løbebane. Jeg er af samme Mening som Dunja og deler alle hendes Planer og Forhaabninger, thi selv om Peter Petrowisch intet Løfte har givet endnu — hvad han jo heller ikke godt kunde, da han ikke kender Dig —, saa er der alligevel Sandsynlighed for vore Planer. Dunja er overbevist om, at hun vil opnaa alt hos sin tilkommende Mand. Du kan nok forstaa, at vi har været meget forsigtige med at røbe vore Planer og Forhaabninger over for Peter Petrowitsch, og især om, at Du skulde blive hans Kompagnon — han vilde sikkert se haanligt eller koldt paa saadanne Ideer. Og lige saa lidt har hverken Dunja eller jeg med et eneste Ord berørt det, vi saa sikkert haaber paa, nemlig at han sammen med os vil hjælpe Dig med Penge til Du har endt dine Studier. Vi har ikke talt om det, fordi det jo er noget, der vil falde af sig selv, og fordi han sikkert selv kommer og tilbyder det, uden at vi behøver at spilde et Ord derpaa (skulde han vel ogsaa kunne afslaa Dunja noget), saa meget mere som Du jo paa Kontoret vil blive hans højre Haand og altsaa ikke modtager denne Hjælp som en Gave, men som en Løn, der tilkommer Dig. Saaledes vil Dunja have det ordnet, og jeg er fuldstændig af samme Mening. For det andet har vi ikke talt om det, fordi jeg gerne vilde have, at I ved Eders første Møde skulde være saa vidt muligt hinandens Lige. Da Dunja omtalte Dig til ham, svarede han, at man først maatte kende et Menneske nøje, før man kunde danne sig en Mening om det.

Véd Du, hvad jeg har tænkt, min kære, dyrebare Rodja, rigtig overlagt det med mig selv? Jeg vil ikke bo sammen med dem efter Brylluppet, men vedblive at leve for mig selv. Det er ikke af Hensyn til Peter Petrowitsch, men et personligt, maaske et

gammelkoneagtigt Indfald. Jeg er overbevist om, at han er ædel og finfølende, og at han vil opfordre mig til at blive hos min Datter, og naar han til Dato ikke har talt et eneste Ord derom, saa er Grunden naturligvis, at han anser det som en Selvfølge; men jeg tager alligevel ikke mod Tilbudet. Jeg har mere end én Gang bemærket, at Svigermødrene sjælden er særlig velset af Mændene, og Gud fri mig for at falde nogen til Byrde om end aldrig saa lidt. Jeg vil ogsaa helst være helt ubunden saa længe jeg endnu har et Stykke Brød, som er mit, og Børn som Dig og Dunja. Derimod vil jeg gærne bo i Eders Nærhed, saa vidt det er muligt. Ja, nu skal Du høre det bedste, Rodja — det har jeg gæmt tilsidst. Saa maa Du altsaa vide, min kære Dreng, at vi muligvis om kort Tid atter vil være forenet efter en næsten treaarig Skilsmisse! Det er aldeles afgjort, at Dunja og jeg kommer til St. Petersborg. Tiden véd vi endnu ikke bestemt, men det bliver snart, maaske allerede om en Uge. Det kommer an paa, hvorledes Peter Petrowitsch indretter det: saa snart han selv er kommen til Hovedstaden vil han sende os nærmere Underretning. Han vil af forskellige Grunde holde Bryllup snart — hvis det kan lade sig gøre allerede inden Fasten; men skulde denne Frist være for kort, saa lige efter Mariæ Himmelfart. Hvor jeg glæder mig til atter at skulle trykke Dig til mit Hjærte. Dunja er ogsaa helt ude af sig selv af Glæde og sagde i Spøg, at alene af den Grund kunde hun have giftet sig med Peter Petrowitsch. Er hun ikke en Engel? Hun skriver ikke til Dig i Dag, men hun beder mig sige, at hun har saa uendelig meget at tale med Dig om, saa meget, at hun ikke har Mod til at tage Pennen i Haanden — hun vilde ikke kunne faa alt sagt alligevel. Skønt vi maaske snart

ses, vil jeg dog i Dag sende Dig saa mange Penge, jeg kan. Nu, da alle og enhver véd, at Dunja skal giftes med Peter Petrowitsch, er ogsaa min Kredit stegen, og jeg véd bestemt, at Wassilij Iwanowitsch nu gærne laaner mig indtil 75 Rubler paa min Pension, saa jeg i alt Fald kan sende Dig 25, ja maaske 30 Rubler. Jeg vilde gærne have sendt endnu mere, men jeg er bange for Rejse-udgifterne, uagtet Peter Petrowitsch var saa god at ville bære en Del af Udgifterne ved vor Rejse til Hovedstaden. Han vil nemlig sørge for Befordringen af vort Rejsegods og den store Kuffert — vist nok gennem en Bekendt. Vi maa dog ogsaa tænke paa vor Ankomst til St. Petersborg, hvor vi ikke kan opholde os uden Penge i Lommen. Vi har udregnet al Ting paa det nøjeste. Rejsen selv koster ikke stort. Hjemme fra og til Jernbanen er der ikke mere end 90 Werst, og for alle Tilfældes Skyld har vi allerede truffet Aftale med en Bonde-Fragtmand. Derfor rejser vi nok saa fornøjet paa tredie Plads, saa jeg haaber vi kan sende Dig 30 Rubler.

Men nu maa det være nok — jeg har allerede skrevet to hele Ark fulde; nu er der ikke Plads til mere. Men der var jo saa meget at fortælle. Lev vel, kære Rodja, til vi om kort Tid genses og omfavner hinanden, og tag imod den inderligste Velsignelse en Moder kan sende sin Søn. Bliv ved at elske din Søster Dunja; elsk hende saaledes som hun elsker Dig, og husk paa hun elsker Dig inderligt, elsker Dig højere end sig selv. Hun er en Engel, men Du, Rodja, Du er alt for os, vort Haab og Fortrøstning. Naar bare Du er lykkelig, er vi det ogsaa. Rodja, beder Du endnu ligesom tidligere, og tror Du paa Skaberen og vor Frelsers Godhed! Jeg er bange for, at den ny, moderne Vantro ogsaa

skal have listet sig ind i dit Hjærte! Er det Tilfælde, saa vil jeg bede for Dig. Kan Du endnu huske, min kære Dreng, hvorledes Du som Barn, den Gang din Fader endnu levede, sad paa mit Skød og fremstammede din Bøn, og hvor vi alle den Gang var lykkelige? Lev vel, eller heller: paa Gensyn! Jeg omfavner Dig saa inderligt, saa inderligt og kysser Dig utallige Gange.

Din til Graven
Pulcheria Raskolnikowa.

Næsten hele Tiden, mens Raskolnikow læste, var hans Ansigt vædet af Taarer, men det var blegt, krampagtigt fortrukket, da han havde endt, og et ondt, bittert Smil spillede om hans Læber. Han trykkede Hovedet ned i den gamle, tynde Hovedpude og laa længe, længe hensunken i Grublerier. Hjærtet bankede voldsomt og hans Tanker stormede frem og tilbage. Endelig blev dette Bur ham for lummert og trangt — baade Øje og Tanker søgte større Spillerum. Han greb sin Hat og gik ud. Denne Gang var han ikke bange for at møde nogen; han tænkte ikke engang paa det. Han tog Vejen langs W—prospektet hen imod Wassilewsky-Øen. Men efter gammel Vane drev han afsted uden at lægge Mærke til Vejen, hviskende og talende højt med sig selv, at de Forbigaaende saa forbavset paa ham — mange troede, han var fuld.

IV.

Hans Moders Brev vinte og plagede ham, og hvad Hovedsagen angik, Kærnepunktet i Skrivelsen,

saa var han ikke et Øjeblik i Tvivl, ikke engang mens hans læste Brevet. „Dette Ægteskab kommer aldrig i Stand — ikke saa længe jeg lever! Fanden i Vold med Hr. Luschin!

„...Det er soleklart," mumlede han med et ondt Smil, som om han triumferede over Udfaldet af sin Beslutning. „Nej, lille Mo'er, nej, Dunja, mig narrer I ikke!... Og saa undskylder de sig endda, fordi de ikke har spurgt mig til Raads og taget Bestemmelse uden mig! Naturligvis! Og saa bilder de sig ind, at Sagen ikke kan gøres om! Det skal vi nok faa at se! Denne Peter Petrowitsch er saa optaget, saa overlæsset med Forretninger, at han saa at sige maa gifte sig pr. Iltog! Det er en rar Forklaring! Nej, lille Dunja, jeg gennemskuer Dig godt, og jeg véd ogsaa nok, hvad det er, Du har at tale med mig om, jeg véd ogsaa, hvad der holdt Dig vaagen hele Natten, og hvorfor Du bad. Vejen til Golgatha er tung!... De har altsaa fast besluttet!... Dunja vil gifte sig med en fornuftig, praktisk Mand, en, som har Formue — allerede har Formue — det klinger godt! — har to Embeder, deler Mening med den yngre Generation, som Moder udtrykker sig, og som efter al Sandsynlighed er god og brav efter Dunjas eget Udsagn. Dette „efter al Sandsynlighed" er glimrende! Og paa dette „efter al Sandsynlighed" gifter min kære Dunja sig med ham! Det er storartet!

„...Gud maa vide, hvorfor Moder egenlig er kommen til at skrive om „den yngre Generation" til mig? Er det kun Meningen at karakterisere Manden derved eller er det for at stemme mig til Fordel for ham? Hun er fiffig nok! Det vilde ogsaa være interessant at faa nøjere Oplysning om en anden Omstændighed: hvor megen eller hvor liden Oprig-

tighed viste de hinanden hin Dag, den paafølgende Nat og hele den følgende Tid? Har de udtalt sig klart og bestemt paa begge Sider, eller vidste de begge, hvad de hver især i Tavshed tænkte og følte, saa det vilde have været unyttigt at tale højt om det og maaske bare tale over sig? At dømme efter Brevet syntes det sidste at være Tilfælde. Moder fandt ham lidt storladen, og tillod sig i al Troskyldighed at gøre en Bemærkning derom til Dunja. Naturligvis blev Dunja vred og gav et ærgerligt Svar. Ja, naturligvis! Hvem vilde ikke blive ærgerlig over saadan en Bemærkning, naar Sagen i sig selv var klar nok; og naar det en Gang er bestemt, saa taler man ikke mere om den Ting. Og hvad vil det sige, at jeg skal elske min Søster, da hun elsker mig højere end sig selv? Det er ikke andet end et hemmeligt Samvittighedsnag over, at hun ofrer Datteren for Sønnen? O, Mo'er, Mo'er!" — —

Raseriet kogte stærkere og stærkere i ham — havde han i dette Øjeblik mødt Peter Petrowitsch, kunde han have dræbt ham!

„Hm . . . det er sandt," vedblev han, følgende de vilde Tanker, der hvirvledes om i hans Hoved, „det er meget rigtigt, at man maa nærme sig ethvert Menneske langsomt og forsigtigt for at lære det rigtigt at kende; men Hr. Luschin er klar nok. Han er en praktisk Mand, og „efter al Sandsynlighed" god og brav, det er Hovedsagen. Er det maaske Bagateller at befordre en stor Kuffert paa egen Regning! Skulde han saa ikke være god? Og hans Forlovede og hendes Moder træffer Aftale med en Bonde, lejer en Bondevogn med en Halmmaatte over — jeg kender den Befordring af Erfaring! — Det gør ingen Ting — det er jo bare halvfemsindstyve Werst, og derfra rejser vi udmærket

godt paa tredie Klasse — saadan noget som tusinde Verst. Naa — ja, det er jo meget godt at rette sig efter Omstændighederne; men hvad synes De om det, Hr. Luschin? — Det er jo Deres Forlovede? .... Aner De virkelig slet ikke, at Deres Forlovedes Moder har sat sin Pension i Pant for at skaffe Penge til Rejsen? — Umuligt! — Men ved en saadan Lejlighed kommer naturligvis Spørgsmaalets forretningsmæssige, kommercielle Side først og fremmest i Betragtning; naar en Forretning er grundet paa fælles Fordel, maa ogsaa Udgifterne fordeles til begge Sider. Og selv denne Lejlighed har den driftige Forretningsmand benyttet til at tage dem begge ved Næsen — Rejsegodset koster langt mindre end selve Rejsen; maaske følger det helt gratis med. Véd de det ikke eller vil de ikke vide det? — Den Ordning er de fornøjede med!

„.... Og naar man saa betænker, at dette er deres Forholds Blomstringstid, og at Træet først senere viser sine sande Frugter! Det, der her er af Vigtighed, er ikke Gærrigheden, ikke Lavheden, men Tonen, der gaar gennem det hele; paa den kan man mærke, hvad Tonen senere vil blive i deres Ægteskab — det er en Advarsel .... Og derpaa er det, Moder lader det staa til. Hvad har hun tilovers, naar hun er kommen til St. Petersborg? Tre Rubler eller to „Sedler", som hun, den gamle, plejer at udtrykke sig .... Hm! Og hvad vil hun saa senere leve af i St. Petersborg? Hun er dog paa det Rene med, at de af visse Grundes Skyld ikke mere kan komme til at leve sammen, naar Dunja bliver gift — ikke engang i den første Tid! Den elskværdige Mand er sandsynligvis allerede kommen med Antydninger derom, hvor meget Moder end søger at afværge en saadan Mistanke. Hun har selv bestemt det. Hvad vil hun da, og hvem stoler hun

paa? Paa sin Pension paa hundrede og tyve Rubler og sit Afdrag paa Gælden til Wassilij Iwanowitsch? Hun strikker Uldtøj og broderer Manschetter; med det ødelægger hun sine gamle Øjne, og derved tjener hun tyve Rubler ved Siden af de hundrede og tyve — jeg véd det godt. Det er altsaa ene og alene paa Hr. Luschins gode Sindelag hun bygger. „Han vil selv foreslaa hende det". Jo — det vil jeg nok tro! Og saaledes gaar det bestandig med disse Schillerske skønne Sjæle; de smykker lige til det sidste Mennesket med Paafuglefjer, lige til det sidste haaber de bestandig det bedste; de tager aldrig det slette hos Mennesket med i Beregning, og selv om de aner, Medaillen har en Bagside, vogter de sig dog for at udtale det forløsende Ord mens det endnu er Tid. De viser Sandheden fra sig med begge Hænder, bare fordi den forskrækker dem — indtil omsider det lovpriste Menneske tager Dem ved Næsen....

„.... Mon ikke denne Hr. Luschin er dekoreret? Jeg tør vædde paa, at han har St. Anna i Knaphullet, og at han bærer den ved Festmiddage hos Leverandører og Købmænd. Den skal rimeligvis ogsaa dingle paa ham til hans Bryllup. Men lad ham for Resten gaa Fanden i Vold!...

„Naa, det faar endda være med Moder, Stakkel! — Gud velsigne hende; hun er nu engang saadan. Men Dunja? lille Dunja, min elskede Søster, jeg kender hende! Hun var næsten tyve Aar gammel, da vi skiltes. Jeg kender hendes Karakter saa nøje. Saa skriver Moder, at Dunja kan bære meget! Jo, det véd jeg — det vidste jeg allerede for halvtredie Aar siden, og jeg har i de Aar tænkt nok over det, netop paa det, at Dunja kan bære meget. Naar hun kunde holde ud hos Hr. Swidrigailow, ja, saa kan hun bære meget. Og nu bilder baade hun og Moder sig ind. at man ogsaa vil kunne holde det

ud med Hr. Luschin, der omtrent ved deres første Sammenkomst udviklede sin Teori om, at de Kvinder var at foretrække, der havde lært at kende Nød og Savn, og som modtager alt som en Velgærning af Manden! Naa, han har maaske talt over sig, skønt han er en forsigtig Mand, som vist nok ikke har sagt andet end hvad han mente, men derimod straks vilde bringe sit Standpunkt paa det Rene. Men Dunja! Dunja maa jo dog have gennemskuet dette Menneske, hun skal jo leve sammen med ham. Om galt skulde være vilde hun leve af Vand og Brød — men hun vilde ikke sælge sin Sjæl, ikke ofre sin Selvstændighed for et overdaadigt Liv, nej, ikke for et Hertugdømme — saa meget mindre for en Luschin?

... Nej, dette er ikke den Dunja jeg kendte ... og hun har vist heller ikke forandret sig. Og hvad saa? ... Det kan være galt nok at maatte holde ud med Folk som Swidrigailows og hele Livet rejse fra Sted til Sted som Guvernante for to hundrede Rublers Løn — det er heller ikke meget tillokkende, men saa meget er sikkert, at min Søster heller solgte sig som Slavinde til en Plantageejer, eller som Grøftegraver hos en Østersøtysker, end hun kunde beslutte sig til at fornedre sig baade aandelig og moralsk gennem en Forbindelse med et Menneske, som hun hverken kan have Agtelse eller Sympati for — oven i Købet for bestandig og for Fordels Skyld! Og var Hr. Luschin end af det rødeste Guld eller af en Ædelsten af reneste Vand, hun hengav sig alligevel ikke til ham som hans ægteviede Frille! Og dog gør hun det! Hvorfor? Hvad er Grunden? Hvor er Løsningen paa denne Gaade? Det er bestemt: for sin egen Skyld, for et behageligt Liv for sig selv, ja selv om hun derved kunde redde sig selv fra Døden, hun solgte sig ikke —

men hun gør det for en anden. Der har vi hele Forklaringen: for sin Broders Skyld, for sin Moders Skyld kan hun sælge sig, sælge alt. Ja, det er saadanne Grunde vi har til at kvæle vor egen Æresfølelse, sælge vor Frihed, Fred og Samvittighed som gammelt Skrammel! Lad vort eget Liv kun være forspildt, bare de Væsner, vi elsker saa højt, er lykkelige. Og man laver oven i Købet sine egne Grunde, gaar i Skole hos Jesuiterne og giver sig selv tilfreds dermed; man er overbevist om, at det maa være saaledes for det gode Formaals Skyld. Ja, saaledes er det — det er soleklart. Og det er ogsaa klart, at det er om Rodion Raskolnikow det drejer sig — om ham og ingen anden. Hvem ellers? Man kan jo skabe hans Lykke, sørge for hans Ophold under Universitetstiden, gøre ham til Kompagnon i en Sagførerforretning, sikre hans Fremtid. Hvem véd, om han ikke bliver en rig, agtet og anset Mand, og ender maaske sin Løbebane som en af vore Berømtheder! . . .

. . . Men Mo'er? Aa! Talen er jo bare om Rodja, den uforlignelige Rodja, den førstefødte! Skulde man ikke have Lov til at ofre en saadan Datter for en saadan førstefødt Søn? Aa, I elskede, uretfærdige Skabninger! . . . Hvad gør saa det? For det paatager vi os endog en Sofias Lod! Sofia Marmeladow! Al Tid den samme Sofia siden Verdens Begyndelse! Men har I ogsaa rigtig beregnet Ofrets Betydning? — et Offer som dette! . . . har I? Har I ogsaa Kraft dertil? Vil det ogsaa være fornuftigt og vil det nytte noget? Véd De ogsaa, Dunja, at Sofias Lod i ingen Retning er afskyeligere end den, der venter Dem hos Hr. Luschin? Om Kærlighed kan her ikke være Tale, skriver Mo'er. Lad os altsaa antage, at der ikke kan være Tale om Kærlighed, ikke

engang om Agtelse, men at hun tværtimod nærer Afsky og Foragt for ham og væmmes ved ham — ja, hvad saa? — Det hele gaar ogsaa kun ud paa, at man sørger for sin „Renlighed". Ikke sandt, saaledes er det? Fatter De ogsaa, hvad den har at sige, denne Renlighed? Fatter De ogsaa, at denne Luschin'ske Renlighed akkurat er lige saa meget værd som Sofias? Hvem véd, om den ikke er endnu mere smudsig, mere gemen, mere væmmelig? Ja, for lille Dunja tænker jo ogsaa paa eget Velvære, hos Sofia kommer det kun an paa ikke at sulte ihjel! Aa, Dunja, denne Renlighed vil blive Dem dyr, meget dyr! Og hvis Byrden saa skulde blive Dem for tung? Hvis nu Angeren kom? Hvor megen Sorg og Græmmelse, hvor mange hemmelige Taarer og Forbandelser! Ja, for De er jo ingen Marta Petrowna. Og hvad skal der saa blive af Moder? Hun er allerede nu urolig og ængstelig, hvorledes vil det blive, naar hun en Gang ser det hele? Og hvad skal der saa blive af mig? — Ja, Gud véd, hvad det egenlig er for Tanker, De har gjort sig om mig? Men jeg tager ikke imod dit Offer, lille Dunja, jeg tager ikke imod det, Moder! Det maa ikke ske — nej, ikke saa længe jeg lever, og det sker heller ikke! . . . Jeg tager ikke imod det."

Pludselig saa han op og blev staaende.

„Det maa ikke ske? Men hvad vil Du gøre for at forhindre det? Forbyde det? Med hvad Ret? Hvad kan Du give dem i Stedet for, som giver Dig Ret til at forbyde det? — Ofre dem hele dit Liv, hele din Fremtid, naar Du har endt dine Studier og har erobret dig en Stilling. De Veksler paa Fremtiden kender vi; men nu, straks? Der maa ske noget straks, øjeblikkelig, indser Du det? Og hvad gør

Du nu? Du plyndrer dem jo selv. Det er Dunjas Løn fra Swidrigailows og Laan paa den skakkels usle Pension. Og hvorledes vil Du saa beskytte dem mod Swidrigailows, mod Wassilij Iwanowitsch, Du Fremtidsmillionær, Du Zeus, som holder deres Skæbne i din Haand! — Ja, maaske om ti Aar? — I Løbet af ti Aar kan Moder gærne ved Brodering og Strikning have mistet Synet, maaske være død af Sult og Sorg. Og saa din Søster? Ja, tænk nu over, hvad der om ti Aar kan være hændet din Søster, og hvad der kunde være sket i Løbet af disse Aar? Har Du tænkt over det?"

Saaledes pinte han sig selv med Spørgsmaal, og denne Pine var ham næsten en Vellyst. For Resten var disse Spørgsmaal slet ikke nye, det var ikke første Gang de dukkede op — de var gamle, smærtelig bekendte. De havde allerede i lang, lang Tid pint ham og saaret hans Hjærte. Det var længe siden, det smærtefulde Spørgsmaal første Gang var opstaaet hos ham; det var vokset, større og større, mere fast, var modnet og blevet til et forfærdeligt, vildt Fantasibillede, som gnavede paa hans Hjærte og Hjærne, og som ubønhørlig fordrede Løsning. Og nu traf Brevet fra hans Moder ham pludselig som et Tordenslag. Nu var det klart, at der ikke længer var Tid til ørkesløs og daadløs Jammer og Klage, til Grublen og Tænken — nu maatte der handles — hurtigt og bestemt. Han maatte nu for enhver Pris tage en Beslutning, eller . . .

„Eller ogsaa helt opgive at leve!" raabte han fortvivlet; „eller taalmodig bære sin Skæbne, hvordan den end bliver, en Gang for alle kvæle alt inden i sig, helt frasige sig Retten til at virke, til at leve og til at elske . . ."

Marmeladows Spørgsmaal fra i Gaar faldt ham pludselig ind: „Forstaar De, hvad det vil sige ikke mere at have nogen Udvej! ... Den Mulighed kan ingen undvære at have en eller anden Udvej ..."

Pludselig foer han sammen; en Tanke, ogsaa fra i Gaar, opstod hos ham. Men det var alligevel ikke det, der fik ham til at fare sammen; han vidste jo, han kunde ane, at denne Tanke vilde komme igen. Forskellen var kun, at for en Maaned siden, ja for ikke længer siden end i Gaar var denne Tanke ikke andet end et Hjærnespind ... men at den nu paa én Gang ikke mere var Hjærnespind, men brændte inden i ham med en ny forfærdelig Klarhed, han ikke havde kendt før. Det virkede paa ham som et Slag i Hovedet — det sortnede for hans Øjne ...

Han saa sig hurtigt om, som om han søgte noget. Han følte Trang til at sætte sig og saa sig om efter en Bænk. Det var paa K—boulevarden. Hundrede Skridt borte opdagede han ogsaa en Bænk. Han gik saa hurtigt han kunde hen til den. Paa Vejen oplevede han imidlertid et lille Æventyr, som et Par Minuter fængslede hele hans Opmærksomhed.

Idet han saa hen over Bænken, fik han i en Snes Skridts Frastand Øje paa en Kvinde; i Begyndelsen gav han slet ikke Agt paa hende, lige saa lidt som noget af alt det andet, han passerede forbi, havde fængslet hans Opmærksomhed. Det var allerede tidt hændet, at han var kommen hjem, uden at have Spor af Idé om, hvad Vej han var gaaet, det var bleven ham en Vane at fordybe sig saa fuldstændig i sine Tanker paa Vejen. Men ved denne Kvinde var der noget saa sælsomt, noget, som gjorde, at han ikke kunde faa Blikket fra hende. Han kunde

ikke andet, han maatte have Rede paa, hvad det egenligt var, der forekom ham saa mærkeligt ved hende. For det første lod det til at være en ganske ung Pige; hun gik barhovedet i denne brændende Hede, uden Parasol, uden Handsker, og dinglede saa underligt med Hænderne. Hun havde en tynd Silkekjole paa — den hang skødesløs om hende, var næppe knappet; bag paa var Nederdelen revet itu, der var et lille Hul. Om Halsen havde hun et lille Tørklæde, som var bundet helt skævt. Hun gik usikkert og vaklende, ja dinglede ligefrem. Det var især det, som fængslede hele hans Opmærksomhed. Han gik endnu hurtigere og naaede Pigen lige ved Bænken. Hun lod sig falde tungt ned paa den, lod Hovedet synke bag over og lukkede Øjnene lige som af Udmattelse. Ved at betragte hende nøjere, saa han, at hun var fuld. Det var et sælsomt, ukendt Syn — han vilde næppe tro sine egne Øjne. Han saa paa hendes lille ungdommelige Ansigt, vel ikke mere end seksten, eller maaske endog kun femten Aar gammel, et yndigt lille Ansigt, men blussende hedt og ligefrem opsvulmet. Pigen var næppe ved fuld Bevidsthed; hun havde kastet det ene Ben over det andet og derved blottet det mere end egenlig sømmeligt. Efter alt at dømme vidste hun ikke engang, at hun befandt sig paa Gaden.

Raskolnikow satte sig ikke og vilde heller ikke gaa; han blev staaende raadvild foran hende. Denne Boulevard plejer at være temmelig øde, nu, Klokken hen ad 2, og i denne stegende Hede var der omtrent ikke et Menneske at se. Lidt til Siden, i omtrent femten Skridts Afstand, saa han en eneste Herre, der var bleven staaende, og tydeligt nok havde stor Lyst til at nærme sig Pigen; han maatte have et bestemt Formaal. Han havde sikkert ogsaa lagt Mærke til hende i Frastand og forsøgt at indhente hende, men

saa var Raskolnikow kommen ham i Forkøbet. Han saa rasende paa ham, men dog saaledes, at Raskolnikow ikke skulde se det, og ventede utaalmodig paa, at denne Pjaltekræmmer skulde gaa, for at han kunde komme hen til hende. Det hele var tydeligt nok.

Herren kunde vel være en tredive Aar, han var kraftig, med fyldige Former, som Mælk og Blod, med røde Læber, et flot lille Overskæg, og var lapseagtig klædt.

Raskolnikow blev rasende; han følte en pludselig Trang til at fornærme den fede Modeherre. Han forlod Pigen et Øjeblik og gik lige hen imod ham.

„Hør, De, Swidrigailow! Hvad er det, De søger her?" spurgte han, knyttede rasende Næven og fortrak Munden til et haanligt Grin.

„Hvad vil det sige?" spurgte Herren i en stræng Tone, rynkede Øjenbrynene og maalte ham med et foragteligt Blik.

„Det vil sige, at De gør bedst i at drive a'!"

„Slyngel! Du vover..."

Han løftede sin Lapsestok.

Raskolnikow kastede sig ind paa ham med knyttede Næver, uden at tænke paa, at en saa kraftig Mand som hans Modstander mindst maatte kunne gøre det af med to som ham. Men i samme Øjeblik blev han grebet bag fra af en vældig Næve, og der stod en Politibetjent mellem dem.

„Rolig, mine Herrer! Ikke Slagsmaal paa aaben Gade."

Han vendte sig derpaa til Raskolnikow og opdagede hans pjaltede Dragt.

„Hvem er De og hvad vil De?" spurgte han strængt.

Raskolnikow saa skarpt paa ham; det var et trohjærtet Soldateransigt med graat Skæg og et klogt Blik.

„Ja — det er netop Dem, jeg har Brug for," svarede han og greb ham om Haanden. „Jeg er forhenværende Student, jeg hedder Raskolnikow... ja, det bør De ogsaa vide," henvendte han sig til sin Modstander; — „og kom nu bare med, saa skal jeg vise Dem noget..."

Og idet han tog Politibetjenten ved Haanden førte han ham hen til Bænken.

„Dèr skal De se — hun er drivende fuld; saadan kom hun dinglende ned ad Boulevarden, og ser ikke ud til at høre til Gadens Tøjter. Det er klart nok, man har et eller andet Sted drukket hende fuld og forført hende....for første Gang....De forstaar nok?...og saa kastet hende ud paa Gaden. Se bare, hvor Kjolen er flænget... vil De se, hvordan hun er klædt paa... det kan hun ikke selv have gjort... det har været uøvede Mandfolkehænder, det ser man straks. Og vil De nu bare se paa ham dèr, som jeg netop var i Færd med at tugte. Jeg kender ham ikke — jeg har aldrig set ham før; men han havde allerede Kig paa hende, hende, det berusede, bevidstløse Barn. Han er ligefrem gal efter at komme derhen, slaa Kloen i hende — og føre hende et eller andet Sted hen i den Tilstand, hun er. Ja, det er afgjort — De kan tro mig — jeg tager ikke fejl. Jeg har selv set, hvorledes han passede paa hende og forfulgte hende; jeg kom ham i Vejen, og nu venter han bare paa, at jeg skal gaa. Ja, nu har han trukket Følehornene til sig og lader, som han ruller sig en Cigaret... Hvad skal vi nu gøre, for at han ikke skal faa fat i hende! Hvorledes skal vi bære os ad, for at faa hende hjem? Sig mig, hvad vi skal gøre."

Politibetjenten havde hurtigt forstaaet og overslagt alt. Der var ingen Tvivl om, hvad den tykke Herre vilde; med Hensyn til Pigen var han ikke rigtig paa det Rene. Han bukkede sig ned for at betragte hende nærmere, og der kom et Udtryk af inderlig Medlidenhed over hans Ansigt.

„Aa, Herregud," sagde han og rystede paa Hovedet; „hun er jo ikke andet end et Barn endnu. Ja — det er klart, at hun er forført. Hør, Frøken!" raabte han, „hvor bor De?"

Pigen aabnede de trætte, sørgmodige Øjne, stirrede sløvt paa Betjenten og værgede for sig med Hænderne.

Raskolnikow søgte i sine Lommer og fandt tyve Kopek. „Der — vil De tage en Droske og skaffe ende hjem. Bare man kunde faa hendes Bopæl at ide."

„Frøken! Frøken!" begyndte Politibetjenten atter, idet han stak Pengene i Lommen. „Jeg henter straks en Droske og fører hende selv hjem. Hvor vil De hen, Frøken? — Hvad? — Hvor bor De?"

„Gaa .... hvorfor følger De efter mig?" hviskede Pigen og værgede atter for sig.

„Men dette er jo forfærdeligt! Det er skændigt, Frøken!" Han rystede paa Hovedet, som om han samtidigt vilde skænde paa hende og havde Medynk med hende.

„Dette her er ikke let at hitte Rede i," bemærkede han til Raskolnikow og betragtede ham flygtigt fra Top til Taa. Han forekom ham noget mistænkelig. „Han er selv en Lazzaron, og dog giver han Penge bort."

„Hvor fandt De hende?" spurgte han.

„Jeg sagde Dem jo, at hun gik og dinglede foran ham her paa Boulevarden. Da hun var

naaet hen til Bænken, faldt hun ned og blev liggende."

„Aa — ja! her sker mange Slyngelstreger her i Verden! Saadan et ungt Pigebarn, og saa fuld! Hun er bleven forført, det er sikkert nok. Se, hvor Kjolen er flænget! ... Det er forfærdeligt. Hun er vist af pæne Forældre, om de ogsaa er fattige... Der er saa mange af den Slags Piger nu til Dags. Hun gør Indtryk af at have faaet god Opdragelse og ser ud som en Dame!" Og han bukkede sig atter ned over hende.

Maaske voksede der ogsaa saadanne Døtre op hjemme hos ham selv, „fuldstændig som Damer", tilsyneladende med god Opdragelse.

„Hovedsagen er, at hun ikke falder i Hænderne paa den Slyngel," sagde Raskolnikow og pegede hen paa den tykke unge Mand. „Skulde han ogsaa have Lov til at vanære hende? Det er jo let nok at se, at det er det han lurer paa. Vil De bare se — han gaar ikke sin Vej!"

Raskolnikow talte ganske højt og pegede med Fingeren lige hen paa Lapsen.

Manden hørte det, var atter i Færd med at fare hen imod ham, men betænkte sig og indskrænkede sig til at sende ham et foragteligt Blik. Derpaa gik han en halv Snes Skridt længer bort og blev atter staaende.

„Man kan sagtens sørge for, at han ikke faar Fingre i hende," sagde Politibetjenten og overvejede noget ved sig selv. „Naar hun bare kunde forklare, hvor hun hører hjemme, men saa ... Frøken! Frøken!" Han bøjede sig atter ned over hende.

Pludselig slog hun Øjnene helt op, saa opmærksomt hen for sig, som om hun havde forstaaet noget, rejste sig fra Bænken og gik tilbage samme Vej, hun var kommen. „Fy — skam Dem noget! — lad

mig gaa i Fred!" og værgede atter for sig. Hun gik hurtig, men dinglede lige som før. Lapsen fulgte efter hende i en Sideallé uden at tabe hende af Syne.

„Vær bare rolig — jeg skal nok passe paa, han ikke faar fat i hende," sagde Betjenten bestemt og fulgte efter hende. „Verden er fuld af Uanstændighed og Last," vedblev han i en højere Tone og sukkede.

Men pludselig følte Raskolnikow sig som bidt af en Slange; han var som forvandlet.

„Hør, De!" raabte han efter Betjenten.

Betjenten vendte sig om.

„Aa, lad være! Hvad blander De Deres Næse i den Ting! Lad hende gaa sin Gang! Lad ham faa den, han render efter, hvad rager det Dem?"

Betjenten forstod ham ikke og saa forundret paa ham.

Raskolnikow lo.

Politimanden slog afværgende ud med Haanden og fulgte efter Pigebarnet og Lapsen. Muligvis antog han, at Raskolnikow ikke var rigtig klog.

„Mine tyve Kopek fik han dog," sagde Raskolnikow med et bittert Smil, da han var bleven ene; naa, saa kan han jo ogsaa faa en Drikkeskilling af den anden og lade Pigebarnet løbe med ham ... det bliver vel Enden paa den Historie ... Og hvad Fanden vilde jeg ogsaa blande mig i det ... og være hjælpsom! Er det min Sag at hjælpe den første den bedste? Har jeg i det Hele taget Ret til det? Lad dem æde hinanden op — det kommer ikke mig ved? Med hvad Ret gik jeg hen og gav mine tyve Kopek bort? Var det kanske mine egne?"

Han følte sig tung om Hjærtet og satte sig paa Bænken. Hans urolige Tanker foer frem og til-

dage, uden at han var i Stand til at tænke paa noget bestemt. Han vilde allerhelst have glemt alt for senere at vaagne til et nyt Liv.

„Stakkels Pige!" sagde han ved sig selv og betragtede Bænken, hvor hun havde siddet . . . naar hun nu kommer til sig selv, græder hun; saa faar hendes Mo'er det at vide — hun skælder hende ud — maaske prygler hun hende og jager hende bort . . . men selv om hun ikke bliver jaget bort, kommer der al Tid en Doris og fisker efter hende, og den Lille vil snart liste sig hist, saa her. Saa kommer hun paa Hospitalet — dèr kommer jo alle de Pigebørn, som tilsyneladende lever ærbart hjemme hos deres Mo'er, men synder i Smug . . . Naa — og saa igen Hospitalet . . . og saa Brændevinen . . . Kneipen og atter Hospitalet . . . og nitten Aar gammel — eller maaske ikke mere end atten — saa er hun færdig — gaaet til Bunds. Det har jeg allerede set tidt nok . . . Og Maaden . . . det gik akkurat til lige som her! . . . Fy for Fanden! . . . Men hvad kommer det saa mig ved? Man siger jo, det skal være saaledes. Saa og saa mange Procent maa der aarlig gaa til Grunde, siger man . . . de maa vel gaa Fanden i Vold, for at de andre kan holde sig sunde og raske. Procent! ja, det er saa er rart med disse Forklaringer og Grunde, man nu har . . . det er saadan videnskabelige og beroligende Ord . . . Det er jo bare nogle Procenter, saa har man da ikke Grund til at blive oprørt . . . Men sæt nu, at Søster Dunja paa en eller anden Maade blev tvunget ind under disse Procenter . . . af en eller anden Slags? . . .

„Men hvor er det nu egenlig jeg gaar hen?" tænkte han pludselig. „Det er underligt! Jeg vilde dog et Sted hen, da jeg gik ud . . . Da jeg havde læst Brevet, gik jeg ud . . . til Wassilewsky-Øen —

til Rasfumichin . . . ja, nu husker jeg det . . . Men hvad vilde jeg dèr? Hvorledes fandt jeg egenlig paa at gaa til Rasumichin? Det er løjerligt!"

Han forundrede sig over sig selv. Rasumichin var hans Universitetskammerat. Den Gang Raskolnikow gik paa Universitetet, havde han næsten ingen Kammerater; han holdt sig borte fra dem alle, besøgte ingen af dem og holdt heller ikke af, at nogen kom til ham. Han deltog aldrig hverken i Møder, Diskussioner eller Fornøjelser. Han arbejdede voldsomt uden at skaane sig selv . . . derfor havde man ogsaa Agtelse for ham, men der var ingen, der holdt af ham. Det var meget smaat for ham, men han var stolt, tilbageholden og tavs, som om der var noget, han vilde holde hemmeligt. Nogle af hans Kammerater syntes at mærke, at han behandlede dem overlegent, som om de var Børn, og som om de stod langt under ham i Udvikling, Kundskaber og Meninger, og saa ned paa deres Interesser og Anskuelser som paa noget umodent.

Den eneste, han havde nogen Fortrolighed til, var Rasumichin; det vil sige, der var ikke Tale om egenlig Fortrolighed, men han var mere meddelsom og oprigtig imod ham.

Det var ogsaa vanskeligt at være andet overfor Rasumichin. Han var en munter og aabenhjærtig Fyr, godmodig og ligefrem, men der var baade Dybde og Ærekærhed gæmt under det ligefremme Væsen. Det var kun de bedste mellem Kammeraterne, der rigtig forstod ham, men alle holdt de af ham. Om han endogsaa stundom gjorde Indtryk af at være vel jævn i sit Væsen, var han dog ikke dum. Han havde et godt karakteristisk Ydre, var høj, mager, sorthaaret, al Tid daarlig barberet. Under Tiden fandt han paa at vælte sig ind paa Folk, og gjaldt for at være meget stærk. En Nat slog han en kæmpe-

mæssig Natvægter til Jorden med et eneste Slag. Han kunde drikke som en Svamp — men han kunde ogsaa lade helt være at nyde Spiritus. Han gjorde somme Tider Dumheder, utilgivelige Dumheder endog, men han kunde ogsaa være rigtig pæn og fornuftig. Desuden var der det Gode ved Rasumichin: der var intet, der kunde sætte ham i daarligt Humør, og at han aldrig lod sig kue af Forholdene, de maatte være saa sorte de vilde.

Om han boede paa et Kvistkammer, om Tarmene skreg i Livet paa ham eller om han var nær ved at fryse ihjæl — d e t kunde aldrig bringe ham ud af Fatning. Det var uhyre smaat for ham, men han kneb sig alligevel igennem ved Smaaarbejder, uden at nogen hjalp ham. Han vidste en Mængde Kilder, hvorved han kunde tjene Penge. En hel Vinter var han ikke i Stand til at varme sit Kammer op, og han udtalte da som sin Overbevisning, at dette i Grunden var behageligere, fordi man sov bedre i Kulden. Nu havde han ogsaa set sig nødt til at forlade Universitetet, men dog ikke for lang Tid. Han sled og stred for at komme frem igen, saa han kunde fortsætte sine Studier.

Raskolnikow havde i næsten fire Maaneder ikke været hos ham, og Rasumichin vidste ikke engang, hvor Vennen boede. For et Par Maaneder siden havde de mødt hinanden paa Gaden, men Raskolnikow havde vendt sig bort og var endog smuttet over paa den anden Side af Gaden for at undgaa ham. Rasumichin havde godt bemærket det, men han havde ikke villet være paatrængende og gik derfor forbi, uden at tale til ham.

V.

„Ja, det er rigtigt — jeg vilde gaa hen til Rasumichin for at bede ham om at skaffe mig noget Arbejde, nogen Undervisning eller hvad det kunde blive," mumlede Raskolnikow; „men med hvad skulde han vel kunne hjælpe mig nu? Lad ham ogsaa virkelig skaffe mig nogle Timer, lad ham ogsaa dele sin sidste Kopek med mig — hvis han har nogen — for at jeg kan købe mig Støvler og faa noget ordenligt Tøj paa, saa jeg virkelig kan være bekendt at give Timer ... hvad saa? Hvor langt kom jeg, saa med de stakkels Kobberpenge? Er det kanske d e t, der piner mig nu? Det er ligefrem latterlig at gaa til Rasumichin."

Det Spørgsmaal, hvorfor han opsøgte Rasumichin, gjorde ham mere urolig, end man skulde ane Han søgte urolig i dette tilsyneladende Skridt efter noget der kunde ligne et ondt Varsel.

Hvorledes kunde det ogsaa falde mig ind at ville bringe Orden i mine Sager ved Rasumichins Hjælp?" Hvorfor skulde han være min Redningsmand? "spurgte han sig selv forbavset.

Han spekulerede og strøg sig med Haanden over Panden, og efter at have grundet længe fik han mærkelig nok pludselig en Idé, som tiltalte ham.

„Hm...til Rasumichin," sagde han rolig, som om han havde taget en endelig Beslutning, „naturligvis gaar jeg til Rasumichin...men ikke i Dag... først Dagen efter, at d e t er sket...Dagen efter... naar det nye Liv begynder."

Pludselig betænkte han sig.

„Dagen efter!" raabte han og sprang op fra Bænken, „men v i l det da ske? Skulde det virkelig kunne ske!"

Han gik hurtigt videre — han løb næsten; han vilde først gaa hjem, men han betænkte sig. I denne Afkrog, hvor han boede, i dette skrækkelige gule Hul var i Løbet af den sidste Maaned en forfærdelig Tanke bragt til Modenhed hos ham. — Han skyndte sig afsted — længer bort.

Hans nervøse Uro blev til fuldstændig Feber — han følte en formelig Tørst, og midt i Solens brændende Hede foer der Kuldegysninger igennem ham. Næsten uden at vide af det forsøgte han med en voldsom Aandsanstrængelse at tage et Indtryk af sine Omgivelser — det var lige som hans Tanker maatte have en eller anden Adspredelse. Men det lykkedes ham kun daarligt, og han faldt snart igen tilbage i sine Grublerier. Naar han løftede Hovedet og saa sig om, saa havde han i næste Øjeblik glemt, baade hvad han havde set og tænkt.

Paa denne Maade havde han passeret hele Wasilewsky-Øen, var kommen til Lille-Newa, var gaaet over Broen og henimod Øerne. Træerne med deres grønne Løv og den friske Luftning virkede velgørende paa hans trætte Øjne, der var vant til Gadestøvet, til Kalk og store, tæt sammenpakkede, tungt trykkende Huse. Her var ingen kvælende Luft, ingen Stank og ingen Ølknejper. Men disse nye, forfriskende Følelser gik hurtig over i sygelig Ophidselse. Bedst som han gik, kunde han pludselig standse udenfor en af Grønt omslynget Villa, se ind gennem Stakittet, saa langt borte paa Balkoner og Terrasser Damer i kostbare, elegante Dragter, og Børn, som legede nede i Haven. Men især fængslede Blomsterne ham — fra dem kunde han næsten ikke rive sig løs. Ekvipager, Damer og Herrer til Hest foer ogsaa forbi ham paa Vejen. Han stirrede nysgerrigt efter dem, men før de var kommen ham af Syne, havde han allerede glemt dem. En Gang

vandsede han og gav sig til at tælle sine Penge, han havde endnu tredive Kopek. „Tyve gav jeg Politibetjenten, tre fik Nastasia for Brevet — saa var det syv og fyrre Kopek jeg i Gaar lod ligge hos Marmeladows," tænkte han. Men straks efter havde han ogsaa glemt sit Regnestykke og vidste ikke mere, hvorfor han havde taget Pengene op af Lommen.

Han kom forbi en simpel Beværtning. Det faldt ham ind, at han var sulten, og han gik derind. Her drak han et lille Glas Brændevin og købte en Postej, som han spiste paa Vejen. Det var længe siden, han sidst havde smagt Brændevin, og saa lidt det end var, virkede det alligevel straks paa ham. Han blev paa en Gang saa søvnig og saa træt. Han vendte om og gik hjem; men da han var kommen til Petrowsky-Øen, var han saa mat, at han maatte standse. Han gik ind mellem Buskene, lagde sig ned i Græsset og faldt straks i Søvn.

Naar et Menneske er i en Tilstand af sygelig Ophidselse, træder gærne alt, hvad det drømmer om, frem i et ejendommelig skarpt Relief; det faar en mærkelig Tydelighed og en mærkelig Overensstemmelse med Virkeligheden. Man ser undertiden i Drømme et uhyggeligt Billede, hvis hele Udstyrelse og Tilblivelsesproces har en saadan Sandhed og saa utrolig fine tilsvarende Enkeltheder, at den Drømmende, selv om han var en Puschkin eller en Turgenjew, aldrig vilde have kunnet fremtrylle dem i vaagen Tilstand. Saadanne Drømme, saadanne sygelige Drømme, trænger sig ind i Hukommelsen og gør et voldsomt Indtryk paa det i Forvejen ophidsede og forstyrrede Nervesystem.

Raskolnikow drømte en forfærdelig Drøm. Han er atter Barn, og hensat til sin Fødeby. Han er syv Aar og spadserer en Helligaften med sin Fader ud i Omegnen. Luften er tung efter en lummer

Dag; saaledes som Egnen har indpræget sig i hans Hukommelse, staar den nu i Drømmen langt mere levende for ham end i vaagen Tilstand. Den lille By ligger dèr ganske aaben; ikke et eneste lille Træ er der at se, kun langt, langt borte i det Fjærne ser man noget mørkt — det er Skoven. Lige ved Udkanten af Byen ligger et stort Værtshus. Det har al Tid gjort et stygt Indtryk paa ham, ligefrem sat Skræk i ham hver Gang han paa Udflugterne med sin Fader kom forbi det. Der var al Tid mange Folk i det Værtshus, de skreg og lo, støjede og sloges der inde, og sang liderlige Viser med hæs Stemme. Alle Slags væmmelige, fulde Bisser drev stadig omkring i Nærheden af Knejpen... Naar han mødte nogen af dem, trykkede han sig al Tid tæt op til sin Fader og rystede over hele Kroppen. Lige forbi Værtshuset gaar en Markvej; den er al Tid støvet, og Støvet er saa underlig sort. Den slynger sig i Bugtninger, og en tre hundrede Skridt borte bøjer den sig tilhøjre omkring Byens Kirkegaard. Midt paa Kirkegaarden staar en Stenkirke med grøn Kuppel. Til den gik han to Gange om Aaret sammen med sin Fader og Moder til Middagsgudstjeneste; det var nemlig naar der skulde læses Sjælemesser for hans Bedstemoder, som var død for længe, længe siden, og som han aldrig havde kendt. Hver Gang havde de en Kutja*) med paa et hvidt Fad, og lagt ind i en Serviet. Kutjaen var af Ris, med Sukker og Rosiner, som i Form af et Kors var bagt ind i Risen. Han holdt saa meget af denne Kirke med de rare gamle Helgenbilleder, hvoraf de fleste var uden Ramme, og han holdt meget af den gamle Præst med det rystende

*) En Slags Risbudding, som bringes med i Kirken ved Mindefesterne for de afdøde.

Hoved. Ved Siden af Bedstemoderens Grav, der var dækket af en stor Stenplade, laa hans yngre Broders lille Grav; denne Broder, der ikke var mere end seks Maaneder, da han døde, kunde han heller ikke huske han havde seet. Men man havde fortalt ham, at han havde haft en lille Broder, og hver Gang han kom paa Kirkegaarden, gjorde han fromt Korsets Tegn foran denne Grav, bøjede sig ned og kyssede den.

Og nu drømte han, at han var paa Vejen til Kirkegaarden med sin Fader, og at de kom forbi Værtshuset. Hans Fader holder ham ved Haanden og ser sig ængstelig tilbage efter Knejpen. Det er noget særligt, som denne Gang tiltrækker sig hans Opmærksomhed. Det ser ud, som der holdes Folkefest. En Flok søndagsklædte Koner, Koner med deres Mænd og al Slags sammenløbet Pak driver om mellem hverandre. De er alle berusede og synger, og foran Værtshuset staar en Bondevogn, en af disse store, svære Bondevogne, som forspændes med store, stærke Heste, og som man bruger til at føre Fragtgods og Brændevinstønder. Det havde al Tid moret ham at se disse svære, langmankede Trækheste gaa rolige og med afmaalte Skridt foran det høje Læs, tilsyneladende uden Anstrængelse, som om de slet ikke regnede det store Læs for noget, der fulgte efter dem. Men nu er det underligt nok kun en lille mager lysebrun Bondehest, som er spændt for denne svære Fragtvogn, et af disse stakkels Dyr, som man ofte ser slide sig fordærvet paa et stort Læs Hø eller Brænde, især naar Vejen er stenet eller opblødt. Og saa pisker Bønderne paa det ulykkelige Dyr, slaar det over Mulen og i Hovedet, og det gør saa ondt, aa saa ondt, og ham gjorde det ogsaa bestandig saa ondt; han kom al Tid til at græde,

naar han saa det. Saa tog hans Moder ham bort fra Vinduet.

Nu blev der pludselig en forfærdelig Støj. Folk kom stormende ud fra Værtshuset, skraalende og skrigende, syngende og spillende paa Balalaik*), Kraftkarle i røde og blaa Skjorter og med Jakken hængende løst over Skuldrene. Alle var de vilde, kaade og fulde.

„Sæt Jer op! Sæt Jer op allesammen!" raabte en af dem, en ung Knøs med en bred Nakke og et kødfuldt rødt Ansigt; „sæt Jer op! Jeg tager Jer med allesammen!" Og de lo og skreg i Munden paa hverandre.

„Saadan en Skindmær, den ser ogsaa ud til at kunne trække!"

„Du har det nok ikke godt, Mikolka, siden Du gaar hen og spænder saadan en elendig Krikke for Vognen."

„Den er da nok over de tyve Aar!"

„Sæt Jer bare op — jeg tager Jer allesammen med!" skriger Mikolka atter, springer selv op paa Vognen, griber Tømmerne og stiller sig oprejst foran i Vognen. „Matwej er nylig kørt med den Brune," raaber han ned til dem; „men dette Øg har jeg længe ikke kunnet fordrage; jeg vilde bare ønske, jeg kunde faa Livet af den; æde kan den, men den kan ikke gøre Gavn for Føden! — Sæt Jer bare op, siger jeg! Jeg skal nok faa den til at løbe!" Dermed tager han Pisken i Haanden for rigtig at slaa løs paa Dyret.

„Naa, saa sæt Jer op! I hører jo, han vil have den til at løbe!" raabte En med et spottende Grin.

---

*) En Slags Guitar.

„Saadanne Narrestreger har den vist ikke befattet sig med i de sidste ti Aar!“

„Det vil blive et lystigt Trav!“

„Ingen Medynk, Folkens! hver tager sin Pisk med sig . . . kom saa!“

„Naa — hyp! — smør bare væk!“

Og alle hopper de under Støj og Latter op paa Vognen til Mikolka. Der er seks, og der er Plads nok til flere. De trækker en rødkindet, tyk Kælling op til sig. Hun er i Søndagstøj, knækker Nødder og er meget lattermild.

Folk staar nedenfor og griner. Det er jo ogsaa uhyre grinagtigt, at saadan en skindmager Mær skal trække et saadant Læs og tilmed løbe!

To unge Knøse oppe paa Vognen tager hver sin Pisk for at hjælpe Mikolka. Der skraales Hyp! og Hej! Den stakkels Hest trækker og trækker af alle Livets Kræfter, men kommer kun frem Skridt for Skridt; den stønner dybt og synker i Knæ af Smærte over de mange Piskeslag, der hagler ned over den. Baade paa Vognen og nedenfor er Folk lige ved at revne af Latter. Mikolka bliver mere og mere hidsig og pisker rasende løs paa Dyret, ligesom det virkelig var hans Alvor at faa det til at løbe.

„Lad mig ogsaa komme med!“ raaber en ung Fyr blandt den overgivne Skare.

„Ja, sæt Dig bare op! Sæt Jer op allesammen!“ skriger Mikolka — „hun skal trække os allesammen! Jeg pisker hende ihjæl!“ Og dermed slaar han løs igen; han er som rasende og véd ikke i sit Raseri, hvad han skal faa fat i og slaa med.

„Fa'er, aa Fa'er!“ raaber Barnet til sin Fader, „aa Fa'er! ser Du, hvad de gør? Aa Fa'er, ser Du, hvordan de slaar den stakkels lille Hest?“

„Kom, kom!“ siger Faderen, „de er fulde og

gale allesammen, splitterpinende gale! — Kom — se ikke derhen!" Dermed vil han trække Drengen bort med sig; men Drengen river sig løs fra ham, og løber, uden at bryde sig om noget, hen til den stakkels Hest.

Det arme Dyr bliver mere og mere mishandlet, der er snart ikke mere Liv i det, det bliver staaende, trækker og trækker, og er hvert Øieblik lige ved at styrte.

„Slaa løs paa hende!" raaber Mikolka, „lad hende bare styrte. Jeg pisker hende ihjæl!"

„Er Du da ikke en Kristen, Elendige?" raaber en gammel Mand op til ham.

„Har man nogensinde set, at et saadant Dyr kan trække et saadant Læs?" tilføjer en anden.

„Du tager Livet af den," siger en tredje.

„Hvad saa? Det bliver min Sag! Det er min Hest, jeg gør ved hende, hvad jeg vil. Sæt Jer op, sæt Jer op allesammen! Naar jeg siger den skal løbe, saa skal den!"

Pludselig bryder alle ud i en Latter, som overdøver alt andet. Hesten kan ikke mere udholde alle Pikkeslagene, der stadig falder tættere og tættere, og begynder at slaa bagud! Selv den gamle Mand kan ikke lade være at le. Det var da ogsaa for morsomt — saadan en elendig gammel Nakkermær vilde slaa bagud!

To unge Karle nede blandt Mængden faar fat paa et Par Stokke og begynder at slaa Hesten fra hver sin Side.

„Paa Mulen og lige over Øjnene!" brøler Mikolka. „Slaa den bare lige over Øjnene!"

„En Vise, Folkens!" raaber en oppe paa Vognen, og alle der oppe begynder paa en Vise, en raa, liderlig Vise. De slaar paa Tromme og gentager

Snilvædet. Kællingen knækker Nødder og lér fornøjet.

. . . Han styrter hen til Hesten, løber hen foran den, ser hvorledes de slaar den over Øjnene, tværs over Øjnene! — Han græder. Hans Hjærte bløder og Taarerne løber ned ad hans Kinder. Et af Pikkeslagene rammer ham i Ansigtet; han føler det ikke, han vrider Hænderne, skriger, styrter hen til den gamle Mand med det graa Skæg, der ryster paa Hovedet og er vred. En Kone tager ham ved Haanden og vil føre ham bort, men han river sig løs og vil atter styrte hen til Hesten. Den kan knap staa paa Benene, men gør alligevel en sidste Kraftanstrængelse og sparker bagud.

„Saa skal Satan ta'e ved Dig!" skriger Mikolka ude af sig selv af Raseri. Han kaster Pisken fra sig, bukker sig ned i Vognen og tager en stor, tyk Vognstang, løfter den med begge Hænder og svinger den med stor Anstrængelse til Slag.

„Han slaar den ihjel!" raaber Folk nede paa Vejen.

„Han dræber den!"

„Hesten er min!" brøler Mikolka og lader Vognstangen falde med hele sin Tyngde. Man hører det tunge Slag falde.

„Pisk væk! Hvad gloer I paa?" raaber En blandt Mængden.

Mikolka løfter atter Vognstangen og lader det andet tunge Slag falde paa det ulykkelige Dyr.

Hesten synker ned paa Bagdelen, rejser sig atter og trækker, trækker med sine sidste Kræfter til begge Sider for at komme af Stedet. Men fra alle Sider regner Slagene ned over det stakkels Dyr, Vognstangen falder ned paa det for tredje Gang, saa for fjerde Gang, tungt og kraftigt. Mikolka skummer af

Raseri over, at han ikke kan faa det slaaet ihjæl med et enkelt Slag.

„Hun er sejglivet!" bliver der raabt.

„Hun vil snart være færdig!" siger en Tilskuer.

„Giv hende et Slag med en Økse, for at faa Ende paa det!" raaber en anden.

„Saa skulde da ogsaa den lede Satan!... — Plads her!" brøler Mikolka rasende, kaster Vognstangen fra sig og henter et stort Brækjærn. „Pas nu paa!" raaber han og giver det stakkels Dyr et Slag med fuld Kraft. Hesten vakler, synker i Knæ, vil atter trække, men Jærnstangen falder atter med fuld Kraft paa dens Ryg, og den segner, lige som alle fire Ben var slaaet af med et Slag.

„Lad hende nu faa det sidste!" raaber Mikolka, fuldstændig vanvittig og springer ned fra Vognen. Flere andre unge Knøse, ligeledes berusede og blussende af Ophidselse, griber, hvad de kan faa fat i: Piske, Knipler, Vognstænger, og styrter hen til den døende Hest. Mikolka stiller sig op ved Siden af den og hugger løs paa den med Jærnstangen. Dyret strækker Mulen frem, sukker dybt og dør.

„Nu har han givet den, hvad den havde godt af!"

„Ja, hvorfor vilde den ikke løbe?"

„Hesten er min!" raaber Mikolka med Jærnstangen i Haanden og Øjnene underløbne med Blod. Det var næsten som han var forbitret over, at der ikke var mere at slaa løs paa.

„Nej — Du er ingen Kristen — det er vist!" siger flere blandt Mængden.

Den stakkels lille Dreng er rent ude af sig selv. Han græder højt og trænger sig gennem Mængden hen til Hesten, omfavner dens forslaaede, blødende Mule og kysser den, kysser den paa Øjnene og paa

Læberne... Pludselig farer han op og styrter rasende, og med de smaa Næver knyttede, løs paa Mikolka.

Netop i dette Øjeblik lykkes det hans Fader, som allerede længe havde søgt at faa fat i ham, at gribe ham og trække ham med sig ud af den store Trængsel.

„Kom — lad os gaa," siger han til Barnet. „Kom — lad os gaa hjem!"

„Aa, Fa'er, Fa'er! Hvorfor har de...pisket den stakkels Hest ihjel?" stammer han grædende. Han taber helt Vejret, og en krampagtig Hulken trænger sig frem af hans forpinte Bryst.

„De er fulde, mit Barn, de er vilde — det kan ikke nytte, vi blander os i det," siger Faderen.

Barnet slynger Armene om Halsen paa ham, men han føler en smærtelig Trykken over Brystet, han vil trække Vejret, skriger..og vaagner.

Raskolnikow var helt badet i Sved, Haaret var drivvaad og hang ham ned i Ansigtet; han var forpustet og rejste sig op, endnu grebet af Drømmens Angst og Rædsel.

„Gud ske Lov, det kun var en Drøm," sagde han, satte sig under et Træ og trak Vejret dybt. „Men hvad betyder det vel? Det skulde da aldrig være Begyndelsen til en Nervefeber?... Fy, hvad for en uhyggelig Drøm."

Han følte sig som han var mørbanket, og han var i en mørk og bitter Stemning. Han støttede Albuerne paa Knæerne og blev siddende med Hovedet mellem Hænderne.

„Herregud!" mumlede han. „Er det da muligt, er det da virkeligt muligt, at jeg skulde kunne tage en Økse og slaa Hjærnen itu paa hende, vade omkring i varmt, levret Blod, bryde en Laas op, stjæle — og skælve af Skræk? Krybe i Skjul, til-

følet af Blod... med Øksen i Haanden... Herregud, er dette virkelig muligt?"

Han rystede som et Æspeløv.

„Hvad er det egenlig jeg gør?" vedblev han bestyrtet, mens han søgte at berolige sig selv. „Jeg vidste jo, at jeg ikke havde Styrke nok dertil — hvorfor vil jeg saa pine mig selv dermed? Allerede i Gaar, da jeg gik derhen paa Prøve, blev jeg overbevist om, at jeg ikke kunde gøre det — hvad er det saa jeg gaar og plager mig selv med? Hvad nytter al denne Tvivl? Allerede i Gaar, mens jeg gik ned ad Trappen, sagde jeg til mig selv, at det var gement, simpelt, nederdrægtigt... alene Tanken om det gør mig syg og faar mig til at gyse!

„— — Nej, jeg vil aldrig kunne magte det. Lad alle mine Beregninger længe nok dreje sig om det, lad alt det, som jeg har besluttet i Maanedens Løb, være saa klart som Dagen... jeg kan alligevel ikke beslutte mig dertil! Jeg holder det alligevel ikke ud, sætter det alligevel ikke igennem!... Hvad saa? Hvad er det saa, jeg til i Dag..."

Han rejste sig, saa sig forbavset om, forundrede sig over, at han befandt sig her og gik hen i Retning af T—broen. Han var gulbleg. Øjnene brændte, han var træt i alle Lemmer, men det forekom ham, som om han atter kunde trække Vejret lettere. Hans Sind var lettere og lysere, da han havde befriet sig for denne forfærdelige Byrde, som havde trykket ham saa længe.

„Herre Gud," bad han, „vær min Vejleder, og jeg forsager dette djævelske Blændværk!"

Da han gik over Broen saa han stille og rolig ud over Newa paa den straalende Solnedgang. Nu følte han sig ikke længer saa træt og mat som før. Det var lige som der pludselig var gaaet Hul paa en Byld, som i den sidste Maanedstid havde dannet

sig paa hans Hjærte. Fri! Fri! Han var nu løst fra denne Trolddom, denne Rus, disse hviskende djævelske Stemmer.

Senere, da han mindedes dette Tidspunkt og alt, hvad der var hændet ham denne Dag, og gentog hvert Ord, hver Tanke, var der en Omstændighed, som slog ham og som, uagtet der intet særlig paafaldende var ved den, forekom ham som en Slags Forudbestemmelse af Skæbnen.

Han kunde nemlig ikke forslaa, og ikke forklare, hvorfor han, der var saa udaset og træt og burde have valgt den korteste Vej for at komme hjem, alligevel gik den længere Vej over Høtorvet. Omvejen var ikke saa stor, men den var dog unødvendig. Han var vistnok ofte gaaet hjem, uden at huske paa, hvad det var for Gader, han havde fulgt. Men hvorfor, spurgte han bestandig sig selv, hvorfor netop denne Gang et saa vigtigt, tor ham saa afgørende Sammenstød af Omstændigheder paa selve Høtorvet, netop i denne Time, i dette Minut i hans Tilværelse, ved denne Sindsstemning og under Forhold, som kun kunde være egnet til at udøve en afgørende og endelig Indflydelse paa hans hele Skæbne, som om de ligefrem havde ventet paa ham her?

Klokken var ikke slaaet ni, da han gik over Høtorvet. Alle de Handlende var i Færd med at lukke deres Boder, rydde deres Varer bort og gaa hjem. Ogsaa Køberne spredtes. Alle Slags Dagdrivere og Løsgængere stimlede sammen udenfor Værtshusene og i de tilstødende smudsige, stinkende Gaardsrum, men især omkring Øl- og Brændevinsknejperne. Raskolnikow foretrak disse Kvarterer og tilgrænsende Gader, naar han drev om uden egenligt Maal. Her var der ingen hovmodige Tilskuere, som saa ned paa

hans pjaltede Dragt, og han kunde gaa klædt som han vilde uden at vække Opmærksomhed.

Henne paa Hjørnet af R—gade stod der et Par Ægtefolk, som ved to Borde handlede med Traad, med Baand, Bomuldstøjer og lignende Varer. De var ogsaa i Færd med at bryde op, men var bleven forsinket ved en Passiar med en Bekendt.

Denne Bekendt var Elisabeth, den yngre Søster til den gamle Enke og Pantelaanerske Helene, hos hvem Raskolnikow havde været for at laane Penge paa Uhret og gøre sin Prøve. Han havde allerede kendt denne Elisabeth længe, og hun kendte ogsaa lidt til ham. Hun var et stort, svært Fruentimmer, tilbageholdende og undselig, enfoldig, ja næsten aandssløv, og blev meget brutalt behandlet af den ældre Søster. Elisabeth maatte arbejde for hende Nat og Dag, rystede af Angst for hende, og lod sig endogsaa slaa af hende. Hun stod med en Bylt under Armen og hørte paa Ægtefolkene, der søgte at gøre hende noget begribeligt.

Da Raskolnikow pludselig fik Øje paa hende, følte han sig saa underlig berørt, lige som truffen af et Slag, skønt Mødet i sig selv ikke havde det mindste usædvanlige ved sig.

„Ja, Elisabeth," sagde Handelsmanden højt, „det er noget, De selv maa bestemme. Kom i Morgen Aften Klokken syv, saa kommer de andre ogsaa."

„I Morgen?" spurgte Elisabeth langsomt og betænkeligt, lige som hun ikke rigtig kunde bestemme sig endnu.

„Uh, at De ogsaa kan være saa bange for Helene," begyndte Madamen med den hende egne Tungefærdighed. „Naar man saadan ser Dem, skulde man tro, at De bare var en lille Tøs, og saa er Helene jo ikke engang Deres rigtige Søster,

men vare Stedsøster, og har dog saadan en Magt over Dem."

„Men lad være at sige noget til Helene denne Gang," afbrød Manden hende, „det vil jeg raade Dem til. Kom til os uden at spørge hende; det er en fordelagtig Forretning. Saa kan De jo senere tale om den med Deres Søster."

„Jeg skal altsaa komme?"

„I Morgen Aften ved Syvtiden; der vil ogsaa komme nogle af de andre, saa De kan let danne Dem en Mening."

„De kan ogsaa drikke The hos os," tilføjede Madamen.

„Naa, ja, saa skal jeg da komme," sagde Elisabeth i en tøvende, ubestemt Tone og begyndte langsomt at gaa hen ad Vejen.

Raskolnikow gik videre og hørte ikke mere. Han var gaaet, sagte og ubemærket forbi, i den Hensigt at opfange hvert Ord. Efter den første uforklarlige Fornemmelse følte han sig saa beklemt, og der foer en Kuldegysen gennem ham. Han havde pludselig og helt uventet faaet at vide, at i Morgen Aften ved Syvtiden vilde Elisabeth, Pantelaanerskens Søster, ikke være hjemme — følgelig vilde den Gamle ved denne Tid være alene.

Han havde herfra kun nogle faa Skridt til sit Logi. Han kom hjem som en Dødsdømt; han overvejede intet, han kunde ikke tænke. Men han følte pludselig, at han ikke mere hverken havde fri Dømmekraft eller fri Villie, og at det nu pludselig var uigenkaldelig besluttet.

Det var klart nok, om han vilde vente aldrig saa længe paa en gunstig Lejlighed, et belejligt Tidspunkt for en heldig Gennemførelse af sit Forsæt, et bedre end det, der nu pludselig frembød sig, vilde der næppe komme. Det vilde al Tid være vanske-

ligt at faa at vide Dagen i Forvejen, saa sikkert, saa nøjagtigt, uden farlige Undersøgelser, at i Morgen vilde den Gamle, det gjaldt, være alene hjemme til det bestemte Klokkeslet.

VI.

Raskolnikow fik senere helt tilfældigt at vide, hvorfor Handelsmanden og hans Kone havde indbudt Elisabeth hjem til sig. Det var en ganske almindelig Forretning. En tilrejsende Familie, som det var gaaet tilbage for, maatte sælge Møbler, Klæder, alt, hvad de ejede. Da det ikke var saa fordelagtigt at gaa lige hen paa Torvet og sælge, søgte de en Mellemhandlerske, og Elisabeth var nemlig god hertil, da hun var ærlig og straks bød den højeste Pris. Den Pris, hun en Gang havde sagt, blev ogsaa staaende; hun talte ikke meget, og var som sagt noget undselig og tilbageholden.

Raskolnikow var i den sidste Tid bleven noget overtroisk, og denne Overtro blev længe efter hængende ved ham. Han var ogsaa senere tilbøjelig til at se en vis Forudbestemmelse, en hemmelighedsfuld Virksomhed, et sælsomt Sammenstød af Omstændigheder i hele denne Affære.

I den forløbne Vinter havde en Student, Pokorew, før sin Afrejse til Charkow under en ligegyldig Samtale rent tilfældig givet ham den Gamles Adresse, for at han kunde vide, hvor han skulde gaa hen, naar han tilfældig havde et eller andet, han maatte sætte ud. Der gik en lang Tid uden at han behøvede at opsøge hende. Han gav den Gang Undervisning og kunde saaledes slaa sig

igennem. Først for halvanden Maaned siden kom han til at huske paa hendes Adresse. Han havde to Ting, han kunde sætte ud, et gammelt Sølvuhr, han havde arvet efter sin Fader, og en lille Ring med tre røde Stene i, som han ved Afskeden fra Hjemmet havde faaet til Erindring om sin Søster. Han besluttede altsaa at laane paa Ringen og opsøgte den gamle Kone. Da han havde fundet hende, havde han straks, uden at vide noget om hende, fattet en uovervindelig Afsky for hende. Han fik to „Smaasedler" for Ringen, gik hen i en lille Restavration og forlangte The, satte sig hen i en Krog og fordybede sig i Grublerier.

Næsten lige ved Siden af ham, ved det nærmeste Bord, sad en Student, han ikke kendte, og en ung Officer. De havde spillet Billard, og nu drak de The. Pludselig kom han til at høre, at Studenten talte med Officeren om Pantelaanerske Helene Iwanowna og nævnede hendes Adresse. Alle...tte Tilfælde forekom Raskolnikow besynderligt; han var lige kommen fra hende, og nu hørte han Tale om hende. Naturligvis var det kun et rent Tilfælde; men for ham, der i Forvejen ikke havde kunnet frigøre sig for nogle besynderlige Tanker, for ham blev Studentens Udtalelser med de mange Enkeltheder med Hensyn til Helene, skæbnesvanger.

„Storartet Kone," sagde Studenten, „hos hende er der al Tid Penge at faa. Hun er rig som en Jøde, og kunde godt paa en Gang lægge fem Tusind paa Bordet. Men hun skammer sig heller ikke ved at laane paa et Pant til en Rubel. Der er Folk nok af vore Lige, der besøger hende. Men en rigtig gammel Heks er hun alligel..."

Og saa fortalte han videre, hvor ond og lunefuld hun var, at et Pant var haabløst tabt, naar der gik én Dag over Tiden, at hun aldrig gav

mere end en Fjerdedel af Pantets virkelige Værdi, tog ti Procent om Maaneden osv. — Studenten lod Munden løbe og fortalte meget mere, at den Gamle havde en Søster, Elisabeth, som hun pryglede og slog og behandlede som hun var et Barn, skønt den yngre Søster var et stort Fruentimmer, mens den Gamle var en lille vissen Tingest..."

„Den Søster er ogsaa et Fænomen," vedblev Studenten og lo.

Saa begyndte han at fortælle om Elisabeth. Det syntes ham at være en hel Fornøjelse at tale om de to Søstre, og han lo uafbrudt. Officeren hørte paa ham med levende Interesse og bad Studenten sende Elisabeth op til ham, for at hun kunde lappe noget Linned for ham.

Raskolnikow lyttede til med spændt Opmærksomhed og fik saaledes alt muligt at vide.

Elisabeth var en yngre Stedsøster til den Gamle og kunde være en fem og tredive Aar. Hun sled og slæbte Dag og Nat, var baade Kokke- og Vaskepige for den Gamle, men syede desuden ogsaa for Fremmede, vaskede og skurede for Folk, og alt, hvad hun tjente, maatte hun bringe Søsteren. Uden den Gamles Tilladelse turde hun ikke paatage sig det allermindste Arbejde. Den Gamle havde ogsaa allerede gjort sit Testamente, og Elisabeth vidste ogsaa, at med Undtagelse af Møblerne og Køkkentøjet skulde hun ikke arve saa meget som en Rubel. Alle Pengene var testamenteret til et Kloster i Guvernementet N., hvor der saa til Gengæld skulde læses Sjælemesser for den Gamle. Elisabeth var Datter af en Smaaborger; hun hørte saaledes ikke som Søsteren, der var Enke efter en Registrator, til Embedsstanden. Hun var ugift, usædvanlig stor, med lange, klodsede, udadvendte Fødder, gik stadig med skæve Sko, men holdt sig ellers ren og pæn. Men det mærkeligste

var, og det morede især Studenten, at Elisabeth næsten al Tid gik og var frugtsommelig.

„Men Du sagde jo, at hun var styg som en Ulykke," bemærkede Officeren.

„Hun er just ikke styg; hun har en brunlig Hudfarve, ligner en forklædt Soldat, men egenlig frastødende er hun ikke. Ansigtet er slet ikke saa slemt, og hun har venlige Øjne, ja hendes Smil er næsten kønt, og saa er hun jo godmodig og villig og gode Venner med alle."

„Det lader næsten til, Du synes godt om hende," bemærkede Officeren leende.

„Ja — for alt det gode, der er ved hende, ellers ikke. Men hvad det var, jeg vilde sige . . . den Gamle, hende kunde jeg nok lide at give En paa Panden for at faa hendes Penge, og jeg forsikrer Dig, jeg vilde kunne gøre det uden Samvittighedsnag," tilføjede Studenten ivrigt.

Officeren maatte atter le, men Raskolnikow foer sammen: „Det var da besynderligt!"

„Ja — maa jeg gøre Dig et Spørgsmaal for Alvor," vedblev Studenten. „Naturligvis var det min Spøg. Men tænk nu paa det: paa den ene Side en dum, ondskabsfuld, hæslig, væmmelig gammel Kælling, svagelig og skrantende, til ingen Verdens Nytte, et Snyltedyr, der ikke selv véd, hvad hun lever for, og som alligevel en af Dagene maa vende Næsen i Vejret . . . Ja, Du forstaar mig jo nok!"

„Jo . . . vist forstaar jeg Dig," svarede Officeren og betragtede sin veltalende Kammerat.

„Og paa den anden Side unge, friske Kræfter, som kan tælles i Tusindvis, og som gaar til Grunde af Mangel paa Hjælp; Hundreder og Tusinder af gode og store Handlinger, som kunde sættes i Gang for den Gamles Penge . . . Hundreder, maaske Tu-

finder Eksistenser bragt paa den rette Vej . . . En Mængde Familier reddet fra at gaa til Grunde, reddet fra Elendighed, Last og væmmelige Sygdomme — altsammen for denne gamle Kællings Penge. Slaa hende ihjæl, tag hendes Penge og brug dem til Menneskehedens, til Samfundets Vel . . . Ja, hvad mener Du? Skulde denne lille, betydningsløse Forbrydelse ikke opvejes ved tusind gode Gerninger? Et eneste Liv mod tusind Liv, reddede fra Undergang og Fordærvelse? En eneste Død — og mod den Hundreder af Liv — det er dog et meget simpelt Regnestykke! — Hvad Vægt har denne visne, onde og dumme gamle Kællings Liv overhovedet paa Tilværelsens Vægtskaal? Ikke mere end en Lus eller en Maddike — og ikke saa meget engang, fordi hun gør langt mere Skade: hun undergraver Livet for andre — det er ikke mange Dage siden hun af ren Ondskab bed sin Søster i Fingeren, saa det var nær ved, man maatte sætte den af!"

„Ja, det kan være sandt nok, at hendes Liv er til Skade for Menneskeheden," bemærkede Officeren; men der er nu en Gang Naturlove . . ."

„Aa Herregud, kære Ven, som om man ikke kunde baade rette og lede Naturlovene. Vi maatte jo ellers forsumpes i Fordomme; der kunde ikke mere laves en „stor Mand". Man snakker stadigvæk om Pligt og Samvittighed — ja, jeg vil ikke sige noget ondt om Pligt og Samvittighed — men vil Du bare sige mig, hvorledes vi skal forstaa dem! Jeg vil gøre Dig et andet Spørgsmaal . . ."

„Nej — maa jeg først?"

„Naa?"

„Du kan sagtens tale om det og lade Munden løbe, men sig mig bare, vilde Du selv slaa Kællingen ihjæl eller vilde Du ikke?"

„Naturligvis vilde jeg ikke, det er vist! Jeg taler kun om det berettigede deri. . . Det drejer sig ikke om mig . . ."

„Men det er netop det, jeg mener: naar Du ikke selv vil lægge Haand til, kan der i det hele ikke være Tale om Ret . . . Kom saa — lad os spille et Parti til."

Raskolnikow var i en voldsom Sindsbevægelse. Vist var det altsammen disse dagligdags friskfyrsagtige Talemaader, som de Unge saa gærne blærer sig med, selv om Form og Tema er forskællig. Men hvorledes forklare, at han netop nu skulde sidde som Tilhører ved en saadan Samtale og lytte til saadanne Tanker, netop saadanne, som var fremstaaet i hans egen Hjærne? Og hvorledes kunde det være, at han, efter at han netop havde bragt Spiren til sine Tanker med fra den Gamle, skulde blive Vidne til en Samtale som denne? . . .

Dette Sammentræf havde bestandig staaet som noget betydningsfuldt for ham: en tilsyneladende ganske ligegyldig Kafédiskusion fik en usædvanlig Indflydelse paa den videre Udvikling paa hans Skæbne, som om den virkelig havde været et Varsel, et Fingerpeg.

— — — — — — — — — —

Da han fra Høtorvet kom hjem, kastede han sig ned paa Sofaen og blev siddende en hel Time uden at røre sig.

Mørket var imidlertid faldet paa; han havde intet Lys, og det var vel heller ikke faldet ham ind at tænde det. Naar han senere tænkte tilbage paa denne Time, kunde han aldrig komme paa det Rene med, om han havde tænkt paa nogle eller ikke. Endelig kom Feberen igen ligesom før, med Kuldegysen. Det faldt ham ind, at han jo lige saa godt

kunde lægge sig ned paa Sofaen. Snart laa han i en dødlignende, blytung Søvn.

Han sov usædvanlig længe og uden at drømme.

Nastasia, som hver Morgen ved Titiden plejede at komme ind til ham, kunde næsten ikke faa ham vækket.

Hun havde Te og Brød med til ham. Teen var atter et andet Opkog af hendes egen Tepotte.

„Nej — har man nu set Mage til Syvsover!" raabte hun. „Du tænker da aldrig paa andet end at sove!"

Han rejste sig langsomt og besværligt op i Sofaen. Han havde ondt i Hovedet. Han stod op, vendte sig om til den anden Side og sank saa atter ned i Sofaen.

„Skal Du sove igen?" spurgte Pigen. „Er Du kanske syg!"

Han svarede ikke.

„Vil Du have Te?"

„Tak — siden," svarede han svagt, lukkede atter Øjnene og vendte sig om mod Væggen.

Nastasia blev staaende foran ham.

„Kanske han virkelig er syg," mumlede hun, vendte sig om og gik.

Ved Totiden kom hun tilbage og havde Suppe med til ham. Han laa aldeles som før; han havde ikke rørt Teen. Pigen blev fornærmet og begyndte at ruske i ham.

„Hvad ligger Du og snuer efter?" raabte hun og puffede ham i Siden.

Han rejste sig op og satte sig hen i Sofa-hjørnet uden at sige et Ord, uafbrudt stirrende ned for sig.

„Er Du syg eller er Du doven?" spurgte Pigen; men hun fik intet Svar. — „Naar Du bare vilde gaa lidt ud," sagde hun et Øjeblik efter, „saa vilde

Luften vel nok oplive Dig. — — Vil Du saa ikke spise noget?"

„Siden," sagde han, — „gaa!"

Hun stod et Øjeblik og saa medfølende paa ham; saa gik hun ud.

Et Par Minuter efter aabnede han Øjnene og saa længe paa Suppen og Teen. Endelig tog han et Stykke Brød, greb Skeen og begyndte at spise.

Han spiste ikke meget — han kunde ikke — to eller tre Skefulde, helt mekanisk. Hovedpinen var ikke saa stærk som før.

Da han havde spist, strakte han sig atter paa Sofaen, men han kunde ikke sove mere; han laa stille paa Maven, med Ansigtet trykket ned i Puden. Han drømte hele Tiden, og det var saadan underlige, dejlige Drømme.

Han syntes, han er i Afrika, i Ægypten, paa en Oase. Karavanen holder Hvil, Kamelerne ligger og hviler. Rundt omkring staar Palmer. De spiser allesammen mens han selv drikker Vand af en Bæk, som risler mumlende afsted tæt ved Siden af ham. Og Vandet er saa køligt, saa forunderlig blaat og klart; det risler hen over brogede Kiselsten og over glinsende Guldsand . . .

Pludselig hørte han Klokken slaa. Han foer sammen, strøg sig over Panden, løftede Hovedet, saa ud gennem Vinduet, beregnede, hvor sent det kunde være, og sprang op, pludselig lysvaagen, som om nogen havde kaldt paa ham. Saa listede han sig paa Tæerne hen til Døren, aabnede den paa Klem og lyttede ned ad Trappen. Hans Hjærte bankede stærkt. Paa Trappen var der saa stille som om alt sov. Han undrede sig over, at han virkelig havde tilbragt Mellemtiden siden i Gaar i saadan en Tilstand af Bevidstløshed, og at han endnu intet havde foretaget sig, intet forberedt.

Og imidlertid havde Klokken maaske allerede slaaet seks . . . En usædvanlig, feberagtig, forvirret Travlhed fulgte pludselig ovenpaa Søvnen og Sløvheden. Der var for Resten ikke mange Forberedelser at gøre; han anstrængte sin Hjærne for at overtænke alt og ikke glemme noget. Hjærtet bankede saa voldsomt, at han næsten ikke kunde trække Vejret. Først og fremmest maatte der laves en Strop, som blev fastsyet til Overfrakken; det var gjort paa en Minut. Han stak Haanden ind under Puden, søgte mellem en Del Linned og trak en gammel, pjaltet, smudsig Skjorte frem; han rev en Strimmel af den, en femten Tommer lang og en Tomme bred. Denne Strimmel lagde han dobbelt, trak sin vide, stærke Sommerfrakke af — den eneste Overfrakke han ejede — og syede begge Ender af Strimlen fast indvendig under Armhullet. Hans Hænder rystede under Syningen, men han betvang sig, og da han atter trak Overfrakken paa, var der intet at se udvendig fra.

Han havde allerede i lang Tid haft Naal og Traad liggende i Bordskuffen. Hvad særlig Stroppen angik, da var det hans egen listige Opfindelse, der var bestemt til Øksen. Han kunde jo nemlig ikke godt gaa hen ad Gaden med en Økse i Haanden, og havde han ganske simpelt baaret den under Frakken, maatte han have holdt fast paa den med Haanden, og det kunde man let have opdaget. Men naar han havde Stroppen, kunde han stikke Øksebladet deri, og saa hang Øksen ganske rolig under Armen paa ham. Stak han saa bare Haanden ned i Lommen, kunde han ogsaa holde fast paa Skaftet, saa det ikke hang og dinglede. Og da Frakken næsten var lige saa rummelig og vid som en Sæk, var det heller ikke muligt udenfra at opdage, at han holdt fast paa noget indenfor Lommen. Denne Strop havde han funden paa for et Par Uger siden.

Da han var færdig hermed, stak han Haanden ind i en smal Aabning mellem Sofaen og Gulvet og fremtog Pantet, som han havde skjult her. Egentlig var det ikke noget godt Pant — det bestod bare af en glathøvlet lille Klods af Størrelse og Tykkelse som en Sølv-Cigaretdaase. Klodsen havde han tilfældig fundet paa en Plads i Nærheden af et Snedkerværksted. Han havde fæstet en lille tynd Jærnplade til Klodsen. Jærnpladen saa ud til at være et Brudstykke af noget, som han havde fundet et eller andet Sted paa Gaden; den var lidt mindre end Klodsen; han bandt et Stykke Seglgarn overkors omkring begge Dele, saa de laa fast sammen. Derpaa svøbte han det omhyggeligt ind i rent, hvidt Papir, og bandt det hele saaledes sammen, at det var vanskeligt at løse op. Alt dette var beregnet paa i nogen Tid at binde den Gamles Opmærksomhed, og for at han, mens hun anstrængte sig for at faa Knuden op, kunde benytte det gunstige Øjeblik. Jærnpladen havde han føjet til for Tyngdens Skyld, for at den Gamle ikke øjeblikkelig skulde kunne gætte, at Genstanden kun var af Træ. Alt var lavet i Stand og sat ind under Sofaen til den belejlige Tid var kommen.

Han havde næppe hentet „Pantet" frem, før han hørte En raabe nede i Gaarden:

„Klokken er allerede meget over seks!"

„Meget over seks! Herregud!"

Han løb hen til Døren, lyttede, tog sin Hat og gik, listende sig som en Kat de tretten Trin ned. Han havde nu det vigtigste tilbage — at stjæle Øksen fra Køkkenet. At han vilde bruge en Økse, havde han for længe siden fast besluttet. Han havde rigtignok desuden en stor Foldekniv, men paa denne, og navnlig paa sin egen Styrke kunde han ikke stole,

og derfor havde han nu en Gang for alle bestemt sig for Øksen.

Lad os her gribe Lejligheden til at standse ved en Ejendommelighed ved alle de „endelige" Beslutninger, som han allerede havde taget. De havde alle en forunderlig Ejendommelighed: jo mere „endelige" de var, des mere uhyggelige og umulige forekom de ham paa samme Tid. Til Trods for den Sjælekamp, hvormed han pinte sig selv, kunde han den hele Tid ikke alligevel overtale sig til at tro, at hans Plan virkelig kunde udføres.

Selv om det Tilfælde var indtraadt, at alt, hvad han havde tænkt, Led for Led var udført, saa der ikke var mindste Spor af Tvivl tilbage — han vilde alligevel tilsidst have erklæret det hele for Vanvid, for meningsløs, gruopvækkende Galskab og vendt sig bort fra det. Men nu var der megen Tvivl tilbage, mange Punkter, hvorom han ikke kunde blive enig med sig selv.

Spørgsmaalet om, hvorfra han skulde tage Øksen, foruroligede ham ikke — intet forekom ham lettere. Nastasia var næsten altid borte, især om Aftenen. Enten løb hun omkring til Naboerne eller i Butikerne, men bestandig lod hun Døren staa helt aaben. Det var ogsaa derfor, hendes Madmoder altid skændte paa hende. Han behøvede derfor kun at liste sig ned i Køkkenet, tage Øksen, naar han skulde bruge den, og derpaa, en Times Tid efter, naar alt var forbi, atter bringe den tilbage.

Ganske vist kunde det hænde, at Nastasia kunde være kommen tilbage, naar han en Times Tid senere vilde lægge den paa sin gamle Plads; i dette Tilfælde maatte han naturligvis gaa lige forbi og vente, til hun atter var gaaet bort. Men hvis hun nu havde savnet Øksen, søgte efter den og begyndte at

raabe op om den — saa vilde det kunne vække Mistanke, eller i alt Fald give Anledning til Mistanke.

Alt dette var imidlertid kun Smaating, som han ikke gad tænke paa, og som han heller ikke havde Tid til. Han tænkte kun paa Hovedsagen og lod Biomstændighederne ligge, til det Tidspunkt kom, som maatte afgøre alt.

Men dette sidste, Afgørelsen, forekom ham at ligge saa langt borte og at være rent utænkeligt. Det var ham nok altid klart, at han en Gang maatte holde op med at tænke derpaa, at han en Gang maatte gøre Alvor af det og gaa derhen. Selv da han gjorde sin sidste Prøve — det vil sige Besøget, han havde gjort, for endnu en Gang at overse Skuepladsen — vilde han bare gøre det som et Forsøg, ikke for at udføre noget for Alvor. Han havde tænkt som saa: jeg kan jo gærne gaa derhen og forsøge — hvad nytter det at blive ved at tænke derpaa? Og ganske rigtig, han havde følt, han ikke havde Styrke til at udføre det, han havde følt Væmmelse og var løbet sin Vej, rasende paa sig selv.

Desuagtet lod det dog til, at han var færdig med Spørgsmaalets moralske Side; hans Kasuistik var saa skarpsleben som en Barberkniv, og det var ham ikke muligt mere at finde en eneste overbevisende Indvending. Han var dog ikke ganske sikker paa sig selv over for dette Spørgsmaal, og gjorde sig endog Umag for at finde Indvendinger, selv om de kun var smaa, og han søgte dem saa ivrig, som om han var truet eller tvunget dertil. Men den sidste Dag, der var kommen saa brat og uventet over ham, og som skulde afgøre alt, tilbagevirkede næsten helt mekanisk paa ham; det var lige som om En havde taget ham ved Haanden og trukken ham efter sig — uden at taale Modstand, blindt, med overnaturlig Kraft, næsten som om Hjulet paa en Maskine

havde grebet fat i hans Frakkeskød og nu trak ham til sig.

I Begyndelsen — og for Resten i temmelig lang Tid — beskæftigede det Spørgsmaal ham: Hvoraf kommer det egenlig, at næsten alle Forbrydelser forholdsvis let opdages? — og hvorfor er næsten hos alle Forbrydere Sporet saa tydeligt at forfølge? Han kom lidt efter lidt til en hel Mængde interessante Slutninger, og efter hans Mening laa Hovedaarsagen ikke saa meget i den materielle Umulighed at kunne skjule Forbrydelsen som hos Forbryderen selv. Hos næsten enhver Forbryder kommer der nemlig i Forbrydelsens Øjeblik en Slappelse i Villie- og Dømmekraften; der indtræder en barnlig, ubegribelig Letsindighed netop i det Øjeblik, man har mest Brug for sin Forsigtighed og Klogskab. Det var hans Overbevisning, at denne Slappelse i Dømmekraften, denne Lammelse af Villien, var en Sygdom, som nærmede sig langsomt og naaede Højdepunktet kort før Gerningens Øjeblik, at den sad i Forbryderen, alt efter hans Individualitet baade under Forbrydelsens Fuldførelse og nogen Tid efter, for derpaa lidt efter lidt at forsvinde som en anden Sygdom. Men til at besvare det Spørgsmaal bestemt, om det var Sygdommen, der affødte Forbrydelsen, eller Forbrydelsen, som efter sin særegne Natur bestandig var ledsaget af en sygelig Tilstand, dertil følte han sig ikke aandelig stærk nok.

Da han var kommen til dette Resultat, slog han fast, at der hos ham personlig ikke vilde finde en saadan sygelig Omdannelse Sted; at Villie- og Dømmekraften ikke vilde svigte ham under Udførelsen af Gerningen, af den simple Grund, at han var overbevist om, det ingen Forbrydelse var.

Lad os foreløbig ikke befatte os med hele den Proces, hvorigennem han var naaet til dette sidste

Resultat; vi har allerede foregrebet Begivenhedernes Udvikling mere end nok i Forvejen ... Vi skal kun tilføje, at alle de faktiske, rent materielle Vanskeligheder ved Foretagendet spillede kun en Birolle i hans Spekulationer. „Man maa bare bevare hele sin Villie- og Dømmekraft; naar Tiden er der, overvinder den alt, efter at man i Forvejen har sat sig ind i Sagens mindste Enkeltheder" .... Men Begyndelsen var ikke gjort endnu; han troede endnu bestandig lige lidt paa endelig modnet Beslutning, og da Timen slog, kom det altsammen helt anderledes end han havde tænkt, kom saa rent tilfældigt, næsten uventet.

En ubetydelig Omstændighed forbløffede ham lige i Begyndelsen, endnu før han var kommen ned ad Trappen.

Da han var naaet saa langt som til sin Værtindes Køkkendør, der som bestandig stod helt aaben, skelede han forsigtig derind, for først at se, om ikke Værtinden selv var der i Nastasias Fraværelse, eller om Døren til Stuen var lukket rigtig i.

Men han var nær ved at tabe Næse og Mund af Forbavselse, da han saa, at Nastasia var hjemme i Dag, og at hun endog havde noget at bestille. Hun tog nyvasket Tøj op af en Kurv og hang det op paa en Snor. Da hun fik Øje paa ham, standsede hun med sit Arbejde og saa forbavset efter ham mens han gik forbi.

Han saa til Siden, da han gik ned ad Trappen, som om han ikke havde lagt Mærke til hende. Men Planen var strandet — han havde ingen Økse Han vidste ikke, hvad han skulde gøre.

„Men hvorfor har jeg ogsaa bildt mig ind, at hun netop i det Øjeblik ikke skulde være hjemme?" tænkte han, idet han gik gennem Porten. „Hvorfor? Hvorfor skulde dette være saa selvfølgeligt?" Han

følte sig nedtrykt, ydmyget, han kunde godt have givet sig til at le ad sig selv ... Et vanvittigt, dyrisk Raseri kogte inden i ham.

Han stod og grundede ude i Porten. Vandre, op og ned lige som spadserende — nej, det holdt han ikke af; gaa hjem igen — endnu mindre.

„Hvad for en gunstig Lejlighed jeg er gaaet tabt af," mumlede han, medens han stod i Portrummet uden at vide hverken ud eller ind, lige udenfor den mørke Portnerbolig, hvis Dør ogsaa stod aaben.

Pludselig foer han sammen: der inde i Stuen, kun et Par Skridt fra ham, tilhøjre under Bænken, var der noget, der blinkede hen imod ham ... Han saa sig om ... Der var ingen i Nærheden ... Han listede sig paa Tæerne de to Trin ned og kaldte ganske sagte paa Portneren ... Nej, han var ikke hjemme. Han var maaske et eller andet Sted i Nærheden — ude i Gaarden — hans Dør stod jo helt aaben.

Det var en Økse der laa under Bænken mellem en Del Brændestykker. Han styrtede derhen og rev Øksen til sig, hægtede den straks ind i Stroppen under Frakken, stak begge Hænder i Lommen og gik ud. Ingen havde lagt Mærke til ham!

„Naar min Kløgt og mit Snille glipper, saa hjælper Tilfældets Djævel mig!" tænkte han med et sælsomt Smil. Dette Tilfælde gav ham nyt Mod.

Han gik roligt og sikkert hen ad Gaden, uden at forhaste sig for ikke at vække Mistanke. Han saa næppe paa dem han mødte, ja han søgte ligefrem at undgaa at se deres Ansigter og selv at blive saa ubemærket som muligt. Da kom han pludselig til huske paa sin Hat. Det var forbandet, han ikke byttede den med en Hue i Forgaars, da han havde Penge.

...et han gik forbi en Butik, saa han flygtigt erind og opdagede, at Klokken allerede var ti Minuter over syv. Han maatte skynde sig, men alligevel gøre en Omvej for at komme til Huset fra den modsatte Side.

Tidligere, naar hun under Tiden i Tankerne overvejede alt, troede han, han vilde komme til at føle sig frygtelig angst. Nu var der derimod ikke Spor af Frygt — han var i Grunden slet ikke bange. Det var helt andre Tanker, som nu beskæftigede ham, skønt rigtignok helt forbigaaende. Da han gik forbi Jussupowparken, tænkte han endog paa, hvor nyttigt det vilde være, om der blev opført høje Springvand paa de offenlige Pladser; det vilde forfriske Luften. Og idet han syslede med disse Tanker, fik han den Overbevisning, at det vilde være baade nyttigt og forskønnende for Byen, om man udvidede Parkanlægene over hele Marsmarken og lod dem gaa i Flugt med Haven omkring Michaelpaladset.

Saa begyndte pludselig et nyt Spørgsmaal at interessere ham: Hvorfor har egenlig Hovedstadsfolk saadan Tilbøjelighed til at slaa sig ned netop i saadanne Kvarterer, hvor der hverken er Haver eller Springvand, men hvor der er Snavs og Stank og al Slags Svineri, selv saadanne Folk, som ikke er tvungne dertil. Han tænkte derved paa sine egne Spadsereture paa Høtorvet.

„Hvilket Vrøvl at tænke paa!" udbrød han pludselig og rev sig løs. „Nej, saa heller slet ikke tænke! — — — Saaledes er det vel ogsaa med den Dødsdømte, der føres til Retterstedet: hans Tanker drejer sig om de Genstande han møder paa sin Vej," foer det som et Lyn gennem hans Hoved. Han søgte imidlertid hurtig at blive fri for den Tanke.

Se saa! Nu er han der! Her er Huset og her er Porten.

En Klokke slog et Slag.

„Allerede halv otte? Det er da umuligt! . . . Det Uhr maa gaa for stærkt!"

Han kom lykkelig gennem Porten. Der kom oven i Købet, ligesom efter Aftale, et Hølæs kørende ind foran ham og skjulte ham helt, da han gik ind. Hølæsset var ikke saa snart kørt ind i Gaarden, før han ogsaa havde sneget sig forbi til Højre. Inde i Gaarden, paa den anden Side af Hølæsset, hørte man Raab og Spektakel — han mødte ingen, og ingen lagde Mærke til ham. En Mængde Vinduer, som vendte ud til denne store, firkantede Gaardsplads, stod aabne, men han saa ikke op — han havde ikke Mod til det.

Trappen, der førte op til den Gamle, var straks til højre, og han befandt sig allerede paa den.

Han trak Vejret, trykkede Haanden mod det bankende Hjærte, følte paa Øksen og trak den tilrette, begyndte langsomt og forsigtigt og stadig lyttende at stige op ad Trappen. Men paa Trappen mødte han heller ikke et Menneske og alle Døre var lukkede. Paa anden Sal var der nok en ledig Lejlighed, hvis Døre stod aabne. Et Par Malere var i Færd med at pudse der inde, men ingen af dem saa ud. Han blev staaende lidt, tænkte sig om og gik videre. „Vel havde det været bedre, om de Malere ikke havde været der; men — det var jo hele to Etager højere op."

Saa var der fjerde Etage — der er ogsaa en ledig Lejlighed lige over for Pantelaanerskens. Paa tredie Etage, lige under den Gamle, saa det ogsaa ud til, at Folkene er flyttet; Visitkortet, som havde været slaaet fast paa Døren, var borte.

Han trak Vejret dybt. Et Øjeblik foer den

Tanre gennem hans Hoved: „Skulde jeg ikke heller gaa min Vej?" Han gav sig dog ikke Tid til at besvare Spørgsmaalet, begyndte at lytte ved den Gamles Dør; der var dødsstille der inde. Saa lyttede han endnu en Gang ned ad Trappen, længe og spændt ... saa sig om til alle Sider, fattede sig og følte endnu en Gang til Øksen i Stroppen.

„Jeg er vist meget bleg," tænkte han, „eller i stærk Sindsbevægelse. Hun er mistroisk ... Det var maaske bedst at vente et Øjeblik . . . til den stærke Hjærtebanken er forbi ..."

Men Hjærtet blev ved at banke lige voldsomt — snarere stærkere og stærkere ... Han kunde ikke holde det ud ... greb famlende efter Klokkestrængen og ringede. Han ventede et halvt Minut — der kom ingen — saa ringede han en Gang til — stærkere end før.

Alt var stille derinde. Den Gamle var naturligvis hjemme, men hun var mistroisk og alene; han kendte temmelig godt hendes Vaner . . . han lagde endnu en Gang Øret til Døren. Om det nu var fordi hans Sanser var saa skærpede — det var dog mindre sandsynligt — eller om han virkelig hørte noget . . . han troede imidlertid at kunne skælne en forsigtig Famlen med Haanden paa Haandtaget og en Kjoles Raslen. Der maatte aldeles bestemt staa En lige indenfor Døren, En, der stod og lyttede indenfor, lige som han udenfor, og, som det lod til, ligeledes med Øret op til Døren.

Han gjorde med Villie lidt Støj og brummede højt, for at man ikke skulde tro, han gæmte sig. Han ringede for tredie Gang, men roligt og uden Spor af Utaalmodighed.

Naar han senere tænkte paa dette Øjeblik, der indprentede sig uforglemmeligt i hans Hukommelse, kunde han ikke forstaa, hvorfra han havde faaet denne

Besindighed, da hans Forstand med enkelte Minuters Mellemrum var omtaaget . . . han følte næppe, han havde Legeme.

Et Øjeblik efter hørte han Krogen blive taget af Døren.

VII.

Lige som forrige Gang blev Døren kun aabnet lidt, og lige som forrige Gang skinnede to skarpe, mistænksomme Øjne imod ham gennem Mørket. Raskolnikow mistede Fatningen og gjorde sig skyldig i en væsenlig Fejl.

Han var bange for, at den Gamle skulde blive forskrækket, da hun jo var alene med ham, og da han ikke var sikker paa, at hans Ydre var skikket til at indgyde hende Tillid, greb han fat i Haandtaget og trak Døren op for at forhindre den Gamle i atter at lukke den. Da hun opdagede det, gjorde hun ikke Forsøg paa at trække Døren til sig, men hun slap heller ikke Haandtaget, og saaledes trak han hende sammen med Døren helt ud paa Gangen. Men da hun blev staaende lige for Døraabningen og saaledes spærrede Vejen for ham, traadte han tæt hen til hende.

Hun foer forskrækket tilbage, og det saa ud til, at hun vilde sige noget, men hun kunde ikke faa et Ord frem og stod bare og stirrede paa ham.

„God Aften, Helene Iwanowna," begyndte han i en saa let Tone som muligt. Men Stemmen rystede og svigtede ham tilsidst helt. „Jeg har . . . her . . . et Pant med . . . et Pant til Dem . . . Men lad os gaa ind . . gaa ind, hvor der er lyst!"

Han gik forbi hende ind i Stuen uden at vente paa hendes Svar.

Den Gamle løb efter ham. Endelig havde hun atter faaet Tungen paa Gled.

„Men hvad er det, De vil? . . . Hvem er De? . . . Hvad vil De mig?"

„Men ser De da ikke, Helene . . . De kender mig jo godt . . . Raskolnikow . . . Se her . . . her har jeg det Pant . . . det Pant, jeg talte om sidst." Han rakte hende Pakken.

Den Gamle kastede kun et flygtigt Blik paa Pakken, men vedblev at betragte den ubudne Gæst skarpt med et mistænkeligt Udtryk.

Der forløb et langt Minut. Raskolnikow bildte sig ind i den Gamles Øjne at kunne læse noget, der lignede Spot; det var ligesom hun havde gættet hans Hensigt. Han følte, at han var forvirret, og han var bange for, at hun ved endnu et halvt Minut at betragte ham med dette Blik, vilde drive ham paa Flugt.

„Hvorfor staar De saadan og ser paa mig, som om De slet ikke kender mig?" spurgte han endelig i en ærgerlig Tone. „Har De ikke Lyst til at laane mig paa mit Pant, kan det ogsaa være det samme — saa kan jeg gaa til en anden; jeg har ikke megen Tid."

Hvorledes disse Ord, næsten mod hans Villie, var sluppen ham ud af Munden, vidste han ikke selv.

Den Gamle følte sig beroliget. Den unge Mands sikre Tone havde imponeret hende.

„Men hvorfor kommer De med saadan en Blæst, lille Fa'er? Hvad er det, De har?" spurgte hun og skelede til Pakken.

„En Sølv-Cigaretdaase; det er den, jeg talte om sidst, jeg var her."

Hun rakte Haanden ud.

„De er saa bleg," sagde hun, „og Hænderne ryster!"

„Man kan nok være bleg . . . og ryste . . . naar man ikke har noget at spise," svarede han; men det var næppe, han kunde faa Ordene frem. Kræfterne svigtede ham atter; men Svaret lød sandsynligt nok.

Den Gamle tog Pantet.

„Det . . . hvad er det?" spurgte hun endnu en Gang og stirrede skarpt paa Raskolnikow, mens hun vejede den lille Pakke i Haanden.

„En Cigaretdaase . . . af Sølv . . . se selv efter."

„Man skulde ikke tro, det var Sølv . . . Og hvorfor er Selgarnet bundet saa fast omkring den?"

Idet hun forsøgte at løse Seglgarnet og derfor vendte sig om mod Vinduet — dette var til Trods for den lumre Varme lukket — maatte hun et Par Sekunder vende Ryggen til Raskolnikow.

Han knappede Frakken op, frigjorde Øksen, men tog den ikke frem endnu; han holdt den i den højre Haand skjult under Frakken. Han var mat i Armene, han følte ligefrem, hvorledes hans Kræfter svandt med hvert Øjeblik. Han blev bange for, at han skulde komme til at slippe Øksen... Paa en Gang svimlede det fuldstændigt for ham.

„Det er da en forfærdelig Masse, her er bundet om!" sagde hun ærgerlig og vilde til at vende sig om.

Der var ikke et Øjeblik at spilde. Han tog Øksen frem, løftede den halvt bevidstløs med begge Hænder og lod den helt mekanisk falde ned paa den Gamles Hoved. Han havde ingen Kræfter lagt til — han havde ingen — men da Slaget var faldet, vendte Kræfterne tilbage.

Den Gamle var som sædvanlig barhovedet, og som sædvanlig var hendes tynde, lidt graasprængte Haar smurt ind i Olie, Baghaaret flættet og sat op i Nakken med et Stykke af en Hørnkam. Da hun var saa lill:, havde hun faaet Slaget midt i Isjen. Hun udstødte et lille Skrig, ganske svagt, og faldt om paa Gulvet, men havde endnu Kraft til at række begge Hænder i Vejret. I den ene Haand holdt hun endnu Pakken. Derpaa slog han hende et Par Gange med Øksen i Hovedet, Blodet sprøjtede frem og hendes Legeme sank forover.

Han traadte et Skridt tilbage, lod hende falde, bøjede sig ned for at se hende i Ansigtet og saa, at hun var død. Øjnene var traadt frem, som om de vilde springe ud af deres Huler. Panden var rynket og Ansigtet krampagtigt fortrukket.

Han lagde Øksen paa Gulvet ved Siden af den Døde og gennemsøgte hendes Lommer, mens han søgte at undgaa at blive plettet af det udstrømmende Blod. Nu var han fuldstændig rolig og fattet, og hans Tanker var klare; kun Hænderne rystede lidt endnu.

Senere mindedes han, at han havde været meget forsigtig for ikke at søle sig til.

Han fandt Nøglerne; de hang alle som forrige Gang paa en Staalring. Han skyndte sig straks ind i Sovekamret med dem. Det var et lille Værelse, hvori der stod et stort Helgenskrin. Ved den ene Væg stod der en stor, meget prop:r Seng med et af forskelligfarvede Silkelapper sammensyet Tæppe over. Ved den modsatte Væg stod en Kommode. Sælsomt nok, da han var i Færd med at prøve Nøglerne, foer der ligesom en Gysen gennem ham. Et Øjeblik var han til Mode, som han kunde lade det hele ligge og løbe sin Vej. Men denne Følelse varede ogsaa kun et Øjeblik — nu var det ogsaa

for sent at løbe sin Vej. Han kom endog til at le ad sig selv.

Men pludselig foer en anden Tanke gennem Hovedet og gjorde ham angst: Hvis nu den Gamle alligevel var i Live og kom til sig selv igen? Han lod Nøglerne sidde i Kommoden, styrtede ud, greb Øksen og løftede den til Slag. Men han lod den ikke falde — der kunde jo ikke være Tvivl om, at hun var død. Han bøjede sig ned over hende og betragtede hende nøje. Issen var slaaet ind paa hende og havde oven i Købet forskudt sig lidt. Han var allerede i Færd med at føle paa den med Fingeren; men han trak straks Haanden tilbage. Hun var død, det var saa sikkert som noget. Der havde imidlertid dannet sig en stor Blodpøl. Pludselig opdagede han en Snor omkring hendes Hals. Han trak i den, men Snoren var stærk; han kunde ikke trække den over; den var vaad af Blod. Han prøvede paa at trække den frem fra hendes Bryst; men det lykkedes ikke. Han blev utaalmodig, tog Øksen og vilde hugge Snoren over, men han kunde ikke. Endelig lykkedes det ham at faa den knækket over, efter at han havde anstrængt sig dermed et Par Minuter og tilsølet baade sig selv og Øksen med Blod. Han havde ikke taget fejl — ved Snoren han en Pengepung. Der hang ogsaa to Kors ved den, et af Cypressetræ og et af Messing, samt et lille emailleret Helgenbillede. Den lille, snavsede Pengepung var af Skind med Staalbøjle og Ring, og var stoppet hel fuld. Han stak den i Lommen uden at se i den; Korsene kastede han hen paa den Gamles Bryst. Derefter gik han atter ind i Sovekamret, og denne Gang tog han Øksen med.

Han skyndte sig saa meget som muligt, men alt mislykkedes for ham. Det var ikke, forbi Hænderne rystede, men han greb stadig fejl. Han forsøgte atter

og atter den samme Nøgle, nagtet han havde overbevist sig om, at den ikke passede.

Endelig tvang han sig til at være roligere, og blev nu enig med sig selv om, at den største Nøgle ikke kunde høre til Kommoden, hvad ogsaa ved det første Besøg havde staaet klart for ham, men at den maatte høre til en Kuffert, hvori sikkert alle Værdigenstande befandt sig. Han lod altsaa Kommoden staa og saa efter under Sengen, det Sted, hvor gamle Kvindfolk næsten altid gæmmer Kister og Kasser.

Jo, rigtig, der stod en stor Kuffert, næsten en Alen lang, med buet Laag, der var beslaaet med rødt Saffian og Staalsøm. Den store Nøgle passede, og han lukkede op. Øverst, under et hvidt Klæde, laa en lille rød Pels af Hareskind; under denne en Silkekjole og et Shawl; under dette syntes der kun at ligge kvindelige Klædninger. Han forsøgte først at tørre sine med Blod tilsølede Hænder af paa det røde Tøj — paa rødt falder Blod ikke saa meget i Øjnene, tænkte han.

Saa betænkte han sig pludselig, han blev grebet af Skræk.

„Er jeg da forrykt!"

Han havde næppe rørt ved Klædningsstykkerne, før han ogsaa under den lille Pels saa et Gulduhr stikke frem. Han begyndte at vende op og ned paa hele Indholdet. Under Klædningsstykkerne laa der Guldsager og Smykker, som Armbaand, Kæder, Ørelokker og Brystnaale. Noget af det laa i Etui, andet omhyggeligt pakket ind i Avispapir. Uden at se paa hver enkelt Ting fyldte han alle sine Lommer...

Da hørte han pludselig Skridt i Sideværelset, hvor den Gamle laa. Han standsede og lyttede —

alt var igen stille — det maatte have været et Sandsebedrag.

Men nu hørte han pludselig et svagt Skrig — det lignede mest en dyb Stønnen; saa atter Dødsstilhed. Han bukkede sig ned foran Kufferten og lyttede aandeløs. Men pludselig sprang han op, greb Øksen og løb ud.

Midt i Stuen stod Elisabeth med en stor Bylt under Armen og stirrede som forstenet paa den myrdede Søster. Hun var ligbleg og kunde ikke skrige. Da hun saa' den fremmede Mand begyndte hun at ryste; der foer en kold Gysen igennem hende og hendes Ansigt fortrak sig krampagtigt. Hun aabnede Munden, men skreg ikke, hun trak sig kun tilbage, helt hen i Krogen, lydløst, stirrende uafbrudt paa ham. Det saa' næsten ud, som der ikke var Liv i hende.

Han styrtede løs paa hende med Øksen; hendes Mund fortrak sig skævt til et klagende Gisp, som hos ganske smaa Børn, der bliver bange og vil til at briste i Graad. Denne stakkels, enfoldige Pige var saa forskræmt og forkuet, at hun ikke engang vovede at hæve Hænderne for at værne sit Ansigt, hvad dog i hendes Stilling vilde være den første og mest naturlige Bevægelse — Øksen svævede jo allerede over hendes Hoved. Hun rakte bare den venstre Haand ligesom afværgende ud imod ham. Hugget med det skarpe Økseblad traf hende midt i Hjærneskallen og kløvede Panden og hele Overhovedet. Hun styrtede om.

Raskolnikow tabte Aandsnærværelsen. Han greb Bylten, kastede den atter fra sig og løb ud i Forstuen.

En frygtelig Angst greb ham efter dette andet, uventede Mord. Han vilde allerhelst løbe fra det hele.

Hvis han i dette Øjeblik havde været i Stand til at tænke og overveje klart, havde han kunnet

overskue alle Vanskelighederne ved sin Stilling, dens fuldstændige Haabløshed og Afskyelighed, han havde kunnet indse, hvor mange Hindringer, han endnu havde at bortrydde, hvor mange Misgærninger han maaske endnu skulde blive tvungen til at begaa — han havde sikkert ladet det hele staa og ligge som det var, og havde udleveret sig. Ikke af Fejghed, men af Forfærdelse og Afsky over sin Gerning. Han var nu især grebet af en Følelse af Afsky, som steg for hvert Minut. Han vilde ikke blive — nej, ikke for nogen Pris vilde han vende tilbage til Kufferten, ikke engang til det andet Værelse.

En vis Adspredthed, en Slags Drømmetilstand, sneg sig lidt efter lidt over ham. Han var i Øjeblikket som fraværende, glemte stundom Hovedsagen og fæstede sin Opmærksomhed paa Smaating.

Da han tilfældigvis kastede et Blik ind i Køkkenet og paa en Bænk saa' en Ballie med Vand, faldt det ham ind at vaske Hænder og Ansigt. Hans Hænder var klæbrige af Blod. Øksen stak han ned i Vandet, tog et Stykke Sæbe, som laa i Vinduet paa en ituslaaet Skaal, og vaskede saa sine Hænder. Saa tog han atter Øksen op af Spanden, vaskede Jernet og skurede omtrent i tre Minuter Skaftet med Vand og Sæbe. Derefter tørede han alt af med Linned, som var ophængt til Tørre i Køkkenet, og betragtede længe Øksen henne i Vinduet. Der var nu ikke Spor af Blod mere paa den, kun Skaftet var en Smule fugtig. Forsigtigt hængte han Øksen i Stroppen under Armen. Derefter undersøgte han Frakken, Bukserne og Støvlerne, saavidt det i det herskende Mørke lod sig gøre. Det saa ikke ud til, at der var noget mistænkelig ved dem, kun paa Støvlerne opdagede han Pletter. Han vædede en Klud og vaskede dem af. Forøvrigt var han sig bevidst, at han kun overfladisk havde undersøgt sig selv og

at der mulig endnu kunde findes noget som han ikke havde lagt Mærke til.

Grublende stod han der midt i Køkkenet; mørke Tanker steg op i ham, Tanker om at han maaske var vanvittig, at han i denne Tilstand hverken havde Kraft til at overlægge eller til at forsvare sig, og at han nu maaske slet ikke gjorde, hvad der netop skulde gøres . . . „Min Gud! flygte, flygte!“ mumlede han og løb ud i Entreen. Men her mødte ham en ny Skræk, og det en saadan, som han endnu aldrig havde oplevet.

Han stod der, saa og saa, og troede ikke sine Øjne. Den ydre Dør, der førte til Trappen, og som han før var kommen ind af, stod paa Klem! . . . hverken Nøglen havde været drejet om eller Krogen sat paa i hele denne lange Tid! Den Gamle havde ikke lukket Døren efter ham, muligvis af Forsigtighed. Men, Du gode Gud! han havde dog siden efter set Elisabeth! Hvorledes havde han kunnet undlade at lægge Mærke til, at hun maatte være kommen ind paa en eller anden Maade! gennem Væggen var hun da ikke gaaet!

Han styrtede hen til Døren og satte Krogen paa.

„Men nej, heller ikke dette er rigtigt. Bort! jeg maa bort!“

Han tog atter Krogen af, aabnede Døren og lyttede med Hovedet ned mod Trappen.

Han lyttede længe. Langt nede, maaske i Porten, hørte han to Stemmer, som skreg og bandede. „Hvad er der i Vejen? . . .“

Han ventede taalmodig. Pludselig blev alt stille; de var gaaet fra hinanden. Han vilde allerede til at gaa, da han pludselig hørte, hvorledes i Etagen neden under en Dør til Trappen blev aabnet med Støj, og nogen gik trallende ned. „Hvor de dog allesammen gør Spektakler,“ tænkte han ved sig selv.

Han trak Døren til og ventede. Endelig blev det stille. Han skulde just til at gaa ud paa Trappen, men saa hørte han atter Skridt.

Disse Skridt var endnu langt borte, helt nede paa Trappen, men allerede ved den første Lyd nærede han den Mistanke, at disse Skridt vilde naa til fjerde Sal, til den Gamle. Hvorfor? Skulde det være en særlig betydningsfuld Lyd? Det var tunge, afmaalte Skridt, som ikke havde Hastværk.

Første Sal var naaet, h a n kommer længer op; Skridtene bliver tydeligere! Raskolnikow hører allerede den Kommendes dybe Aandedrag. Han er allerede ved tredie; rigtig, han kommer herop.

Pludselig forekom det Raskolnikow, som om han forstenedes, som om det hele var en Drøm, hvor man vil flygte i Dødsangst, men bliver staaende naglet fast uden at kunne røre et Lem.

Endelig, da den kommende begyndte at stige op ad den fjerde Trappe, foer Raskolnikow pludselig sammen. Han havde endnu den Mulighed at flygte hurtigt ind i Lejligheden igen og lukke Døren efter sig. Saa tog han Krogen og lagde den sagte paa. Hans Instinkt havde hjulpet ham, og han blev aandeløs staaende bag Døren. Den Ubekendte var ogsaa allerede ved Døren, og de stod lige over for hinanden, ligesom forhen han og den Gamle, da Døren adskilte dem, og han stod paa Lur.

Den Fremmede derude trak Vejret dybt et Par Gange. Det lader til, at han er stor og svær, tænkte Raskolnikow, idet han krampagtig greb Øksen. Det forekom ham virkelig som om han drømte. Den anden greb Klokkestrængen og ringede stærkt.

Da Klokkens blikagtige Klang lød, forekom det ham, som om nogen rørte sig inde i Stuen . . . Han lyttede i nogle Sekunder. Den Ubekendte ringede endnu en Gang, ventede atter, og begyndte der-

paa utaalmodig og med al Kraft at ruske i Dørhaandtaget. Raskolnikow saa i Angst paa Krogen og var bange for, at den hvilket som helst Djeblik kunde springe op, saa haardt blev der rusket i Døren. Han vilde til at holde paa Krogen, men den anden kunde maaske mærke det. Det forekom ham, at han atter blev svimmel. Nu bliver jeg snart afmægtig og falder overende! foer det ham gennem Hovedet, men den Ubekendte blev ved at tale, og Raskolnikow kom atter til fuld Bevisthed.

„Hvad er nu dette for noget; sover de som Sten derinde, eller har man taget Livet af dem? .... Fordømt!" raabte han i en ærgerlig Tone. „Hej, Helene Iwanowna, gamle Heks! .... Elisabeth Iwannowna, uforlignelige Skønhed! ... Luk op! .... De fordømte Menneske, sover de da?"

Og gentagende, i Vrede, rykkede han vist en halv Snes Gange i Klokkestrengen. Det maatte vel være en intim Bekendt.

I samme Djeblik hørtes korte, hurtige Skridt paa Trappen; der kom endnu en Person. Raskolnikow hørte det endnu ikke straks.

„Er der ingen hjemme?" raabte den sidst ankomne muntert henvendt til den anden, som endnu hev i Klokken. „God Aften, Koch!"

Efter Stemmen at dømme maa han være ganske ung, tænkte Raskolnikow pludselig.

„Ja, Fanden maa vide det, jeg har næsten revet Laasen itu," svarede Koch. „Men hvor kender De mig egentlig fra."

„Naa! skulde jeg ikke kende Dem? Det er ikke længere siden end i Forgaars, at jeg vandt tre Partier Billard i Rad fra Dem i Gambrinus."

„Aah!"

„Altsaa er de ikke hjemme? .... besynderligt. Det er dumt, for Resten. Hvor kan da egentlig den

Gamle være gaaet hen? Jeg havde en Forretning med hende."

„Jeg har ogsaa en Forretning!"

„Naa, hvad skal vi gøre ved det? Lad os gaa. Jaja! . . . og jeg, som tænkte, jeg skulde faa Penge!" sagde den unge Mand.

„Naturligvis, lad os gaa; men hvorfor aftalte hun da Sagen med mig? Den gamle Heks har selv bestemt Klokkeslettet, men . . . jeg har gjort en Omvej. Jeg begriber bare ikke, hvor Fanden hun kan være gaaet hen? Hele Aaret igennem sidder hun der og surmuler, hun har ondt i Benene, og nu paa engang giver hun sig til at spadsere!"

„Skulde vi ikke spørge Portneren?"

„Om hvad?"

„Hvor hun er gaaet hen, og naar hun kommer tilbage?"

„Hm, for Fanden, spørge! . . . Hun gaar absolut ingensteds hen . . ." og han ruskede atter i Dørklinken. — „Gid Fanden have det! Lad os gaa."

„Holdt!" raabte pludselig den unge Mand, „se bare hvor Døren trækker sig ud, naar man rykker i den?"

„Naa ja!"

„Det vil sige, den er ikke laaset, men stængt inden fra med Krogen; hører De, hvor Krogen klaprer?"

„Hvad slutter De deraf?"

„Forstaar De ikke det? Der maa dog være nogen af dem hjemme! . . . Var de gaaede ud, saa maatte de have lukket Døren udefra med Nøglen og ikke indenfra med Krogen. Og — hører De nu hvor Krogen klaprer? For at kunne lukke indenfra med Krogen, maa man være hjemme; forstaar De? De er altsaa hjemme, men lukker ikke op."

„Javist, De har Ret!" sagde Koch forbavset.

„Men hvad gaar der da af dem!" Og forbitret begyndte han atter at ruske i Døren.

„Holdt!" sagde den unge Mand igen, „rusk ikke saadan! Her er noget galt paa Færde ... De har jo baade ringet og rusket — og de lukker ikke op, altsaa er de begge to enten besvimede eller ..."

„H=v=ad?"

„Saa gaa med ned til Portneren, lad ham selv vække dem."

„Rigtig!" — Begge gik ned.

„Nej, vent! Bliv De heller her, jeg gaar alene ned."

„Hvorfor skal jeg blive her?"

„Man kan ikke vide ...."

„Ja, ja, for mig gerne!"

„Jeg studerer til Undersøgelsesdommer! Her er A=en=syn=lig noget galt paa Færde!" raabte den unge Mand ivrig og løb ned ad Trappen.

Koch blev staaende, trak endnu engang sagte i Klokkestrængen; derpaa bevægede han sagte og eftertænksomt Dørgrebet for endnu engang at overbevise sig om, at Døren virkelig kun var stængt indenfra med Krogen. Saa bukkede han sig ned og tittede ind i Nøglehullet, men Nøglen sad i indenfor, og han kunde altsaa intet se.

Raskolnikow stod der og holdt krampagtigt i Øksen. Han var i Feberhede og beredte sig til en Kamp, i Fald de skulde komme ind. Allerede medens de ringede og talte sammen, havde han foresat sig at gøre Ende paa det Hele og raabe til dem indenfra. Af og til følte han Lyst til at skælde dem ud og drille dem, før de fik aabnet. „Bare det vilde faa en Ende," lød det ham gennem Hovedet.

„Men for Fanden ...."

Tiden gik, det ene Minut efter det andet — ingen kom. Koch begyndte at blive utaalmodig ...

„Det var da ogsaa som Fanden!..." raabte han pludselig og gik hurtigt og larmende ned ad Trapperne.

Lyden af Skridtene forsvandt.

„Herre Gud! hvad skal jeg nu gøre?"

Raskolnikow tog Krogen af, aabnede Døren — alt var stille; pludselig, uden at tænke over nogen Ting, lukkede han Døren efter sig og løb ned ad Trappen.

Han var allerede kommen tre Trapper ned, da der pludselig nedenfor ham blev en Støj, — hvad nu? Ingensteds kunde han gemme sig. Han stod lige i Begreb med at løbe op igen i Lejligheden...

„Hej! for Satan!... stop ham!"

Skrigende løb nogen dernede ud af en Lejlighed; han styrtede mere end løb, og skreg af fuld Hals:

„Mit'ka! Mit'ka! Mit'ka! Mit'ka! Mit'ka!*) Saa gid da Fanden tage Dig, Knægt!"

Skriget endte med et frygteligt Spektakel; den sidste Lyd hørtes nede fra Gaarden af; alt blev igen stille. Men samtidig begyndte flere Mennesker, der talte ivrigt sammen, at komme larmende op ad Trappen. De var tre eller fire i Følge. Han kunde høre den unge Mands klare Stemme. „Der er de!"

I den største Fortvivlse gik han dem lige i Møde. Lad komme, hvad komme vil. Tager de mig, er alt tabt, lader de mig gaa — er ogsaa alt tabt, — de vil genkende mig ved en anden Lejlighed."

Kun en Trappe var der nu mellem dem — og pludselig — en Redning! Nogle Skridt — der til Højre — en tom Bolig med Døren paa vid Gab, den samme Lejlighed i anden Etage, hvor der svar Haandværkere i Arbejde, og som nu ved et heldigt

---

*) Afkortning for Dimitrij.

Træf var gaaede deres Vej. Det var temmelig sikkert dem, som lige nylig var løbet afsted med saa megen Spektakel.

Gulvet var nylig strøget; Malerpotter, Farvepotter, Koste og Pensler stod endnu midt i Værelset. I et Nu kneb han sig gennem den aabne Dør og gemte sig bag den. Det var paa høje Tid, de kommende stod alt paa Trappeafsatsen. Saa gik de forbi, højere op, de talte livligt sammen.

Han ventede et Øjeblik, listede sig frem paa Taaspidserne og løb saa ned.

Der var ingen paa Trappen, og heller ingen i Porten. Hurtigt gik han det lille Stykke Vej hen til Gaden, drejede saa til venstre og gik videre.

Han vidste menet godt, at man i dette Øjeblik allerede var inde i Lejligheden, at man havde undret sig meget over at finde Døren aaben, da den dog nylig havde været lukket; at man allerede havde set Ligene, og at der knap vilde gaa et Minut, før enhver maatte kunne skønne, at Morderen netop havde været i Lejligheden, maatte have gemt sig etsteds, være smuttet forbi, løbet sin Vej; maaske man ogsaa beregnede, at han havde været i den tomme Lejlighed, da Selskabet gik op ad Trappen. Men han turde ikke paaskynde sine Skridt det ringeste, skønt det nærmeste Gadehjørne endnu var hundrede Skridt borte. „Var det ikke bedre at gemme sig i en eller anden Port eller vente paa en fremmed Trappe? Nej, det var for farligt! Skulde han ikke kaste Øksen fra sig et eller andet Sted og hellere tage en Droske? Nej, alt var farligt!"

Endelig naaede han Tværgaden. Næsten halvdød bøjede han ind i den; han indsaa, at han her allerede var halvvejs reddet. Der var allerede større Liv af Mennesker i Gaden, og han blev borte i Vrimlen som et Sandkorn. Men alle disse

Kvaler havde udmattet ham saaledes, at han knap kunde holde sig oprejst. Sveden haglede af ham, Halsen var ganske drivvaad. „Naa, han bær paa en ordenlig Blyhat!" raabte nogen efter ham, da han gik ned mod Kanalen.

Han havde egenlig ikke Herredømme over sine Tanker, og jo længer han gik, desto mere gled de fra ham. Dog huskede han, at han lige med et blev forskrækket, da han var alene og man derfor let kunde lægge Mærke til ham; han vilde hellere gaa tilbage igen til Tværgaden. Trods sin Udmattelse gik han dog en Omvej og kom hjem fra den modsatte Kant.

Han var endnu ikke kommen fuldt til sig selv, da han gik gennem Porten derhjemme; han var allerede kommen op ad Trappen, da han huskede paa Øksen. Endnu stod altsaa den vigtige Opgave tilbage at lægge den ubemærket paa dens forrige Plads. Naturligvis havde han ikke længer Kraft nok til at overveje, om det maaske ikke var bedre slet ikke at bringe Øksen tilbage, men senere skaffe den hemmelig til Side paa et eller andet fremmed Sted.

Men alt gik godt. Døren til Portnerens Kammer var nok lukket, men ikke laaset af; rimeligvis maatte han altsaa være derinde. Raskolnikow havde imidlertid i den Grad tabt Evnen til at overveje, at han uden videre aabnede Døren. Hvis Manden havde spurgt ham, hvad han vilde, havde han maaske uden videre rakt ham Øksen. Men Portneren var ikke derinde, og saa kunde han altsaa lægge Øksen paa dens Plads under Bænken; han skubbede endogsaa et Stykke Brænde hen over den, saaledes som det havde været, før han tog den.

Han mødte ikke en Sjæl, da han gik hen til sit eget Værelse; Værtindens Dør var lukket.

Da han kom ind, kastede han sig, som han gik og stod, hen paa Sofaen. Han var sanseløs, men sove kunde han ikke. Hvis nogen nu var kommen ind til ham, havde han sprunget op og skreget. Brudstykker af Tanker svirrede omkring i hans Hoved, men han kunde ikke faa fat i nogen af dem trods al anvendt Møje.

VIII.

Saaledes laa han længe, meget længe.

Af og til kom han vel til sig selv, men lagde hver Gang Mærke til, at det var Nat. Endelig forekom det ham, som det var begyndt at lysne. Han laa paa Maven og var endnu ligesom stivnet efter sin forrige Bevidstløshed. Høje, fortvivlede Smertesskrig skingrede i hans Øre. Forøvrigt var han vant til hver Nat ved Tretiden at høre dem nede paa Gaden lige under sine Vinduer. Det var dem, som nu havde vækket ham. Aha, det er Drukkenboltene, som kommer ud af Ølsjappen, tænkte han, altsaa er Klokken over to!

Pludselig sprang han op, som om nogen havde trukket i ham. „Hvad? er Klokken allerede over to!" Han rejste sig op, og først nu huskede han alt, først nu stod det hele klart for hans Øjne.

I første Øjeblik troede han, at han maatte blive vanvittig. En stærk Kuldegysning, som han allerede i længere Tid havde sporet i sig, kom over ham. Men nu klaprede Tænderne saa stærkt, og

Kulden greb ham i en saadan Grad, at han ikke vidste, hvad han skulde gøre med sig selv.

Han aabnede Døren og lyttede; det var fuldstændig roligt i Huset, Alle sov. Forbavset saa han sig om og kunde ikke begribe, hvorledes han i Gaar, da han kom hjem, kunde have ladet Døren staa aaben og uden videre kastet sig paa Sofaen i fuld Paaklædning, endog med Hatten paa. Hatten laa paa Gulvet, den var faldet ned. „Om nogen var kommen ind, hvad vilde han vel have tænkt? At jeg var fuld . . ."

Han skyndte sig hen til Vinduet.

Det var lyst nok, og han undersøgte skyndsomt sig selv fra Hoved til Fod, om der ikke skulde være nogle Spor igen af Gaarsdagen. Men som det nu var kunde det ikke gaa an. Skælvende af Feber begyndte han at klæde sig af og undersøgte Stykke for Stykke rundt omkring. Han vendte og drejede to—tre Gange altsammen lige til den sidste Traad og den inderste Flig, thi han stolede ikke paa sig selv. Men det lod ikke til, at der var mindste Spor: kun paa Benklædernes nederste Rand, som var slidt, saa der var Fryndser paa, saas Spor af størknet Blod. Han tog sin store Foldekniv og skar Frynserne af.

Nu huskede han paa, at Pungen og de Sager, han havde taget ud af Kufferten hos den Gamle, endnu laa i hans Lommer. Hidtil havde han slet ikke tænkt paa at tage dem ud og gemme dem. Det var ikke engang faldet ham ind, da han undersøgte Klæderne. Hvoraf kom nu atter denne Adspredthed og Tankeløshed? Øjeblikkelig tog han det Hele frem og lagde det paa Bordet. Han vendte endogsaa Lommerne for at overtyde sig om, at der ingenting var tilbage, og bar derpaa hele Slumpen hen i en Krog. Der nede, lige i Hjørnet, var der

et Sted, hvor Tapetet var sprunget saa langt fra Væggen, at han kunde gemme det derinde; det gik ind altsammen. Nu er det da i det mindste ude af Syne, Pungen ogsaa, tænkte han lettet, rejste sig atter og saa tankeløst hen i Krogen, hvor Tapetet var kommen til at staa endnu mere ud fra Væggen end før.

Pludselig foer der ham atter en Skræk i Blodet. „Min Gud!" hviskede han fortvivlet, „hvad er det jeg gør? . . . er det skjult der? . . . er det paa den Maade man skjuler noget?"

Han havde slet ikke tænkt paa Genstandene; han havde kun troet det drejede sig om Penge og havde derfor ikke sørget for noget Gemmested. Men jeg kan jo ikke slaa mig til Ro med dette? Gemmer man virkelig noget saa overfladisk! Jeg tror jeg har mistet min Forstand!

Aldeles udmattet satte han sig paa Sofaen, og straks rystede atter den ulidelige Feber ham. Mekanisk trak han den varme Overfrakke, som laa paa Stolen ved Siden af ham hen til sig, og dækkede sig til med den. Søvn og Sanseløshed overvældede ham straks.

Men allerede fem Minuter efter sprang han atter op og klædte sig paa i et Slags Raseri. „Hvorledes kunde han give sig til at sove, naar der endnu ingen Ting var gjort? Rigtig, saaledes er det! . . . Stroppen under Armhulen har jeg endnu ikke taget bort! Glemt! at kunne glemme noget saadant! Det er jo et tydeligt Bevis!" Han rev Stroppen af og rev den i Stykker, som han stoppede ind under Puden mellem Linnedet. — „Iturevne Lærredsstykker kan da i al Fald aldrig vække Mistanke; det forekommer da mig, det forekommer da mig," gentog han, medens han stod midt i Værelset og saa sig om.

Den Overbevisning, at alt, Erkommelsen, ja selv den simple Evne til at overlægge, syntes at have forladt ham. Dette begyndte at irritere ham paa en uudholdelig Maade.

„Naa, begynder det maaske allerede? — skulde Straffen allerede begynde? Der, der, det synes virkelig saaledes!" De afskaarne Frynser, som han havde skaaret af Benklæderne, laa midt paa Gulvet; den første den bedste, som kom ind i Værelset, havde maattet lægge Mærke til dem!

„Hvordan er det egentlig fat med mig!" udbrød han som en Fortabt.

Da paatvang der sig ham en underlig Tanke: maaske er hele Klædningen besudlet med Blod, maaske var der overalt Blodpletter, som han ikke kunde opdage, fordi hans Jagttagelsesævne var svækket, sønderrevet . . . hans Forstand formørket . . .

Lige med ét huskede han paa, at der ogsaa havde været Blod paa Pungen. „Ha, altsaa maa der ogsaa være Blodspor i Lommen, for jeg stak jo den Gang den vaade Pung ned i den!" Øjeblikkelig krængede han Lommen ud og — rigtig, der var tydelige Blodspor paa Foret!

Saa har jeg altsaa ikke helt og holdent mistet Forstanden, siden jeg selv kom i Tanke om det! tænkte han triumferende og aandede dybt og tilfreds; — det var bare en Febersvaghed, en øjeblikkelig Aandsfraværelse; og han rev hele den venstre Lomme ud af Benklæderne.

I dette Øjeblik faldt der en Lysstraale paa hans venstre Støvle, paa Strømpen, der kiggede ud af den, syntes der ogsaa at være Blodspor.

Han tog Støvlen af sig — og rigtig nok, hele Strømpetaaen var gennemtrukken med Blod; sandsynligvis havde han været saa uforsigtig at træde i Blodpølen . . . Hvad skal jeg gøre ved det? Hvor

skal jeg gøre af Strømpen og Lommen og Frynd-
serne?"

Han holdt det altsammen sammenknuget i Haanden og stod nu midt i Værelset. „I Ovnen? — men i Ovnen ser man først efter. Brænde det? — med hvad? . . . ikke en Gang en Tændstik havde han hos sig. Nej, heller gaa ud og kaste det bort et eller andet Sted! Ja, heller kaste det bort!" gentog han og satte sig atter paa Sofaen, „og det øjeblikkeligt, uden at tabe et eneste Minut!"

Men i Stedet for at gøre dette, sank hans Hoved atter ned paa Puden, og atter foer den ulidelige Kuldegysning gennem ham. Han trak atter Frakken over sig. Og endnu længe, i flere Timer, løb det ham stødvis gennem Hovedet; „nu straks, uden at spilde Tid, maatte han gaa et eller andet Sted hen og kaste det bort altsammen, bort, ude af Syne, afsted, afsted!"

Han prøvede flere Gange paa at staa op fra Sofaen, men han kunde ikke.

En stærk Banken paa Døren vækkede ham endelig fuldstændigt.

„Men saa luk op da, eller er Du maaske død! Han sover da altid!" raabte Nastasia og slog med hele Næven paa Døren; „hele den lange Dag sover han som en Køter! En rigtig Køter! Vil Du nu bare lukke op! Klokken gaar til elleve!"

„Han er maaske slet ikke hjemme?" sagde en Mandsstemme.

„Hvad! — det er Portnerens Stemme . . . hvad kan han ville?"

Raskolnikow sprang op og satte sig paa Sofaen. Hans Hjærte bankede saa stærkt, at det gjorde ondt i Brystet.

„Han har jo sat Krogen paa," svarede Nastasia; „se bare, begynder han ikke at lukke sig inde! Som

om nogen skulde faa Lyst til at stjæle sig selv? Luk op, dit Snueho'ede, saa vaagn da en Gang!"

„Hvad kan de ville? Hvorfor kommer Portneren? Er alt opdaget? Skal jeg forsvare mig eller lukke op? Naa, lad det gaa, som det vil . . ."

Han stod op, rakte sig frem og tog Krogen fra. Værelset var ikke større, end man kunde tage Krogen fra uden at staa op af Sofaen.

Rigtig, det var Portneren og Nastasia.

Nastasia saa saa besynderligt paa ham. Han kastede et udfordrende og bestemt Blik paa Portneren, der rakte ham et graat, sammenlagt Papir, som var forseglet med almindeligt Lak.

„En Stævning fra Kontoret," sagde han, idet han rakte Raskolnikow Papiret.

„Hvad for et Kontor?"

„Fra Politiet, fra Kontoret. Hvad for et ellers?"

„Skal jeg paa Politikammeret? Hvorfor?"

„Hvor skulde jeg vide det fra? Naar de stævner Dig, saa maa Du gaa." Han betragtede ham opmærksomt, saa sig rundt omkring i Værelset og vendte sig for at gaa.

„Det lader til, han er bleven virkelig syg!" bemærkede Nastasia, som ikke havde havt Øjnene fra ham. Portneren drejede ogsaa endnu en Gang Hovedet om efter ham. „Siden i Gaar har han ligget i Feber," tilføjede hun.

Raskolnikow svarede ikke, men holdt Stævningen i Haanden uden at bryde Seglet.

„Staa bare ikke op," vedblev Nastasia medlidende, da hun saa, at han vilde slippe Benene ned fra Sofaen. „Er Du syg, saa gaa ikke; det er jo ikke Livet om at gøre! Hvad er det, Du sidder og holder paa der?"

Han saa hen; — i sin højre Haand holdt han

de afskaarne Frynser og Strømpen og den afrevne Lomme; — i den Stilling var han sovet ind. Bagefter, da han tænkte over det, huskede han, at han i sin halvvaagne Febertilstand hver Gang havde trykket det altsammen fast i Haanden og saa atter var sovet ind.

„Hvad er det dog for nogen Klude, han har faaet fat i, og sover med ligesom med en Kæreste . . .“ sagde Nastasia og lo. Raskolnikow stak det altsammen ind under Frakken og stirrede paa hende. Skønt han i dette Djeblik ikke var i Stand til at bedømme nogen Ting fornuftigt, saa følte han dog, at man ikke vilde behandle et Menneske saa mildt, naar man agtede at sætte ham fast. „Men . . . Politiet?“

„Te skal Du drikke! Vil Du have, at jeg skal hente lidt; der er lidt tilovers...“

„Nej...jeg vil gaa, jeg vil gaa straks,“ mumlede han og rejste sig.

„Jeg tror ikke engang, Du naar at komme ned paa Gaden.“

„Jeg vil gaa...“

„Naa, som Du vil!“

Hun gik sin Vej efter Portneren.

Han slæbte sig hen til Vinduet for at se paa Kludene, som han havde i Haanden. „Der er Blod paa dem, men ikke saa meget, at man vil lægge Mærke dertil, det er skiddent og falmet altsammen. Den, som ikke véd det, ser det ikke. Nastasia kunde ikke engang se det paa saa nært Hold, Gud være lovet.“

Derpaa aabnede han skælvende Stævningen og begyndte at læse; han læste længe, inden han forstod noget. Det var en ganske simpel Ordre fra Politikontoret om at indfinde sig Klokken halvti.

„Ja, hvad vil nu det betyde? Jeg har jo aldrig før havt noget med Politiet at gøre! Og hvorfor netop nu?" Det var en kvælende Uvisheb. „Herre Gud! gid det snart havde en Ende!"

Han vilde lige til at kaste sig paa Knæ for at bede; men saa maatte han smile, ikke over Bønnen, men over sig selv.

Han klædte sig hurtigt paa. „Skal jeg nu engang gaa til Grunde, saa kan det ogsaa være det sammen. Skulde jeg trække Strømpen paa! Naar den kommer ud i Støvet, bliver den endnu skidnere, og Blodsporene gaar væk. Men næppe havde han faaet den paa, saa tog han den af igen med Afsky og Væmmelse. Efter at have grundet en Stund over, at han egenlig ikke havde nogen anden Strømpe, trak han den atter paa og smilte igen.

Alt i denne Verden er kun betinget, relativt, alting er kun ydre Spilfægteri! tænkte han flygtigt og skælvede over hele Legemet. — nu har jeg trukket den paa igen, jeg har jo intet andet Valg!

Hans Smil forandrede sig straks til Fortvivlelse. Nej, jeg har ingen Kræfter . . . tænkte han. Hans Hoved brændte af Hede. Det er bare en Nævestreg! De vil lokke mig derhen med List og saa pludselig overrumple mig, vedblev han, idet han gik ned ad Trappen. Det værste er, at jeg har feber, jeg kan gærne komme til at røbe mig ved en eller anden Dumhed.

Paa Trappen kom han i Tanker om, at han havde ladet alle Sagerne ligge aabent bag Tapetet, og at man maaske i hans Fraværelse kunde komme og gøre Husundersøgelse, — han blev staaende. Men han var saa overmandet af Fortvivlelse og af et Slags Ligegyldighed overfor sin mulige Undergang, at han opgav alt Haab og gik videre.

„Naar det bare snart vilde faa en Ende!"

Ude var det atter en forfærdelig Hede, ikke en Regndraabe hele Dagen. Der var den samme støvede Luft, samme Stank fra Butiker og Ølkældere, drukne Folk for hvert Skridt, man gik, finske Skræppehandlere og invalide Drosker. Solen blændede hans Øjne i den Grad, at de gjorde ondt, og det svimlede for ham. Det plejer jo at være saaledes under en Feber, naar man gaar ud paa en hed, solrig Dag.

Da han gik om Hjørnet, saa han med kvælende Uro paa hver Gade, hvert . . . og han maatte vende Blikket bort.

Hvis man spørger mig, bekender jeg maaske, tænkte han, idet han nærmede sig Politikontoret.

Dette laa omtrent en Fjerdingsvej fra hans Hjem og var først for nylig flyttet ind i et nyt Hus i fjerde Etage. I det forrige Lokale havde han været en Gang for lang Tid siden. — Da han kom ind i Porten, saa han tilhøjre en Trappe, fra hvilken en Mand kom ned med en Bog i Haanden. Det er et Bud, altsaa maa Kontoret ogsaa være her," tænkte han og steg op ad Trappen. Han havde ikke Mod til at spørge sig for.

Jeg vil gaa ind, knæle ned og bekende det Hele, tænkte han, medens han gik op til fjerde Etage.

Trappen var snæver, stejl og tilsølet med Vand. Alle Køkkener i Lejlighederne i de fire Etager vendte ud mod denne Trappe og stod aabne næsten hele Dagen. Deraf kom den kvalme Atmosfære. Stadigvæk gik Bude og Kontorister med Bøger under Armen op og ned. Døren til Kontoret stod ligeledes aaben paa vid Gab. Her stod nogle Bønder og ventede.

Ogsaa her var en kvælende Luft, og desuden var Værelserne nymalede, saa Malerlugten næsten hindrede Aandedrættet. Efter at han havde ventet lidt, besluttede han sig til at gaa ind i næste Væ-

relse. Det var kun smaa, lave Stuer. En pinlig Utaalmodighed drev ham videre; ingen agtede paa ham. I det andet Værelse sad nogle Kontorfolk, der kun var lidet bedre klædte end ham selv. Han vendte sig til en af dem.

„Hvad vil Du?"

Han viste sin Stævning.

„De er Student?" spurgte Skriveren og saa i Stævningen.

„Ja, jeg har været Student."

Skriveren saa paa ham, men uden at røbe synderlig Nysgærrighed. Det var en lurvet Person med et sløvt Blik.

Af ham faar jeg ikke noget at vide; han lader sem være lige, tænkte Raskolnikow.

„Gaa derind, til Sekretæren," sagde Skriveren og pegede med Fingeren paa det inderste Værelse.

Raskolnikow traadte ind i dette Værelse, som var det fjerde i Rækken. Det var trangt og fuldt af Folk, blandt hvilke der var nogle bedre klædte. Der var ogsaa to Damer iblandt dem, den ene fattig klædt og i Sorg, hun sad ved et Bord lige overfor Sekretæren og skrev, hvad denne dikterede. Den anden Dame var meget tyk, purpurrød og fregnet i Ansigtet; det var en svær Madam, udfordrende klædt, med Brystnaal af Størrelse som Laaget paa en Sukkerskaal; hun stod afsides og ventede paa noget.

Raskolnikow skød sit Papir hen til Sekretæren. Han saa paa det og sagde: „Vent lidt," hvorefter han vedblev at diktere for den sørgeklædte Dame.

Raskolnikow aandede lettere. Det kan sikkert ikke være d e t! Han begyndte at fatte Mod og foresatte sig at være rolig.

Den mindste Dumhed, den ringeste Uforsigtighed kan forraade mig! Hm! . . . Skade, at der er saa

daarlig Luft her, tilføjede han, denne Lummervarme, det svimler for mig ... og selv min Forstand ..!

I hans Hoved var der et frygteligt Virvar; han troede knapt paa, at han skulde kunne beherske sig. Bare hans Tanker kunde fæste sig paa noget bestemt, blot en ubetydelig Ting. Men det lykkedes ham ikke.

Sekretæren interesserede ham forøvrigt, han havde gærne villet læse hans Tanker og gennemskue ham. Det var en ung Mand paa et Par og tyve Aar, men han saa ældre ud; han var mørk og havde livlige Træk; hans Klædning var lidt lapset, det friserede og pomadiserede Haar var skilt i Nakken; han bar en Mængde Ringe paa de omhyggeligt vaskede Fingre samt Guldkæde over Vesten. Med en af de nærværende Fremmede talte han endogsaa nogle Ord fransk og det slet ikke saa ilde.

„Luise Iwanowna, værs'god at sætte Dem ned", sagde han flygtig til den pyntede, purpurrøde Dame, der ikke havde dristet sig til at tage Plads, skønt der stod en Stol lige ved Siden af hende.

„Jeg takker", sagde hun paa tysk og satte sig, mens den vide Silkekjole raslede om hende. Hun optog næsten det Halve af Værelset og Parfumen spredte Vellugt omkring hende. Hun syntes at være forlegen over, at hun optog saa megen Plads og duftede saa stærkt, men smilte lidt ængstelig med et Anstrøg af Frækhed og var urolig.

Den fortklædte Dame var færdig og rejste sig.

Pludselig traadte en Officer ind paa en lidt støjende Maade. Han havde raske Manerer og bevægede Skuldrene for hvert Skridt, kastede Huen paa Bordet og satte sig i Lænestolen. Da den pyntede Dame saa ham, sprang hun op fra Stolen, og begyndte at neje og gøre sig fidel, men Officeren gav

slet ikke Agt paa hende, og hun vovede ikke i hans Nærhed at sætte sig ned igen.

Officeren var Adjudant hos Kvartalsinspektøren og havde et udstaaende rødligt Overskæg, hans Ansigt havde intet særligt Udtryk, naar undtages en vis Frækhed. Han kastede et misfornøjet Sideblik paa Raskolnikow, hvis Dragt var saa lurvet, men trods sit uanselige Ydre indtog en Holdning, som harmonerede saa lidet dermed. Raskolnikow begik ogsaa den Uforsigtighed at stirre for længe paa ham, saa Officeren endog lod til at føle sig fornærmet.

„Hvad er det du vil?" henvendte han sig til ham, forundret over, at en saa lurvet Person ikke trak sig tilbage for hans lynende Blikke.

„Jeg er stævnet .... har faaet Ordre til at møde svarede Raskolnikow med klangløs Stemme.

„Det er for en Gældsfordring, en Student!" skyndte Sekretæren sig at føje til. „Der, læs!" vedblev han, kastede et Hæfte hen foran Raskolnikow og pegede paa Stedet, som gav Oplysning om Gælden.

Gæld? hvad for en Gæld? tænkte Raskolnikow, altsaa dog i det mindste ikke d e t! Og han foer sammen af Glæde. Pludselig følte han sig saa ubeskrivelig let — som om der var taget en Byrde fra ham.

„Til hvilken Time er De stævnet, min Herre?" raabte Løjtnanten, som, Gud véd af hvilken Grund, følte sig fornærmet; „De skulde møde Klokken ni, og nu gaar den til tolv!"

„Jeg fik først Stævningen for et Kvarter siden", sagde Raskolnikow højt og sideværts; han var nu pludselig bleven ærgerlig, hvad der for Resten syntes at gøre ham godt. „Det er vel nok, at jeg overhovedet kommer, da jeg har Feber."

„Vil De være saa god at skrige lidt mindre op her!"

„Jeg skriger ikke, jeg taler meget rolig, men det er Dem, som raaber op til mig, jeg er Student, og jeg taaler ikke, at man tiltaler mig paa den Maade!"

Adjudanten var saa forbitret, at han i første Øjeblik ikke kunde faa et Ord frem; der kom kun Spyt ud af hans Mund. Han sprang op.

„Vil De tie! De staar i et Retslokale. Ingen Grovheder, min Herre!"

„De er ogsaa i et Retslokale," raabte Raskolnikow til ham, „og De ikke alene skriger op, men De røger en Cigaret, gør altsaa Brud paa alle Former!" Det gjorde ham ordentlig godt, da han havde sagt det.

Sekretæren saa smilende paa dem begge to. Den hidsige Officer var aabenbart forbløffet.

„Det kommer ikke Dem ved!" raabte han endelig meget højt; „se der, værs'god svar paa denne Fordring, som er indleveret imod Dem. Vis ham den, Alexander Grigorjewitch. En Klage! De betaler ikke! Jo, De er en net Kavallér!"

Men Raskolnikow hørte ikke længer paa ham, han fordybede sig ivrig i Papiret, for hurtigst muligt at finde Gaadens Løsning. Han læste én Gang, han læste to — og forstod ingen Ting.

„Hvad er dette for noget, da?" spurgte han Sekretæren.

„Det er Penge, De skal ud med i Følge Kontrakt, en Politi-Rekvisition. De har enten at indbetale Summen og alle Omkostninger, eller De maa afgive en skriftlig Erklæring om, naar De kan betale; ligeledes maa De forpligte Dem til ikke at forlade Hovedstaden, før De har betalt, og ikke hverken sælge eller bortflytte deres Ejendom. Men deres Kreditor har Ret til at lade deres Ejendom sælge og i øvrigt forfare med Dem efter Loven."

„Ja, men . . . jeg staar ikke i Gæld til nogen som helst."

„Det kommer ikke os ved. Her ligger en forfalden og lovlig protesteret Lejekontrakt til Beløb hundrede femti Rubler, som De for ni Maaneder siden har udstedt til Enken efter Kollegie-Assessor Sarnitzin; af Enken Sarnitzin er den overdragen til Hofraad Tschebarow, og vi forlanger en Erklæring desangaaende."

„Men det er jo min Husværtinde?"

„Hvad kommer det Sagen ved, at det er Deres Husværtinde?"

Sekretæren saa paa ham med et medlidende Smil, som paa en Novice, der skal gennemgaa de første Lærdomme, og lige som om han vilde sige: „Naa, hvorledes er Du nu til Mode?" Men hvad bryder Raskolnikow sig nu om en Forskrivelse, en Gældseksekution! . . . Kunde det vel lønne sig at være urolig over eller endog kun agte paa sligt! Han stod der, læste, spurgte endog, men alt kun mekanisk.

Selvopholdelsens Triumf, Redningen fra en Fare, som han lige nylig frygtede — det var det, som i dette Øjeblik opfyldte hele hans Tanke. Det var et Øjeblik af umiddelbar, ren dyrisk Glæde.

Men i næste Øjeblik var det som alle vrede Elementer blev sluppne løs i Kontoret. Løjtnanten, som endnu var ganske ophidset af den Ringeagt, han havde mødt, og som ønskede Oprejsning for sin saarede Egenkærlighed, kastede sig med al sin Energi over den ulykkelige „prægtige" Dame, der siden hans Ankomst havde siddet og gloet paa ham med sit dummeste Smil.

„Ak Du, — — — — — — — — — — — —!" (Udtryk, som ikke lader sig gengive paa Tryk), skreg han pludselig af fuld Hals — dog først efter at den sørgeklædte Dame

havde fjærnet sig — hvad er det, som er passeret hos Dig forleden Nat? Atter Skam, Skændsel og Skandale, saa det kunde høres i hele Gaden. Atter Svir og Slagsmaal! Kanske Du ønsker at komme i Arbejdshuset? Har jeg ikke sagt Dig, ja, har jeg ikke over ti Gange advaret Dig, at Du ikke kan vente nogen Naade den ellevte Gang! Og alligevel nu igen, Du din — — —!"

Papiret var næsten ved at falde ud af Haanden paa Raskolnikow, og han saa forundret paa den pyntede Dame, der fik saadan en Overhaling; snart forstod han dog, hvad det gjaldt, og Sagen begyndte at more ham. Han kunde gærne have givet sig til at le — le!

Det trak i alle hans Nerver.

„Ilja Petrowitsch!" begyndte Sekretæren beroligende, men han maatte afbryde og afvente det rette Øjeblik, thi den hidsige Løjtnant kunde blot tæmmes ved, at man holdt paa ham med begge Hænder; det vidste Sekretæren af Erfaring.

Den „prægtige" Dame begyndte først at skælve og bæve for dette Uvejr; men besynderligt nok, jo talrigere og utvetydigere Skældsordene blev, desto elskeligere blev hendes Udseende, og desto mere bedaarende hendes Smil lige over for den tordnende Løjtnant. Hun trippede paa Stedet, hvor hun stod, nejede uafbrudt og ventede utaalmodig paa det Øjeblik, da det skulde blive muligt for hende at komme til Orde.

Endelig blev det da hendes Tur.

„Det var slet ikke nogen Støj eller Slagsmaal hos mig, Hr. Kaptejn," begyndte hun pludselig at plapre med udpræget tysk Akcent, men dog paa flydende Russisk, „og ingen, slet ingen Skandale. De var drukne, da de kom, det siger jeg Dem, Hr. Kaptejn, og det er ikke min Skyld... Jeg har et an-

stændigt Hus, Hr. Kaptejn, og jeg vilde aldrig taale, aldrig selv taale nogen Skandale. Men de var fulde, da de kom og forlangte endda tre Flasker, og saa satte den ene af dem Benene til Vejrs og spillede Fortepiano med Fødderne, og det er da ikke pænt i et anstændigt Hus, og han ødelagde mig hele Fortepianoet, og han opførte sig alt andet end pænt, har jeg sagt. Og han tog en Flaske og saa slog han dem allesammen i Nakken med Flasken. Og da jeg saa raabte paa Portneren, og Karl kom, saa slog han Øjet sort og blaat paa Karl, og Henriette slog han ogsaa i Øjet, og mig slog han fem Gange paa Kinden. Og det er ikke fint i et anstændigt Hus, Hr. Kaptejn, og jeg skreg. Og saa lukkede han det Vindue, som vender til Kanalen, op og gav sig til at skrige og grynte ud ad Vinduet som en Gris; og det var da en Skam. At staa og grynte gennem Vinduet ud paa Gaden som en Gris? Fy, for en Ulykke! Og Karl trak ham bag fra i Frakken for at faa ham væk fra Vinduet, og — ja, det er sandt, Hr. Kaptejn — saa kom han til at rive Frakken itu paa ham. Og saa skreg han op om, at man skulde give ham femten Rubler i Erstatning. Og jeg har selv, Hr. Kaptejn, betalt ham femten Rubler for Frakken. Og det er en uanstændig Gæst, Hr. Kaptejn, og det var ham, som gjorde alt Brøvlet. Og saa sagde han, at han vilde skrive i alle Aviser om os."

„Det var altsaa en Avisskriver?"

„Ja, Hr. Kaptejn, og er det ikke en uanstændig Gæst, naar han i et anstændigt Hus . . ."

„Naa, ja, det er godt! Men jeg har jo sagt Dig, har jeg ikke sagt Dig . . .!"

„Ilja Petrowitsch!" sagde atter Sekretæren med Betoning i Stemmen. Løjtnanten saa hen paa ham, og Sekretæren nikkede let med Hovedet.

„. . . . Altsaa siger jeg Dig, højstagtede Lawisja Jwanowna, og jeg siger Dig det for sidste Gang," vedblev Løjtnanten roligere, „at hvis der hos Dig, i dit anstændige Hus, endnu en eneste Gang sker en slig Skandale, saa tager jeg Dig selv ved Vingebenet, som man plejer at sige. Altsaa en Journalist, en Avisskriver var det, som i et „anstændigt Hus" lod sig betale fem Rubler for sine Frakkeskøder? Ja, saadan er de, disse Herrer Journalister og Literater!" Her kastede han et foragteligt Blik hen paa Raskolnikow. „I Forgaars var der i Værtshuset samme Historie, — man spiser til Middag, men ønsker helst at slippe for at betale; jeg vil beskrive det altsammen i en Satire, siger Fyren. Paa Dampbaaden var der forrige Uge en anden, som udskældte en agtværdig Statsraads Familie, Moder og Datter, med de gemeneste Ord. Fra et Konditori blev en lignende Laban nylig kastet ud. Og saadan er de allesammen, disse Herrer Skribenter, Literater, Studenter og Journalister . . . . fy! Og Du, pak Dig! Jeg skal selv holde Øje med Dig . . . pak Dig; Har Du forstaaet mig?"

Luise Jwanowna begyndte med forøget Hurtighed at smile og neje til alle Sider, lige hen til Døren; men i Døren sendte hun sin Bagdel lige mod en statelig Officer. Han havde et friskt, aabent Ansigt, et tykt, lyst Kindskæg — det var Nikodim Fomitsch*) selv, Politidistriktets Formand. Luise Jwanowna nejede hurtigt, næsten lige ned til Gulvet, og hoppede, trippede, fløj ud af Kontoret.

„Naa, atter Bulder, atter Torden og Lynild, Hvirvelvind og Orkan!" vendte Nikodim Fomitsch sig elskværdigt og venskabeligt til Ilja Petrowitsch.

*) Nikodemus, Søn af Thomas.

„er Deres Hjærte atter løbet over? Jeg hørte Spektakel helt nede paa Trappen."

„Aa hvad!" sagde Ilja Petrowitsch med nobel Nonchalance og gik med Papirerne i Haanden hen til et andet Bord, idet han atter trak paa Skuldrene; „behag at se: her er en Hr. Skribent, en Student, det vil sige en forhenværende, han betaler ikke, udsteder Veksler, vil ikke flytte fra sin Bolig, bestandig Klager! . . . og saa bliver han fornærmet over, at jeg røger en Cigaret i hans Nærværelse! fører selv et lystigt Liv; gør Dem en Gang den Umage at se paa ham; saaledes ser den Slags Folk ud i deres yderst henrivende ydre Fremtræden!"

„Fattigdom er ingen Forbrydelse, min Ven . . . naa, jeg er iøvrigt med! Du er som Krudt, Du kan ikke lægge Baand paa Dig og er naturligvis paa en eller anden Maade bleven krænket af ham, og saa kunde Du ikke beherske Dig selv," vedblev Nikodim Fomitsch og vendte sig elskværdigt til Raskolnikow. „Men det var urigtigt; jeg siger Dem, min Herre, at han er det elskværdigste Menneske i Verden, men som Krudt, som det bare Krudt! Futter, brænder af — og alt er forbi! Altsammen! Men Resultatet er — et Hjærte af Guld! Allerede i Regimentet kaldte de ham Løjtnant Krudt."

„Og hvilket Regiment var det saa ikke!" udbrød Ilja Petrowitsch, meget tilfreds over, at hans Forfængelighed blev kildret, men endnu lidt surmulende.

Raskolnikow følte Trang til at sige dem alle noget behageligt.

„Jeg beder Dem, Hr. Kaptejn," begyndte han utvungent, idet han pludselig vendte sig til Nikodim Fomitsch, „betænk min Stilling . . . Jeg skal med Glæde bede den Herre om Forladelse, hvis jeg skulde have fejlet. Jeg er en stakkels syg Student — ned-

trykt af Fattigdom, og kun en forhenværende Student, da jeg nu ikke er i Stand til at fortjene mit Livsophold. Men jeg faar nok Penge . . . og saa skal jeg betale. Jeg har Moder og Søster i Guvernementet N . . . de vil nok sende mig Penge, og jeg vil betale. Min Værtinde er en god Kone, men hun er bleven saa vred, at hun ikke længer sender mig Mad, fordi jeg har mistet mine Timer og ikke har betalt hende i fire Maaneder . . . Jeg begriber ikke, hvad dette er for en Veksel! Hun forlanger nu Betaling af mig i Følge Veksel, men hvorledes skal jeg kunne betale, ja døm selv! . . ."

„Ja, men det kommer da ikke os ved . . ." begyndte Sekretæren.

„Jeg er ganske enig med Dem, men tillad mig dog at forklare Dem," afbrød Raskolnikow ham, idet han stadig henvendte sig til Nikodim Fomitsch og om muligt ogsaa til Ilja Petrowitsch, skønt denne lod som om han rodede omkring i Papirerne og ringeagtede ham for meget til at skænke ham nogen Opmærksomhed; „tillad mig at bemærke, at jeg har boet hos hende i næsten tre Aar, lige siden min Ankomst fra Provinsen, og før . . . før . . . ja hvorfor skulde jeg nægte det, lige i Begyndelsen gav jeg hende det Løfte, at jeg skulde gifte mig med hendes Datter, et mundtligt Løfte, ganske frivilligt . . . Det var en kvik Pige . . . og forøvrigt syntes jeg godt om hende . . . skønt jeg ikke var forelsket i hende . . . med ét Ord, Ungdom; d. v. s. jeg mener, at den Gang gav Værtinden mig Kredit, udstrakt Kredit; jeg førte den Gang et saadant Liv . . . jeg var meget letsindig . . ."

„Man kræver slet ikke denne Fortrolighed af Dem, min Herre; vi har heller ikke Tid til sligt," afbrød Ilja Petrowitsch ham groft og højtideligt.

Men Raskolnikow var kommen i Aande og

vedblev trods den Møje, det nu syntes at foraarsage ham:

„Men tillad mig. De vil da vel tillade mig, at jeg fremstiller Sagen fra min Side, saaledes som al Ting er gaaet for sig . . . skønt det kan være overflødigt at fortælle det, jeg er ganske enig med Dem. — For et Aar siden døde denne Pige af Tyfus, jeg derimod vedblev at bo til Leje dèr, og da Værtinden flyttede til sin nuværende Bolig, sagde hun venskabeligt til mig . . . at hun havde Tillid til mig . . . men om jeg ikke vilde udstede et Laanebevis til hende paa hundrede og femten Rubler, da jeg skyldte hende saa meget. Tillad mig, hun sagde udtrykkelig, at saasnart jeg havde underskrevet dette Papir, vilde hun kreditere mig saa meget det skulde være, og at hun aldrig, aldrig selv . . . det var hendes egne Ord . . . skulde gøre Brug af dette Papir, indtil jeg selv betalte hende . . . og nu, da jeg har mistet mine Elever, da jeg ikke véd, hvor jeg skal faa Mad fra, nu stævner hun mig . . . hvad skal jeg da sige til en saadan Behandlingsmaade?"

„Alle disse sentimentale Detailler vedkommer ikke os," afbrød Ilja Petrowitsch kort. „De maa afgive en skriftlig Erklæring og Forpligtelse; om De var forelsket eller ikke, alle disse tragiske Floskler har vi ikke noget at gøre med."

„Men De er ogsaa altfor haard," brummede Nikodim Fomitsch og satte sig til Bordet for at underskrive Papirer. Han skammede sig formelig.

„Skriv altsaa," sagde Sekretæren til Raskolnikow.

„Hvad skal jeg skrive?" spurgte denne.

„Jeg skal diktere Dem."

Raskolnikow fik det Indtryk, at Sekretæren nu behandlede ham mere ringeagtende og affejende. siden

han havde skriftet, — men besynderligt nok, det var ham nu fuldstændig ligegyldigt. Havde han kunnet tænke en Smule klart, vilde han vistnok have undret sig over, hvorledes det overhovedet havde været ham muligt at tale med disse Folk paa denne Maade og endog lægge sine Følelser blot for dem.

Hvorfra kom denne Sentimentalitet saa pludselig? Ja, selv om Stuen ikke havde været fuld af Politimænd, men af hans egne intimeste Venner, — nu vilde han sandsynligvis ikke have kunnet henvende et eneste fortroligt Ord til dem, en saadan Tomhed var der pludselig opstaaet i ham. En melankolsk Følelse af den mest pinende, uendelige Ensomhed og Forladthed fremstillede sig pludselig for hans Sjæl. Det var hverken en Følelse af Skam over at have spildt alle sine Hjærteudgydelser paa Ilja Petrowitsch, eller Følelsen af, at denne Løjtnant nu triumferede over ham, som paa engang foraarsagede denne Forandring. Hvad brød han sig vel nu om Skam, om Ærgærrighed, Løjtnanter, Gældsfordringer, Politikontorer osv.! Havde man nu dømt ham til Baalet, vilde han knapt have rørt sig, knapt hørt paa Dommen.

Noget ganske fremmed, nyt, uventet, som han aldrig havde kendt før, var pludselig opstaaet i hans Indre; det var ingen egenlig Erkendelse, — kun en klar, meget stærk Følelse af, at han ikke mere maatte komme med hverken saadanne sentimentale Udgydelser som før, eller overhovedet med nogensomhelst Slags Fortrolighed til disse Folk i Politikontoret, selv om her i Stedet for Politiofficerer stod lutter Brødre og Søstre.

Han havde aldrig nogensinde før havt en saa besynderlig, frygtelig Følelse; og det pinligste ved den var, at det her ikke galdt et klart Begreb, en

Erkendelse, men en Følelse, som han endnu aldrig i hele sit Liv havde kendt noget pinligere.

Sekretæren begyndte at diktere ham efter Formularen for den i saadanne Tilfælde brugelige Erklæring? Jeg kan nu ikke betale, men lover at gøre det til den og den Termin, vil ikke fjærne mig fra Staden, vil ikke hverken sælge eller bortskænke osv.

„Men De kan jo ikke skrive, Pennen falder ud af Haanden paa Dem," bemærkede Sekretæren og betragtede Raskolnikow opmærksomt; „er De syg?"

„Ja — jeg er svimmel! . . . diktér De bare videre!"

„Det er færdigt; underskriv!"

Sekretæren tog Papiret og gav sig i Lag med noget andet Arbejde.

Raskolnikow lagde Pennen bort, men i Stedet for at rejse sig og gaa, støttede han Albuerne paa Bordet og hvilede sit Hoved i Hænderne; det var, som om et Søm var slaaet ind i Hovedet.

En underlig Tanke foer gennem hans Hjærne: han vilde staa op straks, gaa hen til Nikodim Fomitsch og fortælle ham alt, hvad han havde gjort i Gaar, uden at fortie en eneste Enkelthed, — derefter faa ham med til sit Hjem, og vise ham Sagerne henne i Krogen bag Tapetet. Trangen til at gøre det var saa stærk, at han allerede havde rejst sig for at udføre det. Skulde jeg ikke i det mindste endnu overveje det et Minut? foer det ham dog gennem Hovedet. Nej, heller lade være at overveje, og dermed basta!

Men pludselig blev han staaende som fastnaglet. Nikodim Fomitsch talte ivrig med Ilja Petrowitsch, og han opfangede følgende Ord:

„Det er umuligt, man maa løslade dem begge to igen. For det første taler alt imod den stillede Formodning; ja døm bare selv: Hvorfor skulde de

kalde paa Portneren, hvis de havde gjort det? For at angive sig selv? Eller af List? Nej, det var da altfor listigt igen! Og endelig, Studenten Pestrækow, ham saa begge Portnerne og en Kone, den Gang han gik ind i Porten; han gik sammen med tre Bekendte og skiltes fra dem lige ved Porten, hvorefter han spurgte Portneren efter Lejligheden, medens han endnu var sammen med sine Bekendte. Nu vil vil ingen være saa naragtig først at spørge efter Lejligheden, naar han har noget saadant for? Og Koch, — før han gik ind til den gamle, havde han siddet en halv Time hos Sølvarbejderen nedenunder, og han gik derop akkurat tre Kvarter til Otte. Sammenstil nu alt dette . . ."

„Men om Forladelse, hvoraf kommer da den Modsigelse: selv paastod de, at de har banket paa, og at Døren var lukket, — og tre Minuter efter, da de kommer derop med Portneren, finder de Døren aaben."

„Forstaar De ikke det? Morderen sad naturligvis derinde og havde sat Krogen paa indenfor; De havde sikkert faaet Tag i ham, hvis Koch ikke havde begaaet den Dumhed ogsaa at gaa ned. Morderen har benyttet dette Øjeblik til at løbe ned og slippe forbi dem paa en eller anden Maade. Koch korser sig med begge Hænder og siger: „Var jeg bleven deroppe, saa havde han ogsaa slaaet mig ihjel med Øksen." Han vil lade afholde en Takkebøn . . . ha, ha!"

„Og Morderen har ingen Mennesker set?"

„Hvorledes skulde det have gaaet til? Huset er en ren Noah's Ark," bemærkede Sekretæren, der fra sin Plads havde siddet og hørt til.

„Det er klart, det er ganske klart!" gentog Nikodim Fomitsch ivrig.

„Nej, Sagen er alt andet end klar," svarede Ilja Petrowitsch.

Raskolnikow tog sin Hat og gik henimod Døren, men kom ikke saa langt . . .

Da han atter besindede sig, saa han, at han sad paa en Stol; til højre understøttede nogen ham, og til venstre stod en anden med et Glas, der var fyldt med en gulagtig Vædske; foran ham stod Nikodim Fomitsch og saa opmærksomt paa ham. Raskolnikow vilde rejse sig.

„Hvad betyder dette, er De syg?" spurgte Nikodim Fomitsch temmelig skarpt.

„Allerede da han underskrev, kunde han knapt holde fast om Pennen," bemærkede Sekretæren, idet han satte sig paa sin Plads og atter tog sine Papirer frem.

„Har De været syg længe?" spurgte Ilja Petrowitsch, som sad paa sin Plads og bladede i Papirer. Han havde ogsaa været henne og seet paa den Syge, medens denne var besvimet, men gik straks tilbage til sin Plads, da Raskoinikow kom til sig selv igen.

„Siden i Gaar . . ." stammede Raskolnikow.

„Gik De ud i Gaar?"

„Ja."

„De var syg!"

„Ja."

„Hvilket Klokkeslet?"

„Klokken otte om Aftenen."

„Og hvorhen, om man tør spørge?"

„Paa Gaden."

„Kort og tydeligt!"

Raskolnikow havde svaret skarpt og kort; han var kridhvid i Ansigtet, men slog ikke sine sorte, glødende Øjne ned for Ilja Petrowitsch's Blik.

„Han kan knap staa paa Benene, og Du . . ." forsøgte Nikodim Fomitsch at lægge ind.

„Gør ingen Ting!" . . . sagde Ilja Petrowitsch

med særlig Betoning. Nikodim Fomitsch vilde endnu have sagt noget, men tav, da han saa Sekretærens Blik rettet paa sig. En almindelig Tavshed indtraadte pludselig; den var besynderlig.

„Naa, det er godt," sluttede Ilja Petrowitsch, „vi skal ikke længer opholde Dem."

Raskolnikow gik. Han kunde endnu høre, hvorledes Samtalen pludselig atter blev livlig, da han var gaaet, og at Nikodim Fomitsch's spørgende Stemme især lød højt fremfor de øvriges .... Først nede paa Gaden kom han helt til sig selv.

„De vil foretage en Husundersøgelse og det straks!" sagde han til sig selv og skyndte sig. „De Hallunker, de har faaet Mistanke!"

Og Angsten fra før greb ham paany.

IX.

„Men hvis der allerede har fundet en Undersøgelse Sted? ... Sæt, at de allerede har været inde hos mig? . , ."

Endelig var han i sit Værelse; ... ikke en Mors Sjæl havde været der; ... selv Nastasia havde ikke rørt ved noget. Men Herre Gud! at jeg før kunde lade alle de farlige Sager ligge henne i Krogen?"

Han styrtede hen til Gemmestedet og hentede alle Tingene frem fra Tapetet for at stikke dem i Lommerne. Der var otte Genstande: To smaa Æsker med Ørenringe eller andet Stads — han saa ikke efter, — dernæst fire smaa Læderetuier, en Kæde, indpakket i Avispapir, og saa noget, maaske en Orden, ogsaa indsvøbt i Avispapir.

Det Hele blev fordelt i forskellige Lommer, og han sørgede for, at ingen Ting kunde mærkes.

Pungen tog han ogsaa med. Saa gik han ud og lod denne Gang Døren staa paa vid Gab.

Han gik hurtig og med faste Skridt, skønt han var tilpas, som om han var gennempryglet; men han var ved fuld Bevidsthed. Nu var det hans eneste Bekymring, at man kunde efterspore ham, at der allerede om en halv Time, ja om et Kvarter, kunde være udstedt Befaling til at holde Øje med ham. Han maatte altsaa for enhver Pris se at faa alt af Vejen. Han maatte være færdig med det saa længe der endnu var Spor af fysisk og aandelig Kraft tilbage hos ham.... men hvor skulde han gøre det?

Allerede forlængst havde han fattet en Beslutning. Jeg kaster det i Kanalen altsammen — saa er der en Ende paa Tingen! Saaledes havde han besluttet om Natten i sine Feberfantasier.... i hine Øjeblikke, da han prøvede paa at mande sig op og gaa sin Vej: hurtigt, blot hurtigt, kaste det altsammen bort! Men det var lettere sagt end gjort.

Han drev i en halv Times Tid eller maaske længere omkring ved Bredden af Katharinakanalen, og saa efter de Steder, som førte ned til Vandet. Men der var ingen Mulighed for at faa Planen udført, enten laa der Baade, eller Vaskekoner skyllede Tøj, og overalt var der Mylr af Mennesker. Fra alle Kanter kan man se, om nogen gik ned, blev staaende og kastede noget ned i Vandet; det var altsaa umuligt. Og tænk, om saa Futteralerne ikke sank, men flød ovenpaa — og det var jo sandsynligt —, saa vilde naturligvis enhver straks se det. Desuden tiltrak han sig jo alles Opmærksomhed; man saa efter ham, som om man ikke gav Agt paa andet end ham. — Hvad kan det komme af, eller er det bare mig selv, som ser saaledes paa Sagerne? — tænkte han.

Endelig faldt den Tanke ham ind, om det ikke var bedre, at han gik til Newaen. Der var færre Mennesker; og det var ikke saa paafaldende, — men i al Fald længere borte herfra; hen paa et Sted, hvor der var bedre Anledning end her.

Han undrede sig over, at han ikke før havde tænkt paa dette; nu havde han spildt en halv Time, ene og alene fordi han om Natten i Feberhede havde tænkt sig det saaledes! Han var meget adspredt og glemsom, og han følte det; men nu vilde han skynde sig.

Han gik langs med W-Prospektet. Men undervejs overvejede han igen: Hvorfor egenlig til Newa? Hvorfor i Vandet? Var det ikke bedre at grave altsammen ned langt borte, paa Øerne, paa et ensomt Sted i Skoven, inde i et Krat, og saa mærke sig Stedet? Og skønt han følte, at han ikke var i Stand til at overveje alting klart og grundigt, saa syntes det ham dog, som om der ikke var noget at indvende mod denne Plan.

Men heller ikke den kom til Udførelse. Da han nemlig fra W-Prospektet var kommen hen paa Pladsen, saa han til venstre en af nøgne Mure omgiven Tomt. Paa denne Tomt var der en af et Plankeværk omgiven Plads, hvor der laa Bygningsmaterialier, og længere inde laa der bag et Plankeværk et sodet Hus, formodenlig et Smedeværksted.

„Her kunde der være Anledning til at kaste alt fra sig og saa gaa sin Vej." Han saa sig opmærksom om, og da han ikke saa nogen, gik han rask ind. Han var netop i Begreb med at stikke Hænderne i Lommerne, da han i Krogen bag Porten fik Øje paa en stor ikke tilhuggen Sten, der omtrent kunde veje et halvt Centner. Den laa ved Muren, som skilte Tomten fra Gaden.

Udenfor gik Folk frem og tilbage, men derhen

kunde ingen se, hvis da ikke netop nogen skulde komme ind fra Gaden. Det kunde jo ganske vist ske, og det galdt om at skynde sig.

Han samlede alle sine Kræfter, og det lykkedes ham at faa væltet Stenen bort fra dens Plads. Derved fremkom der en Hulning i Jorden, og ned i den kastede han sine Lommers Indhold, Pungen lagde han øverst. Saa væltede han atter Stenen over, og den kom ganske rigtig paa sin Plads igen, kun laa den maaske en lille Smule højere. Han skrabede Jorden sammen igen, stampede den fast med Fødderne, og der kunde ikke ses det mindste.

Saa gik han ud igen, henimod Pladsen. En uudsigelig Glæde, ligesom den, han havde følt paa Politikammeret, bemægtigede sig ham.

Alt var gemt! Hvem vilde vel kunne falde paa at lede under denne Sten; den havde vist ligget der fra Huset blev bygget og vilde vel blive liggende ligesaa længe efter denne Dag. Og selv om nogen fandt Sagerne? Hvem kunde saa netop mistænke ham; alt var forbi, hvor er Beviserne?

Et nervøs Smil prægede hans Træk, da han gik over Pladsen. Men da han kom til Boulevard K., hvor han i Forgaars havde truffet den unge Pige, blev Smilet pludselig væk igen. Andre Tanker fløj gennem hans Hjærne. Det var ham meget imod nu at gaa forbi den Bænk, hvor han havde siddet, da Pigen gik sin Vej, og det vilde ogsaa være meget slemt for ham igen at møde den samme Politibetjent, som han gav de tyve Kopek. „Fanden tage ham!“

Han gik og saa' sig adspredt og ærgerlig om. Hans Tanker drejede sig udelukkende om et eneste Punkt — han følte, at dette var Hovedpunktet, og at han nu ene og alene havde med dette at gøre, og det for første Gang i de sidst forløbne to Maaneder.

„Na, Fanden tage det altsammen!“ udbrød han pludselig med en frygtelig indre Forbitrelse. „Naa, skal der endelig begyndes et nyt Liv, saa lad gaa, for Fanden! . . . Men, Herre Gud, hvor det altsammen er dumt! . . . og alt det, jeg i Dag har løjet og hyklet om! Hvor gement gav jeg mig ikke til at smigre denne nederdrægtige Ilja Petrowitsch! Forøvrigt er det bare Sludder altsammen; jeg blæser ad alt og alle!“

Pludselig blev han staaende; et nyt, ganske uventet og utrolig simpel Spørgsmaal kastede ham atter ned i et nyt Farvand og forbløffede ham umaadeligt.

„Men naar alt dette virkelig er gjort med Overlæg, og ikke rent hen i Vejr og Vind, og naar jeg har havt et fast og bestemt Maal, — hvoraf kom det da, at Du ikke engang saa' efter i Pengepungen, at Du ikke engang véd, hvad Du har faaet. Og hvorfor har Du da taget alle disse Kvaler paa Dig, øvet denne nederdrægtige, usle, gruelige Daad med Bevidsthed! Du vilde jo netop nu kaste det i Vandet, Pungen og alle disse Sager, som Du ikke engang har set . . . Hvoraf kommer det?“

„Ja, saaledes er det; det er altsammen rigtigt.“ Det vidste han forøvrigt allerede før, da han hin Nat tog en Beslutning uden Vaklen og uden Indvending, ligesom om det blot kunde have været saaledes og ikke anderledes . . . Ja, han vidste alt dette, og han huskede det ogsaa; det var vel allerede i Gaar besluttet saaledes, da han sad foran Kisterten og tog Futeralerne ud — i samme Øjeblik . . . ja, saaledes var det!

„Det kommer af, at jeg er saa syg,“ tænkte han endelig mørkt for sig selv, idet han ligesom traf en Afgørelse, — „jeg har pint og plaget mig selv og véd nu selv ikke mere, hvad jeg gør. I Gaar og

og i Forgaars plagede jeg mig ligeledes — hele Tiden. Naar jeg bare bliver rask igen, saa holder disse Pinsler op. Men hvis jeg nu ikke bliver frisk? . . . Herre Gud, hvor alt dette er modbydeligt!"

Han gik videre uden at standse. Nu var det ham kun om at gøre at adsprede sig, men han vidste ikke, hvordan han skulde bære sig ad med det. En ubetvingelig Følelse af Væmmelse ved alt, hvad der omgav og mødte ham, en haardnakket, ubetvingelig Følelse af Had greb ham. Helst vilde han have spyttet paa eller bidt den, der skulde falde paa at tale til ham . . .

Da han var kommen til Bredden af Lille-Newa paa Wassilij Ostrow, standsede han. „Der boer han, i det Hus. Hvad vil det sige; her er jeg jo kommen til Rasumichin, jeg véd ikke hvordan! Netop som den Gang . . . Er jeg kommen herhen med Villie, eller var det et Tilfælde! For Resten kan det være ligegyldigt . . . i Forgaars, tror jeg . . . sagde jeg . . . at jeg en Dag derefter skulde gaa op til ham; naa, og derfor er jeg her nu! Hvorfor skulde jeg da ikke kunne gaa op til ham nu? . . ."

Han gik op ad Trappen til Rasumichin, i femte Etage.

Rasumichin var hjemme og aabnede Døren for ham. De havde næsten ikke set hinanden paa fire Maaneder. Rasumichin, der var sysselsat ved Skrivning, gik i sin hullede Slaabrok og havde Tøfler paa de bare Fødder; han var ukæmmet, uraget og uvasket.

„Hvad er det, som fejler Dig?" sagde han meget forundret, idet han betragtede sin Kammerat fra Hoved til Fødder; saa tav han et Øjeblik, men gav sig derpaa til at fløjte.

„Staar det saadan til med Dig, Broder? Du har jo endog overtruffet os andre," tilføjede han, idet han saa paa Raskolnikows lurvede Dragt. — „Men sæt Dig da ned, Du maa være træt!" — og da Raskolnikow satte sig i Voksdugssofaen, saa Rasumichin først, at hans Gæst var syg.

„Men Du er alvorlig syg, véd Du det?" — Han vilde føle ham paa Pulsen, men Raskolnikow rykkede sin Haand bort.

„Det behøves ikke," sagde han; „jeg kommer for . . . ja, jeg har ingen Timer . . . jeg vilde gærne . . . for Resten, det kan være det samme med Timerne."

„Véd Du hvad? Du fantaserer jo!" bemærkede Rasumichin og iagttog ham nøje.

„Nej, jeg fantaserer ikke . . ." Raskolnikow rejste sig. Da han gik op til Rasumichin, havde han ikke tænkt over, at han dog kom til at staa Ansigt til Ansigt med ham. Først nu i dette Øjeblik følte han, at han slet ikke var oplagt til at mødes med nogen. Han havde jo næsten tabt Mælet af Vrede mod sig selv, skønt han jo knapt var kommen indenfor Døren endnu.

„Farvel!" sagde han pludselig og gik henimod Døren.

„Naa, vent dog lidt, din Nar!"

„Det behøves ikke!" svarede Raskolnikow og trak sin Haand atter ud af hans.

„Hvorfor Fanden er Du da kommen herop? Er Du ikke ved dine fulde fem? Du tilføjer mig jo lige frem en Fornærmelse . . . jeg lader Dig ikke gaa paa den Maade!"

„Naa, saa hør: Jeg er kommen op til Dig, fordi jeg ikke kender nogen anden, som kunde hjælpe mig . . . at begynde . . . Du er bedre, — det vil

sige, Du er klogere end de andre og kan dømme. . .
Men nu indser jeg, at jeg ikke behøver noget, hører Du, slet ingenting . . . ingens Tjeneste og Ingens Deltagelse . . . Jeg selv . . . alene . . . Nu er det nok! Lad mig være i Fred."

„Saa vent da et Øjeblik, Skorstensfejer! Du er jo forrykt! Naa, som Du vil, for mig! Ser Du, Lektioner har jeg selv ikke længer, og jeg blæser dem nu et Stykke, men paa Kludetorvet bor der en Boghandler Cheruwimow, som i sit Slags er bedre end alle Lektioner. Jeg bytter ham ikke bort mod faa Timer i Købmandshuse. Han vil udgive Smaabøger, naturvidenskabelige Smaabøger — jo de gaar! Naar blot Titlerne har Værdi — Du har altid sagt, at jeg var dum, men ved Gud, Broder, der findes Folk, som er dummere end jeg! — Nu begynder han endog at snakke om en vis Retning — har naturligvis ikke Begreb om den Slags Ting, og jeg bestyrker ham naturligvis i det. Der ligger nu over to Ark tysk Tekst — efter min Mening det værste Humbug, som eksisterer . . . med faa Ord, det er en Undersøgelse over det Æmne, om Kvinden er et Menneske eller ikke. Det hører efter Cheruwimows Mening til Kvindespørgsmaalet; jeg skal oversætte det, og han vil blokke disse to og et halvt Ark ud til seks, saa laver vi en storartet Titel til den, en halv Side lang, og den sendes ud i Verden for en halv Rubel. For Oversættelsen faar jeg seks Rubler Arket, altsaa for hele Arbejdet omtrent femten; deraf har jeg taget seks i Forskud. Naar det er færdigt, begynder vi at oversætte noget om Hvalfisk, derefter kommer et Afsnit af anden Del af „Konfessions" — i den har vi indrammet nogle kedelige Tirader; dem oversætter vi ogsaa. Der er nemlig en eller anden, som har fortalt Cheruwimow,

at Rousseau ogsaa har været en Slags Reditschew *). Jeg modsiger ham naturligvis ikke; gid Fanden tage ham! — Naa, vil Du oversætte andet Ark af „Er Kvinden et Menneske eller ikke?" Har Du Lyst, saa tag Teksten straks, tag Papir, Penne — alt bliver leveret — og der er tre Rubler; jeg har taget Forskud for hele Oversættelsen, for første og andet Ark, altsaa paa din Part kommer akkurat tre Rubler. Naar Du er færdig med Arket, faar Du tre Rubler til. Og saa maa Du endelig ikke tro, at jeg vil gøre Dig en Tjeneste med det. Tværtimod, knapt var Du indenfor Døren, saa faldt det mig ind, at jeg kunde have Brug for Dig. For det første kniber det lidt med Ortografien for mig, og for det andet er jeg lidt usikker i det tyske, saa jeg for det meste maa digte lidt til selv; men jeg trøster mig med, at det er Forbedringer; for Resten maa Pokker vide det, maaske bliver det daarligere! . . . Vil Du have det eller ikke?"

Raskolnikow tog stiltiende de tyske Blade, tog tre Rubler og gik uden at sige et eneste Ord. Rasumichin saa forundret efter ham.

Da Raskolnikow var kommen saa langt som til næste Gade, vendte han imidlertid pludselig om, gik atter op til Rasumichin og lagde, uden at sige et Ord, Bladene og Pengene paa Bordet igen og gik sin Vej.

„Men for Pokker, har Du Delirium!" raabte Rasumichin rasende efter ham; eller vil Du spille Komedie her og gøre mig gal! For Fanden, hvorfor er Du da egentlig kommen herop?"

„Har ingen Brug for . . . Oversættelser . . ." mumlede Raskolnikow, idet han gik nedad Trappen.

---

*) En ældre Forfatter, hvis Værk: „Rejse til Moskwa" i lang Tid var forbudt i Rusland.

„Hvad Fanden behøver Du saa?" raabte Rasumichin ned efter ham. Raskolnikow fortsatte sin Gang uden at svare.

„Hej Du! Hvor bor Du?"

Der kom intet Svar.

„Naa, saa gid Fanden tage Dig!"

Raskolnikow var atter paa Gaden.

Paa Nikolaibroen skulde han endnu engang komme ganske til Sans og Samling paa Grund af et for ham meget ubehageligt Tilfælde. En Kusk gav ham nemlig et forsvarligt Piskeslag over Ryggen, fordi han ikke gik af Vejen for Hestene, skønt Kusken tre Gange havde varskoet ham, mens han gik midt paa Kørebanen i Stedet for langs Fortovet. Piskeslaget gjorde saa ondt, at han sprang hen til Rækværket; rasende skar han Tænder, og de Folk, som han stod i Nærheden lo højt.

„Det har han godt af!"

„Det lader til at være en fiffig Fyr!"

„Han lader naturligvis som han er fuld og søger med Vilje at komme under Vognen; saa skulde vi andre vel svare for det!"

„Det er ogsaa en Forretning, min Ven, ogsaa en Forretning! . . ."

Medens han endnu stod ved Rækværket og saa forbitret efter Vognen, som kørte videre, og idet han gned sin Ryg, mærkede han pludselig, at nogen stak ham Penge i Haanden. Han saa op: en gammel Købmandskone med Hovedklæde og en ung Pige med Hat og grøn Parasol, rimeligvis hendes Datter, stod foran ham. „Tag det, lille Fa'r, for Kristi Skyld." Han tog Pengene, og de gik videre.

Det var et Tyvekopek-Stykke. Efter hans Klædedragt at dømme maatte man antage ham for en Tigger, og at Gaven var saa stor, skyldtes vist-

nok Piskeslaget, der havde fremkaldt de gode Folks Medlidenhed.

Med Pengestykket i Haanden gik han omtrent ti Skridt videre og vendte sig mod Newa'en og Paladset. Himmelen var skyfri og Vandet næsten blaat, hvilket sjelden forekommer paa Newa'en. Kathedralens forgyldte Kuppel, der ingen Steds fra tager sig bedre ud end her, lyste formelig. Smerten af Piskeslaget havde lagt sig, en urolig, uklar Tanke sysselsatte ham nu udelukkende.

Han stod længe ved dette Sted, som var ham meget bekendt, og saa stivt ud i det fjerne. Hundreder af Gange var han bleven staaende her paa Hjemvejen fra Universitetet for at betragte dette virkelig pragtfulde Panorama, og næsten hver Gang modtog han her et vist gaadefuldt Indtryk. En uforklarlig Kulde strømmede altid ind paa ham ved denne Udsigt. Han studsede altid over dette Indtryk, og uden at kunne gøre sig rede for det, haabede han, at Fremtiden vilde løse Gaaden for ham.

Det syntes ham ejendommeligt og besynderligt, at han nu atter var bleven staaende paa det samme Sted som før, og at han endnu virkelig kunde indbilde sig, at de samme Tanker, de samme Spørgsmaal og Billeder vilde interessere ham ligesaa meget nu som den Gang . . . som endnu for nylig. Det forekom ham egenlig latterligt, og alligevel vilde det næsten sprænge hans Bryst.

Dybt, dybt nede i en svimlende Afgrund saa han nu hele sin Fortid, sine fordums Tanker, Opgaver og Indtryk — og ligeledes hele dette Panorama, sig selv og alting, alting . . . Det forekom ham, som om han selv fjærnede sig mere og mere fra det, som om det svandt bort lige for hans Øjne.

Ved en uvilkaarlig Bevægelse følte han pludselig Pengestykket i sin Haand; han betragtede Mønten,

gjorde et Kast og kylede den langt ud i Vandet; saa vendte han sig om og gik hjem. Det forekom ham, som om han i dette Øjeblik havde klippet ethvert Baand mellem sig og Fortiden over.

Da han kom hjem var det allerede Aften; i seks Timer havde han altsaa vandret omkring. Hvilke Veje, han var gaaet, vidste han ikke mere. Han klædte sig af og lagde sig som en udmattet og skælvende Hest paa Sofaen, trak sin Overfrakke hen over sig og sank hen i en Art Bevidstløshed.

. . . Et frygteligt Skrig bragte ham pludselig til sig selv igen. Gud, hvilket Skrig det var! Saadanne unaturlige Toner og Hyl, saadanne Hvin, Slag og Skældsord havde han aldrig hørt før. Han havde aldrig tænkt sig Muligheden af et saadant bestialsk Spektakel.

I forfærdelig Angst rejste han sig op i siddende Stilling; han led ubeskriveligt.

Pryglene, Skrigene og Ederne blev værre og værre. Pludselig opfangede han til sin store Forbavselse sin Værtindes Stemme. Hun hvinede og bad i rasende Fart og slugte næsten Ordene, saa man ikke kunde forstaa nogenting, — bønfaldt at at man dog skulde holde op at slaa. Det lod til, at nogen pryglede hende ubarmhjertigt nede paa Trappen. Den pryglendes Stemme var hæs og skrækkelig af Vrede og Hidsighed. Pludselig genkendte Raskolnikow denne Stemme, det var Ilja Petrowitsch! Ilja Petrowitsch var der og pryglede Værtinden — han sparker hende med Fødderne, slaar hendes Hoved mod Trappetrinene — det er klart, man kan ikke tage fejl af denne Stønnen og disse Slag.

Hvad betyder det! Gaar Verden under? Fra alle Etagerne, fra hele Trappen hører man Folk stimle sammen: der høres Stemmer, man løber, op

og ned! . . . . „Men hvorfor, og med hvad Ret?" gentog han og troede han skulde blive forrykt. Men nej, han hørte det jo tydeligt! Altsaa vil man naturligvis straks komme op til ham, thi . . . . det er dog sikkert nok derfor . . . . for det fra i Gaar . . . . Herre Gud!

Han vilde sætte Krogen for Døren, men kunde ikke løfte Armen . . . og saa vilde det jo være ganske unyttigt. Angsten laa som en Isblok over ham, trykkede ham, stivnede ham . . . Endelig fik det en Ende . . . . lidt efter lidt blev det roligere, det kunde have varet omtrent ti Minuter. Værtinden jamrede sig og stønnede, Ilja Petrowitsch truede og bandede endnu.

Endelig blev ogsaa han stille, man hører ham ikke mere; skulde han være gaaet sin Vej? Herre Gud! . . . . Ja, ogsaa Værtinden fjerner sig græbende . . . nu lukkes Døren hos hende . . . Folk gaar hver til sit — man hører endnu, at Folk skændes og skriger op, snart højt, snart i lidt mere dæmpet Tone. Der maa have været mange; hele Huset var vist paa Benene. „Men Du store Gud, er det muligt! . . . og hvorfor, hvorfor skete det!"

Raskolnikow sank atter udmattet ned paa Sofaen, men kunde ikke mere lukke Øjnene; en halv Times Tid laa han i denne Tilstand, i Følelsen af en saa grænseløs Skræk, som han endnu aldrig havde kendt den. Pludselig blev det lyst i hans Værelse. Nastasia kom ind med et Lys og en Tallerken Suppe. Efter at hun opmærksomt havde betragtet ham og seet, at han var vaagen, satte hun Lyset fra sig og satte Brød, Salt, Ske og Tallerken paa Bordet.

„Du har vist ingen Mad faaet siden igaar og drevet omkring hele Dagen, medens Feberen rumsterer i Dig."

„Nastasia . . hvorfor fik Værtinden Prygl?"

Hun betragtede ham opmærksomt.

„Hvem skulde vel have Pryglet Værtinden?"

„Nylig for en halv Time siden, Ilja Petrowitsch, Politiadjudanten, paa Trappen . . . hvorfor pryglede han hende og . . . hvorfor kom han?"

Nastasia rynkede Panden og saa længe tavs paa ham. Denne Stirren var ham ubehagelig og ængstede ham.

„Nastasia, hvorfor tier Du? spurgte han ængstelig og med svag Stemme.

„Det er Blodet," sagde hun endelig sagte og ligesom talende med sig selv.

„Blodet . . . hvad for Blod? . . ." mumlede han, idet han blegnede og rykkede sig ind til Væggen.

Nastasia vedblev at se stivt paa ham.

Der er Ingen, som har slaaet Værtinden, sagde hun endelig i en stræng og afgørende Tone.

Han saa paa hende og kunde knapt trække Vejret.

„Jeg hørte det jo . . . jeg sov ikke . . . jeg sad oppe," sagde han endnu mere ængstelig. — Jeg lyttede længe . . . Politiløjtnanten var det . . . Folk stimlede sammen paa Trappen."

„Her har Ingen været! Det er Blodet, som jager i Dig. Naar det ikke faar frit Løb, men standser, saa kommer der saadanne Galskaber i Hjernen . . . Vil Du spise nu?"

Han svarede ikke. Nastasia stod endnu et Øjeblik og saa paa ham.

„Drikke . . . lille Nastasia!"

Hun gik ned og hentede Vand til ham; — herefter kunde han kun huske, at han havde drukket en Taar af Glasset og spilt paa sig. Saa tabte han Sans og Samling.

X.

Under sin Sygdom var han ikke uafbrudt uden Bevidsthed; han var i en Febertilstand, der afvekslede med Fantasien og delvis Bevidsthed. Mangt og meget kunde han siden huske.

Somme Tider forekom det ham, at en Mængde Mennesker samlede sig om ham, de vilde bære ham et eller andet Steds hen og stredes om ham. Saa blev han atter alene i Værelset, alle var gaaede deres Vej, som om de var bange; kun af og til aabnedes Døren lidt, de saa paa ham, truede ad ham, og traf Aftale om noget, til Tider lo og drillede de ham. Han huskede, at Nastasia ofte var hos ham, og desuden kunde han kjende endnu en, en Bekjendt; men han vidste ikke, hvem det var, og det ærgrede ham i den Grad, at han græd over det.

Et Øjeblik forekom det ham, som om han havde ligget der en hel Maaned, men i næste Øjeblik, som om det endnu var samme Dag. Men paa Begivenheden tænkte han slet ikke mere; ved Siden af alt forekom det ham imidlertid stadig, som om han havde glemt noget, som ikke maatte glemmes, — han pinte og plagede sig for at komme paa det; han stønnede, han blev rasende, eller der paakom ham en frygtelig Angst. Saa vilde han springe op, vilde flygte, men altid forhindrede nogen ham fra det med Magt, og han faldt atter hen i Svaghed og Bevidstløshed.

Endelig kom han atter til sig selv. Det var en Morgen Klokken ti. Paa skyfri Dage trængte der altid ved denne Time en Strime Sollys henover den højre Væg i Værelset. Ved Siden af hans Seng stod Nastasia og en anden, en, som han slet ikke kjendte og som betragtede ham nøje. Det var et ungt Menneske i lang Frakke og med et lille

Overskæg; han lignede et Kontorbud. Gjennem den halvaabne Dør kigede Værtinden ind. Raskolnikow rejste sig op.

„Hvem er det, Nastasia?" spurgte han og pegede paa den unge Mand.

„Nej se, . . . han er kommen til sig selv igen!" sagde Nastasia.

„Ja, virkelig!" bekræftede Kontorbudet.

Værtinden lukkede Døren og forsvandt. Hun havde altid været tilbageholden, og Samtaler eller Forklaringer generede hende. Det var en tyk Madame omkring de 40 Aar, med sorte Øjne og Øjenbryn, godmodig af Dovenskab og Flegma, rel proper, men ubegribelig bange af sig.

„Hvem er De?" spurgte Raskolnikow og vendte sig til Kontormanden. Men i dette Øjeblik blev Døren aabnet, og Rasumichin kom ind; han bukkede sig lidt for ikke at støde Hovedet.

„Det er da ogsaa en fæl Skibskahyt," sagde han, idet han traadte ind; „altid render jeg Panden imod — og det kalde De et Værelse! Aa, lille Broder, Du er ved Samling! Paschenka*) fortalte mig det netop."

„Han kom til sig selv for et Øjeblik siden," sage Nastasia.

„Lige i dette Øjeblik!" bekræftede Kontormanden smilende.

„Og De, tør jeg spørge, hvem De er?" spurgte Rasumichin ham. „Jeg er nemlig Rasumichin, Student, Søn af en Adelsmand, og han der er min Ven. Naa, og hvem er De?"

„Jeg er ansat som Kontorbud hos Købmand Schelepajew og er her i Forretninger."

„Værsgod sæt Dem paa den Stol der." Rasu-

---

*) Kælenavn for det kvindelige Navn, Paraskewa, Praskowja

michin satte sig paa den anden. „Det har Du gjort Net i, Broder, at Du er kommen til Dig selv igen," vedblev han og vendte sig til Raskolnikow. „Det er paa fjerde Døgn at Du ikke har nydt nogen Føde, knapt et Par Skefulde Te. To Gange har jeg havt Sossimow her. Husker Du Sossimow? Han undersøgte Dig opmærksomt og sagde, at det var ikke noget farligt — en Blodstigning til Hovedet, stærk Nervøsitet, Mangel paa Næring," sagde han — „det er hele Sygdommen. Men det gør ingenting, den Slags Ting kommer og gaar igen af sig selv. En fiks Fyr, den Sossimow, han har gjort en god Begyndelse med at kurere. Naa — jeg vil ikke opholde Dem", vendte han sig til Kontorbudet, maaske De vil sige os, hvad Deres Ærinde er? Tænk Dig, Rodja, det er anden Gang, at der kommer Bud fra Kontoret; forrige Gang var det en anden, ham talte jeg med. Hvem var nu det, som var her forrige Gang?

„Aa, det var vist i Forgaars; ganske rigtig, det var Alexej Semjonowitsch; det er ogsaa en af vore Kontormænd."

„Og han er klogere end De, er han ikke?"

„Aa ja, det har De ret i, han er solidere."

„Det er meget rosværdigt sagt af Dem; naa, og hvad saa videre?"

„Sagen er den: fra Wassilij Iwanowitsch Wachruschin, om hvem De formodenlig oftere har hørt tale, er der paa Anmodning af Deres Fru Moder kommet en Udbetalingsordre for Dem til vort Kontor," begyndte den unge Mand og vendte sig til Raskolnikow. „Hvis De var ved fuld Bevidsthed — skulde jeg levere Dem femogtredive Rubler, ifølge den fra Wassilij Iwanowitsch paa Anmodning af Deres Moder indløbne Meddelelse. Kender De ham?"

„Ja . . . jeg husker . . . Wachruschin . . ." sagde Raskolnikow eftertænksomt.

„Hører De, han kender Købmand Wachruschin!" sagde Rasumichin; — „han er altsaa nu sig selv igen. Nu mærker jeg forøvrigt, at De ogsaa er Fyr med Forstand. Visdommens Ord hører man gærne."

„Ganske rigtig, netop ham er det, Wachruschin, Wassilij Iwanowitsch; og Deres Fru Moder, som en Gang før har sendt Dem Penge, sender Dem nu igen noget paa samme Maade. Femogtredive Rubler skulde jeg levere Dem indtil videre."

„Se saa, det var Ret; „indtil videre", det sagde De brilliant; det om Deres Fru Moder var forresten heller ikke saa daarligt sagt. Naa, hvad mener De altsaa, synes De, han er ved Sans og Samling eller endnu ikke ganske — hvad?"

„Jeg har ingenting at indvende. Det er vel bare for Underskriften kan jeg tænke."

„Det skal nok komme i Orden! Har De Kvittering med Dem?"

„Ja vel, en Bog, her er den."

„Kom med den. Naa, Rodja, rejs dig lidt jeg skal støtte dig; tag Pennen og skriv dit Navn gamle Ven, Penge behøver vi, Penge er os nu endog kærere end Sirup."

„Det behøves ikke," — sagde Raskolnikow og stød Pennen fra sig.

„Hvadfornoget, behøves ikke?"

„Jeg underskriver ikke."

„Naa, for Fanden, nu skal man bare høre!"

„Jeg behøver ingen Penge —"

„Hvad for noget, du behøver ingen Penge? Nej, Broder, der løj du, saqsandt som jeg sidder her. Hør, bryd Dem ikke om, hvad han siger, det er bare igen saadan en Forvildelse. Det plejer af og til at

forekomme hos ham . . . De er et forstandigt Menneske, og vi skal hjælpe ham, det vil sige simpelt hen føre hans Haand; han underskriver nok. Se her, kom og hzælp."

„For Resten kan jeg jo gærne komme igen en anden Gang."

„Nej, hvorfor i al Verden skulde De have alt det Bryderi? De er et forstandigt Menneske . . . naa, Rodja, du maa ikke opholde ham . . . ser du, han venter jo," — og han lavede sig til at føre hans Haand.

„Lad være, jeg vil selv . . ." sagde Raskolnikow, han tog Pennen og kvitterede i Bogen. Kontorbudet talte Pengene op og gik.

„Bravo! Og nu Hjærtensven, vil du have noget at spise?"

„Ja", svarede Raskolnikow.

„Findes der Suppe?"

„Ja, fra i Gaar", svarede Nastasia, som hele Tiden havde staaet der.

„Med Kartofler og Ris?"

„Ja, med Kartofler og Ris."

„Vel, kom med dem, og bring saa noget Te bagefter."

Raskolnikow betragtede dem begge med stor Forbavselse og et sløvt Blik. Han tav og ventede paa, hvad der vel skulde blive af dette. „Det lader til, at jeg ikke fantaserer mer," tænkte han, „dette er dog Virkelighed, haaber jeg —"

To Minutter efter var Nastasia der med Suppen og sagde, at hun straks skulde komme med Teen. Sammen med Suppen bragte hun to Skeer, to Tallerkener og alt Tilbehør; Salt, Peber, Sennep til Kødet osv., det Hele var saa fuldstændigt som det ikke havde været i lange Tider. Endogsaa Dugen var rén.

„Det vilde ikke være ilde, Nastaszjuschka, om Praskowja Pawlowna vilde skaffe os et Par Flasker Øl ogsaa; vi skulde nok sætte dem tillivs."

„Nej, vil man bare høre", mumlede Nastasia, men gik dog for at udføre Ordren.

Raskolnikow saa sig fremdeles om med stirrende Blik. Imidlertid satte Rasumichin sig hen til ham paa Sofaen, tog ham klodset som en Bjørn om Halsen, skønt han selv havde kunnet rejse sig, og hældte med højre Haand en Ske Suppe i Munden paa ham, efter at han først havde blæst et Par Gange paa den, for at han ikke skulde brænde sig, skønt Suppen knap var varm. Raskolnikow slugte en Skefuld med Begærlighed, derpaa en til og saa den tredje.

Pludselig standsede Rasumichin og mente, at de maatte spørge Sossimow, hvormeget det var raadeligt at spise.

Nastassia bragte to Flasker Øl.

„Vil du have Te?"

„Ja!"

Kom her med Teen Nastaszia, for hvad Te angaar, behøver vi ikke først at spørge Fakultetet. Aha, der er jo ogsaa Øl!" Han satte sig hen paa sin Stol, rykkede Suppen og Kødet til sig og spiste med en Appetit, som om han ikke havde spist tre Dage i Træk.

„Jeg spiser nu Middag hver Dag her hos Jer," forsøgte han at sige med Munden fuld og knapt hørligt; „det er Paschenka, din kære Værtinde, som behandler mig saa forekommende. Jeg, naturligvis, jeg paatrænger mig ikke, men jeg værger mig heller ikke mod det. Ah, der er Nastassia med Teen; hvor hun er flink Nastenka, vil du have et Glas Øl?"

„Aa, Snak, er det noget at byde mig."

„Men en Kop Te da?"

„Te, naa, ja lad gaa?"

„Skænk op! Vent, jeg skal selv skænke for dig; sæt Dig ved Bordet.

Han gav sig ivrigt til at sætte tilrette for Raskolnikow og gav ham Te med Skeen, efter først at have blæst dygtig paa den, som om det var nødvendigt for Helbredelsen.

Raskolnikow lod dem gøre, som de vilde, skønt han allerede følte sig stærk nok til at kunne undvære al denne Omhyggelighed. Men en ejendommelig Art af snu Beregning foranledigede ham til foreløbig endnu at lægge Skjul paa sine Kræfter og lade, som om han ikke var fuldt ved Samling, for bedre at kunne iagttage, hvad der gik for sig. Han havde ogsaa allerede lagt Mærke til, at der nu var lagt rigtige, ny overtrukne Puder under hans Hoved.

„Paschenka maa i Dag ogsaa sende os noget Hindbærsaft, for at vi kan lave ham en Læskedrik," sagde Rasumichin, idet han blev ved at spise og drikke.

„Hvor skulde hun tage den Saft fra?" spurgte Nastasia. Hun holdt Koppen i de udspilede fem Fingre og lod Teen sive ind i Munden gennem et Stykke Sukker.

„Hindbærsaft, min Ven, det køber hun i Butiken. Ser du, Rodja, her er passeret en hel Del, medens Du laa bevidstløs. Den Gang Du løb saa uforskammet slyngelagtig bort fra mig uden at sige mig, hvor Du boede, blev jeg saa gnaven, at jeg besluttede mig til at søge dig op og straffe Dig for det. Jeg begyndte at søge samme Dag og løb baade hid og did for at faa Besked. Din nuværende Bolig havde jeg glemt, og kjendte den maaske forresten ikke en Gang. Naa og den forrige, om

den vidste jeg bare, at den laa ved Femkanten i Huset Charlamow. Jeg ledte altsaa hele Tiden efter dette Hus Charlamow, indtil det endelig viste sig, at Huset ikke tilhørte Charlamow men Buch. Hvor man dog somme Tider kan gaa i Taaget! Jeg var ganske ærgerlig og gik endelig paa Lykke og Fromme til Adressekontoret. Tænk Dig, paa to Minuter havde de fundet Dig; Du er noteret der."

„Jeg véd det."

„Altsaa, da jeg nu havde ekspederet Overfaldet, skaffede jeg mig straks Besked om dine Anliggender. Alting véd jeg, Broder, alt; se, selv Nastasia kan bevidne det; med Nikodim Fomitsch har jeg gjort Bekendtskab, Ilja Petrowitsch viste man mig og Gaardskarlen og Sekretæren Sametow, og endelig Kronen paa det Hele — Paschenka! . . . Ikke sandt, Nastasia? . . ."

„Jo, han har kørt rundt med hende," mumlede Nastasia og smilede koket.

„Naa Broder, kort og godt, jeg havde altsaa den Hensigt, saa at sige at lede en elektrisk Strøm gennem al Ting for paa en Gang at udrydde alle de Fordomme, som raadede her; men Paschenka har belejret mig. Det havde jeg ikke ventet, lille Broder, at hun vilde have været saa . . . forekommende, ja! Hvad siger Du til det?"

Raskolnikow tav, men vedblev at se paa ham med et ophidset Blik.

„Og saa hvorledes!" vedblev Rasumichin uden at lægge Mærke til Raskolnikows Tavshed, og som om han vilde bekræfte et Svar fra denne, — al Ting i bedste Orden, i enhver Henseende!"

„Jo, han kan klare alle Skær!" udbrød atter Nastasia, hvem denne Samtale var en Kilde til stor Glæde.

„Men det var ogsaa dumt af dig, Broder, at Du fra først af ikke forstod at gribe Sagen an. Med hende skulde Sagen være taget anderledes. Hun er saa at sige en ganske uberegnelig Karakter! Dog om Karakter senere hen . . . Men hvorledes kunde Du nu lade det komme saa vidt, at hun turde understaa sig ikke at sende Dig Middagsmad længer! Og saa denne Veksel! Er Du gal, at underskrive Veksler! Endelig det paatænkte Giftermaal med den afdøde Datter . . . Jeg véd alt! Forøvrigt mærker jeg allerede, at dette er et delikat Anliggende, og at jeg er en Æsel; tilgiv mig. Ak ja, hvad Dumheden angaar, saa véd Du, at Praskowja Pawlowna slet ikke er saa dum, som man skulde tro ved første Blik, ikke sandt?"

„Ja" . . . fik Raskolnikow frem; han antog, det var bedst at holde Samtalen vedlige.

„Ikke sandt?" gentog Rasumichin synlig glad over at have faaet et Svar; — „nu vel, synderlig klog heller ikke, vel! En ganske egen Karakter . . . jeg kan ikke selv forstaa den . . . Fyrretyve Aar gammel er hun da sikkert, — selv sagde hun seks og tredive. For Resten kan jeg bande paa, at jeg ikke kan forstaa det ringeste, skønt vi er temmelig nøje bekendte med hinanden. Naa, det er alt sammen Sludder. Hun troede nemlig, at da Du ikke længer er Student og hverken har Lektioner eller Klæder, og da hendes Datter er død, saa behøvede hun ikke længer at behandle Dig som Slægtning; og fordi Du krøb sammen i en Krog og ikke engang fandt for godt at holde paa din tidligere Omgang, havde hun faaet det Indfald at kaste Dig ud. Hun havde tænkt paa det længe, men det var bare Vekselen, som gjorde hende ondt, især da Du havde forsikret, at din Moder vilde betale . . ."

„Det var en Gemenhed af mig at sige noget saadant! .... Min Moder er saa fattig, at hun selv næsten maa tigge ... jeg løj, for at de skulde lade mig blive boende og faa Mad," sagde Raskolnikow højt og tydeligt.

„Nu ja, det var jo ganske fornuftigt. Men Sagen er den, at en Hr. Tschebarow, en Hofraad og skarp Forretningsmand, indfandt sig; uden ham havde Paschenka ikke udspekuleret noget, hun er jo saa tosset, han spurgte altsaa straks, er der Udsigt til at Vekslen kan blive betalt? Svar: Ja, der er en vis Moder med i Spillet, en Moder med en Pension paa hundrede tyve Rubler, hun vil hellere sulte, end lade sin Rodenka i Stikken, og saa er der endda en Søster, som til Nød vilde gaa i Slaveri for sin Broder. Det byggede man paa ... lig bare stille, Gamle. Jeg har faaet pumpet alt dette ud af dem, Broder. Men det kommer der af, naar man er ærlig og har Følelser og fortæller dem al Ting ... Der kommer nu f. Eks. saadan en Forretningsmand — og man er fortabt. Hun har overdraget denne Veksel til Tschebarow, og han naturligvis — uden at genere sig — han indklager Fordringen. Da jeg hørte det, havde jeg vistnok tænkt ogsaa at spille ham et Puds, men da vi just harmonerede ganske godt med Paschenka, saa nøjedes jeg med at udstede den Befaling, at hele denne Historie skulde kvæles i Fødslen, og jeg gik i Borgen for Beløbet. Hører Du, jeg er gaaet i Borgen for Dig! Man fik altsaa fat i Tschebarow, kastede ti Rubler i Halsen paa ham, tog Vekselen tilbage, og — her har jeg den Ære at overrække Dig den, — dit Ord er nu nok, — der, tag den; der er som sig hør og bør revet en Flænge i den."

Rasumichin lagde Lejekontrakten paa Bordet. Raskolnikow saa paa ham, sagde ikke et Ord, men

vendte sig om mod Væggen. Dette berørte Rasumichin ubehageligt.

„Jeg ser nok, Broder," sagde han efter en Stund, „at jeg igen har været en Nar. Jeg troede, jeg skulde adsprede og opmuntre Dig, men jeg har nok bare rørt Galden op hos Dig."

„Det var altsaa Dig, som jeg ikke kendte under Feberen?" spurgte Raskolnikow uden at vende Hovedet.

„Ja, det var det; og Du behagede endog at blive rasende, da jeg en Gang tog Sametow med mig."

„Sametow? . . . Sekretæren? . . . hvorfor?" Raskolnikow drejede sig hastigt om og stirrede paa Rasumichin.

„Javel, men hvad er der i Vejen . . . . hvorfor bliver Du saa hidsig. Han vilde gøre dit Bekendtskab og ytrede selv Ønske om det, før vi havde talt meget om Dig . . . Hvor skulde jeg vel ellers have faaet sáa meget at vide om Dig? En prægtig Fyr er han, udmærket . . . i sin Slags, naturligvis. Nu er vi Venner, ser hinanden næsten daglig. Jeg er jo flyttet til denne Bydel. Det véd Du endnu ikke? Nej, det er først nylig, jeg flyttede . . ."

„Har jeg talt i Vildelse?"

„Ja, naturligvis! Aldeles uden Bevidsthed!"

„Hvad talte jeg om?"

„Det var ogsaa et Spørgsmaal! Om hvad? Hvad man plejer at kalde at tale i Vildelse . . naa, Broder, men nu er der ingen Tid at tabe, nu har vi andet at gøre!"

„Jeg vil vide hvad jeg fantaserede om."

„Hvorfor vil Du endelig vide det? Er Du bange for en Hemmelighed? Vær Du ganske rolig: om nogen Grevinde var der ikke tale. Men om en Bulldog og om Ørenlokker og Kæder, og om Krestowskijøen og om en Portner; om Nikodim

Fomitsch og om Ilja Petrowitsch, hans Assistent, var der ogsaa Tale. Dernæst behagede Du ogsaa at interessere Dig for meget for din Strømpe; Du klagede bestandig: „Giv mig den!" Sametow selv ledte i hver en Krog efter dine Strømper og rakte Dig egenhændig disse fæle Klude med sine ringbesatte Fingre. Da først Du blev rolig og holdt Dage lange dette Smuds i Hænderne. Det var ikke muligt at faa dem fra Dig. Rimeligvis ligger de endnu der under Tæppet. Og saa forlangte Du ydermere Frynser af Bukserne, og det med Taarer i Øjnene! Vi spekulerede os rent gale paa, hvad det kunde være for Frynser, — men det var ikke muligt . . . Naa altsaa, nu til Forretningerne! Der er fem og tredive Rubler; af dem tager jeg ti og skal gøre Regnskab med Dig om to Timer. Imidlertid underretter jeg ogsaa Sossimow, som forøvrigt burde have været her for længe siden, thi Klokken gaar til tolv. Men De, Nastenka, De maa se lidt flittigt ind, medens jeg er borte, hvis han vil have at drikke eller saadant . . . . Paschenka skal jeg straks selv meddele det nødvendige. Paa Gensyn altsaa."

„Paschenka kalder han hende! Uf, din lumske Gavtyv!" sagde Nastasia og saa efter ham. Derpaa løb hun ned for at lytte efter, hvad det kunde være, han havde at tale med Værtinden om; det var klart, at hun var aldeles bedaaret af Rasumichin.

Knapt havde hun lukket Døren efter sig, før den Syge kastede Tæppet af sig og sprang op som en Vanvittig. Han havde med rasende Utaalmodighed ventet paa det Øjeblik, de lukkede Døren efter sig for da straks at gøre noget. Men hvad? hvad var det egentlig? . . . han havde atter glemt det! „Herre Gud! sig mig kun ét — ved de alt, eller ved de endnu ingenting? Hvis de nu skulde vide alt og

bare forstille sig, bare narrede mig, medens jeg ligger her — og hvis de saa pludselig skulde komme og sige, at alting var bekendt for længe siden, og at de bare havde ladet saaledes . . . Hvad var det nu jeg vilde gøre? At glemme det igen! . . . netop nu vidste jeg det, og saa pludselig at glemme det hele! —"

Han stod midt i Værelset i kvalfuld Uvished og saa sig rundt om; han gik til Døren, aabnede den, lyttede; — nej, det var ikke det. Endelig, som om han kom paa, hvad det var, styrtede han hen til Krogen, der hvor der var et Hul i Tapetet, saa efter, stak Haanden ind, rodede omkring — nej det var det heller ikke. Han gik til Kakkelovnen, aabnede den og ledte i Asken: rigtig, Frynserne af Benklæderne og Resterne af den sønderrevne Lomme laa endnu derinde saaledes, som han havde kastet dem derind — ingen havde altsaa været og set der! Nu huskede han Strømpen, som Rasumichin netop havde talt op. Rigtig, der ligger den paa Sofaen under Tæppet, men saa slidt og snavset, at Sametow naturligvis ikke havde kunnet se noget paa den.

„Ha! Sametow! . . . Politikammeret! . . . . . Hvorfor tilsiger de mig til at møde hos Politiet? Hvor er Tilsigelsen? Ak . . . . jeg tager jo rent fejl, det var den Gang! Derfor var det jeg saa paa Strømpen, og nu . . . nu er jeg syg. Men hvorfor var Sametow her? hvorfor bragte Rasumichin ham hid?" mumlede han atter og sank tilbage paa Sofaen. „Men hvad er dette? Fantaserer jeg bare eller er jeg vaagen? Det lader dog til, at jeg har min Forstand . . . Ah, nu husker jeg det: flygte, hurtig flygte, ubetinget flygte! Ja . . . men hvorhen? Hvor er mine Klæder? . . . ingen Støvler! . . . taget bort, gemt! Ah, jeg forstaar det! Men der er Frakken, den har de glemt! Der er ogsaa

Penge paa Bordet, Gud være lovet, Vekselen ogsaa ... Jeg tager Pengene og gaar min Vej, søger mig en anden Bolig, ... da finder de mig ikke! Men Adressekontoret! Der finder de mig! Rasumichin finder mig sikkert nok! Heller langt, langt bort — til Amerika ... lad dem lede efter mig der. Og Vekselen tager jeg ogsaa ... der kan jeg have Brug for den. Hvad skal jeg ellers tage med mig? De tror, jeg er syg, og véd ikke, at jeg kan løbe min Vej, ha, ha, ha! ... Jeg saa det paa deres Øjne, at de ved alting! Bare jeg kunne komme ned ad Trappen! Men tænk, om der nu stod Politimænd der? Hvad er det der? Te! Ah, der er ogsaa Øl, koldt Øl, en halv Flaske tilovers —

Han greb Flasken og tømte den i ét Drag, som for at slukke en Ild i sit Indre. Men der gik ikke et Minut, saa steg Øllet ham til Hovedet, og han mærkede langs nedad Ryggen en let, behagelig Kulde. Han lagde sig og dækkede sig til. Hans forud allerede sygelige og usammenhængende Tanker blev stadig mer og mer forvirrede, og snart faldt han hen i en let og velgørende Søvn. Med Velbehag trykkede han Hovedet ned i den bløde Pude, viklede sig ind i det varme Vattæppe, som han nu havde paa istedetfor Overfrakken, sukkede let og sov dybt og fast.

Han vaagnede ved, at Rasumichin kom ind. Denne vidste ikke, om han skulde træde nærmere eller ikke. Raskolnikow rejste sig og saa paa ham, som om han betænkte sig paa noget.

„Aa, Du sover ikke; naa, her er jeg igen! Nastasia, kom her med Bylten!“ raabte han ud af Døren „Jeg skal straks give Dig Afregning.“

„Hvor mange er Klokken?“ spurgte Raskolnikow og saa sig urolig om.

„Jo, Du har rigtignok sovet prægtigt, vi nær-

mer os Aften, Klokken er omtrent seks. Du har sovet over seks Timer."

„Herregud! har jeg virkelig sovet saa længe?"

„Naa, hvad gør det? Velbekomme! Hvor skal Du hen saa hastigt, ikke til et Stævnemøde vel? Vi har god Tid. Jeg har ventet i tre Timer, og to Gange har jeg været inde hos Dig, men Du sov; — hos Sossimow har jeg ogsaa været to Gange; han var ikke hjemme! Det gør forøvrigt ikke noget, han kommer nok snart. Og saa var jeg borte i egne Affærer, jeg har i Dag hjulpet Onkel med at flytte Alting. Du maa vide, at nu har jeg jo en Onkel. Altsaa, nu til Forretningerne. Hid med Byldten, Nastenka. Vi skal straks ... Apropos, hvordan har Du det, Broder, er Du godt tilpas?"

„Jeg er rask ... Rasumichin, har Du været her længe?"

„Tre Timer — jeg sagde det jo for en Stund siden."

„Nej, før?"

„Hvordan det, — før?"

„Hvornaar var det, Du kom?"

„Det har jeg fortalt Dig, har Du glemt det?"

Raskolnikow tænkte efter. Han kunde blot uklart mindes det, som havde tildraget sig før, og saa spørgende paa Rasumichin.

„Hm!" sagde denne, „altsaa alligevel glemt det! Det ser jo ud, som om Du endnu ikke saa ganske... Naa, eftersom Du har sovet saa godt, bliver det nok bedre... man ser det paa dine Øjne. Men nu til Sagen; Du kommer nok snart til at huske Alting. Se bare her, bedste Ven!"

Han begyndte at løse Byldten op og brede Sagerne ud.

„Dette laa mig især paa Hjærte, maa Du tro, Broder! For, ser Du, fremfor Alt maa vi igen

gøre Dig til et Menneske. Naa, lad os altsaa begynde, og det fra Toppen af. Ser Du, her er en Hue, — han tog en ganske pæn, men ordinær og billig Hue frem; — se saa, skal vi probere den?"

„Siden, senere!" sagde Raskolnikow afværgende.

„Vist ikke, nej, Broder Rodja, strid ikke imod; det begynder alt at blive sent, og jeg vilde ikke kunne sove hele Natten, jeg har jo nemlig valgt det saa omtrentlig, uden noget Maal. Den passer fortræffeligt, som om den var syet til Dig!" raabte han triumferende. „Hovedbedækningen er en Hovedsag, min Ven, saa at sige en Anbefaling. Naa, Nastenka, se bare paa disse to her (han hentede Raskolnikows gamle knækkede Cylinder, som han plejede at kalde Palmerston — denne Palmerston — og denne Juvel? Hvad tror Du, de har kostet, Rodja, hvad tror Du, jeg har givet for den, Nastenjuschka?" — vendte han sig til denne, da Raskolnikow tav.

„En tyve Kopek eller deromkring har Du vil givet for den," svarede Nastasia.

„Tyve Kopek? dumme Bæst!" raabte han fornærnet, — „for tyve Kopek kan man ikke en Gang købe Dig! Firs Kopek! og det bare, fordi den er lidt brugt. Og naturligvis paa den Betingelse, at naar Du har slidt den, saa giver de Dig gratis en ny til næste Aar, ved Gud! Naa, lad os saa gaa over til Bukserne; jeg maa først bemærke, at jeg er stolt af Bukserne!" Han fremtog et Par lette uldne, graa Bukser — ikke et Hul, ikke en Plet, og endnu meget brugbare; en Vest af samme Stof, aldeles paa Moden. Og at de er brugte, det gør dem bare bedre, de er bleven blødere . . . . Naa, gæt paa Prisen. Hvor meget tror Du? — To Rubler fem og tyve! Og paa samme Betingelse, naar Du har slidt dem, faar Du næste Aar andre gratis! I

Fedjajews Bod handler de ikke paa anden Maade, har Du bare én Gang betalt noget der, saa er det for hele Livet — anden Gang gaar Du ikke derhen igen! Naa, nu kommer vi til Støvlerne, — hvad synes Du om dem? Slidte er de jo, men de holder vel et Par Maaneder, for det er udenlandsk Arbejde og udenlandsk Vare; Sekretæren i det engelske Gesandtskab solgte dem paa Kludemarkedet i forrige Uge; han havde ikke brugt dem mere end seks Dage, saa behøvede han nødvendigt Penge! De koster en Rubel og femten Kopek. Ikke sandt, det er godt gjort?"

„Men de passer maaske ikke," bemærkede Nastasia.

„Ikke passe! De der!" Rasumichin tog Raskolnikows gamle, lappede og med tørret Smuds bedækkede Støvler frem. „Jeg har endog lagt lidt til; get er altsammen besørget samvittighedsfuldt. Og nu Skjorterne; der har Værtinden været med paa Raad; tre Skjorter, vistnok af Bomuld, men med moderne Kraver osv. Altsaa Summa summarum: Firs Kopek for Huen, to femogtyve for Klæderne, bliver tre Rubel fem; halvanden for Støvlerne — men de er jo ogsaa udmærket gode — bliver fire femoghalvtreds, og fem Rubler for Skjorterne — gør akkurat ni Rubler femoghalvtreds Kopek. Femogfyrre Kopek i Kobber tilbage, der er de, værsgod; — og saa har Du altsaa ordenlige Klæder igen, Rodja, for efter min Mening er Overfrakken ikke alene brugbar, men den har endog et vist nobelt Udseende — det kommer af at lade sy hos Scharmer*). Strømper og sligt, det kan Du selv besørge, vi har jo femogtyve Rubler tilovers, og Du behøver ikke at være urolig for Paschenka og Huslejen —

*) En i sin Tid bekendt Skræder i St. Petersborg.

jeg skal sige Dig, nu har Du ubegrænset Kredit. Saa, lille Bror, lad os nu faa skiftet Skjorte — til Slut skal Du se, at Sygdommen bare sidder i Skjorten."

„Lad mig være, jeg vil ikke!" sagde Raskolnikow afværgende; kun med Modvilje havde han hørt paa Rasumichins pudsige Beretning om Købet af Klæderne.

„Det gaar ikke an, min Ven; hvad skulde jeg da have havt alt det Bryderi for!" indvendte Rasumichin indtrængende. „Nastaßjuschka, gener Dem ikke, vær heller med og hjælp — saa, saa!" og trods Raskolnikows Modstand fik han trukket en ny Skjorte paa ham. Raskolnikow kastede sig atter ned paa Puden og talte i nogle Minuter ikke et Ord.

„Skal det aldrig tage Ende!" tænkte han. — „Hvor fik Du Pengene fra?" spurgte han endelig uden at se sig om.

„Pengene? Naa! — det er jo dine egne; — Kontorbudet bragte dem jo fra Wachruschin; Din Moder har sendt dem; har Du ogsaa glemt det?"

„Jo, nu husker jeg..." sagde Raskolnikow, efter at han længe mørkt havde tænkt efter. Rasumichin saa paa ham med rynket Pande.

Døren gik op, og en stor, kraftig Mand traadte ind; Raskolnikow syntes, han skulde kende ham.

„Sossimow, endelig!" raabte Rasumichin glad.

XI.

Sossimow var stor og tyk, havde et plusset, farveløst, glatraget Ansigt, lysblondt, glat Haar. Han bar Briller og havde en stor Guldring paa sin tykke, fede Finger.

Han kunde være ca. syvogtyve Aar gammel. Han var klædt i en vid, elegant Sommerpaletot og lyse Sommerbenklæder. Alt, hvad han havde paa, var elegant og aldeles nyt, og Skjorten var nystrøgen; han bar ogsaa en massiv Urkæde.

Hans Manerer var træge, uden Energi, men dertil lidt søgt skødesløse, og han havde ikke ganske let ved at skjule et vist Overmod. Alle de, der kendte ham, fandt, at han var lidt besværlig at have med at gøre men mente, at han var en Mand, som forstod sine Sager.

„Jeg har to Gange været hos Dig .... Ser Du, han er kommen til sig selv?" raabte Rasumichin

„Ja, jeg ser det; naa, hvordan har vi det nu?" henvendte Sossimow sig til Raskolnikow, idet han opmærksomt betragtede ham og slængte sig hen til ham paa Sofaen.

„Han er fremdeles i daarligt Humør," vedblev Rasumichin, „da vi for nogen Tid siden skiftede Skjorte paa ham, gav han sig næsten til at græde."

„Javist, naturligvis! Det havde heller ikke været saa nødvendigt, naar han ikke syntes om det .... Pulsen er god. Lidt ondt i Hovedet endnu, hvad?"

„Jeg er rask, aldeles rask!" sagde Raskolnikow haardnakket og pirreligt; han rejste sig op, og hans Øjne lynede. Men straks efter lagde han sig atter ned og vendte sig om mod Væggen.

Sossimow betragtede ham opmærksomt.

„Ja, det er godt ... alt er som det skal være," sagde han skødesløst. „Har han spist noget?"

Man gav Besked og spurgte Sossimow, hvad Raskolnikow maatte faa Lov til at spise.

„Alt hvad han har Lyst til ... Suppe, The ... men naturligvis ikke Agurker, Kød eller ... naa, hvad skal man saa sige mere ..." han saa hen paa Rasumichin. „Mikstur behøver vi ikke ... i Morgen kommer jeg igen og ser til ham. Jeg kunde jo nok komme en Gang til i Dag ... men ..."

„I Morgen Aften skal jeg tage ham ud med og spadsere!" sagde Rasumichin afgørende, „til Jussupowhaven og derfra til Krystalpaladset" *).

„I Morgen troer jeg nok endnu at jeg bør lade ham være til Sengs, for Resten en Smule ... naa, vi kan jo se til."

„Det er rigtig Synd, i Dag indvier jeg min nye Bolig; det er ikke mere end et Par Skridt herfra; naar han bare kunde være med! Bare paa Sofaen, midt iblandt os! Ja, Du kommer da vel?" vendte Rasumichin sig pludselig til Sossimow; „glem det ikke, Du har jo lovet det."

„Som Du vil, men maaske lidt senere. Hvad trakterer Du for Resten med?"

„The, en Snaps, Sild, — der kommer kun Bekendte."

„Hvem venter Du?"

„Alle her i Nabolaget og næsten bare nye — med Undtagelse af min gamle Onkel. Han er dog paa en Maade ogsaa ny — han kom i Gaar, i Forretninger. Jeg ser ham kun hvert femte Aar."

„Hvad er det for en Fyr, den Gamle?"

„Han har hele sit Liv vegeteret som Forstmester paa Landet — faar nu Pension, er femogtreds Aar

*) Et folkeligt Forlystelsessted.

gammel, ubetydelig ... holder for Resten af ham. Saa kommer Porphyriusi Petrowitsch, Forhørsdommer ved Politiretten her, ham kender Du jo ...?"

„Om jeg ikke tager fejl, saa er han i Slægt med Dig?"

„Langt ude; men hvorfor griner Du saadan af ham? Naa, fordi Du en Gang har været i Totterne paa ham, nu faar vi se, om Du maaske ikke bliver hell væk bare for hans Skyld?"

„Hvad tror Du, jeg bryder mig om ..."

„Det kan jeg lide! Naa, og saa kommer der nogle Studenter, en Lærer, en Embedsmand, en Musiker, en Officer, Sametow ..."

„Men hør nu, om jeg maa bede, hvorledes kommer Du sammen med Sametow, og hvad har Du at gøre med en saadan Herre?"

„Aa, I med Jeres Principper! Efter min Mening er der kun et rigtigt Princip, og det er: er Personen god, saa er det mig nok. Sametow er en prægtig Fyr."

„Og varmer sine Hænder"*).

„Naa, og varmer sine Hænder! ... Hvad gør det? Det blæser jeg paa! Hvad gør det, at han varmer sine Hænder," skreg Rasumichin op, idet han blev hidsig; „har jeg maaske rost ham, fordi han varmer sine Hænder? Jeg sagde, at han var god paa sin Vis! Naar man skulde give sig til at beglo et Menneske fra baade den ene og den anden Side, hvor mange gode Mennesker mon man da overhovedet fandt? Jeg er vis paa, at jeg — strængt taget — med Hud og Haar kun vilde være et stegt Løg værd, og det bare fordi man fik Dig i Tilgift."

*) At „varme sine Hænder" vil sige det samme som at lade sig bestikke.

„Det er for lidt! Jeg vil give to for Dig alene!"

„Men jeg giver kun et for Dig! Lav Du bare dine Vitser! Sametow er endnu en Grønskolling, som jeg først maa studse en Smule; man maa lokke ham til sig, ikke støde ham bort. Med et ungt Menneske maa man være dobbelt forsigtig; ved at støde ham fra sig, forbedrer man ham ikke, slet ikke. Ak, I Fæhoveder forstaar ingen Ting! Menneskene kan ikke vurdere, og saa blamerer I Eder selv med det!... Og for Resten skal Du vide: vi har ogsaa en fælles Interesse ..."

„Hvad er det for en?"

„Historien med Maleren, Væggesmøreren ... Vi skal nok tilsidst faa iset ham ud! Forresten forvolder det os ikke mere Sorg, Sagen er klar! Vi sætter bare lidt mere Damp op."

„Hvad er det for en Maler?"

„Hvad? Har jeg ikke fortalt Dig det? Naa, ja, jeg fik kun fortalt Dig Begyndelsen ... Historien om Mordet paa den gamle Pantelaanerske ... det er i den, at Maleren er indviklet."

„Om Mordet vidste jeg Besked før Dig, og jeg interesserede mig endog for det, ... ialfald tildels ... af en særlig Grund ... jeg læste om det i Aviserne! Men ..."

„Lisbeth har de ogsaa slaaet ihjel," busede Nastasia pludselig ud og vendte sig til Raskolnikow. Hun stod hele Tiden henne ved Døren og hørte til.

„Lisbeth?" mumlede Raskolnikow næppe hørligt.

„Ja, Lisbeth, som handlede, husker Du ikke længer det? Hun kom tidt her i Huset, og hun har en Gang lappet en Skjorte for Dig."

Raskolnikow vendte sig mod Væggen og begyndte nøje at betragte Tegningen i Tapetet. Han søgte sig ud en plump, hvid Blomst og begyndte at

tælle Bladene, Ribberne og Takkerne. Han følte, at hans Hænder og Fødder blev kolde, som om de vilde dø hen, men han stirrede paa sin Blomst og gjorde ikke Forsøg paa at røre sig.

„Naa, hvad er det saa med Maleren?" afbrød Sossimow ærgerlig den snakkende Nastasia. Denne sukkede og tav.

„Jo, ham gav man sig til at stemple som Morder!" vedblev Rasumichin hæftigt.

„Findes der nogle Beviser?"

„Fanden i Vold med Beviserne! Og alligevel er det netop Beviserne, som er Skyld i det; nu gælder det just at bevise, at et Bevis ikke er noget Bevis! Det er akkurat det samme, som da de arresterede disse — hvad var det nu de hed? — jo, Koch og Pesträkow, og mistænkte dem for det. Fy! hvor det er dumt og modbydeligt alt dette; selv om man ser paa Sagen, som aldeles Uinteresseret. Pesträkow kommer maaske til mig i Dag. Apropos, Rodja, har Du hørt Historien? Det skete før din Sygdom, Aftenen før Du besvimede paa Politikammeret, netop imens de talte om det . . ."

Sossimow saa nysgærrigt paa Raskolnikow; denne rørte sig ikke.

Hør, Rasumichin, jeg undrer mig over, at Du blander Dig i alt," bemærkede Sossimow.

„Den kan være, men ise ham ud skal vi dog!" raabte Rasumichin og slog med Næven i Bordet. „Hvad er det, som ærgrer en mest ved saadan en Affære? Ikke at de lyver, Løgn kunde man endda tilgive, da den tilsidst dog kunde lede til Sandheden. Nej, det ærgerligste er det: de lyver og forelsker sig i deres eget Løgnevæv. Al Agtelse for Porphyrius, men . . . hvad var det, for Eksempel, som straks i Begyndelsen bragte dem ud af Fatning? At Døren var lukket, og da de saa kom med Portneren

— fandt de den aaben; altsaa maa Koch og Pestrākow have udført Mordet. Saaledes er deres Logik beskaffen!"

„Naa, bliv bare ikke saa hidsig, de havde jo blot sat dem fast foreløbig, anderledens gaar det nu en Gang ikke for sig! . . . Forresten, jeg kender denne Koch; det har vist sig, at han købte forfaldne Panter hos den gamle!"

„Ja, rigtigt, han er sikkert nok en Slyngel! Veksler opkøber han nok ogsaa; det er en Industriridder, gid Fanden tage ham! Men det jeg er rasende over, ser Du, det er Deres sindssvage, bagvendte Rutine! . . . Her i denne Sag kunde man imidlertid finde en helt ny Vej. Kun efter sykologiske Forudsætninger kan man her komme paa det rigtige Spor. „Vi har Fakta," siger de. Godt og vel, men Fakta er dog ikke alt; Hovedsagen i Fremgangsmaaden er da vel, hvorledes de forstaar at anvende Fakta!"

„Og Du, forstaar Du Dig maaske paa de Dele?"

„Man kan da ikke tie stille, naar man er sikker paa, at man kan gøre Nytte i Affæren, naar bare! . . . ak ja! . . . kender Du egentlig Historien i dens Detaljer?"

„Jeg venter stadig væk paa Oplysninger om den arresterede Maler."

„Naa ja! Hør saa efter: Præcis tredie Dagen efter Mordet om Morgenen, da de havde deres Mas med Koch og Pestrākow, skønt disse kunde bevise, at de var uskyldige, kom pludselig et helt uventet Faktum for Dagen. En vis Duschkin, forhenværende Bonde, som nu er Ejer af en Knejpe, der er i Huset lige over for, indfinder sig paa Politikammeret, bringer et Etui med Guldørenringe og fortæller følgende Historie: „I Forgaars Aftes, Kl. mellem 8

og ni" — læg Mærke til Dag og Time — „kommer er Arbejder, en Malersvend ved Navn Mikolai løbende ind til mig. Han havde flere Gange i Løbet af Dagen været hos mig og bringer mig nu denne Æske her med Guld-Ørenlokker, og beder mig laane ham to Rubler paa dem. Da jeg spurgte, hvor han havde dem fra, sagde han, at han havde fundet dem paa Fortovet. Jeg spurgte ham ikke videre ud — sagde Duschkin — men gav ham en Seddel — det vil sige en Rubel — for jeg tænkte, at hvis jeg ikke tog Ørenlokkerne, tog en anden dem; drukket op blev de alligevel. Altsaa kunde de lige saa gærne ligge hos mig. Skulde der komme noget ud af det, eller der skulde der høres noget — saa mælder jeg mig."

„Naturligvis," indskød Rasumichin, „var det Løgn altsammen! Jeg kender ham, denne Duschkin, han er selv Pantelaaner og Hæler og vil ikke tage en Genstand paa tredive Rublers Værdi fra Mikolka i den Hensigt at give den fra sig igen. Det var blot Frygten, som drev ham til det. Fanden maa tage ham! Men Duschkin bliver ved: — „Denne Mikolai Dementjew kender jeg fra Barnsben af; han er en Landsmand af mig, vi er begge fra Provinsen Rjasan. Jeg kan ikke sige, at han er en egenlig Drukkenbolt, men han plejer dog af og til at tage sig en Taar over Tørsten, og jeg vidste, at han arbejder derover i Huset, hvor han stryger sammen med Mitrij, der ogsaa er fra samme Provins. Da han nu havde faaet Seddelen, vekslede han den ogsaa straks og drak to Snapse, den ene efter den anden, saa tog han Resten af Pengene og gik. Mitrij var ikke med ham ved den Lejlighed. Næste Dag hørte vi at Aljona Iwanowna og hendes Søster Lisbeth var blevne slaaede ihjæl med en Økse; vi kendte dem, og saa begyndte vi at tvivle om,

hvordan det kunde hænge sammen med Ørenlokkerne — for jeg vidste, at hun laante Penge ud mod Pant. Altsaa gik jeg over i Huset, gav mig til saa stille og forsigtigt som muligt at spørge mig frem. Allerførst spurgte jeg, om Mikolai var der, og da fortalte Mitrij mig, at Mikolai havde begyndt at drikke, at han var kommen drukken hjem om Morgenen, var bleven en ti Minuters Tid hjemme men derpaa gaaet ud igen; siden havde han ikke seet noget til ham og maatte nu gøre Arbejdet færdigt alene. De arbejdede i sammes Trappeopgang, hvor den Afdøde boede, og i anden Etage. Da jeg hørte det, sagde jeg ikke et Ord om Sagen — sagde Duschkin — men søgte at udspørge om alt, hvad jeg kunde om Mordet og kom hjem fuld af Tvivl og Sorg. Imorges ser jeg nu Mikolai komme Klokken otte — efter at han i tre Døgn har været fuld. Han var endnu ikke anske ædru, men heller ikke mere fuld, end at han var i Stand til at føre en Samtale. Han sætter sig paa Bænken og siger ingen Ting. Foruden ham var der kun en Fremmed i Knejpen; en anden Bekendt laa og sov paa Bænken. Og saa var der mine to Sønner. Jeg spørger ham altsaa, om han ikke havde talt med Mitrij? — Nej, siger han, det har jeg ikke. — Og har Du ikke været der ovre? — Nej, siger han, ikke siden i Forgaars. — Og hvor sov Du forrige Nat? — Paa Peski *) hos nogen, jeg kender. — Og hvor fik Du egenlig Ørenlokkerne fra? — „Jeg fandt dem paa Fortovet," svarede han, men han var ganske underlig og undgik at se mig i Øjnene. — Har Du hørt, spørger jeg, hvad der skete samme Aften og i samme Time derovre i en af Lejlighederne! — Nej, siger han, jeg har ikke hørt noget; men han begyn-

*) Peski, en Bydel i St. Petersborg.

der at lykke, stirrer paa mig og bliver kridhvid i Ansigtet. Da jeg nu fortæller ham Historien, tager han sin Hue og rejser sig. Saa vilde jeg holde ham tilbage og sagde: vent lidt, Mikolai, vil Du ikke drikke en Snaps? Samtidig gav jeg saa en af Knægtene et Vink, at han skulde holde paa Døren, og jeg gik rask frem fra Disken; men pludselig løb han afsted ud paa Gaden, sprang det bedste han havde lært omkring Hjørnet og — borte var han. Nu behøvede jeg ikke at tvivle længer, — det var ham, der havde begaaet Mordet.

„Ja, selvfølgelig! ...“ føjede Sossimow til.

„Vent bare, hør nu Slutningen! Alt blev nu sat i Bevægelse for at faa fat i denne Mikolai. Duschkin blev anholdt og en Husundersøgelse foretaget hos ham, ligeledes hos Mitrij; Vennerne paa Peßki slap heller ikke, — pludselig i Forgaars faar de saa fat i Mikolai, de havde arresteret ham i Nærheden af en Gæstgivergaard. Han var kommen derhen, havde taget sit Sølvkors fra Brystet og forlangt et Glas Brændevin for det. Man gav ham det. Nogle Minuter efter gik en Pige ud i Kostalden og ser gennem en Sprække, at en Person inde ved Siden af i Laden binder sit Bælte fast til en Bjælke, laver en Løkke og netop skal til at lægge den om Halsen. Pigen skriger saa højt hun kan, og der samler sig Folk, som spørger ham om, hvorfor han har villet hænge sig. — „Aa bring mig „til Politiet“, siger han, „jeg vil bekende alt.“ — De bragte ham da med de sædvanlige Formaliteter til Politikammeret. Der gik det nu løs i Forhøret: „Hvad hedder Du, og hvor er Du fra, hvor gammel“ — „toogtyve Aar“ osv. Spørgsmaal: „Da Du og Mitrij arbejdede der, saa I da ikke nogen paa Trappen ved den og den Time?“ Svar: „Jo, der gik en og anden forbi, men vi gav ikke Agt paa

dem." — „Og hørte I ikke noget Støj eller anden Lyd?" — „Nej, vi hørte ingen Ting." — „Vidste Du, Mikolai, at man paa den Dag og i den Time havde dræbt og bestjaalet en Enke og hendes Søster?" — „Jeg vidste ingen Ting om det; først tre Dage efter hørte jeg det af Afanassy Pawlytsch i Olknejpen." — „Hvor fik Du Ørenringene fra?" — „Jeg fandt dem paa Fortovet." — „Hvorfor mødte Du ikke paa Arbejdet sammen med Mitrij Dagen efter?" — „Jeg havde begyndt at drikke." — „Og hvor opholdt Du Dig?" — „Der og der." — „Hvorfor løb Du bort fra Duschkin?" — „Jeg blev saa bange." — „For hvad?" — „For at jeg skulde blive straffet." — „Hvoraf kom det, at Du var bange, naar Du vidste, at Du var uskyldig?..." „Du kan nu tro det eller lade være Sossimow, men dette Spørgsmaal blev stillet bogstavelig med de samme Udtryk, jeg her har nævnt, jeg véd det bestemt og fra sikker Kilde. Hvad synes Du om det, hvad?"

„Naa, men man maa dog vel være i Besiddelse af Beviserne?"

„Aa, jeg taler ikke om Beviser, men om Forhørsmaaden, om den Maade, paa hvilken De opfatter deres Rolle! — det er det, der er Tale om, for Fanden! ... Altsaa, de trykkede ham og pressede ham og klemte ham paa alle Maader, indtil han endelig tilstod, at han havde fundet Ørelokkerne, ikke paa Fortovet men i Huset, hvor de malede." — „Hvorledes gik det til?" — „Det gik saaledes til: vi havde arbejdet hele Dagen til Klokken otte og skulde netop til at holde Fyraften. Da tager Mitrij en Pensel og smører Maling i Ansigtet paa mig og løber sin Vej, og jeg efter ham. Men da jeg kommer ned ad Trappen og ud i Porten, tørner jeg i fuldt Løb mod Portneren med Herrerne; hvor mange der var, husker jeg ikke længer; Portneren gjorde

Brøvl, og den anden Portner ligeledes. Hans Kone, som kom ud, skældte ogsaa ud, og en Herre, som var kommen ind i Porten med en Dame, tiltalte os i samme Tone, fordi Mitrij og jeg var i Vejen for dem; jeg havde faaet Mit'ka fat i Haartoppen og kastet ham overende og slog ham, og han slog igen. Men det hele var kun Spøg. Mit'ka slap endelig løs og løb ud paa Gaden, og jeg efter ham; men jeg kunde ikke fange ham igen og gik derfor alene tilbage til Lejligheden, — for vi skulde endnu rydde op efter endt Arbejde. Jeg begyndte at lægge Værktøjet tilside og ventede paa Mitrij for at gaa hjem sammen med ham. Da traadte jeg ude i Forstuen, i Krogen bag Døren, paa en Genstand. Jeg saa efter og opdagede noget viklet ind i et Papir. Jeg tog det ud og lukkede de smaa Kroge op — og saa var Ørenringene derindeni..."

„Bag Døren? Laa det bag Døren? Bag Døren?" raabte pludselig Raskolnikow, der med mørke, ængstelige Øjne stirrede paa Rasumichin og langsomt rejste sig op i Sengen.

„Ja ... hvad er der paafærde? Hvad gaar der af Dig?" — Rasumichin rejste sig.

„Ingenting! ..." sagde Raskolnikow knapt hørligt, idet han atter lagde sig ned paa Puden og vendte sig om mod Væggen.

Alle tav en Stund.

„Han var vist ved at falde i Søvn og blev pludselig vækket," sagde endelig Rasumichin og saa spørgende paa Sossimow; denne benægtede Rasumichins Forklaring ved at ryste let paa Hovedet.

„Naa, bliv ved," sagde Sossimow, „hvordan gik det videre?"

„Videre? Han saa knapt Ørenringene, før han glemte Huset, og Mitka tog sin Hue, løb af Sted til Duschkin og fik af ham, som Du véd, en Rubel;

men han løj og sagde, at han havde fundet dem paa Fortoget, og saa begyndte han at svire. Om Mordet gentog han kun, hvad han før havde sagt: „Jeg véd Ingenting, jeg hørte det først tre Dage efter." — „Og hvorfor har Du ikke indfundet Dig før?" — „Jeg var bange." — „Og hvorfor vilde Du hænge Dig?" — „Jeg fik saadan stygge Tanker." — „Hvilke Tanker?" — „At jeg kunde blive straffet." — Se, det er hele Historien. Hvad for Slutninger mener Du nu man har draget af dette?"

„Ja, hvad skal man sige? Et Spor, om end utydeligt, er der jo i alt Fald; et Faktum. Man kan dog ikke lade Maleren løbe?"

„Men de har jo ligefrem paaduttet ham Mordet! Der er ikke den ringeste Tvivl mere..."

„Naa naa, bare ikke saa hidsig! — Hvad mener Du om Ørenringene? Du maa dog indrømme, at naar der paa samme Dag og til samme Time er kommet Ørenringe fra den Gamles Kuffert i Hænderne paa Mikolaj, — saa maa de være komne ned i Lejligheden paa en eller anden Maade! Det er en ikke uvæsenlig Omstændighed ved en saadan Undersøgelse!"

„Hvorledes de er komne derned?" raabte Rasumichin — „og Du, Doktor, som fremfor alt skal studere den menneskelige Natur og har bedst Lejlighed til det, — ser Du da ikke af alle disse Kendemærker, hvad denne Mikolai er for en Natur? Ser Du da ikke ved første Blik, at Alt, hvad han har sagt ved Forhøret, er den reneste, klareste Sandhed? Akkurat saaledes som han fortalte det, saaledes er det gaaet til; han har traadt paa Æsken og taget den op."

„Er det den rene, skære Sandhed? Han har

jo tilstaaet, at han løj straks, da man spurgte ham ud."

„Hør nu blot opmærksomt efter: begge Portnere, Koch, Pesträkow, en af Portnerkonerne og en Kone, som netop var inde hos hende, Hofraad Krukow, som i samme Øjeblik steg ud af Drosken og gik ind ad Porten Arm i Arm med en Dame — alle disse otte eller ti Vidner udsiger enstemmig, at Mikolai havde Mitrij under sig paa Jorden, at han laa over ham og slog ham, og at Mitrij ogsaa slog løs paa den anden. Begge laa og spærrede Indgangen; de blev skældte ud fra alle Kanter, men de laa „som Smaabørn" (Vidnernes bogstavelige Udtryk), sloges og lo overstadigt, med de mest komiske Grimacer. Den ene rejser sig og løber efter den anden, og de løber henad Gaden aldeles ligesom Smaabørn. Hører Du! Naa, læg nu Mærke til dette: De endnu varme Lig, hører Du, de varme Lig — for man fandt dem endnu varme — laa endnu oppe i Lejligheden. Om altsaa begge, eller Mikolai alene, skulde have begaaet Mordet og ovenikøbet brækket Kufferten op, eller blot været delagtige i Rovet, saa tillad mig kun det eneste Spørgsmaal: er en saadan Sindsstemning, Latter og barnagtigt Slagsmaal i Porten — er det foreneligt med Økse, Blod, forbryderisk Beregning, Forsigtighed, Rov? ...De skulde have myrdet for højst fem eller ti Minuter siden — thi det er givet, da Ligene endnu var varme — og pludselig forlader de Huset med aaben Dør og med Ligene derinde, skønt de véd, at Folk er i Begreb med at begive sig derop; lader Byttet i Stikken, vælter sig omkring paa Jorden som Smaabørn, ler, drager den almindelige Opmærksomhed paa sig — og alt dette er der ti enstemmige Vidner paa."

„Det er ganske vist besynderligt! ja umuligt, men...“

„Nej, min Ven, ikke noget men... for naar Ørenringene, som samtidig er i Hænderne paa Mikolai, virkelig er et vigtigt og saktisk Bevis mod ham — et Bevis, som forøvrigt skyldes den Anklagedes Forklaring og derfor kun er et angribeligt Bevis — saa maa man ogsaa tage de frikendende Omstændigheder i Betragtning, saa meget mere som de er uimodsigelige. Og hvad mener Du iøvrigt: ligger det vel i vor Jurisprudens Karakter at erkende et Faktum, der udelukkende støtter sig paa en psykologisk Umulighed eller paa en Sindsstemning, som er uimodsigelig, og som ophæver alle anklagende og saglige Fakta, af hvilken Art de end maatte være, eller har den kun Evnen til at erkende den? Nej, den har ikke denne Evne, ikke paa nogen Maade, thi man har fundet Æsken hos ham, og han har villet hænge sig, hvilket dog kun kan forklares paa den Maade, at han har været sig sin Forbrydelse bevidst“. Saaledes argumenterer de, det er i deres Øjne Hovedsagen, og det er det, som oprører mig! Forstaar Du nu?“

„Ja, jeg ser nok, at Du er oprørt. Vent lidt, jeg har glemt at spørge, hvoraf man slutter, at Æsken med Ørenringene virkelig skriver sig fra den Gamles Kuffert?“

„Det er bevist,“ svarede Rasumichin mut; „Koch har genkendt Genstandene og nævnet Pantelaaneren, og denne har godtgjort, at de virkelig tilhørte ham.“

„Det er slemt! Men endnu en Ting til: Har Ingen set Mikolai paa den Tid, da Koch og Pesträkow første Gang gik op, og kunde man ikke bevise det?“

„Det er netop Knuden; Ingen har set ham,“

svarede Rasumichin ærgerlig. — Hverken Koch eller Pestrakow har set de to Arbejdere da de gik op, og deres Vidnesbyrd vilde nu heller ikke have synderlig Værdi. „Vi saa," siger de, „at Lejligheden stod aaben, og at der sandsynligvis blev arbejdet derinde, men da vi gik forbi, gav vi ikke synderlig Agt paa det og kan ikke huske, om der i det Øjeblik var Arbejdere derinde eller ikke."

„Hm! Hele Retfærdiggørelsen bestaar altsaa i, at de har pryglet hinanden og let. Antaget at dette er et stærkt Argument, men . . . tillad mig, hvorledes vilde du selv forklare det Faktum, Fundet af Ørenringene, naar han virkelig som paastaaet skulde have fundet dem derinde?"

„Hvorledes jeg forklarer det? Hvad er der at forklare ved det? Sagen er ganske simpel! I det mindste er den Vej, man har at slaa ind paa, den rigtige og Etuiet har vist den. Den virkelige Morder har mistet Ørenringene; han var ovenpaa, da Koch og Pestrakow bankede paa, og han stod bag Døren. Koch begik den Dumhed at gaa ned; Morderen er ogsaa løbet ned, thi anden Udvej havde han ikke. Fra Trappen af søgte han Skjul for Koch og Pestrakow og Portneren i det Øjeblik, da Dimitrij og Mikolai var løbne ned; han stod i den tomme Lejlighed, da Portneren og de andre gik op, ventede til han ikke hørte Skridt længer, og gik derpaa rolig ned, just som Dimitrij og Mikolai var løbne ud paa Gaden, og ingen mere befandt sig i Porten. Maaske har en eller anden set ham uden at agte paa ham; der passerer jo saa mange! Og Æsken er han kommen til at rive op af Lommen, da han stod bag Døren, og han har ikke lagt Mærke til det, da han jo havde vigtigere Ting at tænke paa. Men Æsken beviser, at han maa have staaet der. Saaledes er det gaaet til!"

„Det var listigt! Nej, kære Ven, det er svært listigt. Det er endog for listigt!"

„Og hvorfor det om jeg maa spørge?"

„Derfor, at alt er saa pænt lagt til Rette . . passer ind i hinanden . . . akkurat lige som paa Teatret."

„Aa-ha-ha!" raabte Rasumichin endnu — men saa blev med det samme Døren aaanet, og en ny Person, som ingen af dem kendte, traadte ind.

VII.

Det var en Herre af sat Alder, han saa affekteret ud, var statelig men havde et usympatetisk lurende Udtryk i Ansigtet og anmældte sit Komme ved at blive staaende i Døren, se sig om med en utvetydig fornærmende Forundring. Han syntes at spørge med Djnene: „Hvad er det for et Selskab, jeg er kommen op i her?" Mistroisk og med en paataget Frygt saa han sig om i Raskolnikows trange og lave „Skibskahyt."

Med lignende Forundring rettede han derefter Blikket paa Raskolnikow, der laa afklædt, snavset og med uredt Haar paa sin elendige Sofa og ligeledes ufravendt betragtede den indtrædende.

Denne betragtede dernæst med samme næsvise Varsomhed Rasumichins uragede Ansigt og lidet pyntelige Figur; paa sin Side saa denne ham, uden at røre sig af Flækken, frækt og spørgende ind i Ansigtet.

Denne gensidige Mønstring varede vel et Minut, og derpaa fulgte, som ventelig var, en liden Deko-

rationsforandring. Vedkommende Herre havde hurtigt begrebet, at her i denne „Skibskahyt" og under de forhaandenværende Omstændigheder vilde en værdig stræng Mine ikke være paa sin Plads, han blev lidt mere diplomatisk og høfligere, og idet han gav sine Ord og Stavelser et tydeligt Eftertryk, rettede han det Spørgsmaal til Sossimow:

„Er Rodion Romanytsch Raskolnikow, Student eller forhenværende Student at træffe her?"

Sossimow vilde maaske have svaret, hvis ikke Rasumichin var kommen ham i Forkøbet, skønt Spørgsmaalet ikke var rettet til ham:

„Han ligger der paa Sofaen! Og De, — hvad vil De?"

Dette familiære: „Hvad vil De?" stødte den affekterede Herre; han havde allerede næsten vendt sig om mod Rasumichin, men standsede i rette Tid og vendte atter spørgende sit Blik mod Sossimow.

„Det er Raskolnikow!" fik Sossimow sagt, idet han pegede hen paa den Syge, hvorefter han gabede overordenlig længe med vidt opspilet Mund. Saa trak han sit tunge Guld-Remontoirur op af Vestelommen, aabnede det, saa paa det og stak det derpaa ligesaa langsomt og flegmatisk ned igen.

Raskolnikow laa hele Tiden tavs og saa stivt og tilsyneladende tankeløst paa den Nykomne. Hans Ansigt var overordenlig blegt og lidende, som om han lige havde gennemgaaet en kvalfuld Operation eller Tortur. Den nyankomne Herre tiltrak sig imidlertid mere og mere hans Opmærksomhed; en Følelse af Uro, Mistro og Frygt begyndte at røre sig i ham. Da Sossimow pegede paa ham og sagde: „Det er Raskolnikow," rejste han sig pludseligt med et Sæt, satte sig paa Sengekanten og sagde med udfordrende men svag Stemme:

„Ja! jeg er Raskolnikow! Hvad vil De?"

Den Fremmede saa opmærksomt paa ham og sagde med særligt Eftertryk:

„Mit Navn er Peter Petrowitsch Lushin. Jeg nærer det begrundede Haab, at det ikke vil være Dem ganske ubekendt."

Men Raskolnikow, der havde ventet noget helt andet, saa tankeløst paa ham uden at svare, saaledes som om han hørte Navnet Lushin for første Gang i sit Liv.

„Hvad? Skulde De endnu slet ikke have faaet Underretning?" spurgte Peter Petrowitsch ubehageligt berørt.

Som Svar lagde Raskolnikow sig ned igen paa Puden, stak Armene ind under Hovedet og stirrede op i Loftet. Lushins Ansigt udtrykte Forlegenhed; Sossimow og Rasumichin saa nysgærrigt paa ham, og han følte sig generet.

„Jeg forudsætter og regner paa," begyndte han atter, „at et Brev, som allerede er afsendt for over ti, ja vel allerede over fjorten Dage siden . . ."

„Hør en Gang, hvorfor bliver De staaende ved Døren?" afbrød pludselig Rasumichin ham; „hvis De har noget at meddele, saa sæt Dem dog ned, thi for baade Dem og Nastasia er der for kneben Plads derhenne. Nastasjuschka, flyt Dig og lad ham komme frem! Værsgod, kom nærmere; der er en Stol, gaa frem i Stuen!"

Han rykkede sin Stol bort fra Bordet og skubbede sig selv lidt tilbage for at give Gæsten en Mulighed for at klemme sig igennem. Den Fremmede kunde ikke godt sige nej og trængte sig derfor, saa godt det lod sig gøre, frem. Da han var kommen til Stolen, satte han sig og saa spørgende paa Rasumichin.

„De behøver for Resten ikke at genere Dem," udbrød denne, „Rodja har været syg i fem Dage og

har fantaseret i tre, men nu er han jo for Resten kommen til sig selv igen og har endog spist med Appetit. Den Herre dér er hans Læge, som netop har set til ham, og jeg er hans Kammerat, ogsaa en forhenværende Student, og jeg passer ham nu, han er syg; altsaa, bryd Dem ikke om os og gener Dem ikke, men fortsæt."

„Mange Tak! Men bliver jeg ikke den Syge til Besvær ved min Nærværelse og min Samtale?" vendte Lushin sig til Sossimow.

„Aa nej," kom det langsomt fra Sossimow, „det vil maaske endogsaa adsprede ham"; og han gabede atter.

„Aa, han har allerede længe været ved Sans og Samling, siden i Gaar Morges!" vedblev Rasumichin, hvis Familiaritet syntes saa ukunstlet og ligefrem, at Lushin atter beroligede sig; maaske øvede det ogsaa lidt Virkning paa ham, at dette frække, lurvede Menneske havde præsenteret sig som Student.

„Deres Moder... begyndte Lushin.

„Hm!" lød det tydeligt fra Rasumichin.

Lushin saa spørgende paa ham.

„Der er ingenting... jeg er lidt forkølet, bliv De bare ved..."

Lushin trak paa Skuldrene.

„Deres Moder skrev allerede under min Nærværelse dér et Brev til Dem. Da jeg nu var kommen hertil, lod jeg med Villie nogle Dage gaa hen, før jeg kom til Dem, for at være fuldkommen sikker paa, at De allerede var underrettet om alt; men nu ser jeg til min Forbavselse..."

„Jeg véd, jeg véd!" sagde Raskolnikow med Udtryk af den utaalmodigste Ærgrelse. „De er Brudgommen, det véd jeg jo! Det er godt!"

Peter Petrowitsch følte sig fornærmet, men han

tav dog. Han anstrængte sig for at begribe, hvad det altsammen skulde betyde.

Tavsheden varede omtrent et Minut.

Imidlertid begyndte Raskolnikow, der under sit Svar atter havde vendt sig en Smule mod ham, at betragte ham paany og med en vis Nysgærrighed, som om han før ikke havde set nøje nok paa ham, eller som om der var noget nyt, som vækkede Erindringer hos ham.

Lushins Ydre forraadte virkelig Brudgommen, som Raskolnikow nylig saa løst henkastet havde kaldt ham.

Lushin havde benyttet Tiden til at klæde sig i nyt Tøj fra Top til Taa, hele hans Paaklædning kom lige fra Skræderen og var af allerfineste Slags. Det var kun f o r nyt og forraadte derfor vel stærkt Hensigten. Selv den nye, elegante Cylinder, som han holdt værdig i Haanden, stod i Samklang med hans Habit og ligeledes de nydelige lyse Glacehandsker.

I Lushins Dragt var lyse og ungdommelige Farver fremherskende. Han var forsynet med det fineste og nyeste Linned, og alt passede ham fortræffeligt. Hans Ansigt, der var friskt og ret kønt, syntes at vidne om, at han ikke var naaet de fem og fyrretyve Aar. Haaret havde vel nok et Anstrøg af graat, men var lige blevet behandlet hos Frisøren, dog ikke paa den sædvanlige latterlige Maade, der giver et dumt Udseende. Han havde vel vedligeholdt mørkebrunt Kindskæg.

Naar der i dette temmelig velformede og solide Fysiognomi var noget ubehageligt og frastødende, laa det i helt andre Aarsager.

Efter at Raskolnikow saa uceremoniøst havde betragtet Lushin, smilte han haanligt og saa atter op mod Loftet.

Men Hr. Lushin tog sig sammen og syntes at have foresat sig indtil videre ikke at bemærke disse Besynderligheder.

„Jeg beklager overordenlig, at jeg skal træffe Dem i en saadan Tilstand," begyndte han igen for at afbryde Tavsheden. „Havde jeg vidst noget om Deres Upasselighed, var jeg kommen før. Men De véd jo nok, at man er optaget paa alle Kanter! Jeg har en meget vigtig Sag i Senatet foruden de Smaating, som De vel nok véd. Jeg kan jo nok vente Moder og Søster naar som helst."

Raskolniko gjorde en utaalmodig Bevægelse og syntes at ville sige noget; hans Ansigt udtrykte nogen Bevægelse. Peter Petrowitsch tav, men da der ikke kom et Ord fra Raskolnikow, vedblev han:

„. . . naar som helst. Jeg har for det første lejet Lejlighed til dem . . ."

„Hvor?" spurgte Raskolnikow.

„Ikke saa langt herfra, i Bakalejews Hus . . ."

„Det er ved Wosneßenski-Prospekt," afbrød Rasumichin ham, „der er to Etager indrettede til Udleje af møblerede Værelser; Købmand Juschin har dem, jeg har set paa dem."

„Ganske rigtig, møblerede Værelser."

„Men et frygteligt Svineri, Smuds og Stank, — desuden et mistænkeligt Strøg, der er nok foregaaet adskilligt der; Fanden véd, hvem det altsammen er, som boer der! . . . Jeg har selv tilfældigvis været til Stede der ved en skandaløs Affære. Men billigt er der jo rigtignok."

„Jeg havde naturligvis ikke Tid til at skaffe mig nøjagtige Oplysninger, da jeg jo selv er fremmed her," svarede Peter Petrowitsch ubehageligt berørt, „for Resten er det to overordentlig pæne Værelser, og da det jo bare er for en kort Tid . . . Jeg har for den Sags Skyld allerede fundet vor

tilkommende Lejlighed," vendte han sig til Raskolnikow, „den er for Tiden under Reparation; imedens hjælper jeg mig selv med møblerede Værelser; jeg boer et Par Skridt herfra hos Madam Lippewechsel i en ung Vens, Andrej Ssemjonowitsch Lebesätnikows Lejlighed; det var ham, som anbefalede mig Bakalejews Hus . . ."

„Lebesätnikow?" gentog Raskolnikow langsomt og grundede paa noget.

„Ja, Andrej Ssemjonowitsch Lebesätnikow; han er ansat i Ministeriet . . kender De ham?"

„Ja . . . nej . . ." svarede Raskolnikow.

„Undskyld, men det forekom, som om Deres Spørgsmaal tydede derpaa. Jeg har tidligere været hans Formynder . . . han er en meget net ung Mand . . . som ogsaa føler Trang til at uddanne sig videre . . . Jeg holder af at være sammen med Ungdom; hos den hører man altid noget nyt." Peter Petrowitsch saa sig forhaabningsfuldt om.

„Hvorledes mener De egentlig?" spurgte Rasumichin.

„I bedste og egenligste Betydning," svarede Lushin, glad over Spørgsmaalet. „Ser De, det er ti Aar siden jeg var i Petersborg. Alle Eders nye Ideer og Reformer har nok ogsaa berørt os i Provinsen, men for at se al Ting klart maa man dog være i Petersborg. Naa, og min Mening er netop, at man erfarer mest, naar man betragter vor yngre Generation. Og jeg maa tilstaa, jeg har glædet mig . . ."

„Hvad har især skaffet Dem denne Glæde?"

„Deres Spørgsmaal er meget omfattende. Maaske tager jeg fejl, men det synes mig, at jeg her finder et klarere Blik, mere Kritik, mere Dygtighed . . ."

„Det er sandt," mente Sossimow

„Det er Løgn! lad os ikke tale om Dygtighed," — foer Rasumichin op, „Dygtighed er vanskelig at erhverve sig og falder ikke saadan uden videre ned fra Himlen. I snart to hundrede Aar er vi vænnede af med al Slags Virksomhed . . . Ideer sværmer der nok omkring," henvendte han sig til Lushin, — „og det foreløbig noget barnlige Ønske om det gode findes, man støder af og til nok ogsaa paa et ærligt Sindelag, skønt uoverskuelige Masser af frække Undermaalere trænger sig frem, men Dygtighed mangler dog endnu! Dygtighed er endnu sjælden."

„Jeg er ikke enig med Dem," svarede Peter Petrowitsch med synlig Tilfredshed —, „der findes Overdrivelser, Uregelmæssigheder, men man maa jo være overbærende. Naar man overdriver, saa vidner dette blot om altfor stor Iver for Sagen og om den falske Retning, vore Forhold er inde i. Naar der hidtil er sket lidet, saa har jo ogsaa Tiden været for kort. Om Midlerne taler jeg ikke, efter min personlige Mening er der, om De vil, allerede udrettet noget; nye, gavnlige Ideer er blevne spredte, nogle nye, nyttige Værker er udkomne, som en heldig Modsætning til den tidligere sværmeriske og romantiske Literatur. Denne begynder at faa et modnere, solidere Anstrøg, mange skadelige Fordomme er udryddede og latterliggjorte . . . Med ét Ord, vi er uigenkaldelig løsrevne fra det forgangne, og det er efter min Mening allerede noget . . ."

„Det har han lært udenad, . . . for at anbefale sig!" raabte pludselig Raskolnikow.

„Hvad behager?" spurgte Peter Petrowitsch, der troede at have hørt forkert, men han fik intet Svar.

„Det er altsammen ganske rigtig," skyndte Sosimow sig at indflette.

„Ikke sandt?" vedblev Peter Petrowitsch og saa venligt paa Sossimow. „De vil ogsaa være enig med mig," — vendte han sig til Rasumichin, nu allerede med en vis højtidelig og beskyttende Tone; han var nær ved at have tilføjet „unge Mand" — „at Fremskridt i det mindste eksisterer paa Videnskaberne og den økonomiske Retfærdigheds Omraade . ."

„Talemaader ..."

„Nej, ingen Talemaader! Naar man hidtil f. Eks. sagde til mig: „elsk din Næste," og jeg vilde følge dette Bud, hvad blev det saa til?" — vedblev Peter Petrowitsch med overdreven Iver — „jeg sønderrev min Kappe i to for at dele med min Næste, og vi blev begge halvnøgne efter det russiske Ordsprog: „den, som jager to Harer, faar ingen af dem." Videnskaben derimod lærer: elsk fremfor alt Dig selv, thi i hele Verden hviler al Ting paa den personlige Interesse. Naar man nu i første Række elsker sig selv, saa vil man bedst skøtte sine egne Anliggender, og enhvers Kappe vil forblive hel. Men den økonomiske Retfærdighed tilføjer, at jo flere godt skøttede Enkelt-Anliggender, saa at sige „hele Kapper", der findes i Samfundet, desto flere faste Grundlag findes der, og desto bedre vil der ogsaa være sørget for Almenvellet. Altsaa. naar jeg ene og alene og udelukkende for mig selv erhverver noget, saa erhverver jeg dermed tillige noget for det Almene og medvirker til, at min Næste ogsaa faar en noget større Del af den almene Kappe, og det ikke ved den enkelte Privatpersons Godgørenhed men af alles Overflod. Denne Tanke er simpel og ligefrem, men desværre længe fortrængt af Idealitetssvindel og Sværmeri, og dog er det øjensynlig, at der ikke skal megen Skarpsindighed til . . ."

„Undskyld, jeg er heller ikke meget skarpsindig," afbrød Rasumichin ham skarpt, „lad os derfor holde

op med dette. Det var ogsaa kun i en bestemt Hensigt jeg begyndte med det, ellers er alt dette Vaas, som man selvbehagelig søger at stille sig i et gunstigt Lys med, og som man i de sidste tre Aars Tid stadig hører, ja, det er saa væmmeligt, at jeg ved Gud ligefrem skammer mig naar andre i min Nærværelse — end sige da selv — taler om det. De har naturligvis skyndt Dem at stille Deres Kundskaber til Skue, det er meget tilgiveligt, og jeg fordømmer Dem ikke for det. Men jeg havde kun den Hensigt, at faa at vide, hvor jeg egenlig havde Dem henne; thi, ser De, der findes saa mange Industririddere, som foregiver at interessere sig for Almenvellet, men som i egen Interesse forkludrer alt, hvad de rører ved. Og dermed nok om den Ting!"

„Min Herre," begyndte Lushin og slog sig for Brystet, „er det Deres Mening paa denne uceremonielle Maade at paastaa, at ogsaa jeg —"

„Bevares, bevares . . . hvor kan De tro! . . . Men lad det nu være nok!" afbrød Rasumichin kort og vendte sig uden videre til Sossimow for at fortsætte Samtalen med ham.

Peter Petrowisch var saa fornuftig at tage Rasumichins Erklæring for gode Varer. Men han besluttede for Resten kun at blive et Par Minuter siddende.

„Jeg haaber, at det nu knyttede Bekendtskab" — vendte han sig til Raskolnikow — „i Betragtning af de Dem bekendte Omstændigheder vil blive yderligere befæstet, naar De bliver rask . . men frem for det haaber jeg, at De snart maa blive rask . . ."

Raskolnikov saa ikke en Gang til den Kant, hvor Lushin sad.

Peter Petrowitsch gjorde Mine til at rejse sig.

Det er temmelig sikkert nok en af Pantelaanerne, som er „Morderen", sagde Sossimow.

„Utvivlsomt!" svarede Rasumichin. „Porphyrius siger vistnok ingen Ting om, hvad han mener, men han vedbliver at forhøre Pantelaanerne."

„En af Pantelaanerne?" spurgte Raskolnikow højt.

„Ja! — hvorfor spørger Du om det?"

„Ikke for noget".

„Men hvor faar han fat i dem?" spurgte Sossimow.

„Koch har anvist ham et Par; Navnene paa nogle andre var noterede paa Omslaget om Genstandene, og nogle kom af sig selv, da de hørte . . ."

„Naa, det maa da have været en durkdreven Gavtyv! Hvilken Frækhed og hvilken uhørt Dristighed!"

„Det er jo netop Sagen!" afbrød Rasumichin ham. „Det er den Tro, som bringer jer alle bort fra Sporet. Jeg paastaar, at Morderen var ikke durkdreven, og det var sikkerligen hans første Skridt paa den Bane! Antager Du, at vi her har at gøre med snu Beregning og en øvet Kanalje, saa bliver det hele usandsynligt. Men antager Du, det var en uerfaren Begynder, saa følger deraf, at kun Tilfældet kan have reddet ham, og hvor meget kan man ikke takke Tilfældet for! Aa, nej, han har maaske ikke en Gang forusét Hindringer! Og hvordan har han udført sin Bedrift? Han røver Ting til en Værdi af ti, tyve Rubler, fylder Lommerne dermed, roder omkring i en gammel Kones Kuffert, i Klude og Lapper — og i den øverste Kommodeskuffe fandt man i et Skrin, foruden Værdipapirer, halvandet Tusind i Kontanter! Ikke en Gang at røve har han forstaaet, bare at dræbe! En fersk Fyr, siger

jeg Dig, et første Forsøg, som viser, at han var forsjamsket! Det var ikke en Beregning men kun Tilfældet, som reddede ham!"

„De taler, som det synes, om det nylig stedfundne Mord paa den gamle Embedsmandsenke," vendte Peter Petrowitsch sig til Sossimow; han havde allerede rejst sig og vilde, før han gik, give nogle kloge Ord til bedste. Det var ham aabenbart magtpaaliggende at gøre et godt Indtryk, og Forfængeligheden overvandt Forsigtigheden.

„Ja; har De ogsaa hørt om det?"

„Naturligvis, her i Nabolavet..."

„Kender De Enkelthederne?"

„Det tør jeg ikke paastaa; men for mig har en anden Omstændighed Interesse, saa at sige et andet Spørgsmaal. Jeg vil ikke en Gang udbrede mig over, at i de sidste fem Aar er i de lavere Klasser Antallet af Forbrydelser øget, bortsét fra de overalt forekommende Rovanfald og Ildebrande, som vedbliver; men jeg synes, det fremfor alt er ejendommeligt, at Forbrydelserne i de højere Klasser gaar parallelt dermed og tiltager. Her hører man om en forhenværende Student, som paa aaben Landevej røver Posten; hist har Folk, som regnedes til det bedre Selskab, lavet falske Papirpenge; her, i Moskwa, anholder man et helt Selskab, som har eftergjort Præmielaans-Obligationer, og blandt de Skyldige er der en Lærer i Verdenshistorie; hist, i Udlandet, bliver en af vore Gesandtskabs-Sekretærer myrdet paa en gaadefuld Maade ... Og skulde nu denne Pantelaanerske være myrdet af en af den bedre Stand — thi Bønder pantsætter jo ikke Guldsager — hvorledes skal man da forklare saadan sædelig Fordærvelse i de civiliserede Dele af vort Samfund?"

„Der et foregaaet mange økonomiske Omvæltninger i den seneste Tid ..." svarede Sossimow.

„De vil have en Forklaring?" sagde Rasumichin; „naa, der er nu f. Eks. den indgroede Udygtighed, som forklarer adskilligt."

„Hvorledes mener De?"

„Hvad svarede f. Eks. Læreren derhenne, i Moskwa, paa Spørgsmaalet om, hvorfor han havde lavet falske Obligationer: „Alle beriger sig paa forskellig Maade, og derfor vilde ogsaa jeg blive hurtig rig." Ordlyden husker jeg ikke længer, men Meningen er rigtig, at han uden Anstrængelse vilde blive hurtigt rig. Vi er vante til, at alt sættes fiks og færdig for os, at vi skal gaa i Sele, at man tygger al Ting for os, saa vi blot behøver at sluge det. Naa, og naar nu den store Time slaar, da viser det sig, hvad enhver duer til, eller rettere sagt ikke duer til."

„Ja, men hvad bliver der da af Moralen? Og Lovene ..."

„Hvad disputerer De egenlig om?" sagde Raskolnikow uventet — „det passer jo netop i Deres Theori!"

„Hvordan, i min Theori?"

„Hvis det, som De før prædikede, skal føres ud i sine yderste Konsekvenser, saa følger deraf, at man har Lov til at dræbe Mennesker ..."

„Men, maa jeg bede! ..." raabte Lushin.

„Nej, saaledes er det ikke ment," sagde Sossimow.

Raskolnikow laa der bleg, hans Læber dirrede og han aandede tungt.

„Alt har sine Grænser," vedblev Lushin overlegent; — den økonomiske Retfærdighed kan man dog ikke kalde en Opfordring til Mord, og om man antager ...."

„Men sig mig en Gang," — afbrød Raskolnikow ham atter, og Stemmen dirrede af en Ondskab, ved hvilken man tydelig mærkede Glæden ved at for-

nærme, „sig mig, er det sandt, at De den Dag, da De fik Ja=Ordet, sagde til Deres Forlovede, at det særligt glædede Dem, at hun var en Tiggerske, thi det var fordelagtigere at løfte sin Hustru op til sig fra Elendigheden, for da senere at kunne skalte og valte vilkaarligt over hende . . . og altid kunne forekaste hende, at hun af Dem var bleven overøst med Velgærninger! . . ."

„Min Herre," raabte Lushin vredt og irriteret, — „at mistyde mine Ord saaledes! „Jeg maa sige Dem, at slige Rygter, der har naaet Dem, eller rettere sagt med Hensigt være Dem forebragte, de har ikke Spor af Grund, og jeg ... har den Mistanke ... med ét Ord ... denne Fejl ... Deres Moder! ... Hun syntes mig ogsaa, alle hendes øvrige fortræffelige Egenskaber ufortalt, en Smule sværmerisk og romantisk. Alligevel var jeg dog milelangt borte fra at tænke mig, at hun kunde fordreje mine Ord saaledes, eller opfatte og fremstille dem saa falsk ... Og endelig ... endelig ..."

„Og véd De hvad?" raabte Raskolnikow, idet han rejste sig op fra Puden og saa stivt paa ham med et gennemtrængende, funklende Blik, — „véd De hvad?"

„Naa, og hvad saa?" Lushin ventede med fornærmet og udfordrende Mine. Tavsheden varede nogle Sekunder.

„Jo, det var det! Om De en Gang til . . . vover . . . at nævne et eneste Ord om min Moder, saa skal De komme paa Hovedet ned ad Trapperne."

„Hvad gaar der af Dig!" raabte Rasumichin:

„Aha, staar det saaledes til!" Lushin blegnede og bed sig i Læberne. — „Hør nu, min Herre," begyndte han med Betoning, næsten aandeløs, idet han lagde stærkt Baand paa sig, — „allerede fra

første Færd af anede jeg Deres fjendtlige Følelser mod mig, men med Hensigt blev jeg her for at overtyde mig endnu mere om det. Jeg vilde have kunnet tilgive en Syg og en Slægtning meget, men nu . . . Dem . . . aldrig . . ."

„Jeg er ikke syg!" skreg Raskolnikow.

„Saa meget værre . . ."

„Gaa Fanden ivold!"

Lushin gik uden at slutte sin Tale; han trængte sig atter frem mellem Bordet og Stolen. Rasumichin havde rejst sig for at gøre Plads for ham.

Han saa ikke paa nogen af dem, nikkede ikke engang til Sossimow, som forlængst havde givet ham Vink om at lade den Syge være i Fred. Han gik, idet han forsigtigt beskyttede sin Hat og bøjede sig, da han skulde ud gennem Døren. Endogsaa paa hans bøjede Ryg saa' man, at han bar en forfærdelig Krænkelse med sig bort.

„Men hvor kan Du, hvor kan Du dog . . ." sagde Rasumichin forbløffet og rystede paa Hovedet.

„Lad mig være, lad mig være, allesammen!" skreg Raskolnikow rasende. — „Vil I nu ikke engang gaa, Plageaander! Jeg er ikke ræd for Jer! Jeg er ikke ræd for nogen, ikke for nogen! Bort herfra! Jeg vil være alene, alene!"

„Kom!" sagde Sossimow og vinkede.

„Gud forbarme sig, vi kan dog ikke lade ham være alene i en saadan Sindsstemning!"

„Kom!" gentog Sossimow paastaaelig og gik, Rasumichin betænkte sig et Øjeblik og fulgte saa efter.

„Det kunde have blevet endnu værre, hvis vi ikke havde ladet ham faa sin Vilje," sagde Sossimow da de gik ned ad Trappen. „Nu maa man ikke irritere ham —"

„Men hvad gik der af ham?"

„Kunde man bare give hans Tanker en ny, velgørende Retning, det var det bedste! Nys var han dog nok saa godt ved Kræfter .... Jeg skal sige Dig, at der er noget, der trykker hans Sind og ikke vil bort ...: Jeg er bange for det!"

„Skulde det være denne Herre, som vil ægte hans Søster, om jeg forstod deres Samtale ret? Rodja fik, straks før Sygdommen begyndte, et Brev ..."

„Maaske; Fanden fik ham da ogsaa herop paa en ubelejlig Tid, han har maaske nu fordærvet det Hele igen. Men mærkede du, at al Ting er ham ligegyldigt, at han ikke har Interesse for noget som helst indtil et vist Punkt, som bringer ham rent ud af sig selv ... dette Mord ..."

„Ja, ja!" istemte Rasumichin, „jeg har ogsaa lagt Mærke til det! Han interesserer sig meget for det; det næsten som om han var bange. Det kommer af, at netop den Dag, da han blev syg, blev han skræmmet af Historien paa Politikammeret; han faldt endogsaa i Afmagt."

„Fortæl mig det udførligere i Aften, saa skal jeg ogsaa sige Dig noget. Han interesserer mig meget! Om en halv Time skal jeg igen se til ham .... Nogen Betændelse er der for Resten ingen Fare for ..."

„Tak skal Du have! Jeg vil imens vente hos Paschenka og skal lade Nastasia passe paa ham."

Da Raskolnikov var bleven alene med Nastasia saa han utaalmodigt og mørkt paa hende, men hun nølede med at gaa.

„Vil Du ikke drikke Te?" spurgte hun.

„Siden! Jeg vil sove! Gaa nu . . ."
Han vendte sig krampagtigt om mod Væggen; Nastasia gik.

XIII.

Da Nastasia var gaaet, stod Raskolnikow op, satte Krogen paa Døren og løste Knuderne paa det Bundt, som Rasumichin før havde bragt og atter pakket sammen. Han begyndte derefter at klæde sig paa.

Han fandt det helt besynderligt, at han pludselig atter syntes at være bleven ganske rolig; den sanseløse Fantasieren og den Skræk, som i den sidste Tid, havde plaget ham, var nu helt forsvunden.

Der var i det første Minut en ejendommelig, pludselig Ro over ham. Hans Bevægelser var bestemte og klare, en fast Hensigt syntes at besjæle ham. „Endnu i Dag, endnu i Dag!" hviskede han. Han forstod imidlertid, at han var svag, men en mægtig, aandelig Energi, der havde bragt ham til en vis Ro, til en fiks Idè, gav ham Kraft og Selvbevidsthed; han haabede, at han ikke skulde falde om paa Gaden.

Da han havde taget de nye Klæder paa, saa han paa de Penge, som laa paa Bordet, grundede lidt og stak dem i Lommen. Han tog ogsaa de Kobberpenge, som Rasumichin havde givet ham tilbage.

Saa løftede han sagte Krogen fra Døren, gik ud, ned ad Trappen og kastede et Blik ind i Køkkenet, til hvilket Døren stod helt aaben: Nastasia vendte

Ryggen til ham og lagde ikke Mærke til ham. Hvem havde ogsaa kunnet ane, at han vilde gaa ud; I næste Minut var han allerede paa Gaden.

Klokken var otte, Solen gik ned.

Det var lige saa lummert som før, men alligevel indsugede han med Begærlighed den kvalme, støvede Byluft.

Han følte ligesom Svimmelhed; en vild Energi funklede i hans Øjne og i hans indfaldne, blege Ansigt.

Han vidste ikke og tænkte heller ikke paa, hvor han gik hen; kun ét vidste han: „Alt dette maa endnu i Dag have en Ende, og det straks; han kunde ikke gaa hjem før det var sket, fordi han ikke længer vilde leve saaledes."

Men hvormed skulde det ende? — derom havde han endnu ingen Tanke og vilde heller ikke tænke paa det.

Han jagede disse Tanker paa Flugt, som plagede ham. Han følte kun, at alt maatte blive anderledes. „Saadan eller saadan, hvad det saa end bliver!" gentog han fortvivlet med urokkelig Bestemthed.

Efter gammel Vane styrede han sin Gang til Høtorvet.

Før han kom derhen traf han en ung, fortlokket Lirekassemand, som drejede en meget sentimental Romance foran en Butiksdør. Manden akkompagnerede en paa Fortovet staaende femtenaarig Pige, som var klædt i Krinoline, Mantille, Handsker og Straahat med ildfarvet Fjer — alt gammelt og slidt —, hun sang Romancen med rungende, men ikke ubehagelig Stemme, i Forventning om et Tokopekstykke fra Butiken.

Raskolnikow stillede sig op ved Siden af et Par

Tilhørere, lyttede, tog et Femkopekstykke op af Lommen og lagde det i hendes Haand.

Den unge Pige brød pludselig af ved den højeste og mest følelsesfulde Passage, tilraabte sin Ledsager et skarpt „nok", og begge gik videre til den næste Butik.

„Holder De ikke af Gadesang?" vendte Raskolnikow sig pludselig til en ikke længer ung Mand, som stod ved Siden af ham og saa ud som en Dagdriver.

Denne stirrede forundret paa ham.

„Jeg synes godt om den," vedblev Raskolnikow, men med et Udtryk, som om der slet ikke var Tale om Gadesang; — „det vil sige, naar den synges til Lirekasse en mørk og fugtig Høstaften, men fugtigt maa Vejret ubetinget være, og de, som gaar forbi, maa se sygelige og gulblege ud; eller, endnu bedre, naar der falder vaad Sne, saaledes lige ned, ved Vindstille, forstaar De! naar man saadan kan se Gaslygterne blinke igennem . . ."

„Jeg véd ikke . . . undskyld . . ." mumlede Herren, der var bleven helt ængstelig ved Spørgsmaalet og ved Raskolnikows besynderlige Udtryk, hvorefter han gik over paa den anden Side Gaden.

Raskolnikow gik ligefrem og kom til Hjørnet af Høtorvet, hvor den Gang Købmanden og hans Kone, som talte med Lisbeth, havde staaet; men nu var de der ikke.

Da han genkendte Stedet, blev han staaende, saa sig om og vendte sig om til en ung Fyr, som gabende lænede sig ved Døren til en Melhandel.

„Købmanden, som boer her paa Hjørnet, og hans Kone, hvad er det nu de hedder?"

„Her er mange som handler," svarede Fyren og maalte Raskolnikow med Øjnene.

„Men hvad hedder han?"

„Han hedder vel det, hans Forældre lod ham kalde i Daaben."

„Aa, Du skulde vel ikke være fra Saraisk? Fra hvilket Guvernement er Du egentlig?"

Fyren saa endnu en Gang paa Raskolnikow.

„Hos os, Deres Højhed, gives der slet ikke noget Guvernement, bare en Kreds; og det var min Broder, som altid gjorde Rejserne, jeg sad hjemme og véd altsaa heller ingen Ting. Jeg beder, undskyld allernaadigst, Deres Højhed!"

„Er der Værtshus der oppe?"

„Det er en Beværtning, Billard finder De ogsaa dér, og Prinsesser finder De dèr . . . trala!"

Raskolnikow gik videre, over Pladsen.

Ved Hjørnet stod en tæt Menneskemasse, lutter Bønder. Han trængte sig midt ind imellem dem og saa paa dem. Han havde helst givet sig i Snak med dem allesammen, men Bønderne agtede ikke paa ham. De stod i Grupper og snakkede løs.

Raskolnikow blev staaende, grundede lidt, og gik saa til højre langs med Fortovet henimod W-prospektet. Da han havde passeret Pladsen, kom han til et Stræde.

Han havde forhen været i dette Stræde, der gik i en Vinkel og førte fra Pladsen ud til Havegaden. I den senere Tid, naar han var i daarligt i Humør, var der endogsaa noget, som drog ham til denne Afkrog, saa han kunde blive endnu mere ilde til mode. Men nu kom han hid uden at have tænkt paa det.

Et stort Hus, i hvilket der kun er Øl- og Vintappere, ligger paa dette Strøg; uafbrudt smutter Kvinder fra Naboskabet ud og ind her, uden Hat og Overtøj! Paa to, tre Steder stimler de sammen paa Fortovet i Grupper, især ved Indgangen til Par-

terreetagen, som to Trin ned har Forlystelseslokaler af en ganske egen Art.

I et af disse var der i dette Øjeblik et frygteligt Spektakel, som lød ud over hele Gaden. En Person spillede paa Guitar, Sange blev sungne og det gik meget lystigt til.

En større Gruppe Kvinder stimlede sammen ved Indgangen, nogle sad paa Trinene, andre paa Fortovet, atter andre stod og talte med hianden. Lige ved, paa Brolægningen, dinglede en drukken Soldat med en tændt Cigaret; det saa ud, som om han vilde et eller andet Sted hen, men havde glemt hvorhen. En Vagabond skændtes med en anden af samme Sort, og en døddrukken Person laa og væltede sig i Snavset.

Raskolnikow standsede ved en Gruppe Kvinder. De samtalede med hæse Stemmer, alle var barhovede nogle over fyrretyve Aar, andre ikke mer end ca. sytten Aar gamle, men de fleste af dem havde tydelige Mærker af Slag: „blaa Øjne."

Denne Sang, dette Helvedes Spektakel interesserede Raskolnikow ... Man hørte midt gennem Latter og Skrig, at nogen dansede i Takt til Lyden af Guitaren og af en med høj Fistel sungen, ildfuld Dansemelodi, og at Vedkommende slog Takt med Hælene.

Raskolnikow stod ivrig lyttende ved Indgangen. Mørk og eftertænksom bukkede han sig ned og saa nysgærrig ned i Lokalet.

Han vilde gærne have hørt, hvad der blev sunget derinde, ligesom om dette skulde have været af særlig Interesse for ham.

„Jeg kunde jo ogsaa gaa derned," tænkte han. „De lér, fordi de er drukne. Hvad om jeg nu ogsaa skaffede mig en Rus?"

„Vil De ikke gaa ind, kære Herre?" spurgte en

Kvinde med en endnu temmelig velklingende Stemme. Hun var temmelig ung og ikke fuldt saa modbydelig som de andre.

„Se, se, hvor net!" svarede han og saa paa hende.

Hun smilte, Komplimenten havde behaget hende.

„De er jo ogsaa net", sagde hun.

„Nej, hvor De ser usel ud! . . ." bemærkede en anden med Basstemme; „De kommer vist lige fra Hospitalet?"

„Dette her er den rigtige Generalsdatter — se bare paa hendes Opstoppernæse," raabte en lille beruset Bonde, som kom til; hans Frakke stod aaben foran og han smilte listigt. — „Hej, her gaar det lystigt til!"

„Se til at Du forføjer Dig bort!"

„Jeg gaar jo, jeg gaar jo, min kæreste Pige!"

Og Bonden dinglede ned i Lokalet.

Raskolnikow vilde gaa videre.

„Hør kære Herre," raabte Pigen efter ham.

„Hvad er der?"

Hun lod som om hun blev forlegen; — „kære Herre, jeg vilde gærne være i Følge med Dem, men De tager sent Modet fra mig! Aa, kære Herre giv mig seks Kopek til et Glas Vin."

Raskolnikow greb i Lommen og gav hende tre Femkopekstykker.

„Aa, hvor De er sød!"

„Hvad hedder Du?"

„Spørg bare efter Dukliba."

„Nej, har Du nogensinde set Magen bemærkede en anden Kvinde af Gruppen og rystede paa Hovedet. „Det kunde da aldrig falde mig ind at tigge saadan· jeg vilde synke i Jorden af Skam, tror jeg."

Raskolnikow saa nysgærrig paa den, som talte. Hun var koparret, omtrent en trenive Aar gammel, med blaa Mærker i Ansigtet og hoven Overlæbe. Hun talte rolig og alvorligt.

„Hvor er det jeg har læst“, tænkte Raskolnikow, idet han gik videre, — „hvor er det jeg har læst, at en Dødsdømt en Time før Henrettelsen tænker eller siger, at en Dødsdømt en Time før Henrettelsen tænker eller siger, at selv om han skulde leve paa en Klippe oppe i Højden, paa et Sted, hvor han kun havde Plads til sine to Fødder — og rundtomkring kun saa Afgrunde, Havet, evigt Mørke, evig Ensomhed og evig Storm — selv om han skulde tilbringe sit hele Liv paa et saadant Sted tusind Aar saa vilde han dog foretrække det, fremfor at dø. Blot leve, leve, leve! Hvorledes, det er en Bisag, blot leve! .... Hvilken Sandhed! Gud, hvor sandt! Mennesket er dog ubetinget en Slyngel! ... men især den, som kalder ham en Slyngel!“ føjede han til efter et Minut.

Han kom ind i en anden Gade. „Ah! Krystalpaladset! Før talte Rasumichin noget om Krystalpaladset. Men hvad var det, jeg vilde her? Jo, læse! Sossimov sagde, han havde læst i Aviserne ...“

„Har De Aviser?“ spurgte han, idet han traadte ind i en rummelig og proper Restavration, der bestod af flere tildels tomme Værelser. Her sad et Par Gæster og drak The, og i et af de længst bortliggende Værelser sad et Selskab paa fire Personer og drak Champagne. Raskolnikow troede blandt hem at genkende Sametow, men kunde ikke tydelig skelne det paa Afstand.

„Mig er det lige meget!“ tænkte han.

„Ønsker De Brændevin?“ spurgte Opvarteren.

„Giv mig The. Og Aviser ...., saadan en

fem Dage gamle — Du skal faa gode Drikkepenge."

„Straks! Her er den for i Dag. Brændevin skulde det altsaa ikke være? . . ."

Theen og de gamle Aviser blev bragt ham. Raskolnikow satte sig til Rette og begyndte at lede.

Efter at han endelig havde ekspederet Forlystelser og Seværdigheder, kom han til Dagsnyt. „Styrtet ned ad en Trappe — Forbrændt i Drukkenskab — Ildebrand paa Peßki — Ildebrand paa Petersburger-Siden — endnu en Ildebrand sammesteds — atter Ildebrand dersteds . . . ." saa kom der atter Avertissementer om Forlystelser . . . „Ah, der! . . . ."

Endelig havde han fundet, hvad han søgte, og begyndte at læse; Linierne flimrede for Øjnene paa ham, men han læste dog hele Beretningen igennem og ledte hastigt i de følgende Numre efter de supplerende Notitser.

Hans Hænder skælvede i krampagtig Utaalmodighed, naar han vendte Bladet om.

Pludselig var der En, som satte sig ved hans Bord. Han saa op — det var Sametow, den selvsamme Sametow med Guldringe og Guldkæder, fortlokket, pomadiseret Haar, elegant Vest, noget luvslidt Frakke og ikke ganske rent Linned. Han var glad, i det mindste smilte han muntert og godmodigt. Ansigtet var lidt ophidset af Champagnen.

„Hvad! De her?" begyndte han forundret og i en Tone, som om han havde en gammel Bekendt for sig, — „endnu i Gaar sagde Rasumichin mig, at De ikke var ved Deres Bevidsthed. Det var mærkeligt! Jeg var oppe hos Dem . . ."

Raskolnikow havde anet hans Komme. Han lagde Aviserne fra sig og vendte sig til ham. Paa

hans Læber laa der et spodsk Smil, en pirrelig Utaalmodighed skinnede igennem.

„Jeg véd, at De var hos mig," svarede han, — „jeg hørte det. De ledte efter Strømpen .... Véd De vel, at Rasumichin er helt indtaget i Dem? De var jo ogsaa med ham hos denne Louise Iwanowna ... De véd nok hende, som De tog Parti for den Gang, De vinkede endda til Løjtnant Pulver, og han forstod det ikke straks; husker De? At han ikke kunde forstaa det! — Sagen var jo klar ... ikke sandt?"

„Men hvor han kan regne Stykker ud!"

„Løjtnanten?"

„Nej, Deres Ven, Rasumichin..."

„De fører imidlertid et behageligt Liv, Hr. Sametow; toldfri Adgang til de behageligste Huse! Hvem var det nu derinde, som hældte Dem Champagne i Halsen?"

„Javel, vi tog os et godt Glas derinde!... Hvorfor ikke, som De sagde ... vi hældte i os!"

„Naa hvad? Man tager alting med! Ikke sandt?" Raskolnikow lo højt. „Det betyder ingen Ting, min Ven, bryd Dem ikke om det — føjede han til og slog Sametow paa Skulderen: — jeg mener ikke noget ondt med det, „det er jo bare for Spøg, som han sagde Arbejderen, der pryglede Mikka ... i Affæren med den myrdede Pantelaanerske."

„Hvad véd De egenlig om den Sag?"

„Jeg véd maaske mere om den end De!"

„Hvor De er underlig .... De er vist endnu syg? De burde ikke have gaaet ud saa snart."

„Saa De synes, at jeg er underlig?"

„Ja. Hvad læser De der .... Aviserne?"

„Ja, Aviserne."

„Staar der meget om Ildebrand i dem?"

„Ildebrande interesserer ikke mig." — Han kastede et ejendommeligt Blik paa Sametow, og et haanligt Smil krusede atter hans Læber. „Nej, det er ikke om Ildebrande, jeg læser," vedblev han og blinkede til Sametow. „Tilstaa De kun, kære unge Mand, at De forskrækkelig gærne vilde vide, hvad jeg nu har læst."

„Ikke paa nogen Maade, jeg spurgte lige hen i Vind og Vejr . . ."

„Hør nu, De er jo et dannet Menneske, bevandret i Literaturen . . . ikke sandt?"

„Jeg var i sjette Gymnasialklasse," svarede Sametow med Værdighed.

„Helt oppe i sjette! . . . Ak, Du min søde Unge med Skilning i Nakken og Ringe paa Fingrene — en rig Mand! — Fy, Fanden hvad De er for en elskværdig Slubbert." Raskolnikow lo ham lige op i Ansigtet med sin nervøse Latter. Den anden trak sig uvilkaarlig tilbage just ikke fornærmet, men dog meget forbavset.

„Ah, hvor besynderlig! . . ." bemærkede Sametow alvorligt. „Det forekommer mig, som om De endnu fantaserer."

„Jeg . . . fantasere? Der lyver Du, min lille Ven! . . . Du synes altsaa, jeg er underlig? Men interessant, ikke sandt?"

„Javel, ganske vist."

„Nu vilde De dog gærne for Eksempel vide, hvad det er, jeg kan have læst der; hvad jeg ledte efter i de gamle Aviser. Se bare, hvor mange Numre jeg har ladet Opvarteren bringe mig. Er det ikke mistænkeligt, he?"

„Men saa sig mig dog...

„Gør mig nu den Tjeneste at spidse Ørene!"

„Hvad skal nu det betyde!"

„Det skal jeg siden forklare Dem, men nu,

min allerkæreste, meddeler jeg Dem... nej, endnu bedre: jeg tilstaar... Nej, heller ikke det var rigtigt: jeg aflægger en Tilstaaelse, og De forhører mig! Altsaa jeg aflægger den Tilstaaelse, at jeg har læst, at jeg har interesseret mig for, at jeg har ledt efter. ." Raskolnikow gjorde en Pavse og kneb Øjnene — „at jeg er kommen hid for at lede efter Beretninger ... om Mordet paa den gamle Embedsmandsenke!" tilføjede han endelig næsten hviskende og nærmede sit Ansigt tæt ind til Sametows. Denne saa stivt paa ham uden at røre sig. Sametow huskede senere, at de begge to derpaa havde været tavse et helt Minut og gensidig stirret paa hinanden.

„Naa, hvad er der med det, at De har læst?" raabte han pludselig uvilligt og utaalmodigt, — „hvad kommer det mig ved? Hvad er der med det?"

„Det er den samme gamle," vedblev Raskolnikow atter hviskende, idet han ikke gav Agt paa Sametows Udbrud, — „den samme, kan De huske, som der blev talt om paa Politikontoret, da jeg besvimede. Kan De huske? Naa, begriber De nu?"

„Ja, hvad skal saa det betyde? Hvad er det, jeg skal begribe?" sagde Sametow allarmeret.

Raskolnikows ubevægelige og alvorlige Ansigt forandredes øjeblikkelig, og ligesom før brød han pludselig atter ud i den nervøse Latter; aldeles som om han ikke længere kunde holde den tilbage. I det samme stod det Øjeblik pludselig for ham med overordenlig Klarhed, da han stod bag hin Dør med Øksen i Haand, da Dørkrogen hoppede, da de Udenforstaaende bandede og skældte, og da han pludselig vilde raabe til dem, række Tunge ad dem, drille dem og le, le, le!...

„Enten er De forrykt, eller... sagde Sametow

— og stoppede ligesom ramt af en Tanke, der pludselig foer ham gennem Hovedet.

„Naa, „eller?" Hvad for et „eller?" Naa, hvad saa! kom med det!"

„Ingenting!..." svarede Sametow ærgerlig; „det Hele er Vrøvl!"

Begge tav.

Efter det pludselige Latteranfald var Raskolnikow bleven eftertænksom og mørk. Han lænede sig mod Bordet og støttede Hovedet i Haanden. Det syntes, som om han aldeles havde glemt Sametow.

Tavsheden varede temmelig længe.

„Hvorfor drikker De ikke Deres The? . . . den bliver kold," sagde Sametow.

„The? . . . gærne for mig . . . Raskolnikow tog en Slurk, stak et Stykke Brød i Munden, og idet han betragtede Sametow, syntes han pludselig at huske alt og at vaagne op igen; hans Ansigt antog atter det tidligere spodske Udtryk.

Han blev ved at drikke The.

„Nu for Tiden sker der mange saadanne Slyngelstreger," sagde Sametow. „Nylig læste jeg i Moskwaer Tidende, at de havde grebet en hel Falskmøntnerbande dèr. Det var et formeligt Selskab; de havde lavet Pengesedler."

„Aa, det er allerede længe siden! Det er en hel Maaned siden, jeg læste om det," svarede Raskolnikow roligt. — „Det er altsaa Skurke, mener De?" — tilføjede han.

„Naturligvis, hvad ellers?"

„Det? . . . Børn er det, Grønskollinger, men ikke Skurke! Et helt halvt hundrede Personer slaar sig sammen om sligt! Er der nogen Mening i det? Tre vilde jo have været for mange, og hver af dem maatte endda kunne stole paa de andre som paa sig selv. En eneste behøver jo bare at snakke

over sig i en Rus, og det Hele gaar Fanden i Vold! Grønskollinger er det! At tage upaalidelige Folk til at veksle falske Pengesedler! betro en saa vigtig Sag til den første den bedste! Naa, sæt at det havde lykkedes for disse Grønskollinger; hver enkelt af dem havde inkasseret en Million, men saa? . . . hele Livet igennem! Da var det fornuftigere at hænge sig straks! Ikke engang Vekslingen af Sedlerne forstod de sig paa. En af dem skulde modtage femtusinde paa et Kontor — og saa begyndte han at skælve. Han tæller fire tusinde efter, og det femte tusind putter han til sig utalt bare for at komme saameget hurtigere afsted. Naturligvis vækker det Mistanke. Og saa røg det Hele i Lyset bare for en eneste Dumrians Skyld. Er der nogen Mening i det?"

„At Hænderne kunde skælve paa ham," faldt Sametow ind, — det er nok muligt. Ja, jeg er fast overbevist om, at det kan forekomme; det kan man ofte ikke undgaa."

„Ikke det?"

„Som om De var i Stand til det? Nej, jeg kunde det i det mindste ikke! at risikere saadant noget for en Belønning af hundrede Rubler! At gaa ind med falske Penge paa et Kontor, hvor de er indeksercerede i saadanne Sager — nej, jeg vilde absolut blive forlegen. Og De med! tror De ikke det?"

Raskolnikow fik Lyst til at række Tunge ad ham. En Kuldegysning gennemfoer ham.

„Jeg vilde have baaret mig anderledes ad," sagde han. „Jeg vilde have taget Sagen saaledes: det første Tusind vilde jeg have talt efter fra alle fire Hjørner af Sedlerne og set nøje paa hver eneste Seddel, saa vilde jeg have taget det andet Tusind, tællet det efter omtrent halvvejs, for Eksempel taget en Halvtredsrubel-Seddel ud af Bunken, holdt den

op mod Lyset, vendt den om, atter holdt den mod Lyset, som om den kunde været falsk; jeg vilde sagt, at jeg var ængstelig, fordi en Slægtning af mig havde tabt femogtyve Rubler paa den Maade, og saa havde jeg fortalt en hel Historie. Naar jeg saa var kommen til det tredje Tusind, vilde jeg atter have taget det andet frem under Paaskud af, at jeg ikke var sikker paa, om en Pakke var rigtig, — og paa den Maade vilde jeg have gjort det med alle fem Tusind. Naar jeg saa var færdig, havde jeg igen taget en Seddel ud af det fjerde og det andet Tusind, atter holdt dem op mod Lyset, atter ytret Tvivl og sagt: „Aah, vær saa god at bytte den" — Kassereren havde jeg bragt til Fortvivlelse, han vilde have været bange for, at han aldrig skulde blive af med mig; Naar jeg saa endelig var færdig og havde aabnet Døren, vilde jeg atter have vendt tilbage, bedet om Undskyldning og spurgt om et eller andet, bedet om en Oplysning — se saadan vilde jeg have baaret mig ad!"

„Aa, hvor De arrangerer udmærket," mente Sametow og lo. — „Men her er det bare under en Samtale, i Virkeligheden var De nok ogsaa snublet over et eller andet. Jeg siger Dem, at jeg ikke tror, at en durkdreven Gavtyv, end sige en saadan som De og jeg, skulde kunne svare for sig selv i et saadant Tilfælde. Men hvorfor behøver vi at gaa saa langt; — vi har jo et nærmere Eksempel her i vor egen Bydel, den myrdede gamle. Det var dog sikkert nok en desperat Karl . . . . ved højlys Dag at risikere alt! og kun et rent Under har reddet ham — men Hænderne maa dog have skælvet paa ham: at stjæle forstod han ikke, det kunde han ikke gennemføre; det er tydeligt nok bevist . . . ."

Raskolnikow syntes ligefrem at blive fornærmet.

„Saa, har han bevist det? Men saa sæt i ham da!" udbrød han spydigt.

„Naa, hvad kommer det Sagen ved, han bliver nok fanget."

„Af hvem? Vil De maaske fange ham? Saa faar De vist Lov til at løbe længe! Hos Jer er det jo en Hovedopgave at lægge Mærke til, hvem der giver mange Penge ud. Naar nogen har været knapt beslaaet og saa pludselig begynder at „slaa om sig" med Penge — ja saa naturligvis, saa har De ham! Et Barn kan føre an, naar det bare vil."

„Det er netop fordi de alle bærer sig ad paa den Maade!" svarede Sametow. „Først kommer en og myrder paa den listigste Maade, vover sit Liv — og saa lader han sig straks efter fange paa en Knejpe. For det meste tager man dem, naar de slotter sig med Penge. Alle er jo ikke saadanne nogen snu Fyre som vi! De vilde naturligvis ikke gaa paa Knejperne."

Raskolnikow rynkede Øjenbrynene og saa' stivt paa Sametow.

„Det lader til, De finder Smag i det, og nu ogsaa gærne vilde vide, hvorledes jeg havde handlet i dette Tilfælde?" spurgte han uvilligt.

„Ja, jeg skal ikke nægte, at jeg gærne vilde vide det," svarede Sametow fast og alvorligt. Han blev næsten for alvorlig.

„Vil De virkelig meget gærne vide det?"

„Ja, meget gærne."

„Godt. Jeg vilde altsaa gjort saaledes," begyndte Raskolnikov og nærmere atter sit Ansigt til Sametows, betragtede ham stivt og hviskede, saa at Sametow endog foer lidt sammen. — „Jeg vilde altsaa gaaet saaledes til Værks: Penge og Værdisager havde jeg uden Ophold baaret hen til en eller anden afsides øde Plads, hvor der ikke er Huse, men

bare Plankeværker og hvor der næsten ikke kommer Folk, — en Køkkenhave eller saadant et Sted. I Forvejen vilde jeg have udsøgt en Sten, omtrent et halvt Centner tung, et eller andet Sted i en Krog, under et Træ; denne Sten, som maaske kunde have ligget der i mange Aar, vilde jeg have væltet tilside — derunder maatte der vel være en liden Fordybning — og i denne Fordybning vilde jeg have lagt Pengene og Værdigenstandene. Saa havde jeg væltet Stenen ovenpaa, saaledes som den før laa, havde trampet Jorden godt til med Fødderne og gaaet min Vej. Derefter havde jeg i et Aar, eller to, tre Aar, ikke taget noget derfra, — naa, og saa kunde De jo have givet Dem til at søge!"

„De er gal!" sagde Sametow, der nu ogsaa næsten hviskede og pludselig rykkede bort fra Raskolnikow.

Dennes Øjne lynede, han var bleven frygtelig bleg og hans Overlæbe dirrede. Han bøjede sig ganske tæt ind til Sametow og bevægede Læberne uden at sige noget; det varede omtrent et halvt Minut; han vidste, hvad han gjorde, men kunde ikke lade være.

Den frygtelige Tilstaaelse vilde rive sig løs fra hans Læber, ligesom hin Dag, da han traf Krogen fra Døren: nu, nu maatte det frem, nu, med det samme. Han aabnede Munden! ...

„... Naa, og hvis det nu virkelig var mig, som havde dræbt den gamle og Lisbeth?" sagde han pludselig.

Sametow saa' forstyrret op paa ham og blev saa hvid i sit Ansigt som Borddugen. Hans Læber fortrak sig til et Smil.

„Det vilde være umuligt!" sagde han med knap hørlig Stemme.

Raskolnikow saa' ondskabsfuldt paa ham, — han var atter kommen til Besindelse.

„Tilstaa nu, at De troede det? Hvad? Ikke sandt?"

„Aldeles ikke! Nu mindre end nogensinde!" sagde Sametow hurtigt.

„Naa, nu har jeg Dig endelig! Musen gik i Fælden! Altsaa troede De det alligevel, siden De nu „mindre end nogensinde" tror det.

„Ikke paa nogen Maade!" raabte Sametow synlig forvirret, „men det var altsaa Deres Hensigt at skræmme mig paa den Maade for at komme til det Resultat."

„Altsaa, De troede det ikke? Og hvad talte De om, da jeg gik fra Politikamret? Og hvorfor forhørte Løjtnant Pulver mig, da jeg vaagnede af Besvimelsen? Hej, Opvarter, hvor meget er det?"

Han tog sin Hue og rejste sig.

„Tredive Kopek," svarede Opvarteren.

„Der har Du tyve Kopek i Drikkepenge; — se her, hvor mange Penge jeg har!" føjede han til, idet han rakte sin skælvende Haand med Papirpengene hen mod Sametow: Røde og blaa Sedler, fem og tyve Rubler. Hvor har jeg dem fra? Og hvor har jeg de nye Klæder fra? De véd jo, at jeg ikke ejede en Kopek! Min Værtinde har De vel allerede udfrittet .... Naa, nok om det! Paa behageligt Gensyn!"

Han gik, med skælvende Lemmer og i en næsten hysterisk Ophidselse, der dog ogsaa indeholdt en Del smærtelig Vellyst, — men forøvrigt mørk og forskrækkelig udmattet. Hans Ansigt var krampagtig fortrukket som efter et Krampetilfælde. Hans Udmattelse voksede stundom pludselig, og ligesaa pludselig kom Kræfterne tilbage, eftersom Ophidselsen steg eller blev svagere.

Sametow, som var bleven alene tilbage, sad endnu længe paa samme Plads, hensunken i Eftertanke.

Raskolnikow havde ufrivilligt omstødt alle de Tanker, han havde dannet sig om Mordsagen, og fast grundet en hel ny Anskuelse hos ham.

„Ilja Petrowitsch — er en Dumrian!" blev det afgørende Resultat.

Knap havde Raskolnikow aabnet Døren til Gaden, før han paa Trappen stødte paa Rasumichin, der var i Færd med at træde ind.

De var nær ved at støde Hovederne mod hinanden.

Rasumichin var i højeste Grad forbavset, men pludselig lynede den hæftigste Vrede i hans Ojne.

„Naa saa Du er altsaa her?" skreg han højt op. „Flygtet fra Sygesengen! Og jeg, som ledte efter Dig under Sofaen! Paa Loftet var vi ogsaa, og Nastasia var lige ved at faa sig en Dragt Prygl for din Skyld . . . Og nu er Du her! . . . Rod'ka, hvad skal det betyde? Sig nu Sandhed! Tilstaa al Ting, hører Du?"

„Det skal betyde, at jeg er ked af Jer allesammen, og at jeg vil være i Fred!" svarede Raskolnikow roligt.

„Være i Fred? Og Du kan knapt staa, Du er bleg som et Lig og kan knapt trække Vejret! Din Nar! . . . Hvad har Du at gøre her i Krystalpaladset? Sig det straks!"

„Lad mig være!" sagde Raskolnikow og vilde gaa forbi. Men dette blev dog Rasumichin for grovt, og han greb ham i Skulderen.

„Lade Dig være? Det understaar Du Dig i at sige!" Jo-ho! véd Du, hvad jeg nu vil gøre med Dig? Jeg vil tage Dig ved Kraven og binde Dig sammen og slæbe Dig hjem, og der skal Du faa

Lov at blive under Laas og Lukke — ser Du det vil jeg!"

„Hør nu, Rasumichin," begyndte Raskolnikow sagte og tilsyneladende ganske rolig, — „ser Du da ikke, at jeg ikke ønsker nogle Velgærninger af Dig? Hvad er det for en Lyst Du har til at trænge Dig ind med Velgærninger paa dem, som — spytter paa dem! Og paa dem, som ikke hverken vil eller kan taale dem! Hvorfor søgte Du mig, da jeg begyndte at blive syg? Maaske vilde jeg have været glad ved at dø? Har jeg ikke i Dag tydelig nok vist Dig, at Du plager mig — at Du er mig imod? Hvad Glæde kan man have i at plage Folk! Jeg forsikrer Dig, at dette hindrer mig i at blive rask, det irriterer mig uafbrudt. Sossimow gik jo sin Vej for ikke at plage mig! For Guds Skyld, lad Du mig ogsaa være i Fred! Og hvad berettiger Dig egentlig til at holde mig tilbage med Magt? Mærker Du da ikke, at jeg nu taler fuldkommen fornuftigt? Vær saa god at sige mig, hvorledes jeg skal bede Dig, for at Du kan lade mig være i Fred og forskaane mig for dine Velgærninger! Lad mig saa være utaknemlig, gemen, men for Guds Skyld lad mig være i Fred! Lad mig være! Lad mig være!"

Han havde begyndt rolig og glædet sig til i al Sindighed at faa givet sit onde Lune Luft, men han endte i Vrede og aandeløs som forhen med Lushin.

Rasumichin stod et Øjeblik uden at gøre en Bevægelse, men saa betænkte han sig og slap Taget.

„Naa, saa gaa Fanden i Vold!" sagde han sagte og næsten eftertænksomt. — „Holdt," raabte han pludselig, da Raskolnikow vilde gaa, „hør, hvad jeg siger: Jeg erklærer herved, at I allesammen, fra den første til den sidste, er Fjasemagere og Storskrydere! Naar blot en af Jer en Gang faar en

lumpen Sygdom — saa gør I akkurat som Hønen med Ægget. Ikke en Gang dèr kan I lade være at smykke Jer med fremmede Fjær. Intet Spor af selvstændigt Liv er der i Jer! I er lavet af Spermacetsalve og i Stedet for Blod har I Valle i Aarerne. Ingen af Jer skænker jeg den ringeste Tiltro! Det første, I tænker paa, er hvorledes I fremfor alt og til enhver Tid kan komme til at ligne andre Mennesker saa lidt som muligt! Rør Dig ikke af Flækken," raabte han rasende, da han mærkede, at Raskolnikow var i Begreb med at gaa, „hør alt, hvad jeg siger! Du véd, at der kommer nogen til mig i Aften for at indvie min ny Bolig; maaske er en og anden allerede kommen, men jeg har bedt Onkel være hjemme for at tage imod dem; jeg kommer netop derfra. Altsaa, hvis Du ikke er en Nar, en ganske ordinær Nar, en fuldkommen Nar, en Oversættelse af det udenlandske! . . . ser Du Rodja, jeg tilstaar jo, at Du er en rask Fyr, men Du er en Nar! — altsaa, endnu en Gang, hvis Du ikke var en Nar, saa vilde Du heller komme til mig i Dag og være hos mig til Aften, end gaa og slide dine Støvler til Unytte. Da Du nu en Gang er gaaet ud, saa er der ikke mere at gøre ved det! Jeg skulde skaffe Dig en blød Lænestol — min Værtinde har en — og hos mig kunde Du faa Te og Selskab . . . er ikke det nok for Dig, saa skal jeg sørge for Sengeleje til Dig, — paa den Maade kunde Du jo i al Fald komme til at ligge derinde mellem os. Sossimow kommer ogsaa. Vil Du?"

„Nej."

„Du lyver!" raabte Rasumichin utaalmodig, hvorfra véd Du det? Du kan jo ikke svare for Dig eslv! For Resten forstaar Du Dig ikke heller paa det. Jeg har tusinde Gange selv lagt mig ud med Folk paa samme Maade, men saa er jeg kommen

igen . . . Man skammer sig tilsidst og kommer igen! Glem altsaa ikke, jeg bor i Huset Potschinkow, tredie Etage . . ."

„Paa den Maade skulde De altsaa endog gærne lade Dem prygle, Hr. Rasumichin, bare for at have den Fornøjelse at øve Velgærninger!"

„Hvem? jeg? hvilken Idé — jeg drejer Halsen om paa den, som siger det! Altsaa i Huset Potschinkow Nr. 47, i Embedsmanden Babuschins Lejlighed."

„Jeg kommer ikke, Rasumichin!" Raskolnikow vendte sig om og gik.

„Jeg tør vædde hvad det skal være, at Du kommer!" raabte Rasumichin, „ellers er Du — ellers vil jeg ikke mere vide af Dig! Holdt vendt! Er Sametow derinde?"

„Ja."

„Har Du set ham?"

„Ja."

„Og talt med ham?"

„Ja."

„Om hvad? Naa, det er ligemeget, rejs ad Helvede til jeg bryder mig ikke om at vide det! Potschinkow, 47, Babuschin! — glem det ikke!"

Raskolnikow gik til Havegaden og drejede om Hjørnet, mens Rasumichin stod eftertænksom og saa efter ham. Endelig gjorde han en resigneret Bevægelse og vilde netop til at gaa ind i Huset, men blev staaende midt paa Trappen.

„Fanden staa i det!" sagde han næsten højt, „han taler fornuftigt, og alligevel er det, som om... Men jeg er jo en Nar! ... som om ikke Forrykte ogsaa kunde tale fornuftigt? Og det lader som om Sossimow frygter noget af den Slags!" Han bankede med Fingeren paa Panden.

„Sæt nu, at han ... men hvordan kan man ogsaa lade ham gaa alene i den Tilstand? Han drukner sig maaske ... Fy for Pokker, der har jeg gjort en slem Bommert! det gaar ikke!" — og han løb tilbage igen for at faa fat i Raskolnikow, men hvert Spor af denne var allerede væk. Han rømmede sig og gik med hurtige Skridt tilbage til Krystalpaladset for at udspørge Samatow.

Raskolnikow gik direkte til Broen, stillede sig midt paa den, lænede sig med begge Albuer ud over Rækværket og saa ud i det Fjærne.

Da han skiltes fra Rasumichin, var han atter bleven saa svag, at han knapt havde kunnet slæbe sig afsted. Han havde helst sat sig ned eller lagt sig et eller andet Sted paa Gaden.

Han stirrede mekanisk paa Vandet, paa det rosenfarvede Genskin af Aftenrøden, paa Husene, der svandt i det begyndende Tusmørke, paa et fjærnt Vindue et Steds oppe i et Kvistkammer, der straalede som Ild af de sidste Solstraaler; paa Kanalens dunkle Vandspejl ... og det saa ud til, at han med særlig Opmærksomhed saa derned.

ndelig begyndte røde Ringe at svæve for hans Ojne, Husene drejede sig, de Forbigaaende, Strandbredden, Ekvipagerne — alt drejede sig og dansede i Ring.

Pludselig fo'r han sammen. Et uhyggeligt og frygteligt Syn reddede ham atter fra Afmagt.

Han mærkede at nogen stillede sig paa den højre Side af ham; han drejede sig og saa et svært Kvindemenneske med et Tørklæde paa Hovedet; hendes Ansigt var langagtigt og gult med rødsprængte, indfaldne Ojne. Hun saa ham lige ind i Ansigtet, men lagde øjensynlig alligevel ikke Mærke til sine Omgivelser. Pludselig støttede hun sig med højre Haand paa Rækværket, løftede det højre Ben op over

Gittret, derefter det venstre — og styrtede i Kanalen.

Det smudsige Vand aabnede og slugte for et Øjeblik sit Offer, men straks efter kom hun atter op paa Overfladen, flød langsomt med Strømmen; Hovedet og Fødderne hang nede i Vandet, kun Ryggen og det som en Blære opblæste Skørt var synligt.

„Der er En, som drukner sig! Der er En, som drukner sig!“ raabte en Mængde Stemmer. Folk løb til og begge Bredder fyldtes med Tilskuere. Paa Broen og omkring Raskolnikow samlede der sig en Masse Folk, der pressede og trykkede ham bagfra.

„Herregud, det er jo vor Afroßinjuschka!“ *) raabte en grædefærdig Kvindestemme lige ved Siden af ham. „Aa Gud, red hende, hjælp hende op!“

„En Baad, skaf en Baad!“ raabtes der blandt Mængde.

Men det var unødvendigt; en Politibetjent var sprunget ned paa de Trin, som førte til Kanalen, kastede Frakke og Støvler af sig og sprang i Vandet.

Arbejdet var let, den druknede flød nogle Fod fra Bredden, han greb hende med sin højre Haand i Klæderne og med den venstre greb han en Stang, som en Kammerat rakte ham, og den druknede blev halet op.

Man lagde hende paa Trappens Granitstene. Hun kom snart til sig selv, rejste sig og satte sig overende. Derpaa begyndte hun at nyse og snøfte og strøg de vaade Klæder ned med Hænderne. Hun mælede ikke et Ord.

„Hun har drukket, til der dansede smaa Djævle for Øjnene paa hende!“ hylede den samme Kvindestemme, der nu befandt sig ved Siden af Euphrosyne, „det var ikke længe siden hun vilde hænge sig, og de

*) En Fordrejelse af Navnet Euphrosyne.

skar hende ned. Jeg var vare et lille Ærinde nede i Urteboden, og havde ladet den lille Pige være hos hende for at passe paa hende — og saa skulde der ske en saadan Ulykke! Hun er Smaaborgerinde, lille Far, og hører os til; her ved Siden af i det andet andet Hus fra Hjørnet, her omme . . ."

Folkemassen spredte sig, Politiet tog sig endnu af den druknede og en Stemme raabte: „Paa Politistationen med hende!"

Raskolnikow saa paa hende med en besynderlig Følelse af Ligegyldighed og Mangel paa Deltagelse; dette Skuespil var ham modbydeligt.

„Nej, det er modbydeligt, dette Vand . : ." aumlede han for sig selv. „Mere er der ikke at se her," tilføjede han, „det lønner sig ikke Umagen at vente. Ja det var Politikamret . . hvorfor er ikke Sametow paa Stationen? efter Klokken ni maa det være aabent . . ." Han vendte Ryggen til Rækværket og saa sig om.

„Naa, og hvad gør saa det! . . . for mig gærne!" sagde han med Betoning, satte sig i Bevægelse og tog Vejen mod Politistationen.

Det var som om hans Hjærte var hørt op at slaa og han kunde ikke tænke. Endog Ængstelsen var borte og der var intet Spor mere af den forrige Energi, da han gik hjemme fra med den Tanke: der maa blive en Ende paa det! Der var indtraadt fuldstændig Ligegyldighed.

„Er det nu ogsaa Enden paa det?" tænkte han og gik langsomt og slapt langs Kanalbredden. „Men jeg vil alligevel have en Ende paa det, jeg vil . . . Er det nu ogsaa Enden paa det? Aa, det gør det samme! I al Fald faar jeg et Rum paa et Par Kvadratalen — he! Altsaa virkelig Ende paa det? . . Skal jeg sige dem det — eller ikke? Eh . . . Fanden ivold med det Hele. Og træt er jeg ogsaa; bare jeg kunde

sætte mig eller lægge mig et Sted! Jeg skammer mig bare over denne Dumhed! For Resten, det spytter jeg ogsaa paa! . . . Fy, hvad for Dumheder Ens Hoved ogsaa kan komme til at rumme!"

Vejen til Politistationen gik ligefrem forbi det andet Hjørne til Venstre; herfra og til Stationen var der kun nogle faa Skridt.

Men da han var kommen til det første Hjørne, blev han staaende, grundede lidt, bøjede ind i Sidegaden og gjorde en Omvej gennem to Gader — maaske uden Hensigt, maaske ogsaa for ikke at forhaste sig.

Han gik og stirrede ned mod Jorden. Pludselig var det, som om han hørte nogen hviske sig i Øret. Han løftede Hovedet og saa, at han stod ved hint Hus, lige ved Porten. Siden den Aften havde han ikke været her.

Et uafviseligt og uforklarligt Ønske holdt ham fast.

Han gik ind i Huset, passerede gennem Porten og steg ad den bekendte Trappe op i fjerde Etage.

Der var meget mørkt paa den smalle og stejle Trappe. Han blev staaende paa hver Trappeafsats og saa sig om. I Forstuen til første Etage var Vinduesrammerne taget helt ud; „det var de ikke den Gang," tænkte han. „Der er den Lejlighed i anden Etage, hvor Nikolaschka og Mit'ka arbejdede; den er lukket og Døren er nymalet; den skal altsaa lejes bort. Der er tredie Etage, og her er fjerde . . . Her var det!" Han kunde ikke bestemme sig; Døren til den Lejlighed stod paa vid Væg, der var Folk derinde og der hørtes Stemmer; — det havde han ikke ventet.

Han stod raadvild et Øjeblik, saa traadte han nærmere og gik ind.

Ogsaa denne Lejlighed blev restavreret, der var

Haandværkere derinde og det bragte ham lidt ud af Fatning. Uden at vide hvorfor havde han indbildt sig, at det Hele vilde se ud ligesom da han forlod det; selv Ligene maatte ligge paa de samme Steder paa Gulvet. Men nu saa han nøgne Vægge, ingen Møbler, — besynderligt! Han gik hen til Vinduet og satte sig i Vindueskarmen.

Der var to Arbejdere derinde, begge unge Fyre. Den ene af dem var næsten endnu et Barn. De klistrede nye Tapeter paa Væggene, hvide Tapeter med lilla Blomster, i Stedet for de forrige gule, afblegede og snavsede fra Pantelaanerskens Tid.

Raskolnikow var ganske ærgerlig over det; han saa fjendtligt paa disse nye Tapeter, som om det gjorde ham ondt, at man forandrede alting.

Arbejderne var øjensynlig forsinkede; nu rullede de skyndsomt deres Papir sammen og gjorde sig i Stand til at gaa. De havde knapt mærket, at Raskolnikow var kommen derind. De talte med hinanden.

Raskolnikow foldede Armene over Brystet og hørte efter.

„Hun kommer altsaa til mig om Morgenen," sagde den ældre til den yngre, „ganske tidlig om Morgenen og i stiveste Puds. — „Hvorfor pynter Du Dig saadan for min Skyld, hvorfor pynter Du Dig for at komme herop?" — Saa siger hun til mig: „Tit*) Wassiljewitsch," siger hun, „fra nu af vil jeg være ganske til Deres Tjeneste." — Ser Du, saadan er det altsaa! Og hvor hun var pyntet — eller en Modejournal, ganske som efter en Modejournal."

„Hør, lille Onkel, hvad er det for noget,

*) Titus.

Modejournal?" spurgte den yngre; han stod aabenbart i Lære hos „lille Onkel".

„Modejournal, lille Broder, jo ser Du, det er Billeder, malede Billeder; de kommer hertil med Posten til Skræderne hver Lørdag fra Udlandet; og ser Du bare for at vi kan faa at vide, hvordan alle og enhver skal klæde sig, ser Du, baade den mandlige saavel som ogsaa den kvindelige Slægt, forstaar Du vel. Det er en Tegning, som de kalder det. Den mandlige Slægt maler de mest af i lange Frakker, men for den kvindelige Slægt findes der saa mange Slags forskellige kulørte Billeder, lille Broder, saa Du kan ikke gøre Dig nogen Forestilling om det."

„Ja, der findes rigtignok mange underlige Ting i dette Piter*), det er vist," raabte den yngre ganske begejstret, „al Ting findes her — undtagen Far og Mor!"

„Ja, med Undtagelse af dem — ja ja — saa finder Du al Ting her," sagde den ældre afgørende.

Raskolnikow rejste sig og gik ind i det andet Værelse, hvor før Kufferterne, Sengen og Kommoden havde staaet; Værelset syntes ham nu at være blevet saa lille. Tapeterne var endnu de samme, i Hjørnet var endnu det Sted tydelig synligt paa Tapetet, hvor Helgenskabet havde hængt.

Han saa sig om og gik atter hen til sin forrige Plads. Den ældste af Arbejderne skævede hen til ham.

„Hvad søger De her?" spurgte han pludselig og vendte sig mod ham.

I Stedet for at svare rejste Raskolnikow sig, gik udenfor Døren og ringede paa Klokken. Det var den samme Blik-Klang! Han ringede en Gang

*) Folkeliv Benævnelse for Petersborg.

til og endnu en Gang, lyttede, og genkaldte sig i Erindringen hine Begivenheder. Den gruelige, angstfuldt kvælende Følelse, han dengang havde kendt, genvaktes stedse klarere og klarere; for hver Gang han trak i Klokkestrengen, skælvede han; men han syntes at føle sig bedre ved det.

„Hvad søger Du? . . . Hvem er Du?" raabte Arbejderen og traadte ud til ham. Raskolnikow gik ind igen.

„Jeg vil leje Lejligheden," sagde han, „jeg vil se paa den."

„Om Natten lejer man ikke Lejligheder; for Resten maa De i saa Fald henvende Dem til Portneren!"

„Gulvet er vasket . . . det skal vel males?" vedblev Raskolnikow, „er der ikke noget Blod mere dèr?"

„Hvad for Blod?"

„Naturligvis af den Gamle og hendes Søster, som blev dræbte her! Der var en stor Blodpøl her . . ."

„Men hvad er Du egenlig for en Person?" sagde Arbejderen urolig.

„Jeg?"

„Ja."

„Saa det vilde Du altsaa vide? Gaa med hen paa Politistationen; dèr skal jeg sige Dig det."

Arbejderen saa forbløffet paa ham.

„Vi maa gaa — vi har spildt altfor megen Tid; kom Aljoschka*), vi maa lukke," sagde den ældre Arbejder."

„Naa, kom!" svarede Raskolnikow ligegyldigt og gik langsomt i Forvejen ned ad Trappen. „Hej,

*) Diminutiv for Alexis.

Portner!" raabte han, da han var kommen ned i Porten.

Flere Personer stod ved Indgangen fra Gaden og mønstrede de forbigaaende; begge Portnerne stod der ogsaa.

Raskolnikow gik lige hen til dem.

„Hvad vil De?" spurgte en af Portnerne.

„Har Du været paa Stationen?"

„Jeg kommer lige derfra; hvorfor det?"

„Er der nogen der endnu?"

„Ja."

„Er Assistenten der ogsaa?"

„Han var der et Djeblik. Hvorfor?"

Raskolnikow svarede ikke, men staaende ved Siden af ham hensunken i Eftertanke.

„Han har set paa Lejligheden," sagde den ældre Arbejder, som kom til.

„Hvilken Lejlighed?"

„Der, hvor vi arbejder. Han sagde: „Hvorfor har de vasket Blodet bort? Her," sagde han, „er der sket et Mord, og jeg kommer for at leje." Og han trak i Klokkestrengen, saa han nær havde revet den ned. „Kom," sagde han, „kom med til Stationen, saa skal jeg fortælle det Hele." Han var ligefrem paatrængende.

Portneren saa paa Raskolnikow med rynket Pande.

„Hvem er De forresten?" sagde han barsk.

„Jeg er Rodion Romanytsch Raskolnikow, forhenværende Student, og boer i Huset Schiele her i Gaden tæt ved, i Logis Nr. 14; spørg bare Portneren dèr, han kender mig." Raskolnikow sagde det langsomt og grundende, uden at vende sig, og saa ud mod den halvmørke Gade.

„Hvorfor kom De saa herop i Lejligheden?"

„For at se paa den."

„Og hvad er der at se paa den?"

„Aa, tag bare og bring ham paa Politistationen!" faldt pludselig en ny Stemme ind.

Raskolnikow saa over Skuldren hen paa den, som havde talt, og sagde ligesaa sagte og langsomt: „Kom!"

„Ja bring ham bare derhen!" vedblev den forrige, „hvad har han at gøre med det, hvad er det, han vil, he!"

„Beruset er han ikke, Gud véd, hvad han vil! . . ." mumlede Arbejderen.

„Men saa sig, hvad det er, De vil?" skreg Portneren atter til ham; han var bleven dygtig vred, — „hvorfor trænger Du Dig ind her?"

„Er Du maaske bange for Politistationen?" svarede Raskolnikow spottende.

„Bange, hvorfor det? Se Du til, at Du stikker af!"

„Det er en Tyveknægt!" raabte en kvindelig Stemme.

„Aa, hvad er der at staa og snakke om," raabte den anden Portner, en stor, svær Fyr, som bar Nøgler i Bæltet; . . . han er, naar alt kommer til alt, maaske en Tyveknægt . . . afsted med Dig!"

Han greb Raskolnikow i Armen og skubbede ham ud paa Gaden.

Raskolnikow snublede og var ved at falde; da han atter fik Ligevægten, saa' at endnu en Gang paa dem allesammen og gik videre.

„Det var en underlig Fyr," sagde Arbejderen.

„Ja, Menneskene bliver underligere Dag for Dag nu for Tiden," sagde Fruentimmeret.

„I skulde heller have bragt ham paa Stationen," sagde den mindste af Portnerne.

„Det lønner sig ikke at indblade sig med slig Folk," sagde den store Portner afgørende, „det er

vel bare en Tyveknægt, som det var om at gøre at komme her ind; indlader man sig med dem, saa bliver man dem aldrig kvit . . . vi kender det nok!"

„Skal jeg gaa — eller ikke?" tænkte Raskolnikow, idet han blev staaende paa et Gadehjørne og saa' sig om, som om han ventede paa det afgørende Ord fra en eller anden.

Men intet Steds fra kom der noget Svar; alt var stumt og dødt som de Stene, han stod paa; dødt for ham, for ham alene.

Pludselig, langt borte, et Par hundrede Skridt omtrent, dernede ved Enden af Gaden, — skimtede han i det stedse tiltagende Mørke et Opløb og hørte Skrig . . . Midt i Flokken stod en Vogn. Et Lys bevægede sig midt i Gaden.

„Hvad er det?" Raskolnikow drejede til højre og gik i Retning af Folkestimmelen. Han syntes ligesom at ville klamre sig til, og han smilte ved det; han tænkte paa sin faste Beslutning at gaa til Politistationen og vidste med Bestemthed, at saa ville der straks være en Ende paa det hele.

XIV.

Midt paa Gaden holdt en elegant Ekvipage, forspændt med et Par fyrige Graaskimler.

Der sad ingen indeni, og Kusken var stegen af og holdt Hestene ved Tømmen. Rundt omkring trængte Folk sig frem og foran Politiet. En af Politibetjentene havde en tændt Lygte og belyste dermed noget, som laa paa Gaden ved Siden af Hjulene.

Alle snakkede, skreg og klagede; Kusken vidste ikke,

hvad han skulde gøre, og gentog uafbrudt: Ak, hvilken Ulykke! Herregud, hvilken Ulykke!"

Raskolnikow trængte sig frem, saa godt det lod sig gøre, og fik endelig Øje paa Genstanden for al denne Uro og Nysgærrighed.

En overkørt Person laa bevidstløs paa Jorden. Han var, som det syntes, meget tarveligt klædt, men ikke i Bondedragt, og overstænket med Blod, som flød i Strømme fra Hovedet. Hans Ansigt var skamslaaet og fordrejet. Det var let at se, at dette var et alvorligt Tilfælde.

„Store Himmel!" jamrede Kusken, „jeg kunde da ikke have været forsigtigere! Ja, hvis jeg havde kørt rask eller ikke raabt og varskoet ham! Men jeg kørte ganske smaat og roligt. De har set det allesammen, og hvis de lyver, saa lyver jeg ogsaa. Men Gudbevars, fulde Folk tager sig jo ikke i Agt! Jeg synes endnu at se, hvordan han gik over Gaden, og dinglede og var ved at falde — saa raaber jeg baade en og to og tre Gange og holder Hestene an, men han gaar paa og falder lige under Hestehovene. Om han nu gjorde det med Vilje, eller fordi han var omtaaget, det skal jeg ikke kunne sige! . . . Hestene er unge og sky — de rykkede til paa engang, han skreg, og saa blev de endnu mere sky . . . og saa var Ulykken sket!"

„Ja, saadan var det!" raabte et Øjenvidne blandt Mængden.

„Han varskoede tre Gange, det er rigtigt nok!" bekræftede en anden.

„Akkurat tre Gange, det var vi Vidner til allesammen!" raabte en tredie.

Kusken var forøvrigt ikke overvættes nedtrykt. Man saa, at Ekvipagen maatte tilhøre en rig og anset Person, som sandsynligvis ventede paa den

et eller andet Sted; Politiet var allerede i Begreb med at tage denne Omstændighed i Betragtning.

Den Overkørte skulde til Politistationen, og derfra bringes til Hospitalet. Ingen kendte ham.

Imidlertid havde Raskolnikow trængt sig frem og bøjet sig ned. Da belyste Lygten den Ulykkeliges Ansigt, og han genkendte ham.

„Jeg kender ham!" raabte han, idet han trængte sig helt frem, „det er en afskediget Embedsmand, Hr. Marmeladow! Han bor her tæt ved, i Huset Kosel... Hurtigt, en Læge! Jeg betaler... her!" Han tog Penge op af Lommen og viste Politibetjenten. En mærkværdig Ophidselse havde grebet ham.

Politibetjentene var glade, at de havde faaet at vide, hvem den Forulykkede var. Raskolnikow opgav ogsaa sit Navn og sin Adresse og opførte sig som om det kunde have været hans egen Fader, for at den bevidstløse hurtigst muligt blev bragt hjem i sin egen Bolig.

„Her hen, det tredie Hus!" raabte han travlt, „til det Koselske Hus... han har sikkert nok været beruset og i Færd med at gaa hjem. Jeg kender ham, han er en Drukkenbolt... han har Familie... Kone og Børn. Det kan tage Tid, før han kommer til Hospitalet, men her hjemme kan vi vist straks skaffe en Læge; men før han kommer til Hospitalet, kan han være død...

Han fandt endog Lejlighed til at trykke en af Politibetjentene noget i Haanden; hans Fremgangsmaade var jo for Resten fornuftig og lovlig — i hvert Fald var Hjælpen her nærmere.

De løftede den Overkørte op og bar ham bort. Af hjælpsomme Folk var der nok. Det Koselske Hus var kun faa Skridt borte. Raskolnikow gik bagerst, holdt forsigtig i Hovedet og anviste Vejen.

„Herhen, herhen! Nu opad Trappen, Hovedet først, lad os vende ham om... saa, saa! Tak skal I have, jeg skal betale for Ulejligheden."

Katerina Iwanowna plejede, naar hun havde et Minut ledigt, at gaa op og ned i sit lille Kammer fra Vinduet til Kakkelovnen og tilbage igen, med Armene lagt over Kors paa Brystet, i lydelig eller hviskende Samtale med sig selv.

I den sidste Tid talte hun mere end sædvanlig med sin ældste Datter, den tiaarige Polenka, der, skønt hun endnu ikke forstod al Ting, i al Fald begreb, at Moderen behøvede hende; hun fulgte hende derfor stadigt med sine store, kloge Øjne, og var saa klog at lade, som om hun forstod al Ting.

Denne Gang klædte Polenka sin lille Broder af. Han havde hele D-gen været utilpas, og hun vilde nu have ham til Sengs. Drengen sad tavs og ubevægelig paa Stolen, han lyttede til Moderens og Søsterens Samtale og var artig.

Den lidt ældre Lydia stod klædt i sit forrevne Tøj og ventede til Turen kom til hende.

Døren til Trappen var aaben for idetmindste nogenlunde at skaffe Afløb for den Tobakstank, der trængte ind fra de andre Værelser, og som tvang den stakkels Svindsottige til lange, pinlige Hosteanfald.

Katerina Iwanowna syntes endnu elendigere end for en Uge siden, og paa hendes Kinder brændte de røde Pletter endnu værre end den Gang.

Hun talte med Polenka om sin lykkeligere Fortid, om sin første Mand, Børnenes Fader, og om sin egen Fader, „Civilobersten"; hun udskældte saa den Drukkenbolt, til hvem hun nu var lænket, omtalte Shawldansen ved hendes Afgang fra Institutet, og de Baller, hvor hun havde været med at danse. Derimellem hostede hun vedvarende, mens hun pintes

af Slimet, som hun havde Besvær med at faa hostet op.

Saa gav hun Polenka nærmere Besked om, hvorledes hun skulde lappe de Smaas Klæder, sørgede for Vand for om Natten at vaske Børnenes skidne Tøj, skældte atter ud over, at Drukkenbolten blev saa længe ude, thi hun vilde ogsaa vaske hans Skjorte — og saa paa en Gang opdagede hun det Tog, som kom op ad Trappen.

„Hvad er det?" skreg hun, da hun saa Folkene bære noget ind i hendes Kammer. „Hvad er det, De kommer med der? For Guds Skyld ... hvad er det?"

„Hvor skal vi lægge ham?" spurgte Politibetjenten og saa sig om, da de havde bragt den blodige og bevidstløse Marmeladow ind i Værelset.

„Paa Sofaen! Læg ham bare paa Sofaen, læg Hovedet herhen," sagde Raskolnikow.

„Han er bleven overkørt; han var drukken!" sagde en af Folkene.

Katerine Iwanowna stod der bleg og aandede tungt. Børnene var forfærdede. Den lille Lidotschka*) skreg højt, kastede sig om Halsen paa Polenka og skælvede hæftigt af Skræk.

Da Raskolnikow havde sørget for, at Marmeladow var anbragt, vendte han sig til Katerina Iwanowna og sagde hurtigt:

„For Guds Skyld, vær rolig; vær ikke bange! Han gik tværs over Gaden, og saa blev han overkørt af en Ekvipage; vær ikke urolig, han kommer nok til sig selv, jeg har ladet ham bringe herop, jeg har været her før, husker De? ... Han kommer nok til sig selv; jeg skal betale alt!"

*) Diminutiv for Lydia.

„Saa blev det altsaa Enden?" raabte Katerina Iwanowna fortvivlet og styrtede hen til Manden.

Raskolnikow mærkede snart, at denne Kvinde ikke hørte til dem, der øjeblikkelig falder i Afmagt. Hun lagde straks en Pude under den Ulykkeliges Hoved — ingen havde tænkt paa det. Katerina Iwanowna begyndte derpaa at klæde ham af og at undersøge ham, hun var nervøs travl, men tabte ikke Hovedet. Hun søgte kun at glemme alt andet, bed de skælvende Læber sammen og undertrykte det Skrig, som vilde bane sig Vej fra hendes Bryst.

Raskolnikow anmodede imidlertid en Mand om hurtigt at hente Lægen, som boede i Huset skraas overfor.

„Jeg har sendt Bud efter Lægen," begyndte han atter til Katerina Iwanowna, „vær De bare rolig, jeg skal klare Udgifterne. Er der ikke noget Vand her? . . . giv mig en Serviet, et Haandklæde, hvad som helst, men hurtigt! Vi véd jo ikke endnu, hvad Skade han har lidt og hvor meget . . . Han er bare saaret, ikke død, det er det eneste, som er sikkert. Nu kommer det an paa, hvad Lægen vil sige?"

Katerina Iwanowna løb hen til Vinduet; henne paa Stolen stod et Lerfad med Vand, som hun skulde have vasket i i Nat.

Katerina Iwanowna havde en meget stærk Renlighedssans og ofrede heller sin Nattero, end hun vilde have fundet sig i, at noget var skident; men da der ikke var Linned nok, saa var hun nødt til mindst to Gange om Ugen at benytte Natten til Vask.

Hun greb Fadet for at bære det hen, og var nær ved at falde med det.

Imidlertid havde Raskolnikow selv fundet et Haandklæde, dyppede det i Vandet og begyndte at vaske Marmeladows Ansigt.

Katerina Iwanowna stod ved Siden af og trykkede Hænderne mod sit Bryst, hun kunde knapt trække Vejret. Hun behøvede selv Hjælp.

Raskolnikow begyndte at begribe, at han maaske havde gjort urigtigt i at bringe den Forulykkede herop. Politibetjenten stod ogsaa og saa til uden at vide, hvad der nu skulde gribes til.

„Polja," raabte Katerina Iwanowna, „løb hen til Sonja, men skynd Dig! Hvis Du ikke træffer hende hjemme, saa sig til nogen i Huset, at Fader er bleven overkørt og at hun maa komme herhen lige saa snart hun kommer hjem. Skynd Dig, Polja! Der, tag Tørklædet paa."

„Løb saa rask Du kan!" raabte pludselig den lille Dreng henne paa Stolen og sank saa atter hen i Tavshed som før.

Imidlertid var Værelset blevet saa fuldt af Folk, at der ikke kunde falde et Æble til Gulvet. Politimændene havde fjærnet sig paa en nær; men han blev der og prøvede paa at faa de Uvedkommende til at gaa.

Men saa begyndte alle Madam Lippewechsels Lejebeboere at trænge sig ind fra de indre Værelser.

Katerina Iwanowna blev rasende.

„Bare de vilde lade ham dø i Fred!" skreg hun til dem. „Hvad er der at se paa?" . . . Og saa kommer de herind med Cigaretter! . . . Hun hostede. „Og med Hatten paa Hovedet! Ud med Jer! Jeg synes, I burde have Agtelse for en døende!"

Hosten kvalte hende næsten, men Tiltalen hjalp. De var aabenbart bange for Katerina Iwanowna.

Den ene efter den anden trak sig tilbage, og det var med dette indre Velbehag, som man kan mærke hos ethvert, endog det nærmeststaaende Menneske, naar der tilstøder en anden en pludselig Ulykke,

og for hvilket intet Menneske, uden Undtagelse, trods den sandeste Medfølelse og den inderligste Deltagelse, kan sige sig ganske fri.

Bag Døren hørte man for øvrigt allerede Stemmer, som talte om Hospitalet, og at man ikke burde sætte Husets Folk i en saadan Ophidselse.

„Man behøver vel heller ikke at dø!" raabte Katerina Iwanowna og var allerede paa Vej til at lukke Døren op og med haarde Ord at gøre dem derinde Situationen begribelig, da hun paa Dørtærskelen stødte paa Madam Lippewechsel selv.

Denne havde netop hørt om Ulykken og kom nu for at træffe sine Forholdsregler. Hun var et stridbart og uroligt tysk Kvindemenneske."

Paa daarligt russisk forlangte hun som Værtinde, at den overkørte straks skulde bringes til Hospitalet.

Katerina Iwanowna, som lige over for Madam Lippewechsel altid plejede at antage en storartet Tone, for at hun ikke skulde glemme „sin Stilling", kunde heller ikke nu lade være at unde sig denne Fornøjelse.

„Amalia Iwanowna," sagde hun, „jeg anmoder Dem om at passe lidt paa, hvad De siger! De ser selv, hvad der er sket med Sjemjon Sacharytsch, han ligger og skal dø. Jeg anmoder Dem om straks at lukke den Dør og ikke slippe nogen ind. Sørg De bare for, at han i det mindste kan dø i Fred, ellers forsikrer jeg Dem, skal Generalguvernøren selv i Morgen faa at vide, hvordan De har opført Dem. Fyrsten kendte mig den Gang jeg endnu var ugift, og han husker meget godt Sjemjon Sacharytsch, hvem han ofte har vist Godhed. Enhver véd, at Sjemjon Sacharytsch havde mange Venner og Beskyttere, og at han kun af Noblesse holdt sig borte fra dem, fordi han kendte sin ulykkelige Svaghed; men nu — her

pegede hun paa Raskolnikow — hjælper en ung højmodig Mand os, som har Midler og Forbindelser, og som kendte Sjemjon Sacharytsch fra Barnsben af; og vær De sikker paa, Amalia Jwanowna . . ."

Alt dette sagde hun i sprudlende Hastværk, indtil et Hosteanfald gjorde Ende paa hele Veltalenheden.

I dette Øjeblik kom hendes Mand til sig selv og stønnede; hun løb derfor hen til ham.

Den Syge aabnede Øjnene uden at kende nogen eller begribe noget af det hele; han aandede tungt, dybt og med lange Mellemrum; ved Mundvigerne viste der sig Blod, Sveden brød frem paa hans Pande.

Han saa sig urolig om til alle Kanter, men genkendte ikke Raskolnikow, som stod ved Siden af ham.

Katerina Jwanowna saa' hen paa ham med et sørgmodig men strengt Udtryk; Taarerne trillede nedad hendes Kinder.

„Min Gud! Hans Bryst er knust! Hvilken Masse Blod!" raabte hun i Fortvivlelse. „Vi maa have Klæderne af ham! Vend Dig lidt om, hvis Du kan, Sjemjon Sacharytsch," raabte hun til ham.

Marmeladow genkendte hende.

„Præsten!" fik han endelig sagt med hæs Stemme.

Katerina Jwanowna gik hen til Vinduet, lænede Panden mod Karmen og raabte fortvivlet: „O! forbandede Liv!"

„Præsten!" gentog den døende efter en længere Tavshed.

„Der er sendt Bud efter ham!" raabte Katerina Jwanowna til ham; han var føjelig og tav stille.

Med ængstelige Blikke fulde af Gremmelse søgte hans Øjne hende; hun vendte tilbage til ham og stillede sig ved Hovedgærdet. Han beroligede sig lidt, dog ikke længe. Hans Øjne blev snart hængende ved hans Yndling, den lille Lidotschka, som stod frygt-

somt henne i en Krog og saa' paa ham med sine forundrede, barnligt-stirrende Øjne.

„A . . . a . . .“ Han saa' uroligt hen paa hende og syntes at ville sige noget.

„Hvad ønsker Du min Ven?“ spurgte Katerina Iwanowna.

„Barfod! lille Barfod!“ fik han frem, og viste hen paa de nøgne Fødder med sine sindssløve Øjne.

„Ti stille!“ raabte Katerina Iwanowna opirret „Du véd selv, hvorfor hun er Barfodet!“

„Gud være lovet, der er Lægen!“ raabte Raskolnikow glad.

Lægen traadte ind; det var en gammel, korrekt Tysker, som saa sig mistroisk om, gik hen til den Syge, følte paa Pulsen, berørte opmærksomt Hovedet og med Hjælp af Katerina Iwanowna fjærnede han den blodsudlede Skjorte og blottede den Syges Bryst.

Hele Brystet var kvæstet og sønderflænget; flere Ribben paa højre Side var brækkede. Paa venstre Side over Hjærtet, var der et uheldvarslende, stort gulsort Saar, Følgen af et frygteligt Slag af en Hestehov.

Lægen satte et betænkeligt Ansigt op.

Politibetjenten fortalte ham, at den Forulykkede var blevet greben af et af Hjulene og slæbt omtrent tredive Skridt henad Kørebanen.

„Det er mærkværdigt, at han er kommen til Bevidsthed“, hviskede Lægen til Raskolnikow.

„Hvordan mener De?“ spurgte denne.

„Han er snart færdig.“

„Er der virkelig ikke Spor af Haab?“

„Ikke det allermindste! Han er paa det sidste nu. Hovedet er ogsaa farlig saaret . . . Hm! Man kunde jo nok aarelade ham, men det er til ingen

Nytte. Om fem eller ti Minutter er Døden der sikkert."

„Men aarelad ham alligevel!"

„Ja for mig gærne — men for Resten siger jeg Dem, at det er aldeles unyttigt."

Nu hørte man igen Skridt. De Personer som stod udenfor Døren, gjorde Plads, og paa Dørtærskelen saas Præsten, en lille graahaaret, gammel Mand, med Dødssakramenterne. En Politibetjent havde faaet fat i ham paa Gaden.

Lægen overlod ham straks sin Plads og vekslede betydningsfulde Blikke med ham. Raskolnikow bad Lægen om at vente lidt endnu, denne trak paa Skuldrene og blev.

Alle traadte lidt tilbage. Skriftemaalet var kort. Den Døende havde næppe sin fulde Bevidsthed; han fik kun utydelige, afbrudte Stavelser frem.

Katerina Iwanowna tog Lidotschka og Drengen ved Haanden og knælede ned med dem i Krogen ved Ovnen. Den lille Pige rystede kun, men Drengen knælede paa de nøgne Knær, løftede af og til Hænderne, korsede sig eftertrykkeligt, bøjede sig helt ned til Gulvet, saa han endog stødte mod det med Panden, hvad der syntes at volde ham særlig Tilfredshed.

Katerina Iwanowna bed Læberne sammen og søgte at holde sine Taarer tilbage; hun bad ogsaa, men glemte dog ikke at sætte Barnets Skjorte til Rette og dække Pigens nøgne Skuldre med et Tørklæde, som hun uden at rejse sig kunde naa paa Kommoden. Under alt dette blev hun ved at bede.

Imidlertid blev Døren til de indre Værelser atter aabnet af de Nysgærrige. Ude paa Trappegangen havde Husets Beboere samlet sig uden dog at komme nærmere.

Kun en usfel lille Stump Lys belyste hele denne Scene.

I dette Øjeblik trængte Polenka, der var løbet efter Søsteren, sig ind fra Trappegangen gennem Folkemassen. Af det hurtige Løb var hun ganske aandeløs, tog Tørklædet af sig, og søgte Moderen med Øjnene, gik hen til hende og sagde:

„Hun kommer, jeg traf hende paa Gaden."

Moderen trykkede hende ned paa Knæ ved Siden af sig.

I samme Øjeblik brød, lydløst og sky, en Pige frem gennem Mængden, og hendes Nærværelse i dette Kammer midt i Fattigdom, Elendighed, Død og Fortvivlelse gjorde et højst ejendommeligt Indtryk.

Hun var, saa at sige, klædt i alle Slags brogede Lapper, hendes Klædedragt bestod nemlig af Godtkøbskram og var beregnet paa at vække Opmærksomhed paa Gaden. Hun var klædt saaledes, at hendes Smag og Vaner klart oplyste om hendes skændselsfulde Erhverv.

Sofia blev staaende udenfor Tærskelen, saa sig fortabt omkring, tilsyneladende uden ret at forstaa, hvad der gik for sig, og uden at tænke paa sin uanstændige, lyse Silkekjole med den latterlige Tournure og den uformelige Krinoline, som udfyldte hele Døraabningen.

Hun havde, skønt det var Aften, en Parasol, desuden lyse Støvletter og en rund Straahat med ildrød Fjer. Under Hatten, som paa flot, drengeagtig Manér var trykket ned mod det ene Øre, saas et magert, blegt og forskrækket lille Ansigt med aaben Mund og stirrende Øjne.

Sofia var under Middelhøjde, 18 Aar gl., en mager, men ganske net Blondine med mærkværdigt smukke blaa Øjne.

Hun stirrede hen mod Sofaen, paa Præsten, og var stakaandet af at have løbet saa hurtigt.

Nogle enkelte Ord fra Mængden, der hviskede indbyrdes, traf hendes Øre. Hun sænkede Blikket, gik ind i Lejligheden, men blev staaende lige ved Døren.

Skriftemaal og Tildelelse af Sakramentet var forbi. Katerina Iwanowna gik atter hen til sin Mands Leje.

Præsten trak sig tilbage og vilde endnu før sin Bortgang rette et Par Trøstens Ord til Katerina Iwanowna.

„Men hvad skal jeg tage mig for med disse her?" afbrød hun ham fræk og opirret, idet hun pegede paa de Smaa.

„Gud er barmhjærtig; haab paa den Almægtiges Hjælp!" begyndte han.

„Ja, det er godt nok!... Barmhjærtig, ja — bare ikke mod os!"

„Det er syndig Tale, Madam!" ytrede Præsten og rystede paa Hovedet.

„Og dette, er det maaske ikke Synd!" raabte Katerina Iwanowna og pegede hen paa den Døende.

„Maaske vil de, som uden sin Villie er Skyld i dette, lade sig bevæge til at erstatte Dem i det mindste en Del af Deres Tab i Indtægter..."

„De forstaar mig ikke!" raabte Katerina Iwanowna opirret. „Hvad er der at erstatte dér? Han var jo fuld og dinglede selv ind under Hestene! Hvad for Indtægter? Om Indtægter var der ikke Tale hos ham, bare om Sorg og Skam. Den Drukkenbolt drak jo alting op! Han har bestjaalet os og taget det altsammen med sig til Knejpen; han har ødelagt mit og Børnenes Liv! Gud ske Lov, at han dør! Nu skal vi vel forhaabenlig lide mindre."

„Man maa tilgive i Dødsstunden; hvad De dér siger, er Synd, Madam; saadanne Ytringer er meget syndige!"

Katerina Iwanowna gav sig til at pusle om den Syge, gav ham Drikke, tørrede Sveden og Blodet af Hovedet, lagde Hovedpuden til Rette og talte samtidig med den Gejstlige, idet hun nu og da vendte sig om mod ham.

Men pludselig udbrød hun næsten ude af sig selv af Fortvivlelse:

„Ak, Fader! Det er Ord, kun tomme Ord! Tilgive!... Var han ikke bleven slaaet fordærvet i Dag, var han dog kommen fuld hjem. Han ejer kun en eneste Skjorte, og selv den er laset, og saa havde han kastet sig paa Sengen og sovet som en Sten, mens jeg skulde have plasket i Vand lige til Morgenstunden for at vaske hans og Børnenes skidne Linned, tørre det ved Vinduet og saa ved Daggry stoppe og lappe det; det er min Nat! Hvorfor snakker De saa om Tilgivelse! Er det ikke Tilgivelse nok?"

Et forfærdeligt Hosteanfald afbrød hendes Tales Strøm. Hun spyttede i en Klud og holdt den frem for Præstens Øjne; den var ganske fuld af Blod.

Præsten bøjede Hovedet og sagde ikke et Ord.

Marmeladow kæmpede med Døden. Han vendte ikke Øjnene fra Katerina Iwanowna, der nu atter havde bøjet sig over ham. Han vilde sige hende noget, bevægede møjsommelig Tungen og bragte uforstaaelige Ord frem; men Katerina Iwanowna, der forstod, at han vilde bede hende om Tilgivelse, sagde barskt til ham:

„Ti stille! Det behøves ikke!... Jeg véd, hvad Du vil sige!"

Og den Syge tav; i næste Øjeblik faldt hans flakkende Blik mod Døren, og han genkendte Sofia,

hvem han hidtil ikke havde tagt Mærke til, da hun stod i Skyggen.

„Hvem er det? hvem er det?" fik han pludselig frem med hæs, hvæsende Stemme, idet han ganske urolig vendte Øjnene mod Døren, hvor Sofia stod. Han gjorde endogsaa et Forsøg paa at rejse sig op.

„Bliv liggende!" skreg Katerina Iwanowna til ham.

Men ved en utrolig Anstrængelse lykkedes det ham dog at løfte Overkroppen og støtte sig paa en Haand. Vildt og stirrende saa han en Stund paa sin Datter, som om han ikke kendte hende.

Han havde endnu aldrig set hende i saadan Dragt. Nu for første Gang saa han hende fornedret, sønderknust, paafaldende klædt og skamfuld, saa, hvorledes hun beskedent ventede paa det Øjeblik, det blev hendes Tur til at tage Afsked med sin døende Fader. Man kunde læse en uendelig Lidelse i hendes Ansigt.

„Sofia, min Datter, tilgiv!" skreg han og vilde række Haanden ud imod hende, men den støttende Arm svigtede, han tabte Ligevægten og styrtede fra Sofaen med Ansigtet lige ned paa Gulvet.

De løb til, løftede ham op og lagde ham atter paa Sofaen, men han var allerede i Dødsøjeblikket.

Sofia skreg højt, løb hen, omfavnede ham og tabte Bevidstheden.

Han døde i hendes Arme.

„Endelig har han naaet sit Maal!" raabte Katerina Iwanowna og betragtede sin Mands Lig. „Men hvad nu? Hvorledes skal jeg kunne skaffe ham i Jorden? Og hvad skal jeg føde dem der med i Morgen?"

Raskolnikow gik hen til Katerina Iwanowna.

„Katerina Iwanowna," begyndte han, „i forrige Uge fortalte Deres afdøde Mand mig sit hele

Levnet med alle Enkeltheder. Jeg forsikrer Dem, at han talte om Dem med den højeste Agtelse. Fra den Aften af, da jeg erfarede, hvor hengiven han var eder alle, og hvorledes han særlig agtede og elskede Dem, fra den Aften af blev vi Venner . . . Tillad mig altsaa nu . . . at bidrage . . . for at vise min afdøde Ven den sidste Tjeneste. Se her . . . tyve Rubler . . . og hvis det kan være Dem til Hjælp, saa . . . jeg . . . med ét Ord, jeg kommer igen . . . De kan stole paa mig . . . jeg kommer maaske i Morgen . . . Farvel!"

Han skyndte sig ud og trængte sig gennem Mængden, men paa Trappen stødte han pludselig paa Nikodim Fomitsch, som ogsaa havde hørt om Ulykken og personlig vilde træffe Anordninger. Skønt de siden Scenen paa Politistationen ikke havde set hinanden, genkendte Nikodim Fomitsch ham dog øjeblikkelig.

„Ah, De er her?" spurgte han.

„Han er død," svarede Raskolnikow. „Lægen var der og Præsten ogsaa, alt var som det skulde være. Gør nu ikke den stakkels Kone altfor urolig, hun har desuden Tæring . . . De er jo et godt Menneske, jeg véd det . . ." føjede han lidt spodsk til, idet han saa ham lige i Øjnene.

„Men hvor De har sølet Dem til med Blod," bemærkede Nikodim Fomitsch, som ved Lygteskinnet saa nogle friske Blodpletter paa Raskolnikows Vest.

„Ja, jeg er tilsølet . . . jeg er blodbestænkt," ytrede Raskolnikow med ejendommelig Betoning, smilede derpaa, nikkede med Hovedet og gik ned ad Trappen.

Han gik langsomt, feberagtig ophidset og, uden selv at ane det, opfyldt af en ny, grænseløs Følelse

af fuld og mægtig Livslyst, der pludselig var brudt ind over ham.

Denne Følelse kunde blot sammenlignes med den, der griber en dødsdømt, naar han pludselig og uventet benaades.

Paa Trappen blev han indhentet af Præsten, der begav sig hjem; Raskolnikow lod ham passere forbi, idet han blot sendte den Gejstlige en tavs Hilsen.

Da han allerede var paa det sidste Trin, hørte han pludselig hurtige Skridt bag sig; det var En, som søgte at indhente ham.

Det var Polenka; hun løb efter ham og raabte: „Hør De, hør De!"

Han vendte sig om, hun var bleven staaende et Trin højere lige bag ham. Et svagt Lysskin trængte op fra Gaarden. Raskolnikow kunde skælne Barnets magre, men elskelige Ansigt, der smilte til ham og saa barnligt paa ham.

Hun kom med en Besked, der øjensynlig interesserede hende selv.

„Hør, hvad hedder De? . . . og hvor bor De?" spurgte hun hastigt og stakaandet.

Han lagde begge Hænder paa hendes Skuldre og saa paa hende, som om der vederfaredes ham en Lykke — han vidste selv ikke hvorfor.

„Hvem har sendt Dig, min Pige!"

„Det er Søster Sofia, som har sendt mig," svarede den lille Pige og smilede endnu gladere.

„Det kunde jeg næsten tænke mig, at det var Søster Sofia, som sendte Dig . . ."

„Og Moder har ogsaa sendt mig. Da Søster Sofia bad mig gaa, kom Moder hen og sagde: Skynd Dig, Polenka!"

„Holder Du meget af Søster Sofia?"

„Ja mer end af alle de andre!" sagde Polenka

med en ejendommelig Bestemthed og hendes Smil blev alvorligere.

„Og tror Du, Du kunde holde af mig ogsaa?"

I Stedet for at svare, nærmede den lille Pige sit Ansigt til hans, og hendes fyldige Læber strakte sig frem til Kys.

Pludselig omfavnede de tynde Arme ham og trykkede ham fast, rigtig fast til sig, det lille Hoved lænede sig paa hans Skulder, og Barnet græd sagte med Ansigtet fast knuget ind til ham.

„Det med Fader gør mig saa ondt," sagde hun efter et Minut, idet hun løftede sit forgrædte Ansigt og tørrede Taarerne bort, „nu kommer der saa mange Ulykker paa en Gang," blev hun ved med hint ejendommelige, alvorlige Udtryk som Børn ofte faar, naar de vil tale som Voksne.

„Holdt Papa af jer?"

„Lidotschka holdt han mere af end os andre," blev hun alvorligt ved, „og det var fordi hun er saa lille og saa er hun sygelig; han havde altid Godter med til hende, men os andre lærte han at læse, ja og mig lærte han Grammatik og Religion," tilføjede hun med Værdighed; „Moder sagde nok ingen Ting, men vi mærkede alligevel godt, at hun syntes om det, og Papa mærkede det samme. Moder vil lære mig fransk, for det er snart paa Tide, at jeg lærer noget ordentligt."

„Kan i bede ogsaa?"

„Ja, vist kan vi, for længe siden! Fordi jeg er saa stor, saa beder jeg for mig selv alene, men Kolja*) og Lidotschka beder højt sammen med Moder; først beder de Gudsmoderbønnen og saa endnu en Bøn: „Herre Gud forlad og velsign Søster Ssonja",

*) Deminutiv for Nikolaj.

og saa en til: „Herre Gud forlad og velsign vor anden Fader;" thi vor første Fader er død, og han nu er vor anden; men vi beder ogsaa for vor første."

„Poletschka, jeg heder Rodion; bed ogsaa en Gang for mig og sig bare: „og for Herrens Træl, Rodion" — ikke andet."

„Hele mit Liv vil jeg bede for Dem," sagde den lille Pige ivrigt; hun smilte igen, kastede sig om hans Hals og trykkede ham fast til sig.

Raskolnikow sagde hende sit Navn og sin Adresse og lovede bestemt at komme igen i Morgen.

Den lille Pige gik ganske henrykt fra ham og sprang op igen.

Det var henimod elleve, da han kom ud paa Gaden. Efter fem Minuters Gang stod han paa Broen, just paa det samme Sted, hvor den før omtalte Kvinde havde forsøgt at drukne sig.

„Nu kan det være nok!" sagde han energisk og højtideligt, „bort med Hallucinationerne, bort med den bedrageriske Rædsel, bort med alle Spøgelser! Der findes endnu et Liv! Har jeg ikke levet nu? Er mit tidligere Liv ikke døet samtidig med den gamles! . . . Gud skænke hende Salighed, og saa dermed nok, gamle! Se Du til at komme til Ro! Nu begynder Fornuftens og Lysets Rige . . . Villiens og Kraftens . . . og saa skal vi faa at se! Lad os da prøve Kræfter!" tilføjede han udfordrende, idet han ligesom vendte sig til en Mørkets Magt . . . „og jeg havde allerede givet mig hen i det! . . ."

„. . . Jeg er endnu i dette Øjeblik kun svag, men . . . det lader til, at hele Sygdommen er gaaet over. Jeg vidste godt, at den vilde gaa over, da jeg gik ud. Apropos, det Potschinkow'ske Hus er bare et Par Skridt herfra Naturligvis gaar jeg

nu, om det ogsaa var længere Vej, til Rasumichin . . . lad ham vinde sit Væddemaal! Han skal ogsaa glæde sig; og vil han gøre sig lystig over mig — det gør ikke noget! Men Kræfter, Kræfter maa jeg have; uden Kræfter bliver der ingen Ting af; men fysisk Kraft faar man blot ved Villiekraft — det véd de ikke," tilføjede han stolt og selvbevidst og gik, endnu knapt i Stand til at bevæge Fødderne, ned fra Broen. Hans Stolthed og Selvbevidsthed voksede og i næste Minut var han allerede et helt andet Menneske.

Hvad var da egentlig sket, som havde forandret ham saa? Han vidste det egentlig ikke selv; det gik ham pludseligt som en, der for at redde sig griber efter et Halmstraa; det syntes ham, som om ogsaa han endnu kunde leve, som om der endnu gaves et Liv, som om hans eget Liv ikke endnu var udslukt med den gamles. Maaske overilede han sig for meget med denne Følgeslutning — men derpaa tænkte han ikke nu.

„Og for Herrens Træl, Rodion, skal hun bede," foer det ham pludseligt gennem Hovedet, „naa, det kan jo . . . for alle Tilfælde!" . . . tilføjede han og smilte selv over sit barnagtige Indfald. Han var i en prægtig Sindsstemning.

Rasumichin fandt han snart; i Huset Potschinkow kendte de allerede den nye Beboer, og Portneren viste ham straks Vej.

Da han kom halvvejs opad Trappen, kunde han allerede høre Støjen og den livlige Samtale af et større Selskab. Døren til Trappen stod paa vid Gab; der hørtes livlig Disput.

Rasumichins Værelse var temmelig stort, og der var omtrent 15 Mennesker oppe hos ham.

Raskolnikow blev staaende i Forværelset. Her, bag et Skærmbrædt, stod to af Værtindens Piger

og havde travlt med et Par store Themaskiner, Flasker, Tallerkener og Fade med Smørrebrød og Kompot.

Raskolnikow lod dem bede Rasumichin om at komme ud; denne var henrykt over at se ham; man saa ved første Blik, at Rasumichin havde drukket mere end sædvanligt, og skønt han i Reglen aldrig drak sig fuld, var han dog denne Gang lidt beruset.

„Hør," sagde Raskolnikow, „jeg er bare kommen for at sige Dig, at Du har vundet Væddemaalet, og at man virkelig aldrig véd, hvad der kan gaa af En. Men gaa ind kan jeg ikke, for jeg er saa mat, at jeg gærne kunde falde omkuld med det samme. Og dermed Godnat! Men kom hen til mig i Morgen . . ."

„Hør, véd Du hvad, jeg vil følge Dig hjem! Naar Du selv siger, at Du er saa mat, saa . . ."

„Men dine Gæster? Hvem er den krøllede Herre, som netop kiggede ud?"

„Han? ... jeg véd Fanden ikke! Muligvis en Bekendt af Onkel ... Jeg lader Onkel besørge dem allesammen, det er en prægtig Fyr; det er Synd, at Du ikke nu kan gøre hans Bekendtskab. For Resten maa Fanden gærne tage dem allesammen for mig! De behøver mig ikke nu, og jeg har godt af at afkøle mig lidt; for ser Du, lille Broder, Du er kommen i rette Tid; to Minutter senere, og jeg havde sandsynligvis givet mig til at slaas derinde, ved Gud! De sidder allesammen i Brøvl og Vaas op over Ørene ... Du kan ikke gøre Dig Begreb om, hvor Folk kan vrøvle! For Resten, hvorfor ikke? Som om ikke vi to ogsaa havde vrøvlet en hel Del sammen? Lad dem bare sludre, maaske faar man saa meget mindre af det siden. Sæt Dig ved et Øjeblik, jeg vil kalde paa Sossimow."

Sossimow skyndte sig med en vis Hast hen til

Raskolnikow; man saa, at han var nysgærrig, men hans Ansigt opklaredes snart.

„Gaa hjem og sov straks!" sagde han med afgørende Betoning, idet han iagttog Patienten, „og tag om muligt noget ind til Natten. Vil De? Jeg har allerede sørget for det ... et lidet Pulver."

„Jeg skal gærne tage to", svarede Raskolnikow.

Pulverne blev tagne paa Stedet.

„Det er godt, at Du selv følger ham," sagde Sossimow til Rasumichin, „vi faar nu at se, hvordan det staar i Morgen — i Dag er det slet ikke saa ilde; betydelig Forandring fra før. Man lærer, saa længe man lever."

„Ved Du, hvad Sossimow hviskede til mig, da vi gik?" plumpede Rasumichin ud, da de var nede paa Gaden;" ... jeg vil ikke, ser Du, sige Dig alt paa en Gang, for vi er jo alle i Grunden saa naragtige. Sossimow bad mig om at tale lidt med Dig Undervejs og faa Dig til at tale mere, og saa skulde jeg siden fortælle ham alt ... han har en Idé ... nemlig — at Du er gal eller nærved. Tænk bare! For det første er Du tre Gange fornuftigere end han; og for det andet, naar Du ikke er gal, saa kan Du blæse ad hans Brøvl; og for det tredje er denne Kødklump, som egentlig har Kirurgi til Specialitet, nu forhippet paa Sindssygdomme, og hvad Dig angaar, saa har din Samtale i Dag med Sametow endeligen overtydet ham om det."

„Har Sametow fortalt Dig alt."

„Ja, hele Historien, og det var udmærket godt gjort af ham. Jeg har med min fine Opfattelse forstaaet det altsammen, Sametow ogsaa ... Naa med ét Ord, Rodja ... Sagen er, ser Du ... jeg er lidt fuld nu . . . men det gør ingen Ting

. . . Sagen er, at denne Tante . . . Du forstaar? . . . at de virkelig have bidt paa . . . begriber Du? Men ingen af dem dristede sig til at udtale den højt, fordi det dog havde været det allerstørste Vanvid; men især da de fik fat i denne Maler, da sprang Boblen itu, og det hele Brøvl dunstede bort. Hvorfor er de ogsaa saadan nogle Asener? Den Gang pryglede jeg Sametow en Smule — men det bliver mellem os, bedste Ven, hører Du, lad Dig ikke mærke med, at Du véd noget om det — han er ømfindtlig, det har jeg mærket. Han var hos denne Lawise; — men i Dag nu i Dag er det Hele blevet klart. Især var det denne Ilja Petrowitsch, som som var Skyld i Historien! Han benyttede sig af din Afmagt paa Politistationen, men senere skammede han sig; jeg véd det . . ."

Raskolnikow lyttede med Begærlighed, og Rasumichin plaprede i sin Fuldskab ud med alt, hvad han havde paa Hjærte.

„Jeg besvimede, fordi Luften var saa lummer og der lugtede saa fælt af Oliemaling," sagde Raskolnikow.

„Behøver Du at give Forklaringer? Det var ikke Malingen alene. I en hel Maaned havde Du slidt med en Hjærnebetændelse, Sossimow bevidner det! Men hvor den Fyr nu er nedslagen, det kan Du ikke gøre Dig et Begreb om! Han siger, jeg er ikke saa meget værd som Lillefingeren paa dette Menneske! . . . Dig mener han. Han har, ser Du, sommetider gode Indfald. Men Lektionen i Dag i Krystalpaladset, den Lektion var et non plus ultra. Véd Du, at Du skræmte ham i den Grad, at han nær havde faaet Krampe? Du havde jo næsten atter paanødet ham en Overbevisning om dette Nonsens, og saa, pludselig — ligesom Du rakte Tunge til ham: „Dèr, hvad fik Du saa ud af det?" — Det

var prægtigt! Nu er han saa at sige tilintetgjort. Ved Gud, det var mesterligt, det har han godt af! Pokker ogsaa, at jeg ikke var tilstede! Han ventede Dig just med Længsel. Porphyrius vil ogsaa gærne gøre dit Bekendtskab."

„Saa ... altsaa han ogsaa ... Men hvorfor vilde de da absolut, at jeg skulde være gal?"

„Det vil sige, ikke gal. Det lader til, jeg vist allerede har fortalt Dig altfor meget ... Sossimow syntes før, at det var paafaldende, ser Du, at altid bare det ene Punkt interesserede Dig; nu er det klart, hvorfor; nu, da de kender alle Omstændigheder .... og hvordan alting den Gang hindrede Dig og vævede sig sammen med Sygdommen ... Jeg er vist lidt fuld nu, bedste Ven, men Fanden véd, han havde nu sin egen Idé ... jeg siger Dig bare, nu er han forhippet paa Sindssygdomme. Men Du, blæs paa det Hele."

De tav begge en Stund.

„Hør Rasumichin," begyndte Raskolnikow, „jeg vil lige saa godt sige Dig det med det samme; jeg var netop ved et Dødsleje; en Embedsmand, som er død ... jeg har givet dem alle mine Penge ... og desuden har netop et Væsen kysset mig, som, om man ogsaa virkelig havde slaaet nogen ihjel, ... med ét Ord ... jeg saa dèr endnu et andet Væsen ... med ildrøde Fjer i Hatten ... for Resten, jeg véd ikke længer, hvad jeg siger; jeg er gruelig mat, støt mig ... der er jo Trappen ..."

„Hvad gaar der af Dig? Hvad fejler Dig?" spurgte Rasumichin forskrækket.

„Jeg bliver lidt svimmel: men det betyder ikke noget, jeg er bare saa tung i Sindet, saa vemodig, som en Kvinde ... virkelig! Se, hvad er det? Se, se!"

„Hvad for noget?"

„Ser Du ikke? Der er Lys inde i mit Værelse, ser Du, gennem Sprækken . . ."

De stod allerede paa den næstsidste Trappe ved Værtindens Bolig, og de kunde virkelig der nede fra se, at der var Lys i Raskolnikows Værelse.

„Det er dog besynderligt! . . . Skulde det være Nastasia?" sagde Rasumichin.

„Hun er aldrig hos mig paa den Tid, hun sover for længe siden . . . men, — det er mig det samme! . . . Farvel!"

„Snak! Jeg følger Dig jo, vi gaar ind sammen! . . ."

„Jeg véd, at vi gaar ind sammen, men jeg vil dog trykke din Haand her og tage Afsked med Dig. Naa, kom med Haanden, Farvel!"

„Hvad er det nu igen med Dig, Rodja?"

„Ingenting . . . kom Du bare, Du skal være Vidne . . ."

De gik op ad Trappen, og Rasumichin tænkte, om ikke Sossimow alligevel kunde have Ret. „Ak, jeg har bare ophidset ham med mit Snak!" mumlede han hen for sig. Pludselig, da de nærmede sig Døren, hørte de Stemmer i Værelset.

„Halloj . . . hvad er det, som gaar for sig dèr?" raabte Rasumichin.

Raskolnikow var den første ved Døren, han rev den op paa vid Væg og stod som fastnaglet til Tærsklen.

Hans Moder og Søster sad inde hos ham paa Sofaen og havde allerede ventet paa ham i halvanden Time.

Hvoraf kom det, at han allermindst havde ventet dem, og slet ikke tænkt paa dem trods den just i Dag modtagne Meddelelse, at de var undervejs og kunde komme naar som helst!

I disse halvanden Time havde de spurgt Ra-

stasia ud om alt muligt. Hun stod endnu foran dem og havde fortalt, hvad hun vidste. De var ude af sig selv af Angst, da de hørte, at Raskolnikow i Dag var „flygtet“ og det, i Følge Beretningen, i Feberophidselse.

„For Guds Skyld, hvad er der blevet af ham!“

De græd begge og havde i disse halvanden Times Ventetid baaret paa den forfærdeligste Kval.

Et henrykt Glædesskrig mødte Raskolnikow, da han viste sig. Begge kastede sig om hans Hals. Men han stod dèr som livløs; en utaalelig, pludselig Erindring traf ham som en Lynstraale. Armene løftede sig ikke for at omarme dem, han havde ikke Kraft til det.

Moder og Søster trykkede ham til sit Hjærte, kyssede ham, lo, græd . . . Han tog et Skridt, vaklede . . . og styrtede afmægtig om.

Almindelig Forvirring, Skræk, Skrig og Beraab!

Rasumichin, som stod i Døraabningen, ilede ind i Værelset, greb den Syge med sine kraftige Arme, og i næste Øjeblik befandt denne sig paa Sofaen.

„Det siger ingenting, ingenting!“ sagde han til Moderen og Søsteren, „det er en Besvimelse, en Ubetydelighed! Lægen sagde netop, at han var meget bedre, at han næsten var rask! Giv mig lidt Vand! Naa, nu kommer han jo allerede til sig selv, han er atter ved sin Bevidsthed!“

Rasumichin greb Dunetschkas Haand, men saaledes, at han nær havde revet den af Led, og bøjede hende derhen, saa hun kunde overtyde sig om, at han atter var kommen til Bevidsthed. Moder og Søster saa rørte og taknemmelige paa Rasumichin som paa et Forsyn; de havde allerede hørt af Nastasia, hvad denne „flinke unge Mand“ — som Pulcheria Alexandrowna Raskolnikow selv den samme Aften kaldte

ham i en intim Samtale med Dunja — hvad han havde været for deres Rodja under hele Sygdommen.

XV.

Raskolnikow satte sig oprejst i Sofaen.

Han vinkede mat ad Rasumichin, og bad ham om at afbryde den Strøm af ivrige og usammenhængende Trøsteord, som han rettede til Moder og Søster, og saa tog han begges Hænder i sine og saa inderlig snart paa den ene, snart paa den anden.

Moderen forskrækkedes ved hans Blik. Der lyste i dette ikke alene en dyb Lidelse, men samtidig ogsaa noget vildt, ja næsten vanvittigt.

Pulcheria Aleksandrowna begyndte at græde.

Awdotja Romanowna var bleg, hendes Haand rystede i Broderens.

„Gaa hjem . . . med ham," fik han frem med svag, skælvende Stemme, idet han hentydede til Rasumichin, . . . „til i Morgen . . . i Morgen tales vi ved om al Ting . . . Er det længe siden I kom?"

„Nu i Aften, Rodja," svarede Pulcheria Aleksandrowna, „Toget var forsinket. Men, Rodja, nu gaar jeg ikke for nogen Pris fra Dig! Jeg bliver her i Nat —"

„Plag mig ikke!" sagde han lidt hæftigt og idet han afværgede med Haanden.

„Jeg skal blive hos ham!" raabte Rasumichin, „jeg skal ikke forlade ham et Minut; . . . Fanden i Vold med dem der hjemme hos mig, lad dem ærgre

sig saa meget de vil. Min Onkel kan være Vært der."

„Hvorledes skal jeg takke Dem!" begyndte Pulcheria Aleksandrowna atter og trykkede Rasumichins Haand, men Raskolnikow afbrød hende igen:

„Jeg kan ikke, jeg kan ikke!" gentog han hæftigt, — „plag mig ikke! Det er nok, gaa nu . . . jeg kan ikke mer!"

„Kom, Moder, lad os da bare gaa ud af Stuen et Minut," hviskede Dunja forskrækket, „vi dræber ham jo, Du ser det!"

„Skal jeg da ikke en Gang have Lov at se paa ham nu, efter tre lange Aars Forløb," begyndte atter Pulcheria Aleksandrowna grædende.

„Vent lidt!" afbrød Raskolnikow dem, „I gør mine Tanker forvirrede, jeg bliver ganske forstyrret . . . har I set Lushin?"

„Nej, Rodja, men han er allerede underrettet om vor Ankomst. Vi har hørt, Rodja, at Peter Petrowitsch var saa god at besøge Dig i Dag," tilføjede Pulcheria Aleksandrowna sky.

„Ja . . . han var saa god . . . Dunja, jeg har sagt til Lushin, at jeg vilde kaste ham ned ad Trapperne . . . og at han kunde godt gaa Fanden i Vold . . ."

„Rodja, hvad har Du gjort! Du har vist . . Du mener da vel ikke . . ." begyndte Pulcheria Aleksandrowna forskrækket, men holdt inde, idet hun kastede et Blik paa Dunja.

Awdotja Romanowna saa opmærksomt paa Broderen og ventede paa, hvad han mere havde at sige.

De havde allerede af Nastasia hørt det om Raskolnikows og Lushins Trætte, som hun havde forstaaet og kunde gengive; de led frygteligt under denne Uvished og Venten

„Dunja," vedblev Raskolnikow med Anstrængelse, „jeg ønsker ikke dette Giftermaal, og derfor maa Du, allerede i Morgen, naar Du taler med Lushin, afvise ham, jeg vil ikke mere se og høre tale om ham!"

„For Guds Skyld!" skreg Pulcheria Aleksandrowna.

„Kære Broder, betænk dog hvad Du siger!" begyndte Awdotja Romanowna opfarende, men fattede sig straks, Du er ikke nu i Stand til . . . Du er saa træt," sagde hun blidt.

„Du mener, at jeg fantaserer? nej . . . Du gifter Dig med Lushin bare for min Skyld; men jeg vil ikke modtage noget Offer. Og derfor skriver Du i Morgen et Opsigelsesbrev til ham . . . i Morgen tidlig lader Du mig læse det, og dermed Basta!"

„Det kan jeg ikke!" raabte hun fornærmet, „med hvad Ret . . ."

„Dunetschka, Du er altfor hæftig, hold op! . . i Morgen . . . ser Du da ikke . . ." sagde Moderen forskrækket og tysjede paa Dunja. „Ak, lad os heller gaa."

„Han fantaserer," sagde den ikke ganske ædru Rasumichin, „hvorledes skulde han ellers vove! . . . I Morgen er alt dette Vaas fordunstet . . . men i Dag jagede han ham virkelig bort, det er sandt. Naa, og den anden blev ærgerlig . . . han gav sig min Salighed til at holde Taler her, at udkramme sin Visdom; men saa maatte han trække sig tilbage med Halen mellem Benene."

„Altsaa er det dog sandt?" raabte Pulcheria Aleksandrowna.

„I Morgen, Broder," sagde Dunja medlidende, „kom nu Moder . . . Farvel Rodja!"

„Hører Du, Søster," raabte Raskolnikow efter hende, idet han samlede sine sidste Kræfter — jeg

taler ikke i Feber, dette Giftermaal — er en Gemenhed. Selv om ogsaa jeg er en Usling, saa skal dog ikke Du . . . en af os . . . og om jeg end er en Usling, saa vil jeg dog ikke anerkende en saadan for min Søster. Enten jeg eller Lushin! . . . Gaa nu . . ."

„Er Du bleven aldeles forrykt, din Tyran!" brølede Rasumichin; men Raskolnikow svarede ikke mere, eller hans Kræfter var maaske udtømte.

Han lagde sig paa Sofaen og drejede sig aldeles udmattet om mod Væggen.

Awdotja Romanowna saa opmærksomt paa Rasumichin; hendes sorte Øjne funklede; Rasumichin fo'r sammen ved dette Blik.

Pulcheria Aleksandrowna stod der som truffen af et Slag.

„Jeg kan ikke paa nogen Maade gaa!" hviskede hun fortvivlet til Rasumichin — „jeg bliver her — hvorsomhelst — Følg De med Dunja."

„I saa Fald ødelægger De det Hele!" hviskede denne i største Bevægelse — „lad os i det mindste gaa ud paa Trappen; Nastasia, lys os ned. Jeg sværger Dem til," vedblev han hviskende da de allerede var ude paa Trappen, „at han før nær havde pryglet os, mig og Lægen, forstaar De? endogsaa Lægen! Og det skønt denne Læge lod ham faa sin Vilje, bare for ikke at opirre ham, og gik sin Vej. Men jeg gik ned for at passe paa, og imidlertid klædte han sig paa og løb sin Vej. Hvis De nu opirrer ham mere, saa er han i Stand til at løbe bort en Gang i Nat og gøre en Ulykke paa sig!"

„Ak! . . . hvor kan De sige sligt!"

„Awdotja Romanowna kan jo heller ikke blive alene der i de møblerede Værelser. Betænk bare, hvad det er for et Hus! Kunde da denne Usling

Peter Petrowitsch ikke have lejet dem et bedre Logis . . . for Resten, ser De, jeg er lidt fuld, derfor . . er jeg lidt hidsig, bryd Dem ikke om det —"

„Jeg vil gaa ned til Værtinden her og bede hende om at faa Lov til at ligge i en Krog Natten over tilligemed Dunja", mente Pulcheria Aleksandrowna egensindigt; „jeg kan ikke saaledes lade ham ligge alene, jeg kan ikke!"

Hun stod paa Trappen lige ud for Værtindens Dør; Nastasia stod et Trin højere og lyste for dem.

Rasumichin var meget ophidset; før, da han fulgte Raskolnikow hjem, var han endnu helt munter trods den Mængde, han havde drukket. Men hans nuværende Tilstand grænsede til Ophidselse, — det var som om alt, hvad han før havde drukket, endnu en Gang pludselig med dobbelt Kraft steg ham til Hovedet.

Han holdt begge Damerne ved Haanden, søgte med største Iver at overtale dem, forestillede dem alle mulige Fornuftgrunde, og for hvert Ord trykkede han derved for større Tydeligheds Skyld deres Hænder saaledes, at han nær havde klemt dem fordærvet.

Awdotja Romanowna slugte han med sine Blikke uden at genere sig det ringeste.

Af og til vristede de af Smærte deres Hænder ud af hans store, knoklede Labber, men han forstod ikke Aarsagen og trykkede dem bagefter kun endnu fastere til sig.

Hvis de nu havde forlangt af ham, at han skulde styrte sig hovedkulds nedad Trappen for dermed at gøre dem en Tjeneste, saa havde han uden Modsigelse og Nølen gjort det.

Pulcheria Aleksandrowna følte vel, trods Bekymringen for sin Rodja, at den unge Mand var

meget for eksentrisk og trykkede hendes Haand altfor slemt; men da han efter hendes Mening ogsaa tog sig af hende som et Forsyn, saa gjorde hun alt for at glemme disse Egenheder.

Awdotja Romanowna var lige saa bekymret som Moderen for Rodja, men skønt hun ikke af Naturen var ængstelig, indgød dog Rasumichins flammende Ojne hende en saadan Skræk og Rædsel, at kun den ubetingede Tiltro, som Nastasias Beretning havde vakt hos hende angaaende Rasumichin, afholdt hende fra at løbe sin Vej og trække Moderen med sig.

Hun indsaa for Resten, at hun dog alligevel ikke vilde kunne løbe fra ham, og iøvrigt havde hun efter en ti Minuters Tid allerede beroliget sig noget; Rasumichin forstod nemlig, trods sin ikke normale Tilstand, at gøre dem alt klart i et Nu, og begge forstod straks, med hvem de havde at gøre.

„Til Værtinden? — umuligt . . . Snak!" svarede han Pulcheria Aleksandrowna afgørende. „Om De aldrig saa meget er hans Moder — hvis De bliver her, fremkalder De et Anfald af Raseri, og da véd kun Fanden, hvad der kan ske! Hør nu, hvad jeg vil gøre; nu bliver Nastasia hos ham og jeg vil følge Dem hjem, for det gaar ikke an, at De her gaar ud paa Gaden om Natten; i den Retning er det hos os i Petersborg . . . . nok sagt! Saa løber jeg straks tilbage og bringer Dem — paa Æresord — Besked om et Kvarterstid; siger Dem, hvordan han har det, og om han sover osv. Derefter, ser De, løber jeg hjem til mig selv; derhjemme sidder Gæster — allesammen fulde — henter Sossimow, det er Lægen, som behandler ham; han sidder ogsaa hjemme hos mig, men er ikke fuld — han er aldrig fuld — jeg slæber ham med mig hen til Rod'ka og kommer saa straks

igen hjem til Dem; inden en Time har De altsaa to Gange Besked — og det endogsaa fra Lægen; forstaar De? fra Lægen selv, ikke alene fra mig! Skulde det staa daarligt til, saa lover jeg Dem højtideligt, at jeg skal bringe Dem her hen igen, men gaar det godt, saa lægger De Dem til at sove. Men jeg for min Part skal blive her hele Natten ude paa Gangen, saa at han ikke mærker noget; men Sossimow skal blive Natten over nede hos Værtinden, for at vi kan have ham ved Haanden. Naa altsaa: hvad mener De, der er bedst for ham, De eller Lægen? I ethvert Fald er dog Lægen nyttigere, ikke sandt? Naa, kom saa og gaa hjem! Til Værtinden kommer De ikke; jeg kan nok, men De ikke, hun vilde ikke slippe Dem ind, fordi . . . naa, fordi hun er et Fæ. Hun vilde blive skinsyg paa Dem, baade paa Awdotja Romanowna og paa Dem; . . . men ganske sikkert paa Awdotja Romanowna. Hun er en aldeles uberegnelig Karakter! . . . For Resten, jeg er ogsaa en Nar . . . lad os ikke tale mere om det! Kom nu! Har De Tillid til mig? . . . stoler De paa mig, eller ikke?"

„Kom nu, Moder," sagde Awdotja Romanowna, „han holder nok, hvad han lover. Han har jo allerede en Gang frelst Rodjas Liv, og hvis Lægen virkelig beslutter sig til at blive her i Nat, hvad kan saa være bedre?"

„Ja, ja . . . De . . . De forstaar mig, for De er — en Engel!" raabte Rasumichin henrykt, — „lad os gaa; Nastasia, op med Dig og bliv hos ham med Lys; om et Kvarter er jeg her igen . . ."

Pulcheria Aleksandrowna var vistnok endnu ikke fuldstændig overbevist, men satte sig heller ikke mere imod hans Arrangement.

Rasumichin tog dem begge under Armen og trak dem med sig ned ad Trappen. Forøvrigt

voldte han endnu Moderen en Bekymring: „... selv om han end var en flink Fyr, vilde han saa alligevel kunne holde sit Løfte? ... i denne Tilstand!"

„Aha, jeg forstaar, De mener, fordi jeg er — saadan lidt ...!" afbrød han hendes Tanker, som om han havde gættet dem, medens han tog saa lange Skridt, at Damerne knap kunde følge ham, hvad han forøvrigt ikke mærkede.

„Snak! Det vil sige ... jeg er fuld som en Allike; men det gør ingenting; det kommer heller ikke af Drik, først da jeg saa Dem, steg det mig til Hovedet ... Og hvad har det egenlig at sige med mig? Bryd Dem ikke om det; jeg vrøvler, jeg er Dem ikke værdig! Naar jeg har ført Dem hjem, saa gaar jeg hen til Kanalen, slaar et Par Pøse Vand over Hovedet og saa er jeg den gamle igen. Naar De bare vidste, hvor jeg holder af Dem begge ... le ikke, og lad være at blive vrede! Vær De vrede over alt i denne Verden, bare ikke paa mig; jeg er hans Ven, altsaa er jeg ogsaa Deres Ven. Jeg vil det ... jeg har anet det ... allerede i Fjor, jeg havde saadan et Øjeblik ... for Resten — ingenting anede jeg, De er jo pludselig faldet ned som fra Himlen. Men jeg kommer vel ikke til at sove hele Natten ... denne Sossimow var i Dag bange for, at han kunde blive forrykt ... derfor maa vi ikke opirre ham ..."

„Hvad er det, De siger!" raabte Moderen.

„Har virkelig Lægen sagt det?" spurgte Awdotja Romanowna forskrækket.

„Han sagde det — men det er ikke sandt, slet ikke sandt, paa ingen Maade. Han gav ham ogsaa Medicin, et Pulver, jeg saa det selv — og da kom De lige paa engang ... ak! Bare De dog ikke var komne før i Morgen! Det var alligevel godt, at vi

gik vores Vej. Om en Time vil Sossimow selv give Dem Besked; han er ikke fuld ... og da er jeg heller ikke fuld længer ... Hvorfor skulde jeg nu ogsaa tylle saa meget i mig? Jo, fordi de begyndte at skændes med mig ... de fordømte Karle! Jeg havde besluttet mig til aldrig mer at disputere! ... Men saa kom de med saadant noget Sludder ... vi var nær komne op at slaas. Min Onkel blev der, nu kan han være Vært ... Naa, tænk Dem bare, de holdt paa Individets fuldstændige Upersonlighed, og finder, at det er Idealet, det højeste Ideal! Man skal være sig selv saa lidt som muligt. Det holder de for det største Fremskridt. Og naar de saa endda læssede alt dette af deres eget Hjærte, men saadan ..."

„Hør en Gang ..." afbrød Pulcheria Alexandrowna ham ængstet; men dette gjorde ham kun endnu mere varm.

„Ja, og hvad mener De saa!" raabte Rasumichin endnu højere, „De tror kanske, at jeg forivrer mig, bare fordi de Folk vrøvler? dum Snak! ... jeg holder endogsaa af, at de vrøvler. Sludder og Løgn er det eneste menneskelige Privilegium, det eneste, som vi har forud for alle andre levende Væsner. Den, som lyver, nærmer sig Sandheden! Jeg er et Menneske — thi jeg lyver. Ikke en eneste Sandhed blev funden, før man i Forvejen havde løjet mindst fjorten Gange ... kanske hundrede og fjorten, — og det er i visse Maader rosværdigt. Her hos os kan vi dog ikke en Gang lyve selvstændigt, paa egen Haand! Den, som vil slaa mig en Plade, han maa dog i det mindste gøre det paa sin egen Maade, og da skal jeg gærne kysse ham for det. Den selvstændige, egenartede Løgn er i al Fald bedre end fremmed, efterabet Sandhed; i det første Tilfælde er man dog i det mindste et Menneske,

men i det andet højst en Papegøje. Til Sandheden naar vi dog tilsidst, — bare ikke Livet bliver fornaglet for os; man har Eksempler paa det. Naa, og hvad er vi da egentlig nu? Vi er alle, uden Undtagelse — med Hensyn til Videnskab, Udvikling, Tænkekraft, Opfindelser, Idealer, Ønsker, Liberalisme, Fornuft, Erfaring og alt, alt — endnu kun i Forberedelsesklassen. Vi finder os i at lege med fremmed Forstand — har gravet os ned i den! Har jeg ikke Ret?" raabte Rasumichin, idet han trykkede begge Damernes Hænder og rystede dem, — „ikke sandt?"

„O, min Gud! ... jeg véd ikke," sagde den stakkels Pulcheria Alexandrowna.

„Jo, jo ... skønt jeg ikke er enig med Dem i alt," begyndte Awdolja Romanowna alvorligt, men pludselig maatte hun give et Skrig fra sig, saa stærkt klemte han denne Gang hendes Haand.

„Jo? De siger jo? Naa, da er De ... De ..." raabte han henrykt, „— Kilden til alt godt, alt rent, til al Fornuft ... og al Fuldkommenhed! Ræk mig Deres Haand ... De ogsaa, jeg vil kysse Deres Hænder, her, paa mine Knæ!"

Og han knælede ned paa Fortovet, som til alt Held paa det Tidspunkt ikke passeredes af Nogen.

„Hold op! ... jeg beder Dem, hvad gør De?" raabte Pulcheria Alexandrowna, der var i højeste Grad urolig.

„Rejs Dem, rejs Dem!" sagde Dunja smilende, men ikke uden en stille Frygt.

„Ikke paa nogen Maade, før De rækker mig Hænderne! Saa, nu er det godt, nu rejser jeg mig og vi gaar videre! Jeg er en ulykkelig Tølper, jeg er Dem ikke værdig, jeg er fuld — jeg skammer mig... Jeg er ikke værdig at elske Dem ... men at bøje sig for Dem, det er Enhvers Pligt, der

endnu ikke er et fuldstændigt Fæ! Og jeg har bøjet mig! Her er det, at De bor... derfor havde ogsaa Rodion fuldkommen Ret, da han før kastede Peter Petrowitsch ud, — hvorledes kunde han vove at indlogere Dem her! Det er en Skandale! Véd De vel, hvem der plejer at komme her? Og De er hans Brud! hans Brud! ikke sandt? Vel, saa maa jeg sige Dem, at naar Alt kommer til Alt, er... Deres Brudgom — en Usling!"

„Hør engang, Hr. Rasumichin, De glemmer..." begyndte Pulcheria Alexandrowna.

„Ja, De har Ret, jeg forglemte mig... jeg skammer mig!" afbrød Rasumichin angerfuldt, — „men ... men ... De maa ikke være vred paa mig, fordi jeg taler paa den Maade! Thi jeg taler oprigtigt, og ikke saadan fordi ... hm! ... Det vilde være gement; med et Ord, ikke fordi, fordi De har gjort mig ... hm, hm, det er det samme, jeg vil ikke sige hvorfor, det tør jeg ikke ... Men vi følte Allesammen, da han kom ind, at han ikke hørte til vore Folk. Ikke just fordi han havde ladet sig frisere, ikke fordi han skyndte sig med at lade sin Forstand lyse, men fordi han er en Lumskepotte, en Spekulant; fordi han er en Jøde, en Hykler; man ser det jo straks paa ham. De tror maaske, at han er fornuftig? Nej, en Nar er han, en Nar! Naa, og det skulde være en Mand for Dem? Aa, min Gud! ... Ser De, mine Damer!" vedblev han staaende paa Trappen — „selv om alle de, som sidder hjemme hos mig, er fulde, saa er de dog allesammen ærlige; og om vi end lyver en Del sammen, for jeg lyver ogsaa, saa lyver vi os dog til Slut igennem til Sandheden, for vi er paa den gode, ædle Vej. Skønt jeg før skældte de Folk derhjemme dygtigt ud — saa agter jeg dem dog for det, selv Sametow, som jeg vel ikke agter, men dog holder

af, fordi — fordi han endnu er en ung Køter! Og selv dette Bæst, Sossimow, fordi han er ærlig og dygtig i sit Fag . . . Men nok herom, og alt hvad jeg nu har sagt, det maa De tilgive mig altsammen. Har De tilgivet mig? Ja? Naa, kom saa! Denne Korridor kender jeg — her har jeg været før; akkurat her i Numer tre var der en Skandale . . . naa, hvor er Deres Værelse, hvilket Numer har De? Otte? Saa; luk Døren godt af og slip ingen ind. Om et Kvarter bringer jeg Besked, og saa, om en halv Time, kommer jeg igen med Sossimow; De skal faa at se, at jeg skal skynde mig, adieu, saa længe!"

„Min Gud, Dunetschka, hvad skal alt dette blive til?" sagde Pulcheria Aleksandrowna og vendte sig rolig og ængstelig til Datteren.

„Vær Du rolig, Moder," svarede Dunja, idet hun tog Hat og Overstykke af sig, „Gud selv har sendt os denne Mand, skønt han lige kom fra et Sold. Vi kan stole paa ham, det forsikrer jeg Dig. Og hvad har han ikke allerede gjort for Rodja . . ."

„Ak, Dunetschka, Gud véd, om han kommer igen! Hvor kunde jeg ogsaa lade mig overtale til at gaa derfra! . . . At jeg skulde genfinde ham saaledes, det havde jeg dog aldrig, aldrig kunnet tænke mig! Hvor han var surmulende, aldeles som om det faldt ham ubelejligt, at vi kom . . ."

Hun begyndte at græde.

„Nej, Du tager fejl Moder! Du saa ikke rigtig paa ham, Du græd jo hele Tiden. Han er endnu meget angreben og nervøs af den svære Sygdom — det er hele Sagen!"

„Ak, denne Sygdom! Gud véd, hvad det kan blive til med den! . . . og hvordan var det han talte til Dig, Dunja," sagde Moderen og saa sin

Datter sky ind i Øjnene, for at gætte hendes Tanker; hun havde forøvrigt allerede fundet at Dunja selv tog Broderen i Forsvar og altsaa havde tilgivet ham. „Jeg er vis paa, at han besinder sig til i Morgen," føjede hun til, for endnu mere at udforske Datteren.

„Men jeg er vis paa, at han i Morgen siger det samme ... om ham;" — mente Awdotja Romanowna; og det var nok for Moderen, thi hun var bange for at komme nærmere ind paa dette Anliggende.

Dunja omfavnede og kyssede hende, Moderen trykkede sin Datter stiltiende og inderligt til sit Hjærte.

Saa satte hun sig ned og ventede uroligt paa, at Rasumichin skulde komme tilbage, medens hun med ængstelige Blikke fulgte Datteren, der var hensunken i Tanker og gik op og ned med Armene over Kors. Denne tankefulde Gaaen op og ned var en Egenhed hos Awdotja Romanowna, og Moderen vogtede sig vel for at forstyrre hende i hendes Tanker.

Rasumichin var naturligvis latterlig i sin pludselige, af Drukkenskab optændte Lidenskab for Awdotja Romanowna, men naar man betragtede denne, især saaledes som hun nu bekymret og eftertænksom gik op og ned, kunde man maaske alligevel tilgive ham hans Følelse, helt bortset fra hans ophidsede Tilstand.

Awdotja Romanowna var en statelig Skønhed — stor, velvoksen, kraftig og selvbevidst — noget som tilkendegav sig i enhver af hendes Bevægelser, men ingenlunde betog hende Mildhed og Ynde. Hendes Ansigt lignede Broderens, og man kunde uden Overdrivelse kalde hende en Skønhed.

Hun havde mørkebrunt Haar, en lille Smule lysere end Broderens; hendes Øjne vare næsten sorte,

ildfulde, stolte, men dog stundom yderst godmodige; skønt hun var bleg saa hun dog alt andet end ingelig ud, hendes Ansigt straalede af Friskhed og Sundhed.

Hendes Mund var temmelig lille, hendes friske, røde Underlæbe stod en Smule frem, Hagen ogsaa — den eneste Uregelmæssighed i dette skønne Ansigt, men netop dette gav Ansigtet en særlig Karakteristik, som havde noget af overlegen Stolthed ved sig.

Ansigtsudtrykket var eftertænksomt og mere alvorligt end glad; men hvor klædte ikke et Smil eller en ungdomsfrisk hjærtelig Latter dette Ansigt!

At den varmblodige, aabne, ligefremme, ærlige, kæmpestærke og drukne Rasumichin, som aldrig havde sét noget lignende, tabte Hovedet ved første Syn, det var let forklarligt. Dertil kom endnu den Omstændighed, at han havde sét hende i det skønne Øjeblik af Glæde over Gensynet med Broderen. Siden saa han, hvorledes hendes Underlæbe rykkede af Uvilje ved Broderes uretfærdige, haarde Befaling — og han blev aldeles henreven ved Synet af hende.

Da han i sin Fuldskab plaprede ud med, at Raskolnikows eksentriske Værtinde, Praskowja Pawlowna, ikke blot vilde blive skinsyg paa Awdotja Romanowna, men ogsaa paa Pulcheria Alexandrowna, havde han forøvrigt ikke ganske Uret, skønt den sidstnævnte allerede var treogfyrretyve Aar gammel. Hendes Ansigt havde alligevel bevaret en Rest af forhums Skønhed, og hun saa egenlig meget yngre ud; det forekommer ofte hos Kvinder, der gennem Aarene bevarer en klar Aand, en frisk Følelse og ægte Hjærtevarme. I Forbigaaende bemærket er dette det eneste Middel til at bevare Skønheden gennem Aarene.

Hendes Haar begyndte vel allerede at graane og tyndes , smaa rynker omkring Øjnene var allerede synlige, Kinderne var tørre og udhulede af Sorger men desuagtet var hendes Ansigt dog endnu smukt. Det var Dunetschkas Billede, kun tyve Aar ældre og uden Udtrykket ved Underlæben, der ikke stod saa meget frem.

Pulcheria Alexandrowna var i Besiddelse af megen Følsomhed, som dog intet havde med Hykleri at gøre; hun var sky og eftergivende, dog kun til en vis Grænse; hun kunde give efter i meget, gaa ind paa meget, selv mod sin Overbevisning, men altid holdt hun sig indendenfor visse Grænser, og ingen Magt var i Stand til at drive hende udover disse og tvinge hende til at slippe sine Grundsætninger.

Præcis tyve Minutter efter at Rasumichin var gaaet, blev der banket to Gange sagte paa Døren; han var atter kommen tilbage.

„Jeg har ikke Tid til at komme ind," sagde han hurtigt, da Døren blev aabnet; „han sover udmærket, dybt og roligt; Gud give, at han maatte sove saaledes i tolv Timer. Nastasia er ham; jeg befalede hende at blive der, til jeg kom igen. Nu henter jeg Sossimow og saa vil han bringe Dem Besked siden, og derefter kan De gaa til Sengs; De maa jo ogsaa være meget trætte . . ."

Han skyndte sig atter bort, ud igennem Korridoren.

„Hvad det dog er for en flink . . . og behagelig ung Mand!" raabte Pulcheria Alexandrowna overordenlig glad.

„Det lader virkelig til, at han er et prægtigt Menneske!" svarede Awdotja Romanow ivrigt og begyndte igen at gaa op og ned i Værelset.

Næsten en Time efter hørtes der atter Skridt i Korridoren, og atter blev der banket paa Døren.

Begge Damer havde denne Gang stolet fuldt ud paa Rasumichins Forsikring; og rigtig, han havde faaet Sossimow med sig. Denne havde straks vist sig villig til at forlade Selskabet og besøge Raskolnikow, men Damerne vilde han i Begyndelsen slet ikke se; han troede ikke paa den omtaagede Rasumichins Forsikringer. Men hans Egenkærlighed blev snart beroliget, og han følte sig ligefrem smigret, da han saa, at man virkelig havde ventet paa ham som paa et Orakels Svar.

Han blev akkurat ti Minuter hos dem, og det lykkedes ham fuldstændigt at berolige Pulcheria Alexandrowna.

Han talte med stor Deltagelse, men var tilbageholden og meget alvorlig, aldeles som en syvogtyveaarig Doktor ved en vigtig Konsultation; han veg ikke med et eneste Ord bort fra den Genstand, der havde bragt ham derop og ytrede heller ikke det ringeste Ønske om at træde i personligere og nærmere Forhold til Damerne.

Ved sin Indtrædelse lagde han straks Mærke til Awdotja Romanownas blændende Skønhed, men han gjorde alt for ikke at lade sig mærke med dette Indtryk og rettede sine Ord udelukkende til Pulcheria Alexandrowna. Dette var ham en særlig, indre Tilfredsstillelse.

Om den Syge ytrede han, at han nylig havde fundet ham i en særdeles tilfredsstillende Tilstand. Efter hans Iagttagelser var Sygdommens Aarsager at søge, bortset fra Patientens daarlige Forhold i de sidste Maaneder, i et vist moralsk Oprør; den var, saa at sige, et Produkt af mange i hinanden slyngede moralske og materielle Indflydelser, Uro, Bekymringer, Sorger, visse Ideer osv.

Da han lagde mærke til, at Awdotja Romanowna

hørte særlig opmærksomt paa ham, indlod han sig i Enkeltheder vedrørende dette Tema.

Pulcheria Alexandrownas sky, urolige Spørgsmaal angaaende Mistanken om Sindsforvirring besvarede han med rolig og aaben Spot, og sagde, at hans Ord var blevne overdrevne, at den Syge vistnok syntes at have en fiks Idé, noget i Retning af Monomani — han, Sossimow sysselsatte sig just særlig med denne overordentlig interessante Del af den medicinske Videnskab — men at man maatte tage den Syges febrilske, fantaserende Tilstand i Betragtning. Den havde jo varet næsten lige til i Dag og . . . Slægtningernes Ankomst vilde i ethvert Tilfælde virke heldigt paa ham, styrke ham og adsprede ham — „forudsat at man kunde undgaa nye, overordentlige Rystelser“ — tilføjede han betydningsfuldt.

Saa rejste han sig, anbefalede sig ærbødigt og gik, fulgt af Moderens Velsignelse og inderligste Taksigelser, samt lykkelig over de uden hans Initiativ fremkaldte Haandtryk af Søsteren. Han var yderst tilfreds med sit Besøg og endnu mere med sig selv.

Lad nu alt andet hvile til i Morgen; nu bør De straks gaa til Ro, ubetinget!“ tilføjede Rasumichin, der fjærnede sig sammen med Sossimow, „i Morgen, saa tidlig som muligt, er jeg hos Dem for at bringe Oplysninger.

„Men hvad denne Awdotja Romanowna dog er for en henrivende Kvinde!“ bemærkede Sossimow, da de kom ned paa Gaden.

„Henrivende? Du sagde henrivende?“ brølede Rasumichin, styrtede løs paa Sossimow og greb ham i Struben. „Hvis Du nogensinde understaar . . . begriber Du? forstaar Du mig?“ skreg han til ham, idet han rystede ham i Kraven og trykkede ham til Væggen . . . „hører Du?“

„Men saa slip mig dog, din drukne Satan!“

sagde Sossimow, idet han værgede sig og betragtede ham derpaa opmærksomt, efter at Rasumichin havde sluppen sit Tag; saa lo han pludselig højt.

Rusumichin stod foran ham med sænkede Arme i mørk, alvorlig Eftertanke.

„Det er sandt ... jeg er et Asen“, sagde han mørk som en Uvejrssky, — „men Du ... Du er ikke bedre!“

„Nej, min Ven, ikke jeg, slet ikke. Jeg plejer ikke at sætte mig slige Dumheder i Hovedet.“

De gik tavse videre og først da de naaede Raskolnikows Bolig, afbrød Rasumichin sin sorgfulde Tavshed.

„Hør,“ sagde han til Sossimow, „Du er en prægtig Fyr, men bortset fra dine øvrige slette Egenskaber er Du ogsaa liderlig, og det i høj Grad, jeg véd det. Du er en nervøs Svækling, Du begynder at blive fed og er en Slave af dine Lyster — det kalder jeg gement, for det fører til det gemene. Du har forvænnet Dig selv i den Grad, at jeg aldeles ikke kan begribe, hvorledes Du med alt det dog kan være en god, endog en opofrende Læge. En Læge — og Du sover paa Dun, men staar alligevel op om Natten, naar Syge behøver Dig! Om tre Aar højst lader Du Dig ikke mere forstyrre i din Nattero! Naa, til Helvede med det, her er ikke Tale om den Ting, men om at Du i Nat skal sove i Værtindens Bolig; jeg har med Nød og næppe faaet hende overtalt; jeg sover i Køkkenet. I har altsaa Lejlighed til at blive nærmere Bekendte med hinanden, men ikke paa den Maade, som Du tænker! Ikke Spor ...“

„Jeg tænker jo slet ikke paa noget saadant!“

„Her, min Ven, her finder Du Blyhed, Tavshed, Dyd — og saa alligevel — Sukke og Blødhed; hun er saa blød som Voks! Fri mig fra hende,

for alle Djævle i Verden: Hun er saa mild af Sind! Jeg skal gengælde Dig det med Liv og Sjæl."

Sossimow lo af fuld Hals, endnu værre end før. „Se, se, hvor Du er eksalteret! Hvad skal jeg da gøre med hende?"

„Jeg forsikrer Dig, Du behøver ikke at være bange, fortæl hende bare meget, om alt muligt som falder Dig ind, sæt Dig hen til hende og snak væk Du er jo Læge, begynd at kurere hende. Jeg sværger Dig til, Du skal ikke komme til at fortryde det. Hun har ogsaa et Fortepiano — jeg klimprer jo lidt, som Du véd; jeg kan en ægte russisk Vise: „Af hede Taarer vædet" — hun holder af saadanne ægte russiske Viser — naa, med den Vise kan Du begynde; Du er jo Virtuos paa Klaver, en sand Rubinstein . . . Jeg forsikrer Dig, Du kommer ikke til at angre det."

„Har Du lovet hende noget? maaske med Navns Underskrift? Du skulde vel ikke have givet hende Ægteskabsløfte?"

„Slet ikke, ingen Ting! Hun er ikke af den Slags; Tschebarow vilde ogsaa —"

„Naa saa lad hende løbe."

„Nej det gaar ikke an!"

„Hvorfor ikke?"

„Det er nu en Gang saaledes, og det gaar ikke an!"

„Men hvorfor har Du da narret hende til Dig?"

„Aa, jeg har slet ikke narret hende til mig, jeg er selv bleven tiltrukken ved min egen Dumhed; hende er det ganske det samme, om det er mig eller Dig, naar der bare sidder en og sukker hos hende. Hvad Du saa end snakker med hende om, selv om det er Mathematik, det er mig ganske det

samme. Ved Gud, jeg spøger ikke; alvorligt talt, det er hende det samme, hun bare ser paa Dig og sukker, og det et helt Aar igennem. Blandt andet har jeg i hele to Dage talt til hende om det prøjsiske Herrehus — hvad skal man da finde paa at tale om? — hun hørte paa mig, sukkede og svedte Kun ikke et eneste Ord om Kærlighed — hun er saa frygtelig tilbageholden — men Du maa lade det se ud, som om Du ikke kan løsrive Dig fra hende — det er nok. Alt er meget bekvemt indrettet i hendes Bolig, man er ganske som hjemme — Du kan læse dér, sidde, ligge, skrive — kysse kan Du ogsaa gærne, men bare forsigtigt . . ."

„Men hvad skal jeg med hende?"

„Aa, det kan jeg ikke saa præsis forklare Dig! Sér Du, I har begge noget tilfælles! Jeg tænkte nemlig ogsaa før paa Dig! . . . Tilsidst naaer Du ogsaa Maalet! Er det altsaa ikke det samme, om det sker nu eller siden? Her, min lille Ven, finder Du noget saadant velbehageligt — ak! og ikke alene velbehageligt, man synker formeligt hen; det er som om man befandt sig ved Verdens Ende, som i et for Anker liggende Skib; det er et fredeligt Asyl ligesom i Jordens Midtpunkt; — Kvintessensen af de dejligste Pandekager, fede Fiskepostejer, Aftenté ved Ssamowaren, stille Sukke, varme Pelsjakker og opvarmede Kakkelovnsbænke — det er som om Du var død og dog levede — de gode Sider af begge forenede til ét! — Naa, Broder, nu har jeg jo fortalt Dig en hel Del, men nu er det vist ikke for tidlig at sove! Hør, om Natten vaagner jeg sommetider op, jeg maa i Nat hen og sé til ham. Endskønt det er vel ikke nødvendigt, al Ting gaar jo godt! Du behøver heller ikke at være videre urolig, men hvis Du vil, saa kan Du jo ogsaa sé hen til

ham en Gang. Skulde Du mærke noget, Fantasier, Hede eller noget sligt, saa væk mig bare straks. For Resten er der vist ingen Fare . . ."

XVI.

Rasumichin vaagnede næste Morgen mellem syv og otte angst og sorgfuld.

Mange nye og uforudsete Spørgsmaal paatrængte sig ham, da han vaagnede, og en saadan Opvaagnen havde han aldrig tænkt sig mulig.

Med den største Nøjagtighed huskede han alt, hvad der Dagen forud var passeret; han begreb, at der var tilstedt ham noget ganske usædvanligt, at han havde modtaget et Indtryk, der ikke lignede noget tidligere Indtryk. Men samtidig forstod han ogsaa, at det Fantasibillede, der havde listet sig ind i hans Hoved, ikke havde ringeste Udsigt til at blive til Virkelighed — Udsigten dertil syntes ham saa fjærn, at han endog skammede sig over blot at tænke derpaa, og gjorde sig Umage for at gaa over til andre, nærmere liggende Bekymringer og Opgaver, som den forbandede Gaarsdag havde givet ham at tænke paa.

En af hans skrækkeligste Erindringer var, at han i Gaar havde været saa „gemen og nederdrægtig"; han tænkte derved ikke blot paa sin Fuldskab, men hovedsagelig paa, at han ligeoverfor den unge Pige, kun af dum, overilet Skinsyge, havde skældt hendes Brudgom ud, skønt han ikke kendte hverken Menneskene eller deres gensidige Forhold og Forpligtelser til Bunds.

„Hvad havde han overhovedet for Rettighed til at dømme saa letfærdigt og overilet om dem? Hvem havde kaldt ham til Dommer? Og var det da tænkeligt, at en Kvinde som Awdotja Romanowna kunde give sig hen til en uværdig Mand blot for Pengenes Skyld? Han maatte altsaa dog have et indre Værd!

At han havde lejet en saadan Bolig for sin Brud, kunde dog knap lægges ham til Last; hvorfra skulde han ogsaa kunne vide, hvad for Slags Hus det var?... fy, hvor det altsammen var gement!

Og denne Drukkenskab, er den en Undskyldning? — kun en dum Udflugt er den, som desuden fornedrede ham end mere! I Vinen — er Sandhed, og derfor er ogsaa hele Sandheden kommen for Dagen, hele Sletheden i hans misundelige og raa Hjærte! — Kunde der hos ham, Rasumichin, overhovedet være Tale om en saadan Indbildning?

Hvad var han vel — i Sammenligning med en saadan Pige! — han, Drukkendidrik og Pralhans fra i Gaar. Var da en saadan kynisk og latterlig Sammenstilling overhovedet tænkelig.

Rasumichin rødmede i Fortvivlelse ved disse Betragtninger, og tilsidst huskede han endog, at han havde sagt, da de stod sammen paa Trappen, at Værtinden vilde blive skinsyg paa Awdotja Romanowna... det var ligefrem utaaleligt.

I fuldt Raseri slog han Næven mod Skorstenen, saaledes at han slog en Mursten i Stykker.

„Naturligvis kan jeg aldrig udslette alle disse Gemenheder..." mumlede han hen for sig, „desuden er det jo overhovedet unyttigt at tænke paa det; jeg har nu bare at spille en stum Rolle, gøre min Pligt i Tavshed... og hverken bede om Forladelse

eller overhovedet sige nogen Ting.... alt, alt er jo nu forbi!"

Desuagtet betragtede han dog sin Paaklædning opmærksommere end ellers. En Dragt til havde han ikke, og selv om han havde havt den vilde han maaske alligevel ikke have taget den paa, „med Hensigt ikke".

Men han vilde paa ingen Maade vise sig som en Kyniker og skiden Karl, han havde ikke Ret til at saare Andres Følelser, saa meget mere som de behøvede hans Hjælp og selv paakaldte den. Han pudsede derfor sine Klæder saa omhyggeligt som muligt, Linnedet var i øvrigt som Regel temmelig rent, thi i den Retning plejede han at holde paa Renlighed.

Denne Gang vaskede han sig ogsaa omhyggeligere, efter at Nastasia havde givet ham Sæbe. Han vaskede sig endog i Haaret, om Halsen, men især Hænderne.

Da imidlertid det Spørgsmaal vaktes hos ham, om han skulde barbere Skægstubberne af sig eller ikke, saa nægtede han dette haardnakket: „lad det være som det er! de skal ikke tro, at jeg barberer mig, fordi... og det vilde de bestemt tro. Nej, ikke for alt i Verden!"

Han, det raa, smudsige, til Værtshusmanerer vante Menneske vidste jo godt, at han trods alt det dog var et nogenlunde ordenligt Menneske... men af hvad Grund skal man gøre sig store Indbildninger over saa lidt? Enhver er jo dog forpligtet til at være et ordenligt Menneske, og det i endnu højere Grad end han var det... thi han vidste jo nok, at han havde gjort sig skyldig i mangt og meget... om end ikke noget æreløst!... hvilke Lyster var der ikke mangen Gang steget op i ham, hm!.... og alt det skulde han

bringe i Forbindelse med Tanken paa Awdotja Romanowna! „For Fanden ogsaa! Just nu vil jeg se smudsig ud, tilsvinet og liderlig, nu mer end nogensinde!"

Det var under en saadan Samtale med sig selv, at Sossimow traf ham; han havde sovet i Praskowja Pawlownas Gæsteværelse.

Han vilde nu gaa hjem, men først se til Raskolnikow.

Rasumichin meddelte ham, at denne sov som en Grævling, og Sossimow gav Ordre til, at de ikke skulde forstyrre ham, før han vaagnede af sig selv; han vilde komme igen mellem ti og elleve.

„Men mon jeg træffer ham hjemme, naar jeg kommer igen?" tilføjede han. „For Fanden ogsaa; der skal man nu kurere, naar man ikke har Spor af Magt over Patienten. Véd Du ikke, om han gaar hen til dem, eller om de kommer herhen?"

„Jeg tror, de kommer herhen," svarede Rasumichin, der havde gættet Hensigten med Spørgsmaalet, „og de skal naturligvis tale med hinanden om Familieanliggender. Saa gaar jeg min Vej; Du som Læge har naturligvis mere Rettighed"

„Jeg er heller ingen Skriftefader; jeg kommer og gaar igen straks; desuden har jeg nok at bestille."

„Der er en Ting, som foruroliger mig," sagde Rasumichin fortrydelig, „og det er, at jeg i Gaar, da jeg var fuld, forsnakkede mig til ham, fortalte ham al Slags Vrøvl ... blandt andet, at Du ... var bange for, at han havde Anlæg til Sindssygdom."

„Til Damerne har Du ogsaa sagt noget om det ..."

„Jeg véd, at jeg var saa dum, Du kan gærne

prygle mig for det! Men sig mig, tror Du det virkelig?"

„Vrøvl, siger jeg. Det var Dig selv, som skildrede ham for mig som lidende af en fiks Idé, da Du førte mig hen til ham ... Naa, og i Gaar gav vi hans Ideer endnu mere Næring ved vor Samtale ... om Malersvenden; det var rigtig en vellykket Underholdning, især naar man betænker, at netop det maaske hænger sammen med hans forrykte Ideer. Dersom jeg bare havde vidst, hvad der den Gang gik for sig paa Politikamret, og at ... at slig en Kanallie vovede at fornærme ham ... og med en saadan Mistanke! Hm! ... saa havde jeg naturligvis ikke tilladt en saadan Samtale. Folk med slige Ideer har jo den Særhed, at de gør en Flue til en Elefant — det vanvittigste synes dem som den haandgribeligste Virkelighed ... Saa vidt jeg husker er Sagen allerede bleven mig halvvejs klar ved Sametows Beretning. Jeg kan mindes et Tilfælde med en fyrretyveaarig Hypokondrist, som ikke kunde taale en otte Aars Drengs Drillerier ved Bordet, og stak ham ihjel! Og her, dette Sammentræf — han, som er tarvelig klædt, og saa den frække Politiofficer og Sygdommen i Anmarsch — og en saadan Mistanke! Indtrykket paa en saadan indbildt Hypokondrist, med rasende, ubegrænset Æresfølelse, er aabenbar! Der har vi maaske hele Udgangspunktet for Sygdommen! Gid Fanden havde det altsammen! .... Apropos, denne Sametow er virkelig en ganske net Fyr, men det Vrøvl i Gaar skulde han heller have ladet fare .... saadan et Vrøvlehoved!"

„Hvem har han da fortalt det til? Mig og Dig!"

„Og Porphyrius."

„Naa, selv om Porphyrius har hørt det, hvad gør saa det?"

„Aa, sig mig en Gang, har Du maaske nogen Indflydelse paa dem, paa Moder og Søster? De maa i Dag være rigtig forsigtige med ham."

„De tager sig nok iagt," sagde Rasumichin skødesløst.

„Hvad kan det egentlig være, som har gjort ham saa vred paa denne Lushin? Han er en formuende Mand og synes ikke at være hende helt ligegyldig . . . hun selv har jo ingenting, vel?"

„Hvad har Du med at udforske mig?" skreg Rasumichin opirret; „hvor ved jeg, om hun har noget eller ikke? Spørg hende selv, saa faar Du det maaske at vide!"

„Føj, hvor Du altid bliver hidsig! Eller er det Dunsterne fra i Gaar? . . . Naa, paa Gensyn; tak din Praskowja Pawlowna for Nattelogis'et. Hun havde lukket sig inde; paa mit „god Dag" gennem Døren fulgte der intet Svar; Klokken syv stod hun op og fik Samowaren ind fra Køkkenet gennem Korridoren. Jeg havde ikke den Lykke at faa hendes Ansigt at se."

„Præcis Klokken ni indfandt Rasumichin sig hos Damerne.

De havde længe ventet ham med stor Utaalmodighed og var staaet op Klokken før syv.

Mørk som Natten traadte han ind, hilsede kejtet — og ærgrede sig naturligvis over det. Men han havde gjort Regning uden Vært; Pulcheria Alexandrowna styrtede ham i Møde, greb begge hans Hænder og havde nær kysset dem.

Han saa ængstet hen paa Awdotja Romanowna, men ogsaa paa dette stolte Ansigt laa der nu et saadant Udtryk af Erkendtlighed og Venskab, en saa oprigtig og uventet Agtelse, i Stedet for de spodske Blikke og den daarlig skjulte Ringeagt, han havde ventet, at det egentlig næsten havde været ham

lærere, om man havde modtaget ham med Skænd — dette gjorde ham saa forlegen.

Lykkeligvis havde man Samtaleæmnet paa rede Haand, og han skyndte sig at gøre Brug deraf.

Da de havde erfaret, at Rodja endnu ikke var vaagen, og alt gik udmærket, erklærede Pulcheria Alexandrowna, at dette var hende meget kært, thi hun havde endnu meget, meget at tale med ham om.

Hun havde endnu ikke drukket The og indbød ham derfor til at drikke den med dem. Der blev ringet, bestilt The af den fedtede, lurvede Opvarter, som kom ind, og efter lang Venten kom den da, serveret paa den smudsigste, uanstændigste Maade.

Rasumichin var i Begreb med atter at skælde ud paa Logis'et, men tænkte paa Lushin, tav, blev forlegen, og var tilsidst meget glad, da Pulcheria Alexandrowna ganske optog ham med sine Spørgsmaal.

Omtrent i tre Kvarter havde han, afbrudt af Spørgsmaal, talt med hende, og det havde lykkes ham at faa meddelt hende alle mer eller mindre vigtige Fakta fra det sidste Aar af Raskolnikows Liv: Enden af Beretningen blev den udførlige Meddelelse om hans Sygdom.

Meget, der nødvendigvis maatte forties, havde han iøvrigt forbigaaet, bl. a. ogsaa Scenen paa Politikamret med dens Følger.

Hans Beretning hørtes med Begærlighed; men da han mente nu at have sluttet og tilfredsstillet sine Tilhørerinder, viste det sig, at han for dem kun lige havde begyndt.

„Sig mig . . . Aa hør, sig mig, hvad tror De . . . ak, om Forladelse, jeg kender jo ikke engang Deres Navn?“ skyndte Pulcheria Alexandrowna sig at spørge Rasumichin.

‚Dmitrij Prokofiitsch.‘

„Altsaa Dmitrij Prokofjitsch, jeg vilde saa gærne vide . . . hvordan overhovedet . . . hvad han nu har for Anskuelser, d. v. s. forstaa mig ret, hvorledes skal jeg udtrykke mig for at gøre det tydeligt for Dem: Hvad han syntes om og hvad han ikke synes om . . er han altid saa pirrelig? Hvad har han for Ønsker og Forhaabninger, om jeg saa maa udtrykke mig. Hvad er det, som nu mest har Indflydelse over ham? Med ét Ord, jeg ønskede . . "

„Men Moder, hvordan skulde man kunne svare paa alt det paa en Gang!" bemærkede Dunja.

„Ak, min Gud, hvor kunde jeg have ventet at faa se ham igen i en saadan Tilstand, Dmitrij Prokofjitsch!"

„Det er meget naturligt," svarede denne, „jeg har vel ikke nogen Moder, men en Onkel, som kommer hertil hvert Aar, og næsten hver Gang kender han mig ikke, skønt han er en ganske kløgtig Fyr. I de tre Aar, De og Raskolnikow har været skilte, kunde der passerer meget. Hvad skulde jeg saa kunne sige Dem? . . . for halvandet Aar siden lærte jeg Rodion at kende; han er mørk, gnaven, storartig og stolt; i den sidste Tid tillige mistroisk og i baarligt Humør; han er højmodig og god; han lægger ikke gærne fine Følelser for Dagen, foretrækker hellere at synes haard end at ødsle med hjærtelige Ord. Sommetider er han for Resten slet ikke i slet Lune men simpelthen kold og følesløs lige til Umenneskelighed; det er ligesom om to modstridende Naturer afvekslende havde Overhaand i ham. Ofte er han overordentlig tavs, altid forstyrrer man ham, skønt han ofte ligger hen og ikke bestiller noget. Han holder ikke af at spotte, ikke fordi han mangler Vittighed til det, men det synes snarere, som om han ikke har Tid til slige Ubetydeligheder. Naar der fortælles noget, saa hører han sluttelig ikke paa det.

Og det, som i et givet Øjeblik alle interesserer sig for, det bryder han sig sædvanligvis slet ikke om. Om sig selv tror han overordentlig meget, og, som det synes, ikke med Uret. Naa, hvad skal jeg saa mere sige Dem? . . . Jeg haaber, at Deres Ankomst vil virke befriende paa ham."

„Ak, Gud give det!" raabte Pulcheria Alexandrowna, der var bleven ganske nedtrykt af Rasumichins Karakteristik af hendes Søn.

Tilsidst vovede Rasumichin ogsaa at se mere tillidsfuldt paa Awdotja Romanowna. Under Samtalen havde han kun nu og da vovet at kaste et flygtigt Blik paa hende.

Awdotja Romanowna havde afvekslende sat sig ved Bordet og hørt opmærksomt til, saa havde hun atter rejst sig og som sædvanligt gaaet op og ned ad Gulvet med korslagte Arme; hendes Læber var sammenpressede, hendes Udtryk eftertænksomt; kun nu og da havde hun stillet et Spørgsmaal.

Rasumichin mærkede saavel paa Damernes Klædedragt som ogsaa af andre Ting, at de var i meget smaa Kaar. Havde Awdotja Romanowna været klædt som en Dronning, vilde han slet ikke have været bange for hende; men just fordi hun var saa tarvelig, var han ængstelig ved hvert Ord, hver Bevægelse; og dette var naturligvis yderst generende for et Menneske, der saa alligevel ikke havde synderlig Selvtillid.

„De har nu fortalt os meget interessant om min Broders Karakter, ... og var, som det synes mig, aldeles upartisk. Det er godt; i Begyndelsen troede jeg, at De saa op til ham med Ærefrygt," begyndte Awdotja Romanowna. „Jeg tror ogsaa det var rigtigt, at han fik et kvindeligt Væsen om sig," tilføjede hun grublende.

„Det har jeg ikke sagt; for Resten er det nok muligt, at De kan have Ret, men ..."

„Hvad?"

Han holder jo ikke af nogen ... kommer maaske heller aldrig til at holde af nogen," sagde Rasumichin hensynsløst.

„Skal det sige, at han ikke er i Stand til at fatte Kærlighed?"

„Véd De egentlig, Awdotja Romanowna, at De har en mærkværdig Lighed med Deres Broder, og det i alting!" — plumpede Rasumichin uvilkaarligt ud: men saa huskede han pludselig paa det, han lige havde sagt om Broderen, rødmede og blev skrækkelig forlegen.

Awdotja Romanowna kunde ikke bare sig for at le højt.

„Hvad Rodja angaar, saa kan I jo begge to tage fejl," sagde den noget ømsindtlige Pulcheria Alexandrowna. „Jeg taler ikke om nu, Dunetschka. Hvad Peter Petrowitsch skriver dèr i dette Brev ... og som ogsaa vi har troet ... det er maaske ikke rigtigt; men De kan ikke forestille Dem, Dmitrij Prokofjitsch, hvor han er fanatisk, eller, hvad skal jeg kalde det, lunefuld. Jeg kunde aldrig forlade mig paa hans Karakter, selv ikke da han knap var femten Aar gammel. Ogsaa nu kunde han være i Stand til at udføre noget, som intet Menneske vilde tænke paa ... vi behøver ikke at gaa langt: De kender vist til, da han for halvandet Aar siden satte mig i Forbavselse og næsten lagde mig i Graven, ved at han pludselig besluttede at ville gifte sig med hende ... Datteren til denne Sarnitzin, hans Værtinde?"

„Véd De noget udførligere om den Historie?" spurgte Awdotja Romanowna.

„Tror De kanske," vedblev Pulcheria Alexandrowna ivrig, „at mine Taarer, mine Bønner, min

Sygdom, vor Fattigdom — selv min Død vilde have udrettet noget den Gang. Han havde rolig skredet hen over alle disse Hindringer. Men kan man derfor paastaa, at han ikke holder af os?"

„Han selv har aldrig talt med mig om den Historie," sagde Rasumichin forsigtig, „men jeg har hørt noget af Fru Sarnitzin selv som for Resten ikke gærne fortæller meget; men det jeg hørte, var jo rigtignok lidt besynderligt..."

„Hvad var det, hvad hørte De?" spurgte begge Damer samtidigt.

„Aa, Sagen var for øvrigt i Grunden slet ikke saa besynderlig. Jeg erfarede nemlig, at dette Giftermaal, som allerede var fast besluttet og kun forhindredes ved Brudens Død, slet ikke var efter Fru Sarnitzins Hoved... I øvrigt var Bruden, sagde man, alt andet end smuk, det vil sige, hun var nok ligefrem styg, sagde de... og dertil sygelig og... underlig; ellers synes det som om hun ogsaa har havt nogle gode Egenskaber. Ja, i ethvert Fald maa hun have havt Fortrin, ellers var jo alt uforstaaeligt... Medgift var der ikke, og det havde han naturligvis heller ikke gjort Regning paa... For Resten er det vanskeligt at dømme i saadanne Sager."

„Jeg er overbevist om, at hun var hans Kærlighed værd," bemærkede Awdotja Romanowna.

„Gud forlade mig, men den Gang glædede jeg mig over hendes Død, skønt jeg ikke véd, hvem af de to, der silde have gaaet til Grunde for den andens Skyld," sagde Pulcheria Alesandrowna og begyndte derpaa forsigtigt, med Afbrydelser og stadig med Sieblik til Dunja — hvorover denne øjensynlig var fortrydelig — atter at spørge om Gaarsdagens Scene mellem Rodja og Lushin.

Dette Optrin havde, som det syntes, foruroliget hende mest; hun var ængstelig og skælvede.

Rasumichin fortalte endnu en Gang alting udførligt, men tilføjede denne Gang sin egen Mening om Sagen: han beskyldte Raskolnikow ligefrem for paa Forhaand at have besluttet at fornærme Peter Petrowitsch Luschin, og han lod kun meget betinget hans Sygdom gælde som Undskyldningsgrund.

„Den Beslutning var allerede taget før Sygdommen," sagde han.

„Det er ogsaa min Mening," sagde Pulcheria Alexandrowna nedslagen.

Hun undrede sig for øvrigt over, at Rasumichin denne Gang udtalte sig saa forsigtigt, ja endog ærbødigt om Luschin; Awdotja Romanowna var denne Adfærd ogsaa paafaldende.

„Altsaa det er Deres Mening om Peter Petrowitsch," kunde Pulcheria Alexandrowna ikke afholde sig fra at spørge.

„Om Deres Datters tilkommende Mand kan jeg ikke have nogen anden Mening," svarede Rasumichin fast, „jeg siger det ikke blot som Høflighedsfrase, men ...men ganske simpelt fordi Awdotja Romanowna selv og frivilligt har valgt ham til sin Mand. Naar jeg i Gaar gjorde ham saa slet, saa var det fordi — fordi jeg da var uforsvarlig drukken...jeg havde tabt Forstanden, komplet... og i Dag skammer jeg mig over det!"

Han rødmede og tav.

Awdotja Romanowna rødmede ligeledes, men afbrød ikke Tavsheden; siden Talen kom paa Luschin, havde hun ikke sagt et eneste Ord.

Uden Datterens Understøttelse var imidlertid Pulcheria Alexandrowna aabenbart uvis, om hun skulde blive vred. Endelig besluttede hun sig, stammende og af og til med spørgende Blikke paa Datteren, til at fremkomme med den Bemærkning, at

én Omstændighed særlig forvoldte hende stor Bekymring.

„Ser De, Dmitrij Prokofjitsch", begyndte hun uden at vende sig til Rasumichin" ... ikke sandt Dunetschka, jeg skal være ganske oprigtig mod Dmitrij Prokofjitsch?"

„Naturligvis, Moder!" bemærkede Awdotja Romanowna med Vægt.

„Sagen er altsaa den" — skyndte hun sig at fortsætte, som om der ved denne Tilladelse var væltet en Sten fra hendes Hjærte — „i Dag, ganske tidligt fik vi fra Peter Petrowitsch et Brev som Svar paa vor Meddelelse af i Gaar om vor Ankomst. Efter Løfte skulde han nemlig i Gaar egentlig have modtaget os ved Banegaarden. Men i Stedet derfor sendte han os en Tjener til Følge med Besked om at bringe os til denne Bolig, og lod os sige, at han i Formiddag selv vilde komme. Men i Morges kom dette Brev ... Det er bedst De selv læser det; der er et Sted i det, som foruroliger mig meget . . . De finder det nok selv og . . . sig mig da aabent Deres Mening, Dmitrij Prokofjitsch! De kender bedst Rodjas Karakter og vil derfor ogsaa bedst kunne give Raad. Jeg kan blot sige Dem, at Dunetschka straks har fattet sin Beslutning; men jeg véd endnu ikke, hvad jeg skal beslutte mig til . . jeg har ventet paa Dem."

Rasumichin foldede Brevet ud; det bar Gaarsdagens Datum, og han læste følgende:

„Naadige Frue, Pulcheria Aleksandrowna!

Jeg har den Ære at meddele Dem, at uforudsete, pludselige Hindringer har afholdt mig fra at modtage Dem ved Jærnbanen; jeg sendte derfor i den Hensigt en paalidelig Tjener.

Jeg maa ogsaa give Afkald paa den Ære at besøge Dem i Morgen tidlig paa Grund af uopsættelige Forretninger i Senatet og for ikke at forstyrre Deres Gensyn med Sønnen og Awdotja Romanownas Gensyn med sin Broder.

Jeg skal nu have den Ære at besøge og hilse paa Dem i Deres Bolig i Morgen Aften præcis Kl. otte; men jeg tillader mig at tilføje den alvorlige og indstændige Bøn, at Rodion Romanowitsch Raskolnikow ikke maa være tilstede, da han i Gaar under mit Besøg fornærmede mig paa en eksempelløs uhøflig Maade, og fordi jeg desuden skulde ønske en nødvendig og udførlig Erklæring over et vist Punkt, hvorover jeg gærne vilde have Deres egen Forklaring.

Jeg har den Ære herved at gøre Dem opmærksom paa, at hvis jeg, trods min Bøn, skulde møde Rodion Romanowitsch, vilde jeg nødes til straks at fjærne mig; Følgerne deraf maatte De da tilskrive Dem selv.

Jeg meddeler Dem dette i den Forudsætning, at Rodion Romanowitsch, der i Gaar under mit Besøg syntes at være saa syg, to Timer senere viste sig som pludselig helbredet, og at han, da han altsaa atter gaar ud, følgelig ogsaa kunde komme til Dem.

Jeg har med egne Øjne overbevist mig derom hjemme hos en døende, af en Vogn overkørt Drukkenbolt, hvis Datter, et Fruentimmer af alment kendt Opførsel, han i Gaar gav henved femogtyve Rubler, under Paaskud af, at det var til Begravelsen, hvad der forundrede mig meget, idet jeg dog vidste, hvor megen Møje det havde kostet Dem at skaffe denne Sum tilveje.

Jeg benytter denne Anledning til at bevidne

Awdotja Romanowna min Agtelse og Hengivenhed.

Modtag Forsikringen om min Ærbødighed.

Deres hengivne Tjener
P. Lushin."

„Hvad skal jeg nu gøre, Dmitrij Prokofjitsch," begyndte Pulcheria Aleksandrowna igen i en grædende Tone. „Hvorledes skal jeg egentlig kunne foreslaa Rodja ikke at komme til os? I Gaar holdt han saa haardnakket paa, at vi skulde afvise Peter Petrowitsch, og i Dag skal vi afvise ham selv! Han er istand til at trodse os, hvis han faar det at vide . . . og hvad skal vi saa gøre?

„Ret Dem fuldstændig efter, hvad Awdotja Romanowna har besluttet," sagde Rasumichin rolig.

„Ak, min Gud! Hun siger . . . Gud maa vide, hvad hun siger . . . hun forklarer mig ikke en Gang sin Hensigt! Det er bedst, siger hun . . . det vil sige, ikke just bedst, men det er, Gud véd hvorfor, nødvendigt, at Rodja med Vilje kommer herhen i Aften Klokken otte. og at de begge netop træffer sammen her . . . Jeg tænkte, at jeg ikke en Gang vilde vise ham Brevet, og haabede med hendes Hjælp at anvende en List for at hindre ham fra at komme hid . . . for han er saa hidsig . . . Jeg begriber heller ikke Historien med Drukkenbolten som er død, og hvad det betyder, at han har kunnet give denne Datter alle de Penge, . . . som . . ."

„Som det har holdt Dig saa haardt at skaffe tilveje, Moder", tilføjede Awdotja Romanowna.

„Han var ikke ved Sans og Samling i Gaar", sagde Rasumichin eftertænksomt. „Naar De bare vidste, hvad for nogen Snak han kom med i Gaar

i et Værtshus, det var ganske vist aandrigt, hm! Om en død Mand og om en Pige fortalte han ganske vist ogsaa mig noget i Gaar Aftes, da vi gik hjem, men jeg forstod ikke et Ord af det . . . For Resten, i Gaar var jeg selv . ."

„Det bedste er, Moder, at vi gaar hen til ham, og jeg forsikrer Dig, at der faa vi snart at sé, hvad der er at gøre. For Resten er det paa Tide — Herre Gud! allerede over ti!" raabte hun — og saa paa sit prægtige emaljerede Guldur, som hang i en fin venetiansk Kæde om hendes Hals og slet ikke harmonerede med den beskedne Klædning. „Det er en Present fra Brudgommen tænkte Rasumichin.

„Ak, det er paa Tide . . . paa høj Tid, Dunetschka!" raabte Pulcheria Aleksandrowna i Uro, „naar det kommer til Stykket, tror han maaske, at vi er vrede paa ham, naar det varer saa længe, før vi kommer. Ak, Du min Gud! . . ."

Ved disse Ord fik hun travlt med at tage sit Overstykke og Hatten paa; Dunetschka gjorde sig ogsaa i Stand. Hendes Handsker var ikke blot slidte, men itu, hvad Rasumichin nu bemærkede; men trods Tarveligheden i deres Dragt havde begge Damer dog en vis Værdighed, som kun sjælden sés hos tarveligt klædte Damer.

Rasumichin saa med Agtelse paa Dunetschka og var stolt af at skulle følge dem.

„Min Gud!" raabte Pulcheria Alexandrowna, „skulde jeg vel nogensinde have tænkt, at jeg skulde komme til at frygte for et Møde med min Søn, med min kære, kære Rodja! Jeg er virkelig bange, Dmitrij Prokofjitsch," tilføjede hun, idet hun ængsteligt saa hen til Rasumichin.

„Vær ikke bange, Moder," sagde Dunja og kyssede hende, „vær heller tillidsfuld som jeg."

„Ak, min Gud, jeg har jo Tillid, men alligevel har jeg ikke sovet hele Natten!" sagde den gamle Kone.

De gik ned.

„Dunetschka, da jeg i Morges fik lidt Søvn i Øjnene, drømte jeg pludselig om den afdøde Marfa Petrowna ... hun var helt hvidklædt ... kom hen til mig, tog mig i Haanden og rystede paa Hovedet saa strængt og alvorligt, som om hun misbilligede noget; ... kan det vel betyde noget godt? Ak, min Gud, Dmitrij Prokofjitsch, De véd vel ikke engang, at Marfa Petrowna er død?"

„Nej, jeg véd ikke; hvad er det for en Marfa Petrowna?"

„Hun døde pludseligt! og tænk Dem ..."

„Vent til siden Moder," afbrød Dunja hende, „Dmitrij Prokofjitsch kender jo slet ikke noget til Marfa Petrowna?"

„Aa, De véd ikke? Jeg troede, at alt var Dem bekendt. Tilgiv mig, Dmitrij Prokofjitsch, Hovedet har været saa svimmelt paa mig nu i nogle Dage. Ja sandelig, jeg betragter Dem som vort Forsyn, og derfor var jeg ogsaa sikker paa, at De maatte vide alt, hvad der angaar os. Jeg regner Dem allerede til os ... De er da vel ikke vred paa mig, fordi jeg taler saaledes? Ak, min Gud, hvad er det med Deres højre Haand, De er da vel ikke kommen til Skade?"

„Jo, jeg er," mumlede Rasumichin lykkelig.

„Jeg plejer ofte at tale for aabent og hjærteligt, saa at Dunja somme Tider finder det nødvendigt at rette paa mig ... Men min Gud, hvad er det for et elendigt Kammer, han bor i! ... Mon han nu er vaagen? Og dette Menneske, Værtinden, kalder det for et Værelse! Hør, De sagde før, at han ikke synes om for stor Aabenhjærtighed, ... og saa

kommer jeg maaske til med min ... Svaghed ... at falde ham besværlig? Vil De lære mig, Dmitrij Prokofjitsch, hvorledes jeg skal bære mig ad? Jeg er helt ulykkelig!"

„Spørg ham bare ikke om for meget, naar De mærker, at han bliver ærgerlig, især ikke om hans Befindende, det synes han aldrig om."

„Ak, Dmitrij Prokofjitsch, hvor vanskeligt det dog ofte er at være Moder."

„Naa, der er vi ved Trappen ... det er dog en frygtelig Trappe! ..."

„Moder, Du er saa bleg, vær endelig rolig, kære Du," sagde Dunja indsmigrende, „han maa jo skatte sig lykkelig, at han faar Dig at se; og Du gør Dig saa mange Bekymringer," tilføjede hun, idet hendes Øjne lyste.

„Om Forladelse, jeg skal først se, om han er vaagen!" sagde Rasumichin og skyndte sig forud. Damerne gik langsomt efter; da de kom til fjerde Etage, lagde de Mærke til, at Døren til Værtindens Lejlighed stod paa Klem og at to livlige, sorte Øjne tittede ud. Da deres Blikke mødtes, blev Døren pludselig slaaet i, saa at Pulcheria Alexandrowna nær havde givet sig til at skrige af Skræk.

XVII.

„Han er rask, frisk som en Fisk," raabte Sossimow glad de indtrædende i Møde. Han havde allerede i ti Minutter siddet i sit sædvanlige Hjørne paa Sofaen og ventet.

Raskolnikow sad, fuldstændig paaklædt, i det

andet Hjørne; han var endogsaa omhyggelig vasket og kæmmet, noget som i lang Tid havde været forsømt.

Stuen var fuld af Besøgende, men Nastasia havde dog sét sit Snit til at trænge sig ind, saa hun kunde faa Lejlighed til at høre, hvad der blev sagt.

Raskolnikow befandt sig virkelig næsten aldeles vel, især sammenlignet med i Gaar, kun var han meget bleg, adspredt og mørk.

I det Ydre havde han Udseendet af et Menneske, der maa taale en stor fysisk Lidelse; hans Øjenbryn var sammentrukne, Læberne pressede mod hinanden, Øjnene anstrængte. Han talte kun lidt og ugærne, som om det var en Anstrengelse, og han svarede kun af Pligt: i hans Bevægelser var nu og da en vis Uro synlig.

Der manglede kun et Bind om Armen for at man havde antaget ham for en Saaret.

Da Moderen og Søsteren kom ind, opklaredes forøvrigt som ved en Lysstraale hans blege og mørke Aasyn, men det varede kun et Øjeblik! i Stedet for den tidligere melankolske Adspredthed fik hans Ansigt et pinligt Udtryk.

Sossimow, der iagttog og studerede sin Patient saa opmærksomt, som ogsaa kun en ivrig ung Læge med begyndende Praksis er i Stand til, bemærkede med Forbavselse, at der ved de kære Væseners Ankomst, i Stedet for Glæde, kun viste sig et Slags skjult Beslutthed til at finde sig i et Par Timers Forhør.

Siden bemærkede han ogsaa, at næsten hvert Ord i den paafølgende Samtale frembragte en Virkning, som om et friskt Saar hos hans Patient blev smærteligt berørt; men han forundrede sig over, at han i Dag forstod at beherske sig, at han nu saa

godt forstod at dølge de Følelser, som endnu i Gaar var saa synlige, medens dog ellers det mindste Ord kunde sætte ham i Raseri.

„Ja, jeg sér nu selv, at jeg er omtrent rask," sagde Raskolnikow, efter at han til Pulcheria Alexandrownas Glæde havde hilst paa og kysset Moder og Søster — „og jeg siger det ikke bare saadan som i Gaar," tilføjede han, idet han vendte sig til Rasumichin og venskabeligt trykkede hans Haand.

„Jeg har i Dag ligefrem forundret mig over ham," begyndte Sossimow, der glædede sig over at sé de kommende — „thi jeg har i Løbet af ti Minutter allerede tabt Traaden i Samtalen med min Patient. Om tre eller fire Dage vil han, hvis det bliver ved at gaa frem, atter være som før, d. v. s. som for en Maaneds Tid siden eller to ... maaske som for tre? thi Historien skriver sig fra for lang Tid siden ... ikke sandt? Tilstaa bare, at De selv er Skyld i det?" tilføjede han med et forsigtigt Smil som om han endnu frygtede for paa en eller anden Maade at opirre ham.

„Det er meget muligt," svarede Raskolnikow ligegyldigt.

„Jeg nævner det derfor," vedblev Sossimow, som holdt af at lade sit Lys skinne, „fordi nu Helbredelsen, i alt Fald i Hovedsagen, vistnok afhænger af Dem selv. Nu, da vi endelig kan tale fornuftigt med Dem, vil jeg paa det mest indtrængende raade Dem til at fjærne de oprindelige Aarsager, der har bevirket Deres sygelige Tilstand; kun da kan De blive helt rask ellers kunde det igen blive værre med Dem. Disse Aarsager kender jeg ikke, men De maa jo selv kende dem. De er et forstandigt Menneske og har naturligvis allerede iagttaget Dem selv. Det lader til, at Ødelæggelsen af Deres Helbred tildels hænger sammen med, at De har forladt Universitetet

De maa ikke være uden Sysselsættelse; derfor tror jeg, at Arbejde og et fast Maal for Øje kan bringe Dem Hjælp."

„Ja, ja, De har fuldkommen Ret ... jeg vil snart igen gaa paa Universitetet, og da skal alt gaa som det var smurt..."

Sossimow, der væsentlig havde anbragt sine kloge Raad for at gøre Effekt hos Damerne, var naturligvis noget forbløffet, da han, efter at have afsluttet sin Tale, i sin Tilhørers Mine læste en udpræget Spot. Det varede dog kun et Øjeblik.

Pulcheria Alexandrowna begyndte straks at takke Sossimow, særlig ogsaa for Nattevisiten i Gaar i deres Bolig.

„Hvad, var han ogsaa hos eder i Nat?" spurgte Raskolnikow urolig. „Saa har I altsaa ikke en Gang kunnet sove ud efter Rejsen?"

„Ak, Rodja, det var bare til Klokken to. Hjemme lagde vi os aldrig før to."

„Jeg véd heller ikke, hvorved jeg skulde vise ham min Tak," vedblev Raskolnikow og saa mørkt ned. „Da De har afvist Pengespørgsmaalet — undskyld at jeg nævner dette" — her vendte han sig til Sossimow, „saa véd jeg virkelig ikke, hvordan jeg har fortjent en saa usædvanlig Opmærksomhed af Dem? Jeg forstaar det simpelthen ikke ... og ... og det er mig endog ukært, for det er mig uforstaaeligt; jeg siger Dem det ganske aabenhjærtigt."

„Tag nu ikke det saa ivrigt," lo Sossimow lidt tvungent, „antag bare, at De er min første Patient, naa, og vi begyndende Læger holder af vore første Patienter, som om det kunde være vore egne Børn, mange forelsker sig næsten i dem; og jeg er jo endnu ikke rig paa Patienter."

„Han der vil jeg ikke en Gang tale om," tilføjede Raskolnikow med Henthydning paa Rasumichin, „han har ikke andet ud af Venskabet for mig end Fornærmelser og Bryderi."

„Hvor han snakker! Jo-o, Du er min Sandten i det sentimentale Hjørne i Dag?" raabte Rasumichin.

Hvis Rasumichin havde været skarpsindigere, vilde han have bemærket, at der slet ikke kunde være tale om en sentimental Stemning, snarere om det modsatte.

Awdotja Romanowna lagde Mærke til dette; hun iagttog sin Broder ivrigt og uroligt.

„Om Dig, Moder, vil jeg heller ikke tale," vedblev han, som om han om Morgenen havde lært en Lektie udenad, „først i Dag kunde jeg nogenlunde sætte mig ind i, hvilke Kvaler Du i Gaar har maattet udstaa her, mens Du ventede min Tilbagekomst."

Derpaa rakte han pludselig, tavs og smilende, Søsteren Haanden. Men i dette Smil glimtede der denne Gang en sand, uforfalsket Følelse.)

Dunja greb straks den fremrakte Haand og trykkede den hjærteligt; hun var glad og erkendtlig. Siden Striden i Gaar var dette det første Venskabstegn, han rettede til hende.

Moderens Ansigt forklaredes af Henrykkelse og Glæde ved Synet af denne stumme men faste Fredsslutning mellem Broder og Søster.

„Det er just det, jeg holder af ham for!" hviskede Rasumichin, der nu skulde overdrive al Ting, og som vendte sig energisk om, „dette ligner ham!...

„Hvor godt han forstaar at tage paa Sagerne," tænkte Moderen i sit stille Sind, „hvilke ædle Impulser og hvor enkelt og fint han udjævner Misforstaaelsen fra i Gaar — bare ved i rette Øjeblik at

række Haanden ud og sende hende det Blik . . . og hvor smukke Øjne han har, hele Ansigtet er saa smukt — han er kønnere end Dunetschka ... men, min Gud, hvor hans Dragt ser ud, hvor jammerlig! Løbedrengen hos Wassilij Iwanowitsch er jo bedre klædt! . . . Hvor vilde jeg ikke gærne straks falde ham om Halsen og trykke ham op til mig . . . og græde, — men jeg er saa bange for ham. Min Gud, hvad kan det komme af? . . . Han lader dog til nu at tale venligt, og alligevel er jeg bange! Hvad er det egentlig, jeg er bange for!"

„Ak, Rodja, Du kan ikke tro," raabte hun pludselig til ham som Svar paa hans Bemærkning, „hvor Dunja og jeg var ulykkelige i Gaar! Nu, da det er gaaet over og vi igen er lykkelig — nu kan man jo fortælle det. Tænk Dig, vi skynder os her hen for at omfavne Dig, næsten direkte fra Banegaarden, og da siger hun — ak, der er hun jo! God Morgen Nastasia, . . . saa siger hun pludselig, at Du havde den hidsigste Nervefeber, og at Du netop hemmelig var løbet bort fra Doktoren, og at de ledte efter Dig over alt. Du kan ikke forestille Dig, hvor vi blev forskrækkede! Jeg kom straks til at tænke paa Løjtnant Potantchikows Død, en Ven af din Fader — Du kan ikke huske ham, Rodja — som ogsaa i en hidsig Nervefeber løb sin Vej saaledes og faldt i en Brønd, og først Dagen efter fik de ham trukket op. Vi forestillede os det naturligvis endnu værre, vi vilde opsøge Peter Petrowitsch, for ved hans Hjælp . . . vi var jo alene, ganske alene," klagede hun med vemodig Stemme og afbrød pludselig, som om hun huskede, at det vel endnu var for farligt at nævne Peter Petrowitsch's Navn, „skønt vi nu atter var lykkelige."

„Ja, ja . . . alt det er naturligvis meget kedeligt . . ." mumlede Raskolnikow, men med et saa

adspredt og udeltagende Blik, at Dunetschka saa' paa ham med Forbavselse.

„Hvad var det nu, jeg egentlig vilde sige," blev han ved, idet han møjsommeligt søgte at samle sig, „— ja, hør, Moder, og Du ogsaa Dunetschka, tro endelig ikke, at jeg i Morges ikke vilde gaa først til Eder, men ventede, at I skulde komme til mig."

„Men hvad er det, Du siger, Rodja!" udbrød Pulcheria Alexandrowna, ligeledes forbavset.

Det lyder jo, som om han bare svarede os af Pligtfølelse! tænkte Dunetschka — han slutter Fred, beder om Forladelse, aldeles som om han udrettede en Tjeneste eller opsagde en Elev.

„Jeg var knap vaagnet og vilde allerede gaa ud, da jeg kom til at huske paa Klæderne! Jeg glemte i Gaar at sige hende... Nastasia... at hun maatte vaske Blodet af... først nu har jeg kunnet klæde mig paa."

„Blod, hvad for Blod?" spurgte Pulcheria Alexandrowna urolig.

„Aa, det er Ingenting... bryd Dig ikke om det. Blodet kommer af, at jeg i Gaar, da jeg drev omkring i Feber, stødte paa en overkørt Person... en Embedsmand..."

„I Feber? Men Du husker jo alting?" afbrød Rasumichin ham.

„Det er sandt," svarede Raskolnikow — „jeg husker alt ligetil den mindste Enkelthed, men hvad jeg ikke kan forklare mig, det er, hvorfor jeg gjorde det eller det, gik her eller der og sagde saadan eller saadan, det kan jeg slet ikke finde nogen Forklaring paa."

„Det er et meget kendt Fænomen," sagde Sossimow; „Udførelsen af en Ting er ofte mesterlig og yderst kompliceret; men Bevæggrundene til Handlingen, Udgangspunktet for Virksomheden er forvirret

og afhænger af forskællige sygelige Indtryk: en jævnlignende Tilstand."

Det er dog vist meget heldigt, at han mener jeg af og til er forrykt, tænkte Raskolnikow.

„Saadant noget kan jo for Resten ogsaa hændes aldeles raske Mennesker?" bemærkede Dunetschka urolig og saa paa Sossimow.

„En meget rigtig Bemærkning," svarede denne, „— i den Forstand er vi næsten allesammen ikke bedre end de Gale, bare at „de Sindssyge" er lidt mere gale end vi; thi her maa man drage en vis Grænse. Et ganske harmonisk udviklet Menneske gives der jo overhovedet næppe, det er bekendt; højst maaske én paa flere hundredtusind."

Ved Ordet „gal", som den i sit Yndlingsfarvand sejlende Sossimow uforsigtigt havde ladet undslippe, blev alle benauede. Raskolnikow sad eftertænksom og med et ejendommeligt Smil paa de blege Læber, tilsyneladende uopmærksom. Han blev ved at gruble over noget.

„Naa, hvad blev det saa til med den Overkørte?" raabte Rasumichin hurtigt.

„Hvad?" sagde Raskolnikow, som om han just vaagnede, „ja . . . naa, det var der jeg fik Blod paa mig, da jeg hjalp til med at bære ham hjem . . . ak, Moder, ved den Lejlighed begik jeg noget utilgiveligt; jeg var vist ikke ved min fulde Fornuft. Jeg gav i Gaar bort alle de Penge, Dr sendte mig . . . til hans Kone . . . til Begravelsen. Nu er hun Enke, har Tæring, et elendigt Væsen . . . tre smaa Børn, sultne . . . tomt i Huset . . . der er en Datter til . . . Du havde maaske selv givet dem Pengene, hvis Du havde set alt . . . Jeg havde for Resten ingen Ret til det, det indrømmer jeg, især da jeg véd, hvor vanskeligt det har været Dig at skaffe Pengene. For at hjælpe maa

man først have en vis Rettighed til det, og har man ikke det, nu — saa: Crevez, chiens, si vous n'êtes pas contents!" Han lo højt; „er det ikke rigtigt, Dunja?"

„Nej, det er ikke," svarede Dunja fast.

„Ah! Du ogsaa...Du siger dette i en vis Hensigt!" mumlede han, idet han saa paa hende med Uvillie og smilede spodsk. „Det burde jeg have tænkt mig... Naa, hvad gør det, det er jo rosværdigt, det er bedre for Dig... Du kommer til en vis Grænse, naar Du blot ikke overskrider den — thi saa bliver Du ulykkelig; og overskrider Du den, bliver Du maaske endnu ulykkeligere. For Resten, det er forbandet Snak!" udbrød han utaalmodigt og ærgrede sig over, at han uvilkaarligt havde givet sine Følelser Luft. „Jeg vilde blot sige, at jeg beder Dig om Forladelse, Moder," sluttede han kort og skarpt.

„Lad nu det være godt, Rodja, jeg er overbevist om, at Alt, hvad Du gør, er meget godt!" sagde Moderen glad.

„Du skal ikke være saa vis paa det," svarede han og fortrak Munden til et Smil. Der blev et Øjebliks Tavshed.

Der var noget tvungent i hele denne Samtale, ogsaa i Tavsheden; i Forsonelse som i Tilgivelse; alle følte dette.

Det er dog virkelig, som om alle var bange for mig, tænkte Raskolnikow, idet han kastede et stjaalent Blik paa Moderen og Søsteren. Pulcheria Alexandrowna blev virkelig mere bange, jo længer hun tav.

Hvor kær havde jeg dem ikke, da de var fraværende! foer det ham gennem Hovedet.

„Rodja, véd Du, at Marfa Petrowna er død!" udbrød Pulcheria Alexandrowna pludselig.

„Hvad for en Marfa Petrowna?"

„Ak, min Gud, Marfa Petrowna Swidrigailowa! Jeg skrev jo saa meget til Dig om hende."

„Aa, ja nu husker jeg det...hun er altsaa død? Er det virkelig?..." foer han pludselig op, som om han vaagnede, „altsaa virkelig død? Hvad døde hun af?"

„Tænk Dig, aldeles pludselig!" skyndte Pulcheria Alexandrowna sig at fortsætte, opmuntret af hans Nysgærrighed, „og netop samtidigt med, at jeg den Gang sendte Dig Brevet, samme Dag! Tænk bare, det frygtelige Menneske er nok ogsaa Skyld i hendes Død, som det lader. De siger, at han har pryglet hende saa forfærdeligt!"

„Levede de da saaledes sammen, at man kan forudsætte det?" spurgte han og vendte sig til Søsteren.

„Nej, tværtimod; han bar altid meget over med hende og behandlede hende endogsaa med Agtelse. I mange Retninger var han altfor overbærende med hendes Karakter, i hele syv Aar ... men pludselig tabte han Taalmodigheden."

„Altsaa er han slet ikke saa frygtelig, naar han i syv Aar kunde holde ud med hende? Jeg synes, Du næsten tager ham i Forsvar, Dunetschka?"

„Nej, nej, det gør jeg ikke; han er et frygteligt Menneske! Jeg kan ikke tænke mig noget skrækkeligere!" svarede Dunja næsten gysende, idet hun rynkede Øjenbrynene og blev eftertænksom.

„Den uhyggelige Begivenhed fandt Sted om Morgenen," blev Pulcheria Alexandrowna hurtigt ved, „hun gav Ordre til, at Hestene skulde spændes for, saa hun straks efter Middag kunde køre til Byen — hun skal endog have havt god Appetit om Middagen, siger de."

„Efter at hun havde faaet Prygl?"

„... Hun havde nu altid den ... Vane; og lige efter at hun havde spist, gik hun i Bad ... for ikke at komme til at rejse afsted for sent ... Jeg skal sige Dig, hun brugte saadan en Slags Badekur, der var en kold Kilde dér, og i den badede hun sig hver Dag. Men ligesom hun var kommen i Badet, fik hun et Slagtilfælde."

„Det er meget begribeligt," sagde Sossimow.

„Slog han hende meget haardt?"

„Det kommer det jo egentlig ikke an paa," svarede Dunja.

„Hm! Hør Moder, hvorfor har Du for Resten altid Lyst til at snakke om slige Galskaber," sagde Raskolnikow pludselig uvilkaarligt og opirret.

„Ak, kære Du, jeg vidste jo ikke længer, hvad jeg skulde tale om."

„Men — hvad er der egentlig paafærde? ... er I da allesammen bange for mig?" sagde han med et tvungent Smil.

„Ja, der traf Du det," sagde Dunja og fikserede Broderen strængt; — „da Moder gik op ad Trappen dér, slog hun endogsaa Kors for sig af Angst."

Raskolnikows Ansigt fortrak sig krampagtigt.

„Ak, hvad siger Du, Dunja!" udbrød Moderen forvirret. „Bliv nu ikke ærgerlig, Rodja, det beder jeg Dig ... Hvorfor skulde Du, Dunja — javist drømte jeg hele Vejen om dette Gensyn, da vi rejste herhen paa Jærnbanen ... og jeg var saa lykkelig, at jeg slet ikke mærkede, hvorledes Tiden gik! Men hvad er det, jeg sidder og snakker om, jeg er jo saa lykkelig nu ... Du havde Uret, Dunja. Alene det, at jeg fik Dig at se, Rodja, gør mig lykkelig ..."

„Det er godt Moder," mumlede han uden at se paa hende og trykkede hendes Haand, „— vi har jo Tid nok til at tale om alt."

Da han havde sagt dette blev han pludselig bleg og kom i Uro; atter berørte, som med Dødens Kulde, hin gyselige Følelse hans Sjæl; atter blev det ham pludseligt klart og tydeligt, at han netop havde sagt en frygtelig Løgn; at han hverken nu eller nogensinde vilde have Tid til at udtale sig at han aldrig vilde kunne tale med nogen om nogetsomhelst.

Indtrykket af denne kvælende Tanke var saa stærk, at han for et Øjeblik næsten tabte Sans og Samling, rejste sig og stod i Begreb med at forlade Værelset uden at se paa nogen.

„Hvad fejler Dig?" raabte Rasumichin og greb hans Haand.

Han satte sig ned og saa sig tavs omkring; de betragtede ham alle med Forbavselse.

„Naa, hvorfor er I allesammen saa kedelige?" raabte han pludselig og uventet; „— sig dog noget! Hvorfor sidder i der saa stumme! Naa, saa tal da! Vi skulde jo underholde hinanden ... og saa sidder I allesammen og tier! ... Naa, kom nu med noget! ..."

„Gud være lovet! jeg troede allerede, at der skulde hænde noget med ham ligesom i Gaar," sagde Pulcheria Alexandrowna og korsede sig.

„Hvad fejler Dig, Rodja?" spurgte Søsteren og saa mistænksomt paa ham.

„Ingen Ting, slet ingen Ting; det var bare en gemytlig Spøg, som faldt mig ind," svarede han og lo pludseligt.

„Naa, det var bare en Spøg, saa er alt i Orden! Jeg troede sandelig selv ..." mumlede

Sossimow og rejste sig. „Men jeg maa gaa, maaske kommer jeg igen ... naar jeg atter maa have den Ære —"

Han hilste og gik.

„Hvilket prægtigt Menneske!" bemærkede Pulcheria Alexandrowna.

„Ja ... prægtig, udmærket, dannet, klog ..." begyndte pludselig Raskolnikow uventet med særlig Iver og usædvanligt Liv; „jeg kan slet ikke huske, hvor jeg har mødt ham henne, før jeg blev syg ... Jeg synes, at jeg har truffet ham et Sted. Han der er ogsaa et godt Menneske," nikkede han hen til Rasumichin, synes Du ikke om ham, Dunja?" spurgte han hende og begyndte at le.

„Udmærket godt," svarede Dunja.

„Fy, hvad Du er for en Spottefugl!" raabte Rasumichin frygteligt forlegen og rødmede, saa rejste han sig.

Pulcheria Alexandrowna smilede lidt, og Raskolnikow lo højt.

„Hvor er det Du skal hen?"

„Jeg maa ogsaa et nødvendigt Besøg —"

„Der er ikke noget nødvendigt for Dig ... Bliv! Fordi Sossimow er gaaet saa maa Du ogsaa gaa? Det behøves ikke .... Hvormange er Klokken? Er den allerede tolv? Hvad er det for et smukt Ur, Du har der, Dunja .... Se saa, nu tier de igen? Skal jeg da tale hele Tiden selv ..."

„Det er en Foræring fra Marfa Petrowna" svarede Dunja.

„Et meget kostbart Ur," tilføjede Pulcheria Alexandrowna.

„Aa, hvor det er stort, næsten for stort af et Dameur at være."

„Jeg synes godt om det, som det er," sagde Dunja.

„Det er altsaa ikke en Gave fra Brudgommen," tænkte Rasumichin og glædede sig. Han vidste kun ikke rigtig hvorfor.

„Jeg troede det var en Foræring fra Lushin," bemærkede Raskolnikow.

„Nej, han har endnu ikke givet Dunja noget."

„Saa? — Husker Du endnu, Moder, at jeg var forelsket og vilde gifte mig?" sagde han pludselig og saa paa Moderen, der studsede ved den uventede Vending og den Tone, han begyndte i.

„Ak ja, min Ven, ja!" — Pulcheria Alexandrowna skottede hen til Rasumichin og Dunja.

„Hm, ja! Hvad skulde jeg fortælle Jer om det? Jeg husker selv ikke synderligt af det nu. Hun var saa sygelig," vedblev han pludselig eftertænksomt og hensunken i sig selv, „bestandig var hun utilpas; hun gav saa gærne Almisser og sværmede for Klostret; en Gang brast hun i Graad, da de talte med mig om det; ja, ja ... jeg husker det ... aldeles tydeligt. Hun var lille og styg ... Jeg véd virkelig ikke, hvorfor jeg den Gang havde sluttet mig saadan til hende; rimeligvis fordi hun var saa sygelig ... Selv om hun ogsaa havde været lam eller pukkelrygget, havde jeg maaske holdt endnu mere af hende ..." føjede han til, idet han smilte eftertænksomt. „Det var saadan en ... Vaardrøm ..."

„Nej, det var ikke bare en Vaardrøm," sagde Dunetschka med Liv.

Han saa stivt og opmærksomt paa Søsteren, men syntes enten ikke at have hørt, eller ikke at have forstaaet hendes Ord. Derpaa rejste han sig, hensunken i dyb Grublen, gik hen til Moderen, kyssede hende og satte sig atter paa sin Plads.

„Du holder endnu af hende!" sagde hun rørt.

„Hvem? Endnu? Ak ja ... Du taler endnu om hende! Nej, nu er det som en anden Verden ... og allerede saa længe siden. Og alt, hvad der sker her omkring mig, forekommer mig som om det slet ikke skete ..."

Han saa opmærksomt paa de Tilstedeværende.

„Ja, alle I ogsaa ... som om jeg saa Eder i flere Miles Afstand ... Fanden véd, hvorfor vi taler om det! Og hvad er det for en evig Udfritten?" tilføjede han ærgerligt og tyggede saa paa sine Negle, hensunken i Tanker.

„Men hvor det Logis, Du har, dog er usselt, aldeles som en Ligkiste," sagdè pludseligt Pulcheria Alexandrowna for at afbryde den pludselige Tavshed; „jeg er overbevist om, at det er Boligen, som for en stor Del er Skyld i din Melankoli."

„Boligen? ..." svarede han adspredt. „Ja, Boligen er Skyld i meget ... det har jeg ogsaa tænkt mig ... Naar Du vidste, Moder, hvad det er for en ejendommelig Tanke, Du netop har udtalt ..." tilføjede han smilende.

Der manglede ikke meget, og disse Mennesker, som omgav ham, nære Slægtninge, vilde, trods den treaarige Adskillelse, paa Grund af det umulige i at faa en utvungen Samtale i Gang — være blevet ham aldeles utaalelige.

Der var imidlertid endnu et uopsætteligt Anliggende, som paa en eller anden Maade absolut maatte afgøres i Dag — det havde han allerede fast besluttet, da han vaagnede om Morgenen.

Nu glædede han sig til denne Forretning som til en Udvej.

„Apropos, Dunja," begyndte han atter tørt og alvorligt, „jeg beder Dig naturligvis om Forladelse for det, jeg sagde i Gaar, men jeg holder det for min Pligt gentagende at minde Dig om, at jeg ikke

viger af fra Hovedsagen. Naar en af os to absolut skal være en Usling, saa skal i det mindste Du ikke være det; det er nok med ex. Hvis Du gifter Dig mig Lushin, saa erkender jeg Dig ikke mere for min Søster. Vælg altsaa mellem mig og Lushin."

„Rodja, Rodja! Det er jo aldeles det samme som i Gaar!" raabte Pulcheria Alexandrowna bekymret; „hvorfor kalder Du Dig altid for en Usling? Jeg kan ikke holde det ud! I Gaar var det ligesaadan."

„Broder," svarede Dunja, ogsaa fast og roligt, „i alt dette svæver Du i en Vildfarelse. I Nat har jeg tænkt over det og fundet Vildfarelsen. Sagen er den: det lader til, at Du forudsætter, at jeg opofrer mig for nogen af en eller anden Aarsag. Det er slet ikke Tilfældet. Jeg gifter mig ganske simpelt for min egen Skyld; fordi det Liv, jeg nu fører, er mig til Byrde; for det andet, naturligvis, vil jeg ogsaa være glad, hvis jeg ser en Mulighed for at være min Slægt til Nytte; men paa min Beslutning har dette Motiv ingen Indflydelse."

Hun lyver — tænkte han og tyggede i Raseri paa sine Negle — den stolte! Hun vil ikke tilstaa, at hun vil gøre mig en Velgerning! O, de lave Sjæle . . . de elsker lige saa lidt som hader . . . O, hvor jeg foragter hende . . . og dem alle!

„Med et Ord, jeg gifter mig med Petrowitsch," vedblev Dunetschka, „fordi jeg af to Onder vælger det mindste. Jeg har besluttet mig til ærligt at opfylde alt, hvad der kan ventes af mig . . . Jeg bedrager altsaa ingen . . . . Hvorfor smiler Du?"

Hun foer op, og hendes Øjne lynede af Vrede.

„Du vil altsaa opfylde . . alt?" spurgte han

„Alt . . . indtil en vis Grænse. Saavel Arten som Formen i Peter Petrowitsch's Frieri gjorde mig det straks klart, hvad han ventede af mig. Han har ganske vist en høj Mening om sig selv, maaske altfor høj, men jeg haaber, at han ogsaa vil skatte mig højt . . . Hvad lér Du nu af igen?"

„Og hvorfor rødmer Du igen? Du lyver, Søster, Du lyver med Vilje, af bare kvindelig Egensindighed for at beholde Ret lige over for mig . . . Du kan ikke gifte Dig med Lushin; jeg har set ham og talt med ham. Du sælger Dig altsaa for Penge og begaar derfor i alt Fald en Nederdrægtighed; jeg glæder mig over, at Du dog endnu kan rødme af Skam."

„Det er ikke sandt, jeg lyver ikke!" . . . raabte Dunetschka, der tabte sin Koldblodighed, „jeg vilde ikke tage ham, hvis jeg ikke var overbevist om, at han skatter og højagter mig, jeg vilde ikke gifte mig med ham, hvis jeg ikke havde den Overbevisning, at jeg kan gøre det af fri Vilje. Lykkeligvis kan jeg overtyde mig om det med Sikkerhed endnu den Dag i Dag. Og et saadant Giftermaal er ingen Nederdrægtighed, som Du paastaar. Og selv om Du virkelig havde Ret, om jeg virkelig havde besluttet mig til en Gemenhed — er det da ikke ubarmhjærtigt af Dig, at Du taler saaledes til mig? Hvorfor kræver Du af mig et Heltemod, som Du maaske ikke selv har? Det er Despotisme, Vold! Hvis nogen gaar til Grunde ved det, saa er det mig . . . Jeg har endnu ikke slaaet nogen ihjæl! . . . Hvorfor ser Du saadan paa mig? Hvorfor bliver Du bleg? Rodja, hvad er der med Dig, kære Rodja!"

„Herre Gud, hun har bragt ham til at besvime!" raabte Pulcheria Alexandrowna.

„Nej, nej . . . Passiar . . . der er ingen Ting! Det er bare lidt Svimmelhed, men ingen Besvimelse.

hvad er det for noget med Eders Besvimelser? Hm, ja . . . hvad var det jeg vilde . . .? Rigtig; — paa hvilken Maade vil Du endnu i Dag overtyde Dig om, at Du kan gifte Dig med ham . . . at han skatter Dig, ikke sandt? sagde Du ikke det? Du sagde: endnu i Dag — tror jeg? Eller har jeg hørt fejl?"

„Moder, vis ham Peter Petrowitschs Brev," sagde Dunetschka.

Pulcheria Alexandrowna gav ham Brevet med skælvende Haand.

Han tog det med stor Nysgærrighed; men før han endnu foldede det ud, saa han pludselig forbavset paa Dunetschka.

„Det er besynderligt," sagde han langsomt, ligesom pludselig truffen af en ny Tanke, „ja, hvorfor forivrer jeg mig da egentlig? Hvorfor alt dette Spektakel? Saa gift Dig da med ham i Guds Navn, naar Du endelig vil!"

Han talte med sig selv, men sagde det højt og saa ligefrem forbløffet paa sin Søster.

Endelig foldede han Brevet ud, som om han endnu var greben af en uforklarlig Forbavselse; saa læste han det langsomt og opmærksomt hele to Gange.

Pulcheria Alexandrowna var meget urolig, alle ventede noget usædvanligt.

„Det er dog forunderligt," sagde han efter nogen Grublen, idet han gav Moderen Brevet tilbage, uden at han dog vendte sig til nogen i Særdeleshed, „han er dog Sagfører, Advokat, ogsaa hans Tale havde et Præg deraf — og saa skriver han en saa slet Stil!"

Det gav Ryk i dem Alle, dette var ikke hvad de havde ventet.

„De skriver jo allesammen paa den Maade," bemærkede Rasumichin.

„Har Du læst Brevet?"

„Ja."

„Vi viste ham Brevet, Rodja, vi . . . raadslog før om det," begyndte Pulcheria Alexandrowna forlegen.

„Det er saadan et Slags Kancellistil," afbrød Rasumichin hende, „Retsdokumenter skrives altid saaledes."

„Rets—? Ja, javist, Rets-, Forretnings- . . . ikke just saa ueffent i Stilen. Det er ikke videre literært, men det er forretningsmæssigt!"

„Peter Petrowitsch gør ingen Hemmelighed af at hans Lærdom er erhværvet for Kobberpenge; han roser sig endogsaa af, at han selv har banet sig Vej i Livet," bemærkede Awdotja Romanowna, der var lidt fornærmet over Broderens Tone.

„Naa, og hvad saa? Naar han roser sig, saa har han vel Grund til det — jeg siger Dig ikke imod. Det lader til, at Du føler Dig fornærmet Søster, over at det hele Brev bare aflokkede mig en saadan frivol Bemærkning, og Du tror, at jeg med Vilje taler om saadanne Bagateller for at gøre Dig utaalmodig af Ærgrelse. Tværtimod; med Hensyn til Stilen randt der mig en i dette Tilfælde ikke overflødig Bemærkning i Sinde. Der er et Udtryk: Følgerne maa De da tilskrive Dem selv, — det er meget klart og betydningsfuldt; og desuden er der en Trusel om straks at fjærne sig, hvis jeg skulde være tilstede. Denne Trusel — at gaa sin Vej — betyder det samme som at forlade Eder begge, dersom I skulde være ulydige; og det endogsaa at forlade Eder nu, da han har faaet Eder til at rejse til Petersborg. Naa, hvad mener Du, kan man vel føle sig saa fornærmet ved slige Ytringer af Lushin,

som om f. Eks. Rasumichin eller Sossimow eller nogen anden af os havde skrevet sligt?"

„Nej, nej!" svarede Dunetschka livligt, „jeg har nok forstaaet, at det er en meget naiv Udtryksmaade, og at han maaske ikke forstaar at skrive godt nok ... det har Du bedømt rigtigt, Broder, det havde jeg ikke engang ventet..."

„Det er Kancellistil, og i den Stil kan man ikke godt skrive anderledes, derfor kom det mere taktløst frem, end det maaske var tilsigtet. For Resten maa jeg dog rive Bindet fra dine Øjne; i dette Brev er der endnu et Udtryk, en Bagvaskelse, og det en temmelig nederdrægtig. Jeg gav i Gaar Pengene til Enken, den svindsottige og elendige Enke, ikke „under Paaskud af Begravelsen," men direkte til Begravelsen, og ikke i Datterens Haand — „en Pige af alment kendt Opførsel" — som han skriver — jeg saa hende for Resten i Gaar for første Gang i mit Liv, — men til Enken. I alt dette ser jeg et forhastet Ønske om at sværte mig og bringe Uenighed mellem os. Alt dette er nu atter Udtryk i Kancellistil, d. v. s. Hensigten forraader sig altfor aabent; den er lagt for Dagen med altfor naiv Ilterhed. Han er vistnok et ret kløgtigt Menneske, men for at handle klogt er det ikke alene nødvendigt at have Forstand. Alt dette er forøvrigt betegnende for hans Menneskeværd, og jeg tror ikke, at han skatter Dig meget højt. Jeg siger Dig bare dette, for at Du kan tænke over det, og fordi jeg af Hjertet ønsker Dig alt godt ..."

Dunetschka svarede ikke; hendes Beslutning var allerede forud truffen, hun ventede blot paa, at det skulde blive Aften.

„Hvad beslutter Du Dig til nu, Rodja?" spurgte Pulcheria Alexandrowna, der følte sig endnu mere

beroliget end før ved hans paa en Gang forretnings-mæssige Tone.

„Hvad skal det sige, hvad jeg beslutter mig til?"

„Peter Petrowitsch skriver jo, at Du i Aften ikke skal være hos os, . . . og at han vil gaa sin Vej, dersom Du kommer. Altsaa, hvad vil Du gøre?"

„Det har jo ikke jeg at bestemme, men først Du, Moder, hvis en saadan Fordring af Peter Petrowitsch ikke fornærmer Dig, og dernæst Dunja, hvis heller ikke hun føler sig fornærmet. Jeg gør, hvad I finder for godt," tilføjede han tørt.

„Dunetschka har allerede afgjort det, og jeg er ganske enig med hende," skyndte Pulcheria Alexandrowna sig at indflette.

„Jeg har besluttet mig til at bede Dig, Rodja, indtrængende bede Dig om at komme," sagde Dunja; „vil Du komme!"

„Jeg kommer."

„Dem vil jeg ogsaa bede om, at være hos os Klokken otte," sagde hun, henvendt til Rasumichin. „Moder, jeg beder ogsaa Hr. Rasumichin."

„Meget godt, Dunetschka. Naa, og som I nu har besluttet," tilføjede Pulcheria Alexandrowna, „saaledes bliver det ogsaa. Dette er mig ogsaa en Lettelse; jeg holder ikke af at forstille mig og lyve; vi vil holde os til den rene Sandhed. Lad det nu ærgre ham eller ikke, denne Peter Petrowitsch."

XVIII.

I dette Djeblik aabnedes Døren sagte, og en Pige, der saa sig sky om, traadte ind. Alle stirrede forundrede og nysgærrige paa hende.

Raskolnikow kendte hende ikke straks ved første Blik. Det var Sofia Semjonowna Marmeladowa. I Gaar havde han for første Gang set hende, men i et saadant Djeblik, i en saadan Omgivelse og i et saadant Kostyme, at Billedet af en hel anden Person havde indpræget sig i hans Erindring.

Nu var det en tarveligt klædt Pige, endnu meget ung, næsten et Barn, med beskedne og anstændige Manerer og et klart men noget forskræmt Ansigt. Hun havde en meget tarveligt Klædning af Kattun paa og paa Hovedet en gammel Hat af ældre Mode; kun Parasollen var den samme som Dagen i Forvejen.

Da hun uventet saa Stuen fuld af Folk, blev hun ikke alene forlegen, men tabte endog Fatningen. Hun blev forsagt som et Barn og gjorde en Bevægelse for at gaa igen.

„Aa ... er det Dem? ..." sagde Raskolnikow meget forbavset og blev pludselig selv forlegen.

Det faldt ham ind, at Moderen og Søsteren efter Lushins Brev allerede vidste noget om en vis Pige „af almen kendt Opførsel". For et Djeblik siden havde han protesteret mod Lushins Bagvaskelse og nævnt, at han havde set denne Pige for første Gang, og nu traadte hun pludselig selv ind.

Han tænkte ogsaa paa, at han ikke havde protesteret mod Udtrykket „af almen kendt Opførsel".

Alt dette foer ham lynsnart og uklart gennem Hovedet.

Da han imidlertid saa nøjere paa hende be-

mærkede han straks, at dette stakkels Væsen stod der saa sønderknust og elendig; da hun derfor gjorde en Bevægelse for frygtsom at fjærne sig — følte han Medlidenhed med hende.

„Jeg ventede Dem slet ikke," sagde han hurtigt og holdt hende tilbage med sit Blik. „Sæt Dem dog, vær saa god. De kommer vist med nogen Besked fra Katerina Iwanowna. Nej, ikke herhen: jeg beder Dem om at sætte Dem der henne."

Da Sofia kom ind, rejste Rasumichin, der sad paa en af de tre Stole tæt ind til Bordet, sig for at gøre Plads for hende.

Først vilde Raskolnikow anvise hende det Sofa-hjørne, hvor Sossimow havde siddet, men han kom hurtigt i Tanker om, at denne Sofa, der tjente ham til Seng, dog var for familiær; han anviste hende altsaa Rasumichins Stol.

„Sæt Du Dig herhen," sagde han til Rasumichin, idet han anviste ham Pladsen i Sofahjørnet, hvor Sossimow havde siddet.

Næsten skælvende af Angst satte Sofia sig og saa frygtsomt paa begge Damerne. Man saa paa hende, at det var hende selv ufatteligt, hvorledes hun havde kunnet sætte sig ned. Da dette faldt hende ind, blev hun saa bange, at hun atter rejste sig og aldeles forvirret vendte sig til Raskolnikow.

„Jeg . . . jeg . . . bare for et Øjeblik . . . undskyld, at jeg forstyrrer," begyndte hun stammende, „jeg kommer fra Katerina Iwanowna, hun havde ingen anden at sende . . . Katerina Iwanowna sagde, at jeg skulde bede Dem saa meget, om De vilde komme i Morgen tidlig til Messen, til Sjælemesse, og saa . . . til os . . . til Begravelsen, hvis De vilde vise hende den Ære . . . skulde jeg bede."

„Jeg skal gøre alt muligt for at komme . . . ganske bestemt," svarede Raskolnikow, der ogsaa

havde rejst sig og heller ikke kunde fuldende Sætningen, „. . . sæt Dem dog," sagde han derpaa, „jeg maa tale med Dem. Værsgod . . . De har da ikke saadan Hast? . . . bare et Par Minuter."

Og han rykkede Stolen hen mod hende.

Sfioa satte sig, saa atter sky og forlegen paa de to Damer, og sænkede saa sit Blik.

Raskolnikows blege Ansigt flammede op; han var som forvandlet, hans Øjne lyste.

„Moder," sagde han fast og besluttsomt, „det er Sofia Semjonowna Marmeladowa, Datter af den ulykkelige Hr. Marmeladow, som jeg i Gaar saa blev overkørt, og som jeg har fortalt Dig om."

Pulcheria Alexandrowna saa hen paa Sofia og blinkede en Smule med Øjnene. Trods sin Uro for Rodjas faste og udfordrende Tone, kunde hun ikke nægte sig den Tilfredsstillelse.

Dunetschka saa den stakkels Pige alvorligt og stivt i Ansigtet og betragtede hende forundret.

Sofia slog ved denne Præsentation atter Øjnene op, men blev endnu mere forvirret.

„Jeg vilde spørge Dem", vendte Raskolnikow sig til hende, „hvorledes alt er blevet ordnet hjemme hos Eder. Har man gjort Dem nogen Ulejlighed — Politiet for Eksempel?"

„Nej, det gik godt altsammen . . . det var jo saa tydeligt . . . Dødsaarsagen; vi fik Lov at være i Ro, og kun de andre Lejere, Naboerne, er vrede."

„Hvorfor?"

„Fordi Liget bliver der saa længe . . . det er varmt nu, Uddunstningen . . . i Aften maa det flyttes til Kirkegaarden, til Kapellet . . . til i Morgen. Katerina Iwanowna vilde først ikke vide noget af det, men nu indser hun selv, at det ikke kan gaa paa anden Maade . . ."

„Altsaa i Dag?"

„Hun beder Dem vise os den Ære at komme i Morgen til Sjælemesse i Kirken og derfra hjem til os til Gravøl."

„Hun vil altsaa holde Gravøl!"

„Ja, bare koldt Køkken; hun bad mig takke Dem saa meget, for at De hjalp os i Gaar . . . uden Dem havde vi ikke haft noget til Begravelsen." Læberne og Hagen bevægede sig krampagtigt, men hun beherskede sig og slog atter Øjnene til Jorden.

Under Samtalen betragtede Raskolnikow hende opmærksomt.

Det var et magert, elendigt og blegt Ansigt, temmeligt uregelmæssigt og spist, med en lille spids Næse og lignende Hage. Man kunde ikke en Gang kalde hende net, men hendes blaa Øjne var saa klare, og naar hun blev livlig var Ansigtsudtrykket saa godmodigt og trohjærtigt, at man uvilkaarlig følte sig tiltrukken.

I hendes Ansigt, i hendes hele Figur, var der forøvrigt endnu et særlig karakteristisk Træk; trods sine atten Aar syntes hun næsten endnu at være Barn, og derved kom af og til nogle af hendes Bevægelser til at se lidt komiske ud.

„Har da Katerina Iwanowna med saa smaa Midler kunnet indrette sig, saa hun endogsaa vil holde Gravøl?" spurgte Raskolnikow, der vedholdende vilde fortsætte Samtalen.

„Ligkisten bliver jo simpel . . . saa simpelt som muligt, saa det ikke bliver dyrt . . . vi har paa Forhaand regnet det ud med Katerina Iwanowna; der bliver endda lidt tilovers til Gravøl. Katerina Iwanowna lægger saa stor Vægt paa det. Man kan da ikke . . . det er hende en Trøst . . . hun er nu en Gang saadan, det véd De nok."

„Jeg forstaar det . . . begribeligt! . . . Hvorfor ser De saadan paa mit Værelse? Moder siger ogsaa, at det ligner en Ligkiste."

„De gav os vist i Gaar alt hvad De havde!" sagde pludselig Sofia, hurtigt og sagte, og slog skyndsomt Øjnene ned igen; men hendes Læber og Hage skælvede atter. Hun var allerede forlængst bleven berørt af de tarvelige Omgivelser hos Raskolnikow, og disse Ord undslap hende uvilkaarligt.

Der indtraadte et Øjebliks Tavshed; Dunetschkas Øjne blev venligere og Pulcheria Alexandrowna saa næsten mildt paa Sofia.

„Rodja," sagde hun og rejste sig, „... vi spiser naturligvis til Middag sammen. Kom Dunetschka... men Du, Rodja, skulde spadsere lidt og derefter hvile Dig, lægge Dig lidt, saa kan Du siden komme til os; jeg er bange for, at vi har gjort Dig træt."

„Ja, ja, jeg skal komme," svarede han og rejste sig. „... Jeg har ellers en Forretning ..."

„Du vil da ikke spise alene?" raabte Rasumichin og saa forbavset paa Raskolnikow, „det kan da ikke falde Dig ind?"

„Jo, jo, jeg skal komme, naturligvis ... Bliv Du her. Du behøver ham dog ikke straks, Moder, eller ...?"

„Ak nej, nej! Og De, Dmitrij Prokofjitsch, De kommer vel ogsaa hjem til os til Middag, gør os den Fornøjelse!"

Rasumichin bukkede og straalede. Alle blev forlegne et Øjeblik.

„Adjø, Rodja, det vil sige: paa Gensyn; jeg holder ikke af dette „Adjø". Adjø, Nastasia... ak, der siger jeg jo igen Adjø!"

Pulcheria Alexandrowna vilde ogsaa tage Afsked med Sofia, men det synes ikke at ville lykkes hende, og hun forlod hurtig Værelset.

Men Awdotja Romanowna ventede, til Turen kom til hende, og da hun fulgte efter Moderen, hilste hun opmærksomt, høfligt og udtryksfuldt paa Sofia.

Sofia blev forlegen, hilste hastigt og ængsteligt, og en næsten smærtelig Følelse prægede sig i hendes Ansigt, som om Awdotja Romanownas Høflighed og Opmærksomhed var hende pinlig og besværlig.

„Farvel, Dunja!" raabte Raskolnikow efter hende. „Ræk mig dog Haanden!"

„Jeg gav Dig den jo, har Du glemt det?" svarede Dunja og vendte sig venligt om.

„Naa, hvad gør det; ræk mig den en Gang til."

Og han trykkede hendes smaa Fingre fast sammen.

Dunetschka smilte til ham, blev rød og rev sin Haand ud af hans for at følge efter Moderen; ogsaa hun følte sig lykkelig.

„Nuvel!" sagde han, idet han vendte sig til Sofia og saa oprømt paa hende, „lad os ønske de Døde den evige Salighed og de Levende skal leve! Ikke sandt? Saaledes er det dog!"

Sofia betragtede forundret den pludselige Oprømthed over hans Ansigt; han saa et Øjeblik gennemtrængende og tavs paa hende; hendes afdøde Faders Beretning om hendes Skæbne sysselsatte hans Tanker.

* * *

„Min Gud! Dunetschka," begyndte Pulcheria Alexandrowna straks, da de var komne ned paa Gaden, „nu er jeg ordentlig glad, at vi er borte igen; jeg synes næsten, jeg føler mig lettere. Det

havde jeg ikke drømt om i Waggonen i Gaar, at dette skulde glæde mig?"

„Jeg gentager det, Moder, han er endnu meget syg. Ser Du det da ikke? Maaske er hans Helbred ødelagt af Bekymring for os. Bare lidt Overbærenhed, og meget, meget kan tilgives."

„Men Du har dog ikke selv været overbærende," afbrød Moderen ivrig, „véd Du, Dunja, da jeg saadan saa paa eder begge, fandt jeg, at Du fuldstændig ligner ham, ikke saa meget i det ydre, men mere i Temperament: I er begge Melankolikere, begge mørke og opfarende, begge stolte og begge højhjærtede . . . Det er dog utænkeligt, at han skulde være en Egoist, Dunetschka, hvad? . . . Men naar jeg tænker paa i Aften, paa det, der endnu forestaar, saa krymper Hjærtet sig sammen paa mig."

„Vær ikke urolig, Moder; det, som skal ske, det sker."

„Men Dunetschka, betænk dog i hvilken Stilling vi nu befinder os. Sæt nu, at Peter Petrowitsch skulde sige sig løs fra os?" sagde den stakkels Pulcheria Alexandrowna pludselig uden Overlæg.

„Og hvad tabte vi saa med ham?" svarede Dunetschka skarpt og foragteligt.

„Men det var for Resten godt, at vi gik nu," afbrød Pulcheria Alexandrowna hende hurtigt, „han skulde skynde sig et Sted hen; lad ham bare gaa ud og trække frisk Luft . . . der er saa kvalmt hos ham . . . men hvor skal man egenlig kunne indaande Luft her? Gaderne her i Byen er jo som Stuer, der ikke kan luftes ud. Herre Gud, hvad er det for en By! Vent dog lidt, gaa en Smule afvejen, de løber Dig jo overende; der bærer de et Fortepiano . . . hvor de puffer til Folk her! . . . Denne Pige er jeg ogsaa meget bange for . . ."

„Hvilken Pige, Moder?"

„Denne Sofia Ssemjonowna, som var der."

„Hvorfor?"

„Det er saadan en Anelse, Dunja. Du maa nu tro det eller ikke, da hun kom ind, kom jeg straks paa den Tanke, at dér, hos hende, skal vi søge Hovedsagen."

„Nej, vi skal slet ikke søge noget dér," raabte Dunja ærgerlig, „Du er mærkværdig med dine Anelser, Moder! Han stiftede først hendes Bekendtskab i Gaar, og nu genkendte han hende ikke engang, da hun kom ind."

„Ja, ja, Du skal faa at se! . . . Hun gør mig urolig, pas paa, Du skal faa at se! Jeg var ligefrem bange, da hun saa saadan paa mig med disse Øjne; jeg kunde knapt nok blive siddende rolig, forsikrer jeg Dig, den Gang han forestillede hende for os. Og det er mig ogsaa saa paafaldende — Peter Petrowitsch skriver om hende paa en saadan Maade . . . og Rodja forestiller hende for os, og det endog for Dig? Han maa altsaa dog sætte Pris paa hende?"

„Der siges og skrives saa meget! Om os blev der ogsaa skrevet og sagt meget, men maaske Du har glemt det? Jeg for min Del er overbevist om, at hun . . . er en god Pige . . . og alt andet er noget Snak!"

„Jeg vilde ønske, det var saa vel!"

„Peter Petrowitsch er en Rænkesmed og en Nar til at løbe omkring med Snak . . ." plumpede det pludselig ud af Dunja.

Pulcheria Alexandrowna saa paa sin Datter, men svarede intet. Samtalen standsede af sig selv.

* * *

„Hør engang, der er en Sag, som jeg . . . .

sagde Raskolnikow og førte Rasumichin hen til Vinduet.

„Jeg kan altsaa sige til Katerina Iwanowna, at De kommer . . ." sagde Sofia hastigt og vilde fjærne sig.

„Jeg skal straks være til Tjeneste, Sofia Ssemjonowna, vi har ingen Hemmeligheder, De forstyrrer os ikke . . . jeg vilde gærne tale et Par Ord med Dem . . . Altsaa," vendte han sig atter til Rasumichin, „. . . Du kender jo denne . . . hvad er det nu han hedder . . . Porphyrius Petrowitch?"

„Det forstaar sig, vi er jo i Familie! Hvorfor det?" tilføjede han nysgærrig og ivrig.

„Jo, angaaende denne Affære . . . om dette Mord . . . i Gaar talte I jo om det."

„Ja! . . . naa, og . . .?" stammede Rasumichin, idet han pludselig gav sig til at stirre paa Raskolnikow.

„Han har forhørt Pantelaaneren; jeg har ogsaa Panter der, vistnok Ubetydeligheder, men dog værdifulde for mig; en Ring fra min Søster, som hun gav mig som Erindring ved Afskeden, og et Sølvuhr, som er efter Fader. Det hele er vel til fem eller seks Rublers Værdi. Hvad skal jeg nu gøre? Jeg ønsker ikke at miste Sagerne, især ikke Uhret. Jeg var før bange for, at Moder skulde spørge efter det, da Talen kom paa Dunetschkas Uhr. Det er det eneste, som jeg har arvet efter Fader. Hun bliver syg, dersom det bliver borte! Du véd jo — hvorledes Kvinderne er! Altsaa, hvad skal man gøre? Giv mig et Raad! Jeg véd nok, at der maa gøres en Anmeldelse paa Politikammeret, men var det ikke bedst at vende sig direkte til Porphyrius! Hvad mener Du! Jeg vilde gærne have Sagen afgjort saa hurtigt som muligt. Du skal se, at Moder spørger efter Uhret ved Middagsbordet."

„Du skal paa ingen Maade gaa til Politikammeret, men direkte til Porphyrius!" raabte Rasumichin med særlig spændt Interesse. Naa, men hvor jeg er glad! Hvorfor skal vi vente, lad os gaa derhen straks, det er bare et Par Skridt herfra; vi træffer ham sikkert!"

„For mig gærne . . . kom . . ."

„Og han vil glæde sig meget, ja meget, meget over at gøre dit Bekendtskab. Jeg har fortalt ham adskilligt om Dig, til forskellige Tider . . . sidst i Gaar. Lad os altsaa gaa! De kendte altsaa den Gamle? ja saa! Men det gaar jo fortræffeligt nu! . . . Ak ja . . . Sofia Iwanowna . . ."

„Sofia Ssemjonowna," berigtigede Raskolnikow. „Sofia Ssemjonowna," ser De, det er min Ven Rasumichin, et godt Menneske . . ."

„Hvis De vil gaa nu . . ." begyndte Sofia atter, uden at se paa Rasumichin, og blev endnu mere forlegen.

„Ja, lad os altsaa gaa!" sagde Raskolnikow, „jeg skal endnu i Dag komme hen til Dem, Sofia Ssemjonowna, sig mig bare, hvor De bor."

Han undlod at se paa hende og syntes at have Hastværk.

Sofia nævnte sin Adresse og rødmede. De fulgtes derpaa ad.

„Skal Du ikke lukke Døren? spurgte Rasumichin, da han fulgte efter dem ned ad Trappen.

„Aldrig! . . . i hele to Aar er jeg ikke naaet saa vidt at faa købt mig en Laas. Lykkelige Mennesker, som ikke har noget at laase af for; sagde han, idet han leende vendte sig om til Sofia.

De blev staaende i Porten.

„Deres Vej gaar tilhøjre, Sofia Ssemjonowna. Men hvordan fandt De mig?" spurgte han. Det syntes imidlertid som om han havde noget ganske

andet paa Hjærte. Han vilde saa gærne endnu en Gang se ind i hendes klare, rolige Øjne, men det vilde aldrig rigtig lykkes for ham.

„De opgav jo i Gaar Deres Adresse til Poletschka!"

„Polja, ak ja, Poletschka! Den lille . . . det er jo Deres Søster? Rigtig, til hende sagde jeg altsaa, hvor jeg boede?"

„Har De glemt det?"

„Nej ... nu husker jeg det."

„Jeg har hørt Tale om Dem før ... jeg vidste kun ikke Deres Navn ... Fader fortalte os ... men han vidste heller ikke Navnet ... da jeg nu i Gaar fik Deres Navn at vide ... saa spurgte jeg i Dag, bor Hr. Raskolnikow her? Jeg vidste ikke, at De ogsaa bor til Leje ... ja, Farvel, da ... saa siger jeg til Katarina Iwanowna ..."

Hun var meget glad over endelig at slippe bort, og for hurtigere at komme ud af Syne, skyndte hun sig med nedslagne Øjne den korte Vej til næste Hjørne, for derefter, ubemærket af enhver, at tænke efter, at erindre sig det oplevede; tænke efter hvert talt Ord og genkalde i Erindringen enhver Omstændighed.

Aldrig, endnu aldrig havde hun havt en lignende Følelse. En helt ny Verden var ubevidst gaaet op i hendes Sjæl.

Pludselig faldt det hende ind, at Raskolnikow i Dag selv vilde komme hen til hende, maaske kom han allerede i Løbet af Formiddagen, ja maaske straks.

„Bare ikke i Dag, nej, nej, bare ikke i Dag!" stammede hun med beklemt Hjærte, som om hun bønfaldt nogen som et ængsteligt Barn. Herre Gud, han vil besøge mig . . . i den Lejlighed . . . O Gud!"

Hun lagde i dette Djebliks Stemning ikke Mærke til en fremmed Herre, der ivrig forfulgte hende, og som havde fulgt hende i Hælene lige fra det Djeblik, hun gik ud af Porten.

Samtidig med, at de alle tre stod paa Fortovet, var denne Forbigaaende faret sammen, da han hørte Sofias Ord: „og spurgte, bor Hr. Raskolnikow her," og han vendte sig for at betragte dem alle, men især Raskolnikow, til hvem Sofia havde rettet sine Ord; derpaa saa han paa Huset og mærkede sig det.

Alt dette skete i et Nu, i forbigaaende, og den Ubekendte gik videre, uden at nogen lagde særlig Mærke til ham, men hans Skridt blev langsommere, og der var noget lurende i hans Bevægelser.

Han ventede paa Sofia, da han saa, at hun tog Afsked, og formodede, at hun vilde gaa hjem.

Hvor mon hun gaar hen? jeg har dog set dette Ansigt før, tænkte han og grundede; det maa jeg dog se at faa at vide.

Da han var kommen til Hjørnet, gik han over paa den anden Side af Gaden, vendte sig om og saa, at Sofia uden at mærke noget fulgte efter ham.

Han slap hende ikke af Syne, gik atter over paa den samme Side som hende, og indrettede det til sidst saaledes, at han fulgte hende i fire-fem Skridts Afstand.

Det var en Mand paa omtrent halvtreds Aar, over Middelstørrelse, kraftig, med brede Skuldre og en noget skejtet Holdning. Han var elegant klædt uden at være lapset, og saa ud som en solid, velstaaende Herre.

Sin smukke Spadserestok stødte han ved hvert Skridt mod Fortovet, hans Handsker var nye og

hans bredtknoklede Ansigt ikke ubehageligt; Ansigtsfarven var frisk, ikke petersburgsk.

Det tætte Haar var helt blondt, kun med et svagt Anstrøg af graat, og det brede, tætte Skæg var lysere end Hovedhaaret.

Øjnene var blaa og havde et koldt Blik, stivt eftertænksomt.

Overhovedet syntes han at være en meget vel konserveret Herre, der saa meget yngre ud, end han virkelig var.

Da Sofia var kommen til Kanalen, befandt de to sig alene paa Fortovet. Han kunde iagttage hendes Grublen og Adspredthed.

Ankommen til Huset vendte Sofia sig mod Trappen tilhøjre paa Gaarden i Hjørnet.

„Ah ha! — mumlede den Ubekendte og steg opad Trappen efter hende.

Nu først bemærkede Sofia ham. Hun gik op til tredje Etage og ringede paa ved Nr. 9, hvor der paa Døren stod skrevet med Kridt: Kapernaumow, Skræder.

„Ah ha! — gentog den Ubekendte forundret over det ejendommelige Sammentræf, og han ringede paa ved Siden af paa Nr.8 De to Døre var omtrent seks Skridt fra hinanden.

„De bor hos Kapernaumow?" spurgte han Sofia smilende; „han syede en Vest om for mig i Gaar. Jeg bor her ved Siden af hos Madam Røslich, Gertrude Karlowna ... hvor det er et ejendommeligt Træf!"

Sofia saa opmærksomt paa ham.

„Vi er altsaa Naboer", vedblev han muntert, „jeg har ikke været mere end tre Dage i Byen. Naa, paa Gensyn indtil videre!"

Sofia svarede ikke; Døren blev aabnet og hun smuttede ind i sit Værelse.

Paa Vejen til Porphyrius var Rasumichin ganske usædvanlig oprømt.

„Det er prægtigt, Broder," gentog han nogle Gange, „jeg glæder mig! Jeg er glad!"

Hvad er det egentlig Du er glad over? tænkte Raskolnikow.

„Jeg vidste jo slet ingen Ting om, at Du ogsaa havde pantsat noget hos den gamle. Er det da længe siden Du sidst var hos hende?"

Hvad er det for en naiv, enfoldig Fyr! tænkte Raskolnikow.

„Hvornaar jeg var der? ..." Raskolnikow blev staaende og syntes at tænke efter; „ja rigtig ... saadan en tre Dage før hendes Død, tror jeg. For Resten, nu kan jeg ikke indløse Sagerne," tilføjede han hurtigt og ligesom bekymret for Tingene, „nu har jeg desværre kun en Rubel tilovers ... det kan jeg takke det fordømte Feberanfald i Gaar for! ..."

Feberanfald nævnte han med særlig Betoning.

„Naa ja, ja!" mente Rasumichin, „altsaa derfor var det, Du den Gang blev ... saa ilde berørt! .. Ved Du, at Du under Feberen altid talte om Ringe og Kæder? Nu er alt forstaaeligt og klart."

Aha! altsaa denne Tanke havde dog listet sig ind hos ham! Dette Menneske dér, han vilde lade sig korsfæste for mig, og dog er han nu glad, at alt er opklaret. At jeg fantaserede om Ringe og sligt, det har altsaa gjort dem bekymrede!

„Mon vi ogsaa træffer ham?" spurgte han højt.

„Ganske vist, ganske vist," sagde Rasumichin, „det er en prægtig Fyr, Broder, det skal Du faa at

se! Lidt stiv, det vil sige ikke i Omgang — jeg mener stiv paa anden Maade. For Resten en flink Fyr, alt andet end dum, han har bare saadan en ganske ejendommelig Tankegang . . . Han er meget mistroisk, en Skeptiker, en Kyniker . . . han vil gærne dominere andre, det vil sige ikke netop dominere, men mere saadan trække dem om ved Næsen . . . men sin Affære, den forstaar han grundigt . . I Fjor opdagede han et Mord, det var et Tilfælde, hvor næsten alle Spor var tabte! Han ønsker meget at gøre dit Bekendtskab."

„Hvorfor det?"

„Det vil sige, ikke netop at . . . ser Du, i den sidste Tid, siden Du blev syg, har det ofte truffet sig saa, at jeg har nævnt Dig . . . naa, og da fik han saa meget at høre om Dig . . . og da han saa fik at vide, at dine Forhold ikke tillod Dig at fuldende dine juridiske Studier, saa sagde han: Hvilken Skade! Deraf sluttede jeg . . . det vil sige af alt tilsammen, ikke det alene . . . endnu i Gaar sagde Sametow . . . véd Du, Rodja, hvad jeg fortalte Dig i Gaar i Fuldskab, da vi gik hjem . . . jeg er nemlig fælt bange for, at Du kunde tænke Gud véd hvad, ser Du . . ."

„Hvad mener Du? At de tager mig for forrykt? Maaske de har Ret."

Han lo tvungent.

„Ja, ja . . . fy! det vil sige . . . naa, jeg vrøvlede om det og om alt andet, det var bare noget Vaas og en Følge af min Omtaagethed."

„Hvorfor undskylder Du Dig egentlig? Naar Du vidste, hvor det er mig imod!" raabte Raskolnikow med overdreven Omfindtlighed. Han forstillede sig iøvrigt en Smule.

„Jeg véd det, jeg begriber. Jeg forsikrer Dig,

at jeg begriber det. Det er virkelig en Skam at tale saadan . . ."

„Naa, naar det altsaa er en Skam, saa tal heller ikke mere om det!"

Begge tav.

Rasumichin var for Resten fornøjet; Raskolnikow følte det og følte Væmmelse; hvad Rasumischin netop havde fortalt om Porphyrius foruroligede ham.

Hos ham maa man ogsaa beklage sig, og det saa naturligt som muligt, — hans Hjærte bankede, og han var bleg. — Aller naturligst var det, naar man slet ikke behøvede at udtale sig; haardnakket undgaa alt . . . nej, haardnakket vilde ikke være naturligt . . . naa, lad det komme som det vil . . . vi faar at se . . . nu just . . . mon det er rigtigt, at jeg gaar derhen? Flyver jeg ikke som en Møl i Lyset? Hvor Hjærtet banker — det er heller ikke heldigt!

„I det graa Hus derhenne bor han," sagde Rasumichin.

Det vigtigste er, om Porphyrius véd, at jeg i Gaar var i denne Heks Bolig . . . og at jeg talte om Blod? Det maa jeg se at faa Underretning om straks, straks ved det første Ord, naar jeg kommer ind; jeg maa læse det i hans Ansigt, ellers . . . og skulde det end styrte mig — jeg vil vide det!

„Véd Du hvad," sagde han pludselig til Rasumichin med et skælmsk Smil, „hør nu, kære Ven, siden i Morges har jeg mærket, at Du er saa mærkværdigt urolig. Ikke sandt?"

„Hvad for noget, urolig? Aldeles ikke, jeg er slet ikke urolig." Rasumichin foer sammen.

„Jovist, Broder, jovist; det er tydeligt at mærke paa Dig. Du sad før paa Stolen saaledes, som Du aldrig plejer at sidde, helt ud paa Kanten, og Du rystede hele Tiden, som om Du havde Krampe.

— Somme Tider sprang Du op uden Aarsag, snart var dit Ansigt mørkt, snart igen saa sødt som det reneste Kandissukker. Du blev endog saa rød .... især da Du blev buden til Middag, da blev Du forfærdelig rød!"

„Hvilken Snak; Du lyver! ... Hvad er det egentlig, Du mener?"

„Naa, hvorfor vender og drejer Du Dig som en Skoledreng? Fy for Fanden! Se, nu er han rød igen!"

„Du er da et rigtigt Bæst!"

„Ja, men hvorfor bliver Du egentlig saa forlegen? ... Romeo! Vent bare, jeg skal nok fortælle det i Løbet af Dagen, kan Du tro, ha, ha, ha! Saa faar jeg Moder til at le ... og endnu en ..."

„Hør nu, saa hør da, men det er nu for fuldt Alvor ... det er jo ... Ja, hvad Fanden skal dette betyde!" Rasumichin blev ganske konfus, og det krøb i ham af Skræk. „Hvad er det, Du vil fortælle dem? Jeg, min Ven ... Fy, hvad Du er for et Asen!"

„Naar Du vidste, hvor det klæder Dig godt! En Romeo in folio! Og hvor renvasket Du er i Dag, endogsaa Neglene er pudsede, ikke sandt? Naar har det været Tilfældet! Ved Gud! Du har endogsaa Pomade i Haaret, tror jeg? Buk Dig lidt ned, saa jeg kan se!"

„Din Svinehund!"

Raskolnikow lo i den Grad, at det syntes, som om han ikke kunde holde det ud for Latter, og saaledes traadte han ind i Porphyrius Petrowitsch's Bolig.

Han gjorde dette med Hensigt; inde i Stuen kunde man høre, at han kom leende ind, og at han endnu lo ude i Entreen.

„Ikke et Ord her, eller jeg ... knuser Dig!"

hviskede Rasumichin og greb Raskolnikow rasende i Skulderen

XIX.

Raskolnikow gik ind.

Ved Indtrædelsen havde han Udseendet af et Menneske, der af al Magt undertrykker et uimodstaaeligt Latteranfald.

Bagefter ham kom ganske forstyrret, rød som en Tulipan af Vrede og Skamfuldhed, den lange, robuste Rasumichin. Hans Ansigt saa vel som hans Figur var virkelig nu saaledes, at Raskolnikows Latter var retfærdiggjort.

Han hilsede paa Husets Herre, der stod midt i Værelset med et spørgende Blik, rakte ham Haanden til Hilsen, medens han endnu synlig med største Anstrængelse søgte at undertrykke sin Lattermildhed.

Men knapt havde han atter antaget en alvorlig Mine og faaet et Par Ord frem — da kunde han pludseligt ved det uvilkaarlige Blik paa Rasumichin ikke længer staa imod, og den undertrykte Latter brød saa meget mere ustandseligt frem, jo mere han gjorde sig Umage for at tvinge den tilbage.

Den frygtelige Vrede, hvormed Rasumichin optog denne hjærtelige Latter, gjorde Scenen ukunstlet munter og naturlig. Rasumichin syntes formelig at understøtte Raskolnikow i hans Hensigt.

„Fy for Fanden!" brølede han og slog sin store Næve voldsomt mod et lille rundt Bord, hvorpaa der stod en lige i Forvejen tømt Tekop. Slaget var saa haardt, at Bordpladen revnede, og den knuste Kop raslede ned paa Gulvet i Stumper og Stykker.

„Men hvad skal alt dette betyde? Hvem vil

erstatte mig den slete Skade?" raabte Porphyrius Petrowitsch muntert.

Scenen var nu saaledes: Raskolnikow, som havde ladet sin Haand hvile i Husherrens, lo ud, men søgte nu, for ikke at overdrive Sagen, det gunstigste Øjeblik til hurtigt og saa naturligt som muligt at bryde af.

Rasumichin, der var bleven aldeles betuttet, da han knuste Bord og Glas, spyttede energisk, vendte dem alle Ryggen og saa med forfærdeligt mørke Blikke paa Maa og Faa ud af Vinduet.

Porphyrius Petrowitsch lo og vilde gærne have leet endnu mere, dersom han bare havde vidst, hvad der var at le over.

I en Krog sad Sametow; han havde rejst sig, da de fremmede kom ind og havde trukket sin Mund op til et Smil, men betragtede den hele Scene mistroisk og uden at forstaa den; især saa han med nogen Forlegenhed paa Raskolnikow.

Sametows uventede Nærværelse berørte Raskolnikow ubehageligt.

Det maa man agsaa overlægge — tænkte han.

„Undskyld, jeg beder," begyndte han og anstillede sig lidt forlegen, „jeg er Raskolnikow . . ."

„Aa, ingen Omstændigheder! det er mig særdeles kært at gøre Deres Bekendtskab. De kommer saa fornøjet ind . . . Men hvad er det med ham der . . . han vil ikke engang hilse paa os?" sagde Porphyrius Petrowitsch, idet han pegede paa Rasumichin.

„Jeg véd ved Gud ikke, hvorfor han er saa rasende paa mig. Jeg sagde undervejs, at han saa ud som en Romeo . . . og beviste ham det, andet var det ikke, saavidt jeg véd."

„Du er et Bæst!" raabte Rasumichin uden at vende sig om.

„Det maa vel have været vigtigere Aarsager, der fik ham til at blive saa vred for et lidet Ord," sagde Porphyrius, idet han lo.

„Naa, begynder nu Du ogsaa: Snushane ... Fanden tage Jer allesammen!" udbrød pludselig Rasumichin, gav sig til at le med, og traadte saa munter, som om ingen Ting havde passeret, hen til Porphyrius.

„Lad det nu være nok! I er alle sammen nogle Narre, — nu begynder Forretningerne. Altsaa: Her er min Ven Rodion Ramanytsch Raskolnikow, som har hørt megen Tale om Dig og ønsker at gøre dit Bekendtskab, og for det andet ønsker han at raadføre sig med Dig om et lille Anliggende. Ah! Sametow! Hvordan kommer Du herhen? Er I ogsaa Bekendte? Hvor har I truffen hinanden?"

Hvad skal nu det igen betyde — tænkte Raskolnikow urolig.

„Vi stiftede jo Bekendtskab i Gaar hjemme hos Dig!" sagde Sametow utvungent.

„Altsaa en Bekymring mindre! I forrige Uge bad han mig indtrængende om, at jeg skulde præsentere ham for Dig, Porphyrius, . . . og nu har I snuset hinanden op selv uden min Mellemkomst! . . . Hvor er din Tobak?"

Porphyrius var endnu i Morgentoilette, han bar Slobrok, gik i nyvasket Linned og havde broderede nedtraadte Morgensko paa.

Han var omkring fem og tredive Aar gammel, under Middelhøjde, kraftig bygget, med en lille Mave, skægløs og glat raget; hans runde Hoved var bedækket med kortklippet Haar og havde bag i Nakken en pølseagtig Bukkel. Hans runde Ansigt med Stumpnæsen havde en sygelig, mørk-gulagtig Hudfarve, men det var muntert og prægedes endog af et lidt spodsk Udtryk.

Man havde nok kunnet tage ham for en godmodig Karakter, hvis ikke Øjnene havde modsagt det. De havde en vis fugtig Glans og dækkedes af næsten hvide, glippende Øjenlaag, hvilket gav ham et Udtryk, som om han altid blinkede til nogen.

Blikket fra disse Øjne harmonerede ikke i mindste Maade med hans hele Figur, der næsten havde noget kvindeagtigt ved sig; det gav ham et meget alvorligere Udseende, end man ved første Blik skulde formode.

Da Porphyrius Petrowitsch hørte, at Gæsten havde et Ærinde, bad han ham straks tage Plads paa Sofaen, satte sig selv i det andet Hjørne, rettede straks sit spørgende Blik paa ham og det med denne koncentreret=alvorlige Opmærksomhed, der næsten er generende, og som let kan forvirre, især naar man endnu ikke kender denne Egenhed og er af den Mening, at Vigtigheden af den Genstand, hvorom der handles, slet ikke staar i Forhold til den usædvanlige Opmærksomhed, der tilsyneladende tillægges den.

Raskolnikow fremstillede sit Ærinde kort og fyndigt, saa at han var tilfreds med sig selv og endog fandt Lejlighed til at betragte Porphyrius skarpt.

Porphyrius Petrowitsch havde hele Tiden ikke vendt Blikket fra ham.

Rasumichin, der havde sat sig lige over for dem ved samme Bord, fulgte det hele ivrigt og utaalmodigt og betragtede hvert Øjeblik snart den ene, snart den anden, saa at det næsten syntes noget paafaldende.

Fæhovede! — tænkte Raskolnikow i sit stille Sind.

„De maa gøre en Anmeldelse til Politikammeret,“ svarede Porphyrius med alvorlig Forretnings=

mine, „og den maa lyde omtrent saaledes: De har hørt om den og den Begivenhed, d. v. s. om Mordet, og beder derfor om at maatte meddele Undersøgelsesdommeren, som har denne Sag i sine Hænder, om at de og de Genstande tilhører Dem, og at De ønsker at indløse dem, eller ... naa, forøvrigt skriver De alt dette op for Dem."

„Men det er nu saaledes, at jeg i dette Øjeblik," sagde Raskolnikow og gjorde sig Umage for at synes saa forlegen som mulig — „ikke er ved Muffen, saa at endog denne Ubetydelighed ... ser De, jeg ønskede bare nu at anmelde, at disse Genstande tilhører mig, og at jeg senere, naar jeg bliver ved Muffen."

„Det gør aldeles ikke noget," svarede Porphyrius, hvis kolde Ro Erklæringen for Pengespørgsmaalets Vedkommende ikke var bleven forstyrret. „De kan for Resten ogsaa skrive direkte til mig i samme Retning."

„Paa almindeligt eller paa stemplet Papir?" skyndte Raskolnikow sig at spørge, idet han syntes at lægge særlig Vægt paa Pengespørgsmaalet.

„Aa, paa det aller almindligste!" Porphyrius Petrowitsch betragtede ham aabenbart spotsk og saa ligesom blinkende over mod ham.

Det kunde forøvrigt ogsaa godt være, at Raskolnikow var ene om denne Jagttagelse, da det kun varede et Øjeblik. Dog vilde han gærne have svoret paa, at Porphyrus, Fanden véd hvorfor, havde blinket til ham.

Han véd alt! — foer det som et Lyn gennem ham.

„Undskyld at jeg bebyrder Dem med slige Bagateller," vedblev han, bragt lidt ud af Koncepterne, „Sagerne er højst fem Rubler Værd, men de er mig kære som Erindringer efter dem. de skriver sig fra,

og jeg maa tilstaa, at jeg blev meget ængstelig, da jeg erfarede ..."

„Derfor var det ogsaa, Du foer saadan op, da jeg i Gaar sagde til Sossimow, at Porphyrius havde taget alle Pantelaanerne i Forhør," tilføjed Rasumichin med øjensynlig Hensigt.

Dette var dog altfor uforskammet. Raskolnikow kunde ikke lade være at sende ham et Blik fra sine af Vrede lynende Øjne. Han samlede sig dog snart.

„Hør nu, Broder, det ser ud, som om Du vil spotte mig?" vendte han sig med godt hyklet Ærgrelse til Rasumichin. „Jeg indrømmer, at jeg maaske synes altfor ængstelig for disse Sager, som i dine Øjne er saa ubetydelige; men derfor er det dog ikke nødvendigt at holde mig for egoistisk eller grisk; i mine Øjne er disse to Smaating ikke unyttigt Skraml. Jeg sagde Dig for lidt siden at Sølvuret — det kan være, at dets virkelige Værdi ikke er tolv Skilling — men det er det eneste Arvestykke, der findes efter min Fader. De maa gærne le ad mig, men min Moder er kommen hertil", sagde han henvende sig til Porphyrius, „og hvis hun fik at vide," vedblev han idet han atter vendte sig mod Rasumichin og gjorde sig Umage for at faa Stemmen til at skælve, „at dette Ur er borte, saa sværger jeg Dig til, at hun vilde blive aldeles fortvivlet! Kvinderne er nu en Gang saadan!"

„Aa, jeg mente det jo slet ikke paa den Maade, tværtimod!" sagde Rasumichin krænket.

Gjorde jeg det godt? ... var det ogsaa naturligt? ... smurte jeg ikke for tykt paa? — tænkte Raskolnikow i indre Skælven. — Frasen om Kvinderne var for Resten overflødig!

„Ah, saa Deres Fru Moder er altsaa kommen? spurgte Porphyrius Petrowitsch.

„Ja."

„Naar kom hun egentlig?"

„I Gaar Aftes."

Porphyrius tav og syntes at overlægge.

„Deres Sager vil i hvert Fald ikke gaa tabt", vedblev han koldt og roligt. „Jeg har ellers længe ventet, at De skulde komme.

Og som om han ikke havde sagt noget paafaldende, skød han Askebægeret hen til Rasumichin, der ubarmhjærtigt tilsølede Bordtæppet med Cigaraske.

Raskolnikow foer sammen, men Porphyrius syntes ikke at bemærke noget og var tilsyneladende endnu beskæftiget med Rasumichins Cigaretaske.

„Hva-a-d? ventet? Vidste Du da, at han havde pantsat noget dér?" raabte Rasumichin.

Porphyrius Petrowitsch vendte sig direkte til Raskolnikow.

„Begge Sagerne, Ringen og Uret, var hos hende, indlagte i et og samme Papir, og paa Papiret stod tydeligt Deres Navn skrevet med Blyant tilligemed Datoen, da de var indleverede."

„De lægger da ogsaa nøje Mærke til al Ting?" sagde Raskolnikov smilende men lidt forlegent, idet han anstrængte sig for at se ham lige i Øjnene; for Resten kunde han ikke afholde sig fra at tilføje:

„Jeg bemærker dette kun, fordi der dog vist var mange Panter... saa De vel har ondt ved at huske alle... og alligevel véd De saa nøje . . . og . . . og . . ."

Det var dumt sagt! Hvorfor skulde jeg nu tilføje det! tænkte han atter i sit stille Sind.

„Næsten alle Laantagere er nu fundne. Der

manglede kun en, og det var Dem," svarede Porphyrius med en knapt synlig Skygge af Ironi.

„Jeg var ikke rask."

„Jeg har hørt det; jeg hørte ogsaa, at De af en eller anden Grund var meget oprørt. De ser ogsaa nu meget bleg ud."

„Jeg er slet ikke bleg . . . tværtimod, jeg er aldeles rask!" udbrød Raskolnikow barsk og ærgerligt, idet han pludselig forandrede Tonen. Ærgrelsen kogte over, og han kunde ikke længer undertrykke den. Og i Ærgrelsen forløber jeg mig! foer det ham atter gennem Hovedet. Hvorfor plager de mig saadan?

„Du er slet ikke ganske rask!" indflettede Rasumichin, „thi i Gaar var Du næsten sanseløs og fantaserede! . . . Tænk bare, Porphyrius, han kunde knapt staa paa Benene, og vi havde næppe vendt ham Ryggen, Sossimow og jeg — saa klæder han sig pludselig paa, sniger sig bort og bedriver flere Historier næsten lige til Midnat, og det i en Tilstand af fuldstændig Utilregnelighed! Kan Du tænke Dig noget værre? Et ganske mærkværdigt Tilfælde!"

„Altsaa virkelig i fuldstændig Utilregnelighed? Hvor Du snakker!" Og Porphyrius rystede paa Hovedet.

„Aa, Vaas! De maa ikke tro, hvad han siger! . . . For Resten tror De ham jo alligevel ikke!" vedblev Raskolnikow rasende.

Porphyrius Petrowitsch syntes i øvrigt at overhøre disse besynderlige Ord.

„Ja, men hvordan kunde Du da overhovedet gaa ud, naar det ikke var i Febervildelse?" skreg Rasumichin hidsigt til ham. „Hvorfor gik Du da egenlig ud? Hvad vilde Du ude? . . . Og hvorfor i Hemmelighed? Var der maaske sund Menneske-

forstand i det? Nu, da Faren er forbi, kan jeg jo gærne sige Dig det aabent!"

„Jeg var ked af dem begge to i Gaar!" sagde Raskolnikow, idet han med fræk, udfordrende Spot vendte sig til Porphyrius, „og jeg løb bort for at søge mig et andet Logis, at de ikke skulde finde mig; jeg tog ogsaa en Slump Penge med mig; Hr. Sametow der, han saa Pengene. Naa, Hr. Sametow, var jeg i Gaar ved fuld Fornuft eller var jeg i Febervildelse; døm De i Sagen!"

Han havde i dette Øjeblik kunnet dræbe Sametow. Dennes Blik saa vel som hans Forberedelse til Svar var ham lige meget imod.

„Efter min Mening talte De i Gaar ikke alene meget fornuftigt, men endogsaa meget fiffigt; kun var De meget oprørt," sagde Sametow tørt.

„Og i Dag fortalte Nikodim Fomitsch mig," tilføjede Porphyrius Petrowitsch, „at han i Gaar Aftes sent havde truffet Dem hjemme hos en Embedsmand, der var bleven overkørt . . ."

„Naa, ser Du, hvad nu den Embedsmand angaar," sagde Rasumichin, „var Du maaske ikke forrykt den Gang! Han gav Enken sine sidste Penge til Begravelsen! Naar Du nu endelig vilde hjælpe hende, saa kunde Du have givet hende femten eller tyve Rubler, saa havde Du i det mindste haft fem Rubler til Dig selv; men han gaar min Sandten hen og giver hende alle de femogtyve han har!"

„Maaske har jeg fundet en Skat et eller andet Sted, som Du ikke véd noget om, og var derfor saa gavmild i Gaar ... Hr. Sametow derhenne, han véd, at jeg har fundet en Skat ... Undskyld," sagde han, idet han med skælvende Læber vendte sig til Porphyrius, „at vi opholder Dem saalænge med slige Smaating. De er vist allerede ked af os, ikke sandt? ..."

„Jeg beder, jeg beder, tværtimod, jeg forsikrer Dem, tværtimod! Dersom De vidste, hvor jeg interesserer mig for Dem! Baade det at høre paa Dem og det at se paa Dem, begge Dele er for mig højst interessant... og jeg maa tilstaa, jeg er saa glad over, at De endelig var saa elskværdig at komme..."

„Lad os dog i det mindste faa The! Vi bliver jo ganske tørre i Halsen!" udbrød Rasumichin.

„En prægtig Idé! Maaske de allesammen vil drikke The? Vil Du ikke først have noget at spise?"

„Snak, vist ikke! Se til, at Du kommer afsted!"

Porphyrius Petrowitsch gik ud for at bestille Theen.

Tankerne hvirvlede sig rundt i Raskolnikows Hoved; han var i en frygtelig oprørt Sindsstemning.

Denne Frækhed er knapt til at taale, de lægger jo ikke engang Dølgsmaal paa det, de vil ikke gjøre nogen Omstændighed med mig! Og hvilken Grund havde han, som ikke engang kendte mig, til at tale med Nikodim Fomitsch om mig? Der lægges altsaa ikke mere Skjul paa, at de forfølger mig som med et Kobbel Hunde! De spytter mig ganske aabenlyst i Ansigtet! Han rystede af Vrede.

„Naa," tænkte han videre, „saa slaa dog til med det samme og leg ikke først med mig som Katten med Musen. Det er dog ikke anstændigt, Porphyrius Petrowitsch, jeg burde ikke taale det! Jeg kunde jo pludselig rejse mig og kaste Eder alle den hele Sandhed i Ansigtet; saa kan I faa at se, hvor jeg foragter Jer!" — Han aandede tungt...

„Men hvis det nu bare var min egen Indbildning? Sæt at det Hele blot var Fantasier, og at jeg ærgrede mig med Urette, af Uerfarenhed? Hvis

jeg nu blot ikke var i Stand til at gennemføre min modbydelige Rolle? Maaske er det uforsætligt? Ordene synes ikke at indeholde noget usædvanligt, men mon der muligvis ikke skulde ligge en skjult Mening under dem? Hvorfor sagde han ligefrem h o s h e n d e? Hvorfor sagde Sametow, at jeg havde talt fiffigt? Hvorfor denne Tone? Ja, netop Tonen, hvori de taler til mig..."

„Rasumichin sad jo ogsaa og hørte paa det, hvorfor mærker han ingen Ting? Naa, den uskyldige Dumrian mærker aldrig noget. Mon Feberen kommer igen? Mon Porphyrius blinkede til mig eller ikke? Aa, Vrøvl! hvorfor skulde han blinke. Vil de tirre emig eller bare drille mig lidt? Er det dumme Fantasier, eller v é d d e a l t! ..."

„Selv denne Sametow er fræk! ... ja, er han ogsaa virkelig fræk? Sametow har ligget og spekuleret hele Natten, det anede jeg! Han er allerede som hjemme her og kommer her dog for første Gang. Porphyrius behandler ham slet ikke som Gæst, han vender ham ganske ugenert Ryggen. De er allerede komne overens! I al Fald med Hensyn til mig; de har vist talt om mig allerede før vi kom! . . . Og mon de ved noget om Boligen? Bare det hele snart var forbi! . . . Da jeg sagde, at jeg i Gaar løb bort for at finde en ny Bolig, saa overhørte han det nok eller syntes ikke at agte paa det . . . Det var forøvrigt fiffigt af mig, det om Boligen; det kan blive mig til Nytte senere hen! Det var jo i Feber . . . ha, ha, ha!"

„Hun, som passerede i Gaar Aftes, ved allerede al Ting. Men om Moders Ankomst vidste han dog ikke noget . . . Endogsaa Datum har hun skrevet op, den Heks! . . . Men vent bare, endnu overgiver jeg mig ikke! Alt dette er endnu ikke Fakta, men bare Fantasi! Kom først med Fakta! Og selv Po-

ligen er endnu intet Faktum, men kun Febervildelse; jeg ved allerede, hvad jeg skal . . ."

„Man de ved nogel om Boligen? Jeg gaar ikke herfra, før jeg véd Besked herom. Hvorfor skulde jeg ogsaa komme herop? . . . Men at jeg nu ærgrer mig, kunde tilsidst tages som en Kendsgærning! For Pokker, at jeg ogsaa skulde være saa let at tirre! . . . men maaske er det netop gunstigt for Rollen som angiven syg . . . han føler sig for med mig, han vil bringe mig ud af Koncepterne."

„Hvorfor skulde jeg ogsaa kommer herop . . .!"

Alt dette foer som et Lyn gennem hans Hoved

Porphyrius Petrowitsch kom ind skraks efter. Han syntes pludselig at være bleven lystigere.

„Selskabet hos Dig i Gaar sidder endnu i Hovedet paa mig . . . jeg føler mig overhovedet endnu ikke rigtig oplagt," begyndte han i en hel anden Tone og vendte sig til Rasumichin.

„Naa, og hvordan var det? . . . interessant? Jeg gik jo min Vej, da det var paa det højeste! Hvem vandt?"

„Naturligvis ingen, saadan gaar det jo al Tid. Tilsidst kom vi ind paa Evighedsspørgsmaalet og og svævede over Skyerne."

„Tænk Dig, Rodja, hvad d e kom ind paa i Gaar! Om der gives Forbrydelser eller ikke? Jeg siger Dig, de vrøvlede saa længe, til der dansede Smaadjævle for Ojnene paa dem!"

„Og hvad underligt er der ved det? Det er et ganske almindeligt socialt Spørgsmaal," svarede Raskolnikow adspredt.

„Spørgsmaalet var for Resten slet ikke formuleret s a a l e d e s," bemærkede Porphyrius.

„Ikke ganske, det er sandt," bekræftede Rasumischin, der som sædvanlig blev hidsig og ivrig. „Ser Du, Rodion, hør nu og sig saa din Mening; jeg

kunde have Lyst til at høre den. I Gaar gik jeg næsten ud af mit gode Skind ved at høre paa dem og havde haabet paa Hjælp af Dig, for jeg sagde dem, at Du kom . . . Striden begyndte med Socialisternes Anskuelser. Deres Opfattelse er bekendt: Forbrydelsen er Protesten mod det abnorme i de sociale Tilstande — og derefter ikke mere, andre Grunde vil man ikke vide af . . . andre Grunde eksisterer ikke."

„Der løj Du!" raabte Porphyrius Petrovitsch. Han blev øjensynligt ivrig og lo af Rasumichin, noget, som stadig tirrede denne endnu mere.

„De vil slet ikke vide af andet!" afbrød Rasumichin ham hidsigt, „jeg lyver ikke! . . . Jeg kan vise Dig deres Bøger. Alt hos dem har kun den ene Grund: Samfundet er Skyld i alt — og saa ikke mer! Det er deres kære, kendte Frase! Altsaa følger deraf konsekvent, at hvis Samfundet var normalt indrettet, vilde alle Forbrydelser pludseligt være forsvundne, da der ikke længer var Anledning til nogen Protest; alle vilde i et Nu blive „Retfærdige". Den menneskelige Natur tager de ikke i Betragtning, Naturen jager de ud, Naturen vil de ikke anerkende. Hos dem udvikler Menneskeheden sig ikke paa historisk, levende Maade for endelig at naa den normale Samfundstilstands Maal, men omvendt; Socialsystemet, der er opfundet af et eller andet mathematisk anlagt Hoved, maa straks paa en Gang bringe hele Menneskeheden i Harmoni, maa gøre dem retfærdige og syndefri, uden at nogensomhelst Livsproces skulde behøves, uden nogensomhelst historisk eller naturlig Udvikling! Derfor er de ogsaa saa instinktivt indtagne mod Historiens Lærdomme: Der findes kun Grusomheder og Dumheder i dem — og Dumheden er Syndebukken, som de alle kaster sig over! Derfor kan de heller ikke udstaa den levende

Livsproces: Vi behøver heller ingen levende Sjæl! — En levende Sjæl behøver Liv, en levende Sjæl lyder ikke den mekaniske Formel, en levende Sjæl er mistroisk, en levende Sjæl er tilbagegaaende! Derfor bort med den! Men dette, selv om det lugter lidt af Aadsel, selv om man maaske ligesaa godt kunde gøre det af Gummi Elastikum — det er derfor heller ikke levende, er derfor viljeløst, er derfor ogsaa slavisk og bliver ikke rebelsk! . . . Og Resultatet er — at de ikke er komne længer end til at lægge Murstensskifterne, til Indretningen af Gange og Værelser i deres Fanlansteri!*) Fanlansteriet er færdigt men Eders Natur er endnu ikke færdigt for Fantasteriet; den vil leve, den har endnu ikke fuldendt sin Livsproces, det er endnu for tidligt for den at lade sig begrave paa Kirkegaarden. Med Logiken alene kan man ikke hoppe over Naturen! Logiken tager tre Muligheder i Betragtning — men der findes en Million! Naa, saa behøver man jo bare at amputere Millionen og tilspidse alt paa Spørgsmaalet om Behagelighed! Det er den letteste Løsning af Opgaven! Det er dog saa forførisk klart, at man slet ikke behøver nogen Eftertanke til det! Og det er jo Hovedsagen — Tænkningen afskaffes! Det menneskelige Livs hele Mysterium lader sig da sammenfatte paa to smaa trykte Blade."

„Se saa, nu er Dæmningen brudt, og Vandet strømmer ud! Vi maa dæmme ham inde igen!"

---

*) Fanlansterier er Samfuns paa 12—1800 Mennesker, dannede efter den franske Socialist (Utopist) Fouriers Mønster. Disse Forsøg paa at danne „Samfund i Samfundet" er næsten alle mislykkedes. Dog bestaar endnu Godins berømte Familistére i Nordfrankrig, til Dels dannet efter Fouriers Teorier. D. A.

to Porphyrius. „Forestil Dem bare, vendte han sig til Raskolnikow, „saaledes var det ogsaa i Gaar, saaledes hang de i, seks ad Gangen . . . og saa var de i Forvejen fugtede med Punsch — kan De forestille Dem det? — Nej, lille Broder, Du lyver: „Samfundstilstandene“ har en stor Betydning ved Bedømmelsen af Forbrydelser, det kan jeg forsikre Dig.“

„Det ved jeg nok, at de har en stor Betydning, men sig mig bare: naar f. Eks. en fyrretyveaarig Mand misbruger en tiaars Pige — er det da „Samfundstilstandene“, som tvinger ham til det?“

„Ja, hvorfor ikke? — strængt taget har ogsaa Samfundstilstandene deres Skyld i det; en saadan Forbrydelse kan man meget let forklare ved Indflydelsen af Omstændigheder i Samfundet.“

Rasumichin blev næsten rasende.

„Naa, ved Du hvad?“ brølede han, „saa vil jeg straks bevise Dig, at Du har hvide Øjenbryn ene og alene, fordi Iwan Welikijs Taarn i Moskwa er femogtredive Favne højt; bevise det klart, nøjagtigt og følgerigtigt, endog med et Anstrøg af Liberalisme? Skal vi vædde?“

„Godt, jeg vædder. Lad os en Gang høre, hvorledes han vil føre Beviset.“

„Ak, han forstiller sig bare, den Satan!“ raabte Rasumichin afværgende. „Lønner det sig maaske at diskutere med Dig! Han gør det med Vilje, Du kender ham endnu ikke, Rodion! I Gaar tog han ogsaa Parti for dem, bare for at holde dem alle for Nar; — Gud hvor han vrøvlede i Gaar, Herre Gud! . . . Og de var ude af sig selv af Glæde! . . Somme Tider kan han gennemføre en saadan Rolle i fjorten Dage. I Fjor faldt det ham pludselig ind at gøre os vise paa, at han vilde blive Munk; det varede i to Maaneder! Og ganske nylig

faldt det ham igen ind at paastaa, at han vilde gifte sig, og at al Ting var færdigt til Brylluppet; han havde endogsaa bestilt ny Klæder, og vi gratulerede ham allerede. Men saa fandtes der hverken nogen Brud eller andet; det Hele var bar Fantasi!"

„Der løj Du endnu en Gang. Klæderne havde jeg ladet mig sy i Forvejen, og det var ogsaa dem som gav mig Anledning til at binde jer det Eventyr paa Ærmet."

„Virkelig, kan De forstille Dem saa godt?" spurgte Raskolnikow skødesløst.

„De tror det maaske ikke? Vent bare, jeg skal nok narre Dem ogsaa — ha, ha, ha! Nej, hør nu, jeg skal sige Dem Sandheden. Hvad nu angaar alle disse Spørgsmaal, Forbrydelser, Samfundstilstande osv. saa kommer jeg netop til at tænke paa Deres Opsats „Om Forbrydelse" . . . eller hvordan nu Titlen lød, det husker jeg ikke rigtigt . . . Denne Opsats har for Resten ogsaa før interesseret mig. For to Maaneder siden havde jeg den Fornøjelse at læse den i „Periodisk Tale."

„Min Opsats? I den Periodiske Tale?" spurgte Raskolnikow forundret; „jeg skrev virkelig for et halvt Aar siden en saadan Opsats, da jeg forlod Universitetet; men jeg sendte den til „Uge-Tale", ikke til den „Periodiske"."

„Men den blev trykt i den „Periodiske"."

„Uge-Talen er jo gaaet ind, derfor blev den heller ikke optagen den Gang . . ."

„Det er sandt; men da den gik ind forenede Uge-Talen sig med den Periodiske Tale, og deraf kom det, at Deres Opsats for to Maaneder siden stod i den Periodiske. Vidste De ikke det?"

Raskolnikow vidste virkelig ikke noget af det.

„Saa kan De nu forlange Deres Honorar! Men hvad De har for en besynderlig Karakter! De

lever saa ensomt, at Sager, som direkte berører Dem, ikke en Gang er Dem bekendt!"

„Bravo Rod'ka! Jeg vidste heller ikke noget om det," raabte Rasumichin. „Jeg gaar straks hen i Læsekabinettet og beder om Numeret! For to Maaneder siden? Hvilken Dag? Men det er det samme, jeg finder den nok! Jo det er nydeligt! Han fortæller os ikke et Ord om det!"

„Men hvoraf véd De egenlig, at den paagældende Artikel er af mig? Den var jo kun undertegnet med et Bogstav."

„Det var ganske tilfældigt, for et Par Dage siden fik jeg det at vide af Redaktøren; jeg kender ham . . . den interesserede mig meget."

„Saavidt jeg mindes, underkastede jeg Forbryderens Sjælstilstand under hele Forløbet af Gerningen en Undersøgelse."

„Ja, og De paastaar, at den Gærning at øve en Forbrydelse altid er ledsaget af en Sygdomstilstand. Meget, meget originalt, dog . . . mig interesserede ikke fortrinsvis dette Sted i Deres Artikel, men en anden Tanke, som De, desværre kun i Forbigaaende, strejser henimod Slutningen. De husker den vel; det er nemlig det, at der her i Verden gives saadanne Individer, der ikke alene kan begaa hvilkensomhelst Eksces, enhver Forbrydelse, men som endog har fuldstændig Ret til det, og for hvem ingen Love er bestemmende."

Raskolnikow lo over den voldsomme Fortolkning, hvormed hans Idé med Villie blev fordrejet.

„Hvad for noget? Hvad siger De? Har man Ret til at begaa Forbrydelser? Vel ikke fordi Samfundstilstandene har Skylden?" spurgte Rasumichin ængstelig.

„Nej, nej, ikke ganske paa den Maade," svarede Porphyrius, „Sagen er den, at i denne Herres Ar-

tikel inddeles Menneskene i „sædvanlige“ og „usædvanlige“. De sædvanlige maa bøje sig i Lydighed og har ingen Rettighed til at overtræde Lovene, just fordi de bare er „almindelige“. Men de usædvanlige har Rettighed til at begaa alle Slags Forbrydelser og til at overtræde Lovene, just fordi de er „usædvanlige“. Saaledes tror jeg det fremstilles hos Dem, om jeg ikke tager meget Fejl?“

„Han kan umulig have ment det saaledes!“ sagde Rasumichin tvivlende.

Raskolnikow lo atter. Han forstod straks, hvad det drejede sig om, og hvor man vilde bringe ham hen; han huskede Indholdet af sin Artikel ret godt og besluttede at modtage Udfordringen.

„Min Fremstilling er ikke ganske saadan,“ begyndte han ligefrem og beskedent, „forresten maa jeg tilstaa, at De næsten har truffet det, ja om De saa vil, truffet det ganske rigtigt . . . .“ Han lod her, som om det var ham behageligt at indrømme, at man havde gengivet hans Fremstilling rigtig. „Forskellen stikker kun deri, at jeg slet ikke holder paa, at de usædvanlige Mennesker i ethvert Tilfælde maa foretage alle mulige Udskejelser eller at de ligesom skulde være forpligtede til det. Jeg tror, at en saadan Tankegang ikke en Gang vilde være blevet taalt paa Tryk. Jeg har ganske simpelt antydet, at det usædvanlige Menneske har Rettighed, . . . d. v. s. ikke officiel Ret, men en Ret, der er ham personlig egen, til at lade sin Samvittighed overskride visse Hindringer, men ene og alene for det Tilfælde, at Udførelsen af hans Idé, som maaske kan gavne Menneskeheden, kræver det. De siger, at min Artikel ikke er klar; jeg er rede til at give Dem den nødvendige Forklaring, saavidt det er muligt. Jeg tager vel heller ikke fejl, naar jeg forudsætter, at dette just var Deeres Hensigt; nuvel!

Efter min Mening vilde Kepler og Newton, hvis deres Opdagelser som Følge af visse Konstellationer paa ingen Maade vilde have kunnet blive Verden tilgængelige uden at Mennesker, som vilde have lagt disse Opdagelser Hindringer i Vejen eller gøre Modstand mod dem, var bleven opofrede, have havt Ret til og endog være forpligtede til . . . at rydde disse Mennesker af Vejen, for at gøre deres Opdagelser frugtbringende for hele Menneskeheden. Deraf følger forøvrigt slet ikke, at Newton skulde have Ret til efter vilkaarligt Skøn at dræbe hvem som helst, eller til at røve paa Gaden hver Dag. Endvidere udviklede jeg i min Artikel, saavidt jeg mindes, at alle . . . naa, lad os antage alle Lovgivere og Reformatorer i Menneskeheden, ligefra de allerældste over Lykurg, Solon og Muhamed til Napoleon osv., at de allesammen var Forbrydere; allerede derved, at de, idet de skabte en ny Lov, omstødte en gammel, der af Samfundet blev holdt hellig og var overleveret fra Forfædrene, og at de selvfølgelig ikke ryggede tilbage for at udgyde Blod — og det hyppigt ganske uskyldigt Blod, der heltemodigt udøstes til Beskyttelse af den gamle Lov — naar Blodsudgydelse blot kunde nytte noget. Det er værd at lægge Mærke til, at Flertallet af disse Velgørere og Lovgivere — var frygtelige Blodsudgydere. Med et Ord, jeg udviklede, at ikke alene alle „store", men endog alle over det sædvanlige staaende Mennesker, d. v. s. alle, der blot paa en eller anden Maade er i Stand til at opstille noget nyt, i Følge deres Naturanlæg er nødte til at blive Forbrydere — naturligvis mer eller mindre. De vilde ellers vanskeligt kunne hæve sig over det sædvanlige Standpunkt, og at leve i det Lave kan de ikke beslutte sig til, netop fordi det strider mod deres Væsen: efter min Mening er det ligefrem deres Pligt

at forlade den almindelige Alfarvej. Med faa Ord: De ser, at der endnu i dette ikke forekommer noget særlig nyt. Det er altsammen bleven trykt og læst allerede tusind Gange. Men hvad min Inddeling af Menneskene i sædvanlige og usædvanlige angaar, saa tilstaar jeg, at den paa en vis Maade er vilkaarlig; for Resten giver jeg mig jo heller ikke ud paa eksakte Tal. Jeg holder kun fast ved min Hovedtanke, og den bestaar deri, at Menneskene i Følge Naturlovene almindeligvis lader sig dele i to Klasser: i en lavere (de sædvanlige) eller saa at sige Materialet, der udelukkende tjener til Artens Forplantning — og i egentlige Mennesker, som har den Gave eller det Talent i deres Kreds at udtale et „nyt Ord", at slaa ind paa nye Veje. Der gives naturligvis her en Mængde Underafdelinger, men Grænsen mellem begge Klasser er meget skarp: Den første Klasse, altsaa Materialet i Almindelighed, bestaar af Mennesker, der efter deres Natur fortrinsvis er konservativt sindede, sædelige og lydige, som elsker Lydigheden. De er efter min Mening endogsaa forpligtede til at være lydige, thi det er deres Bestemmelse, og deri ligger slet ikke noget nedværdigende for dem. Menneskene af anden Klasse overskrider allesammen Loven, er Omstyrtere eller efter deres Anlæg tilbøjelige til Omstyrtning. Disse Menneskers Forbrydelser er naturligvis relative og forskelligartede; for det meste efterstræber de Omstyrtelsen af det Bestaaende i det Bedres Navn. Naar en af dem i sin Ides Interesse skrider over et Lig, maa udgyde Blod, saa kan han i sit eget stille Sind, paa Tro og Love, give sig selv Tilladelse til det — men jeg maa føje til: naturligvis kun efter sin Ide og dens Omfang. Dette er min Anskuelse, og kun i den Forstand taler jeg i min Artikel om den Ret som disse Mennesker har til at begaa Forbrydelser.

De husker jo, at vi begyndte vor Samtale herom ved det juridiske Spørgsmaal. For Resten, man behøver ikke at blive saa synderlig urolig for den Sags Skyld; Mængden erkender næsten aldrig denne Ret, men henretter Overtræderne af Love og Vedtægter, man hænger dem — hvis man kan — og opfylder derved i fuldkommen Overensstemmelse med sin Ret, den i dem boende konservative Bestemmelse; kun er derved at tage Hensyn til, at de følgende Slægtled for det meste stiller denne Mængde henrettede paa Piedestaler og viser dem mer eller mindre Ærbødighed. Den første Klasse er altid — det Bestaaendes Herre; den anden Klasse — Fremtidens Herre. De første opholder Verden og formerer Menneskene i Antal, de andre bevæger Verden og fører den mod Maalet. Saavel den ene som den anden har fuldkommen lige Ret til at eksistere. Med ét Ord, jeg giver enhver lige Ret og — vive la guerre éternelle — naturligvis indtil det nye Jerusalem kommer."

„De tror altsaa trods alt, paa det nye Jerusalem?"

„Jeg tror paa det," sagde Raskolnikow fast; under hele den lange Tirade og indtil det sidste Ord havde han vendt Øjnene mod Gulvet.

„Tror De... ogsaa paa Gud ...? Undskyld at jeg er saa nysgærrig."

„Jeg tror paa ham," gentog Raskolnikow og hævede Blikket op mod Porphyrius.

„Og...paa Lazarus's Opvækkelse?"

„Ja ... Men hvorfor spørger De dog om det?"

„Tror De bogstavelig derpaa?"

„Ja, bogstaveligt."

„Virkelig? ... jeg spurgte kun af Nysgærrighed — undskyld. Dog tillad mig — jeg vender til-

dage til det forrige — de Folk bliver dog ikke allesammen henrettede; nogle kan tværtimod..."

„Triumfere i levende Live? Aa ja, nogle naar deres Maal i levende Live? og da..."

„Begynder De selv at henrette."

„Ja, hvis det er nødvendigt —; og De vil vide, at det endogsaa for det meste er Tilfælde. Deres Bemærkning var meget skarpsindig."

„Tak! Men forklar mig nu bare følgende: Paa hvilken Maade skal man vel kunne adskille de sædvanlige fra de usædvanlige? Gives der visse Mærker ved Fødslen? Jeg spørger, fordi der heri nødvendigvis bør være saa at sige mere Nøjagtighed, mere ydre Præcision; De maa undskylde, men det praktiske og velsindede Menneskes naturlige Uro stikker endnu i mig; kunde man ikke . . . f. Eks. indføre en egen Klædedragt . . . noget særskilt, et Stempel eller sligt. Thi De vil dog indrømme, at hvis der nu skulde blive Forvirring, hvis f. Eks. en af den ene Klasse skulde indbilde sig, at han hørte til den anden, og paa en Gang vilde begynde at „rydde alle Skranker af Vejen," som De meget heldigt har udtrykt det, saa vilde jo dette . . ."

„Aa, ja, det forekommer meget ofte. Denne Bemærkning af Dem er endnu langt skarpsindigere end den forrige . . ."

„Tak . . ."

„Ingen Aarsag; — men tag ogsaa i Betragtning, at en saadan Vildfarelse blot er mulig hos den ene Klasse, altsaa hos de sædvanlige Mennesker, som jeg maaske lidt upassende har kaldt dem. Trods deres Lydighedsdrift, spiller Naturen dem dog ofte et Puds — selv hos Køerne skal der jo kunne findes Abnormiteter. — nogle af dem kunde for Eksempel betragte sig selv som „Forløbere", som „Banebrydere", eller mene, at de havde fundet et „nyt Ord."

og oette helt og holdent i god Tro. Men de virkeligt n y e bliver ofte ikke en Gang bemærkede af dem, de blive foragtede som Efternølere og lavt tænkende Mennesker. Efter min Mening ligger deri dog ikke megen Fare, og de behøver sandelig ikke at være saa synderlig urolig for det, for slige Folk kommer dog aldrig meget langt. For deres Forvildelse kunne man jo passende en Gang give dem Prygl for at bringe dem deres sande Stilling i Erindring; mer er sandelig ikke nødvendigt; man behøver ikke en Gang at lade nogen gøre det — de prygler nok sig selv, thi de er meget velsindede. Nogle viser indbyrdes hinanden denne Tjeneste, andre pisker sig selv med egne Hænder . . . de paalægger sig da ogsaa forskellig Slags offenlig Bod, saa det ikke alene er skønt at se, men ogsaa rent opbyggeligt at høre; med et Ord, vær ikke urolig . . . vedkommende Lov vil nok sørge for alt."

„Naa, fra denne Side har De da i det mindste nogenlunde beroliget mig, men saa er der uheldigvis endnu en Indvending: Sig mig dog, om jeg tør bede, hvor mange findes der af disse Folk, som har Ret til at myrde andre; altsaa af disse „usædvanlige?" Jeg er naturligvis villig til at bøje mig for Dem, men De vil dog vist indrømme, at det var besværligt, hvis der skulde være rigtig mange af dem — ikke sandt?"

„Aa, heller ikke det behøver De at være urolig over", vedblev Raskolnikow i samme Tone, „overhovedet fødes der kun overordentlig sjældent Mennesker med nye Tanker, selv saadanne, der kun har Evnen til at sige en lille Smule n y t, paafaldende sjældent. Klart er kun dette ene, at Betingelsen for Fremkomsten af disse Mennesker og alle hine Underafdelinger af Mennesker i Virkeligheden er forhaanden og blive begrænset ved en Naturlov. Denne

Lov er naturligvis endnu ubekendt, men jeg tror, at den eksisterer, og at den i en Fremtid ogsaa vil blive anerkendt. Den store Masse af Mennesker, Materialet, eksisterer jo overhovedet kun i det Øjemed at anstrænge sig saa længe — ved en eller anden hidtil endnu hemmelighedsfuld Proces, ved en eller anden Krydsning af Slægter og Arter — indtil det endelig lykkes at frembringe et nogenlunde selvstændigt Menneske, lad det saa være en paa Tusind. En paa Titusind skulde maaske da fødes udrustet med et endnu større Maal af Selvstændighed. Jeg anfører kun dette som Eksempel. Saa med endnu større Selvstændighed vil der maaske komme en paa Hundretusind. Geniale Mennesker vil der kun være en af paa Millioner, og af store Genier, Menneskeslægtens Fuldkommengørere — maaske kun en eneste paa mange tusind Millioner. Med et Ord, i den Retorte, hvor alt dette foregaar, har jeg ikke kiget ind, men en bestemt Lov er og maa det være; alt kan ikke blot afhænge af Tilfældet."

„Hør nu — sidder I to og gør Nar ad hinanden?" raabte endelig Rasumichin. „Vil I strø Sand i Øjnene paa hinanden, eller hvad er Meningen? Dette kan dog ikke være dit Alvor, Rodja?"

Raskolnikow løftede tavs sit blege, forgjulde Ansigt, saa paa ham og sagde intet. Lige overfor dette stille og sorgfulde Ansigt forekom Porphyriys's Fysiognomi ham saa meget mere paatrængende og uforskammet haanligt.

„Naa, Broder, skulde det virkelig være dit Alvor, saa ... Du har naturligvis Ret, naar Du siger, at alt dette ikke er nyt, og at vi allerede Tusind Gange har læst det og hørt det; men hvad her virkelig er originalt og din egen Ejendom, det er, til min Forbavselse, Teorien om den menneskelige Samvittigheds Ret til at udgyde Blod og

— undskyld mig — at Du endog forfægter denne Teori med en vis Fanatisme . . . Deri ligger vel altsaa ogsaa Hovedtanken i din Artikel? Dette at Samvittigheden bemyndiger til Blodsudgydelse, det er . . . det er efter min Mening endnu frygteligere end en officiel, retslig Tilladelse til Blodsudgydelse vilde være . . ."

„Fuldkommen rigtigt — endnu frygteligere," bekræftede Porphyrius.

„Nej, Du er vist kommen paa Afveje ved falske Slutninger . . . her maa være en Fejltagelse, som Du har ladet Dig rive med af! . . . Dette kan ikke være dine Ideer. Jeg vil læse . . ."

„I min Artikel findes det ikke; det er kun løse Antydninger," bemærkede Raskolnikow.

Porphyrius kunde ikke holde sig fra at tilføje: „Javel, jeg ser nu næsten ganske klart, hvad De behager at mene om Forbrydelsen, men . . . undskyld min Paatrængenhed — det gør mig selv ondt —, men ser De: Før beroligede De mig meget med Hensyn til Muligheden af en Fejltagelse, nemlig i Tilfælde af en Sammenblanding af begge Klasser af Mennesker, men . . . jeg er dog endnu altid lidt urolig for de forskellige praktiske enkelte Tilfælde. Sæt nu for Eksempel, at en eller anden Mand eller Yngling faldt paa at indbilde sig, at han var en Lykurg eller en Muhammed — naturligvis en vordende — og at han saa begyndte at „rydde alle Hindringer af Vejen?" . . . Han siger for Eksempel til sig selv: der forestaar mig et stort Felttog, men til et stort Felttog behøves mange Penge . . . og han begynder saa — at anskaffe sig nogle . . . De forstaar mig vel?"

Sametow, som endnu altid sad i sin Krog, brast pludselig ud i Latter.

Raskolnikow saa ikke engang op

„Jeg maa erklære mig enig med Dem i, at saadanne Tilfælde virkelig kunde forekomme. Enfoldige og ærgerrige Personer vil vistnok bide paa den Krog . . . især Ungdommen."

„Ja ser De! . . . naa . . . og hvad saa?"

„Ja, hvad saa," sagde Raskolnikow smilende; „min Skyld er det da vel ikke! Det er engang saaledes og vil altid være saaledes. Han dér — her kastede han et Blik paa Rasumichin — sagde netop, at jeg tillod Blodsudgydelse. Hvad betyder saa det? Samfundet er jo garanteret ved Forvisninger, Fængsler, Undersøgelsesdommere, Tugthuse — hvad Foruroligende er der da? Find ham bare, Røveren! . . ."

„Naa, og naar vi saa finder ham?"

„Saa fortjener han ikke bedre."

„De rr meget logisk. Naa, men hvordan gaar det saa med hans Samvittighed?"

„Kommer det egentlig Dem ved?"

„Na jo, selv om det saa bare var af Humanitetshensyn."

„Den, som har nogen Samvittighed maa lide — hvis han indser sin Fejltagelse. Det er ogsaa en Straf for ham — rent bortset fra Tugthuset."

„Naa, men de virkelig geniale," spurgte Rasumichin og rynkede Panden, „de, som var begavede med det Privilegium at myrde, de maa altsaa slet ikke lide . . . ikke en Gang for det Blod, de har udgydt!"

„Hvorfor skal man her anvende Ordet maa! Her er hverken Tale om Tilladelse eller Forbud. Enhver, som lider ved at have begaaet Forbrydelsen — maa finde sig deri — Lidelser og Smærter er uadskillelige fra vidtomfattende Kundskab og fra Hjærtedybde. Virkeligt store Mennesker maa, synes

jeg, bære en dyb Kummer i sig her paa Jorden . . ." tilføjede han pludselig grublende, idet hans Stemme slog om i en anden Tone.

Han slog Øjnene op, saa fordybet i Tanker paa dem alle, smilte og greb sin Hue. Sammenlignet med hans Overgivenhed, da han kom, var han nu for rolig, det følte han.

Alle rejste sig.

„Naa, De maa blive vred paa mig eller ikke, ærgre Dem eller ikke," begyndte atter Porphyrius Petrowitsch, „men tillad mig endnu et lille Spørgsmaal, jeg vilde kun komme med en eneste lille Idé for ikke at glemme den . . ."

„Godt; kom De med Deres Ide," sagde Raskolnikow, der stod alvorlig og bleg foran ham.

„Ja . . . jeg véd næsten ikke, hvorledes jeg bedst skal udtrykke mig . . . denne lille Ide er saa nydelig . . . saa rent psykologisk . . . Ser De, den Gang De skrev Deres Artikel — da var det dog umuligt, he, he! — at De ikke ogsaa skulde have regnet Dem til disse — naa, om det saa bare var en ganske lille Smule — til disse „usædvanlige", til disse, som siger et nyt Ord, d. v. s. saadan som De mener det . . . Er det ikke rigtigt?

„Meget muligt!" svarede Raskolnikow foragteligt.

Rasumichin gjorde en Bevægelse.

„Og hvis det er rigtigt, vilde De da saa selv have Mod nok til, naa . . . saadan paa Grund af Uheld eller Trang, eller til Fremme af Menneskenes Vel — at overskride Skrankerne? . . . for Eksempel at dræbe eller røve? . . ."

Det var som om han atter blinkede til ham med det venstre Øje og lo uhørligt — aldeles som før.

„Selv om jeg virkelig havde overskredet Skran-

terne, saa vilde jeg selvfølgelig ikke sige Dem det," svarede Raskolnikow med udfordrende, overmodig Foragt.

„Nej, det mener jeg heller ikke; det interesserer mig jo bare saadan i Almindelighed, specielt til bedre Forstaaelse af Deres Artikel i literær Henseende . . ."

Fy, hvor det er utilsløret og frækt, tænkte Raskolnikow med en kvalmende Følelse.

„Tillad mig kun den Bemærkning," svarede han koldt, „at jeg hverken holder mig for en Muhammed eller en Napoleon eller noget lignende, at jeg altsaa heller ikke er i det Tilfælde at kunne give Dem en tilfredsstillende Erklæring om, hvorledes jeg i et saadant Tilfælde vilde handle."

„Aa, bild mig det ind! . . . Hvem holder sig ikke her hos os i Rusland for en Napoleon — hvad?" sagde pludselig Porphyrius med fræk Fortrolighed. Endog i Betoningen af Ordene laa der denne Gang noget særlig tydeligt.

„Mon ikke en eller anden vordende Napoleon har slaaet vor Aljona Iwanowna ihjel med en Økse for en Uge siden?" udbrød pludseligt Sametow henne fra sin Krog.

Raskolnikow tav og saa stivt og fast paa Porphyrius.

Rasumichins Ansigt blev mørkt og han rynkede Panden. Han havde allerede før mærket noget og saa sig nu vredt om.

Et Minuts Tavshed paafulgte. Raskolnikow vendte sig om og vilde gaa.

„Gaar De allerede?" sagde Porphyrius høfligt, idet han paa det elskværdigste rakte ham Haanden. „Det var mig meget, meget behageligt at gøre Deres Bekendtskab, og hvad Deres Andragende angaar, saa vær uden Bekymring. Skriv kun det, jeg har sagt

Dem. Eller endnu vedre, kom selv hen til mig paa Kontoret . . . i disse Dage . . . om De vil i Morgen. Jeg er der Klokken omkring elleve. Da kan vi ordne det Hele . . . tale om det . . . og da De er en af dem, som i de seneste Dage var d è r, saa kan De maaske ogsaa meddele noget . . ." tilføjede han med den godmodigste Mine.

„De vil forhøre mig officielt? . . . efter alle Former?" spurgte Raskolnikow skarpt.

„Hvorfor det? Foreløbig er det slet ikke nødvendigt. De har ikke forstaaet mig rigtigt. Ser De, jeg forsømmer ingen Anledning og . . . og . . . har allerede talt med alle dem, der har laant paa Pant . . . med en har jeg afholdt et Vidneforhør . . . og De, som den sidste . . . Ak ja, à propos!" sagde han pludseligt ligesom glædende sig over et Indfald, „det er godt, at jeg netop husker det; — at jeg ikke før tænkte paa det!" sagde han henvendende sig til Rasumichin: „véd Du, at da Du den Gang tudede mig Ørene fulde om denne Nikalaschka . . . naa, jeg véd det jo selv nu, for længe siden, at Fyren er uskyldig!" — han vendte sig til Raskolnikow — „men hvad er der at gøre ved det, Mitka maatte jeg ogsaa ulejlige . . . altsaa Sagen er den: Da De den Gang gik ned ad Trappen . . . om Forladelse, det var jo mellem syv og otte . . .?"

„Mellem syv og otte . . ." svarede Raskolnikow og havde den ubehagelige Følelse, at han ikke havde behøvet at sige dette.

„Altsaa, da De mellem syv og otte befandt Dem paa Trappen, saa De da ikke i anden Etage i den aabne Lejlighed — De husker nok? — to eller maaske kun en? De passede deres Malerarbejde. Skulde De ikke have lagt Mærke til dem? Det er nemlig meget, meget vigtigt for disse Folk . . .!"

„Malere? Nej, jeg saa ingen . . ." svarede Ras-

kolnikow langsomt og som om han støvede omkring i sin Hukommelse — men anspændte paa samme Tid alle Aandskræfter og holdt paa at forgaa af Kval for hurtigst muligt at udfinde, hvor den Snare laa, som skulde fange ham . . . „Nej, jeg saa ikke noget, jeg saa heller ikke nogen aaben Lejlighed . . . men oven paa, i fjerde Etage," sagde han, idet han pludselig opdagede Snaren og ligefrem godtede sig derover, „der husker jeg, at en Embedsmand netop flyttede ud af Lejligheden . . . lige over for Aljona Iwanowna . . . det husker jeg . . . aldeles tydeligt! . . . Nogle Soldater bar endda en Sofa ud og klemte mig ind mod Væggen . . . men Malere véd jeg ikke noget om, og nogen aaben Lejlighed var der heller ikke, nej, det kender jeg ikke til! . . ."

„Ja, men hvad er det ogsaa for noget Snak!" udbrød Rasumichin, der pludselig besindede sig: „Malerne arbejdede der jo den Dag, da Mordet blev begaaet, og han var der jo tre Dage i Forvejen. Hvordan kan Du komme med det Spørgsmaal?"

„Fy for Pokker! Det har jeg rent forvekslet!" Porphyrius slog sig for Panden, „Fanden tage hele Historien, den gør mig tilsidst gal!" Han vendte til Raskolnikow som for at undskylde sig: „det var os nemlig af stor Vigtighed at erfare, om ikke nogen havde set Malerne i Lejligheden mellem syv og otte; og saa bildte jeg mig netop ind, at De kunde oplyse noget om det . . . jeg forvekslede det aldeles!"

„Derfor maa man ogsaa være mere opmærksom," bemærkede Rasumichin.

De sidste Ord blev allerede udsagte i Entreen. Porphyrius Petrowitsch havde paa det elskværdigste fulgt dem begge til Døren.

De gik gnavne og mørke ud og sagde længe ikke et Ord.

Raskolnikow aandede dybt ...

XX.

„... Jeg tror det ikke! Jeg kan ikke tro det!" gentog Rasumichin, som var bleven mut, og som gjorde sig al mulig Umage for at omstøde Raskolnikows Argumenter.

De var allerede komne i Nærheden af det Hus, hvor Pulcheria Alexandrowna og Dunja forlængst ventede dem, men det gik kun langsomt derhen, thi Rasumichin blev stadig i Samtalens Hede staaende undervejs og var i højeste Grad forlegen og oprørt over, at der nu for første Gang blev talt aabent om dette Anliggende.

„Du behøver jo slet ikke at tro det!" svarede Raskolnikow med kold og ringeagtende Spot, „Du mærkede som sædvanligt ingen Ting, men jeg vejede hvert Ord."

„Du er mistænksom, derfor vejede Du alting ... hm ... virkelig, det maa jeg i alt Fald indrømme, at Porphyrius's Tone var ejendommelig nok, og især denne Slyngel Sametow! Du har Ret, han havde noget ... men hvorfor, hvorfor?"

„Han har spekuleret det ud i Nat."

„Nej slet ikke, tvertimod! Hvis de havde disse taabelige Tanker, saa vilde de dog af alle Kræfter søge at skjule dem, at holde deres Kort under Bordet for senere desto lettere at fange Dig ... nu var det dog for frækt og uforsigtigt!"

„Dersom de havde Fakta, virkelige Fakta, eller bare en nogenlunde begrundet Mistanke, saa havde de virkelig forsøgt at skjule Kosterne i det Haab, at faa mere ud, og for Resten vilde de da for længe siden have foretaget en Husundersøgelse. Men de har ingen Fakta, ikke et eneste et — bare Indbildninger, bare en i Luften svævende Idé — og saa prøvede de nu paa ved Frækhed at bringe mig fra Koncepterne. Maaske forsnakkede han sig ogsaa af Ærgrelse over, at der ikke var nogle Fakta, eller af Vrede — men muligvis talte han ogsaa med Hensigt . . Han synes at være en fiffig Fyr og vilde sagtens gøre mig angst med det, han véd . . . Det er en egen Slags Sykologi . . . For Resten er det modbydeligt at finde rede i alt dette nu — lad os holde op med det!“

„Og det er fornærmende, i højeste Grad fornærmende! Jeg forstaar Dig! . . . Men siden vi nu en Gang taler aabent om det — og det er just fortræffeligt, at vi endelig taler aabent, det er jeg glad for — saa vil jeg ogsaa aabent tilstaa, at jeg allerede længe i Forvejen har mærket noget; jeg har lagt Mærke til det i den senere Tid; men, det forstaar sig, det kommen til Syne i en skjult, snigende Form; men hvorfor? Hvor tør de vove? Hvor er Anledningen hos dem til alt dette? Naar Du vidste, hvor jeg allerede har været rasende! . . . Hvorfor? fordi en fattig Student, som det er gaaet tilbage med paa Grund af daarligt Humør og Mangel paa Penge; som bærer Spiren i sig til en svær, med Bevidstløshed kompliceret Sygdom, som maaske endogsaa allerede var brudt ud — en mistænksom, selvfølende Person, som kender sit Værd; som i seks Maaneder har siddet i sin Krog og ikke set et Menneske, som er klædt i hullet Tøj og maa gaa med Støvler uden Saaler — fordi et saadant

Menneske maa staa foran elendige Politimænd og taale deres Fornærmelser! . . . . Dertil kommer endnu et Gældsbevis, om hvilket han ikke har nogen Anelse, og endelig stinkende Oliemaling, tredive Grader Reaumur, kvalm Luft, en Flok Mennesker, Beretningen om Mordet af en Person, som han Dagen før havde været hos — og alt det mens han gaar med tom Mave . . . ja, maa en Besvimelse da ikke være selvfølgelig? Og paa en saadan let forklarlig Afmagt grunder de deres Beskyldninger! Fy for Fanden! Jeg forstaar, at man kan gaa ud af sit gode Skind derover; men i dit Sted, Rodja, vilde jeg have lét dem alle op i Ansigtet, eller endnu værre, have spyttet dem i Synet, have uddelt et Dusin Drefigener til højre og venstre, men vel anbragte, som det sig hør og bør; og dermed havde jeg ladet den Sag været endt. Blæse være med det! Fat Mod! Det er en Skam! . . ."

Det udviklede han virkelig godt, tænkte Raskolnikow.

„Jeg skulde blæse paa det Hele og i Morgen atter et Forhør?" sagde han bittert, „skal jeg virkelig indlade mig paa Forklaringer med dem? Jeg ærgrer mig desuden allerede over, at jeg i Gaar paa Restavrationen indlod mig med denne Sametow . . ."

„Til Helvede med det! Jeg vil selv gaa hen til Porphyrius — jeg vil snakke med ham som Slægtning; han skal skrifte alt for mig lige til den sidste Tøddel! Og denne Sametow . . ."

Endelig falder det ham ind, tænkte Raskolnikow.

„Holdt!" raabte Rasumichin og greb ham pludselig i Skulderen, „holdt! . . . Du løj! Jeg har overtænkt det; Du løj! Hvorledes kunde det være overlagt med Hensigt? Du siger, at Spørgsmaalet om Arbejderne var en underfundig Fælde? Men sig mig da — hvis Du havde begaaet Mordet, vilde

Du da have fortalt, at Du havde set dem — Arbejderne og Lejligheden? Nej, Du vilde tværtimod sige, at Du slet ingen Ting havde set, selv om Du havde set al Ting! Hvem vil vel aflægge Vidnesbyrd mod sig selv?"

„Hvis jeg havde begaaet den Gærning, vilde jeg bestemt have tilstaaet, at jeg havde set baade Arbejderne og Lejligheden," vedblev Raskolnikow med synlig Uvilje.

„Ja, men hvorfor skal man dog vidne mod sig selv?"

„Fordi kun ganske uudviklede Mennesker eller ganske uerfarne Begyndere ved et Forhør nægter al Ting helt og holdent, det ene efter det andet. Det nogenlunde udviklede og beregnende Menneske gør sig netop Umage for at tilstaa alle ydre Kendsgerninger, som ikke kan bortforklares; han underlægger dem bare andre Bevæggrunde, tilføjer et eget Træk, en ganske særlig og uventet Biomstændighed, som giver dette Faktum en anden Betydning og sætter det i en anden Belysning. Porphyrius kunde netop være sikker paa, at jeg vilde svare saaledes, og at jeg for Sandsynlighedens Skyld vilde sige, at jeg havde set det og han kunde ligeledes ogsaa gøre Regning paa, at jeg vilde finde en Forklaring paa det ..."

„Men han vilde straks have sagt Dig, at Arbejderne ikke kunde have været der to Dage i Forvejen, og at Du følgelig paa den Dag, Mordet skete mellem syv og otte, maatte have været der; den Fangst havde dog altsaa været for let."

„Det er netop det han regnede med i sit Forhør, at jeg ikke vilde tage mig Tid til at betænke mig ordenligt; at jeg vilde skynde mig at svare sandsynligst muligt og saa glemme, at Arbejderne ikke var der to Dage i Forvejen."

„Hvor skulde det være muligt at glemme det?"

„Ganske simpelt! Paa saadanne Smaating snubler nemlig de listigste aller lettest. Jo fattigere en Mand er, desto mindre tænker han paa, at han kan blive fanget paa det allersimpleste. Den mest udspekulerte maa man just fange ved de simpleste Midler. Porphyrius er slet ikke saa dum, som Du tror ..."

„Men i saa Fald er han en Slyngel!"

Raskolnikow kunde ikke undertrykke en Latter. Men straks faldt det ham ind, at det dog var besynderligt, at han nu paa en Gang saa livligt og beredvilligt indlod sig paa alle disse Forklaringer, medens han dog kun med mørk Uvilje og tvungen af Nødvendigheden havde ført den tidligere Samtale.

Jeg begynder at finde Smag i det, i al Fald tildels, tænkte han for sig selv.

Men næsten samtidigt blev han atter urolig, som om en uventet og ophidsende Tanke havde truffet ham. Hans Uro steg, da de var komne til Huset.

„Gaa op alene," sagde han pludselig, „jeg kommer om en halv Time."

„Men hvor vil Du nu hen? Vi er her jo allerede!"

„Jeg maa, jeg maa! en Forretning ... om en halv Time er jeg her igen ... sig dem det."

„Som Du vil — men jeg følger Dig."

„Du vil altsaa ogsaa lægge mig paa Pinebænk!" raabte han med en saadan Forbitrelse, med et saa fortvivlet Blik, at Rasumichin lod Armene synke.

Han stod en Stund ved Indgangen og saa mørk efter Raskolnikow, der hurtig forsvandt i Retning af sin Bolig.

Endelig bed han Tænderne sammen, knyttede Næverne, svor at han endnu den Dag skulde klemme Porphyrius ud som en Citron, og gik saa op for at berolige Pulcheria Aleksandrowna, der allerede var urolig over den lange Udebliven

Da Raskolnikow naaede sit Hjem, var hans Haar vaadt og han aandede tungt.

Hurtig steg han op ad Trappen, gik ind i det aabne Kammer og satte straks Krogen paa.

Derpaa styrtede han forskrækket og ligesom ude af sig selv hen til den Krog, hvor han den Gang havde gemt Sagerne, stak Haanden ind i Hullet og rodede i nogle Minutter omkring derinde, idet han nøje befølte hver Fold i Tapetet.

Da han ingen Ting fandt, rejste han sig og trak Vejret dybt.

Da han før kom til det Hus, hvor hans Moder boede, indbildte han sig nemlig pludseligt, at en eller anden Genstand, maaske en lille Kæde, en Knap, eller et Stykke Papir med en Notits fra den gamle, og hvori en eller anden Genstand kunde have været indlagt, maaske var undgaaet ham og kunde være faldt ind i en eller anden Sprække, hvad der da kunde blive et uventet og uangribeligt Bevis mod ham.

Han stod dér fordybet i Eftertanke, og et ejendommeligt halvtosset Smil spillede om hans Læber. Endelig tog han sin Hue og gik atter ud. Grublende gik han ned og kom ud i Portgangen.

„Der er han jo!" raabte en Stemme; han løftede Hovedet.

Portneren stod ved Døren til sit Kammer og pegede lige paa ham, idet han pegede paa en lille uanselig, daarlig klædt Mand, der paa Frastand næsten lignede et Fruentimmer.

Denne Mands Hoved ludede forover og var bedækket med en fedtet Hue, hele Figuren var ligesom bøjet af Alderdom. Det visne, rynkede Ansigt syntes at tilhøre en Mand paa halvtreds, de smaa fugtige Øjne havde et mørkt og strængt Udtryk.

„Hvad er det?" spurgte Raskolnikow og vendte sig til Portneren.

Den Gamle maalte ham mørkt med Øjnene og betragtede ham stivt og opmærksomt uden at skynde sig; saa drejede han sig langsomt om og gik gennem Porten ud paa Gaden uden at sige et Ord.

„Naa, hvad betyder dette?" raabte Raskolnikow.

„Han spurgte, om der ikke boede en Student Raskolnikow her, og hos hvem. De kom netop ned, jeg vegede paa Dem, og nu gaar han sin Vej."

Portneren var ogsaa i Tvivl om, hvad han skulde tænke om dette, stod saa og grundede lidt, men krøb derpaa atter ind i sit Kammer igen.

Raskolnikow skyndte sig efter den Gamle og fik snart Øje paa ham paa den anden Side af Gaden; han gik rolig derover og med sænket Hoved, som om han grublede paa noget.

Snart havde han indhentet ham og gik en Stund bag efter; endelig gik han hen paa Siden af ham og saa ham ind i Ansigtet.

Manden bemærkede ham ogsaa, saa skarpt paa ham, men slog saa atter Øjnene ned; saaledes gik de omtrent en Minut ved Siden af hinanden uden at mæle et Ord.

„De har spurgt efter mig ... hos Portneren?" sagde Raskolnikow endelig temmelig sagte.

Den Gamle gav ikke noget Svar og saa ikke engang op.

Begge tav atter.

„Ja, men hvad skal dette betyde... De kommer og spørger ... og saa tier De ... hvad betyder dette?"

Raskolnikows Ord kom afbrudte og utydeligt frem.

Den Gamle løftede denne Gang Øjnene og saa paa Raskolnikow med et uheldsvangert mørkt Blik.

„Morder!" sagde han pludseligt med sagte, men klar og tydelig Stemme.

Raskolnikow, som gik ved Siden af ham, følte sine Ben skælve, og en Kuldegysning trak ned over hans Ryg. Det var, som om hans Hjærte vilde holde op at slaa; saa bankede det pludseligt atter hæftigt.

Saaledes gik de igen omtrent et hundrede Skridt tavse ved Siden af hinanden.

„Hvad vil De... hvad fejler Dem ... hvem er en Morder?" mumlede Raskolnikow næppe hørligt.

„Du er en Morder!" sagde den anden tydeligt og indtrængende og saa med et fjendtligt-triumferende Blik direkte ind i Raskolnikows blege Aasyn og i hans Øjne, der var blevne ligesom tilslørede.

Begge var nu naaede til en Tværgade.

Den Gamle gik, uden at vende sig om, til venstre.

Raskolnikow blev staaende og saa længe efter ham. Han saa, hvorledes den anden, efter at have gaaet en halvtredsindstyve Skridt, vendte sig om for at betragte ham, der var bleven staaende ubevægelig paa samme Plet. Det forekom Raskolnikow, som om han ogsaa denne Gang saa paa ham med det samme isnende fjendtlige og triumferende Smil.

Med langsomme, besværlige Skridt, med vaklende Knæer og med en hæftig Feber vendte Raskolnikow tilbage til sit Værelse.

Han lagde Huen paa Bordet og stod ubevægelig omtrent ti Minuter. Derpaa lagde han sig kraftløs og med en sagte Stønnen paa Sofaen, strakte sig

ud og blev liggende saaledes med lukkede Øjne omtrent en halv Time.

Han tænkte paa ingen Ting; vel gærede der Tanker i ham, eller rettere Brudstykker af Tanker — uordnede Forestillinger uden Sammenhæng — Ansigter af Mennesker, som han havde set i sin Ungdom, eller som han havde mødt et eller andet Sted en eneste Gang, og som han ellers aldrig vilde have husket paa; Klokketaarnet paa W-Kirken, Billardet i en Restavration og en Officer, som stod ved det; Tobaksrøg fra en Cigarkælder, en Ølknejpe, en ganske mørk Bagtrappe overgydt med Sæbevand og overstrøet med Æggeskaller — derpaa, langt borte, Søndags-Klokkeklang... Forestillingerne vekslede og drejede sig i en Kreds som en Hvirvelvind. Nogle behagede ham endog, og han søgte at holde dem fast — men de forsvandt straks; der var noget inden i ham, som pinte ham, derpaa følte han atter, hvor det lettede. En svag Kuldegysning vilde ikke slippe ham, og han havde næsten en behagelig Følelse af den.

Da hørte han Rasumichins hurtige Skridt og hans Stemme; han lod som han sov.

Rasumichin aabnede Døren og stod en Tidlang grundende paa Dørtærskelen. Derpaa traadte han forsigtigt nærmere hen til Sofaen. Man hørte, at Nastasia hviskede.

„Lad ham sove ud, han kan spise siden."

„Det er vel det bedste," svarede Rasumichin.

Begge gik atter ud og lukkede Døren efter sig.

Der gik en halv Time. Raskolnikow aabnede Øjnene, vendte sig atter om paa Ryggen og lagde Armene under Hovedet.

... Hvem er han? Hvem er dette Menneske, som vokser op af Jorden? Hvor var han, og hvad har han set? Han maa have set alt — det er

utvivlsomt. Hvor stod han, og hvorfra har han set paa det? Hvorfor stiger han først nu frem af Jorden? Og hvorledes kan han have set det — var det da en Umulighed for det? Hm! . . . Han følte atter Kulden og skælvede.

. . . Men Etuiet, som Nikolai fandt bag Døren, var det maaske ikke muligt? Er ikke ogsaa det et Stykke Bevis? Der fløj en Flue — den har set det! . . . Men er det dog muligt?"

Og han følte trods sin Modstand at Kræfterne forlod ham, og at han blev fysisk svagere.

. . . Det maatte jeg have vidst paa Forhaand, tænkte han med bitter Haan, og hvor kunde jeg da vove, naar jeg jo kendte mig selv . . . da jeg dog havde en Forudanelse om det — hvorledes kunde jeg da vove at gribe Øksen og besudle mig med Blod! Jeg var forpligtet til at vide det paa Forhaand... Ja, jeg vidste det jo ogsaa paa Forhaand . . . hviskede han i Fortvivlelse.

Alle Slags Tanker klamrede sig fast til ham.

. . Nej, hine Mennesker er ikke saaledes beskafne; den sande Hersker, hvem alt er tilladt, ødelægger Toulon, sønderflænger Paris, glemmer en hel Armé i Ægypten, ofrer en halv Million Mennesker paa Felttoget til Moskwa, laver saa i Wilna et Ordspil af alt det; — og over ham rejser man efter hans Død Afgudsbilleder — altsaa ham er alt tilladt! Nej, slige Mennesker maa dog ikke være af Kød og Blod, men af Malm!

En pludselig Tanke bragte ham næsten til Latter.

. . . Napoleon, Pyramiderne, Waterloo — og en lille væmmelig Registratorskone, en elendig gammel Kælling, en Aagrerske med en rødbeslagen Kuffert under Sengen! — naa, hvem kan vel fordøje det, selv om det var en Porphyrius Petrowitsch!... Hvorledes skulde de Folk kunne fordøje sligt!

Æstetiken vil jo hindre dem i det! Vilde de vel forlange, at en Napoleon skulde krybe under en gammel Kællings Seng?... Aa, Vrøvl!"

Han havde Øjeblikke, da han følte, at han fantaserede; han faldt hen i en feberagtig-sværmerisk Stemning.

...Den Gamle er en Viting! tænkte han og vedblev ivrig og i uafbrudte Sætninger: Den Gamle, det var, naar alt kommer til alt, en Fejl... hende gælder det jo heller slet ikke! Den Gamle, det var bare en Sygdom...jeg vilde hurtigere komme over... ikke et Menneske, men et Princip har jeg dræbt! Princípet har jeg vel dræbt, men kommen over er jeg endnu ikke, jeg er bleven paa denne Side... Jeg har kun kunnet dræbe, og heller ikke det en Gang ordenligt, som det jo nu viser sig... Princípet?... Hvorfor skældte dog den Nar Rasumichin før Socialisterne ud? Det er jo et arbejdsomt og handelsdrivende Folk, sysselsætter sig med „Alles Vel"... Nej, bare en Gang er Livet givet mig og aldrig kommer det igen; jeg har ikke Lyst til at vente paa „Alles Vel", paa denne Guldalder. Jeg vil enten leve for mig selv, eller ogsaa slet ikke leve. Hvad er saa det hele? Jeg vilde bare ikke gaa forbi en hungrig Moder og maatte holde fast paa min Rubel i Lommen... i Forventningen om en Guldalder. De siger, at jeg skal bære en Sten til Bygningen af Almenvellet, og som Belønning derfor skal jeg føle en inderlig Ro. Ha, ha! Jeg lever jo bare en Gang og vil dog ogsaa... Aa, Sludder, en æsthetisk Lus er jeg, og andet ikke, tilføjede han og lo pludselig som en Gal. Ha, jeg er virkelig en Lus — vedblev han og klamrede sig til denne Tanke, rodede omkring i den og legede med den — en Lus er jeg allerede derfor, at jeg for det første giver mig til at ræsonnere over, at jeg er en Lus; for det

andet derfor, at jeg i en hel Maaned har ulejliget det algode Forsyn, idet jeg anraabte det som Vidne, at jeg ikke saa at sige gjorde det for at tilfredsstille mine sanselige Krav og kødelige Begær, men fordi jeg havde et stort og velbehageligt Maal for Øje — ha, ha! Og for det tredie derfor, at jeg havde foresat mig saa vidt muligt at beholde Retfærdigheden for Øje saa vel ved Udførelsen som ved Maal og Vægt; af alle Lus udsøgte jeg den allerunyttigste, og idet jeg dræbte den, besluttede jeg kun at tage akkurat saa meget fra hende, som jeg behøvede til de første Skridt, hverken mer eller mindre. Det øvrige havde da altsaa ganske rigtigt i Følge Testamentet tilfaldet Klostet — ha, ha!... Derfor alene, derfor er jeg en Lus, tilføjede han og skar Tænder, fordi jeg maaske selv er endnu væmmeligere og styggere end den dræbte Lus, og fordi jeg allerede havde en Forudfølelse af, at jeg vilde sige mig selv dette, efter at jeg havde dræbt hende! Kan da nogen Ting sammenlignes med en saadan Forbrydelse! O, Gemenhed, o, Skurkestreg!... Ja, nu forstaar jeg først „Profeten“ med Sabel i Haand højt til Hest: „Allah befaler, og Du skælvende Skabning underkaster Dig!“ Han har Ret, fuldstændig Ret, den „Profet“, naar han et eller andet Sted tværs for en Gade lader et dygtigt Batteri opplante og skyder ind blandt de Retfærdige og blandt de Skyldige uden at værdige dem en Forklaring! Underkast Dig, skælvende Skabning, men — foelang intet, thi — Du har ingen Ret dertil. Aa, aldrig, aldrig skal jeg tilgive den Gamle!

Hans Haar var vaadt af Sved, de sitrende Læber tørre, det stive Blik var rettet mod Loftet.

...Moder, Søster — hvor jeg holdt af dem! Hvorfor hader jeg dem nu? Ja, jeg hader dem, hader dem virkelig, kan ikke udstaa at se dem ved

Siden af mig... for nyug gik jeg hen til Moder og kyssede hende, jeg husker det... Omfavne hende, og saa at tænke, at dersom hun vidste det, saa... Skulde jeg ikke sige hende det? Det kunde ligne mig ...Hm! Hun vil vel ogsaa blive saadan, som jeg er nu, -- tilføjede han, idet han møjsommelig forfulgte sine Tanker, som om han kæmpede med de ham overvældende Syner. — Aa, hvor jeg nu hader hin elendige Gamle! Jeg troer, jeg vilde dræbe hende en Gang til, dersom hun skulde vaagne igen! Men den stakkels Elisabeth! Hvorfor skulde hun ogsaa komme til! Det er for Resten underligt, at jeg næsten slet ikke tænker paa hende, aldeles som om jeg ikke havde dræbt hende! Elisabet! Sofia! ... I Stakler, I milde Væsener med de sky Ojne... I Kære! ... Hvorfor græder I da ikke? Hvorfor stønner I ikke? ... De giver alt hen ... med deres blide og stille Blikke ... Sofia, Sofia, milde Sofia! ...

Hans Sanser formørkedes. Det var besynderligt, at han slet ikke kunde huske, hvorledes han atter var kommen ud paa Gaden. Det var allerede sent paa Aftenen. Mørket blev stedse tættere, Fuldmaanen traadte stedse klarere og klarere frem; men det var saa lummert. Folk gik flokkevis paa Gaden; Haandværkere og Arbejdere gik hjem, andre spadserede; det lugtede af Kalk og Støv og af stillestaaende Vand. Raskolnikow gik afsted fuld af Græmmelse og Sorg; han huskede nok, at han var gaaet i en bestemt Hensigt, at han vilde gøre noget og maatte skynde sig, men hvad det egentlig var, det havde han glemt. Men pludselig blev han staaende og saa paa den anden Side af Gaden et Menneske staa og vinke til ham. Han gik over Gaden hen til ham, men da vendte Manden sig omkring og gik bort med sænket Hoved, som om han slet ikke havde bemærket ham. Vinkede han da virkelig? tænkte

Raskolnikow, men ilede efter ham. Da han var kommen ham paa ti Skridt nær, genkendte han ham pludselig og blev forskrækket, — det var den hemmelighedsfulde Gamle fra før, i samme Dragt og med den samme bøjede Ryg. Raskolnikow fulgte ham paa Frastand, hans Hjærte bankede; de bøjede ind i en Sidegade. Mon han véd, at jeg følger ham? tænkte Raskolnikow. Den Gamle gik ind i Porten til et stort Hus. Raskolnikow skyndte sig derhen og saa efter ham, om han vel vilde se sig om og vinke til ham? Ja, virkelig, da Manden allerede var gaaet gennem hele Porten og skulde til at gaa ind i Gaarden, vendte han sig pludseligt om, og det var, som om han atter vinkede. Raskolnikow gik straks efter ham, men i Gaarden saa han intet Spor af den Gamle. Altsaa maatte han være gaaet op her i Nærheden, ad den første Trappegang. Raskolnikow skyndte sig derhen, og rigtig, to Trapper højere op hørtes regelmæssige Skridt. Besynderligt, Trappen syntes ham saa bekendt! Der er Vinduet i første Etage; hemmelighedsfuldt og trist skinner Maanelyset gennem Ruderne; der er anden Etage, ha! just den Lejlighed, hvor Arbejderne malede ... Hvordan kunde det være, at han ikke straks havde kendt Huset? Skridtene af den, som gik foran, kunde ikke mere høres, altsaa var han bleven staaende og havde formodentlig gemt sig et Sted. Der er tredie Etage; skulde jeg gaa videre? ... og hvor stille alt er, man kan blive helt bange ... dog, han gik videre. Lyden af hans egne Skridt ængstede og ophidsede ham. Gud, hvor der var mørkt! Her har den Gamle vist gemt sig et eller andet Sted i en Krog. Ah, Lejligheden staar paa vid Væg, — han betænkte sig et Djeblik og gik derpaa ind. I Entreen var alt mørkt og tomt — der var ikke en Sjæl, det var, som alt Bohave var baaret ud; han gik paa Taaspidserne

sagte ind i det første Værelse; det var klart oplyst af Maaneskinnet: alt stod der endnu som før; Stolene, Spejlet, den gule Sofa og de indrammede Billeder. Den usædvanligt store, runde kobberrøde Maane skinnede lige ind igennem Vinduet. — Det er vist Maanen, som denne Stilhed skriver sig fra; den giver vist nogen en Gaade at løse. — Han blev staaende og ventede længe; og jo mere Maanen skinnede, desto hæftigere bankede hans Hjærte; det smærtede ham ligefrem. Endnu bestandig var al Ting stille. Pludselig hørtes en tør Knasen, som om et Stykke Ved blev brækket itu, og atter blev al Ting stille. En Flue, der var vaagnet, fløj pludselig mod Ruderne og summede klagende. Men i samme Minut opdagede han mellem Skabet og Vinduet en Fruentimmerkaabe hængende paa Væggen. Hvorfor er Kaaben her? tænkte han; før var den der ikke . . . Han gik sagte nærmere og opdagede, at der var én, som gemte sig bag Kaaben. Forsigtigt trak han Kaaben til Side og saa, at der stod en Stol der, og paa Stolen, inde i Krogen sad en gammel Kone ganske sammenskrumpet, med sænket Hoved, saa at han ikke kunde kende hendes Ansigt — men hende maatte det være. Han stod foran hende — hun er bange — tænkte han, løste sagte Øksen ud af Stroppen og slog den gamle i Hovedet, en Gang, to Gange. Dog, besynderligt nok, hun rørte sig ikke efter Slagene, som om hun var af Træ. Han blev bange, bøjede sig ned og betragtede hende; dog ogsaa hun bøjede Hovedet dybere ned. Han bukkede sig da helt ned til Gulvet og saa fra neden af og i hendes Ansigt, saa derind og blegnede — den gamle lo — lo hjærteligt med en sagte, uhørlig Latter og gjorde sig al Umage for, at han ikke skulde høre den. Pludselig syntes det ham, som

om Døren til Sovekammeret aabnedes lidt, og som om derinde blev lét og hviskket. Vreden overmandede ham, af alle Kræfter slog han løs paa den gamles Hoved, men for hvert Slag blev Latteren og Hviskningen inde fra Sovekammeret lydeligere og tydeligere, og den gamle var nu nær ved at falde omkuld af Latter. Han vilde allerede flygte, men hele Entrén var fuld af Mennesker, Døren som førte til Trappen, stod paa vid Væg, og paa Trappeafsatsen paa selve Trappen, helt ned — overalt var Mennesker, Hoved ved Hoved, de stod alle og saa til — men syntes at gemme sig i tavs Venten! — Hans Hjærte snørede sig sammen, han kunde ikke bevæge sine Fødder, de vare som fastnaglede . . . Han vilde skrige og — vaagnede.

Han aandede tungt; men mærkværdigt, Drømmen syntes endnu at vare ved — Døren stod paa vid Væg, og paa Tærskelen stod et ham aldeles fremmed Menneske og betragtede ham opmærksomt.

Raskolnikow havde knapt aabnet Øjnene, før han øjeblikkelig lukkede dem igen. Han laa paa Ryggen og rørte sig ikke.

. . . Er dette en Fortsættelse af Drømmen eller ikke — tænkte han og aabnede Øjenlaagene ganske lidt, næsten umærkeligt for at se efter: Den Ubekendte stod paa samme Plet og stirrede fremdeles paa ham.

Saa gik han forsigtigt over Tærskelen trak sagte Døren til efter sig, traadte hen til Bordet, ventede et Minut uden at vende Øjnene fra Raskolnikow og satte sig stille, lydløst paa Stolen ved Siden af Sofaen; Hatten satte han ved Siden af sig paa Gulvet støttede sig med begge Hænder paa Spadserestokken og sænkede Hagen ned paa Hænderne.

Man saa, at han var bestemt paa at vente længe.

Det var en ikke længere ung, men kraftig Mand med tæt, lyst, næsten hvidt Skæg.

Der gik næsten ti Minuter.

Skønt det snart var Aften, var det dog endnu lyst. I Værelset var der fuldkommen Ro, selv fra Trappen hørte man ikke mindste Støj. Kun en stor Flue summede og stødte stadig mod Vindues-ruderne.

Endelig blev det ikke til at holde ud, Raskolni-kow rejste sig og satte sig paa Sofaen.

„Naa, sig mig — hvad vil De?"

„Jeg vidste jo nok, at De ikke sov, men bare lod saaledes," svarede den Ubekendte og lo roligt. „Tillad at jeg præsenterer mig: Arkadij Iwanowitsch Swidrigailow"

Ende paa første Del.

Forbryderen.

Roman

af

F. M. Dostojewsky.

København.

Social-Demokraten's Føljeton.

1890.

Nic. Johnns Bogtrykkeri.

Anden Del.

I.

... Skulde det mon endnu være en Fortsættelse af Drømmen? tænkte Raskolnikow igen.

Han betragtede den uventede Gjæst forsigtigt og mistænksomt.

„Swidrigailow? Aah Vrøvl! ... det er umuligt!" raabte han endelig tvivlende og højt.

Det syntes som Gæsten slet ikke undrede sig over dette Udraab.

„To Grnnde foranlediger mig til at komme til Dem; — for det første vilde jeg gøre Deres personlige Bekendtskab, da jeg allerede for lang Tid siden har hort Dem meget og fordelagtigt omtalt og for det andet haaber jeg, at De maaske ikke vil nægte mig at være mig behjælpelig i et Anliggende, som direkte berører Deres Søsters, Awdotja Romanownas Interesser. Ved min egen Hjælp, uden Anbefaling, vilde jeg maaske nu, paa Grund af en Fordom, ikke en Gang slippe ind i Entréen til hendes Bolig, men med Deres Hjælp haaber jeg ..."

„Da haaber De galt," afbrød Raskolnikow ham.

„Tillad mig et Spørgsmaal: Ikke sandt, Deres Familie kom hertil i Gaar?"

Raskolnikow svarede ikke.

„Det var i Gaar, jeg véd det. Jeg kom selv i Forgaars. Naa, altsaa, Rodion Romanowitsch, jeg vii ikke undskylde mig og anser det ogsaa for overflødigt; men tillad mig kun et Spørgsmaal, hvad er det da egentlig for noget forbryderisk jeg har begaaet, om man vil betragte Sagen fordomsfrit og fornuftigt?"

Raskolnikow vedblev at betragte ham i Tavshed.

„Det maaske, at jeg i mit Hus har forfulgt en værgeløs Pige og „fornærmet hende ved afskyelige Forslag", ikke sandt? Ja, forestil Dem nu bare, at ogsaa jeg er et Menneske, at jeg har Evnen til at blive forlibt, at elske. Det er jo noget, som ofte sker uden vor udtrykkelige Vilje. Dermed har det hele sin Forklaring paa den naturligste Maade. Hele Spørgsmaalet bestaar dog deri, om jeg er et Uhyre, eller om jeg er et Offer? Men hvis jeg nu var et Offer? Da jeg gjorde Genstanden for min Lidenskab det Forslag at flygte med mig til Amerika eller Svejts, saa nærede jeg dog vel de allerærbødigste Følelser; haabede endogsaa at gøre os begge lykkelige. Fornuften skulde jo dog tjene Lidenskaben; jeg har hovedsagelig ødelagt mig selv; hav dog Barmhjærtighed!"

„Derom er der slet ikke Tale," afbrød Raskolnikow ham med Uvilje, „hvad enten De nu har Ret eller Uret. De indgyder ganske simpelt Uvilje, og man vil ikke vide noget af Dem, man jager Dem bort, altsaa pak Dem!"

Swidrigailow lo.

„Men De . . . De lader Dem ikke bringe ud af Fatning!" sagde han og lo ganske aabenhjærtigt, „jeg haabede at naa mit Maal ved List; men nej, De har straks stillet Dem paa det rigtige Standpunkt."

„De bliver jo endnu ved med at forfølge Deres Maal med List."

„Naa, og hvorfor ikke? hvorfor skulde jeg ikke gøre det?" svarede Swidrigailow og lo af fuld Hals, „det er jo dog bonne guerre, som man siger, og en fuldkommen tilladelig List . . . Dog, De afbrød mig; jeg gentager endnu en Gang, lad det nu forholde sig paa den ene eller den anden Maade, der var ikke opstaaet Ubehageligheder, hvis ikke Historien i Haven havde fundet Sted. Marta Petrowna . . ."

„Marta Petrowna har De ogsaa faaet Ende paa, siger man," afbrød Raskolnikow ham grovt.

„Ogsaa det har De allerede hørt? Naa, hvorfor skulde De ikke have hørt det! . . . Ja, hvad dette Spørgsmaal angaar, saa véd jeg virkelig ikke, hvad jeg skal svare paa det, skønt min Samvittighed i den Henseende er ganske rolig. Det vil sige, De behøver ikke at tro, at jeg frygter noget som helst, alt er i behørig Orden og grundigt afsluttet. Lægeundersøgelsen har konstateret et Slagtilfælde, fremkaldt ved det kolde Bad lige efter et Middagsmaaltid, hvortil hun nød næsten en hel Flaske Vin; andet kunde slet ikke paavises . . . Nej, men en Tid lang, især under Rejsen hertil i Jernbanevaggonen, tænkte jeg paa, om jeg i saa Henseende skulde være Skyld i denne . . . Ulykke, at jeg maaske havde saaret hendes moralske Følelse eller lignende? Dog, jeg er kommen til det Resultat, at ogsaa dette maa antages som positivt umuligt."

Raskolnikow lo.

„Hvorfor er De da endnu urolig over det?"

„Hvad ler De egenlig af? Betænk dog, blot to Gange slog jeg hende med Pisken, man kunde ikke se Mærker efter det . . . Jeg beder Dem, De maa ikke tage mig for en Kyniker: jeg véd godt, at det

var afskyeligt af mig, og saa videre, men jeg véd ogsaa lige saa sikkert, at Marta Petrowna maaske endogsaa var glad over denne Nærgaaenhed fra min Side. Historien med Deres Søster var jo benyttet til allersidste Trævl, Marta Petrowna var nødt til at sidde tre hele Dage hjemme, hun havde ikke det mindste, hvormed hun kunde gøre sig til med i den elendige lille By; med Brevet — De véd nok, hvorledes hun gik om og oplæste Brevet — havde hun allerede til Overmaal kedet alle. Pludselig kommer nu disse to Piskeslag faldende fra Himlen! Det allerførste var Befalingen til straks at lade Hesten spænde for! Jeg vil ikke en Gang tale om, at en Fornærmelse ofte er Kvinderne meget, meget velkommen, hvor megen Fortørnelse de end i den Anledning bærer til Skue. Mange Mennesker synes overhovedet godt om at blive fornærmede, har De ikke lagt Mærke til det? men især Kvinderne. Man kan gærne sige, at de fordriver Tiden med det."

For at afbryde denne Konversation havde Raskolnikow et Øjeblik fattet den Beslutning at rejse sig og gaa sin Vej. Men nogen Nysgærrighed og en Smule Beregning holdt ham tilbage.

„De holder vel meget af at prygle?" spurgte han adspredt.

„Nej, just ikke det," svarede Swidrigailow rolig, „Marta Petrowna og jeg sloges næsten aldrig; vi levede meget enige og hun var altid særdeles tilfreds med mig. Pisken brugte jeg under hele vort syvaarige Ægteskab kun to Gange; et tredje, for øvrigt meget tvivlsomt Tilfælde regner jeg ikke med; første Gang var to Maaneder efter Brylluppet, lige efter at vi var komne til Landsbyen, og saa nu denne Gang. De tror vel, at jeg er rigtig et Udskud, en reaktionær Bondefanger, en Tilhænger af Livegenskabet? he, he, he!"

Swidrigailow blev ved at fortælle og talte om mange Ting. Det var ikke godt at forstaa, hvad Mening han havde med alt det.

Det blev Raskolnikow klart, at dette Menneske maatte have truffet en fast Beslutning, og at han førte noget i sit Skjold.

„De har vel i flere Dage ikke talt med nogen?" spurgte han.

„Det kan nok være, men hvorfor? De undrer Dem vel over at jeg taler saa fornuftigt?"

„Nej, jeg undrer mig over, at De synes mig *for* fornuftig."

„Maaske fordi Grovheden i Deres Spørgsmaal ikke fornærmer mig? Er det det? ... Hvorfor skulde jeg føle mig fornærmet? Som man raaber i Skoven, faar man Svar," sagde han med det mest vellykkede Udtryk af Trohjærtighed. „Jeg interesserer mig jo ved Gud næsten for ingen Ting mer," vedblev han eftertænksomt, „især nu, da jeg er aldeles uden Beskæftigelse ... For Resten er det Dem jo tilladt at indbilde Dem, at jeg med Hensigt vil indsmigre mig hos Dem, saa meget mere, som jeg selv meddelte Dem, at jeg kommer med noget, som angaar Deres Søster. Men jeg siger Dem oprigtigt, jeg har kedet mig, især i de sidste tre Dage, saa jeg har endogsaa ligefrem glædet mig til at stifte Bekendtskab med Dem ... Bliv nu ikke ærgerlig, Rodion Romanowitsch, men ogsaa De forekommer mig saa underlig. Sig, hvad De vil, men De har noget ved Dem, især nu .... Naa naa, jeg tier jo allerede, rynk ikke Panden saa strængt! Jeg er slet ikke saadan en Bjørn, som De tror."

Raskolnikow saa mørkt paa ham.

„De er overhovedet vistnok slet ingen Bjørn," sagde han, „det forekommer mig næsten som om De hørte til det gode Selskab, eller som om De i det

mindste forstod lejlighedsvis at være et ret ordenligt Menneske."

„Jeg interesserer mig overhovedet ikke for andres Mening om mig," svarede Swidrigailow tørt og med en Skygge af Overmod, „hvorfor skulde jeg altsaa ikke hist og her spille en almindelig Intrigants Rolle, da denne Rolle her til Lands dog er saa bekvem? . . . især naar man hos sig sporer en naturlig Tilbøjelighed til det," tilføjede han atter leende.

„Jeg har dog hørt, at De har mange Bekendte her. De er jo, som man plejer at sige, ikke uden Forbindelser; hvad behøver De saa mig til i dette Tilfælde, hvis det ikke skulde være i bestemte Hensigter?"

„At jeg har Bekendte er ganske sandt," svarede Swidrigailow uden at berøre Hovedpunktet, „jeg har endog mødt nogle i de tre Dage, jeg har slentret omkring her; nogle kender jeg igen, og det synes ogsaa, som om nogle af dem har genkendt mig. Javist, jeg er jo anstændig klædt, og man holder mig for velhavende; jeg har allerede før faaet nok af dem, og i tre Dage har jeg været her uden at give mig tilkende for en eneste af dem. Og saa til og med her, i denne By! Kancellisternes og alle smaa Seminaristers By! Adskilligt lagde jeg dog ikke Mærke til for otte Aar siden, da jeg drev omkring her . . . Nu gør jeg kun Regning paa Anatomien, ved Gud."

„Paa hvad for en Anatomi?"

„Hvad nu alle disse Clubb'er, Dusseaux'er, Pointe'r*) og det hele Fremskridt angaar — faar altsammen se til, hvordan det kan klare sig uden mig," vedblev han uden at give Agt paa Spørgsmaalet.

*) Finere Restaurationer og Delikatessehandlere.

„At være falsk Spiller er jo ogsaa en temmelig tvivlsom Fornøjelse."

„Har De ogsaa været falsk Spiller?"

„Hvorfor ikke det? Vi var for otte Aar siden et helt Selskab, meget anstændigt; vi fordrev Tiden. Det var Folk af god Opdragelse; der var endog Poeter og Kapitalister imellem. Overhovedet plejer her hos os i Rusland de Folk at have de bedste Manerer, som allerede har faaet deres Prygl — har De ikke ogsaa lagt Mærke til det? At jeg nu slaar til Skaglerne — det er Opholdet paa Landet Skyld i. Den Gang satte man mig i Gældsfængsel — en elendig Græker fra Nejhin puttede mig derind. Samtidigt traf det sig saaledes, at Marta Petrowna kom hertil; hun underhandlede med ham og købte mig ud for tredive Tusind Sølvpenge. Jeg skyldte i det hele halvfjerds Tusind. Vi indtraadte altsaa i den hellige Ægtestand, og hun bortførte mig straks til sig i Landsbyen som en Skat. Hun var nemlig fem Aar ældre end jeg og elskede mig højt. I syv Aar er jeg ikke kommen bort fra Landsbyen, og mærk Dem det, hun havde hele Tiden Dokumentet paa de tredive Tusind i sin Varetægt — det var udstedt paa et fremmed Navn — saa hvis det var faldet mig ind at gøre Revolution paa en eller anden Maade — kunde hun altid øve et Tryk paa mig! Og hun vilde ikke have betænkt sig længe; hos Kvinderne gaar den Slags Ting i Orden."

„Men hvis nu Dokumentet ikke havde eksisteret vilde De da have taget Benene paa Nakken?"

„Jeg véd virkelig ikke. Dette Dokument generede mig næsten slet ikke. Jeg ønskede ikke en Gang en Forandring; Marta Petrowna foreslog mig selv to Gange at rejse til Udlandet; da hun mærkede, at jeg kedede mig. Men hvad skulde det være godt for? Jeg havde været i Udlandet før, og jeg har aldrig

kunnet udstaa det. Alle disse Solopgange, neapolitanske Bugter og Have — naar man ser paa alt det, bliver man i daarligt Humør. Men det modbydeligste er, at man virkelig faar Hjemvé. Nej, hjemme er det bedre; her kan man i det mindste skyde Skylden paa andre og frikende sig selv. Jeg var maaske nu i Stand til at slutte mig til en Ekspedition for at finde Nordpolen, thi j'ai le vin mauvais, og at drikke foraarsager mig Væmmelse, men foruden Vin er der ikke mer for mig. Ak ja, de siger, at Berg paa Søndag vil foretage en Tur pr. Luftballon og søger Deltagere mod Betaling, er det sandt?"

„Har De maaske Lyst at være med?"

„Jeg? Nej . . . bare saadan . . ." mumlede Swidrigailow, som om han virkelig havde tænkt paa det.

„Skulde han virkelig være forrykt?" tænkte Raskolnikow.

„Nej, Dokumentet generede mig ikke," vedblev Swidrigailow eftertænksomt, „jeg ønskede slet ikke at forlade Landsbyen. Det er forøvrigt allerede et Aar siden, at Marta Petrowna paa min Navnedag gav mig Dokumentet og desuden dertil skænkede mig en betydelig Sum. Hun havde nemlig en stor Formue. „Ser Du, hvilken Tillid jeg har til dig, Arkadij Iwanowitsch" — javist, det sagde hun. Tror De ikke, at hun kunde have udtalt sig paa den Maade? De maa nemlig vide, at jeg er bleven en ganske god Landbruger, hele Omegnen kender mig. Jeg bestilte ogsaa Bøger. I Begyndelsen syntes Marta Petrowna ret godt om det, men siden blev hun bange for, at jeg skulde blive gal af den megen Læsning."

„Det forekommer mig, at De efter Marta Petrownas Død føler Dem meget ensom?"

„Jeg? Aa ja, ... det kan nok være. Apropos, tror De paa Spøgelser?"

„Paa hvad for Spøgelser?"

„Aa, paa almindelige Spøgelser, er der mere end en Slags?"

„Tror De paa dem?"

„Aah nej, pour vous plaire ... skønt ... det vil sige, jo jeg tror alligevel."

„Har De maaske sét nogen?"

Swidrigailows betragtede ham med et ejendommeligt Blik.

„Marta Petrowna er saa god at besøge mig," sagde han og fortrak Munden til et besynderligt Smil.

„Hvordan det? Hun besøger Dem?"

„Ja ... hun er kommen tre Gange. Første Gang var det paa Begravelsesdagen, en Time efter at jeg var kommen fra Kirkegaarden. Det var Dagen før min Afrejse hertil. Anden Gang var i Forgaars, i Morgendæmringen, undervejs, paa Stationen Lille-Wichera; og tredje Gang for to Timer siden i Værelset, hvor jeg bor; jeg var alene."

„Var De vaagen?"

„I fuldstændig vaagen Tilstand, alle tre Gange. Hun kommer, taler et Minuts Tid, og gaar saa igen ud af Døren; hver Gang gennem Døren. Man kan næsten høre det."

„Jeg kunde tænke, at noget saadant maatte ske med Dem!" sagde Raskolnikow pludseligt og undrede sig bagefter over, at han havde sagt det. Han var meget stærkt grebet.

„Saa-aa? Har De tænkt over det?" spurgte Swidrigailow forbavset, „er det muligt? Naa, sagde jeg ikke nok at vi havde en hel Del tilfælles, hvad?"

„Det har De slet ikke sagt, aldeles ikke!" svarede Raskolnikow barskt og opbrusende.

„Har jeg virkelig ikke sagt det?"

„Nej!"

„Det forekommer mig dog, som om jeg sagde det. Før, da jeg kom ind og saa Dem ligge med lukkede Øjne og gøre saadan . . . da sagde jeg til mig selv: det er ham, ham er det!"

„Hvad skal det betyde? — ham er det? Hvad skulde det betyde?" skreg Raskolnikow til ham.

„Hvad? Jeg véd virkelig ikke, hvad det skulde betyde . . ." mumlede Swidrigailow oprigtigt og forvirret hen for sig.

Begge tav en Stund og saa hinanden ind i Øjnene.

„Det er jo sindssvag Snak!" raabte Raskolnikow ærgerlig. „Hvad taler hun da med Dem om, naar hun kommer?"

„Tænk Dem bare — om de aller almindeligste Bagateller; det er just det, som ærgrer mig" —

Han fortalte derpaa vidtløftigt, hvad Marta Petrowna sagde, hvorledes hun var klædt og sligt.

„Ikke sandt, det er meget dumt Tøjeri?" sagde han.

„Men alt det, De sidder og fortæller, er maaske det bare Løgn?" mente Raskolnikow.

„Jeg lyver sjælden," svarede Swidrigailow eftertænksomt — han syntes slet ikke at bemærke det grove i Spørgsmaalet.

„Har De da aldrig før sét Spøgelser?"

„Jo, en Gang, en eneste Gang i mit Liv. Jeg havde en Tjener Ficka; lige efter at han var bleven begravet, raabte jeg en Gang i Tanker: Ficka, en Pibe! — Han kom ind og gik lige hen til Pibebrædtet. Jeg sidder og tænker: han vil vel hævne sig — thi kort før han døde havde jeg skældt ham dygtigt ud. „Hvordan kan Du understaa Dig til at komme ind til mig med laset Frakkeærme? Ud med Dig, din Lømmel!" Han gik ud og kom ikke igen.

Jeg fortalte det ikke engang til Marta Petrowna. Jeg vilde lade en Sjælemesse læse for ham, men generede mig dog tilsidst for det."

„De skulde gaa til en Læge."

„At jeg er syg, det véd jeg selv, skønt jeg ikke begriber, hvad der kan fejle mig; efter min Mening er jeg langt raskere end De. Det er heller ikke det, jeg spurgte om, — men om De tror paa Spøgelser?"

„Nej, jeg tror aldeles ikke paa dem!" udbrød Raskolnikow næsten rasende.

„Hvad er det nu man sædvanlig plejer at sige i dette Tilfælde?" mumlede Swidrigailow hen for sig, idet han saa til Siden og bøjede Hovedet; man siger „Du er syg, derfor er alt det, som viser sig for Dig, ene og alene et Fantasibillede uden Virkelighed." Er da det logisk? Jeg vil gærne indrømme, at Spøgelser kun viser sig for Syge, men det beviser dog blot, at de kan vise sig for Syge, men ikke, at de i og for sig ikke eksisterer."

„Naturligvis eksisterer de ikke! gentog Raskolnikow haardnakket.

„Ikke? Tror De virkelig ikke!" vedblev Swidrigailow langsomt, idet han saa hen paa ham.

Derpaa begyndte han paa at udvikle sin Teori om de andre Verdener, og hvorledes de Syge staar i Forbindelse med dem, og sagde tilsidst:

„Naar De tror paa et Liv efter dette, saa kan De ogsaa tro paa det andet."

„Men jeg tror ikke paa et Liv efter dette!" sagde Raskolnikow.

Swidrigailow sad grublende.

Efter at han derpaa endnu havde læsset en hel Del fantastisk Snak om det kommende Liv og dets Beskaffenhed af sig, saa at Raskolnikov virkelig ikke vidste, hvad han skulde tænke, sagde han pludseligt:

„Betænk dog bare, for en halv Time siden havde vi endnu ikke sét hinanden, betragtede endog hinanden som Fjender, havde en uopgjort Affære med hinanden; og nu har vi lagt alt det til Side og er komne ind paa et saadant Tema! Naa, havde jeg altsaa ikke Ret, da jeg sagde, at vi to er to Alen af samme Stykke?"

„Vær af den Godhed," vedblev Raskolnikow opirret, „at forklare Dem og at meddele mig, hvorfor De har beæret mig med Deres Besøg ... og ... og ... jeg har ikke megen Tid, jeg vil gaa ud."

„Som De behager, ganske som De behager. Deres Søster Awdotja Romanowna ægter Hr. Peter Petrowitsch Lushin?"

„Kunde De ikke undgaa ethvert Spørgsmaal, der angaar min Søster, og slet ikke nævne hendes Navn? Jeg begriber overhovedet ikke, hvorledes De understaar Dem til endog kun at udtale dette Navn i min Nærværelse — hvis De ellers virkelig skulde være Swidrigailow!"

„Men det er jo netop derfor, jeg er kommen; hvorledes skulde jeg da bære mig ad med ikke at nævne Navnet?"

„Godt, tal, men lidt rask!"

„Jeg er overbevist om, at De allerede har dannet Dem en Mening om denne Hr. Lushin, som er en Slægtning af min Hustru, hvis De kun har set ham en halv Time eller hørt noget paalideligt og rigtigt om ham. Han er ingen Mand for Awdotja Romanowna. Efter min Mening opofrer Awdotja Romanowna sig i dette Tilfælde meget højmodigt, men uden al Beregning ... for sin Familie. Efter alt, hvad jeg hidtil har hørt om Dem, synes det mig, som om De maatte være meget tilfreds, hvis dette Ægteskab ikke kom i Stand; hvis dette kunde ske uden at skade andre Interesser. Nu,

efter at jeg personlig har lært Dem at kende, er jeg endog overbevist om det."

„Dette er altsammen meget naivt af Dem; undskyld, jeg vilde sige — meget frækt!" sagde Raskolnikow.

„Det vil sige, De vil dermed udtrykke, at jeg taler i min egen Interesse. Vær De ganske rolig for den Sag, Rodion Romanowitsch; hvis jeg kun sørgede for min egen Interesse, vilde jeg ikke udtale mig saa ligefrem; jeg er dog endnu ikke saa helt og holdent nogen Nar. I denne Forbindelse maa jeg afsløre Dem en psykologisk Hemmelighed; før sagde jeg, da jeg vilde retfærdiggøre mig med Hensyn til min Kærlighed til Awdotja Romanowna, at jeg selv havde været Ofret. Naa, nu kan jeg gærne tilstaa for Dem, at jeg slet ikke mere føler nogen Kærlighed, ikke den ringeste; saa at jeg selv maa undre mig over det; thi Kærligheden var dog virkelig til Stede."

„Det var Kedsomhed og Usædelighed Skyld i," afbrød Raskolnikow ham.

„Ganske rigtigt, jeg er en Lediggænger og Vellystning. Forøvrigt har Deres Søster saa mange Fortrin, at det dog ikke var underligt, om jeg ikke kunde værge mig mod et vist Indtryk. Dog, det er altsammen Daarskab, som jeg nu selv indser."

„Siden hvornaar har De da indset det?"

„Allerede før bemærkede jeg det af og til, men afgjort blev det mig først klart i Forgaars, næsten i samme Minut, som jeg ankom til Petersborg. For Resten indbildte jeg mig endnu i Moskow, at jeg var i Begreb med at anholde om Awdotja Romanownas Haand og at gøre Hr. Lushin Rangen stridig."

„Undskyld, at jeg afbryder Dem, — hav den Godhed at afkorte Deres Tale og gaa løs paa

Meningen med Deres Besøg. Jeg har travlt og maa ud."

„Med største Fornøjelse. Da jeg var ankommen hertil og havde fattet den Beslutning at foretage en vis ...rejse, vilde jeg træffe nogle nødvendige Arrangements. Mine Børn er blevne hos deres Tante; de er rige, og jeg er dem personlig slet ikke til nogen Nytte. Hvad er jeg overhovedet for en Fader! For mig selv tog jeg blot det, som Marta Petrowna skænkede mig for et Par Aar siden. Det er nok for mig. Undskyld, jeg kommer straks til Sagen. Før min Rejse, som jeg maaske snart betræder, vil jeg endnu afgøre Affæren med Hr. Lushin. Ikke just fordi jeg slet ikke skulde kunne udstaa ham, men han var dog netop Skyld i, at jeg dengang kom i Strid med Marta Petrowna, da jeg fik at vide, at hun havde arrangeret dette Giftermaal. Nu ønsker jeg altsaa en Sammenkomst med Awdotja Romanowna og beder om Deres Mellemkomst; for mig maa De gærne være til Stede for at bevise hende, at hun ikke vil have den ringeste Fordel af Hr. Lushin, men at hun kun kan vente, at han vil tilføje hende aabenbar Skade. Og saa ønskede jeg at faa hendes Tilgivelse for alle hine Ubehageligheder og at bede hende om Tilladelse til at byde hende ti Tusind Rubler, for paa denne Maade at lette hende et Brud med Hr. Lushin; et Brud, om hvilket jeg er overbevist, at hun selv ikke vilde forsmaa det, naar hun kunde se en Mulighed til det."

„Men er De da virkelig rent vanvittig!" raabte Raskolnikow mindre ærgerlig end forundret. „Hvorledes tør De understaa Dem i at sige sligt?"

Jeg tænkte jo nok, at De vilde fare saaledes op; men for det første er disse ti Tusind Rubler mig til ingen Nytte, skønt jeg ikke er rig; og hvis

Awdotja Romanowna ikke vil modtage dem, saa anvender jeg dem paa en endnu dummere Maade; men for det andet er min Samvittighed fuldkommen rolig; jeg tilbyder Pengene uden nogensomhelst Bagtanker, hvad enten De nu tror det eller ikke; senere vil De og Awdotja Romanowna selv indse det. De kan søge Grunden til mit Forbud deri, at jeg dog har tilføjet Deres ærede Søster nogle Ubehageligheder og Fortrædeligheder, og da jeg nu oprigtigt angrer dette, ønsker jeg — ikke saadan at løskøbe mig, ikke at give en Erstatning eller Betaling for disse Ubehageligheder — men ganske simpelt at vise hende en Opmærksomhed; og det af den Grund, at jeg dog ikke kan have det Privilegium blot at gøre ondt. Hvis der i mit Forslag var blot den fjærneste Skygge af Beregning, saa vilde jeg dog nu ikke nøjes med at byde hende ti Tusind; for omtrent fem Uger siden har jeg jo budt hende meget mere. Desuden kommer jeg maaske snart, meget snart til at gifte mig, følgelig maa allerede derved enhver Mistanke om nogetsomhelst Anslag mod Awdotja Romanowna bortfalde. Endelig skal jeg blot tilføje, at hvis Awdotja Romanowna gifter sig med Hr. Lushin, bliver Sagen ganske den samme; kun at hun modtager Pengene fra en anden Kant . . . De maa ikke ærgre Dem, Rodion Romanowitsch, betænk Alting roligt og koldblodigt."

Swidrigailow var, da han sagde dette, selv meget koldblodig og rolig.

„Jeg beder Dem om at blive færdig hurtigst muligt. I ethvert Fald er alt dette utilgivelig frækt."

„Aldeles ikke. Skulde da her i denne Verden det ene Menneske blot have Lov til at tilføje det andet Ondt uden at have Rettighed til en Gang ogsaa at gøre ham lidt Godt, blot for indholdsløse,

vedtagne selskabelige Formers Skyld? Det vilde dog være meningsløst. Hvis jeg nu for Eksempel døde og vilde testamentere Deres Søster denne Sum, vilde hun maaske saa ogsaa vægre sig ved at modtage den?"

„Det kunde være meget muligt."

„Aah, det tror jed dog ikke. Bliver mit Tilbud for Resten ikke modtaget, saa er der Ingenting ved den Sag at gøre; saa faar det være. Men ti Tusind — det er dog egenlig ikke saa ilde. I al Fald beder jeg Dem meddele Awdotja Romanowna, hvad jeg her har sagt."

„Nej, det har jeg ikke til Hensigt."

„I saa Fald, Rodion Romanowitsch, bliver jeg nødt til at søge en personlig Sammenkomst og vil altsaa komme til at ulejlige."

„Men hvis jeg nu meddeler det, vil De da ikke stræbe efter en personlig Sammenkomst?"

„Jeg véd virkelig ikke, hvad jeg skal svare Dem paa det. Jeg kunde dog nok ønske at se hende en Gang."

„De skal dog ikke gøre Regning derpaa."

„Det var Skade. De kender mig for Resten ikke. Det var sikkert heldigt, hvis vi lærte hinanden nærmere at kende."

„Troer De da, at vi kan blive nærmere bekendte med hinanden?"

„Hvorfor ikke?" spurgte Swidrigailow smilende, tog sin Hat og rejste sig; „De maa ikke tro, at jeg havde til Hensigt at ulejlige Dem synderligt; da jeg gik herop, gjorde jeg ikke meget stærk Regning paa det, skønt for Resten Udtrykket i Deres Fysiognomi slog mig i Morges."

„Hvor saa De mig da i Morges?" spurgte Raskolnikow urolig.

„Tilfældigt ... Det forekommer mig stadig, at

De har noget ved Dem, som svarer til mit Væsen ... Dog vær ikke utaalmodig, jeg plejer ikke at ulejlige; jeg har kunnet komme ud af det med falske Spillere; jeg har ikke været Fyrst Swirbey, en fjærn Slægtning og Magnat, til Bryderi; jeg har forstaaet at skrive i Fru Prilukowas Album om Rafaels Madonna, og har levet hele syv Aar med Marta Petrowna i Landsbyen; i fordums Dage har jeg endogsaa af og til tilbragt Nætterne i Wäsemsky-Huset*) paa Høtorvet, og vil maaske foretage en Luftballonfærd med Berg."

„Naa, det er godt. Tillad mig et Spørgsmaal, vil De snart tiltræde Deres Rejse?"

„Hvad for en Rejse?"

„Den, De talte om før... De talte jo om en Rejse."

„Ak ja, den Rejse, det er rigtig! ... Jeg talte til Dem om en Rejse ... Naa, det er en vidtløftig Sag. Dersom De vidste, hvad det er, De har spurgt om!" tilføjede han og lo. „I Steden for at rejse, vil jeg maaske gifte mig; man har en Brud til mig."

„Her?"

„Ja! Men Awdotja Romanowna vilde jeg dog gærne se endnu en Gang. Jeg beder Dem alvorligt om det. Naa, paa Gensyn ... Ak ja! nu havde jeg nær glemt noget! Rodion Romanowitsch, sig til Deres Søster, at hun i Marta Petrownas Testamente er betænkt med tre Tusind. Det er sikkert. Marta Petrowna opsatte Testamentet en Uge før sin Død og i min Nærværelse. Om to eller tre Uger kan Awdotja Romanowna faa Pengene."

---

*) Et bekendt Asyl for Vagabonder og mistænkelige Folk.

„Er det sandt, hvad De siger?"

„Den rene Sandhed. Sig hende det; naa, ærbødigste Tjener! Jeg bor slet ikke saa langt fra Dem."

Da Swidrigailow gik ud, stødte han i Døren paa Rasumichin.

II.

Klokken var allerede otte; Raskolnikow og Rasumichin skyndte sig begge for at komme før Lushin til Huset Bakalejew, hvor de to Damer ventede.

„Hvad var det for en?" spurgte Rasumichin, da de gik ud paa Gaden.

„Det var Swidrigailow, den Godsejer, i hvis Hus min Søster blev fornærmet, da hun tjente som Guvernante. Han forfulgte hende, og derfor blev hun jaget bort af hans Hustru, Marta Petrowna. Denne Marta Petrowna bad senere Dunja om Forladelse og er nu pludseligt død. Det er den samme, som der før var Tale om. Jeg véd ikke hvorfor, men jeg er bange for dette Menneske. Han kom hertil straks efter sin Hustrus Begravelse.... Det er, som om han sidder inde med noget hemmelighedsfuldt... Man maa beskytte Dunja mod ham... og det er det, jeg vilde sige Dig, hører Du?"

„Beskytte? Hvad kan han da ville gøre Awdotja Romanowna? Naa, jeg takker Dig, Rodja, at Du taler saadan til mig... Vi skal beskytte hende, ja!... Hvor bor han?"

„Jeg véd det ikke."

„Hvorfor spurgte Du ikke? Det var en Skam! For Resten faar jeg det vel nok at vide"

„Lagde Du rigtig Mærke til ham?" spurgte Raskolnikow efter et Øjebliks Tavshed.

„Javel, jeg bed godt Mærke i ham."

„Saa Du virkelig nøje paa ham?" gentog Raskolnikow.

„Javist!... Jeg husker ham ganske tydeligt og skal kunne finde ham blandt Tusinder. Jeg har en god Hukommelse for Personer."

De tav atter.

„Hm! Just derfor..." mumlede Raskolnikow. „Hør Du, jeg tænkte ... det synes mig altid ... som om det maaske blot var et Hjærnespind."

„Hvad taler Du egenlig om? Jeg forstaar Dig ikke rigtig."

„I siger jo alle," vedblev Raskolnikow og fortrak Munden til et Smil, „at jeg er gal; og nu forekommer det mig, at jeg tilsidst ogsaa virkelig er bleven gal, og at jeg kun har set et Spøgelse."

„Men hvor kan Du dog ...?"

„Hvem véd! Maaske jeg virkelig er gal, og alt, hvad der er sket i disse Dage, er kun sket i min egen Indbildning."

„Ak, Rodja, nu har nogen igen opirret Dig! Hvad sagde han da, hvorfor kom han til Dig?"

Raskolnikow svarede ikke. Rasumichin grublede noget.

„Naa, lige meget, nu skal jeg fortælle," begyndte Rasumichin. „Jeg kom op til Dig, da Du sov. Saa spiste vi til Middag, og siden gik jeg til Porphyrius. Sametow var endnu hos ham. Jeg vilde begynde, men kunde ikke finde den rette Tone; det var, som om de begge to ikke vilde forstaa nogen Ting, men forlegne var de slet ikke. Jeg førte Porphyrius hen til Vinduet og begyndte at tale med ham, men det vilde ikke blive til noget; han saa snart til den ene og snart til den anden Side.

Endelig stak jeg Næven op mod hans Næse og sagde, at jeg som god Slægtning vilde slaa Hovedet ind paa ham. Han saa kun paa mig — jeg spyttede og gik min Vej; det er det Hele. Han var meget dum. Med Sametow talte jeg ikke et Ord. Ser Du, jeg troede først, at jeg havde lavet noget galt, men paa Trappen kom jeg paa en Tanke, som ordenlig lyste op for mig: Hvorfor plager vi os da egenlig? Ja, hvis der virkelig var nogen Fare for Dig eller saadant noget, ja saa var det en anden Sag! Men hvad kommer alt dette Dig ved? Du har jo ingen Ting at gøre med det; blæs dem derfor et Stykke, vi vil gøre os lystige over dem; jeg vilde i dit Sted endog gøre Nar af dem. Hvor de da vilde skamme sig bagefter! Siden kan man jo ogsaa prygle dem, men nu vil vi le ad det."

„Det forstaar sig!" svarede Raskolnikow. Men hvad vil Du sige i Morgen — tænkte han for sig selv. Besynderligt, hidtil var det dog ikke en eneste Gang faldet ham ind at tænke paa, hvad Rasumichin vilde sige, hvis han erfarede det.

Da han forelagde sig selv dette Spørgsmaal, saa han med ufravendt Blik paa ham. Rasumichins Beretning om Besøget hos Porphyrius havde interesseret ham meget lidet, der var i Mellemtiden passeret saa meget.

I Korridoren traf de sammen med Lushin; han kom præcis paa Slaget otte og ledte efter Værelsets Numer. Alle tre traadte ind paa samme Tid, men uden at se paa hinanden og uden at hilse. De unge gik først ind, Peter Petrowitsch nølede endnu ude i Entréen med at lægge Overfrakken.

Pulcheria Alexandrowna kom ud for at modtage dem i Døren. Dunja hilste sin Broder velkommen.

Da Peter Petrowitsch traadte ind, hilste han Damerne temmelig artigt, men meget alvorligt.

Han saa for Resten ud, som om han var lidt forlegen og endnu ikke havde samlet sig.

Pulcheria Alexandrowna, der ogsaa syntes forlegen, skyndte sig med at byde dem alle Plads ved det runde Bord, paa hvilket Samowaren kogte. Dunja og Lushin sad ligeoverfor hinanden, Rasumichin og Raskolnikow ligeoverfor Pulcheria Alexandrowna, Rasumichin nærmere Lushin og Raskolnikow ved Siden af sin Søster.

De tav alle.

Peter Petrowitsch trak et Battistes Lommetørklæde, som udbredte Vellugt, op af Lommen, og snøt sig med en Mine som et dydigt, men i sin Værdighed noget krænket Menneske, der har fattet den Beslutning at kræve en Forklaring.

Endnu ude i Entréen havde han havt den Tanke, om han ikke hellere skulde beholde Overfrakken paa og fjærne sig for derved strængt at straffe Damerne og gøre dem deres Uret begribelig. Men han besluttede sig dog ikke til det. For Resten kunde dette Menneske ikke taale Uvisheden og vilde ogsaa have en Forklaring paa, hvorfor hans Befaling saa aabent blev brudt; det var altsaa bedre at faa dette at vide først; til Straf var der da Tid nok; den laa i hans Haand.

„Jeg haaber, at Rejsen løb godt af?“ sagde han, idet han vendte sig stivt til Pulcheria Alexandrowna.

„Jo Gud ske Lov, Peter Petrowitsch.“

„Det glæder mig meget. Og De, Awdotja Romanowna, er De ikke meget træt?“

„Jeg er ung og stærk og bliver ikke saa let træt; men for Moder var det slemt,“ svarede Dunja.

„Ja, hvad skal man gøre; vore Veje her i Rusland er meget lange. Stor er vor saakaldte „Moder Rusland“ .... I Gaar kunde jeg, trods mit ivrige

Ønske, ikke finde Mulighed for at tage imod Dem; jeg haaber imidlertid, at alt løb af uden videre Ubehageligheder."

„Ak nej, Peter Petrowitsch, vi var meget ene slagne," skyndte Pulcheria Alexandrowna sig at svare med særlig Betoning, „og om Gud selv ikke i Gaar havde sendt os Dmitrij, saa havde vi været slemt farne. Hr. Dmitrij Prokofjitsch Rasumichin," tilføjede hun og præsenterede.

„Jo, jeg har allerede haft den Fornøjelse, i Gaar . . ." mumlede Lushin, idet han skelede fjendtligt over til Rasumichin; derpaa rynkede han Panden og tav.

Peter Petrowitsch hørte til de Mennesker, som i Selskab kan være meget elskværdige og giver sig ud for at være det, men som, saa snart noget mishager dem, straks bliver i daarligt Humør og da mere ligner Melsække end øvede Kavalerer, der kan oplive Selskabet.

Raskolnikow tav haardnakket, Awdotja Romanowna vilde ikke afbryde Tavsheden før i det belejligste Øjeblik, Rasumichin havde ingen Ting at sige, og saa maatte Pulcheria Alexandrowna atter bringe Samtalen i Gang.

„Marta Petrowna er jo død, har De hørt det?" begyndte hun. Dette Æmne var jo hendes Hovedudvej.

„Ja, det blev meldt mig straks, og jeg kan ogsaa give Dem den Oplysning, at Arkadij Iwanowitsch Swidrigailow straks efter sin Kones Begravelse er afrejst til Petersborg. Dette er i det mindste de Efterretninger, jeg har faaet."

„Til Petersborg . . ." spurgte Dunetschka bekymret og vekslede et Blik med Moderen.

„Ja, saaledes er det, og han kommer selvfølgelig ikke uden Hensigt, naar man tager den hur-

tige Afrejse og overhovedet de forudgangne Omstændigheder med i Betragtning."

„Herre Gud, han vil da vel ikke forfølge Dunetschka her ogsaa?" raabte Pulcheria Alexandrowna.

„Jeg synes, ikke De behøver at være saa særdeles urolig . . . hvis De ikke selv tænker paa at træde i Berøring med ham. Hvad mig angaar, saa vil jeg iagttage ham og se at finde ud, hvor han er taget ind."

„Ak, Peter Petrowitsch, De kan ikke tro, hvor De har gjort mig angst med den Meddelelse!" vedblev Pulcheria Alexandrowna, „jeg har bare set ham to Gange, og jeg syntes, han var frygtelig, frygtelig . Jeg er sikker paa, at han er Skyld i Marta Petrownas Død."

„Derom kan man ikke fælde nogen Dom; jeg har de nøjagtigste Efterretninger. Det er muligt, at han ved det moralske Indtryk, som hans Fornærmelse maa have fremkaldt, har fremskyndet Begivenheden; men hvad hans Opførsel og overhovedet Karakteristiken af hans Person angaar, saa er jeg fuldkommen af Deres Mening. Jeg véd ikke, om han nu er rig, og hvor meget Marta Petrowna har efterladt ham; om kort Tid skal jeg faa det at vide; men vist er det, at han her i Petersborg atter vil begynde sit gamle Liv, hvis hans Midler paa nogen Maade tillader det. Han er det mest udsvævende og sædeligt ødelagte Menneske af det Slags. Jeg har Grund til at antage, at Marta Petrowna, der havde den Ulykke at forelske sig i ham, og som for otte Aar siden befriede ham fra Gældsfængslet, ogsaa i en anden Retning har ydet ham en Tjeneste. Kun ved hendes Bestræbelser og Ofre blev en Kriminalundersøgelse standset i sin Spire — det gjaldt en dyrisk Forbrydelse — for hvilken han sand-

synligvis havde maattet spadsere til Siberien; saadant et Menneske er det, hvis De vil vide det."

„Ak, Herre Gud!" raabte Pulcheria Alexandrowna.

Raskolnikow hørte opmærksomt til.

„Er det nu ogsaa sandt, at De har paalidelige Meddelelser herom?" spurgte Dunja strængt og indtrængende.

„Jeg siger kun, hvad jeg selv har hørt af Marta Petrowna under Løfte om Tavshed. Jeg maa bemærke, at fra et juridisk Synspunkt var Sagen endnu meget uopklaret. Der levede her og lever maaske endnu en udenlandsk Dame ved Navn Røslich, en Aagrerske, som ogsaa besattede sig med andre Affærer. Med denne Røslich befandt sig Swidrigailow i længere Tid i meget intime hemmelighedsfulde Forbindelser. Hos hende boede en fjærn Slægtning, en Niece tror jeg, paa fjorten til femten Aar. Hun var dovstum og Røslich hadede hende grænseløst, og gjorde hende Livet surt. Ja Aagrersken slog hende endogsaa umenneskeligt. En Dag fandt man denne Pige hængt paa Loftet. Dødsaarsagen lød paa Selvmord, og dermed var Sagen afgjort; men senere kom der en Angivelse om, at Barnet .... kort sagt, alt dette var meget uklart, den som kom med Angivelsen var en tysk Kvinde af meget daarligt Rygte, der ikke vakte nogen Tiltro; til Slut blev Angivelsen, takke være Marta Petrownas Bestræbelser og Pengeofre, undertrykt, og alt indskrænkede sig til et Rygte. Men dette Rygte var omfattende. De har vist ogsaa, Awdatja Romanowna, hørt Historien om Tjeneren Filip, som for omtrent seks Aar siden skal være død af Mishandlinger; det var endnu i Livegenskabets Tid."

„Jeg hørte tværtimod, at Filip havde taget Livet af sig selv."

„Ganske rigtigt, men det var Hr. Swidrigailows System af evige Forfølgelser og Straffe, der bragte ham saa vidt."

„Det kender jeg ikke," svarede Dunja, „jeg hørte kun en besynderlig Historie om, at denne Filip skal have været en Hypokondrist, et Slags Filosof; Folk siger, at han mistede Forstanden af for megen Læsning og ikke paa Grund af Prygl, men at han snarere hængte sig paa Grund af Hr. Swidrigailows Spottegloser. Medens jeg opholdt mig i hans Hus, behandlede han sine Folk godt, og de holdt endog af ham, skønt ogsaa de gav ham Skyld for Filips Død."

„Jeg ser, Awdotja Romanowna, at De nu er tilbøjelig til at tage ham i Forsvar," bemærkede Lushin og fortrak sin Mund til et tvetydigt Smil. „Han er virkelig et listigt og ligeoverfor Damer forførerisk Menneske; et sørgeligt Bevis derpaa er Marta Petrowna, som døde paa en saa besynderlig Maade. Jeg havde kun den Hensigt at understøtte Dem og Deres Fru Moder i Tilfælde af nye, sandsynligvis forestaaende Efterstræbelser. Hvad mig angaar, saa er jeg sikker paa, at dette Menneske ganske vist med Tiden atter vil forsvinde i Gældsfængslet. Af Hensyn til sine Børn havde Marta Petrowna aldrig til Hensigt at testamentere ham noget, og har hun altsaa efterladt ham noget, saa er det højst en ubetydelig Sum, der for et Menneske med hans Livsvaner næppe vil vare et Aar."

„Jeg beder Dem, Peter Petrowitsch," sagde Dunja, „lad os holde op at tale om Hr. Swidrigailow; det gør mig urolig."

„Han har lige været hos mig," sagde pludselig Raskolnikov, der for første Gang afbrød sin Tavshed.

Fra alle Kanter lød der Udbrud af Forbavselse, og alle vendte sig mod ham, endogsaa Peter Petrowitsch var spændt.

„For omtrent halvanden Time siden, da jeg sov, kom han ind og stillede sig foran mig," vedblev Raskolnikow, „han var meget utvungen og munter, og haabede sikkert at blive nærmere bekendt med mig. Blandt andet beder han indstændig om en Sammenkomst med Dig, Dunja, og mig har han valgt til Mellemmand i dette Øjemed. Han vil gøre Dig et Forslag, hvis Indhold han meddelte mig. Forøvrigt har han positivt forsikret mig, at Marta Petrowna otte Dage før sin Død har testamenteret Dig, Dunja, tre Tusinde Rubler, og at Du snart kan faa disse Penge."

„Gud være lovet!" raabte Pulcheria Alexandrowna og slog Kors for sig. „Bed for hende, Dunja, bed!"

„Det er virkelig sandt!" udbrød Lushin.

„Naa . . . og hvad saa videre? spurgte Dunja indtrængende.

„Saa sagde han, at han selv ikke er rig, og at hele Formuen tilfalder hans Børn, som nu er hos deres Tante. Dernæst meddelte han, at han har taget ind et Sted i Nærheden af mig, men hvor, det véd jeg ikke, jeg spurgte ikke om det."

„Men hvad for et Forslag vil han da gøre Dunetschka?" spurgte Pulcheria Alexandrowna ængsteligt. „Sagde han ikke det?"

„Jo, han sagde det."

„Hvad da?"

„Det skal jeg sige siden . . ." Raskolnikow tav og vedblev at drikke The.

Peter Petrowitsch tog sit Uhr frem og saa paa det.

„Jeg maa bort nu i en Forretning og vil derfor ikke forstyrre længer," sagde han i en noget spydig Tone og vilde rejse sig.

„Bliv, Peter Petrowitsch," sagde Dunja, „De

vilde jo blive hos os i Aften. Og for Resten har De jo selv skrevet, at De ønsker at faa en Forklaring af Moder."

„Ganske rigtigt, Awdotja Romanowna," sagde Peter Petrowitsch meget eftertrykkeligt og satte sig ned igen, men beholdt dog fremdeles Hatten i Haanden, „jeg havde virkelig den Hensigt at bede Dem og Deres højtærede Moder om en Forklaring, og det i et meget vigtigt Anliggende. Men da Deres Broder ikke i min Nærværelse kan forklare sig om Hr. Swidrigailows Forslag, saa kan eller ønsker heller ikke jeg . . . i Andres Nærværelse . . . at erklære mig angaaende meget, meget vigtige Ting. Forøvrigt blev heller ikke min indstændige Bøn opfyldt . . ."

Lushin antog en fornærmet Mine og tav.

„Deres Bøn, at min Broder ikke skulde være nærværende ved vor Sammenkomst, blev udelukkende efter mit Forlangende ikke opfyldt," sagde Dunja. „De skrev, at De var bleven fornærmet af min Broder; jeg mener, at dette straks maa opklares og haaber, at I vil forsone Jer. Hvis Rodja virkelig har fornærmet Dem, saa maa og vil han bede Dem om Undskyldning."

Peter Petrowitschs Ansigt fik straks atter et Anstrøg af Overmod.

„Der gives saadanne Fornærmelser, Awdotja Romanowna, som trods al god Vilje ikke kan glemmes. Alt har sin Grænse, som det er farligt at overskride; thi har man en Gang overskredet den, saa kan man ikke komme tilbage igen."

„Det er ikke det, jeg taler med Dem om nu, Peter Petrowitsch," afbrød Dunja ham lidt utaalmodig. „De maa dog kunne begribe, at hele Fremtiden afhænger af, om alt dette bliver opklaret straks, hvad enten det saa bliver bilagt eller ikke. Jeg siger Dem, at jeg ikke kan opfatte Sagen anderledes, og

bryder De Dem det mindste om mig, saa maa denne Sag, hvor vanskelig den end kan være, bringes til Afslutning endnu i Dag. Jeg gentager, at hvis min Broder har Skylden, vil han bede Dem om Forladelse."

„Det undrer mig, at De stiller Spørgsmaalet saaledes, Awdotja Romanowna," sagde Lushin, der stedse blev mere opirret, „selv om jeg skatter Dem og saa at sige ærer Dem, saa er dermed ikke udelukket, at jeg slet ikke synes om en af Deres Familiekreds. Selv om jeg gør Regning paa den Lykke at erholde Deres Haand, kan jeg dog alligevel undgaa at paatage mig Forpligtelser, som ikke er forenelige . . ."

„Aa, hold dog op med denne Omfindtlighed, Peter Petrowitsch," sagde Dunja med Følelse, „vær dog det samme forstandige og ædle Menneske, jeg al Tid har holdt Dem for. Jeg har givet et stort Løfte, jeg er Deres Brud; stol altsaa paa mig i denne Sag og vær forsikret om, at jeg skal dømme upartisk. At jeg overtager en Dommers Rolle er lige saa overraskende for min Broder som for Dem. Da jeg i Dag efter Modtagelsen af Deres Brev bad Dem ubetinget at komme, sagde jeg Dem ingenting om mine Hensigter. De maa dog kunne begribe, at hvis I ikke bliver forsonede, saa bliver jeg nødt til at vælge mellem Jer — enten Dem eller ham. Saaledes staar Sagen saavel fra hans som ogsaa fra Deres Side. Jeg vil og tør ikke tage fejl i Valget. Vælger jeg Dem, saa maa jeg bryde med min Broder, vælger jeg ham, saa maa jeg bryde med Dem. Jeg vil og kan nu dømme om, hvorvidt han virkelig er mig en sand Broder, og paa den anden Side om De er en Mand for mig!"

„Awdotja Romanowna," sagde Lushin og spillede fornærmet, „Deres Ord er for betydningsfulde

for mig, ja er endog krænkende, naar jeg ser hen til den Stilling, jeg har den Ære at indtage overfor Dem. Jeg vil ikke en Gang nævne den fornærmende og besynderlige Sammenstilling, at De stiller mig paa lige Linie med en . . . anmassende Yngling; Deres Ord tillader den Mulighed, at De kunde ville bryde et mig givet Løfte. De siger „enten mig eller ham?" og viser altsaa derved, hvor ringe Værd jeg har for Dem . . . det kan jeg ikke være med paa, under Hensyn til de Forbindelser . . . og Forhold, som bestaar mellem os."

„Hvorledes?" udbrød Dunja hæftigt, „jeg stiller Deres Interesse i lige Linie med, hvad der hidtil var mig af mest Værd her i Livet, hvad der hidtil fyldte hele mit Liv, — og De finder Dem fornærmet, fordi jeg tillægger Dem forlidet Værd!"

Raskolnikow tav og smilte haanligt; Rasumichin var opbragt, men Peter Petrowitsch tog ikke imod Dunjas Imødekommenhed og blev ved hvert Ord mere paatrængende og opirret, lige som om han fandt Smag i det.

„Kærligheden til den vordende Livsledsager, til Manden, maa veje mere end Kærligheden til Broderen," sagde han tendentiøst, „og i ethvert Fald kan jeg ikke staa paa samme Trin som . . . Skønt jeg før holdt paa, at jeg i Nærværelse af Deres Broder hverken vil eller kan udtale mig om alt det, der ligger mig paa Hjærte, saa agter jeg dog nu alligevel at vende mig til Deres højtærede Moder for at bede hende give mig en uomgaaelig Erklæring, der angaar et for mig meget vigtigt og fornærmende Punkt. Deres Søn," sagde han, henvendende sig til Pulcheria Alexandrowna, „har i Gaar i Nærværelse af Hr. Rasßudkin — eller . . . undskyld, at jeg har glemt Deres Familienavn," — han bukkede artigt for Rasumichin — fornærmet mig ved en Forbrejelse

af mine Tanker, som jeg en Gang før i en privat Samtale ved en Kop Kaffe meddelte Dem. Den af mig ytrede Anskuelse var, at Ægteskabet med en fattig Pige, der allerede havde lært Livets Sorger at kende, efter min Mening — betragtet fra den ægteskabelige Lykkes Standpunkt — var fordelagtigere end et med en til Overflod vant Pige, og dertil i moralsk Henseende nyttigere. Deres Søn overdrev forsætlig disse Ord lige til det absurde, beskylder mig for daarlige Hensigter, og det, som det lader, i Følge Deres eget Brev. Jeg vilde være meget glad, hvis det lykkedes Dem, Pulcheria Alexandrowna, at overbevise mig om det modsatte og derved berolige mig. Meddel mig altsaa, i hvilke Udtryk De har gengivet mine Ord i Deres Brev til Rodion Romanowitsch."

„Jeg kan ikke huske dem," sagde Pulcheria Alexandrowna forlegen, „jeg gengav det saadan, som jeg selv opfattede det. Jeg véd ikke, hvilke Udtryk Rodja har brugt lige overfor Dem . . . maaske han virkelig har overdrevet dem."

„Uden Deres Indvilligelse kunde han vel ikke have faaet Anledning til det."

„Peter Petrowitsch," sagde Pulcheria Alexandrowna med Værdighed, „et Bevis for, at jeg og Dunja ikke har tillagt Deres Ord nogen meget slem Betydning, er det, at vi er her."

„Meget godt, Moder!" sagde Dunja bifaldende.

„Altsaa ogsaa her er Skylden paa min Side," svarede Lushin fornærmet.

„Peter Petrowitsch, De anklager altid Rodion, men hvorfor har De selv i Deres Brev talt Usandhed om ham?" tilføjede Pulcheria Alexandrowna kækkere.

„Jeg kan ikke huske, at jeg skulde have skrevet nogen Usandhed."

„De skrev," svarede Raskolnikow skarpt uden at vende sig til Lushin, „at jeg i Gaar ikke gav Pengene til den overkørte Embedsmands Enke, men til hans Datter, som jeg endnu i Gaar ikke havde mindste Bekendtskab til. De har skrevet det for at sætte Splid mellem mig og mine og har i den Hensigt omtalt denne Piges Opførsel, som De ikke kender, i uværdige Udtryk. Alt dette er Bagtalelse og Nederdrægtighed."

„Undskyld mig, min Herre," svarede Lushin skælvende af Arrigskab, „i mit Brev omtalte jeg Deres Egenskaber og Opførsel ene og alene som Følge af Deres Søsters og Moders Anmodning om at meddele dem, hvordan jeg havde truffet Dem og hvilket Indtryk De havde gjort paa mig. Hvad mit Brev angaar, saa beder jeg Dem paavise blot en eneste Linje, som ikke stemmer med Virkeligheden, det vil sige, paavise, at De ikke har givet Pengene væk, og at der i denne, visselig ulykkelige Familie ikke ogsaa gives uværdige Personligheder."

„Efter min Mening er De med alle Deres Fortrin ikke saa meget værd som Lillefingeren paa denne ulykkelige Pige, som De kaster Sten paa."

„De vilde altsaa beslutte Dem til at indføre hende i Deres Moders og Søsters Selskab?"

„Det har jeg allerede gjort, om De vil vide det. Jeg har i Dag ladet hende tage Plads ved Siden af Dunja og Moder."

„Rodja!" udbrød Pulcheria Alexandrowna.

Dunetschka rødmede, og Rasumichin rynkede Øjenbrynene; Lushin smilede haanligt og overmodigt.

„Naa, indser De nu ikke selv, Awdotja Romanowna, at her er en Forsoning umulig? Jeg haaber,

at denne Sag nu en Gang for alle er opklaret og afgjort. Jeg fjærner mig herefter for ikke at forstyrre den videre Behagelighed ved det familiære Gensyn og Meddelelsen af Hemmeligheder."

Med disse Ord rejste han sig og tog sin Hat, hvorefter han tilføjede: „Idet jeg gaar, tillader jeg mig endnu kun den Bemærkning, at jeg for Fremtiden haaber at blive forskaanet for saadanne Møder og ligeledes for slige saakaldte Kompromisser. Dem, højtærede Pulcheria Alexandrowna, beder jeg specielt om dette, saa meget mere som mit Brev var rettet til Dem og ikke til nogen anden."

Pulcheria Alexandrowna følte sig noget fornærmet.

„Det ser sandelig ud, som om De allerede helt og holdent vil indordne os under Deres Myndighed, Peter Petrowitsch. Dunja har jo sagt Dem Grunden hvorfor Deres Ønske ikke kunde blive opfyldt; hendes Hensigt var dog god. Og saa skriver De til mig, aldeles som om De var berettiget til at give mig Befalinger; skal vi da virkelig allerede betragte ethvert af Deres Ønsker som en Befaling? Dertil maa jeg bemærke, at det er Deres Pligt at være mild og hensynsfuld mod os, thi vi har ladt alt i Stikken og er komne hid i Tillid til Dem; vi befinder os derfor alligevel næsten i Deres Magt."

„Det er ikke ganske rigtigt, Pulcheria Alexandrowna, især i dette Øjeblik, da De har faaet Besked om Marta Petrownas Arv, der, som det lader til, er kommen Dem meget à propos, at dømme efter den forandrede Tone, i hvilken man nu taler med mig," tilføjede han haanligt.

„Efter denne Bemærkning kunde man virkelig antage, at De har regnet paa vor Hjælpeløshed," bemærkede Dunja opirret.

„Nu kan jeg i alt Fald ikke mere regne paa den, men desuden vil jeg ikke hindre Meddelelsen om Arkadij Iwanowitsch Swidrigailows Forslag, som han har givet Deres Broder i Fuldmagt, og som for Dem — som jeg ser — har en betydningsfuld og maaske ogsaa en meget behagelig Betydning."

„Ak, min Gud!" raabte Pulcheria Alexandrowna.

Rasumichin kunde ikke længer blive siddende rolig.

„Naa, skammer Du Dig nu ikke, Søster?" spurgte Raskolnikow.

„Jo, jeg skammer mig, Rodja," sagde Dunja. „Peter Petrowitsch, gaa Deres Vej!" sagde hun, idet hun vendte sig til ham bleg af Vrede.

Peter Petrowitsch syntes slet ikke at have ventet et saadant Resultat. Han var altfor overbevist om sin Magt og sine Ofres Hjælpeløshed; heller ikke nu troede han rigtigt paa det. Han blev bleg, og hans Læber skælvede.

„Awdotja Romanowna, dersom jeg nu forlader Dem og gaar gennem denne Dør, ledsaget af et saadant Afskedsønske, saa — læg Mærke til det! — vender jeg ikke tilbage igen. Tænk over det — jeg holder mit Ord."

„Hvad er det for en Frækhed!" raabte Dunja og rejste sig, „jeg vil heller ikke paa nogen Maade have, at De skal vende tilbage."

„Naa saaledes staar det altsaa til!" raabte Lushin, der indtil det sidste Øjeblik slet ikke kunde tro paa en saadan Udvikling af Sagerne, og som derfor nu ganske tabte Koncepterne. „Altsaa, det staar saadan til! Men véd De ogsaa, Awdotja Romanowna, at jeg har Ret til at protestere mod dette?"

„Med hvilken Ret," udbrød Pulcheria Alexandrowna ivrigt, „hvorledes kan De protestere? Og hvilke er disse Deres saakaldte Rettigheder? Kan jeg vel give min Dunja til en saadan Person, som De er? Gaa, bliv væk engang for alle! Vi er selv Skyld i, at vi har indladt os paa noget urigtigt, men mest jeg..."

„Og alligevel, Pulcheria Alexandrowna," skreg Lushin rasende, „De har bundet mig ved Deres givne Ord, som De nu tager tilbage... og endelig ... endelig er jeg derved saa at sige... bleven foranlediget til Udgifter..."

Denne sidste Argumentation var saa aldeles overensstemmende med Peter Petrowitschs Karakter, at Raskolnikow, bleg af Vrede og kæmpende med Anstrængelsen for at holde den tilbage, ikke længer kunde holde det ud og — begyndte at le højt.

Men Pulcheria Alexandrowna blev ude af sig selv.

„Til Udgifter? Til hvad for Udgifter? De mener maaske til Kufferten? Den har jo Konduktøren taget frit med for Dem! Herre Gud! altsaa er det os, som har fængslet Dem? Betænk Dem lidt, det er dog Dem selv, Peter Petrowitsch, som har bundet os paa Hænder og Fødder, og ikke os, som har bundet Dem!"

„Hold op, Moder, jeg beder Dig!" raabte Awdotja Romanowna. „Peter Petrowitsch, vær af den Godhed at gaa!"

„Jeg gaar; men endnu et sidste Ord!" sagde han næsten uden at tænke paa, hvad han sagde mere, „Deres Moder har, som det synes, aldeles glemt, at jeg trods de Rygter, der var i Omløb om Dem besluttede mig til at gifte mig med Dem. Da jeg nu for Deres Skyld tilsidesatte den offenlige Mening og gengav Dem Deres gode Rygte ved mit

Frieri, saa havde jeg ganske naturligt haabet paa Gengæld, endog paa Deres Taknemmelighed. Men nu først har jeg faaet Øjnene op! Jeg indser nu selv, at jeg handlede meget, meget overilet, da jeg ignorerede den offenlige Mening..."

„Og den Karl vil gifte sig!" raabte Rasumichin og sprang op, idet han gjorde sig rede til at styrte løs paa Lushin.

„De er et gement, ondt Menneske!" sagde Dunja.

„Ikke et Ord mere, ikke en Bevægelse!" raabte Raskolnikow og holdt Rasumichin tilbage. Derpaa gik han ganske tæt hen til Lushin og sagde sagte, men med langsom og tydelig Udtale af hver Stavelse:

„Behag at gaa! og ikke et Ord mere, ellers —"

Peter Petrowitsch saa paa ham nogle Sekunder med et af Vrede blegt og fortrukket Ansigt, saa vendte han sig om og gik ud.

Sjælden kan vel et Menneske i sit Hjærte have baaret mere Had og Ondskab end dette Menneske mod Raskolnikow. Ham alene gav han Skylden for alt.

Da Lushin gik ned ad Trappen, indbildte han sig, trods alt dette alligevel, at Sagen maaske endnu ikke var aldeles tabt, ja, at den, hvad Damerne angik, meget let kunne komme i den rette Gænge igen.

III.

Sagen var, at han til det sidste Øjeblik havde holdt et Brud for umuligt.

Endnu i sidste Øjeblik bar han Hovedet højt uden endog at ane Muligheden af, at to fattige og hjælpeløse Kvinder kunde unddrage sig hans Herredømme.

Denne Overbevisning befæstedes for Størstedelen ved hans Forfængelighed og høje Grad af Selvbevidsthed, som man bedre kunde kalde hans Forgudelse af sit eget kære Jeg.

Peter Petrowitsch, der havde arbejdet sig op fra ringe Kaar, havde den sygelige Vane at beundre sig selv, han skattede sin Forstand og sine Evner meget højt, koketterede endogsaa i ensomme Timer med sit eget Ansigt i Spejlet.

Men højere end alt i Verden elskede han sine ved Arbejde og forskellige andre Midler sammenrapsede Penge; de stillede ham efter hans egen Mening paa lige Linje med alt, hvad der var højere end ham.

Da han nu foreholdt Dunja, at han trods hendes slette Rygte havde haft den Hensigt at tage hende til Ægte, talte han helt ud af sin indre Overbevisning og følte endogsaa en dyb Afsky mod en saadan „sort Utaknemlighed."

Alligevel var han allerede den Gang, han friede til Dunja, fuldstændig overbevist om Grundløsheden i alle hine Bagvaskelser, der jo ogsaa offenlig var kaldte tilbage af Marta Petrowna, og som forlængst var prisgivne af hele Byen. Ja, han vilde nu ikke en Gang have nægtet, at dette allerede den Gang var ham bekendt.

Desuagtet stillede han dog sin Beslutning at løfte Dunja op til sig, meget højt, og holdt den for en Heltegærning. Da han udtalte dette ligeoverfor Dunja, forkyndte han en af ham med Forkærlighed næret hemmelig Tanke og kunde ikke begribe, at ikke ogsaa andre beundrede denne store Gærning i samme Maade.

Da han før besøgte Raskolnikow, traadte han ind med Følelsen af at være en Velgører, der var beredt til at høste sine Frugter og høre paa søde Lovtaler.

Det var derfor ikke underligt, at han, da han gik ned ad Trappen, følte sig i højeste Grad fornærmet og miskendt.

Men Dunja var ham ligefrem uundværlig; at sige sig løs fra hende var for ham utænkeligt. Allerede i flere Aar havde han inderligt sværmet for et Ægteskab, men opsparede dog stedse flere Penge og ventede.

Han klamrede sig til den henrivende, hemmelighedsfulde Tanke, at en velopdragen, fattig, en absolut fattig Pige, meget ung, meget vakker, ædel og dannet, meget tilbageholden Pige, som havde gennemgaaet mange Lidelser — fuldstændigt skulde bøje sig under ham og i hele sit Liv holde ham for sin Redningsmand, underkaste sig ham, beundre ham, og for ham, — ham alene.

Hvor mange Scener, hvor mange søde Enkeltheder havde han ikke allerede i Indbildning skabt sig om dette forføriske og yndige Thema, naar han hvilede ud fra sine Forretninger.

Og nu var disse mange Aars Drømme næsten allerede opfyldte; Awdotja Romanownas Skønhed og Dannelse havde fængslet ham, og hendes hjælpeløse Stilling havde ægget ham til det Yderste.

Her fandt han oven i Købet endnu mere, end

han havde drømt: en stolt, karakterfast, dydig Pige af højere Dannelse og Aandsudvikling end ham selv, det følte han, og et saadant Væsen skulde hele sit Liv igennem være ham slavisk taknemlig for hans Ynde[illegible] og bøje sig ærefrygtfuld i Støvet for ham, mens han skulde herske ubegrænset og almægtig!

Det traf sig tilfældigt, at han kort forud efter lang Overvejelse havde fattet den Beslutning at lede sin Løbebane ind i et andet Spor og søge sig en større Virkekreds, for derved lidt efter lidt at naa op til et højere Selskabslag, som han allerede forlængst havde tænkt paa med Vellyst ... med faa Ord, han havde fattet den Beslutning at forsøge sig i Petersborg.

Han vidste, at man gennem Kvinders Indflydelse kunde naa meget, meget langt. Det fortryllende i en dannet, dydig og henrivende Kone kunde uendeligt forskønne hans Løbebane, gøre ham tiltrækkende, udbrede et Lysskær over ham ... og nu — var alt styrtet sammen!

Dette pludselige, forfærdelige Brud udøvede paa ham Virkningen af et Lynslag. Men det kunde kun være en frygtelig Spøg, en Galskab!

Han havde jo bare gjort sig en lille Smule vigtig og havde ikke engang faaet Lejlighed til at udtale sig; han havde ganske simpelt spøget lidt, ladet sig rive med, og det skulde tage en saa alvorlig Ende?

Han havde jo faaet Dunja kær paa sin Maade, han herskede allerede i Indbildningen over hende — og nu ... Nej, i Morgen, allerede i Morgen maatte alt være godt igen, men fremfor alt maatte denne overmodige Knægt, denne Grønskolling, som var Skyld i Historien tilintetgøres.

Med en ubehagelig Følelse tænkte han uvilkaarligt ogsaa paa Rasumichin ... dog i denne

Retning beroligede han sig snart, „det manglede bare, at stille denne Fyr paa samme Trin som ham!"

Den, som han i Virkeligheden alvorligt frygtede, det var Swidrigailow . . . han følte, at der forestod ham mange Bekymringer . . .

„Nej, jeg, jeg er mest Skyld i det!" sagde Dunja og omfavnede og kyssede Moderen, hans Penge har lokket mig, men jeg sværger Dig til, Broder, jeg anede ikke, at han var et saa uværdigt Menneske. Dersom jeg havde gennemskuet ham før, saa havde jeg ikke ladet mig bevæge til det! Fordøm mig ikke, Broder!"

„Gud har frelst os, Gud har frelst os fra ham!" hviskede Pulcheria Alexandrowna, for Resten uden endnu at begribe, hvad der var sket.

De glædede sig alle — efter en fem Minutters Forløb lo de endogsaa.

Kun af og til rynkede Dunetschka Panden, naar hun tænkte paa, hvad der var sket.

Pulcheria Alexandrowna havde slet ikke kunnet forestille sig, at ogsaa hun kunde blive saa glad over det; et Brud med Lushin var endnu samme Morgen forekommet hende som den største Ulykke.

Men Rasumichin var henrykt. Han vovede kun endnu ikke at lade sig mærke med det, men sitrede som i en Feber; det var, som om en centnertung Vægt var falden fra hans Hjærte. Nu havde han ret til at vie hende sit hele Liv, at tjene hende . . . aa, og ikke det alene! For Resten jagede han nu, meget ængsteligere end før, alle andre Tanker bort fra sig og var bange for sin Fantasis Drømme.

Kun Raskolnikow alene sad endnu paa samme Plet, mørk og næsten adspredt.

Han, som før mest haardnakket havde holdt paa, at Lushin skulde gaa, syntes nu at skulle interessere sig mindst for det skete. Dunja nærede uvilkaarligt den Tro, at han endnu var vred paa hende; Pulcheria Alexandrowna saa frygtsomt paa ham.

„Hvad var det da Swidrigailow sagde Dig?" spurgte Dunja og gik hen til ham.

„Ak ja, ja!" raabte Pulcheria Alexandrowna.

Raskolnikow løftede Hovedet.

„Han vil absolut skænke Dig ti Tusind Rubler og ønsker en Gang i min Nærværelse at faa Lov at se Dig."

„Se Dunja? Nej, for ingen Pris i Verden!" raabte Pulcheria Alexandrowna. Hvorledes tør han understaa sig i at byde hende Penge!"

Saa meddelte Raskolnikow kort og tørt sin Samtale med Swidrigailow, men undlod Spøgelsehistorien med Marta Petrowna for ikke at komme ind paa unødige Detailler. Han havde Modbydelighed for enhver Tale, der forlod det ubetinget nødvendiges Grund.

„Hvad svarede Du ham da?" spurgte Dunja.

„Først sagde jeg, at jeg ikke vilde meddele Dig noget. Dertil svarede han, at saa vilde han selv paa enhver mulig Maade søge at møde Dig. Han forsikrede, at hans Lidenskab for Dig havde været en Galskab, og at han nu slet ikke følte Kærlighed mere for Dig... Han ønsker ikke, at Du skal gifte Dig med Lushin ... Overhovedet talte han meget forvirret."

„Hvad har Du dannet Dig for en Mening om ham, Rodja? Hvad Indtryk gjorde han paa Dig?"

„Jeg maa tilstaa, at jeg ikke har noget godt Indtryk af ham. Han tilbyder ti Tusind og siger, at han selv ikke er rig; dernæst meddeler han mig,

at han vil rejse, og ti Minuter efter har han allerede glemt, at han har talt om det. Saa siger han pludseligt, at han vil gifte sig, og at man allerede har foreslaaet ham en Brud... Han har i ethvert Fald Hensigter og højst sandsynligt — slette Hensigter. Men paa den anden Side vilde det være underligt at antage, at han skulde anlægge det Hele paa en saa dum Maade, dersom han virkelig havde slette Hensigter mod Dig. Jeg afviste naturligvis i dit Navn Pengene engang for alle. Han talte — saaledes var i alt Fald mit Indtryk af ham — med et Anstrøg af Sindssvaghed. Dog, jeg kan jo ogsaa have taget fejl; her foreligger maaske en Overlistelse af en ganske egen Art. Marta Petrownas Død synes at have efterladt et dybt Indtryk paa ham."

„Gud skænke hende den evige Ro!" raabte Pulcheria Alexandrowna; „jeg vil altid, altid bede for hende! Hvad skulde der være blevet af os nu, Dunja, uden disse tre Tusind! Herre Gud, de er jo, som de var faldne ned fra Himlen! Ak, Rodja, i Morges havde vi kun tre Rubler tilovers, og vi tænkte allerede paa at pantsætte Uhret et eller andet Sted for ikke at blive nødte til at tage noget af h a m, før det faldt ham ind selv at tilbyde os det."

Dunja var meget ilde berørt af Swidrigailows Forslag. Hun stod der endnu grublende.

„Han har udtænkt et eller andet frygteligt!" hviskede hun gysende.

Raskolnikow lagde Mærke til denne usædvanlige Angst.

„Det lader til, at jeg oftere vil faa ham at se," sagde han til Søsteren.

„Vi vil iagttage ham! jeg skal nok spore ham op!" raabte Rasumichin energisk. „Jeg skal ikke

slippe ham ud af Syne. Rodja har givet mig Lov; han sagde selv før: „beskyt min Søster". Tillader De det ogsaa, Awdotja Romanowna?"

Dunja smilede og rakte ham Haanden, men Bekymringen veg ikke fra hendes Ansigt.

Pulcheria Alexandrowna saa sky paa hende; de tre Tusind havde forøvrigt øjensynligt beroliget hende.

Snart var alle i livlig Samtale. Selv Raskolnikow, der ikke deltog i den, hørte dog opmærksomt til.

Den, der talte mest, var Rasumichin.

„Og hvorfor, hvorfor vil De rejse bort!" vedblev han ivrigt og anspændt, „hvad Paaskud vil De give i den elendige lille By? Hovedsagen er dog, at I alle bliver her tilsammen, og at I gensidigt er nødvendige for hinanden — ja, og i hvor høj Grad nødvendige! — forstaar De ikke? I det mindste en Tid . . . Men mig antager De som Ven, som Kompagnon, jeg forsikrer Dem, vi skal begynde et fortræffeligt Foretagende. Hør, jeg vil forklare Dem alle Enkeltheder, — hele Projektet. Allerede i Morges, da der endnu ikke var passeret noget, spøgede det i Hovedet paa mig. Sagen er den: jeg har en Onkel, en meget føjelig og agtværdig gammel Mand; denne Onkel har en Kapital paa Tusind Rubler; han lever af sin Pension og kommer ud af det med den. Allerede i to Aar har han forsøgt at faa mig til at tage disse Tusind af ham og betale ham seks pCt. for dem. Jeg véd, hvad han mener, han vil bare yde mig en Hjælp; i Fjor behøvede jeg den ikke, men nu har jeg ventet paa hans Ankomst for at tage imod det. Et Tusind til giver De saa at Deres tre Tusind, og det er nok til en Begyndelse; vi associerer os — men hvad tager vi fat paa."

Nu begyndte Rasumichin at fremlægge et Projekt og fortalte, at næsten alle af vore Boghandlere kun forstod meget lidet af deres Forretning og derfor ogsaa var temmelig slette Forlæggere, medens gode Forlagssager ikke blot dækkede Omkostningerne, men ogsaa ofte gav stor Gevinst.

Rasumichin sværmede altsaa for Forlæggervirksomhed, da han allerede i to Aar havde arbejdet for Forlæggere og kunde tre evropæiske Sprog temmelig godt. Naar han endnu for et Par Dage siden havde sagt til Raskolnikow, at han ikke var stiv i Tysk, saa skete dette, fordi han vilde overtale ham til at paatage sig Halvdelen af Oversættelsen og modtage tre Rubler paa Haanden, den Gang løj han, og Raskolnikow vidste, at han løj.

„Hvorfor, hvorfor skal vi lade Fordelen slippe os ud af Hænderne, naar vi har Hovedmidlet — vore egne Penge? Ja vist, meget Arbejde vil det koste, men vi skal arbejde, De, Awdotja Romanowna, og jeg og Rodion ... mange Forlagsartikler kaster allerede nu en god Fortjeneste af sig. Hovedsagen er den, at vi véd, **hvad** vi maa oversætte. Vi vil baade oversætte og forlægge, og derved lærer vi paa samme Tid. Jeg kan være til Nytte her, for jeg har Erfaring. I næsten to Aar har jeg stadig havt med Forlæggere at gøre og kender deres Fif og Kneb; det er ingen Hekserier, de gør, det kan De tro! Og hvorfor, hvorfor skulde vi lade det gaa fra os! Jeg kender selv to eller tre Værker; naar jeg gav Besked om Titlen, saa de kunde blive oversatte og forlagte, fik jeg hundrede Rubler for hvert; men det ene af dem vilde jeg ikke opgive for fem Hundrede. Og De kan tro — at selv om jeg foreslog nogen dem, vilde man endnu betænke sig; saadanne Dumrianer findes der! Og hvad Bryderierne med Forretningen angaar, Trykning, Papir, Salg — over-

lad bare det til mig! Jeg kender hver Krog! Vi begynder smaat og skal drive det til noget stort; i hvert Fald skaffer vi os vort Livsophold og taber ikke vore Penge."

Dunjas Øjne lyste.

„Hvad De der siger, Dmitrij Prokofjitsch, det tiltaler mig meget," sagde hun.

„Jeg forstaar mig ikke paa det," sagde Pulcheria Alexandrowna, „maaske er det godt, maaske ikke, Gud véd det. Det er mig for nyt og for ubekendt. Men ganske vist er det nødvendigt at vi bliver her, selv om det kun er for en kort Tid."

Hun saa paa Rodja.

„Hvad mener Du om det, Rodja?" spurgte Dunja.

„Jeg tror, det er en meget god Idé," svarede han, „at etablere en Forretning, behøver man foreløbig ikke at tænke paa, men fem eller seks Bøger kan man udgive med utvivlsom Fordel. Og hvad hans Kendskab til Tingen angaar, behøver man ikke tvivle om det, han forstaar Sagen ... for Resten har vi jo Tid til at tale om Tingen ..."

„Hurra!" raabte Rasumichin, „men nu, vent lidt, her i Huset er der en Lejlighed, en aparte en, som ikke staar i nogen Forbindelse med disse 5 Værelser; der er tre smaa Stuer, de er ogsaa møblerede, og Lejen er moderat. Den Lejlighed tager De foreløbig. Deres Uhr skal jeg sætte i Pant i Morgen og bringe Dem Pengene, og saa skal vi nok klare det Hele. Hovedsagen er, at I alle Tre bliver sammen, at Rodja kan bo hos Dem ... Hvor vil Du hen nu, Rodja?"

„Men Rodja? vil Du gaa?" spurgte Pulcheria Alexandrowna ængsteligt.

„Og i et saadant Øjeblik?" udbrød Rasumichin.

Dunja saa mistænksomt og forundret paa Broderen.

Han havde Huen i Haanden og var i Begreb med at gaa.

„I opfører Jer næsten, som om I skulde til at begrave mig, eller som om vi skulde skilles for evigt," sagde han med ejendommelig Betoning og et tvungent Smil.

„Hvem véd for Resten, maaske det er sidste Gang vi ses," tilføjede han adspredt.

Han troede blot at have tænkt disse Ord, men de var uvilkaarligt undslupne ham saa lydeligt, at alle hørte dem.

„Hvad er det for nogen Snak!" udbrød Moderen.

„Hvor vil Du gaa hen, Rodja?" spurgte Dunja betydningsfuldt.

„Jeg skal kun . . . jeg maa nødvendigvis . . ." svarede han adspredt, som om han vaklede i hvad han vilde sige; men i hans Ord laa en fast Beslutning.

„Jeg vilde sige . . . da jeg kom . . . vilde jeg sige Dig, Moder . . . og Dig ogsaa, Dunja, at vi heller skulde skilles for nogen Tid. Jeg føler mig ikke vel, jeg er ikke rolig . . . jeg skal komme igen senere naar . . . jeg kan. Jeg skal ikke glemme Eder, jeg elsker Eder ... Lad mig nu være, lad mig være alene! Jeg har besluttet dette, allerede før ... har besluttet det fast. Hvad der end maa komme, hvad enten jeg gaar tilgrunde eller ikke — jeg vil være alene. Glem mig, det er det bedste for os Alle ... spørg heller ikke efter mig. Er det nødvendigt, saa kommer jeg selv eller ... lader Eder kalde. Maaske bliver alt godt igen ... Men hør nu, holder I af mig, saa lad mig gaa ...

ellers maa jeg ... hade Eder, jeg føler det ... Lev vel! ..."

„For Guds Skyld!" skreg Pulcheria Alexandrowna.

Baade hans Moder og Søster saavelsom Rasumichin var grebne af en frygtelig Skræk.

„Rodja, Rodja! Lad det være godt mellem os, lad det være saaledes som det har været før!" raabte den stakkels Moder.

Han vendte sig og gik langsomt til Døren og ud af Værelset.

Dunja indhentede ham.

„Broder! Kan Du bære Dig saadan ad mod Moder!" hviskede hun til ham med et Blik fuldt af Vrede.

Han saa tungsindigt paa hende.

„Det er ikke ... jeg kommer jo igen ... jeg skal komme af og til;" mumlede han halvhøjt, som om han ikke vidste, hvad han skulde sige, og forlod Værelset.

„Haardhjærtede, onde Egoist!" raabte Dunja.

„Han er v a n - v i t - tig, men ikke følesløs! Han er forrykt! Hvis De ikke indser det, saa er De selv haardhjærtet! ..." hviskede Rasumichin hende i Øret og trykkede hendes Haand.

„Jeg kommer straks igen!" raabte han til Pulcheria Alexandrowna, der næsten var sanseløs og løb ud.

Raskolnikow ventede paa ham ved Enden af Korridoren.

„Jeg tænkte nok at Du vilde komme," sagde han, „vend tilbage og bliv hos dem .... Bliv ogsaa hos dem i Morgen .... Al Tid. Jeg .... kommer maaske .... hvis det er muligt. Lev vel!"

Han gik sin Vej uden at række ham Haanden

„Men hvor vil Du hen? Hvad fejler Dig? Hvad gaar der af Dig? Hvorledes kan Du nu bære Dig saadan ad . . . mumlede Rasumichin, som var helt ude af Fatning.

Raskolnikow blev staaende.

„En Gang for alle: udspørg mig ikke nogensinde eller om nogetsomhelst; jeg har ikke noget at svare Dig . . . besøg mig heller ikke. Maaske kommer jeg igen . . Gaa nu din Vej . . . men dem — forlad dem ikke. Forstaar Du mig?“

I Korridoren var det mørkt; de stod ved en Lampe. Omtrent i et Minut saa de tavse paa hinanden.

Rasumichin huskede hele sit Liv dette Minut.

Raskolnikows glødende og stive Blik syntes for hvert Øjeblik at blive mere glødende, det trængte ind i hans Sjæl, i hans hele Bevidsthed.

Pludselig foer Rasumichin sammen. Det var, som noget hidtil uanet var svævet forbi ham. En Idé, et Tegn, noget frygteligt, grueligt, som begge pludseligt begreb, var dukket op mellem dem.

Rasumichin blev bleg som et Lig.

„Forstaar Du mig nu?“ sagde Raskolnikow endelig med smerteligt fortrukne Træk, „. . . gaa tilbage igen, gaa ind til dem!“ tilføjede han, vendte sig hurtigt og gik ud af Huset.

Jeg vil ikke fortælle, hvad der samme Aften foregik hos Pulcheria Alexandrowna, efterat Rasumichin var vendt tilbage til dem; hvorledes han søgte at berolige dem, besvor dem at lade Rodja være i Fred under hans Sygdom, forsikrede, at Rodja bestemt vilde komme daglig, at hans aandelige og legemlige Tilstand var meget rystet, at man ikke maatte opirre

ham; han, Rasumichin, skulde passe nøje paa ham og skaffe en god Læge, den bedste i hele Fakultetet.

Den Aften blev Rasumichin deres Søn og Broder.

IV.

Raskolnikow gik den lige Vej til Huset ved Kanalen, hvor Sofia boede. Det var et gammelt, treetages, grønmalet Hus.

Han opsøgte Portneren og fik af ham ordentlig Anvisning paa, hvor Skræderen Kapernaumow boede.

Da han henne i en Krog i Gaarden havde fundet den trange og mørke Trappe, steg han op i anden Etage og traadte saa ud paa en Svalegang, der befandt sig ind imod Gaarden.

Medens han famlede om i Mørket og var i Tvivl om, hvor Indgangen til Kapernaumows Bolig kunde være, aabnede sig pludselig tre Skridt fra ham en Dør; han greb den mekanisk.

„Hvem er det?" spurgte en ængstelig, kvindelig Stemme.

„Det er mig; — jeg kommer for at besøge Dem," sagde Raskolnikow og traadte ind i en ganske lille Entré, hvor en bøjet Messingstage med brændende Lys stod paa en Stol med gennemhullet Sæde.

„Er det Dem? For Guds Skyld!" sagde Sofia sagte og stod som fastnaglet.

„Hvor er Indgangen til Deres Værelse? ... her?"

Raskolnikow gjorde sig Umage for ikke at se paa hende og gik ind i hendes Værelse.

Et Minut efter kom Sofia ind med Lyset og

stillede sig hen for ham; hun var i en ubeskrivelig Bevægelse og angst ved, at han saa pludselig havde vist sig der. Hendes blege Ansigt blev pludselig rødt, og der kom Taarer i hendes Øjne. Hun følte sig svag, hun skammede sig, og dog havde hun en Følelse af Velbehag.

Raskolnikow vendte sig om og satte sig paa en Stol ved Bordet.

Han kastede et flygtigt Blik paa Omgivelserne. Værelset var stort, men meget lavt under Taget; den lukkede Dør, som førte ind til Kapernaumows Lejlighed var til venstre; paa den modsatte Side var der en Dør til, som imidlertid var lukket og fornaglet, den førte til den ved Siden af liggende fremmede Bolig.

Sofias Stue lignede en Lade; den havde Form af en uregelmæssig Firkant og saa derfor meget ilde ud. En Krog var meget spids, en anden meget stump; Muren med de tre Vinduer til Kanalen syntes at have gennemskaaret Værelset paa skraa. Den spidse Krog var ved den mangelfulde Belysning saa mørk, at man knap kunde se til Bunds i den.

I det store Værelse var der meget faa Møbler; tilhøjre en Seng, ved Siden af den en Stol, ved samme Væg, lige ved Døren, som førte til den fremmede Bolig, stod et simpelt Bord med et blaat Bordtæppe paa, og ved Siden af det to Rørstole. Ved Væggen ligeoverfor var der en tarvelig Kommode, det var hele Bohavet.

De gulagtige, smudsige og falmede Tapeter havde sorte Pletter i Hjørnerne; det tydede paa, at der om Vinteren maatte være meget fugtigt her.

Her var aabenbart megen Fattigdom, Sengen var ikke en Gang dækket med et Tæppe.

Sofia saa tavs paa sin Gjæst, der betragtede Værelset saa opmærksomt og uceremoniøst; hun be-

gyndte at skælve af Frygt, som om hun stod for en Dommer, for en, som der skulde afgøre hendes Skæbne.

„Jeg kommer sent . . . Klokken er vel over elleve?" spurgte han, stadig uden at se paa hende.

„Ja," mumlede Sofia, „ak ja, lige nu slog Klokken inde ved Siden af, jeg hørte det selv!" tilføjede hun, som om en vigtig Beslutning var afhængig deraf.

„Jeg kommer til Dem for sidste Gang", vedblev Raskolnikow med mørkt Alvor, „skønt jeg er her for første Gang — jeg ser Dem maaske aldrig mere."

„Vil De reise bort?"

„Jeg ved ikke . . . det vil altsammen vise sig i Morgen . ."

„De kommer altsaa ikke til Katerina Iwanowna i Morgen," spurgte hun med skælvende Stemme.

„Jeg ved ikke . . . . alt vil blive afgjort i Morgen . . . men . . . der er ikke Tale derom . . . jeg er kommen til Dem for at sige Dem noget . . ."

Han løftede Øjnene til hende, saa fast paa hende og kom da pludselig i Tanker om, at han sad, medens hun stod foran ham.

„Hvorfor staar De op? Sæt Dem dog," sagde han med forandret, sagte og inderlig Tone.

Hun satte sig.

Han saa venligt og næsten medlidende paa hende.

„Hvor De er mager, saadan en Haand, ganske gennemsigtig; Fingre som paa en Død."

Han tog hendes Haand; Sofia smilede let.

„Jeg har altid været saaledes," sagde hun.

„Ogsaa da De boede hjemme?"

„Ja."

„Naa ja! . . . naturligvis! . . ." sagde han afbrudt.

Ansigtsudtrykket og Stemmen havde atter pludseligt forandret sig. Han saa sig atter omkring.

„De har altsaa lejet dette Værelse af Kapernaumow?"

„Ja."

„Han bor der bag den Dør?"

„Ja . . . han har et Værelse ligesom dette."

„Hele Familien bor i et —"

„Ja!"

„Jeg vilde være bange for at opholde mig om Natten i Deres Værelse," bemærkede han tungsindigt.

„Folkene er meget venlige," svarede Sofia, der endnu ikke rigtig kunde samle sine Tanker, ... „al Ting, Møblerne ... altsammen tilhører dem. De er meget venlige Børnene, kommer ofte ind til mig ..."

„De stammer jo?"

„Ja, og han stammer ogsaa og er halt. Hans Kone er det heller ikke rigtig fat med, hun stammer just ikke, men det er, som om hun ikke kunde udtale al Ting, ... hun er saa god; han var før Tjener i et Hus; de har syv Børn ... kun den ældste stammer, de andre er nok sygelige, men de stammer ikke ... Hvoraf véd De ellers det?" spurgte hun med nogen Forundring.

„Deres Fader fortalte mig det en Gang. Han har fortalt mig hele Deres Historie ... han fortalte ogsaa om det, da De gik ud Klokken seks og kom hjem Klokken ni ... og hvordan Katerina Iwanowna laa paa Knæ for Deres Seng."

Sofia blev forlegen.

„I Dag var det ligesom om jeg saa ham," hviskede hun.

„Hvem?"

„Fader. Jeg gik paa Gaden her nede ved Hjørnet, mellem ni og ti; og da var det som om han gik foran mig. Aldeles som om det var ham. Jeg vilde gaa hen til Katerina Iwanowna ..."

„De spaserede?"

„Ja," hviskede Sofie atter forlegent og med nedslagne Øjne.

„Slog Katerina Iwanowna Dem, da De endnu boede hjemme hos Deres Fader?"

„Aa nej, hvad tænker De paa ... nej, nej!" Hun saa ordentlig ængstelig paa ham.

„Altsaa holder De af hende?"

„Hvem, Katerina Iwanowna? — aaja! ..." sagde hun langsomt og klagende, men foldede derved sine Hænder saa sørgmodigt. „Ak, ... De kender hende ikke, hun er jo ganske som et Barn, ... hendes Forstand har lidt ... af Sorger; og hun var saa klog, var saa højmodig ... saa herlig! De véd det ikke, De kan jo ikke vide det ... ak!"

Sofia sagde dette i en fortvivlet Tone; hun var bevæget og vred Hænderne. Hendes blege Kinder blev farvede af en stærk Rødme, og hendes Træk var fulde af Kval. Man saa paa hende, at en meget smærtelig Stræng i hendes Indre var bleven berørt; at der var noget, som hun gærne vilde have sagt og forsvaret. En ubegrænset Medfølelse stod at læse i hendes Træk.

„Hvorledes falder det Dem ind, at hun har slaaet mig? Herre Gud, slaaet! ... Og selv om hun havde slaaet mig, hvad gjorde saa det? Naa, hvad kunde det have skadet? De véd ingen Ting, slet ingen Ting! Hun er saa ulykkelig, ak saa ulykkelig — og syg ... Hun søger Retfærdighed ... hun er saa

ædel ... Hendes Overbevisning er, at der overalt maa herske Retfærdighed, og hun kræver Retfærdighed af enhver. Hun begriber ikke, at Menneskene ikke al Tid kan være retfærdige og er derfor al Tid ophidset ... som et Barn, aldeles som et Barn. Hun er retfærdig og vil Retfærdighed."

„Hvad vil hun nu gøre?"

Sofia saa spørgende paa ham.

„Baade hun og Børnene ligger jo nu Dem til Byrde. Ja, De har jo nok ogsaa før maattet sørge for alt; den Afdøde selv har jo tigget af Dem. Men hvad skal det nu blive til?"

„Jeg véd det ikke," sagde Sofia sørgmodig.

„Bliver de boende derhenne?"

„Jeg véd ikke, de skylder Husleje, men Værtinden skal i Dag have sagt, at de nu ubetinget maa flytte; Katerina Iwanowna siger selv, at hun ikke vil blive der et Minut længere."

„Med hvilken Ret gør hun sig da saa vigtig? Hun gør vel Regning paa Dem?"

„Ak nej, tal ikke saaledes... vi er enige og kommer meget godt overens med hinanden," begyndte Sofia atter bevæget og endog lidt stødt — hun blev ivrig lige som en lille Fugl, man har drillet. „Ja, hvad skal hun gøre?... hvad... hvad skal hun tage sig til? ..." spurgte hun bevæget. „Hvor hun græd i Dag! ... Hun begynder virkelig at blive svag paa Forstanden, har De ikke ogsaa lagt Mærke til det? Ja, ganske vist; først er hun ængstelig for Gravøllet... saa vrider hun Hænderne, hoster Blod, græder; saa begynder hun, ligesom i Fortvivlelse, at løbe Hovedet mod Væggen. Derefter trøster hun sig igen; hun haaber altid paa Dem og siger, at De nu bliver hendes Hjælper; hun vil laane lidt Penge et eller andet Sted og rejse med mig til sit Hjemsted: der vil hun oprette

en Pensionsanstalt for adelige Frøkener; jeg skal være Forstanderinde, og skal der begynde et nyt prægtigt Liv. Hun omfavner mig, kysser mig og trøster mig — og tror fuldt og fast paa sine Fantasier! Kan man vel da modsige hende? Og hun vasker hun og gør rent, stopper og lapper, uafladelig; hun slæbte i Dag selv Vaskebaljen ind i Værelset med sine ringe Kræfter, blev rent aandeløs og faldt om paa Sengen af Anstrængelse; i Morges gik vi sammen i Butiker. Hun vilde købe Sko til Poletschka og Lydia, da de gamle er opslidte, men vi havde ikke Penge nok; der var nogle nydelige smaa Støvler, som hun søgte ud; hun har Smag, maa De vide... Da begyndte hun inde i Butiken, medens Købmanden stod der, at græde over, at Pengene ikke slog til... Det var sørgeligt at se paa!"

„Naa, herefter er det jo altid begribeligt, at De maa føre et saadant Liv," sagde Raskolnikov med bitter Spot.

„Gør det ikke ogsaa Dem ondt for hende?" sagde Sofia ivrigt. „De gav hende selv — jeg ved det — Deres sidste Skilling, endnu forinden De havde lært hende at kende. Og hvis De vidste alt, aah, Herregud! Hvor ofte har jeg ikke bragt hende til at græde, endnu i forrige Uge! Ja, jeg! ... En Uge før hans Død var jeg saa haardhjertet! Og hvor ofte, hvor ofte var jeg ikke det! ... Jeg har maattet tænke paa det hele Dagen, og det gjorde mig saa ondt."

Sofia vred sine Hænder, da hun fortalte ham dette.

„Altsaa er De haardhjertet?"

„Ja, jeg er! Jeg kom derhen den Gang," vedblev hun grædende, „den nu Afdøde sagde til mig: Sofia, læs noget højt for mig, jeg har saa ondt i Hovedet, læs... der er en Bog. Han havde laant

en Bog af Andrej Ssemjonytsch, af Lebesätnikow, som ogsaa bor der og altid bragte slige latterlige Bøger med sig. Men jeg svarede: „Jeg maa gaa nu!" For jeg havde ingen Lyst til at læse højt og var egenlig kommen for at vise Katerina Iwanowna nogle Kraver og Mansketter, som Elisabeth havde bragt mig — de var billige og meget pæne. Katerina Iwanowna syntes godt om dem, hun passede dem, saa sig i Spejlet og kunde slet ikke skille sig fra dem: „Giv mig dem, Sofie, kære Du", sagde hun og vilde saa gærne beholde dem. Men hvad skulde hun bruge dem til? Det var jo bare Erindringen om tidligere, lykkeligere Tider! Hun ser sig i Spejlet, glæder sig over dem, men har ingen Klæder, der passer til dem, hvad hun for Resten ikke har havt i mange Aar! Hun beder ellers aldrig om noget, ikke hos nogen som helst, hun er saa stolt og giver heller selv det allersidste bort; og netop den Gang besluttede hun sig til at bede, — saa godt syntes hun om dem! Men jeg havde ikke Lyst til at give dem bort; — hvad skal Du med det, Katerina Iwanowna? sagde jeg. Allerede det var for meget! Hun saa saa sørgmodigt paa mig, og det gjorde hende saa ondt, da jeg afslog hendes Bøn; bare det at se paa hende var en sand Lidelse; Og det var ikke for Kravernes Skyld, men forbi jeg havde nægtet hende noget, jeg saa det paa hende. Ak, hvor gærne vilde jeg nu ikke gøre alt godt, tage alle de Ord tilbage... Ak ja...dog... det er Dem jo ganske ligegyldigt!"

„De kendte altsaa Smaahandlersken Elisabeth?"

„Ja! ... De ogsaa?" spurgte hun med nogen Forundring.

„Katerina Iwanowna har Tæring, en ondartet Tæring; hun dør snart," sagde Raskolnikow efter

nogen Tavshed uden at besvare Sofias Spørgsmaal.

„Ak nej, nej?" Og Sofia greb uvilkaarligt begge hans Hænder, som om hun vilde bønfalde ham om ikke at tillade det.

„Det var jo dog bedst, om hun døde!"

„Nej, det var ikke bedst, ikke bedst, slet ikke bedst!" gentog hun ængsteligt uden at tænke efter.

„Og Børnene? Hvad skal de blive til, hvis De ikke tager Dem af dem?"

„Ak, jeg véd ikke?" raabte Sofia fortvivlet og holdt sig om Hovedet.

Man saa, at denne Tanke allerede oftere var opstaaet hos hende, og nu blev den paany vakt hos hende.

„Naa, men hvis De, medens Katerina Iwanowna endnu lever, bliver syg, og man bringer Dem paa Hospitalet — hvorledes vil det saa gaa?" vedblev han uden Medlidenhed.

„Ak, hvad er det, De siger! Det er jo umuligt!..." Og Sofias Ansigt fortrak sig i frygtelig Angst.

„Hvorfor er det umuligt?" vedblev Raskolnikow haardnakket, „er De da assureret mod det? Hvad skal der da blive af de andre? De maa da Allesammen ud paa Gaden; Moderen kommer til at hoste og tigge og løbe Hovedet mod Væggen, ligesom i Dag, og Børnene græder. Saa tager Politiet hende, hun kommer paa Hospitalet, dør, og Børnene..."

„Ak nej! Gud vil ikke tillade det!" brød det frem fra Sofias sammensnørede Bryst.

Hun lyttede ængstelig til hans Ord og foldede i stum Bønfalden sine Hænder, som om Alting kun afhang af ham.

Raskolnikow rejste sig og gik op og ned. Der gik et Minut.

Sofia blev staaende og lod Hænder og Hoved synke i usigelig Smærte.

„Og . . . man kan ingen Ting spare til Nødens Dag?" spurgte han og blev staaende foran hende.

„Nej," hviskede Sofia.

„Naturligvis ikke! Har De forsøgt paa det?" spurgte han spodsk.

„Ja, jeg har forsøgt!"

„Og det er ikke lykkedes Dem? — Naa, naturligvis, hvad kan det nytte at spørge om det!"

Han gik igen op og ned. Atter varede det en Stund.

„Det er ikke hver Dag, De tjener noget?"

Sofie blev endnu mere forlegen, Blodet steg hende atter til Ansigtet.

„Nej! . . . ." hviskede hun med kvalfuld Anstrængelse.

„Med Poletschka vil det vel gaa lige saadan," sagde han pludseligt.

„Nej, nej! Det maa ikke ske, nej!" raabte Sofia højt og fortvivlet, som om hun havde faaet et Knivstik. „Gud, Gud vil ikke tillade noget saa frygteligt! . . ."

„Han tillader det dog med andre!"

„Nej, nej! Gud vil beskytte hende! Gud! . . ." gentog hun næsten sanseløs.

„Men maaske der ingen Gud gives," svarede Raskolnikow med en vis Skadefryd; han lo og saa paa hende.

Sofias Ansigt forvandledes pludseligt . . , det fortrak sig krampagtigt.

Med en ubeskrivelig Bebrejdelse saa hun paa ham, det var, som om hun vilde sige noget, men

hun kunde ikke faa det frem, og saa begyndte hun hæftigt at hulke.

„De siger, at Katerina Iwanowna har mistet Forstanden, nu mister jo De den ogsaa," sagde han efter en kort Tavshed.

Der gik omtrent fem Minuter.

Han gik op ned, tavs og uden at se paa hende. Endelig traadte han hen til hende; hans Øjne glødede.

Han lagde sine Hænder paa hendes Skuldre og saa ind i hendes taarefulde Aasyn. Hans Blik var tørt, brændende, skarpt; hans Læber dirrede hæftigt...

Pludselig bukkede han sig ned, sank paa Knæ — og kyssede hendes Fødder.

Sofia vaklede ængstelig tilbage, som om en Vanvittig havde berørt hende. Han saa ogsaa virkelig ud som en Vanvittig.

„Hvad gør De, hvad gør De? . . . mig?" mumlede hun blegnende, og en dyb, dyb Sorg snørede hendes Hjærte sammen.

Han rejste sig straks.

„Det var ikke for Dig, at jeg bøjede mig... jeg bøjede mig for hele Menneskeslægtens Lidelse," sagde han og gik hen til Vinduet.

„Hør," vedblev han et Minut efter og vendte tilbage til hende, „jeg sagde for en Stund siden til en Bagvasker, at han ikke var saa meget værd som din Lillefinger... og at jeg havde vist min Søster den Ære at sætte hende ved Siden af Dig."

„Ak, det kunde De sige? Og i hendes Nærværelse?" raabte Sofia ængsteligt. „En Ære at sidde ved Siden af — mig! Jeg er jo . . . æreløs! . . . Ak, hvad er det, De har sagt!"

„Ikke for din Æreløsheds og Synds Skyld, men for din store Lidelses Skyld sagde jeg det. At Du er en stor Synderinde — det er sandt," til-

føjede han med løftet Stemme, „og Du er tjær en Synderinde, fordi Du har ofret Dig og givet Dig hen uden Nytte. Og det skulde ikke være en Gru at maatte leve i denne Søle, skønt Du hader den og dog maa vide, hvis Du har Øjnene aabne, at Du ikke hjælper nogen med det! Sig mig dog en Gang," raabte han, næsten ude af sig selv, „hvorledes kan en saadan Skændsel og Gemenhed forenes i Dig med de mest modsatte og hellige Følelser? Det var dog meget simplere, tusind Gange fornuftigere at gaa paa Hovedet i Vandet — saa var det Hele forbi!"

„Og hvad skulde der saa blive af dem?" spurgte Sofia sagte, idet hun med Lidelse saa paa ham; hun syntes slet ikke forundret over hans Forslag.

Raskolnikow betragtede hende med et ejendommeligt Blik, hvori han læste alt.

Denne Tanke var altsaa allerede faldet hende selv ind. Maaske havde hun ofte i sin Fortvivlelse tænkt paa, hvorledes hun vel paa engang skulde gøre Ende paa det altsammen. Hun lagde dog ikke Mærke til hans Ords Haardhed, og Meningen med hans Bebrejdelser, Hentydningen til hendes Skændsel havde hun naturligvis heller ikke forstaaet. Han havde iagttaget det. Men han forstod fuldkommen, hvilken uhyre Grad af Smærte Tanken om hendes æreløse og skændige Eksistens forvoldte hende.

Hvad havde vel altsaa hidtil forhindret hende i at gøre Ende paa Livet?

Nu først begreb han fuldstændigt, hvilken Betydning disse stakkels smaa faderløse Børn og denne elendige, halvgale Katerina Iwanowna med sin Tæring og sin „Løben Hovedet mod Væggen" havde for hende.

Ikke desto mindre var det ham ogsaa klart, at

Sofia med sin Karakter og med sin aandelige Udvikling ikke i noget Tilfælde vilde kunne holde det længe ud.

Han kunde endnu ikke løse det Spørgsmaal, hvorledes det overhovedet var muligt, at hun saa længe havde kunnet finde sig i det uden at miste Forstanden og uden at fatte den Beslutning at tage Livet af sig.

Han begreb nok, at Sofias sociale Stilling var en Undtagelse, skønt ulykkeligvis slet ingen enestaaende. Men denne Stilling, denne halvudviklede Intelligens og hendes hele forudgangne Liv maatte dog, skulde man tro, egentlig dræbe hende ved det første Skridt paa denne afskyelige Bane?

Hvad var det altsaa, som holdt hende ved Livet? Vel ikke Utugten i og for sig?

Det var aabenbart, at denne Skændsel kun havde berørt hende overfladisk; den virkelige Utugt var endnu ikke med en Draabe trængt ind i hendes Hjærte, det saa han, det var ham klart...

Tre Veje ligger for hende, tænkte han; enten styrter hun sig i Vandet, eller hun kommer i Galehuset, eller ... eller ... hun kaster sig i Armene paa den virkelige Utugt, der bedøver Forstanden og forstener Hjærtet.

Den sidste Tanke var ham den modbydeligste, men han var Skeptiker, var ung, abstrakt og altsaa grusom, og kunde derfor ikke værge sig mod den Tanke, at den sidste Vej — den dybeste Utugt — var den sandsynligste.

„Maa da virkelig dette Væsen," lød det inde i ham, „der hidtil dog har beholdt Sjælens Renhed, med fuld Bevidsthed synke ned i denne nederdrægtige, stinkende Pøl?"

Skulde virkelig denne Synken allerede være begyndt, og skulde hun virkelig blot have kunnet taale

alt dette saa længe, fordi Lasten ikke længer synes hende saa afskyvækkende?

Nej, nej, det er umuligt! raabte han pludseligt, nej, det, der indtil nu har reddet hende fra Vandet, er Tanken nu Synden og Sorgen for dem... og naar hun endnu ikke er bleven vanvittig...

Men hvem siger, at hun endnu er ved sin fulde Forstand? Har hun da virkelig endnu alle sine Aandskræfter? Kan man vel tale saaledes, som hun taler? Kan man med sin sunde Menneskeforstand ræsonnere saaledes som hun? Kan man sidde saaledes foran denne Afgrund, foran denne stinkende Pøl, hvert Øjeblik i Fare for at synke ned i den og dog afværge den, som advarer, lukke Øjnene, naar Nogen viser hende Faren?

Venter hun et Mirakel? ja ganske sikkert; og alt dette, er det ikke allerede Tegn paa Vanvid?

Ved denne Tanke blev han staaende. Denne Udvej behagede ham mere end alle de andre.

Han iagttog hende opmærksommere.

„Du beder altsaa ofte til Gud, Sofia?" spurgte han hende.

Sofia tav; han stod foran hende og ventede paa et Svar.

„Hvad skulde der da blive af mig, dersom jeg ikke havde Gud?" hviskede hun hurtigt og energisk, rettede de tindrende Øjne paa ham og trykkede hans Haand hæftigt.

Naa, der har vi det! tænkte han.

„Og hvad giver saa Gud Dig for det?" spurgte han videre.

Sofia tav længe, som om hun ikke mægtede at svare. Hendes svage Bryst hævede og sænkede sig af Bevægelse.

„Ti! Spørg ikke! De er ikke værdig til det!"

. . . raabte hun pludselig, idet hun saa strængt og vredt paa ham.

Ganske vist, ganske vist! gentog han haardnakket for sig selv.

„Han giver alting!“ hviskede hun og sænkede Øjnene.

Altsaa dette er hendes Udvej! tænkte han for sig selv og betragtede hende ivrigt og nysgærrigt.

Med en ny, ejendommelig, næsten sygelig Følelse saa han nu ind i dette blege, smalle og uregelmæssige lille Ansigt, i disse blide blaa Øjne, der kunde tindre med en saadan Ild, med mørk, energisk Følelse; paa dette lille Legeme, der endnu bævede af Uvilje og Vrede, og alt syntes ham stedse underligere, umuligere.

Hun er gal, hun har religiøst Vanvid! gentog han for sig selv.

Paa Kommoden laa en Bog. Hver Gang han gik op og ned, havde han lagt Mærke til den, men nu tog han og saa paa den. Det var det nye Testamente i russisk Oversættelse*).

Bogen var gammel og slidt.

„Hvor har Du faaet den fra?“ udbrød han.

„Jeg har faaet den,“ svarede hun, uden at se paa ham.

„Af hvem har Du faaet den?“

„Af Elisabeth; jeg bad hende om at skaffe mig den.“

Elisabeth? — det var besynderligt! tænkte han.

Lidt efter lidt forekom al Ting hos Sofia ham

---

*) Først i nyere Tid tør Bibelen trykkes paa russisk og udbredes; den Gang var den endnu forbudt.

saa besynderligt om underligt. Han tog Bogen nærmere til Lyset og begyndte at blade i den.

„Hvor staar Historien om Lazarus?" spurgte han pludseligt.

Sofia saa egensindigt mod Gulvet og svarede ikke. Hun havde vendt sig halvt bort.

„Om Opvækkelsen af Lazarus! Find den for mig, Sofia."

Hun kastede et Sideblik paa ham.

„Den staar ikke der! . . . i det fjerde Evangelium . . ." hviskede hun mørkt til ham uden at nærme sig.

„Find Stedet og læs det for mig," sagde han, satte sig ved Bordet, støttede Hovedet i Hænderne og saa hen for sig for at lytte.

Om tre Uger eller saa, mumlede han hen for sig, bringer de hende vel til den syvende Werst*), da er jeg der maaske ogsaa — hvis jeg ikke er et ganske andet Sted.

Sofia gik nølende hen til Bordet og tog Bogen, da hun hørte Raskolnikows uventede Ønske.

„Har De da ikke læst det før?" spurgte hun og saa sky hen paa ham. Hendes Stemme blev stedse mere bitter.

„Jo, for lang Tid siden, da jeg gik paa Universitetet. Læs!

„Har De da ikke hørt den i Kirken?"

„Jeg . . . gaar ikke i Kirke. Gaar Du ofte derhen."

„N—nej," hviskede Sofia.

Raskolnikow smilte.

---

*) Galehuset, som ligger syv Werst fra Petersborg.

„Jeg forstaar det; Du gaar vel heller ikke derhen i Morgen til din Faders Begravelse?"

„Jo! . . . i forrige Uge var jeg der ogsaa . . jeg lod læse en Sjælmesse."

„For hvem?"

„For Elisabeth ... de har slaaet hende ihjel med en Økse.

Hans Nerver blev mere og mere ophidsede, Hovedet begyndte at svimle.

„Var Du gode Venner med Elisabeth?"

„Ja . . . hun var en retfærdig . . . hun kom ... af og til ... men sjælden. Vi læste sammen ... og snakkede. Hun er hos Vorherre."

Disse bibelske Ord klang saa besynderligt for ham; og saa opdagede han igen en Nyhed: hemmelighedsfulde Sammenkomster med Elisabeth, og de led begge af religiøst Vanvid.

Man kunde sandelig selv blive vanvittigt, det smitter! tænkte han. „Læs!" raabte han pludselig haardnakket og oprørt.

Sofia nølede endnu; hendes Hjærte bankede. Hun vovede ikke at læse højt for ham.

Han saa med en vis Kval paa denne „ulykkelige Sindssyge".

„Hvorfor vil De? De tror jo alligevel ikke paa det?" hviskede hun næsten uhørligt.

„Læs! jeg ønsker det! Du har jo ogsaa læst for Elisabeth?"

Sofia slog op i Bogen og fandt Stedet; hendes Hænder rystede, Stemmen svigtede.

To Gange begyndte hun, men kom ikke over den første Stavelse.

„Men der var en Syg, Lazarus af Bethania" . . . begyndte hun endelig med Anstrængelse, men pludselig klang hendes Stemme som en for stærkt

spændt Stræng, der var bristet. Hun tabte Vejret og det var som Brystet blev snøret sammen paa hende.

Raskolnikow forstod til Dels, hvorfor Sofia ikke kunde bekvemme sig til at læse for ham, og jo tydeligere dette blev ham, des hæftigere forlangte han det.

Han forstod, hvor svært det maatte være hende saaledes at prisgive og afsløre sit Indre. Han forstod, at disse Følelser dannede en længe gæmt Hemmelighed fra Barndommens Dage, fra den Tid, da hun endnu levede blandt sin Familie, hos den ulykkelige Fader, hos den af Kummer vanvittige Stedmoder, midt iblandt de sultne Børn, det øredøvende Skrig og de evige Bebrejdelser.

Men samtidig forstod han ogsaa nu, at skønt hun skammede sig og var angst, var det hende en kvalfuld Lyst at læse, uagtet sin Skam og uagtet sin Frygt, og særlig at læse højt for ham, saa han skulde høre det netop nu — „hvad der saa maatte følge af det."

Han læste det i hendes Øjne, forstod det af hendes Bevægelser . . . Hun overvandt sig, undertrykkede Strubekrampen, som i Begyndelsen havde brudt hendes Stemme, og vedblev i 11te Kapitel af Johannes Evangelium:

„Og mange af Jøderne var komne til Martha og Maria for at trøste dem over deres Broder. Da Martha nu hørte, at Jesus kom, gik hun ham imøde, men Maria sad i Huset. Da sagde Martha til Jesum: Herre! havde Du være her, da var min Broder ikke død. Men ogsaa nu véd jeg, at hvad som helst Du vil bede Gud om, vil Gud give Dig."

Her holdt hun atter inde, hun anede, at hendes Stemme atter vilde skælve og svigte . . .

„Jesus sagde til hende: Din Broder skal opstaa. Martha siger til ham: Jeg véd, at han skal

opstaa i Opstandelsen paa den yderste Dag. Jesus sagde til hende: Jeg er Opstandelsen og Livet; hvo, som tror paa mig, om han end dør, skal han dog leve; og hver den, som lever og tror paa mig, skal ikke død evindeligen. Tror Du dette? Hun siger til ham:

(Sofia læste langsomt og tydeligt, som om hun aflagde en offentlig Trosbekendelse og trak Vejret tungt):

„Ja, Herre! jeg haver troet, at Du er Kristus, den Guds Søn, den, som skulde komme til Verden."

Hun standsede, saa paa ham, men fattede sig straks og blev ved at læse.

Raskolnikow sad der ubevægelig og hørte paa hende.

De læste indtil 32te Vers:

„Der Maria da kom derhen, hvor Jesus var, og saa ham, faldt hun ned for hans Fødder og sagde til ham: Herre, havde Du været her, da var min Broder ikke død. Der Jesus da saa hende græde, og saa Jøderne græde, som kom med hende, blev han dybt rørt og sagde: Hvor har I lagt ham? De sagde til ham: Herre! kom og se. Jesus græd. Da sagde Jøderne: Se, hvor han elskede ham! Men nogle af dem sagde: Kunde ikke den, som aabnede den Blindes Øjne, have gjort, og at denne ikke var død?"

Raskolnikow vendte sig mod hende og betragtede hende urolig: Ja rigtigt! Hun rystede som i Feber.

Hun nærmede sig det største Vidunders Ord, og en Følelse af den højeste Triumf greb hende.

Hendes Stemme var klingende som Metal; Triumf og Glæde tonede i hende, og hun blev urolig. Linierne løb sammen for hende, thi det mørknede for hendes Øjne, men hun kunde det, hun læste, udenad.

Ved det sidste Vers: „Kunde ikke den, som aab-

nede den Blindes Øjne ...“ gengav hun, idet hun lod Stemmen synke, hedt og lidenskabeligt de vantro, blinde Jøders Tvivl, Bebrejdelse og Dadel, disse samme, som straks efter, bare et Minut efter, skulde falde ned ligesom lynslagne, hulke og tro ... Og han, han — var ogsaa forblindet og vantro; han vil ogsaa snart høre det, vil ogsaa blive troende, ja, ja! nu straks .... foer det hende gennem Hovedet, og hun skælvede af glad Forventning.

„Derfor blev Jesus atter inderligen bevæget og kom til Graven. Men det var en Hule, og en Sten laa for den. Jesus sagde: Tag Stenen bort. Martha, den Dødes Søster, siger til ham: Herre! han stinker allerede; thi han har ligget fire Dage.“

Hun betonede stærkt Ordet fire.

„Jesus sagde til hende: Sagde jeg Dig ikke, at dersom Du kunde tro, skulde Du se Guds Herlighed? Derfor tog de Stenen bort, hvor den Døde var lagt. Men Jesus opløftede sine Øjne og sagde: Fader, jeg takker Dig, at Du har hørt mig. Men jeg vidste, at Du hører mig altid; men for Folkets Skyld, som staar omkring, sagde jeg det, at de skal tro, at Du har udsendt mig. Og der han dette havde sagt, raabte han med høj Røst: Lazarus, kom her ud! Og den Døde kom ud.“

(Hun læste det højt og højtideligt, stirrende og med en Skælven, som om hun saa det for sine Øjne:)

„Bunden med Ligklæder om Fødderne og Hænderne, og hans Ansigt var ombundet med Svededug. Jesus sagde til dem: Løs ham og lad ham gaa.“

„Derfor troede mange af de Jøder paa ham, som var kommen til Maria og havde seet de Ting, som Jesus havde gjort.“

Længere læste hun ikke og kunde heller ikke læse mere; hun lukkede Bogen og rejste sig.

„Det er alt ... om Opvækkelsen af Lazarus,“

hviskede hun afbrudt og mørkt og stod ubevægelig vendt til Siden, som om hun ikke var sikker paa sig selv og skammede sig for at løfte Øjnene til ham.

Den feberagtige Sitren varede endnu; Lysestumpen brændte endnu i den bøjede Lysestage og belyste i denne fattige, usle Bolig Morderen og Bolersken, der saa ejendommeligt var komne sammen ved Læsningen af den evige Bog.

Der gik fem Minuter — kanske mere.

„Jeg er kommen for at meddele Dig noget vigtigt," sagde pludselig Raskolnikow højt og med rynket Pande, rejste sig hastigt og traadte hen til Sofia.

Hans Blik var usædvanlig haardt, og en vild Bestemthed læstes i det.

Hun løftede tavs Øjnene til ham.

„Jeg gik i Dag bort fra min Moder og Søster," sagde han. „Nu gaar jeg ikke mere til dem. Dér har jeg revet alle Baand over."

„Men hvorfor? ..." spurgte Sofia lige som bedøvet.

Mødet med Moderen og Søsteren havde gjort et dybt Indtryk paa hende, skønt hun ikke var sig det ganske bevidst.

Meddelelsen om Bruddet hørte hun med Skræk.

„Nu har jeg bare Dig alene," tilføjede han. „Vi maa nu gaa sammen... derfor er jeg kommen til Dig. Vi er begge fordømte, og derfor vil vi ogsaa blive sammen!"

Hans Øjne lynede „som hos en Vanvittig", tænkte nu Sofia.

„Men hvor skal vi gaa hen?" spurgte hun ængstelig og traadte uvilkaarlig tilbage.

„Hvor skulde jeg vide det fra? Jeg véd blot, at vi har samme Vej, det er alt, hvad jeg véd — ikke andet!... Vi har samme Maal!"

Hun saa paa ham uden at forstaa ham. Hun forstod kun, at han maatte være uendelig ulykkelig.

„Ingen af de andre vil forstaa Dig, om Du taler med dem," vedblev han, „men jeg har forstaaet Dig. Jeg kan ikke undvære Dig, derfor er jeg kommen til Dig."

„Jeg forstaar det ikke," hviskede Sofia.

„Du skal siden forstaa det. Har Du kanske ikke gjort det samme? Du har ogsaa overskredet Skranken...har formaaet at overskride den. Du har lagt Haand paa Dig selv. Du har ødelagt et Liv... dit eget — det er det samme — Du havde kunnet leve i Aand og Fornuft, og maa nu ende i de gemeneste Lasters Huler. Men Du vil ikke kunne holde det ud, og naar Du bliver alene, vil Du miste Forstanden lige som jeg. Du er allerede nu paa Veje til det, altsaa maa vi gaa sammen, slaa ind paa samme Vej! Kom altsaa!"

„Hvorfor? Men hvorfor?" sagde Sofia, der var ejendommeligt rørt og grebet af hans Ord.

„Hvorfor? Fordi det ikke kan blive ved saaledes — derfor! Man maa dog endelig lære at bedømme sin Stilling aabent og ærligt, men ikke bare græde kvindagtigt og sige, at Gud ikke vil tillade det! Naa, og hvad skal det saa blive til, naar de virkelig i Morgen bringer Dig til Hospitalet? Hun, din Stedmoder, har mistet Forstanden og har Tæring, dør vistnok snart...og Børnene? Vil ikke ogsaa Poletschka gaa til Grunde? Har Du ikke her paa Gadehjørnerne ofte set Børn, som er sendte ud af deres Mødre for at tigge? Jeg har skaffet mig Underretning om, hvor og under hvilke Forhold disse Mødre lever. Det er Steder, hvor Børnene ikke længer kan blive Børn. Der bliver de til Tyvepak allerede ved 7=Aars=Alderen. Men Børnene er jo — Kristi Billede! „Himmeriges Rige er deres". Han sagde,

man skulde agte og elske dem, de er den kommende Menneskeslægt."

„Men hvad... hvad skal vi da gøre?" Sofia brød ud i en hysterisk Graad og vred Hænderne.

„Hvad vi skal gøre? Der maa brydes med alt, en Gang for alle, det er det hele; og man maa tage sit Kors paa sig!... Hvad? Du begriber ikke det? Du kommer nok til at begribe det... Frihed og Magt, men først og fremmest Magt!... over alle disse skælvende Kreaturer og over hele den elendige Flok af Myrer! Det er Maalet! Husk paa det! Det er det, som jeg giver Dig med paa Rejsen. Kanske taler jeg nu med Dig for sidste Gang. Naar jeg ikke kommer igen i Morgen, vil Du erfare alt, og husk da paa disse Ord. Og en Gang senere, om mange Aar, i Tidens Løb, vil Du kanske forstaa, hvad de havde at betyde. Men kommer jeg igen i Morgen, saa skal jeg sige Dig, hvem der har dræbt Elisabeth. Farvel!"

Sofia foer sammen af Skræk.

„Men véd De da, hvem der har dræbt hende?" spurgte hun stirrende paa ham og stiv af Skræk.

„Jeg véd det og skal sige Dig det... Dig, bare Dig alene. Dig har jeg udvalgt! Jeg vil ikke komme til Dig for at bede Dig om Tilgivelse — nej, blot ganske simpelt for at sige Dig det. Allerede for længe siden udvalgte jeg Dig, allerede den Gang, da din Fader fortalte om Dig, og da Elisabeth endnu levede, tænkte jeg paa det. Farvel. Giv mig din Haand. Til i Morgen!"

Han gik ud.

Sofia saa efter ham som en vanvittig, men følte sig selv forvirret.

Hun blev svimmel. „Herre Gud! hvor kan han vide, hvem der har dræbt Elisabeth? Hvad betyder disse Ord? Hvor det er frygteligt altsammen!"

Men Tanken kunde hun ikke fatte, slet ikke!... Aa, han maa være frygtelig ulykkelig! ... Han har forladt Moder og Søster; hvorfor? Hvad er Grunden? ... og hvad har han for Hensigter? Hvad var det han sagde hende! Han kyssede hendes Fod og sagde ... ja han sagde det tydeligt, at han ikke mere kunde leve uden hende ... o, Gud!

Sofia tilbragte hele Natten i Feberfantasier. Hun stod stundom op, græd, vred Hænderne, saa tabte hun atter Besindelsen i en feberagtig Søvn og drømte om Poletschka, Katerina Iwanowna, Elisabeth, Læsningen af Evangeliet og om ham .. ham med det blege Ansigt og de brændende Øjne ... hvorledes han kysser Fødderne, græder ... o Gud!

Til Højre bag Døren, der skilte Sofias Stue fra Gertrude Karlowna Røslichs Lejlighed, var et Mellemværelse, som allerede i lang Tid havde staaet tomt, og som Fru Røslich vilde leje ud. Der var klæbet Sedler paa Vinduerne, som vendte mod Kanalen.

Sofia troede altid, at dette Værelse var ubeboet. Men i dette tomme Værelse stod hele Tiden Hr. Swidrigailow ved Døren og lyttede.

Da Raskolnikow var gaaet, blev han endnu staaende en Stund, betænkte sig, gik paa Tæerne tilbage til sit Kammer, hentede en Stol og satte den lydløst tæt ind til Døren, der førte til Sofias Stue.

Samtalen var for ham interessant og af stor Betydning og behagede ham overordentligt; saa meget, at han satte Stolen derhen for senere i Morgen f. Eks., at slippe den Ubehagelighed atter at maatte staa en hel Time; han vilde indrette sig

mageligere for i enhver Henseende bedre at kunne nyde sin Fornøjelse.

V.

Da Raskolnikow næste Morgen præsis Klokken elleve kom til Politikammeret i den Afdeling, hvor Formanden for Undersøgelsessager var, og bad, om man vilde melde ham for Porphyrius Petrowitsch, saa undrede han sig over, at man saa længe ikke modtog ham; der gik mindst ti Minutter, før man endelig lod ham komme ind.

Han havde ventet, at man straks vilde sætte ham fast. Men der stod han nu i Forværelset, og Folk gik frem og tilbage forbi ham, uden at nogen bekymrede sig om ham.

I næste Værelse, et Kontor, sad nogle Betjente og skrev, og ingen af dem syntes at have nogen Idé om, hvem og hvad Raskolnikow var.

Med urolige og mistænksomme Blikke saa han sig om, om der ikke var en hemmelighedsfuld Spejdér der, bestemt til at passe paa ham, saa han ikke skulde fjærne sig.

Men han mærkede intet, han saa blot Kontoransigter med de smaalige Sorger, samt forskællig umistænkelige Personer; ingen agtede paa ham, han kunde let have gaaet sin Vej med det samme.

Stedse mere greb den Tanke ham, at hvis virkelig Gaarsdagens gaadefulde Mand, dette Spøgelse, som syntes at være vokset op af Jorden, havde vidst alt og set alt — saa vilde man vel næppe have

ladet ham, Raskolnikow, staa der saa rolig og vente.

Og vilde man vel have ventet paa ham her til Klokken elleve, ventet paa, at det behagede ham at umage sig hid.

Det var altsaa klart: enten havde hin Mand ikke angivet noget, eller . . . han vidste selv ingen Ting, havde ikke set noget med egne Øjne — hvor skulde det ogsaa være muligt? — og derfor var alt det, som i Gaar havde passeret ham, Raskolnikow, atter blot et Fantasibillede, der var blevet forstørret ved hans ophidsede og syge Indbildningskraft.

Denne Løsning havde forøvrigt allerede i Gaar sat sig fast hos ham, medens han endnu befandt sig i det første Stadium af Uro og Fortvivlelse.

Da han endnu engang overlagde alt og forberedte sig til ny Kamp, følte han pludselig at han rystede — en Afsky greb ham ved den Tanke, at det skulde være Frygt for den ham saa modbydelige Porphyrius Petrowitsch, der bragte ham til at skælve. Det var ham det skrækkeligste atter at maatte staa for dette Menneske, der var ham saa antipathisk; han hadede ham umaadeligt, uendeligt og frygtede endog for paa en eller anden Maade at forraade sig ved sit Had.

Hans Afsky var saa stor, at den straks undertrykte hans Skælven; han beredte sig til med kold, fræk Mine at træde ind og lovede sig selv at tie saa meget som muligt, at holde Øjne og Øren aabne og i det mindste denne Gang for enhver Pris at holde sin sygeligt ophidsede Natur i Tømme.

Saa blev han kaldt ind.

Porphyrius Petrowitsch var alene i sit Kabinet. Det var et middelstort Værelse med ordinære Møbler, blandt hvilke der ogsaa befandt sig en med Voksdug betrukken Sofa.

I Hjørnet ved den indre Væg var en lukket Dør; bagved den maatte der altsaa være et andet Værelse.

Da Raskolnikow traadte ind, lukkede Porphyrius Petrowitsch Døren efter ham, og de blev alene.

Han modtog sin Gæst med den mest oprømte og venligste Mine af Verden; først efter nogle Minuters Forløb bemærkede Raskolnikow nogle Tegn til Forlegenhed hos ham — som om han var kommen ham paatværs og havde grebet ham i noget hemmelighedsfuldt og skjult.

„Ah, Højstærede! der har vi Dem altsaa ... her i vort Strøg ..." begyndte Porphyrius og rakte Raskolnikow begge Hænder. „Naa, bedste Ven, sæt Dem! Eller synes De maaske ikke om, at man kalder Dem højstærede og bedste Ven, saadant tout court? Jeg beder Dem, tag det ikke for Familiaritet ... Værsgod at tage Plads i Sofaen."

Raskolnikow satte sig uden at vende Øjnene fra ham.

„... I vort Strøg, Undskyldningen for Familiaritet, det franske tout court o. s. v. Han rakte mig begge Hænder, men trak dem tilbage i Tide" ... disse Tanker foer Raskolnikow mistænksomt gennem Hovedet.

Begge betragtede hinanden gensidigt, men naar deres Blikke mødtes, saa vendtes de, saa hurtigt som Lynet, atter bort fra hinanden.

„Jeg har bragt Dem Papiret ... angaaende Uhret ... der er det. Er det nu rigtigt skrevet, eller maa jeg skrive det om?"

„Hvilket? Papiret? Naa, saaledes ... vær De ganske rolig, det er godt nok," skyndte Porphyrius Petrowitsch sig at sige, og først efter at det var sagt, tog han og læste det. „Ja, ganske rigtigt ...

mer behøves ikke," sagde han hurtigt bekræftende og og lagde Papiret paa Bordet.

„De sagde i Gaar — tror jeg — at De vilde spørge mig . . . formelt . . . om mit Bekendtskab til den . . . Dræbte?" begyndte atter Raskolnikow. Hvorfor skulde jeg nu indflette dette „tror jeg" foer det igennem ham. Hvorfor bliver jeg nu urolig over, at jeg har indflettet dette „tror jeg?" var hans næste lynsnare Tanke.

Han følte pludseligt, at i Porphyrius' Nærværelse antog hans Mistænkelighed atter uhyre Dimensioner . . . og at deri laa en stor Fare . . . Nerverne blev ophidsede af det, hans Uro forøget . . . Det er uheldigt! . . . jeg kommer atter til at forsnakke mig!

„Ja, ja, ja! Bryd Dem ikke om det! Det haster jo ikke, vi har god Tid!" mumlede Porphyrius Petrowitsch og gik under dette stadig op og ned uden noget Maal, idet han af og til undveg Raskolnikows Blikke og saa atter betragtede ham stivt.

Hans lille, tykke, runde Figur tog sig ud som om den rullede omkring som en Kugle og syntes at prelle af fra alle Vægge og Hjørner.

„Vi har jo Tid... Ryger De?"

Han rakte ham en Cigaret.

„... Jeg modtager Dem her, men min Bolig er dér, bag den Væg, det er min Embedsbolig. Imidlertid har jeg ogsaa en privat Bolig. Her er en Del Reparationer at gøre. Men nu er allerede næsten alting færdigt... En Embedsbolig er dog en prægtig Ting, en prægtig Ting!... Ikke sandt? Hvad mener De?"

„Jo, en prægtig Ting," svarede Raskolnikow og saa næsten spottende paa ham.

„En prægtig Ting, en prægtig Ting..." gentog Porphyrius Petrowitsch, som om han tænkte paa

ganske andre Sager, „ja, en prægtig Ting!“ raabte han endelig højt og kastede, idet han blev staaende to Skridt fra Raskolnikow, sit Blik paa denne.

Denne hyppige, dumme Gentagelse modsagde ved sin Urimelighed aabenbart det alvorlige, betænksomme og gaadefulde Blik, som han nu sendte sin Gæst.

Raskolnikows Vrede steg derved endnu mere, og han kunde ikke overtale sig til at undertrykke en spotsk, men temmelig uforsigtig Udfordring:

„Véd De vel,“ sagde han pludseligt, idet han næsten frækt saa paa Porphyrius Petrowitsch — og denne Frækhed skænkede ham endog en vis Lystfølelse — „at der gives saadan en juridisk Regel, et Kunstgreb for Undersøgelsesdommere — først tager de fat langt borte fra det, de vil vide, begynder med Bagateller, eller ogsaa med alvorlige, men langt borte fra hentede Genstande og tale om dem for at udgyde den Anklagede Mod, eller rettere sagt at adsprede ham, faa hans Forsigtighed til at slumre, og saa pludselig paa den mest udentede Maade at slaa ham for Hovedet med et skæbnesvangert og faretruende Spørgsmaal; er det ikke rigtigt? Det forekommer mig, at dette læres i alle Regler og Vejledninger.“

„Ganske rigtig, ganske rigtig!“... De tror altsaa, at jeg paa denne Maade, med Embedsboligen ...hvad?“

Og da Porphyrius Petrowitsch sagde dette, blinkede han stærkt med Øjnene. Rynkerne paa hans Pande glattede sig. Ansigtstrækkene fortrak sig, og han brød pludseligt ud i en nervøs, længe vedholdende Latter, vaklede og rystede med hele Kroppen og stirrede Raskolnikow lige i Øjnene.

Denne tvang sig først til selv at le med, men da Porphyrius saa, at Raskolnikow ogsaa lo, steg

hans Latteranfald, saa han blev ganske purpurrød i Ansigtet.

Men i sin Uvilje glemte nu Raskolnikow al Forsigtighed, han holdt op med sin Latter, rynkede Panden og betragtede hele Tiden under denne forcerede, uendelige Latter Porphyrius længe og fjendtligt.

Uforsigtigheden fandt for øvrigt Sted paa begge Sider. Det syntes, som om Porphyrius lo sin Gæst lige op i Ansigtet, men denne syntes at tage Latteren fjendtligt op, og det lod til, at denne Fjendtlighed ikke i ringeste Maade generede Porphyrius.

Det sidste var meget betydningsfuldt for Raskolnikow. Han indsaa nu, at Porphyrius heller ikke forhen paa nogen Maade havde generet sig, men at han, Raskolnikow selv, maaske var gaaet i Fælden, at her øjensynlig var noget forhaanden, hvorom han endnu intet anede, en eller anden Hensigt; at maaske alting allerede var forberedt, og at Katastrofen kunde komme, hvad Øjeblik det skulde komme.

Han gik derfor lige løs paa Maalet, rejste sig og tog sin Hue.

„Porphyrius Petrowitsch," begyndte han, men temmelig oprørt, „De ytrede i Gaar det Ønske, at jeg skulde komme til et Forhør. Jeg er nu kommen, og ønsker De noget af mig, saa forhør mig; hvis ikke, saa tillad, at jeg fjerner mig. Jeg har ikke Tid... Jeg maa gaa til den forulykkede Embedsmands Begravelse, som De nok véd." At han havde tilføjet disse Ord ærgrede ham atter og endnu mere oprørt vedblev han: „alt dette er mig modbydeligt, hører De... jeg er endogsaa tildels syg af det... kort og godt", skreg han næsten, som om han følte, at Frasen om Sygdom heller ikke var paa sin Plads, „enten forhører De mig, eller De

lader mig gaa, og det straks... og vil De forhøre mig, saa gør det i lovlig Form! Paa anden Maade vil jeg ikke finde mig i det; og altsaa Farvel indtil videre, vi to har nu ikke mere at gøre med hinanden."

„Herre Gud, hvad gaar der af Dem?... Angaaende hvad skal jeg forhøre Dem?" sagde Porphyrius Petrowitsch, som straks havde forandret Tone og afbrudt sin Latter, „bliv dog ikke vred for saa lidt." Og han rumsterede atter omkring, løb frem og tilbage og gjorde sig Umage for atter at faa Raskolnikow til at sidde ned, „vi har jo Tiden for os, alt det her er jo Bagateller! Jeg er jo saa glad over, at De atter har besøgt mig... jeg betragter Dem som Gæst. Og denne fordømte Latter maa De virkelig undskylde, bedste Rodion Romanowitsch, — ikke sandt, Rodion Romanowitsch er det jo? Jeg er saa nervøs og De fik mig til at le ved Deres vittige Bemærkning; det hænder mig af og til, da begynder jeg at bævre — som Gummi elastikum, og det varer ofte en halv Time... Jeg kommer saa let til at le, at jeg endogsaa maa vogte mig for ikke at faa et Slagtilfælde. Men saa sæt Dem dog, det har da ikke saadan et Hastværk. Jeg beder Dem paa det indstændigste, ellers maa jeg jo tro, at De er vred paa mig."

Raskolnikow hørte tavs paa ham og betragtede ham vredt og mørkt. Han satte sig for Resten ned igen dog uden at lægge Huen bort.

„Jeg maa nu sige Dem noget om mig selv, ullerbedste Rodion Romanowitsch, saa at sige til Forklaring af min Karakter," vedblev Porphyrius Petrowitsch, der fremdeles fejdede omkring i Værelset og undgik sin Gæsts Blik. Ser De, jeg er en Garçon, et Menneske uden fine Omgangsformer, en ubekendt Personlighed, desuden et færdigt, saa

at sige stivnet Menneske, der allerede er gaaet i Frø ... og ... har De ikke lagt Mærke til, Rodion Romanowitsch, at hos os i Rusland, og hovedsageligt i vore Petersborger-Kredse — naar to fornuftige Mennesker kommer sammen der, som endnu ikke er nøjere kendte med hinanden, men gensidigt agter hinanden, saaledes som for Eksempel vi, saa kan de ofte sidde en halv Time uden at finde et passende Samtaleæmne. — Alle andre har Samtaleæmner paa rede Haand, Damerne for Eksempel... Verdensmennesker af de højere Regioner... alle har deres egne Samtaleæmner, c'est de rigueur; men Mellemsorten, Folk som vi — bliver altid let forlegne og er da kun lidet snaksomme ... det vil sige, blot de tænkende. Hvad kommer det vel af? Gives der ingen fælles selskabelige Interesser for os eller er vi for ærlige til gensidigt at bedrage hinanden? — jeg véd det ikke. Hvad er Deres Mening? ... Men læg dog Huen bort, det ser jo ud, som om De sad paa Springet til at gaa, og det er mig imod ... jeg glæder mig over, at ..."

Raskolnikow lagde Huen, men tav haardnakket, alvorlig og mørk, og hørte paa Porphyrius' tomme Pjank. Skulde han virkelig ville aflede min Opmærksomhed ved sit dumme Vaas?

„Jeg byder Dem ikke Kaffe, her er ikke Stedet til det; men hvorfor skulde De ikke kunne sidde en fem Minuters Tid hos en Ven ..." vedblev Porphyrius utrættelig, „véd De, alle disse Embedspligter ... men jeg beder Dem, bedste Ven, tag mig ikke ilde op, at jeg gaar saadan op og ned; undskyld, min bedste, jeg er altid bange for at fornærme Dem, men Bevægelse er mig aldeles nødvendig. Jeg sidder for meget, og er saa glad, naar jeg en Gang kan gaa omkring en fem Minuters Tid ... disse Hæmorrhoider ... jeg foresætter mig altid at be-

gynde paa et Gymnastik-Kursus ... Altsaa med Hensyn til disse Embedspligter, disse Forhør og hele Formalisme ... De nævnede jo selv dette, bedste Ven ... saa maa De vide, bedste Rodion Romanowitsch, at disse Forhør virkelig ofte gør Forhøreren mere konfus end den Forhørte! De har jo selv nylig fuldstændig rigtigt og meget aandrigt bemærket dette — Raskolnikow havde slet ikke sagt noget saadant —. I Sandhed, man væver sig ofte saadan ind, at man bliver ganske forvirret! Bestandig den samme, den evige Ensformighed! Nu skal der da endelig komme en Reform, og vi skal have anden Benævnelse, he, he, he! Og hvad vore juridiske Kunstgreb angaar — som De saa aandrigt behagede at udtrykke Dem — saa er jeg helt og holdent af Deres Mening. Sig blot selv, hvem af alle disse Anklagede skulde vel ikke vide — selv den dummeste Bonde véd det — — at man i Begyndelsen søger at berolige ham med Spørgsmaal om Biting — Deres eget veltrufne Udtryk — og at man saa pludselig slaar ham en for Panden, ha, ha, ha! for at bruge Deres godt valgte Sammenligning, ha, ha! Altsaa, De troede virkelig, at jeg med Boligen dèr vilde ... ha, ha! Men hvad De er for et ironisk Menneske! Naa, naa, jeg skal ikke gøre det mere! Ak, apropos, det ene Ord tager det andet — der behagede De nu nylig at nævne Formaliteterne med Hensyn til Forhør. Naa, hvad er det saa med disse Formaliteter! Den retslige Form er under visse Omstændigheder det bare Vrøvl. Ofte, naar man saadan snakker venskabeligt med hinanden, kommer man langt videre. De retslige Former maa ikke binde Undersøgelsesdommeren ved hvert Skridt. Opgaven som Undersøgelsesdommer er jo saa at sige en Frikunst i sit Slags, eller noget lignende ... ha, ha, ha!"

Porphyrius Petrowitsch maatte standse et Djeblik for at trække Vejret.

Han havde uden Afbrydelse dels revet tomme Fraser af sig, dels ogsaa ladet falde nogle gaadefulde Antydninger, for derpaa skyndsomst igen at falde tilbage i det tomme Frasemageri.

Han løb stedse hurtigere omkring i Værelset med sine tykke Ben, stirrede stadig paa Gulvet og holdt den højre Haand paa Ryggen, medens han gestikulerede med den venstre; hans Gestikulation passede imidlertid næsten aldrig til hans Ord.

Raskolnikow lagde Mærke til, at han under denne Gaaen op og ned ad Gulvet et Par Gange blev staaende et Djeblik ved Døren, som om han lyttede... Mon han ventede paa noget?

„Det har De fuldkommen Ret i," begyndte Porphyrius atter oprømt og saa med en saa usædvanlig Trohjærtighed paa Raskolnikow, at denne tog sig sammen og belavede sig paa et nyt Angreb. „Det har De fuldkommen Ret i, at De behagede at spotte saa vittigt over disse juridiske Formaliteter, ha, ha! Disse vore — ganske vist sjældne — dybtsindigtsykologiske Kneb er virkelig yderst latterlige, ja om De vil, unyttige; især naar de indsnævres af visse Formaliteter. Ja... jeg kommer atter tilbage til Formaliteterne: hvis jeg f. Eks. anser en eller anden for en Forbryder saa at sige... De forbereder Dem jo ogsaa for Retsfaget, ikke sandt Rodion Romanowitsch."

„Jo, jeg gjorde..."

„Naa, altsaa, der har De et Eksempel, saa tage en Lære for Fremtiden! — det vil sige, tro mig ikke, at jeg vil understaa mig til at lære Dem noget; De skriver jo selv saadanne Artikler om Forbrydelse; Nej, bare saadan i Forbigaaende, som Faktum, som et lille Eksempel tillader jeg mig at nævne det —

altsaa: jeg anser en Person for en Forbryder; hvorfor skulde jeg da gøre ham bange, før det rigtige Tidspunkt var kommet; selv om jeg havde Beviser mod ham? Den ene er jeg ganske vist forpligtet til hurtigst mulig at sætte fast, naar en anden er af en hel anden Kaliber, hvorfor skulde jeg saa hindre ham i at spasere om i Byen, ha, ha! Nej, det lader til, at De endnu ikke forstaar mig, derfor vil jeg gøre Dem det Dem endnu tydeligere: Naar jeg f. Eks. putter nogen for tidligt i Hullet, saa giver jeg ham dermed maaske en Art moralsk Støtte . . . ha, ha, De lér? (Raskolnikow tænkte slet ikke paa at le, han sad med sad med sammenbidte Læber og vendte ikke sit glødende Blik bort fra Porphyrius Petrowitsch's Ojne). Og saaledes er det virkelig, især med visse Subjekter, thi Menneskene er saa forskelligartede, og hos hver enkelt af dem maa ene og alene Praksis afgøre det. Saa vil De maaske sige: men Beviserne! — Naa, lad os antage, at der er Beviser; men Beviser, kære Ven, har for det meste to Sider, og jeg er kun Undersøgelsesdommer, altsaa saa at sige kun et svagt Menneske; det maa jeg selv tilstaa; jeg vilde altfor gærne have Undersøgelsen matematisk klar, ligesom at to og to er fire; jeg vilde gærne skaffe et fuldstændigt og ubeskriveligt Bevis! — Men naar jeg nu sætter ham fast til urette Tid — selv om jeg er overbevist om, at han er den rette — da afskærer jeg mig muligvis selv de Midler, hvormed jeg senere maaske fuldstændig kunde faa ham i min Magt, og hvorfor? Fordi jeg hensætter ham i en saa at sige definitiv Position, bestemmer ham psykologisk og indordner ham paa hans Hylde, og saa trækker han sig tilbage i sit Sneglehus for mig og begriber endelig, at han er Arrestant. I Sebastapol, siger man, straks efter Slaget ved Alma, frygtede de kloge Folk mest

for, at Fjenden straks skulde gøre et aabent Angreb og uden videre indtage Sebastopol; men da de saa, at en regelmæssig Belejring blev foretrukken og den første Parallel aabnet, da skal de kloge Folk have beroliget og glædet sig meget. Det kommer i det mindste til at vare to Maaneder, sagde de, før en Belejring fører til Maalet! ... De ler igen, tror det ikke? Ganske vist har De ogsaa Ret. Javel; De kan nok have Ret; jeg er ganske enig med Dem i, at det anførte Tilfælde virkelig blot er enestaaende! Men der er dog, min bedste Rodion Romanowitsch, at iagttage, at et almindeligt Tilfælde, et saadant, som alle Former og Regler passer paa, som de er beregnede for og beskrevne om i Bøgerne — jo slet ikke findes; thi ethvert Tilfælde, enhver Forbrydelse, saadan som den forekommer i Virkeligheden, forvandler sig straks til et fuldkomment enkelt Tilfælde; og saa oven i Købet til et saadant, der ikke ligner et eneste tidligere. Der forekommer nu af og til de mest komiske Tilfælde. Hvis jeg for Eksempel lader en eller anden Herre være fuldkommen i Fred, hverken sætter ham fast eller paa nogen anden Maade volder ham Uro, men tager Sagen saaledes, at han hver Time og hvert Minut véd, eller bare formoder, at alt er mig bekendt; at jeg Dag og Nat iagttager ham, rastløs vaager over ham; naar han altsaa har Bevidstheden om, at han befinder sig i evig Mistanke, evig Frygt, — ved Gud, da maa han tilsidst blive svimmel; saa kommer han enten selv, eller han kommer med noget, der i den Grad ligner et to-Gange-to-er-fire, noget, der har en saa matematisk Form — at det er en sand Fornøjelse. Sligt kan endogsaa hænde en Tølper af en Bonde, men end mere en af vore, et moderne og i bestemt Retning udviklet Menneske. Thi, min kære, det er meget vigtigt at vide, i hvil-

ken Retning et Menneske er udviklet. Men Nerverne, Nerverne! ... har De ganske glemt dem? Alting nutildags er jo sygt, angrebet, hidset!... Og Galden — hvor megen Galde har har dog ikke disse Mennesker! Det er jo i mange Tilfælde en sand Guldgrube! Hvorledes skulde det da volde mig Uro, at han løber fri omkring! Lad ham spasere, jeg véd jo alligevel, at han er mit Offer og ikke løber bort fra mig. Hvor skulde han ogsaa løbe hen, ha, ha! Til Udlandet? Polakken flygter til Udlandet — men han ikke, saa meget mindre, som jeg passer paa ham og har truffet Forholdsregler ogsaa mod det. Skulde han maaske flygte til det indre af Fædrelandet? Der bor jo kun Bønder, rigtige grove Bønder! Men et moderne udviklet Menneske foretrækker heller at gaa i Fængsel end at leve sammen med saadanne Udlændinge som vore Bønder er, ha, ha! Dog, det er altsammen dum Snak, det er yderliggaaende Eksempler. Hvorfor snakker vi om at han kunde flygte! — Det er jo bare Formaliteter, det er ikke Hovedsagen; det, at han ikke har noget Sted at flygte hen, er ikke den eneste Grund til at han bliver her; psykologisk undflyr han mig ikke, ha, ha! Hvorledes behager det Udtryk Dem? Efter Naturloven kan han ikke undfly mig, selv om han ogsaa vidste et Sted, hvor han kan flygte hen? Har De nogensinde set et Møl, hvordan det flyver omkring Lyset? Naa, han vil flyve omkring mig som om et Lys; Friheden bliver ham byrdefuld, han vil blive tankefuld, forvirres, vil lidt efter lidt vikle sig ind som i et Næt og sprælle sig tildøde... Og det er endnu ikke alt — endelig vil han selv forelægge mig det matematiske Bevis, at to Gange to er fire — naar jeg bare giver ham tilstrækkeligt Spillerum... og al Tid vil han dreje sig i Ring omkring mig, stadig

bliver Ringene mindre i Omfang, indtil han endelig — plump! flyver mig lige i Munden, — og da sluger jeg ham, og det bliver meget behageligt, ha, ha, ha! Synes De ikke ogsaa det?"

Raskolnikow svarede ikke, han sad der bleg og ubevægelig og saa med stadig samme Anspændthed Porphyrius ind i Ansigtet.

„Lektionen er god", tænkte han, og Kuldegysninger foer gennem ham. „Det er ikke længer som i Gaar med Katten og Musen. Er det maaske kun sin Magt, han vil vise mig; dertil er han dog vist altfor klog . . . Han har altsaa et ganske andet Øjemed, men hvilket? Det er jo altsammen kun Brøøl, lille Broder, Du vil bare skræmme mig og spille den durkdrevne! Beviser har Du ikke, og Manden fra i Gaar eksisterer ikke! Du vil bare bringe mig ud af Fatning, tirre mig snarest muligt og saa i den Tilstand fange mig, men blot Du ikke tager stygt fejl, bare Du ikke tilslut forregner Dig! Men hvorfor, i hvilken Hensigt spiller han disse Kort ud? Gør han maaske Regning paa mine syge Nerver? Nej, min Ven, Du forregner Dig, selv om Du ogsaa skulde have noget i Baghaanden. Naa, lad os engang se, hvad der stikker bag!"

Raskolnikow samlede saa meget som muligt sine Kræfter, mens disse Tanker foer igennem ham, for at være forberedt paa en ukendt, maaske frygtelig Katastrofe.

Af og til opstod der en Lyst hos ham til straks at kaste sig over Porphyrius og dræbe ham paa Stedet.

Allerede paa Vejen frygtede han et Vredesudbrud. Han følte, at hans Læber var tørre, at hans Hjerte bankede, at hans Mund var tør. Men han holdt haardnakket ved sin Beslutning at tie; han vilde ikke sige et Ord, før Tiden dertil var kommen.

Han begreb, at dette var den bedste Taktik i hans Stilling, da han saa ikke selv fortalte sig, medens hans Taushed maaske endogsaa kunde tirre Fjenden, saa denne fortalte sig; i det mindste haabede han dette.

„Nej, jeg ser nok, at De ikke tror mig, De mener endnu altid, at jeg driver uskyldig Spas med Dem," vedblev Porphyrius bestandig mere oprømt, og begyndte saa atter at gaa op og ned i Værelset, „det er sandt, De har aldeles Ret; Gud har desværre nu engang skabt min Figur saa, at den kun skaber Munterhed hos andre; men, hvad jeg vil sige Dem og som jeg maa gentage — det er, kæreste Rodion Romanowitsch — undskyld mig gamle Mand — De er endnu meget ung, saa at sige i den første Vaar, og skatter derfor Forstanden som det højeste hos Mennesket, saaledes som Ungdommen jo altid plejer at gøre. Glimrende skarp Forstand og abstrakte Fornuftslutninger er jo saa forføriske! Naa, min Kære, nu vil jeg sige Dem hele den udførlige Sandhed med Hensyn til hvert enkelt Tilfælde. Altsaa Virkeligheden og Naturen, det er, min kære Herre, meget vigtige Faktorer; de gør ofte de skarpsindigste Beregninger til Skamme! Men hør dog efter hvad jeg gamle Mand siger, jeg taler virkelig alvorligt, Rodion Romanowisch," sagde han, og det syntes virkelig, som om den knap femogtrediveaarige Porphyrius Petrowitsch pludselig var bleven gammel; endogsaa hans Stemme havde forandret sig. „Jeg er ovenikøbet," tilføjede han, „ogsaa et oprigtigt Menneske . . . . Er jeg ikke oprigtig? — hvad mener De? Det forekommer mig dog, at jeg i højeste Grad er oprigtig, naar jeg saaledes gratis meddeler Dem alt, uden at kræve mindste Godtgørelse for det, ha, ha! — Naa, jeg fortsætter altsaa: Skarpsindigheden er efter min

Mening en prægtig Ting; er jaa at jige et naturligt Smykke og en Trøst for Livet — og hvor man dog kan udføre fine Kunststykker med den! . . . . saadan en stakkels Undersøgelsesdommer har naturligvis ingen Jde om, hvorledes de kunde forklares, især naar han endnu selv følger sin egen Fantasi, som det jo al Tid plejer at gaa; thi han for sit Vedkommende er da bare et Menneske. Men saa kommer den menneskelige Natur, og det er den, som tilsidst hjælper den stakkels Undersøgelsesdommer ud af det, ja saadan er det just! Og paa dette tænker denne skarpsindige Ungdom slet ikke, „den overskrider alle Hindringer," som De behagede paa den aandrigste og fiffigste Maade at udtrykke det! Lad os antage at han vil lyve; det vil sige det enkelte Menneske, og lyve paa den fiffigste, mest udmærkede Maade; saa skulde man vel mene, at nu kunde han triumfere, høste Frugterne af sin Skarpsindighed? Isteden derfor gaar det — plump! — — og ved det interessanteste, skandaløseste Sted falder han pludselig i Afmagt. Ganske vist, dette er jo kun Sygdommen og Værelsets Lummerhed Skyld i — men alligevel! En Mistanke er for Haanden! Løjet har han vistnok vidunderligt, men sin Natur kunde han dog ikke beregne. Deri ligger just Hunden begravet! En anden Gang begynder han, henrevet af sit Skarpsind, at drille den Person, som mistænker ham; lader som om han blegnede med Hensigt, ligesom for Spøg; men — saa blegner han pludselig en Gang naturligt, kommer Sandheden for nær, — og har atter vakt Mistanke! Skulde han end have skuffet den anden første Gang, saa kommer dog denne, naar han faar sovet paa det, undervejr med hans Kneb, hvis han blot selv er en dreven Fyr. Og saadan gaar det Skridt for Skridt. Ja, mere endda, han løber langt forud, stikker Hovedet ind,

hvor man endnu slet ikke behøver ham, taler stadig om Ting, han heller skulde tie om, giver al Slags Allegorier tilbedste, ha, ha! Han bliver utaalmodig, kommer endelig selv og spørger, hvorfor man da egentlig venter saa længe med at sætte ham fast? ha, ha, ha! — og sligt kan passere det skarpsindigste Menneske, endog en Psykolog og Literat! Naturen er et Spejl, det klareste Spejl, som gives; se bare derind og fryd Dig — det er Sagen! — Ja, hvorfor er De nu pludselig bleven saa bleg, Rodion Romanowitsch, er det Dem for varmt? . . . skal jeg ikke aabne Vinduet?"

„Aa, nej Tak, gør Dem ingen Ulejlighed," sagde Raskolnikow og begyndte pludselig at le, „nej Tak, gør Dem slet ingen Ulejlighed!"

Porphyrius blev staaende foran ham, ventede lidt, og begyndte saa selv at le.

Raskolnikow rejste sig fra Sofaen og afbrød pludselig sit Latteranfald.

„Porphyrius Petrowitsch," sagde han højt og tydeligt, skønt han knap nok kunde staa paa sine skælvende Ben: „jeg indser endelig klart, at De tydeligt mistænker mig for at have dræbt hin gamle og hendes Søster Elisabeth. Jeg paa min Side tillader mig at oplyse Dem om, at alt dette forlængst gør mig vammel. Hvis De finder, at De har Adgang til retsligt at forfølge mig, saa forfølg mig, arrester mig. Men jeg taaler ikke længer, at man ler mig op i Ansigtet og lægger mig paa Pinebænken . . ."

Hans Læber skælvede, Vreden luede i hans Øjne, og hans hidtil mere dæmpede Stemme blev stedse lydeligere.

„Jeg taaler det ikke!" raabte han pludseligt og slog med al Kraft i Bordet, „hører De, Porphyrius Petrowitsch, jeg taaler det ikke!"

„Men for Guds Skyld, hvad er nu d e t t e igen!" raabte Porphyrius Petrowitsch, tilsyneladende i største Angst; „allerkæreste bedste Rodion Romanowitsch. Hvad gaar der da af Dem?"

„Jeg taaler det ikke!" raabte Raskolnikow atter.

„Sagte, bedste Ven, sagte! Man hører det jo, der kunde komme nogen! Hvad skal vi da sige, betænk blot det!" hviskede Porphyrius ængstelig og satte sit Ansigt nær hen til Raskolnikows.

„Jeg taaler det ikke," gentog Raskolnikow, men denne Gang hviskende.

Porphyrius vendte sig om og gik hen til Vinduet for at aabne det.

„Jeg skal slippe lidt Luft ind, lidt frisk Luft! Og en Slurk Vand vil gøre dem godt, kære Ven; det er jo et rigtigt Anfald!" Han løb hen til Døren for at bede om Vand, skønt der henne i Hjørnet stod en fyldt Karaffel.

„Drik, kære Ven," hviskede han og styrtede hen til ham med Karaflen, „maaske hjælper det . . ." Porphyrius Petrowitsch's Skræk og Medfølelse var saa naturtro, at Roskolnikow blev rolig og betragtede ham nysgærrigt. Vandet tog han for Resten ikke imod.

„Kære Rodion Romanowitsch, paa denne Maade vil De jo miste Forstanden, det forsikrer jeg Dem! ah, ah! Drik nu lidt!

Han tvang virkelig Vandglasset ind i Haanden paa ham. Raskolnikow førte det mekanisk til Munden, men betænkte sig og satte det med Modvillie ned paa Bordet.

„Ja, ja . . . det var et rigtigt Anfald! Paa denne Maade, allerkæreste, skaffer De Dem atter den forrige Sygdom paa Halsen," begyndte Porphyrius Petrowitsch atter med venskabelig Deltagelse; han havde forøvrigt endnu stedse en bekymret Mine.

„Gud! hvor kan man dog tage sig saa libt iagt? I Gaar kom ogsaa Dmitri Prokofjitsch op til mig — jeg indrømmer gærne, at jeg har en giftig, afskyelig Karakter, og nu drager De saadanne Slutninger af det! . . . ak, Du min Herre Gud! — Kom han maaske ogsaa efter Opfordring af Dem? . . . Men sæt Dem dog, kære Ven, sæt Dem dog for Guds Skyld!"

„Nej, han kom ikke efter min Opfordring, men jeg vidste, at han gik til Dem . . . og jeg vidste, hvorfor han gik," svarede Raskolnikow skarpt.

„De vidste det?"

„Ja; — og hvad slutter De saa deraf?"

„Bedste Rodion Romanowitsch, deraf slutter jeg, at jeg endnu véd ganske andre Ting om Dem; jeg jeg véd alt! Jeg véd ogsaa, hvorledes De gik ud for at leje en Bolig, ved Nattetid, i Mørke; at De ringede paa Klokken, at De talte om Blod, at De bragte Arbejdere og Portnere helt fra Koncepterne. Jeg forstaar jo ogsaa Deres daværende Sjælestemning . . . . men alligevel skader De De Dem paa denne Maade ved Gud ganske simpelt af med Forstanden! De ødelægger Dem aldeles! Det er just denne ædle Fortørnelse mod alle udstaaede Krænkelser, først mod Skæbnen, saa mod Politiet, der koger i Dem; og saa lægger De Dem ud med alle, blot for at faa alle til at tale, for paa denne Maade endelig at faa rent Bord; thi alle disse Dumheder og al denne Mistanke er bleven Dem modbydelig. Er det ikke rigtigt, har jeg ikke forstaaet Deres Stemning? . . . Men paa denne Maade ruinerer De ikke alene Dem selv, men ogsaa Rasumichin, og det vilde dog være Skade; han er virkelig for god til det, det véd De jo selv. Hos Dem er det Sygdommen, men hos ham er det blot Retskaffenhed . . . men Deres Sygdom kunde smitte

ham... Jeg vil fortælle Dem noget, kæreste ven, naar De har beroliget Dem... men sæt Dem dog, bedste Ven, for Guds Skyld! Hvil Dem dog ud, De har jo ganske forandret Dem, sæt Dem dog ned!"

Raskolnikow satte sig; hans Kuldegærninger hørte op og Blodet steg ham pludseligt til Hovedet.

Med stor Forbavselse lyttede han opmærksomt til den tilsyneladende saa forskrækkede og for ham bekymrede Porphyrius Petrowitsch. Men han troede ikke det ringeste af, hvad han sagde, skønt han sporede en ejendommelig Tilbøjelighed til at tro ham.

De uventede Ord om Boligen havde frapperet ham stærkt, — hvad betyder nu alt dette, han véd altsaa ogsaa Besked om Boligen — tænkte han —, og dog fortæller han mig det selv!

„Ja, jeg kender ogsaa et ganske lignende Tilfælde i vor retslige Praksis, ogsaa et psykologisk, sygeligt Tilfælde," vedblev Porphyrius hastigt. „Her tog ogsaa En et Mord paa sig og bar sig frygtelig forvirret ad. Han fremstillede Fakta, fortalte Detaljer, — og hvad var det saa tilsidst? Han var blot delvis, og det ganske viljeløst, Aarsag til Mordet; men da han fik at vide, at han havde ydet Morderen Bistand, da blev han tungsindig, forvirret, saa Spøgelser, blev ganske forrykt og indbildte sig tilsidst selv, at han var Morderen! Lykkeligvis fandt Senatet dog tilsidst ud af Affæren; den Ulykkelige blev frikendt og stillet under Opsigt. Ak, ja, ja. Paa denne Maade, allerkæreste, kan man let faa en Nervefeber, naar man tillader sig slige Nerveophidselser som at ringe paa Klokker ved Nattetide og spørge efter Blod. Denne Psykologi har jeg i Praksis studeret til Bunds. Paa denne Maade forekommer det, at Mennesker pludselig faar Lyst til at springe ud af Vinduer eller styrte sig ned fra Kirke-

taarne, det er saadan en ejendommelig, forførerisk Følelse, aldeles som med Dørklokken... Syg er De, Rodion Romanowitsch, meget syg, og De har ikke givet nok Agt paa Deres Sygdom. De skulde tale med en erfaren Læge, men ikke med en saadan som Deres tykke Ven Sosimow. Deres Fantasi er ophidset! Alt dette er jo den rene Feberophidselse."

Det løb rundt for Raskolnikow.

„... Skulde han virkelig lyve." Denne Tanke foer ham gennem Hovedet. „Nej, det er umuligt, umuligt!"

Han stødte denne Tanke langt bort fra sig, da han allerede paa Forhaand følte, til hvilken Grad af Raseri og Forbitrelse den kunde lede ham; han følte, at Vreden truede med ganske at berøve ham hans Forstand.

„Det var ingen Feberophidselse, det var den reneste virkelige vaagne Tilstand!" raabte han og anstrængte alle sine Aandskræfter for at gennemskue Porphyrius's Spil. „Vaagen var jeg, vaagen!... hører De det!"

„Jeg forstaar det jo og hører! I Gaar sagde De jo det samme, og De betonede det endog saa udtrykkeligt. Alt, hvad De kan sige mig, begriber jeg jo fuldkommen godt! ... Men saa hør dog paa mig, Rodion Romanowitsch, hør dog paa denne eneste Indvending: Hvis De virkelig var en Forbryder, eller paa nogen Maade delagtig i denne fordømte Sag, — vilde De vel da udtrykkelig holde paa, at De havde gjort alt dette ikke i Feberophidselse, men med klar Forstand! Vilde De haardnakket holde paa det? — var det vel muligt, var det blot tænkeligt, sig mig det? Netop det modsatte var dog, efter min Mening, det naturligste. Thi hvis De paa nogen Maade følte Dem skyldig, saa

vilde De dog sikkert betone, at alt var sket „bare i Feberophidselse". Ikke sandt? Er det ikke rigtigt?"

I Spørgsmaalets Tone laa der noget listigt.

Raskolnikow foer tilbage for Porphyrius, der havde bøjet sig mod ham, og stirrede ham tavs og forvirret lige i Øjet.

„Saa er der igen dette med Rasumichin, angaaende det Spørgsmaal, om han i Gaar kom til mig af sig selv, eller om De havde foranlediget ham til det? Der havde De dog maattet lægge særligt Eftertryk paa, at det var hans egen frie Vilje, og lagt Skjul paa, at De foranledigede ham til det! Og alligevel skjulte De det ikke, men betonede endog særligt, at det skete paa Foranledning af Dem!"

Raskolnikow havde slet ikke betonet dette. Det løb ham koldt ned ad Ryggen.

„De lyver!" sagde han langsomt og sagte, Læberne var fortrukne til et sygeligt Smil, „De vil atter vise mig, at De gennemskuer hele mit Spil, at De véd alle mine Svar paa Forhaand," han følte selv, at han nu ikke vejede sine Ord tilstrækkeligt, „De vil blot skræmme mig ... eller le mig ud! ..."

Han stirrede endnu paa ham, men pludselig greb et ubeskriveligt Raseri ham atter.

„Alt dette er Løgn!" skreg han. „De véd selv godt, at en Forbryder gør bedst i ikke at skjule, hvad der ikke behøver at skjules. Jeg tror Dem ikke!"

„Altid kommer De med Udflugter," sagde Porphyrius, „det er jo ikke muligt at komme overens med Dem, det er en Slags Monomani, som har grebet Dem. Altsaa De har ingen Tillid til mig? Naa, jeg kan forsikre Dem alligevel, at De har begyndt at faa Tillid til mig, og at jeg vil bringe Dem saa vidt, at De skænker mig fuldstændig Tillid;

for jeg holder virkelig af Dem og ønsker Dem af Hjærtet alt godt."

Raskolnikows Læber sitrede.

„Ja, jeg ønsker Deres bedste, det gentager jeg," vedblev han og greb Raskolnikow venskabeligt ved Armen, „jeg siger Dem for fuldt Alvor — giv Agt paa Deres Sygdom. Især nu, da Deres Familie er kommen, tænk paa den. Det skulde være Deres Pligt at berolige og pleje dem, og i Stedet derfor skræmmer De dem ..."

„Hvad kommer det Dem ved? Hvad véd De om den Sag? Hvorfor interesserer De dem for det? De har mig altsaa under Opsigt og vil vise mig det?"

„Bedste Ven! Af Dem, af Dem selv har jeg jo hørt alt dette! De mærker slet ikke, at De i Deres Uro selv plaprer ud med alt, baade til mig og til andre. Ogsaa af Hr. Rasumichin hørte jeg i Gaar interessante Detaljer. Nej, De afbrød mig før, men jeg gentager, at De trods Deres Skarpsindighed har tabt det rigtige Blik for Tingene ved Deres mistænksomme Væsen. For Eksempel, for endnu en Gang at berøre det med Dørklokken — en saadan Skat, et saadant værdifuldt Faktum har jeg, Undersøgelsesdommeren, prisgivet for Dem! Og deri ser De slet ingen Ting? Naa, hvis jeg blot mistænkte Dem en ganske lille Smule, kunde jeg vel da handle saa loyalt? Jeg maatte dog tvertimod først dysse Deres Mistænksomhed i Søvn, slet ikke gøre Mine af, at jeg overhovedet kendte denne Faktum; burde meget mere have ledet Dem bort fra det, over paa den modsatte Side, og derpaa pludselig og uventet med dette Spørgsmaal sætte Dem Pistolen for Brystet: „Hvad behagede De, min Herre, at gøre i den Myrdedes Bolig Klokken ti eller henimod elleve om Natten? Hvorfor ringede De paa Dørklokken? Og hvorfor

spurgte De efter Blod? Og hvorfor opfordrede De Portnerne til at gaa til Politiet med Dem?" ... Saaledes havde jeg maattet handle, hvis jeg blot havde havt den mindste Mistanke til Dem. Jeg havde maattet anstille et formelt Forhør over Dem, foranstalte en Husundersøgelse, maaske endogsaa arrestere Dem! ... Deraf følger altsaa, at jeg ikke nærer nogen Mistanke mod Dem, siden jeg ikke handlede paa den Maade! Men De, De har tabt Deres klare Blik og ser Alting bagvendt, det gentager jeg."

Raskolnikow foer saa hæftig sammen, at Porphyrius tydelig kunde mærke det.

„Det er lutter Løgn!" raabte han, „jeg kender vel ikke Deres Hensigter, men jeg véd, at De lyver ... Før talte De ganske anderledes, det tager jeg ikke fejl i ... De lyver!"

„Jeg skulde lyve?" Porphyrius optog atter Striden og lod som om han blev hidsigere, men beholdt sit oprømte og spottende Udtryk og syntes heller ikke at bryde sig om den Mening, Raskolnikow maatte have om ham, „jeg skulde lyve? ... Naa, og hvordan handlede jeg saa mod Dem før — jeg, Undersøgelsesdommeren! — forelagde jeg Dem ikke Alting, og gav jeg Dem ikke alle Forsvarsmidler ihænde? Udleverede jeg Dem ikke hele denne Psykologi: Sygdommen, Feberen, Følelsen af Krænkelse, Melankolien, Politiet og saa videre? Hvad, ha, ha, ha! Og det skønt iøvrigt alle disse psykologiske Hjælpemidler, disse Undvigelser og Udflugter har meget lidet at betyde ved Forsvaret og desuden ogsaa har sine to Sider: Sygdom, Feber, Drømmebilleder, alt det er meget smukt — men hvoraf kommer det vel, at under hele Sygdommen og Feberen kommer bestandig kun de samme Forestillinger igen? Der kunde dog være andre? Ikke sandt? Ha, ha, ha!"

Raskolnikow saa paa ham stolt og med Foragt.

„Med et Ord," sagde han fast og lydt, idet han rejste sig og derved stødte Porphyrius lidt fra sig, „med et Ord, jeg vil vide, om De afgjort erklærer mig fri for al Mistanke eller ikke? Tal, Porphyrius Petrowitsch, tal tydeligt og afgørende — og det straks!"

„Ak, hvad det er for en Plage med Dem, en sand Plage!" raabte Porphyrius, men var ikke desto mindre helt munter og havde et fiffigt og slet ikke bekymret Udtryk. „Ja, hvorfor behøver De egenlig at vide det, hvorfor vil De vide saa meget? — man har jo endnu slet ikke generet Dem! De er jo aldeles som et Barn, der absolut vil lege med Ilden. Hvorfor er De da saa urolig? Hvorfor trænger De Dem saa paa, hvad er Grunden? . . . svar mig derpaa?

„Jeg gentager," raabte Raskolnikow, „at jeg ikke længer kan holde det ud!"

„Hvilket? Hvad kan De ikke holde ud? Uvisheden?" afbrød Porphyrius.

„Lad være at haane mig! . . . Jeg siger Dem, at jeg ikke finder mig deri . . . jeg vil ikke taale det! Hører De! Hører De!" raabte han og slog atter Næven i Bordet.

„Rolig, vær dog rolig! Folk kan jo høre det altsammen! Jeg advarer Dem alvorligt, vogt Dem, jeg spøger ikke!" sagde Porphyrius hviskende; men denne Gang var der i hans Ansigt ikke længer det forrige kvindelige, godmodige og ængstelige Udtryk; tværtimod, nu befalede han, strængt, med rynkede Øjenbryn og, ligesom med ét Slag, knusende alle Hemmeligheder og Tvetydigheder. Men det var kun et Øjeblik.

Den forbløffede Raskolnikow adlød besynderligt

nok atter Befalingen om at tale sagtere, skønt han var i det højeste Udbrud af Vrede.

„Jeg lader mig ikke længer pine", hviskede han ligesom før. Han begreb øjeblikkelig, trods Smærten og Hadet, som han følte ved det, at han ikke kunde unddrage sig denne Befaling, og dette satte ham endnu mere i Raseri. „Arrestér mig, undersøg mig, men iagttag de lovlige Former og leg ikke med mig! Understaa Dem ikke! . . ."

„Gør Dem dog ikke Bekymringer med de lovlige Former," afbrød Porphyrius ham spodsk, og det syntes at være ham en Glæde at gøre sig lystig over Raskolnikow, „nu har jeg jo kun saa ganske fortrolig indbudt Dem, Allerkæreste, saadan ganske venskabeligt! . . ."

„Jeg ønsker ikke Deres Venskab og spytter paa det! Hører De? Se her, nu tager jeg min Hue og gaar. Naa? hvad vil Du nu sige til det, hvis Du har til Hensigt at arrestere mig?"

Han tog Huen og gik til Døren.

„Men Overraskelsen! . . . vil De da ikke først se paa Overraskelsen?" sagde Porphyrius, idet han atter tog ham ved Armen og holdt ham tilbage ved Døren. Han begyndte synlig atter at blive lystigere og fnøgefuldere, saa Raskolnikow blev ganske ude af sig selv.

„Hvad for en Overraskelse? hvad taler De om?" spurgte han og blev pludselig staaende som fastnaglet.

„Overraskelsen sidder her hos mig bag den Dør, ha, ha, ha! Han pegede med Fingeren paa den lukkede Dør i Væggen, der førte ind til Embedsboligen. Jeg har lukket den inde, saa den ikke skal løbe bort fra mig."

„Hvad er det? hvor? hvad? . . ." Raskolni-

kow gik hen til Døren, forsøgte at aabne den, men den var lukket.

Den er lukket, og her er Nøglen," sagde Porphyrius.

Han viste ham Nøglen, som han tog ud af Lommen.

„Det er atter Løgn! brølede Raskolnikow, som ikke længer kunde beherske sig; Du lyver fordømte Nar!" og han styrtede sig ind paa Porphyrius, der veg tilbage, men ikke blev bange i mindste Maade.

„Jeg begriber nu alt!" skreg Raskolnikow. „Du lyver og driller mig, for at jeg skal forraade mig —"

„Mere kan man dog ikke forraade sig, allerbedste Rodion Romanytsch. De er jo aldeles ude af Dem selv. Skrig ikke saa højt ellers maa jeg kalde Folk til."

„Du lyver, ingen Ting vil ske! Kald bare paa dine Folk! Du vidste, at jeg var syg og vilde blot irre mig til Raseri, saa jeg skulde forraade mig, det var din Hensigt! Nej — hid med Kendsgærninger! Jeg forstaar nu al Ting! Du har ingen Kendsgærninger, men bare elendige, intetsigende Formodninger, Sametowsk Mistanke! Du kendte min Karakter, Du vilde bringe mig aldeles ud af Koncepterne og saa pludselig med Præster og Retsvidner gøre det af mig . . . Du venter paa dem? ikke sandt? Hvorfor venter Du endnu? Hid med dem!"

„Om hvad for Vidner taler De egentlig allerkæreste? Hvad dog Menneskene kan hitte paa! Den Maade man formelt bruger, er jo slet ikke saaledes De kender aldeles ikke Forretningsgangen, min kære . . . Formaliteterne kommer nok i sin Tid, vent

De bare . . ." mumlede Porphyrius og lyttede henne ved Døren.

Der syntes virkelig at høres en Støj ved Døren, i Sideværelset.

„Aha, de kommer!" raabte Raskolnikow, „Du har sendt Bud efter dem! . . . Du ventede paa dem og gjorde Regning paa dette . . . Ja, kom bare med dine Retsvidner, alt hvad Du vil . . bare hid med dem, jeg er beredt!"

Men nu indtraadte der en besynderlig Hændelse, noget i den sædvanlige Tingenes Gang saa uventet, at hverken Raskolnikow eller Porphyrius var fattet paa en saadan Løsning.

VI.

Senere, naar Raskolnikow mindedes dette Moment, fremstillede det sig saaledes for ham:

Den Støj, som hørtes bag Døren, blev pludselig stærkere, og Døren aabnede sig lidt.

„Hvad er der paafærde?" raabte Porphyrius ærgerlig, jeg har jo befalet . . ."

Der fulgte ikke noget Svar, men man kunde høre, at der bag Døren befandt sig flere Personer, som gjorde sig Umage for at puffe en bort.

„Hvad er der paa Færde?" gentog Porphyrius Petrowitsch hæftigt.

„De har bragt Arrestanten Nikolaj herop!" svarede en Stemme.

„Det behøves ikke! Bort med ham! Han skal vente! . . . hvorfor har de sluppet ham ind! Hvad

er det for en Uorden!" raabte Porphyrius og styrtede til Døren.

„Han har . . ." begyndte den samme Stemme, men standsede pludseligt.

Omtrent to Sekunder, ikke længere, varede Kampen; derpaa syntes det, som om en Person stødte en anden bort med Magt — straks derpaa traadte et meget blegt Menneske ind i Kabinettet.

Dette Menneskes Udseende var i høj Grad ejendommeligt. Han stirrede hen for sig og syntes ikke at se nogen. I hans Øjne lynede en fast Beslutning, en Dødbleghed, som om man førte ham til Retterstedet, bedækkede hans Ansigt. Hans blege Læber skælvede.

Han var endnu meget ung og klædt som en Arbejder, middelstor, mager, med kortklippet Haar og fine, men haarde Ansigtstræk.

Den, der uventet var bleven stødt bort, styrtede efter ham ind i Værelset, og det lykkedes ham at gribe ham ved Skulderen; det var en af Politieskorten; men Nikolaj rev sig atter løs fra ham.

I Døren trængte nogle nysgærrige sig frem, flere forsøgte endog at trænge sig ind i Værelset; alt dette varede kun faa Øjeblikke.

„Bort med ham, det er endnu for tidligt! Vent til man kalder Dig! . . . Hvorfor har De bragt ham ind nu?" brummede Porphyrius Petrowitsch yderst ærgerlig, aldeles som om man havde krydset hans Planer.

Men Nikolaj faldt pludselig ned paa Knæ.

„Hvad vil Du?" raabte Porphyrius forbavset.

„Jeg har gjort det! Jeg er Morderen!" lød det pludseligt fra Nikolajs Mund med næsten aandeløs, men dog temmelig lydelig Stemme.

Omtrent i ti Sekunder varede Tavsheden, det var, som om alle pludselig var forstenede; endog den

eskorterende Politifunktionær veg tilbage og vovede sig ikke atter frem til Nikolaj; han vendte tilbage til Døren og stod der ubevægelig.

„Hvad skal det betyde?“ raabte Porphyrius Petrowitsch, da han havde samlet sig efter sin Bedøvelse.

„Jeg er ... Morderen! ...“ gentog Nikolaj efter en liden Stund.

„Hvad? ... Du er? ... hvordan det? Hvem har Du dræbt?“

Porphyrius Petrowitsch havde øjensynlig tabt Selvbeherskelsen.

Efter en Stund sagde Nikolaj:

„Aljona Iwanowna og hendes Søster Elisabeth Iwanowna har jeg ... slaaet ihjel ... med Øksen. Jeg var greben af en pludselig Sindsforvirring“, tilføjede han og taug atter. Han laa endnu stedse paa Knæ.

Porphyrius stod der nogle Øjeblikke eftertænksomt, mandede sig imidlertid straks op og vinkede de ubudne Tilhørere bort. De forsvandt i et Nu, og Døren blev lukket.

Derpaa betragtede han Raskolnikow, som stod i Krogen og paa sin Side stirrede paa Nikolaj, vendte sig saa atter til Nikolaj, saa til Raskolnikow, derpaa atter til Nikolaj, og styrtede derpaa med en pludselig Beslutning løs paa den sidstnævnte.

„Hvordan kan det falde Dig ind at komme til mig med din sindsforvirrede Snak?“ skreg han rasende til ham. „Jeg har jo slet ikke spurgt Dig om det? ... sig nu, har Du virkelig dræbt hende?“

„Jeg er Morderen ... jeg aflægger Tilstaaelse“ sagde Nikolai.

„Aa Snak! ... Hvad dræbte Du hende med?“

„Med en Økse. Jeg havde den i Beredskab.“

„Saa sagte! Var Du alene?“

Nikolai forstod ikke Spørgsmaalet.

„Var Du alene om at slaa hende ihjel?"

„Ganske alene. Mit'ka er uskyldig og har slet ikke noget med det at gøre!"

„Du behøver ikke at skynde Dig med at drage Mit'ka ind i Samtalen. Naa, hvordan var det altsaa, hvordan forholder det sig med, at Du løb ned ad Trappen? Portnerne mødte Jer jo begge to?"

„Det var for at bortvende Mistanken ... at jeg ... løb af Sted med Mit'ka ..." svarede Nikolai flydende, ligesom om han havde forberedt sig paa Svaret.

„Naa, der har vi det!" raabte Porphyrius ærgerlig, „det er andres Ord han snakker efter!" mumlede han derpaa hen for sig og saa atter hen paa Raskolnikow.

Først nu samlede han sig atter og blev endog forlegen ...

„Rodion Romanowitsch, kæreste Ven, undskyld — dette kan ikke gaa an; kom ... det her er ikke noget for Dem ... jeg er selv ... ser De, hvad dette dog er for Overraskelser; kjære, kom."

Han tog ham ved Haanden og pegede mod Døren.

„Aha! Det lader til, at De ikke havde ventet dette?" sagde Raskolnikow, som naturligvis selv ikke forstod et Gran af, hvad der var sket, men dog havde faaet Tid til at samle sig.

„Heller ikke De, bedste Ven, havde vel ventet dette. Hvor Deres Haand skælver! ha, ha!"

„De skælver jo ogsaa, Porphyrius Petrowitsch."

„Jeg ogsaa? Det havde jeg ikke troet! ..."

De stod allerede ved Døren; Porphyrus ventede utaalmodig paa, at Raskolnikow skulde gaa.

„Men hvad bliver det til med Deres Over-

raskelse; vil De ikke først vise mig den?" sagde Raskolnikow spotsk.

„Tænderne klapprer jo endnu i Munden paa Dem, og alligevel begynder De igen! ha, ha! Hvad De dog er for et ironisk Menneske! Naa, paa Gensyn altsaa!"

„Forhaabentlig mener De — Farvel!"

„Om Gud vil!" mumlede Porphyrius med et surt Smil.

Da Raskolnikow gik gennem Kontoret, bemærkede han, at man saa opmærksomt efter ham.

I Forværelset opdagede han blandt en Flok Mennesker begge Portnerne, som han den Gang havde opfordret til at gaa til Politiet med ham. De stod og ventede.

Knap var han imidlertid ude paa Trappen, saa hørte han allerede Porphyrius Petrowitsch's Stemme bagved sig. Da han vendte sig om, bemærkede han, at han løb efter ham og var ganske stakaandet.

„Endnu et Ord, Rodion Romanowitsch; — hvad den Affære derinde o. s. v. betræffer — naa, om Gud vil! Men for at gøre de retslige Former Fyldest, maa jeg dog endnu ulejlige Dem — vi ses altsaa igen, ikke sandt?"

Og Porphyrius blev smilende staaende foran ham.

„Ikke sandt?" gentog han; det syntes, som om han havde til Hensigt endnu at sige noget — men der kom ikke mere.

„Og mig, Porphyrius Petrowitsch, maa De undskylde — jeg beder Dem — for dette her før . . jeg blev hidsig . . ." begyndte Raskolnikow, der nu var ganske fattet og havde det uimodstaaelige Ønske at gøre sig vigtig.

„Det siger intet!" afbrød Porphyrius ham i en næsten fornøjet Tone . . ." jeg selv var jo ogsaa

. . . har desværre en saa giftig Karakter, det gør mig ondt! Naa, vi ses altsaa igen . . . og hvis det er Guds Vilje, saa ses vi snart, ret snart! —"

„Og da vil vi først ret lære hinanden at kende," sagde Raskolnikow.

„Og da vil vi først ret lære hinanden at kende!" bekræftede Porphyrius Petrowitsch, og saa derved blinkende, meget alvorligt paa ham. „Nu gaar De altsaa til Gildet i Anledning af Navnedagen?"

„De mener til Begravelsen!"

„Ak ja! til Begravelsen. Vogt blot Deres Helbred, Deres Helbred fremfor alt!"

„Hvad skal jeg ønske Dem til Gengæld? Jeg ved det virkelig ikke!" sagde Raskolnikow, idet han begyndte at gaa nedad Trappen; han vendte sig imidlidlertid endnu en Gang om og sagde: „jeg vilde gærne ønske Dem „god Lykke", men, ser De, De har dog virkelig en altfor komisk Beskæftigelse."

„Hvorledes mener De?" Porphyrius spidsede straks Øren.

„Aa jo, se dog bare paa denne stakkels Mikolka, ham har De vist ogsaa pint og plaget saa længe, martret paa Deres psykologiske Maade, indtil han endelig har tilstaaet; De har vel Dag og Nat sagt til ham: „Du er Morderen, Du er Morderen . . ." og nu, da han har tilstaaet, vil De igen begynde at maltraktere ham. Nu kommer det igen til at hede: „Du lyver, Du er ikke Morderen, Du kan ikke være det, Du snakker efter andre!" — Er d e t ikke komisk?"

„Ha, ha, ha! Altsaa har De lagt Mærke til, at jeg før sagde, at han snakker efter andre?"

„Hvorfor skulde jeg ikke have lagt Mærke til det!"

„Ha, ha! det er aandrigt, meget aandrigt! Ingen Ting undgaar Dem da heller! De er et

meget fint, skarpsindigt Hoved! Just den komiske Side opfatter De .... ha, ha! Gogol, tror jeg havde ogsaa denne Gave i højeste Grad, ikke sandt?"

„Javel, Gogol."

„Ja, ja, Gogol ... Altsaa paa et behageligt Gensyn!"

„I lige Maade!"

Raskolnikov gik direkte hjem.

Han var dog til Slut bleven saa forvirret, at da han kom hjem og havde sat sig paa Sofaen, behøvede han mindst et Kvarter til at hvile sig ud og nogenlunde samle sine Tanker.

Paa Nikolaj vovede han endnu ikke at tænke! han følte, at han var stærkt rystet; at der var noget uforklarligt vidunderligt i Nikolajs Tilstaaelse, noget han endnu ikke kunde begribe. Men Tilstaaelsen var i al Fald en Kendsgærning.

Følgerne deraf stod ham straks klart: Løgnen maatte snart komme for Lysei, og da var Turen atter til ham.

Men han var dog i det mindste fri foreløbig og maatte benytte Tiden til at udrette noget for sig, thi Faren var uundgaaelig.

Men til hvilken Grad var Faren for Haanden? Situationen begyndte at klare sig.

Da han nu atter gennemgik Scenen med Porphyrius, kunde han ikke værge sig mod Følelsen af en gruelig Skræk.

Alle Porphyrius' Hensigter kendte han sikkert nok ikke endnu og kunde heller ikke endnu gennemskue hans Beregninger. Men en Del af Spillet laa allerede oplagt for ham, og ingen kunde naturligvis bedre end han bedømme, hvor frygteligt dette „Træk" i Porphyrius' Spil var for ham. Der manglede kun lidt i, at han havde forraadt sig.

Porphyrius, som kendte sin Modstanders Karakter og sygelige Tilstand, og straks rigtig havde grebet og benyttet den, handlede vel hensynsløst, men med sikkert Held.

Det lod sig ikke nægte, Raskolnikov havde allerede forud kompromitteret sig tilstrækkeligt, men til Kendsgærninger var det dog endnu ikke kommet.

Men nu var Spørgsmaalet: opfattede han ogsaa al Ting rigtigt, tog han ikke Fejl? Var der virkelig i Dag noget forberedt derhenne? Og hvilket? Paa hvilken Maade vilde de være skiltes ad i Dag, hvis ikke den uventede Katastrofe med Nikolaj var kommen?

Porphyrius havde næsten lagt Spillet op; det var vovet Spil, men han havde gjort det; og havde han haft mere at sige, var han nok kommen frem med det, mente Raskolnikow.

Men hvad var det for en „Overraskelse?" vilde han bare spænde hans Nysgærrighed med det? Havde det noget at betyde eller ikke? Kunde der derunder skjule sig noget, der saa ud som et Faktum, som en positiv Anklage? Maaske Manden fra i Gaar? Hvor mon han var? Og hvis Porphyrius overhovedet har noget positivt, saa er det i al Fald i Forbindelse med dette Menneske.

Han sad paa Sofaen, lod Hovedet hænge, støttede sig paa Knæerne og dækkede Ansigtet med begge Hænder.

Nerverne i hele hans Legeme skælvede endnu.

Endelig rejste han sig, tog Huen, betænkte sig og vendte sig mod Døren.

Han havde en Slags Forudfølelse af, at han i det mindste i Dag ikke behøvede at frygte noget. Det var en Art Glæde, der nu strømmede gennem hans Hjærte; han vilde skynde sig til Katerina Iwanowna; til Begravelsen kom han nu vistnok for sent

men til Gravøllet kunde han endnu komme, og der — skulde han træffe Sofia.

Han blev staaende, betænkte sig, og et smærteligt Smil lagde sig over hans Læber.

„I Dag, i Dag!" sagde han hen for sig, „ja endnu i Dag! Det maa være saadan —"

Han vilde lige til at aabne Døren, da den pludselig gik op af sig selv.

Han foer sammen og gik et Skridt tilbage. Døren aabnede sig langsomt og sagte, og foran ham stod en Skikkelse — Manden fra i Gaar.

Manden blev staaende paa Tærskelen, saa tavs paa Raskolnikow og traadte et Skridt nærmere.

Han saa aldeles ud som i Gaar, den samme Figur, den samme Klædedragt — kun i hans Ansigt var der indtraadt en stor Forandring; han saa nu meget bekymret ud og sukkede dybt.

Der manglede ikke meget i, at man kunde have antaget ham for en Kvinde.

„Hvad vil De?" spurgte Raskolnikow dødbleg.

Manden tav et Øjeblik og bukkede sig derpaa næsten ned til Gulvet for ham. Med sin højre Haands Pegefinger berørte han Gulvet.

„Hvad vil De?" raabte Raskolnikow.

„Tilgiv mig, jeg har taget fejl!" sagde han sagte.

„I hvad?"

„I onde Beskyldninger."

De saa paa hinanden.

„Jeg følte mig saa krænket. Da De den Gang kom — maaske var De ikke ganske ædru — og opfordrede Portnerne til at gaa til Politiet med Dem, og spurgte efter Blod, da krænkede det mig, at man lod Dem gaa og antog Dem for drukken. Det krænkede mig i den Grad, at jeg ikke kunde sove.

Og da jeg havde faaet Deres Adresse, saa kom jeg i Gaar herhen og spurgte . . ."

„Hvem kom herhen?" afbrød Raskolnikow ham, og det begyndte at blive taaget for hans Øjne.

„Jeg! — jeg har gjort Dem Uret."

„De er altsaa fra det Hus?"

„Ja, jeg stod der med de andre i Porten, det har De vel glemt? Vi har boet der længe, . . . vi er Bundtmager, tager imod Arbejde hjemme . . . og saa følte jeg mig saa krænket . . ."

Pludselig traadte Scenen fra i Forgaars i Porten Raskolnikow for Øje; han huskede, at der foruden Portnerne havde staaet andre Mennesker, ogsaa Kvinder. Han mindedes en Stemme, der havde foreslaaet at bringe ham til Politiet. Han kunde ikke huske den Persons Ansigt, som havde gjort dette Forslag, men han huskede, at han den Gang endogsaa havde vendt sig til ham og svaret ham.

Altsaa det var hele Resultatet af Gaarsdagens Skræk!

Den Tanke, at han for en saa intetsigende Aarsag næsten havde ladet sig fange, var ham frygtelig.

Altsaa, bortset fra Besigtigelsen af Boligen og Spørgsmaalet efter Blod, vidste dette Menneske slet ingen Ting. Som Følge deraf havde Porphyrius heller ingen faktiske Oplysninger med Undtagelse af Feberfantasierne, ingen Kendsgærninger Alt hvad han støttede sig til var denne Psykologi, som har sine „to positive Sider", men der var ikke en eneste Stump Bevismateriale forhaanden.

Hvis der altsaa ikke kom andre Fakta frem — og der maatte ikke komme nogen! — . . . hvad skulde man saa kunne gøre ham? Hvad skulde man kunne forsvare en Anholdelse med, hvis man satte

ham fast? Og det om Boligen, det havde Porphyrius først erfaret nu, netop nu, og han havde ingen Ting vidst om det før!

„Har De fortalt Porphyrius i Dag ... at jeg var derhenne?" raabte han truffen af en pludselig Idé.

„Hvad for en Porphyrius?"

„Undersøgelsesdommeren."

„Ja, jeg sagde ham det Portneren vilde ikke gaa derhen, og saa gik jeg."

„I Dag?"

Et Minut før De kom til ham. Jeg hørte hvorledes han plagede Dem?"

„Hvor? hvad? naar?"

„Der oppe i Undersøgelsesdommerens Værelse! Der sad jeg bag Væggen; jeg sad der hele Tiden."

„Naa saaledes? De var altsaa Overraskelsen? Hvorledes er det gaaet til? Fortæl!"

„Da jeg saa," begyndte Manden, „at Portnerne ikke agtede paa mine Ord, under Paaskud af, at det var for sent, og fordi de frygtede for at blive dragne til Ansvar, fordi de ikke var komne straks, saa krænkede det mig meget; jeg kunde ikke sove, og jeg begyndte at skaffe mig Oplysninger. Da jeg nu i Gaar havde snuset al Ting op, gik jeg derhen i Dag. Første Gang — var han ikke kommen. En Time senere — blev jeg ikke modtagen; tredie Gang — da modtog man mig endelig. Jeg begyndte altsaa at fortælle ham al Ting som det var; og da begyndte han at løbe op og ned i Værelset og slaa sig med Næven paa Brystet: I Røvere, sagde han, hvorledes er det at I har baaret Jer ad? Hvis jeg havde vidst alt det, saa skulde jeg ladet ham hente med Vagten!" Saa løb han ud, raabte paa nogen og talte hemmeligt med ham i Krogen; saa kom han

igen hen til mig, spurgte mig ud og skændte. Men jeg fortalte ham alt, sagde ham ogsaa, at De ikke havde turdet svare mig noget paa det, som jeg sagde Dem, og at De ikke havde kendt mig igen. Og da begyndte han atter at løbe op og ned og slog sig hele Tiden for Brystet og ærgrede sig og løb igen, og da De meldte Dem — befalede han, at jeg skulde skjule mig bag Væggen og sidde ganske stille, hvad jeg saa end fik at høre; maaske, sagde han kommer jeg til at spørge Dig om mere; han bragte mig saa en Stol og lukkede mig inde. Men da de kom med Nikolaj, saa førte han mig ud straks efter Dem og sagde, at han maaske vilde lade mig komme en Gang til for at forhøre mig —"

„Forhørte han Nikolaj, medens Du var der?

„Straks efter at han havde ført Dem ud, førte han ogsaa mig ud, og først da begyndte han at forhøre Nikolaj.

Manden bukkede sig atter og berørte Gulvet med Fingerspidsen.

„Tilgiv mig min Bagtalelse og Ondskab."

„Gud tilgive Dig!" svarede Raskolnikow, og da han havde sagt det, bukkede Manden sig atter, men kun til Bæltestedet, vendte sig langsomt og gik ud.

„Enhver Ting har sine to Sider, n u har alt sine to Sider," gentog Raskolnikow og gik, raskere end nogensinde ud af Værelset.

„Nu skal vi kæmpe med hinanden!" sagde han med en Haanlatter, idet han gik ned ad Trappen.

Paa sin Modløshed tænkte han nu kun med Foragt og Skam.

VII

Morgenen efter den for Lushin saa skæbnesvangre Forhandling med Dunetschka og Pulcheria Alexandrowna, havde virket adskilligt afkølende paa ham. Til sin store Misfornøjelse maatte han lidt efter lidt overtyde sig om, at det, som i Gaar endnu havde forekommet ham som en næsten fantastisk og tilsyneladende umulig Begivenhed, — en fuldendt Kendsgærning, der ikke længer stod til at ændre.

Den saarede Egenkærligheds Orm havde hele Natten naget paa hans Hjærte.

Saa snart han var staaet op, skyndte han sig hen til Spejlet for at overbevise sig om, hvor vidt Galden var løbet over hos ham. Men da han fik se sit hvide, velnærede Ansigt, beroligede han sig nogenlunde og kom til det Resultat, at han sikkert nok kunde finde sig en anden Brud, der maaske svarede endnu mere til hans Fordringer.

Men knap var denne Tanke opstaaet, saa blev den ham saa irriterende, at han spyttede energisk, hvad der fremkaldte et sarkastisk Smil hos hans Logiskammerat og unge Ven Andrej Ssemjonowitsch Lebesätnikow. Peter Petrowitsch bemærkede dette Smil og førte det ogsaa op paa sin unge Vens Konto.

Denne Konto var iøvrigt allerede belastet med adskilligt; han var rasende over sig selv og over den Dumhed, at han havde meddelt Andrej Ssemjonowitsch Resultaterne fra i Gaar Aftes.

Dette var allerede den anden Fejl, som han i sin Ophidselse i Gaar havde begaaet i Iver og overdreven Meddelsomhed.

Slag i Slag fulgte i Dag den ene Ubehage-

lighed efter den anden. Endog i Senatet havde han havt Uheld i et Procesanliggende.

Men især følte han sig opirret over Husværten, hos hvem han havde lejet Bolig for sit vordende Hjem, hvor han for egen Regning havde ladet reparere. Denne Mand, en rig tysk Haandværker, vilde ikke alene ikke gaa ind paa at annullere den nys afsluttede Kontrakt, skønt Lushin vilde aflevere Lejligheden i langt bedre Tilstand, end han havde modtaget den, men han krævede endog at faa hele den betingede Godtgørelse for Misligholdelse.

Det samme var Tilfældet hos Møbelhandleren, man vilde dèr ikke give ham en eneste Rubel tilbage af Haandpengene, skønt de købte Møbler endnu ikke havde forladt Lageret.

„Jeg kan da ikke gifte mig for Møblernes Skyld," sagde han og skar Tænder, men saa foer pludselig atter det dristige Haab ham gennem Hovedet: Skulde da virkelig alt være uundgaaelig tabt? Skulde man ikke endnu kunne gøre et Forsøg? Og Tanken paa Dunetschka gennemborede atter hans Hjærte med sød Vellyst.

Dette Øjeblik var kvalfuldt for ham, og havde der været nogen Mulighed for at myrde Raskolnikow blot med et Ønske, saa havde Peter Petrowitsch ikke betænkt sig et Øjeblik paa at udtale dette Ønske.

En Fejl var det ogsaa, at jeg slet ikke har givet dem nogen Penge, tænkte han og vendte hjem til Lebesätnikows Værelse, — hvor kunde jeg ogsaa falde paa at være saadan en Jøde? Hvad var det ogsaa for en Beregning? Jo, rigtig, jeg vilde holde dem i Nød og Elendighed, for at de skulde ære mig som deres Forsyn; men i Stedet for er det kommet ganske anderledes ... fy! Havde jeg bare givet dem saadan halvandet Tusind til Udstyr, til Foræringer, til al

Slags Krimskrams fra Knoop og „Engelske Magasin"*), saa havde Sagen staaet ganske anderledes og . . . været meget sikrere!

Da vilde de ikke saa let have opsagt mig. Den Slags Folk er saa ærgærrige, at de, naar Sagen gik overstyr, vilde give alt tilbage, baade Foræringer og Penge. Men at give tilbage vilde have faldet dem vanskeligt, ja, det vilde vel ogsaa have gjort dem ondt! Samvittigheden vilde have naget dem: Hvorledes kunde man vel i en, to, tre jage et Menneske, der hidtil havde vist sig saa gavmild og fintfølende, bort fra sig? Hm, der har jeg gjort en Buk!

Han skar atter Tænder og kaldte sig selv for et Asen — naturligvis uden at Nogen kunde høre det.

Han var kommen hjem dobbelt saa vred og opirret, som da han gik ud. Nu optog Forberedelserne til Gravøllet inde i Katerina Iwanownas Værelse hans Nysgærrighed en Smule. Han huskede, at han allerede i Gaar havde hørt noget om det; det forekom ham endogsaa, som om han ogsaa var bleven indbudt, men de Ubehageligheder, der optog ham selv, havde draget hans Opmærksomhed bort fra det.

Han skyndte sig nu at indhente Oplysninger hos Madam Lippewechsel, der, mens Katerina Iwanowna var paa Kirkegaarden, traf Anordningerne, og han erfarede, at der skulde finde et festligt Gravøl Sted.

Næsten alle Husets Lejere, selv de, som slet ikke havde kendt den Afdøde, var indbudne; endog Lebesjätnikow, skønt han laa i Uvenskab med Katerina Iwanowna; men han selv, Peter Petrowitsch, var ikke alene indbuden, men ventedes længselsfuldt som den vigtigste og mest ansete Gæst.

---

*) Store Luksusbutikker i Petersborg.

Selv Amalie Iwanowna var bleven indbudt med den største Høflighed, trods den mellem hende og Enken fremdeles herskende Tvedragt, og hun havde derfor ogsaa nu overtaget Anordningerne og hele Bryderiet. Hun følte en vis Tilfredshed derved og var stolt af sin Stads, som hun ved denne Lejlighed bar tilskue.

Synet af disse Forberedelser og de modtagne Meddelelser bragte Peter Petrowitsch paa en ganske ejendommelig Tanke, og han gik ind i Lebesätnikows Værelse. Han havde nemlig erfaret, at ogsaa Raskolnikov befandt sig blandt de Indbudne.

Andrej Ssemjonowitsch var tilfældigvis hjemme hele Morgenen.

Det var ejendommelige, skønt ganske naturlige Forhold, hvori Lushin stod til denne Herre. Peter Petrowitsch hadede og foragtede ham nemlig umaadeligt, skønt han ogsaa til en vis Grad var bange for ham og havde været dette næsten lige siden Dagen for hans Ankomst.

Det var ikke alene Sparsommelighedshensyn — skønt disse udgjorde Hovedsagen — der havde foranlediget ham til at indlogere sig hos ham, men der var endnu en anden Aarsag, der havde bevæget ham til det.

Allerede i Provinsen havde han hørt, at hans forrige Myndling Andrej Ssemjonowitsch var en af de ledende blandt de nye Progressister (Fremskridtsmænd), og at han endog spillede en betydelig Rolle i visse hemmelige og interesserede Kredse. Dette havde frapperet Peter Petrowitsch. Disse magthavende, alvidende, alt foragtende og alt demaskerende Kredse havde forlængst indgydt Peter Petrowitsch en hemmelighedsfuld, skønt ubestemt Frygt.

I Provinsen kunde han ikke en Gang tilnærmelsesvis gøre sig et Begreb om, hvad det egenlig

var før noget. Han havde vel, som saa mange andre, hørt, at der i Petersborg gaves Fremskridtsmænd, Nihilister, Afslørere o. s. v., men han havde indtil det absurde forstørret og forvrænget Betydningen og Meningen af disse Betegnelser. Men mer end alt andet frygtede han Afsløringerne, og dette var Grunden til hans stadige store Uro, især i Betragtning af, at han nu agtede at forlægge sin Virksomhed til Petersborg.

For nogle Aar siden, da han begyndte sin Karrière i Provinsen, havde han havt Lejlighed til at iagttage to Tilfælde af Afsløringer af den værste Art, for hvilke to betydelige provinsielle Størrelser, hvem han i sin Tid han i sin Tid havde paatrængt sig og havde protegeret ham, var faldne som Ofre. Det ene Tilfælde endte med en stor Skandale for Vedkommende, og det andet havde endnu slemmere Følger.

Derfor havde Peter Petrowitsch foresat sig strals efter sin Ankomst til Petersborg øjeblikkelig at udforske, hvorledes det forholdt sig hermed, for, hvis det var nødvendigt, at træffe Forholdsregler i rette Tid og for at kunne indsmigre sig hos „vor yngre Generation".

Hertil havde han særlig gjort Regning paa Andrej Ssemjonowitsch, og bl. a. var det allerede lykkedes ham under sit Besøg hos Raskolnikow lejlighedsvis at rive en Del hurtig udenadlærte Fraser af sig.

Naturligvis varede det ikke længe, før han i Andrej Ssemjonowitsch havde havde gennemskuet et meget sædvanligt og temmelig enfoldigt Menneske. Men dette havde alligevel ikke gjort ham sikrere og mere selvbevidst. Og selv om han havde kunnet overbevise sig om, at alle Progressister var lige saa

store Narre som denne, saa vilde hans Frygt dog ikke være aleven formindsket.

Disse Idéer og Systemer, som Andrej Ssemjonowitsch straks havde rystet ud over ham, interesserede ham egenlig slet ikke; han havde blot det ene Maal for Øje: hvorledes og hvad var her egenlig passeret — dette maatte han fremfor alt se at finde ud af.

Har disse Folk virkelig Indflydelse, eller har de ikke? Vilde man drage ham frem for Offenligheden, hvis han gjorde det eller det, eller ikke? Og hvis man kunde frygte for Afsløringer, galdt det om at vide, hvad for Ting der nu fortrinsvis blev draget frem for Offenligheden.

Men dette var ikke alt. Var det ikke muligt, hvis disse Afsløvere virkelig skulde være mægtige, at snige sig ind hos dem selv og saa trække dem selv ved Næsen? Kunde man ikke for Eksempel indrette det saaledes, at man endogsaa gennem disse Folk blev befordret i sin Karrière?

Med ét Ord, der var hundrede Spørgsmaal at løse.

Denne Andrej Ssemjonowitsch var et saft- og kraftløst Menneske, skrofuløs, liden af Vækst, en underordnet Embedsmand, latterlig blond og med kotelet-whiskers, som han var meget stolt af. Han havde næsten bestandig daarlige Øjne.

Hans Hjærte var godt, men hans Tale meget selvbevidst, stundom endog udfordrende — i Betragtning af hans Figur blev dette naturligvis altid latterligt.

Hos Amalia Iwanowna regnedes han til de bedste Lejeboere, thi han drak ikke og betalte punktligt; men Resultatet af det Hele var dog — at Andrej Ssemjonowitsch virkelig var temmelig enfoldig.

Skøndt Lebesätnikow var godmodig, havde han dog allerede begyndt at finde sin Kontubernal og forhenværende Formynder uudholdelig. Dette var kommet af sig selv og gensidigt.

Trods sin Enfoldighed havde dog Andrej Sjemjonowitsch snart mærket, at Peter Petrowitsch løj for ham og i Hemmelighed foragtede ham, og at han ikke holdt ham for en af de „Ægte".

Han havde prøvet paa at udvikle Fourniers System og Darwins Teori for ham, men mærkede, at Peter Petrowitsch stadig mer og mer sarkastisk hørte paa ham — i den sidste Tid begyndte denne endog at skælde ham ud.

Lushin havde paa sin Side nemlig instinktmæssigt følt, at Lebesätnikow ikke blot var et ubetydeligt og enfoldigt Menneskebarn, men sandsynligvis endog en Pralhans; at han i sin egen Kreds ikke havde den ringeste Indflydelse, og at han havde al sin Visdom blot paa tredje Haand; ydermere, at han slet ikke lod til at forstaa sin Forretning, Propagandaen, da han vedvarende indviklede sig i Modsigelser.

Ved denne Lejlighed maa vi endnu bemærke, at Peter Petrowitsch, især i Begyndelsen, ret gærne og uden Modsigelse lod sig paadigte de besynderligste Egenskaber, saaledes for Eksempel, at han ved Oprettelsen af en vordende Kommune etsteds i Nærheden af Høtorvet vilde medvirke paa det kraftigste; eller for Eksempel, at han ikke vilde forhindre, at Dunetschka allerede i den første Maaned af sit Ægteskab fandt for godt at lægge sig en Elsker til; eller at han ikke vilde lade sine Børn døbe og andet i denne Genre.

Peter Petrowitsch lod sig i Tavshed alt dette gefalde, lod sig endog rose for det — han var overordenlig modtagelig for enhver Ros.

Peter Petrowitsch, som denne Morgen havde vekslet nogle 5 pCts. Statspapirer, sad ved Bordet og talte sine Banknoter. Andrej Ssemjonowitsch, som næsten aldrig havde Penge, gik op og ned og lod som om han med ligegyldig Foragt saa ned paa disse Banknoter.

Peter Petrowitsch antog det rigtignok ikke for muligt, at han kunde betragte saa mange Penge med Ligegyldighed; Andrej Ssemjanowitsch derimod tænkte atter med Bitterhed, at Peter Petrowitsch kunde have en saa daarlig Mening om ham, ja endogsaa glæde sig over at drille og tirre sin unge Ven med de udbredte Banknoter, idet han dermed gav ham at forstaa, hvor intetsigende han var, og hvilken Forskæl der her gjorde sig gældende.

Lebesätnikow traf denne Gang Lushin i en endnu mere ophidset og uopmærksom Tilstand end nogensinde før, skønt han havde gjort et Forsøg paa at forklare ham sit Yndlingsthema, Grundlæggelsen af en Kommune paa nye Principer. De korte Indvendinger og Bemærkninger, han henkastede, mens han talte sine Penge, aandede aabenbar og tilsigtet fræk Spot.

Men den „humane" Andrej Ssemjonawitsch undskyldte Lushins Stemning med Indtrykkene fra Gaarsdagen, Brudet med Dunetschka, og han brændte af Begærlighed efter at berøre dette Thema; han havde indstuderet nogle progressistiske og agitatoriske Talemaader for dermed at trøste sin ærede Ven og i al Fald sørge for hans videre Udvikling.

„Hvad er det for et Gravøl, der finder Sted hos hende . . . hende Enken? . . ." spurgte pludselig Peter Petrowitsch og afbrød Andrej Ssemjonowitsch ved det interessanteste Sted i hans Tankegang.

„Som om De ikke vidste det! Jeg berørte jo

anerede i Gaar dette Thema og forklarede Dem alle disse Skikke . . . De er forøvrigt ogsaa indbudt, som jeg hører. De talte jo i Gaar med hende?"

„Jeg kunde umuligt tro, at denne naragtige Tiggerske vilde bruge alle de Penge, hun fik af den anden Nar, Raskolnikow, til dette Gravøl. Da jeg gik forbi for et Øjeblik siden, undrede jeg mig over disse Forberedelser, Vinflasker, Indbydelser og Fanden ved, hvad det altsammen var," vedblev Peter Petrowitsch, der med Vilje ledede Samtalen ind paa dette Æmne. De siger, at jeg ogsaa er indbuden? Det kan jeg ikke huske! Jeg gaar slet ikke derhen, hvad skulde jeg ogsaa der! Jeg talte nok i Gaar et Par Ord i Forbigaaende med hende om Muligheden af, at hun som Enke efter en Embedsmand maaske kunde faa en Understøttelse en Gang for alle. Er det maaske derfor hun indbyder mig, ha, ha!"

„Jeg agter heller ikke at gaa derhen," sagde Lebesätnikow.

„Det vilde vist ogsaa se nydeligt ud, efter at De egenhændigt har gennempryglet hende! Det er da begribeligt, at De skammer Dem for at gaa derhen, ha, ha, ha!"

„Jeg pryglet? Hvem?" Lebesätnikow foer op og blev blussende rød i Ansigtet.

„De har pryglet Katerina Jwanowna omtrent for en Maaned siden! Jeg hørte noget om det i Gaar . . . . Der har vi disse ædle Grundsætninger . . . Det hører vel ogsaa med til Kvindesagen? ha, ha, ha!"

„Det er Løgn og Bagtalelse!" udbrød Lebesätnikow, som altid havde frygtet for, at dette Anliggende skulde blive nævnt. „Det forholdt sig ganske anderledes . . . det er blevet urigtigt fremstillet for Dem, det er noget Snak! Jeg forsvarede mig bare den Gang. Hun kastede sig over mig med

sine Kløer . . . rev næsten hele Bakkenbarten af mig . . . Jeg synes dog, det maa være enhver tilladt at forsvare sig? For Resten finder jeg mig ikke i Haandgribeligheder af nogen . . . og det af Princip. For det vilde jo være Despotisme. Havde jeg maaske skullet staa rolig og taale alt? Kort og godt, jeg stødte hende bare fra mig."

„Ja, ha, ha!" lo Lushin ondskabsfuldt.

„Jeg véd det nok, at De bare stikler, fordi De selv er ærgerlig. Det er lutter Løgn og Vrøvl og har ingen Ting med Kvindesagen at gøre! Det er en Misforstaaelse; jeg troede desuden, at naar det nu engang skal være en Grundsætning, at Kvinder og Mænd er hinanden lige, endog med Hensyn til fysisk Styrke — hvad man ogsaa har paastaaet —, saa maa der ogsaa raade Lighed i dette. Naturligvis har jeg bagefter overtænkt, at et saadant Spørgsmaal overhovedet ikke kan eksistere, thi Prygl bør slet ikke finde Sted; saadanne Tilfælde vil forøvrigt under Samfundets vordende Organisation være utænkelige . . . og at det vilde være besynderligt at diskutere om en Ligeberettigelse i Prygl. Saa dum er jeg ikke . . . skønt Prygl endnu eksisterer . . . det vil sige, at Prygl for Fremtiden ikke vil findes, men endnu for Tiden eksisterer . . . fy for Fanden! Man bliver ganske konfus ved at omgaas Dem. Det er ikke derfor, jeg ikke gaar til dette Gravøl, ikke for denne Affæres Skyld. Af Princip gaar jeg ikke derhen, for ikke at have nogen Del i den stygge Skik, det er Sagen! Man kunde for Resten gaa derhen for at gøre sig lystig over det . . . skade blot, at der ikke kommer nogen Præster, eller vilde jeg bestemt gaa derhen."

„Det vil sige saa meget som at De vil modtage Mad og Drikke og saa bagefter gøre Nar

af dem, som har indbudt Dem. Det er vel Meningen?"

„Aldeles ikke — jeg vil kun protestere; jeg har derved et nyttigt Maal for Øje, jeg kan yde Propagangaen en umiddelbar Tjeneste. Enhver er forpligtet til at oplyse om og virke for sine Ideer, og jo skarpere desto bedre. Jeg kan frafalde en Mening, men der vil dog blive et Frø tilbage, et Frø, hvoraf der vil fremstaa en Kendsgærning. Er der da noget fornærmende i det? Selv om de ogsaa i Begyndelsen skulde føle sig fornærmede, saa vil de dog senere indse, at jeg har været dem nyttig. Det var jo lige saa den Gang med Terebjewa, som nu er gaaet over til Kommunen, da hun havde forladt sin Familie og — prisgivet sig; hun skrev til Forældrene, at hun ikke længer havde Lyst til at bøje sig under Samfundets Fordomme, og at hun stod i Begreb med at indgaa et „polsk" Ægteskab. — Man talte om, at dette var en for grov Handlemaade mod Forældrene, man maatte gaa mildere frem og fortælle dem det paa en skaansommere Maade. Efter min Mening er dette noget Vrøvl, og Mildhed er her slet ikke paa sin Plads, tværtimod, der maa protesteres skarpt. Hun, Warentz, gjorde det radikalere. Efter at hun i syv Aar havde været gift, lod hun Mand og to Børn i Stikken og skrev kort og tydeligt til ham: „Jeg er kommen til den Erkendelse, at jeg ikke kan være lykkelig med Dem. Jeg vil aldrig tilgive Dem, at De har skjult for mig, at der findes en anden Samfundsordning, Kommunen. Jeg fik det først for nylig at vide af en højhjærtet Mand, til hvem jeg ogsaa har hengivet mig, og med hvem jeg agter at grunde en Kommune. Jeg siger Dem det lige ud, thi jeg anser det for æreløst at bedrage Dem. De har Deres fulde Frihed til at gøre og lade, som De vil.

Men haab ikke paa, at De atter kan omvende mig, det er nu for sent. Jeg ønsker Dem Held og Lykke!" Saaledes maa slige Breve skrives!"

„Denne Terebjewa, det er vel hende, om hvem det hedder, at hun allerede befinder sig i det tredie „polske" Ægteskab?"

„Nej, kun i det andet, om man betragter det rigtigt; men om det ogsaa var det fjerde, ja det femtende, hvad gør saa det? Har jeg nogensinde beklaget at have mistet Fader og Moder, saa er det særligt nu. Hvor ofte har jeg ikke sværmet for, hvordan jeg, hvis de endnu levede, ved min Protest skulde klargøre dem mit Standpunkt. Med Vilje skulde jeg have søgt Lejlighed til det. Jeg skulde nok have vist dem det og sat dem i Forbavselse! Det er virkelig Skade, at jeg ingen Forældre har!"

„Som De kunde sætte i Forbavselse? Ha, ha! Naa, lad De blot det være," afbrød Peter Petrowitsch ham, „sig mig heller: De kender vel Datteren til den Afdøde, denne lille, uanselige Pige! Er det virkelig den rene Sandhed, som man siger om hende?"

„Naa, og hvad gør saa det? Efter min Mening, det vil sige efter mine personlige Anskuelser, er dette den egenlige, normale Tilstand hos alle Kvinder. Under den nuværende Samfundsorden er denne Tilstand visselig ikke ganske normal, thi den er fremtvungen, men i Fremtiden vil den blive normal, det vil sige fri. Ja, selv nu havde hun en Ret til det: — hun led Nød, og det var hendes Hjælpefond, saa at sige hendes Kapital, som hun fuldkommen frit kunde raade over. Naturligvis, i det vordende Samfund behøves der ingen „Fonds" mere; men hendes Rolle vil der faa en anden Betydning, blive ordnet efter fornuftige Grundsætninger. Men hvad Sofia Ssemjonowna personlig

angaar, saa anser jeg hendes Handlemaade som en energisk og personificeret Protest mod Samfundsordenen og skænker hende derfor min dybeste Agtelse, ja, naar jeg ser paa hende, saa glæder jeg mig over hende."

„Og man har fortalt mig, at det just var Dem, som fortrængte hende fra denne Bolig!"

Lebesätnikow blev nu ligefrem vild.

„Det er atter en skammelig Bagvaskelse!" brølede han. „Det gik paa ingen Maade saadan til, aldeles ikke! Alt det løj Katerina Iwanowna den Gang sammen, fordi hun ikke forstod noget af det! Jeg tænkte slet ikke paa at gøre mig fidél for Sofia Ssemnonowna. Jeg uddannede ganske simpelt hendes Aand, aldeles uegennyttigt; jeg bestræbte mig for at vække Protesten i hende... Mig var det blot om Protesten at gøre, men Sofia Ssemjonowna kunde alligevel ikke længer blevet i denne Bolig."

„Havde man maaske opfordret hende til at træde ind i Kommunen?"

„De spotter nu altid, og Deres Spot er just ikke altid meget vellykket! Tillad, at jeg siger Dem det. De begriber ingen Ting af det! I Kommunen gives der ingen saadanne Roller. Kommunen bliver netop grundet, for at der ikke længer skal gives saadanne. I Kommunen taber denne Rolle sin hele nuværende Ejendommelighed; hvad der her er taabeligt, bliver dèr til Visdom; hvad der her under de nuværende Omstændigheder er unaturligt, det bliver dèr ganske naturligt. Alt afhænger af Omgivelsen og af Samfundstilstanden. Samfundsordningen er alt, Mennesket selv er intet! Med Sofia Ssemjonowna er jeg ogsaa nu i den bedste Forstaaelse; hun har aldrig holdt mig for sin Fjende eller Fornærmer. Ja, jeg hværver hende nu for Kommunen, men paa et ganske andet Grundlag. Er der noget latterligt

ved det? Vi vil grunde vor egen Kommune, en ganske særlig, som hviler paa meget bredere Grundlag end de tidligere. Vi er vidt fremskredne i vore Anskuelser. Vi kritiserer meget mere end før. Hvis Dobroljubow*) nu kunde stige op af Graven, vilde jeg endog polemisere mod ham. Men Belinskij**) vilde jeg bore aldeles i Sænk. Imidlertid vedbliver jeg at „uddanne“ Sofia Ssemjonownas Evner. Hun er en fortræffelig, prægtig Natur!“

„Naa, og De benytter naturligvis denne prægtige Natur, hvad? ha, ha?“

„Nej, nej! . . . Tværtimod!“

„Ha, ha, ha! „Tværtimod!“ Det er et vellykket Udtryk!“

„Ja, De kan tro mig paa mit Ord. Af hvad Grund skulde jeg da skjule det for Dem. Sig det selv? Det forekommer mig selv ganske mærkværdigt, at hun ligeoverfor mig er saa frygtsom, saa kysk og saa bly.“

„Og De, naturligvis, De „uddanner“ hende... ha, ha, ha, — „De beviser, at al denne Blyhed er — Taabelighed?“

„Aldeles ikke. Aa, hvor De opfatter det Ord „uddanne“ raat, ja — undskyld Udtrykket — endog dumt! De kan slet ingen Ting begribe! Aa, Gud, hvor hun endnu er . . . uudviklet! Vi kæmper for Kvindens Frihed, men De har ganske andet i Sinde . . Uden at indlade mig paa Spørgsmaalet om Kyskhed og Kvindedyd — Begreber, som i og for sig er unyttige og endogsaa hører til Fordommene — giver jeg hende dog fuldstændig Ret, naar hun lige-

*) En anset russisk Krittiker og Fremskridtsmand fra Tredserne.

**) Grundlægger af den nyere russiske Kritik og anset Journalist fra Fyrrerne.

overfor mig er kyſk, thi det afhænger ganſke af hendes Vilje, hun er fuldſtændig i ſin Ret. Naturligvis, hvis hun ſelv ſagde til mig: „Jeg holder af Dig“, vilde jeg betragte det ſom en gunſtig Chance for mig, thi jeg ſynes meget godt om Pigen; men nu opfører ingen ſig høfligere og artigere mod hende end jeg, ingen agter hendes Værdighed mere end jeg . . . jeg venter og haaber — det er alt!“

„Giv hende heller et Par Skilling! Jeg tør vædde paa, at det har De endnu ikke tænkt paa!“

„Men De forſtaar da ſlet ingen Ting, det maa jeg gentage! Pigens Stilling er ganſke viſt ogſaa derefter, men her gælder det et andet Spørgsmaal, et ganſke andet Spørgsmaal. De foragter hende ganſke ſimpelthen. De ſer et Faktum, ſom De i Følge en forældet Fordom betragter ſom foragteligt, og derfor nægter De et menneſkeligt Væſen humant Henſyn. De véd ikke, hvad det er for en Natur! Jeg ærgrer mig kun over, at hun i den ſidſte Tid næſten ganſke har holdt op at læſe og ikke mere modtager Bøger af mig. Før hentede hun ofte en og anden. Skade, at hun med al ſin Energi og Evne til at proteſtere — hvad hun jo allerede har beviſt — har for liden Selvſtændighed og Uafhængighed til at frigøre ſig helt fra mange Fordomme og . . . Dumheder, ſkønt hun ganſke udmærket godt forſtaar adſkillige Spørgsmaal. Saaledes for Eksempel begreb hun meget godt Spørgsmaalet om Haandkys, det vil ſige, at Manden fornærmer Kvinden, naar han kysſer hendes Haand, fordi derved Lighedens Lov krænkes. Dette Spørgsmaal blev hos os nylig debatteret, og jeg meddelte hende det ſtraks. Beretningen om Arbejderasſociationen i Frankrig hørte hun ogſaa meget opmærkſomt paa. Nu er jeg i Færd med at forklare hende Spørgsmaalet om fri

Indtræden i Værelserne, som det vil finde Sted under den nye Samfundsorden."

„Hvad skal nu det betyde?"

„I den sidste Tid er det Spørgsmaal blevet debatteret, om vel ethvert Medlem af Kommunen har Ret til naar som helst at træde ind i et andet Medlems, Mands eller Kvindes, Værelse... og det blev vedtaget, at ethvert Medlem har denne Ret..."

„Naa, men om nu han eller hun just i dette Øjeblik havde en nødvendig Forretning for? Ha, ha!"

Andrej Ssemjonowitsch blev ærgerlig.

„De kommer altid med disse fordømte „Forretninger"!" raabte han fjendtligt; „fy, hvor jeg ærgrer mig og er rasende over, at jeg den Gang, da jeg forklarede Dem Systemet, saa utidigt nævnte disse Forretninger! Gid Fanden havde det! Det er altid Anstødsstenen for Folk som Dem, der uden at forstaa den sande Betydning, bare ler ad det! Og De lader, som om De havde den største Ret til det, som om De havde Aarsag til at være stolt over det! fy! — Jeg har altid paastaaet, at man ikke skal forklare dette Spørgsmaal for nye Folk, før de allerede er overbevist om det hele System, naar Mennesket allerede er udviklet og paa den rette Vej. Ja, sig mig dog, om jeg maa bede, hvad finder De da for særligt nedværdigende og foragteligt — lad os sige i at rense en Møgkule? Jeg skulde være den første til at rense en hvilken som helst Møgkule! Dertil behøver man ikke en Gang Selvovervindelse! Det er ganske simpelt — et Arbejde; en ædel, for det menneskelige Samfund nyttig Virksomhed, der ikke behøver at staa tilbage for nogen anden Virksomhed, og som staar højere end en hvilken som helst Rafaels eller Puschkins Virksomhed, fordi den er nyttigere."

„Og noblere — fremfor alt noblere... Ha, ha, ha!"

„Hvad mener De med det, noblere? Jeg forstaar ikke saadanne Udtryk, naar de maa henføres til Ytringerne af menneskelig Virksomhed. „Noblere, højmodigere" — alt det er Vrøvl, forældede Ord fuld af Fordomme, som jeg bryder mig fejl om! Alt, hvad der er nyttigt for Menneskeheden, er ogsaa nobelt. Jeg forstaar blot det ene: nyttigt! — Fnis De bare saa meget De vil, det forholder sig dog saaledes!"

Peter Petrowitsch lo højt.

Han var færdig med at tælle sine Penge og gemte dem. En Del af dem blev for Resten liggende paa Bordet.

Dette „Spørgsmaal om Møgkulerne" havde, trods sin Tarvelighed, allerede oftere givet Anledning til Strid og Tvist mellem de to. Denne Gang havde Lushin lagt an paa at gøre Lebejätnikow rasende.

„Det er Deres Uheld i Gaar, som bevirker, at De nu er saa ondskabsfuld," udbrød pludselig Lebejätnikow; trods sin „Uafhængighed" og trods sine „Protester" vovede han ikke rigtig at opponere mod Peter Petrowitsch; han havde ogsaa fra Ungdommen af en vis Respekt for ham, som han ikke kunde sige sig fri for.

„Sig mig heller," afbrød Peter Petrowitsch ham overmodig og haanlig, „om De kan . . . eller endnu bedre, — om De virkelig staar paa en saa fortrolig Fod med ovennævnte Person, at De tør vove at bede hende komme herhen; nu straks, bare for et Minut og i dette Værelse. Det lader til, at de allesammen nu er komne tilbage fra Kirkegaarden ...man hører Fodtrinene derude...Jeg vilde gerne se hende, denne Person."

„Hvorfor det?" spurgte Lebesätnikow forundret.

„Hvorfor?...fordi jeg ønsker det! I Dag eller i Morgen flytter jeg herfra og vilde derfor meddele hende noget ... For Resten kan De gerne være tilstede, medens jeg gør hende denne Meddelelse. Det ser jeg endogsaa helst, De kunde ellers tænke, Gud véd hvad."

„Slet Ingenting vilde jeg tænke . . . har De noget at sige hende, saa er ingen Ting lettere end at kalde hende ud. Jeg skal gaa straks; vær De vis paa, at jeg ikke skal være Dem i Vejen."

Lebesätnikow kom virkelig fem Minuter efter tilbage med Sofia.

Denne var meget forundret og, som sædvanlig, tilbageholden. Hun var altid ængstelig overfor nye Personer, nye Bekendtskaber, og havde allerede været det fra Barndommen af, men nu betydeligt mere ...

Peter Petrowitsch modtog hende venligt og høfligt, for Resten med et let Anstrøg af jovial Familiaritet, der iøvrigt efter hans Mening var tilladt en saa agtbar og solid Mand som ham lige over for en saadan ung og i visse Henseender „interessant" Person. Han skyndte sig at indgyde hende Mod og lod hende tage Plads ved Bordet lige over for sig.

Sofia satte sig ned, saa sig om, — betragtede afvekslende Lebesätnikow og Pengene, som laa paa Bordet, og saa atter paa Peter Petrowitsch, fra hvem hun derefter ikke vendte Blikket bort.

Lebesätnikow var i Begreb med at gaa ud, men Peter Petrowitsch holdt ham tilbage ved Døren.

„Er Raskolnikow der?" sagde han hviskende.

„Raskolnikow? Ja, han er der; hvorfor det?

Han kom lige nu, jeg saa det . . . hvad er der med ham?"

„Naa, saa vil jeg udtrykkelig bede Dem at blive her og ikke lade mig være alene med denne . . . Dame. Det er en Bagatel, men man kan gøre, Gud véd hvad, ud af det. Jeg vil ikke gerne have at Raskolnikow skulde fortælle noget derhenne . . . Forstaar De, hvad jeg mener?"

„Aa, jeg forstaar alt!" sagde Lebesätnikow. „Ja, De har Ret . . . men efter min Mening gaar Deres Ængstelighed dog for vidt . . . Og dog, De har alligevel Ret. Ønsker De det altsaa, saa bliver jeg; jeg stiller mig med Vinduet og skal ikke forstyrre . . ."

Peter Petrowitsch satte sig lige over for Sofia ved Bordet, saa opmærksomt paa hende og antog pludselig en overordenlig solid, endog noget stræng Mine, som om han vilde sige: „Det er helst ikke værd, at Du tænker noget, min Frøken." Sofia blev ganske forlegen.

„For det første anmoder jeg Dem, Sofia Ssemjonowna, om at undskylde mig hos Deres ærede Moder . . . Ikke sandt Katerina Iwanowna er Dem jo i Moders Sted?" begyndte Peter Petrowitsch venligt. Man kunde se paa ham, at det var de venskabeligste Hensigter, der besjælede ham.

„Jo, det er rigtigt, . . . hun er mig i Moders Sted," svarede Sofia ængsteligt.

„Naa, altsaa, De maa endelig undskylde mig hos hende, at jeg ved særlige Omstændigheder er forhindret fra at være til Stede ved Gravøllet, trods Deres Moders venlige Indbydelse!"

„Jeg skal sige hende det, straks," og Sofia skyndte sig at rejse sig.

„Men det er ikke alt," tilføjede Peter Petrowitsch hurtigt og smilede over hendes Naivitet og

hendes Ubekendtskab med Selskabsformerne. „De kender mig daarligt, elskværdigste Sofia Ssemjonowna, hvis De tror, at jeg for denne ubetydelige og kun mig vedkommende Sags Skyld skulde have ulejliget Dem herop. Jeg havde et andet Djemed."

Sofia satte sig igen. De graa og regnbuefarvede Banknoter, som endnu laa paa Bordet, flimrede for hendes Øjne, men hun vendte sig bort fra dem og saa atter hen paa Peter Petrowitsch . . Det var pludselig blevet hende klart, at det var meget uanstændigt, især for hende, at betragte en andens Penge.

I sin Forlegenhed saa hun da paa den Guldlorgnet, som Peter Petrowitsch holdt i venstre Haand, derpaa rettede hun sine Øjne paa den store, massive Ring med gul Sten, som han bar — indtil hun endelig besluttede sig til at se lige paa Lushin.

Efter endnu en Pause vedblev denne:

„Jeg vekslede i Gaar tilfældigvis et Par Ord med den ulykkelige Katerina Iwanowna. Disse Par Ord var nok til at overtyde mig om, at hun befinder sig i en . . . unaturlig Tilstand, om man saa tør udtrykke sig."

„Ja . . . i en unaturlig . . ." skyndte Sofia sig at bekræfte.

„Eller, for at udtrykke det enklere og forstaaeligere, hun er ikke rask."

„Nej, hun er ikke rask!"

„Ganske rigtigt; altsaa i Følelse af Humanitet og . . . saa at sige Deltagelse, ønskede jeg paa min Side at kunne være nyttig, da jeg ser for mig hendes forestaaende ulykkelige Skæbne. Det lader til, at denne saa ulykkelige Familie nu helt er henvist til Dem?"

„Undskyld, at jeg spørger," sagde Sofia og rejste sig, „talte De i Gaar med hende om Mulig-

heden af at faa en Pension? Hun sagde nemlig til mig i Gaar, at De havde paataget Dem at skaffe hende en Pension. Er det sandt?"

„Nej, jeg nævnede blot Muligheden af at hun en Gang for alle kunde faa en Understøttelse som Enke efter en i Tjenesten afdød Embedsmand, — Notabene, hvis der er nogen Protektion for Haanden — dog, saavidt jeg nu véd, har Deres afdøde Fader ikke blot ikke udtjent den lovmæssige Tid, men var i den sidste Tid ikke en Gang længer i Tjenesten. Kort og godt, hvis der endnu overhovedet skulde være Tale om Haab, saa er det meget lille; thi i Grunden sattes i dette Tilfælde alle lovlige Krav paa Ret til Understøttelse! . . . Og hun drømmer om en Pension? ha, ha, ha!"

„Ja . . . for hun er saa lettroende og tror i sin Godmodighed al Ting og . . . og . . . det er nu hendes Maner . . . ja! . . . undskyld," sagde Sofia og rejste sig atter for at gaa.

„Tillad mig, De har endnu ikke hørt alt."

„Endnu ikke?" spurgte Sofia forlegen.

„Men saa sæt Dem dog ned!"

Sofia var bleven ganske forvirret og satte sig for tredje Gang.

„Da jeg nu ser, hvordan hendes og de ulykkelige Børns Stilling er, saa ønskede jeg, som allerede sagt, i Forhold til mine Evner at være nyttig, det vil sige, kun i Forhold til mine Evner. Man kunde maaske altsaa aabne en Subskription for hende, foranstalte et Lotteri . . . eller noget saadant, som sædvanligvis plejer at ske i slige Tilfælde ved Hjælp af Slægt eller Venner, som har Lyst til at hjælpe deres Medmennesker. Altsaa, det var det, jeg vilde meddele Dem . . . det lod sig snarere gøre."

„Ja, det vilde være udmærket . . . Gud vil

. . ." hviskede Sofia og betragtede Hr. Lushin opmærksomt.

„Ja, det lod sig gøre; men . . . naa, derom siden . . . det vil sige, man kunde jo allerede i Dag begynde med det. I Aften ses vi og taler om det, og gør Begyndelsen. Kom altsaa herop ved Syvtiden; Andrej Ssemjonowisch vil forhaabenlig da ogsaa tage Del i . . . dog . . . der er en Omstændighed, som først nøje maa overvejes, og just derfor har jeg ulejliget Dem hid, Sofia Ssemjonowna. Efter min Mening kan man nemlig ikke betro Katerina Iwanowna Penge, det vilde være farligt; Beviset er — Gravøllet i Dag. Uden saa at sige at have en Brødskorpe til i Morgen, og . . . naa, bliver Skotøj og sligt købt i Dag, selv Jamaikarom og jeg tror endogsaa Madeira og . . . og Kaffe. Jeg saa det, da jeg gik forbi, og — i Morgen staar atter Nøden for Døren, ikke et Stykke Brød; — det er dog det rene Vanvid! Og derfor maa Subskriptionen, efter min personlige Mening, arrangeres saaledes, at den ulykkelige Enke saa at sige slet ikke véd noget om Pengene, men for Eksempel kun De alene. Har jeg ikke Ret i det?"

„Jeg véd ikke. Hun er i Dag saa . . . det forekommer bare en Gang i Livet . . . det var hende saa meget om at gøre at holde Gravøl efter den afdøde; vise ham den Ære . . ellers er hun meget fornuftig. Men forøvrigt som De ønsker . . . jeg vil være Dem meget, meget . . . og allesammen vil være meget . . . og Gud vil . . . og de smaa faderløse . . ."

Sofia kunde ikke tale tilende og begyndte at græde.

„Ja, ja, det er godt; overlæg nu alt dette; men modtag for det første, til Hjælp for Deres Familie, en efter mine Evner afpasset Sum. Jeg

ønsker indstændigt, at mit Navn ikke maa blive nævnt i den Forbindelse. Her . . . da jeg ogsaa har mine Bekymringer, er jeg ikke i Stand til at give mere."

Og Peter Petrowitsch rakte Sofia en Tirubelseddel, som han omhyggelig havde foldet ud.

Sofia tog den, rødmede, rejste op, hviskede nogle uhørlige Ord og skyndte sig at tage Afsked.

Peter Petrowitsch fulgte hende højtideligt lige til Døren.

Endelig slap hun ud i en ejendommelig bevæget Stemning og vendte i den største Forvirring tilbage til Katerina Iwanowna.

Under hele denne Scene havde Andrej Sjemjonowitsch dels staaet ved Vinduet, dels gik han op og ned for ikke at forstyrre Samtalen; men da Sofia var gaaet, gik han pludselig hen til Peter Petrowitsch og rakte ham højtidelig Haanden.

„Jeg har hørt alt og set alt," sagde han, idet han særlig betonede de sidste Ord. „Det er ædelt, eller med andre Ord humant! De vil undgaa Taksigelser, jeg saa det! Og skønt jeg — det vil jeg tilstaa — af Princip ikke sympatiserer med privat Velgørenhed, — fordi den ikke alene ikke udrydder det sociale Onde, men endogsaa giver det ny Næring — saa kan jeg desuagtet ikke lade være at tilstaa, at Deres Handlemaade glædede mig — ja, den ligefrem behagede mig."

„Aa, hold op med det Vrøvl!" mumlede Peter Petrowitsch lidt opirret og syntes at betragte Lebesjätnikow usædvanligt skarpt.

„Nej, det er ikke noget Vrøvl! Et Menneske, der som Dem, er bleven fornærmet og vred over Begivenheden i Gaar, og paa samme Tid er i Stand til at tænke paa andres Ulykke — et saadant Menneske . . . selv om han ved sin Handling begaar en social Fejl — er ikke destomindre . . . agtværdig!

Det ventede jeg ikke af Dem, Peter Petrowitsch, saa meget mere, da De efter Deres Begreber . . . aa, hvor dog Deres Begreber lægger Dem Hindringer i Vejen! Hvorledes tager De nu ikke det Uheld i Gaar," udbrød den godmodige Andrej Ssemjonowitsch, der pludselig atter fik et nyt Anfald af Velvilje for Peter Petrowitsch, „og hvad skal ogsaa dette Ægteskab til, dette lovlige Ægteskab, min ædleste, kæreste Peter Petrowitsch! Hvad behøver De denne Lovlighed i Ægteskabet for? Naa, De maa gærne blive vred paa mig for det, men jeg er meget glad over . . . at det ikke lykkedes Dem . . . at De er fri, at De endnu ikke er ganske tabt for Menneskeheden, jeg er virkelig glad . . . Ja, nu har jeg faaet talt ud!"

„Fordi jeg ikke har Lyst til i Eders polske Ægteskab at gaa med Horn og opdrage fremmede Børn — derfor finder jeg et lovligt Ægteskab nødvendigt," svarede Lushin, bare for at svare noget. Han havde øjensynlig andre Ting i Hovedet og var adspredt.

„Børn? De nævnte Børn?" Andrej Ssemjonowitsch foer pludselig op som en Stridshest, der hører et Trompetstød. „Børnene, det er et socialt Spørgsmaal af højeste Vigtighed, det er jeg enig med Dem i; men Spørgsmaalet om Børnene løses paa en ganske anden Maade. Nogle lader endogsaa Børnene helt og holdent ude af Betragtning ligesom enhver Hentydning til Familien. Om Børnene kan vi tale siden, men lad os nu befatte os med Hornene. Jeg maa tilstaa, at dette er min svage Side. Dette afskyelige Udtryk er i Fremtidens Ordbog endog utænkeligt. Og hvad er da egentlig Horn? O, hvilken Forvildelse! Hvad har da Horn for en Betydning? Hvorfor Horn? Hvilken Snak! Tværtimod, i det ikke lovstemplede Ægteskab vil der slet ikke gives Horn! Horn er

kun de naturlige Konsekvenser af et lovligt Ægteskab, saa at sige dets Bekræftelse, en Protest derimod, saa i den Betydning er det slet ikke beskæmmende . . . Og hvis jeg nogensinde skulde indgaa et lovligt Ægteskab — forudsat at en saadan Taabelighed var mulig — saa vilde jeg endog glæde mig over Eders fordømte Horn; jeg vilde da sige til min Kone: „Min Veninde, hidtil har jeg kun elsket Dig, men nu agter jeg Dig — thi Du har forstaaet at protestere!" De ler? Det kommer deraf, at De ikke er istand til at frigøre Dem fra Fordomme! For Fanden! — jeg forstaar nok, hvori Ubehageligheden ligger, naar man bliver bedragen i lovligt Ægteskab. Men det er jo bare den nederdrægtige Følge af en nederdrægtig Kendsgærning ved hvilket saavel den ene som den anden er beskæmmet. Men naar Hornene, saaledes som i det ikke præstevelsignede Ægteskab, anerkendes aabenlyst, saa eksisterer de overhovedet ikke længer og taber endogsaa Benævnelsen Horn. Tværtimod, Deres Kone beviser Dem derved kun sin Agtelse, hun anser Dem ikke istand til at modsætte Dem hendes Lykke og holder Dem for saa fornuftig, at De ikke vil hævne Dem paa den nye Mand. Fanden tage mig sværmer jeg ikke ofte for — hvis jeg skulde gifte mig, med Præst eller uden Præst, det er det samme — selv at føre Elskeren til min Kone, i Fald hun skulde betænke sig længe paa, om hun skulde anskaffe sig en eller ikke. „Kære Veninde", vilde jeg sige, „jeg elsker Dig, men jeg ønsker ogsaa, at Du maatte agte mig — Saaledes vilde jeg tage Sagen."

Peter Petrowitsch, der kun havde hørt paa Halvdelen af al denne Passiar, lo saa smaat. Han havde i Virkeligheden ogsaa ganske andre Ting i Hovedet, og endelig lagde Lebesätnikow Mærke hertil.

Man kunde se, at Peter Petrowitsch var i en en vis Bevægelse; han gned sig i Hænderne og grublede.

Alt dette huskede Andrej Ssemjonowitsch siden, og han trak sine Slutninger deraf.

VIII.

Det vilde være en vanskelig Opgave at udgrunde hvilke Aarsager der egentlig i Katerina Iwanownas forskruede Hoved havde fremkaldt den Beslutning at holde dette urimelige Gravøl.

Næsten ti Rubler af de femogtyve, hun havde faaet af Raskolnikow til Marmeladows Begravelse, var gaaet med dertil.

Katerina Iwanowna holdt det maaske for sin Pligt ligeoverfor den afdøde at ære hans Minde, „som sig hør og bør", saa at alle Husfællerne, og især Amalia Iwanowna, skulde vide, at han slet ikke havde været daarligere end dem, men kanske endnu meget bedre", og at ingen af dem havde Ret til „at rynke paa Næsen ad ham."

Maaske var det ogsaa denne ejendommelige Følelse: „Fattigdommens Stolthed", der havde øvet sin Indflydelse, og som i Følge visse Skikke i vort folkelige Liv Foranlediger mange Fattige til at anspænde deres sidste Kræfter og anvende den sidste Spareskilling kun for „ikke at staa tilbage for andre", og for ikke at blive kritiseret af disse „andre"

Meget sandsynligt var det ogsaa, at Katerina Iwanowna ved denne Lejlighed, og just i det Øjeblik, da alle her i Verden syntes at have forladt

hende, vilde vise disse „usle, afskyelige" Husfæller, at hun ikke blot forstod „at leve og at modtage Gæster", men ogsaa, at hun slet ikke var opdragen for en saa elendig Tilværelse; at hun havde faaet sin Opdragelse i „en Obersts noble, ja man kan sige aristokratiske Hus", og at hun ingenlunde var forberedt paa selv at feje Gulvet og om Natten vaske Børnenes lasede Tøj.

Saadanne Anfald af Stolthed og Forfængelighed gør sig ofte gældende hos det fattigste og mest forkuede Menneske og bliver til en Fristelse, som det ikke kan modstaa.

Katerina Iwanowna var for Resten slet ikke af de forkuede; hun kunde vel tage sin Død af Forholdene, men at kue hende moralsk, at skræmme hende og underkaste hende en fremmed Vilje, det var ikke muligt.

Sofia sagde med fuld Ret om hende, at hendes Hoved var begyndt at blive svagt. Man kunde vel endnu ikke antage det for afgjort og endelig fastslaaet, men der var særlig i det sidste Aar virkelig stormet saa meget ind paa hende, hun havde udstaaet saa mange Kvaler, at det ingenlunde var umuligt, at hendes stakkels Hoved kunde være bleven svækket.

Lægerne siger forøvrigt ogsaa, at en hæftig Lungetæring ogsaa har en forstyrrende Indflydelse paa de aandelige Funktioner.

Ved Gæstebudet fandtes der vel ikke Vine af forskellige Sorter, men Vin fandtes der; desuden Brændevin og Rom, alt af den afskyeligste Kvalitet, men i tilstrækkelig Mængde. Af Mad, foruden Kutja (den Risret, som er uomgængelig ved et Gravøl), var der tre eller fire Retter, alle fra Amalia Iwa-

nownas Køkken, blandt andet og Blinny*); desuden var to Ssamovarer sat frem for dem, som efter Maden vilde drikke Te eller Grog.

Katerina Iwanowna havde selv gjort Indkøbene ved Hjælp af en anden Lejer, en stærk reduceret Polak, der, Gud ved paa hvis Bekostning, boede hos Madam Lippewechsel, og som straks var kommanderet ned til Katerina Iwanowna for at gaa Ærinder.

Han løb omkring over Hals og Hoved, indtil Tungen næsten hang ham ud af Halsen; og denne sidste Omstændighed syntes hos ham at blive særlig paafaldende.

For enhver Bagatels Skyld kom han løbende til Katerina Iwanowna, han løb endogsaa efter hende i Gostinoi dwor**), kaldte hende stadig „Naadigfruen" og blev hende endelig byrdefuld indtil Væmmelse, skønt hun i Begyndelsen sagde, at hun havde været rent ulykkelig uden dette „tjenstvillige og højmodige" Menneske.

Det var nemlig et ejendommeligt Karaktertræk hos Katerina Iwanowna, at hun saa den første den bedste i det skønneste og klareste Lys, ødslede saa overdreven Ros paa ham, at man ligefrem maatte skamme sig derover; hun udtænkte sig Ting, som kunde tjene til hans Ros, Ting, som slet ikke eksisterede og troede paa dette inderligt og af fuldt Hjærte — for saa pludselig, uden særlig Foranledning, at skuffes, skælde Vedkommende ud, spytte paa ham, og jage paagældende bort, for hvem hun endnu for nogle Timer siden bogstavelig havde bøjet sig.

Af Naturen havde hun en munter og fredsomme-

---

*) Et Slags Pandekager.
**) En Basar, Markedsplads.

lig Karakter, men vedvarende Ulykke og Modgang havde bragt hende saa vidt, at hun ligefrem med indædt Harme krævede Fred og Ro og fordrede, at ingen maatte understaa sig til at leve anderledes; den mindste Mislyd i Livet, det mindste Uheld gjorde hende straks næsten rasende, og efter de mest rosenfarvede Forhaabninger og Fantasier slog hun straks om i Modsætningen, kunde forbande Skæbnen, rive al Ting itu og kaste det bort og løbe Hovedet mod Væggen.

Ogsaa Amalia Iwanowna havde nu pludselig i Katerina Iwanownas Øjne faaet en usædvanlig Betydning, maaske ene og alene fordi hun havde besluttet sig til ved dette Gravøl at tage sig med Iver af alle Forberedelser og Anordninger; hun havde overtaget at dække Bordet, at skaffe Dækketøj og Spisestel, og at lave Maden i sit Køkken.

Katerina Iwanowna, som selv maatte gaa paa Kirkegaarden, havde overladt hende alt.

Og al Ting var besørget paa det bedste; Bordet var endogsaa temmelig ordentlig opdækket; Spisestel, Knive, Gafler, Vinglas, Ølglas, Kopper — alt dette var ganske vist af forskellige Mønstre og laant baade her og der hos de andre Lejere, men alt var paa sin Plads til rette Tid, og Amalia Iwanowna, der nu følte, at hun havde gjort sine Sager udmærket, modtog de hjemvendende med en vis Stolthed. Hun var i fuld Stads, havde en Hue med nye Sørgebaand paa, og en sort Kjole. Skjønt denne Stolthed var velfortjent, mishagede den dog Katerina Iwanowna højlig, „som om man virkelig ikke havde kunnet dække Bordet uden Amalia Iwanowna!"

Heller ikke Huen med de nye Baand behagede hende: „er ikke denne dumme tyske Kælling ligefrem stolt af, at hun er Værtinde her og af Barmhjær-

tighed har nedladt sig til at hjælpe en stakkels Lejeboer? Af Barmhjærtighed! . . . Jo, jeg beder! Hos Katerina Iwanownas Fader, som havde været Oberst og næsten Guvernør, der blev der ofte dækket Bord for fyrretyve Personer, og saadan en som Amalia Iwanowna vilde de ikke en Gang have taalt i Køkkenet . . ."

Katerina Iwanowna havde forøvrigt foresat sig, at hun foreløbig vilde holde sine Følelser for sig selv, skønt hun allerede havde fast besluttet, at hun endnu i Dag skulde give denne Amalia Iwanowna hendes Skudsmaal, saa hun ikke skulde indbilde sig Gud ved hvad; foreløbig behandlede hun hende blot med en vis Kulde.

En anden Ubehagelighed var ogsaa tildels Skyld i Katerina Iwanownas Pirrelighed; af alle de Lejere, som var indbudne til Begravelsen, var — med Undtagelse af den lille Polak, der endogsaa havde fundet Tid til at løbe til Kirkegaarden — næsten ingen kommen derhen; men til Gravøllet, det vil sige til Mad og drikke, var især de ubetydeligste og fattigste komne, og mange af dem ikke engang ganske ædru. De ældre og solidere syntes derimod ligesom at have aftalt ikke at komme. For Eksempel Peter Petrowitsch Lushin, den saa at sige solideste af alle, var ikke kommen, skønt Katerina Iwanowna endnu i Gaar Aftes havde fundet Lejlighed til at fortælle alle — det vil sige, Amalia Iwanowna, Poletschka, Sofia og den lille Polak — at dette var det noblеste og højmodigste Menneske, der havde de højeste Forbindelser og en meget stor Formue; han havde været en Ven af hendes første Mand, havde Adgang til hendes Faders Hus og havde lovet hende at sætte alle Midler i Bevægelse for at udvirke en stor Pension til hende.

Vi maa her bemærke, at om ogsaa Katerina Iwanowna pralede med Forbindelser og Formue, saa skete dette dog ganske uden personlig Beregning, ganske uegennyttigt, saa at sige af overstrømmende Hjærte, blot for at have den Fornøjelse at rose og tillægge den roste mere Værd.

Næst efter Lushin manglede ogsaa „denne afskyelige Fyr" Lebesätnikow. Han var vel bleven smittet af Lushins Eksempel.

Hvad bildte han sig vel ind? Ham havde man dog kun indbudt af Barmhjærtighed, og fordi han boede i samme Værelse som Peter Petrowitsch og var en Bekendt af ham; det var altsaa næsten uundgaaeligt at indbyde ham.

Heller ikke en „fin Dame" med sin „overmodne Datter" var kommen; de havde kun boet i en fjorten Dages Tid hos Amalia Iwanowna, men havde allerede ofte klaget over Støj og Skrig fra Marmeladows Værelse, især naar den Afdøde var kommen drukken hjem.

Katerina Iwanowna havde naturligvis erfaret dette naar hun laa i Strid og Spektakel med Amalia Iwanowna, da denne sidstnævnte truede med at kaste hende ud og skreg op til hende om, at hun forstyrrede hendes „noble Lejere".

Katarina Iwanowna havde nu med Villie besluttet at indbyde ogsaa disse Damer, saa meget mere som de altid havde vendt sig hovmodigt bort fra hende. De skulde faa at vide, at man her „tænkte og følte ædlere, og at man, uden at nære Had, indbød dem," og ligeledes for at de skulde se, at Katerina Iwanowna ikke var vant til at leve i fattige Forhold.]

Det var naturligvis hendes Plan at meddele dem alt dette ved Bordet, og at fortælle om hendes salig Faders Guvernørs-Forventninger, og ved denne

Lejlighed i Forbigaaende bemærke, at naar de vendte sig bort, naar de mødtes, da var dette ikke paa sin Plads, men meget enfoldigt.

Heller ikke den tykke Oberstløjtnant, egentlig en afskediget Stabskaptejn, var kommen; han var imidlertid tilstrækkelig undskyldt. Han havde endnu ikke sovet sin Rus fra i Gaar ud.

Der var kun kommet følgende: Den lille Polak; en lille styg, ordknap Kontorist i fedtglinsende Kjole og med Fregner i Ansigtet, og en Fyr, som udbredte en modbydelig Lugt omkring sig; dernæst en døv og halv blind gammel Mand, der en Gang for lang Tid siden havde været i Postvæsenets Tjeneste og for hvem en eller anden betalte Pensionen hos Amalia Iwanowna. Desuden var der endnu en fordrukken, afdanket Løjtnant, egentlig en forhenværende Proviantforvalter, som altid lo uanstændig højt og denne Gang endogsaa, „tænk Dem," ikke havde nogen Vest paa!

En Gæst havde, uden en Gang at hilse paa Katerina Iwanowna, straks sat sig til Bordet; en anden var af Mangel paa Klæder, mødt i Slaablok, men dette var da ogsaa saa uanstændigt, at han af Amalia Iwanowna og Polakken blev transporteret ud.

Den lille Polak havde for Resten indført to Landsmænd, som slet ikke boede hos Amalia Iwanowna, og som man aldrig havde set før.

Alt dette berørte Katerina Iwanowna paa det ubehageligste. „For hvem var altsaa alle disse Forberedelser gjort?"

Selv Børnene havde man for at vinde Plads ikke givet Plads ved Bordet, der desuden optog næsten hele Værelset; der var dækket til dem henne i Krogen paa Kufferten; de to mindste sad paa en lille Bænk, og Polettchka som den største, maatte se efter dem, give dem Mad og pudse Næserne paa dem.

Katerina Iwanowna ansaa sig derfor forpligtet til at møde de ankomne med Vigtighed, ja næsten med Overmod. Nogle maalte hun strængt fra Isse til Fod og betydede dem med sit Blik, at de kunde sætte sig. Men for alle dem, der ikke var komne, maatte Amalia Iwanowna, Gud véd af hvilken Grund, holde for, at Katerina Iwanowna lod hende med en yderst overlegen Mine straks mærke det; den anden følte sig naturligvis højlig fornærmet herover.

En saadan Begyndelse varslede ikke godt.

Endelig satte man sig.

Roskolnikow var kommen næsten samtidig med dem, der kom fra Kirkegaarden. Katerina Iwanowna var meget glad ved at se ham, for det første fordi han blandt dem alle var „den eneste dannede Gæst" og fordi han „som bekendt om to Aar skulde have et Professorat ved det herværende Universitet", og for det andet, fordi han straks ærbødigt undskyldte sig hos hende, at det trods hans ivrigste Ønske ikke havde været ham muligt at vise sig ved Begravelsen.

Hun lagde straks Beslag paa ham ved at anbringe ham paa sin venstre Side. Til højre sad Amalia Iwanowna. Og trods al Bekymring og Travlhed med at fordele Maden rigtigt, trods den vinligste Hoste, som stadig plagede hende og afbrød hende i Talen — den syntes i de sidste Par Dage at have udviklet sig særlig stærkt — fandt hun dog Tid og Lejlighed til stadig at henvende sig til Raskolnikow og halvt hviskende meddele ham alt, hvad der havde samlet sig i hende af retfærdig Harme over det mislykkede Gravøl; denne Uvilje gjorde dog ogsaa stundom Plads for den mest muntre og ugenerte Latter over de forsamlede Gæster, og i Særdeleshed over Værtinden selv.

„Den gamle Ugle er Skyld i det. De forstaar vel, hvem jeg mener. hende, hende!" og Katerina

Iwanowna blinkede hen mod Værtinden. „Ser De, hvordan hun spærrer Øjnene op; hun føler, at vi taler om hende, men véd ikke om hvad, og nu glor hun paa os, den Ugle, ha, ha, ha! . . .“ Her blev hun afbrudt af et Hosteanfald. „Og hvad er det egenlig, hun vil vise os med sin Hue!“ (Atter Hoste). „Har de mærket, at hun lægger an paa at vise alle, at hun ligesom protegerer mig og viser mig en Ære ved sin Nærværelse? Jeg bad hende at indbyde anstændige Folk, Bekendte af den Afdøde, og nu ser De, hvad det er, alt det hun har skrabet sammen! Bare Narre og Pjalte! Se bare paa ham der med det skidne Ansigt, saadan en væmmelig Snotnæse! Og Polakken der . . . ha, ha, ha!“ (atter Hoste). „Ingen af dem har hun set her før; jeg heller ikke; hvorfor kommer de da nu, maa jeg spørge? Se, hvor de sidder og paraderer dèr; hej, Pane! har De faaet Pandekager?“ raabte hun til den ene, „tag dog et Par! Vil De ikke have Øl, eller en Snaps . . . Ser De, hvor han springer op og takker, ser De, ser De! . . . De stakkels Folk er vist gruelig sultne! Det gør ikke noget, lad dem bare en Gang spise sig mætte. I det mindste støjer de da ikke, men . . . men jeg er bange for Værtindens Sølvskeer! . . . Amalia Iwanowna,“ vendte hun sig pludselig næsten højt til hende, „hvis der bliver stjaalet en Ske fra Dem, saa erklærer jeg paa Forhaand, at jeg ikke vil paatage mig noget Ansvar for det! Ha, ha, ha!“ lo hun igen højt og vendte sig til Raskolnikow, idet hun hentydede til Værtinden og glædede sig over sit Indfald. „Hun forstod mig ikke; se bare paa den Ugle, en rigtig Ugle med nye Baand, ha, ha, ha!“

Saa afløstes Latteren igen af et hæftigt Hosteanfald, som varede næsten fem Minuter. Paa Lommetørklædet saas der Blodspor. Sveden traadte

frem paa Panden, og Pletterne paa Kinderne blev rødere. Hun viste tavs Raskolnikow Blodet, men knap var hun kommen sig noget efter Anfaldet, saa begyndte hun med stor Livlighed atter at hviske:

„Ser De, jeg gav hende det ømfindtlige Hværv at indbyde denne Dame og hendes Datter — De véd vel, hvem jeg mener? Det skulde hun nu naturligvis have gjort paa den delikateste Maade og med den største Omhu; men i Stedet derfor har hun indrettet det saaledes, at denne storsnudede Skabning, denne ubetydelige Provinsdame, bare fordi hun er Enke efter en Major og er kommen hertil for at springe omkring til Myndighederne og tigge sig en Pension, en Person, som ved sine femoghalvtreds Aar endnu sminker sig med hvidt og rødt . . . for at en saadan Skabning ikke alene har forsmaaet at komme her, men ikke engang ladet sig undskylde, hvad jo dog i slige Tilfælde den simpleste Høflighed kræver. Jeg kan heller ikke begribe, hvorfor Peter Petrowitsch ikke er kommen? Men hvor er Sofia, hvor bliver hun af? Aa, der kommer hun endelig! Hvor har Du været, Sofia? Det er da besynderligt, at Du endogsaa paa din Faders Begravelsesdag er saa lidet punktlig. Rodion Romanowitsch, vær saa god at lade hende faa Plads hos Dem. Sæt Dig der, Sofia . . . tag, hvad Du vil. Begynd med den Fisk i Gele, den er god. Nu faar Du straks Pandekager. Har Du givet Børnene noget? Poletschka, har I faaet noget derhenne? Naa, det var godt; vær bare artig, Lydia, og Du, Kolja, sid stille med Benene, sid som det passer sig for et nobelt Barn. Hvad siger Du, Sofia?“

Sofia skyndte sig at bringe Lushins Undskyldning og gjorde sig Umage for at tale rigtig højt, saa alle kunde høre det; hun brugte de mest udsøgte, ærbødigste Udtryk, som hun endog med Vilie paadigtede

Peter Petrowitsch. Til Slut tilføjede hun, at Peter Petrowitsch særlig havde paalagt hende at meddele, at han saa snart som muligt skulde komme for at tale under fire Øjne med hende om, hvad der kunde foretages for Fremtiden osv.

Sofia vidste, at hun paa denne Maade beroligede Katerina Iwanowna og satte hende i en fredeligere Stemning.

Hun satte sig ved Siden af Raskolnikow, hvem hun flygtigt hilste, og derefter lige saa flygtigt, men opmærksomt betragtede. Senere undgik hun for Resten saavel at se paa ham som at tale med ham. Hun var ligesom adspredt, skønt hun stadig saa Katerina Iwanowna ind i Øjnene for at gætte hendes Ønsker.

Hverken hun eller Katerina Iwanowna havde Sørgeklæder paa, de bar deres sædvanlige mørke Kjoler; Katerina Iwanowna den eneste, hun overhovedet ejede.

Meddelelsen om Peter Petrowitsch havde gjort Virkning. Katerina Iwanowna modtog den med Værdighed og forhørte sig lige saa værdigt efter Peter Petrowitschs Befindende. Saa hviskede hun — forøvrigt temmelig højt — til Raskolnikow, at det for en saa højagtet og solid Mand som Peter Petrowitsch virkelig vilde have været lidt underligt at befinde sig i et saa „usædvanligt" Selskab, trods hans store Hengivenhed for Familien og hans gamle Venskab for hendes Fader.

„Derfor er jeg ogsaa Dem saa taknemlig, Rodion Romanowitsch, at De ikke har forsmaaet mit Salt og Brød — trods disse Omgivelser," tilføjede hun næsten højt, „men jeg er ogsaa overbevist om, at det kun er Deres intime Bekendtskab med min salige Mand, der har foranlediget Dem til at holde Deres Ord."

Derpaa saa hun endnu en Gang stolt og værdigt

paa sine Gæster, spurgte twrigt over Bordet den døve Gamle, om han ikke vilde have mere Steg, og om han havde faaet Vin?

Den Gamle svarede ikke og kunde længe ikke begribe, hvad man egentlig vilde ham, skønt hans Naboer tilhøjre og venstre for Morskabs Skyld puffede til ham. Han saa sig bare om med aaben Mund og fremkaldte naturligvis derved almindelig Latter.

„Se bare paa den Tølper! Hvorfor har man nu egentlig bragt ham herhen? Men hvad Peter Petrowitsch angaar, saa var jeg altid overbevist om ..." vedblev Katerina Iwanowna henvendt til Raskolnikow — men saa vendte hun sig pludselig til Amalia Iwanowna og sagde højt og tydeligt med en saa stræng Mine, at denne endogsaa blev ængstelig: „han kan naturligvis ikke sammenlignes med Deres struttende Slæbekjoler, som man hos min Papa ikke engang vilde have ladet slippe ind i Køkkenet som Kokkepiger; min afdøde Mand vilde maaske af overdreven Godmodighed have vist dem den Ære at modtage dem."

„Ja, ja, han holdt nok af at tage sig en Snaps, det gjorde han, han tog sig meget gærne en Snaps!" raabte pludselig den afskedigede Proviantforvalter, efter at han havde skyllet den tolvte Sopken ned.

„Min salig Mand havde virkelig den Svaghed, det véd alle," foer Katerina Iwanowna løs paa ham, „men alligevel var han et godt og ædelt Menneske, som elskede og ærede sin Familie; kun Skade, at han af Godmodighed saa ofte nedlod sig med de liderligste Subjekter og drak med Gud véd hvad for Folk; med saadanne, som ikke engang var saa meget værd som hans Skosaaler! Tænk Dem bare, Rodion Romanowitsch, i hans Lomme var der en Peberkage af Form som en Hane — skønt han var

saa overstadig drukken, tænkte han dog paa Børnene."

„En Hane! hvad?... Jeg syntes De sagde en Hane?" raabte Proviantforvalteren.

Katerina Iwanowna værdigede ham ikke et Svar. Hun tænkte paa noget andet og sukkede.

„De tror vist ogsaa, ligesom alle andre, at jeg var for stræng mod ham", vendte hun sig til Raskolnikow, „men det var ikke Tilfældet! Han agtede mig højt, meget højt! Han var en ærlig Sjæl! Og hvor ondt havde jeg ikke ofte af ham, naar han sad henne i et Hjørne og saa paa mig; da var jeg ofte fristet til at klappe ham og kæle for ham, men saa maatte jeg altid tænke: „Kæler Du for ham nu, saa drikker han sig igen fuld." Kun med Strænghed kunde man holde ham nogenlunde i Tømme."

„Ja, ja, holde ham under Pisken! Det skete nok ofte, at han fik af Snærten!" brølede atter Proviantforvalteren og skyllede endnu et Glas Brændevin ned.

„Der er mangen et Bæst, som ikke alene burde piskes, men have Prygl med et Kosteskaft. Denne Gang taler jeg ikke om den afdøde!" brusede det ud af Katerina Iwanowna, idet hun hæftigt vendte sig mod Manden.

Pletterne paa hendes Kinder blev stadig rødere, hendes Bryst gik op og ned. Der fattedes blot en Ubetydelighed, og hun vilde have gjort Skandale. Mange af Gæsterne var gnavne, andre syntes det var, som det skulde være. De puffede til Proviantforvalteren og hviskede til ham; det var tydeligt, at man vilde hidse dem paa hinanden.

„Undskyld, at jeg spørger — hvad mente De egenlig med det?" begyndte han, „skal det betyde, paa hvem er det ... som De netop ... aa nej, for

Resten! Det er det bare Vrøvl! En Enke! En stakkels Enke! Jeg tilgiver hende... je passe", og nok en Glas Brændevin stadfæstede Beslutningen.

Raskolnikow sad og hørte paa dette med tavs Uvilje. Han spiste blot af Høflighed og fordi Katerina Iwanowna stadig lagde noget hen paa hans Tallerken og blot for ikke at saare hende.

Han betragtede Sofia med stor Opmærksomhed, med denne blev stedse mere urolig og bekymret; hun anede, at dette Gravøl ikke vilde slutte fredeligt, og hun vogtede med Angst og Sorg paa Katerina Iwanownas stadig voksende Pirrelighed.

Det var hende ogsaa bekendt, at hun selv var Aarsagen til, at de to tilrejsende Damer ikke var komne og paa en saa foragtelig Maade havde ladet Indbydelsen uænset. Hun vidste fra Amalia Iwanowna selv, at den gamle Dame endog var bleven fornærmet og havde fremsat det Spørgsmaal: „Hvordan skulde jeg vel kunne lade min Datter sidde ved Siden af „denne Demoiselle"?"

Sofia havde en Følelse af, at Katerina Iwanowna kunde have faaet at vide noget om det; og en Fornærmelse mod hende, Sofia, havde en langt større Betydning for Katerina Iwanowna end en personlig Fornærmelse, mere end en Fornærmelse mod hendes egne Børn eller endogsaa mod hendes Fader; det var en dødelig Fornærmelse mod hende, og Sofia vidste, at Katerina Iwanowna ikke vilde blive beroliget, før hun „havde bevist disse Slæbkjoler, at de begge"... osv. osv.

Ved den anden Bordende var der En, der ligesom med Hensigt fik det Indfald at sende Sofia en Tallerken, paa hvilken der laa to af en Pil gennemborede Hjærter, som var formede af Brødkrummer. Katerina Iwanowna blev herover straks Fyr og

Flamme og bemærkede ganske højt, saa det kunde høres paa den anden Side Bordet, at Afsenderen selvfølgelig var „et drukkent Asen".

Ogsaa Amalia Iwanowna, der følte sig dybt saaret af Katerina Iwanownas Overmod, fik Lyst til at give Selskabets Opmærksomhed en anden Retning.

Hun begyndte derfor paa sit gebrokne Russisk at fortælle en kedsommelig, dum Historie og foranledigede derved Katerina Iwanowna til den Bemærkning, at hun dog endelig herefter maatte lade være at diske op med russiske Anekdoter.

Amalia Iwanowna følte sig naturligvis meget saaret af dette og svarede, hvorefter Katerina Iwanowna ikke længer kunde styre sig, men brød ud i en høj Latter, saa at Amalia Iwanowna tabte Taalmodigheden helt og holdent og knapt kunde lægge Baand paa sig.

„Hør bare paa den Natugle! hvor hun radbrækker," raabte Katerina Iwanowna til Raskolnikow, „har De nogensinde hørt sligt skrækkeligt Vrøvl? Alle disse Petersborger-Udlændinge, især de tyske, er dog langt dummere end vi; har De ikke lagt Mærke til det? Ak, den Tosse! Hun tror, det er saa herligt med den rørende Historie, hun fortæller, og aner ikke, hvor dum hun er! Efter min Mening er endogsaa denne fordrukne Proviantforvalter meget fornuftigere end hun, man ser i alt Fald paa ham, at han er en Fyldehund og har drukket den sidste Rest af Forstand bort. Men denne her, hun lader saa alvorlig ... se bare, hvorledes hun nu gloer hen for sig ... hun ærgrer sig, hun ærgrer sig, ha, ha, ha!"

Efter Latteren fulgte atter et Hosteanfald.

For Resten var Katerina Iwanownas Munterhed nu bleven ustanselig; hun blev meget livlig og

begyndte at fortælle, hvorledes hun ved Hjælp af den forventede Pension vilde grunde en Skole for adelige Piger i sin Hjemstavn T**. Til Raskolnikow var det første Gang hun fortalte det og kunde derfor ikke lade være at udmale de mest forføreriske Detaljer.

Dertil kom saa paa en ubegribelig Maade det „Diplom" frem, som allerede den afdøde Marmeladow havde talt om i Ølknejpen; fremdeles fortalte hun, at hun ved Afskedsfesten havde danset med Shawlet paa i Overværelse af Guvernøren og andre høje Personligheder.

Dette Diplom skulde for Øjeblikket øjensynlig tjene til at bevise Katerina Iwanownas Ret til at grundlægge den omtalte Skole, men egentlig var det bestemt til at stikke under Næsen paa disse to „udmajede Dukker," som det, hvis de var komne til Gravølet, skulde være gjort klart og tydeligt, at Katerina Iwanowna „stammede fra et nobelt, man kan gærne sige aristokratisk Hus, at hun var en Oberst-Datter og i al Fald meget bedre end mangen Æventyrerske, af hvilke der nu til Dags er saa mange."

Diplomet gjorde straks sin Runde hos det drukne Selskab, og Katerina Iwanowna frydede sig over det; thi der stod virkelig deri, at hun var Datter af en Hofraad og Ridder, og følgelig næsten var en Oberst-Datter*).

Da Katerina Iwanowna nu en Gang var kommen i Aande, begyndte hun at udbrede sig udførligt angaaende sin vordende, glimrende Fremtid i T**, talte om de Gymnasiallærere, som hun havde enga-

*) Rang af Hofraad i Civiletaten svarer til Oberstløjtnant i Militæretaten.

geret for sin Skole, om en ærværdig gammel Mand, Franskmanden Mangot, som, den Gang hun selv endnu var i Institutet, allerede havde givet franske Timer, og som nu havde slaaet sig til Ro i T**, men ganske vist for et meget ringe Honorar vilde give Timer hos hende.

Endelig kom ogsaa Talen paa Sofia, der „skulde flytte med hende og være hende behjælpelig.“

Ved denne Lejlighed brast nogen ved den anden Side af Bordet ud i Latter.

Katerina Iwanowna lod først som om hun vilde overse den uanstændige Latter med Foragt, men hævede dog med Vilje sin Stemme og talte med Overbevisning om, at Sofia Sjemjonowna havde de uvurderligste Egenskaber for hende som Medhjælperske; fortalte om hendes Beskedenhed, Taalmodighed, Selvopofrelse, Noblesse og Dannelse; derunder klappede hun Sofia paa Kinden, rejste sig og kyssede hende to Gange paa det inderligste.

Sofia blev blusende rød, og Katerina Iwanowna begyndte at græde, men undskyldte sig straks og sagde, at hun var en nervesvag Stakkel, og at det nu, da Maaltidet var forbi, var paa Tide at servere Te.

Men nu begyndte Amalia Iwanowna.

Hun følte sig grundigt fornærmet over, at hun ikke havde kunnet tage Del i hele Samtalen, og at man slet ikke havde hørt paa hende; hun benyttede altsaa Anledningen til at vove et sidste Forsøg. Først rettede hun til Katerina Iwanowna med stille Kummer den meget vigtige og dybsindige Bemærkning, at det var af særlig Vigtighed i den vordende Skole at agte paa rent Linned for de smaa Frøkener, og at det derfor var nødvendigt at ansætte en paalidelig Dame til at have Opsyn med Linnedet; for det andet, at man maatte passe paa, at de unge Frøkener ikke om Natten læste Romaner.

Katerina Iwanowna, der virkelig var ganske slappet og træt og nu inderligt ked af dette Gravøl, faldt imidlertid uden videre Amalia Iwanowna i Talen, sagde hende, at hun vrøvlede og slet ikke forstod sig paa det, og at Omsorgen for Vasken i en nobel Pensionsanstalt paahvilede Kastellaninden, men slet ikke Direktricen. Hvad Romanlæsningen angik, saa var denne Bemærkning endog uanstændig, og hun maatte bede hende tie.

Amalia Iwanowna blev rød som en Hummer og bemærkede rasende, at hun havde ment det godt, og at hun ønskede hende al mulig Lykke, men at hun allerede i lang Tid skyldte hende for Husleje.

Katerina Iwanowna svarede hende imidlertid straks, at hun løj, naar hun sagde, at hun ønskede hende godt; thi endnu i Gaar, da den salig hensovede Mand endnu laa Lig havde krævet hende for Husleje.

Herpaa svarede Amalia Iwanowna meget rigtigt, at hun vel havde indbudt hine Damer, men at hine Damer ikke havde villet komme, fordi hine Damer var noble Damer og derfor ikke kunde komme til ikke-noble Damer.

Katerina Iwanowna gjorde hende imidlertid straks Standpunktet klart med den Ytring, at da hun selv var en simpel Kælling, saa kunde hun heller ikke bedømme den sande Noblesse.

Striden mellem disse to Kvinder blev stedse hæftigere og personligere, Larmen stedse værre, Fornærmelserne stedse tydeligere, Trusler fløj frem og tilbage, og Amalia Iwanowna begyndte pludselig at skrabe sine Sølvskeer sammen.

Skandalen blev stadig værre, Børnene begyndte at græde.

Sofia gjorde sig Umage for at holde Katerina Iwanowna tilbage. Amalia Iwanowna befalede, at

hun straks skulde forlade Lejligheden og nævnte blandt andet ogsaa den „gule Billet".

Katerina Iwanowna puffede Sofia fra sig og var just i Begreb med at styrte sig over sin Modstanderinde for at rive hende Huen af Hovedet — da aabnedes pludseligt Døren, og paa Terskelen viste Peter Petrowitsch Lushin sig.

Han stod der og saa paa hele Selskabet med et strængt, opmærksomt Blik.

Katerina Iwanowna løb ham i Møde.

VI.

„Peter Petrowitsch," skreg hun, „beskyt De mig i det mindste. Forklar dog denne dumme Skabning, at hun ikke maa understaa sig at omgaas saaledes med en nobel Dame, der befinder sig i ulykkelige Kaar, at der endnu gives Domstole ... jeg gaar selv direkte til Generalguvernøren ... hun maa trækkes til Ansvar ... Tænk paa min Faders Gæstevenskab, beskyt de Faderløse! ...

„Undskyld, undskyld, Madame," sagde Peter Petrowitsch spørgende, „jeg havde slet ikke den Ære at kende Deres Hr. Fader, hvad De meget godt selv véd ... jeg har ikke ringeste Lyst til at blande mig i Deres bestandige Stridigheder med Amalia Iwanowna ... Jeg er her nu i egne Anliggender og ønsker en øjeblikkelig Forklaring med Deres Steddatter, Sofia ... Iwanowna ... hedder hun ikke saaledes? Men tillad mig dog at komme ind ..."

Peter Petrowitsch lod Katerina Iwanowna staa

og begav sig hen til det modsatte Hjørne, hvor Sofia stod.

Katerina Iwanowna var som lynslagen. Hun kunde ikke begribe, hvorledes det var muligt, at Peter Petrowitsch kunde nægte, at han havde nydt hendes Faders Gæstevenskab. Efter at hun først havde bundet sig selv denne Fabel paa Ærmet, troede hun fuldt og fast paa den.

Ogsaa Peter Petrowitsch's forretningsmæssige, tørre og noget truende Tone, der endogsaa var blandet med Foragt, slog hende.

Alle de øvrige var ogsaa blevne stille, da han viste sig. Desuden var der ogsaa en altfor skarp Disharmoni mellem hele dette Selskab og denne „alvorlige Forretningsmand“; man saa paa ham, at han var kommen for noget vigtigt, at der vel maatte være et eller andet usædvanligt, som bevægede ham til at vise sig i et saadant Selskab, og at følgelig en vigtig Begivenhed maatte forestaa.

Raskolnikow, der havde staaet ved Siden af Sofia, gjorde Plads for ham; Peter Petrowitsch lod, som han ikke bemærkede ham.

Et Minut efter viste Lebesätnikow sig; han gik imidlertid ikke ind i Værelset, men blev staaende paa Tærskelen og hørte paa det følgende med spændt Nysgærrighed, skønt ogsaa med Forbavselse; det lod, som om han længe ikke kunde begribe noget af det.

„Undskyld, hvis jeg forstyrrer, men Sagen er temmelig vigtig, bemærkede Peter Petrowitsch saadan i Almindelighed uden at vende sig til Nogen i Særdeleshed, „det er mig endogsaa kært, at der er Vidner. Amalia Iwanowna, jeg beder Dem høfligst om som Værtinde at lægge Mærke til den Samtale, jeg nu kommer til at føre med Sofia Iwanowna. Sofia Iwanowna,“ vedblev han, idet han vendte sig direkte til den forbavsede og allerede nu forskrækkede

Sofia, „fra mit Bord i min Ven Andrej Sjemjonowitsch Lebesätnikows Værelse er der straks efter Deres Besøg forsvundet en Seddel paa Hundrede Rubler, som tilhørte mig. Hvis De paa nogen Maade skulde have Kundskab om dette og kunne sige os, hvor den nu er, saa forsikrer jeg Dem paa Æresord, og alle Nærværende skal være Vidner paa det, at Sagen dermed skal være afgjort. Ellers vil jeg være nødt til at gribe til alvorligere Forholdsregler og da... maa De selv tilskrive Dem Følgerne."

En pinlig Tavshed opstod i Værelset. Selv de grædende Børn blev rolige.

Sofia stod der ligbleg, stirrede paa Lushin og kunde ikke faa et Ord frem. Det syntes, som om hun endnu ikke begreb et Ord af det hele. Der gik nogle Sekunder.

„Naa, hvordan er det saa?" spurgte Lushin, ved han saa betydningsfuldt paa hende.

„Jeg véd ikke... jeg kender slet ikke til det ..." svarede Sofia endelig med svag Stemme.

„Ikke? De véd altsaa ingen Ting?" spurgte Lushin en Gang til og tav atter nogle Sekunder. „Betænk Dem, Mademoiselle," begyndte han strængt, men tilsyneladende endnu formanende, „betænk Dem, jeg vil endnu give Dem Tid til at betænke Dem. Læg vel Mærke til dette: hvis jeg ikke var fuldstændig overbevist, saa vilde jeg med min store Erfaring visselig ikke have risikeret at beskylde Dem saa direkte; thi en saadan direkte og offenlig, men falsk eller ogsaa blot fejlagtig Beskyldning maatte jeg paa en Maade selv svare for, det véd jeg. I Morges vekslede jeg i et bestemt Øjemed nogle 5 pCt.s Statspapirer til Beløb af tre Tusind Rubler. Beregningen derover staar i min Notitsbog. Da jeg kom hjem talte jeg dem — Andrej Sjemjonowitsch er Vidne paa det — og efter at jeg havde afstalt to

Tusind Rubler, gemte jeg dem i min Lommebog og lagde den i Sidelommen paa min Frakke. Paa Bordet blev der liggende omtrent fem Hundrede Rubler i Sedler, deriblandt var tre Hundredrubel-Sedler. I dette Øjeblik kom De til mig — i Følge min Opfordring — og var hele Tiden urolig, saa at De endogsaa midt under Samtalen rejste Dem tre Gange og vilde skynde Dem bort, skønt Samtalen ikke var forbi. Andrej Ssemjonowitsch kan bevidne alt dette. Sandsynligvis vil De, Mademoiselle, ikke vægre Dem for her offenlig at stadfæste, at jeg gennem Andrej Ssemjonowitsch lod Dem kalde ene og alene for at raadslaa om Deres Stedmoders, Katerina Iwanownas ulykkelige og hjælpeløse Stilling; om man ikke kunde arrangere f. Eks. en Subskription, et Lotteri eller noget lignende for hende. De takkede mig og brød endogsaa ud i Taarer. Jeg fortæller alt dette saa nøje, saaledes som det var, først for at kalde det tilbage i Deres Erindring, og for det andet for at bevise Dem, at end ikke den ringeste Enkelthed er undsluppen min Erindring. Saa tog jeg en Tirubel-Seddel fra Bordet og rakte Dem den som mit Bidrag og til Hjælp for Deres Slægtninge og som en øjeblikkelig Assistance. Alt dette har Andrej Ssemjonowitsch set. Derpaa fulgte jeg Dem til Døren — De var endnu stadig meget forlegen. — Da jeg saa var bleven alene med Andrej Ssemjonowitsch og havde talt en ti Minuters Tid med ham, gik han sin Vej, og jeg gik atter hen til Bordet, hvor Pengene laa, for at gemme dem, men dog først, som jeg allerede tidligere havde besluttet, efter at have talt dem efter. Til min største Forbavselse manglede en Hundredrubel-Seddel. Vil De derfor være saa god at betænke, at det er mig rent umuligt at mistænke Andrej Ssemjonowitsch; jeg skammer mig allerede ved Tanken om noget saadant. Jeg kunde heller ikke

have talt galt, thi knap et Minut, før De kom, havde jeg sluttet min Beregning og fundet Summen rigtig. De kan sige Dem selv, — at naar jeg tager Hensyn til Deres Forvirring, Deres Hast med at forlade Værelset, den Omstændighed, at De en Stund havde Hænderne liggende paa Bordet; fremdeles naar jeg ser hen til Deres Stilling i Samfundet og de dermed forbundne Vaner, var jeg da ikke, selv mod min Vilje og med sand Afsky, saa at sige nødt til at blive staaende ved denne Mistanke, — en Mistanke, som visselig er haard, men dog sikkerlig retfærdig? Jeg tilføjer endnu og gentager: trods min bestemte Overbevisning begriber jeg meget godt, at der ligger en vis Risiko i min nuværende Anklage. Men De ser, jeg har ikke kunnet undlade at optræde mod Dem, og skal endogsaa sige Dem hvorfor: ene og alene paa Grund af Deres sorte Utaknemlighed! . . . Beder jeg Dem ikke for Deres fattige Slægtninges Skyld komme til mig, giver jeg Dem ikke en efter mine Forhold passende Understøttelse paa ti Rubler, og saa gengælder De mig straks paa Stedet med en saadan Handlemaade! Nej, det er dog vel i højeste Grad urigtigt! Det fortjener en Lektion! Betænk, hvad De gør, jeg beder Dem om det som Deres sande Ven, thi en bedre Ven kunde De i dette Øjeblik ikke have; kom til Besindelse! I modsat Fald er jeg ubønhørlig! . . . Naa, altsaa, hvordan forholder det sig?"

„Jeg har ikke taget noget fra Dem," hviskede Sofia i frygtelig Angst, „De gav mig ti Rubler — dèr, tag dem igen." Sofia tog Lommetørklædet ud af Lommen, fandt Knuden, løste den op, tog Tirubel-Sedlen ud og rakte den til Lushin.

„Og de hundrede Rubler — De vil altsaa ikke tilstaa?" sagde han bebrejdende og haardnakket uden at tage imod Pengesedlen.

Sofia saa sig om. Alle betragtede hende med alvorlige, spodske og hadefulde Blikke.

Hun saa paa Raskolnikow . . . han stod med korslagte Arme ved Væggen og betragtede hende med et flammende Blik.

„Aa, Herre Gud!“ fik hun endelig frem.

„Amalia Iwanowna, Politiet maa have Oplysning om Sagen, jeg beder Dem derfor om at sende Bud med Portneren“, sagde Lushin sagte og næsten mildt.

„Barmhjærtige Gud! Jeg vidste jo nok, at hun stjal!“ udbrød Amalia Iwanowna og slog Hænderne sammen.

„Aha, De vidste det?“ afbrød Lushin, „altsaa har der ogsaa før været Grund til at antage det? Vær saa god, højstærede Amalia Iwanowna, at huske paa Deres Ord, som forøvrigt er talte i Vidners Overvær.“

Fra alle Kanter begyndte nu en livlig Samtale, alle var i Bevægelse.

„Hvad for noget?“ skreg pludselig Katerina Iwanowna, der pludselig besindede sig og vendte sig mod Lushin: „De beskylder hende for Tyveri? Sofia en Tyv? Aah, hvilken Skurkestreg! . . .“ Og hun styrtede hen til Sofia og trykkede hende voldsomt op til sig med sine magre Arme.

„Sofia, hvor kunde Du understaa Dig i at tage ti Rubler af ham! Aa, Du enfoldige Barn! Kom med dem! Giv mig straks de ti Rubler — der . .!“

Hun rev Seddelen ud af Sofias Haand, klemte den sammen til en Kugle og kastede den lige i Ansigtet paa Lushin. Kuglen ramte ham i Øjet og faldt derfra ned paa Bordet.

Amalia Iwanowna skyndte sig at tage den op. Lushin blev ærgerlig.

„Hold paa den gale Kone!" raabte han.

I Døren ved Siden af Lebesätnikow viste sig nogle nye Ansigter, blandt dem ogsaa de to tilrejste Damer.

„Hvad siger De! . . . Jeg skulde være gal? Din Nar!" hvæsede Katerina Iwanowna, „Du er selv gal din Lovtrækker, dit gemene Menneske! . . . Sofia! Sofia skulde have taget Penge fra Dig? Sofia skulde være en Tyv? Din Nar, heller havde hun givet Dig Penge!"

Hun brød ud i en hysterisk Latter.

„Har I nogensinde set en saadan Nar?" sagde hun idet hun henvendte sig til hele Selskabet og pegede paa Lushin. „Hvad? og Du ogsaa?" vedblev hun, da hun fik Øje paa Værtinden, „Du, din Tosse bekræfter, at hun har stjaalet? . . . Aa, Du nederdrægtige preussiske Høneben i Krinoline! Aa, I, I . . . Hun har jo ikke været ude af Stuen, hun satte sig ned ved Siden af Rodion Romanowitsch straks efter at hun kom tilbage fra Dig, din Usling. Undersøg hende da! Naar hun ikke har været ude, saa maa hun jo have Pengene paa sig. Undersøg hende da; led, led! . . . Men finder Du ingen Ting, min Due, saa tag Dig iagt, da skal Du komme til at svare for det! Jeg gaar lige til Kejseren selv, den barmhjærtige; jeg kaster mig for hans Fødder, og det endnu i Dag! Jeg er en stakkels Enke! — de slipper mig nok ind til ham! Du mener vel, at de slipper mig ikke ind? Du tager fejl! Jeg trænger mig frem til ham! . . . Du har gjort Regning paa, at hun er saa sky og bange, det er det, Du har haabet paa? Men saa er jeg saa megei modigere min Bro'r! Med mig kommer Du tilkort led nu, led! —"

Og Katerina trak i voldsomt Raseri Lushin hen til Sofia.

„Jeg er rede til det og tager Ansvaret paa mig... men hold dog en Gang op, Madam, vær lidt roligere! Jeg ser jo godt nok, at De er modig! — Men hvordan skal det gaa for sig?" mumlede Lushin, „det maa jo ske i Politiets Nærværelse... skønt der er jo Vidner nok for Haanden... Jeg er rede... men for en Mand er det da ikke ganske passende... men hvis Amalia Iwanowna vilde være behjælpelig... slige Forretninger gaar for Resten ikke saadan uden videre... Hvad skal vi egenlig gøre?..."

„Lad den, der har Lyst, undersøge hende!" skreg Katarina Iwanowna. „Sofia, vend Lommerne for ham! Se der, se! Aa Skam, se den der er tom, her laa Lommetørklædet, den er tom! Ser Du, der er den anden Lomme, der, ser Du...!"

Og Katarina Iwanowna lod sig ikke nøje med roligt at vende Lommerne, hun rev dem formeligt ud.

Men ud af den højre Lomme fløj der pludseligt et Papir, som beskrev en Bue i Luften og faldt lige ned for Lushins Fødder.

Alle havde set det og nogle skreg højt, da Papiret faldt. Peter Petrowitsch bukkede sig ned, tog Papiret op fra Gulvet og foldede det ud, saa alle kunde se det.

Det var en tredobbelt sammenlagt Hundredrubelseddel. Peter Petrowitsch holdt den højt i Vejret og viste den frem.

„Tyvemær! Ud af mit Hus! Politi! Politi!" skreg Amalia Iwanowna, „til Sibirien skal hun!... Ud med sig!"

Fra alle Kanter lød der Udraab.

Raskolnikow tav uden at vende Øjnene fra Sofia, kun af og til saa han skarpt over paa Lushin.

Sofia stod endnu paa samme Plet, men ligesom sanseløs; hun syntes ikke en Gang at være forbavset. Men pludselig steg Blodet hende til Ansigtet, hun skreg højt og bedækkede Ansigtet med Hænderne.

„Nej!... jeg har ikke gjort det! Det var ikke mig! Jeg kender ikke det mindste til det!" raabte hun med et hjærteskærende Skrig og styrtede hen til Katerina Iwanowna. Denne trykkede hende til sig, som om hun vilde beskytte hende mod alle de vrede Mennesker.

„Sofia, Sofia! jeg tror det ikke!" skreg Katerina Iwanowna trods den haandgribelige Kendsgærning og vuggede hende i sine Arme som et lille Barn, kyssede hende utallige Gange, greb hendes Hænder og kyssede dem vildt. „Du skulde have stjaalet!... hvad det dog er for dumme Mennesker! Aa, Herre Gud! I er dumme!" skreg hun til dem alle, „I véd jo slet ikke, hvad det er for et Guldhjærte, hvad det er for en Pige! Hun skulde tage noget — hun! Hun havde før taget Særken af Kroppen og givet den bort, hellere vilde hun have gaaet barfodet og givet Eder alt, saadan er hun! Den gule Billet („Kortet") fik hun jo bare, fordi mine Børn var ved at dø af Sult; for os har hun solgt sig!... Ak, Du kære Afdøde, det er dit Gravøl!... Herre Gud! saa beskyt hende da, hvorfor staar I der allesammen! Rodion Romanowitsch! hvorfor beskytter De hende ikke? Tror De ogsaa paa det? I er allesammen ikke saa meget værd som Sofias Lillefinger! Herre Gud, beskyt da Du hende!"

Den stakkels svindsottige Katarina Iwanownas Skrig gjorde et stærkt Indtryk paa Publikum. Der laa saa megen Elendighed, saa megen Lidelser i disse fortørrede Læber, paa hvilke Blodsporene endnu var

synlige, i denne hæse Stemme, i denne Hulken, der stundom lød som Barnegraad, i denne fortvivlede, omend fortrøstningsfulde Bønfalden om Beskyttelse, at alle havde Medlidenhed med den Ulykkelige.

I det mindste ytrede Peter Petrowitsch straks sin Medlidenhed.

„Madame, Madame," raabte han indtrængende til hende, „Dem berører dette jo ikke! Ingen vil beskylde Dem for noget ondt, ikke en Gang for at De skulde have Del i det; saa meget mere som De selv har bragt alt for Dagen ved at vende Lommerne paa hende. Jeg er rede til hjærteligt at beklage, hvis saa at sige Sofia Ssemjonownas Fattigdom skulde have forledet hende til det, men hvorfor vilde De ikke tilstaa det, Mademoiselle? Frygtede De maaske for Skammen? Var det blot et første Forsøg, en Forvildelse? Det er muligt, meget muligt... Men hvorfor vilde De ogsaa indlade Dem paa noget saadant? Mine Herrer," vendte han sig til alle de Tilstedeværende, „mine Herrer, fuld af Medlidenhed og saa at sige Barmhjærtighed er jeg for min Del rede til at tilgive, selv nu, efter den mig tilføjede personlige Fornærmelse. Imidlertid, Mademoiselle, maa den Skam, De nu lider, være Dem en Lektion for Fremtiden," sagde han, idet han vendte sig til Sofia, „Resten vil jeg ofre til Glemselen, og lad dermed alt være endt!"

Peter Petrowitsch skelede over til Raskolnikow og deres Øjne mødtes. Raskolnikows glødende Blik truede med at forvandle ham til Aske.

Under alt dette syntes Katerina Iwanowna ikke at have hørt noget, hun omfavnede og kyssede Sofia som en Afsindig. Ogsaa Børnene omgav hende fra alle Sider, men Poletschka græd bitterlig, skønt hun ikke var i Stand til at begribe alt, og

gemte sit af Graad opsvulmede Ansigt ved Sofias Skulder.

„Hvad d e t t e dog er for en Nederdrægtighed!" lød pludseligt en lydelig Stemme henne fra Døren.

Peter Petrowitsch saa hastigt derhen.

„Hvilken Gemenhed!" gentog Lebesätnikow og saa ham lige i Øjnene. Peter Petrowitsch syntes pludseligt at fare sammen; alle bemærkede det og huskede det senere.

Lebesätnikow traadte ind i Værelset.

„Og De understaar Dem endogsaa at paakalde mig som Vidne?" sagde han og traadte hen til Lushin.

„Hvad skal dette betyde, Andrej Ssemjonowitsch! Hvad taler De om?" mumlede Lushin.

„De er... en Bagvasker, — d e t er Meningen med mine Ord!" sagde Lebesätnikow fortørnet og saa strængt paa ham med sine nærsynede Øjne. Han var rasende.

Raskolnikow gennemborede ham formelig med sine Blikke og opfangede hvert Ord.

En ny Pavse indtraadte.

Peter Petrowitsch var, især i første Øjeblik, næsten forvirret.

„Gælder dette mig?..." begyndte han stammende, „hvad vil De da egenlig? Er De ved Deres fulde fem?"

„Jeg er ganske vist ved mine fulde fem, men De, De er...en Skurk! Aa, hvor det er nederdrægtigt. Jeg har hørt det altsammen, jeg har med Vilje ventet for at kunne forklare mig det Hele, thi jeg maa tilstaa, at heller ikke nu kan jeg indse Logiken i det. Hvorfor har De egenlig lavet alt dette? — jeg begriber det ikke!"

„Hvad skulde jeg have gjort? Vil De ikke nu

endelig holde op med Deres Gaader? Eller har De maaske drukket for meget?"

„De, nederdrægtige Menneske, De drikker maaske for meget, men ikke jeg! Jeg drikker mig aldrig fuld, det er stridende mod mine Grundsætninger! ... Tænk Dem, han har selv egenhændig givet Hundredrubelsedlen til Sofia Sjemjonowna — jeg saa det selv, jeg sværger paa det; han, han selv!" gentog Lebesätnikow og vendte sig til dem alle.

„De maa være bleven forrykt... Grønskolling!" hvæsede Lushin, „hun staar der jo selv for Dem i egen Person, hun har jo selv, nu netop i Alles Nærværelse, erklæret, at hun ikke har faaet andet af mig end de ti Rubler. Paa hvilken Maade skulde jeg da have givet hende dem?"

„Jeg saa det ... jeg har jo set det!" raabte Lebesätnikow, bekræftende sit tidligere Udsagn, „og skønt det egenlig er mod mine Grundsætninger, saa er jeg dog straks rede til at aflægge Ed for Retten, — jeg saa, hvordan De hemmeligt stak Sedlen til hende. Men jeg var saa naragtig, at jeg troede det var af Ædelmodighed! Da De tog Afsked med hende i Døren, stak De, samtidig med at hun vendte sig om og De trykkede hendes Haand, forsigtigt Sedlen ned i hendes Lomme. Jeg saa det!"

Lushin var bleven bleg.

„Hvad er det for Løgne, De opvarter med!" raabte han frækt, „hvordan kunde De, som stod ved Vinduet, se Sedlen? De har sagtens drømt? Og saa er De jo nærsynet... De fantaserer vist!"

„Aa nej; skønt jeg stod temmelig langt borte, saa jeg dog alt; fra Vinduet af vilde det virkelig have været lidt vanskeligt at skælne Sedlen — det er sandt — men alligevel vidste jeg dog — begunstiget ved et særligt Tilfælde — ganske sikkert, at

det virkelig var en Hundredrubelseddel; for da De gav Sofia Ssemjonowna Tirubelsedlen, saa jeg tydeligt, at De lige efter tog en Hundredrubelseddel op fra Bordet — jeg stod dengang ganske nærved, og jeg fik straks mine Tanker ved det, derfor glemte jeg heller ikke, at De beholdt Sedlen i Haanden. De foldede den sammen og beholdt den hele Tiden i den lukkede Haand. Saa agtede jeg ikke mere paa det, men da De rejste Dem, flyttede De den fra højre til venstre Haand, og da var den endda lige ved at falde fra Dem; da fik jeg igen den Tanke, at De vilde vise hende en Velgerning, som jeg ikke skulde mærke. De kan tænke Dem, hvordan jeg da passede paa — og jeg saa da ganske tydeligt, hvorledes det lykkedes Dem at stikke Seddelen ned i Lommen. Jeg saa det, saa det aldeles tydeligt, jeg vil aflægge Ed paa det!

Lebesätnikow var lige ved at tabe Vejret.

Fra alle Kanter lød Udraab, mest af Forbavselse, men der var ogsaa nogle iblandt, som var af en truende Art.

Alle trængte sig frem til Peter Petrowitsch. Katerina Iwanowna styrtede hen til Lebesätnikow.

„Andrej Ssemjonowitsch! Jeg har miskendt Dem! Beskyt De os! De alene tager hendes Parti! Hun er jo faderløs! Gud sender Dem! Andrej Ssemjonowitsch, min Redningsmand, kære Ven!"

Og Katerina Iwanowna faldt, uden at vide, hvad hun gjorde, ned paa Knæ for ham.

„Løgn og Vrøvl!" hvæsede Lushin, som var ude af sig selv af Vrede, „det er jo lutter Opdigtelse, hvad De der staar og fortæller. Jeg glemte — huskede — glemte — hvad skal alt det betyde? Jeg skulde altsaa med Hensigt have smuglet Sedlen

til hende? I hvilket Øjemed? Hvad har jeg at bestille med denne . . ."

„Ja . . . det er just det, jeg ikke begriber; men at jeg beretter et virkeligt Faktum, det er sikkert! Jeg er saa overbevist om Sandheden af det, jeg siger, elendige Slyngel! — at jeg endnu ganske tydeligt husker, hvorledes ved den omtalte Lejlighed samme Spørgsmaal fo'r mig gennem Hovedet — just da jeg trykkede Deres Haand og takkede Dem. Jeg tænkte, „hvorfor puttede han dog hemmeligt Sedlen i hendes Lomme?" Skulde det bare være, fordi han vilde holde det skjult for mig, og fordi han kendte mine Anskuelser, nemlig at jeg er en Modstander af al privat Velgørenhed, fordi den ikke er nogen radikal Lægedom? Naa, og saa kom jeg til det Resultat, at De virkelig skammede Dem for mig over at give en saa betydelig Sum; men desuden tænkte jeg ogsaa, at De maaske vilde berede hende en Overraskelse, saa hun skulde blive rent forbavset, naar hun pludselig fandt hundrede Rubler i sin Lomme. For der findes jo Velgørere, som synes om at krydre deres Velgerninger paa den Maade. Saa faldt det mig ogsaa ind, at det maaske var Deres Hensigt at stille hende paa Prøve, det vil sige, se, om hun vel, naar hun fandt Pengesedlen, vilde komme tilbage og takke! Fremdeles tænkte jeg, at De da maaske vilde undgaa hendes Tak, og — som det jo hedder — at den højre Haand ikke skulde vide . . . eller noget lignende . . . Det var en Mængde Tanker, som fløj gennem Hovedet paa mig, saa jeg foresatte mig senere at tænke over det; men jeg ansaa det for udelikat at lade Dem forstaa, at jeg kendte Deres Hemmelighed. Men saa faldt det mig ind med det samme, at Sofia Ssemjonowna maaske kunde gaa hen og tabe Pengene, før hun havde mærket, at hun havde dem; og det var egenlig Grunden, hvor-

for vi kom — jeg vilde kalde hende ud og fortælle hende, at der var lagt hundrede Rubler i Lommen paa hende. Men i Forbigaaende gik jeg først ind til Damerne Kobylätnikow for at bringe dem Bogen „Den positive Methodes almindelige Resultater", men især for at anbefale dem Opsatsen af Piderit, og for Resten ogsaa den af Wagner; derefter kom jeg herind — og finder Stuen i dette Oprør! Kunde jeg nu have havt alle disse Tanker og Betragtninger, hvis jeg ikke havde set, at De stak hende de hundrede Rubler i Lommen?"

Efter at Andrej Ssemjonowitsch havde sluttet sin ordrige Fremstilling med denne logiske Sætning, var han saa udmattet, at Sveden løb ham nedad Ansigtet. Han var desværre ikke en Gang i Stand til at udtrykke sig ordenlig paa Russisk og noget andet Sprog kunde han forøvrigt heller ikke og heraf fulgte, at han blev ganske udmattet, ja næsten afkræftet, af denne Anstrængelse. Ikke desto mindre havde hans Foredrag gjort en uhyre Virkning. Han havde talt med saadant Eftertryk og saadan Overbevisning, at aabenbart alle troede ham. Peter Petrowitsch følte, at hans Sag stod ilde.

„Hvad kommer det mig ved, at De har faaet al Slags dumme Spørgsmaal i Hovedet?" raabte han, „det er ikke noget Bevis! De har maaske drømt det altsammen! Jeg siger Dem, min Herre, at De lyver! De lyver og bagtaler mig, fordi De ærgrer Dem over, at jeg ikke er gaaet ind paa Deres atheistiske Planer — det er hele Sagen!"

Men denne Udflugt nyttede ikke Peter Petrowitsch noget. Tværtimod hørtes der en almindelig Murren.

„Naa saa det er det Du vil!" raabte Lebesätnikow, „Din Løgner! Kald bare paa Politiet, jeg skal nok aflægge Ed! Jeg kan kun ikke begribe,

hvad De har til Hensigt med denne Nederdrægtighed! Føj, hvad De er for et elendigt gement Menneske!"

„Den Hensigt, som ligger til Grund for denne Nederdrægtighed, kan jeg forklare, og om det er nødvendigt, kan jeg ogsaa aflægge Ed paa det!" sagde endelig Raskolnikow med høj Stemme og traadte frem.

Han var tilsyneladende fast og rolig. Og da man saa ham, blev det alle klart, at Gaadens Løsning nu forestod.

„Jeg forstaar nu det Hele," sagde Raskolnikow, idet han vendte sig direkte til Lebesätnikow. „Jeg var straks klar over, at man i denne Sag havde med en Nederdrægtighed at gøre; jeg havde denne Opfattelse paa Grund af særlige Omstændigheder, som kun jeg alene kender, og som jeg nu straks skal meddele; i disse Omstændigheder ligger nemlig Opløsningen! De, Andrej Ssemjonowitsch, har ved Deres uvurderlige Oplysninger løst enhver Tvivl og jeg beder alle de tilstedeværende om at være opmærksomme: Denne Herre — her pegede han paa Lushin — friede nylig til en ung Pige, til min Søster Awdotja Romanowna Raskolnikowa. Men kort efter hans Ankomst til Petersburg blev han og jeg ved vort første Møde Uvenner, og jeg jagede ham ud af min Bolig; det kan to Vidner bekræfte. Men dette Menneske er meget ondskabsfuldt; i Forgaars vidste jeg endnu ikke, at han boede her hos Dem, Andrej Ssemjonowitsch, og at han altsaa samme Dag, da vi blev Uvenner, altsaa i Forgaars, var Vidne til, hvorledes jeg som Ven af den afdøde Hr. Marmeladow gav hans Hustru Katerina Iwanowna nogle Penge til Begravelsen. Straks derefter skrev han en Billet til min Moder og angav deri, at jeg ikke havde givet disse Penge til

Katerina Iwanowna, men til Sofia Ssemjonowna og nævnede med det samme i de gemeneste Udtryk ... Sofia Ssemjonownas Karakter, det vil sige, han gjorde Hentydninger til Karakteren af mit Forhold til Sofia Ssemjonowna. Og som man vil kunne forstaa, gjorde han dette for at bringe mig paa spændt Fod med min Moder og Søster, idet han søgte at bibringe dem den Tanke, at jeg i uværdige Øjemed forødede deres smaa Skillinger, som de var komne mig til Hjælp med. I Gaar Aftes fremstillede jeg den hele Sandhed i min Moders og Søsters og i hans Nærværelse, idet jeg godtgjorde, at jeg virkelig havde givet Katerina Iwanowna Pengene til Begravelsen, men ikke til Sofia Ssemjonowna, og at jeg endnu slet ikke kendte, ikke engang havde set den sidstnævnte i Forgaars, men første Gang saa hende om Aftenen. Ved denne Lejlighed tilføjede jeg, at han, Peter Petrowitsch, med al sin Værdighed ikke var saa meget værd som Sofia Ssemjonownas lille Finger, den samme Sofia, om hvem han havde talt saa ilde. Paa hans Spørgsmaal, om jeg vel vilde give Sofia Ssemjonowna Plads ved Siden af min Søster, svarede jeg, at jeg netop samme Dag havde gjort dette. Opbragt over, at det ikke var lykkedes ham ved Bagtalelser at gøre mig fordægtig i min Moders og Søsters Øjne, begyndte han at sige mig de uforsvarligste Frækheder. Deraf opstod et fuldstændigt Brud, og han blev jaget ud af Huset. Alt dette skete i Gaar Aftes. Jeg beder Dem nu om særlig at være opmærksom: Forestil Dem nu, at det her var lykkedes ham at fremstille Sofia Ssemjonowna som en Tyv, saa havde han for det første derved overbevist min Søster og Moder om, at hans Mistanke havde været begrundet, og at han havde Ret til at være vred over, at jeg stillede min Søster og Sofia Ssemjonowna paa samme Trin, og at han

altsaa, da han angreb mig, kun havde beskyttet og bevaret min Søsters, hans Bruds Ære. Med faa Ord, han kunde derved paany bringe Uenighed mellem mig og min Familie og haabede naturligvis paa denne Maade atter at vinde deres Gunst. Jeg vil nu ikke tale om, at han gennem denne Bagvaskelse vilde tage personlig Hævn over mig, fordi han havde Grund til at antage, at Sofia Ssemjonownas Lykke og Ære var mig dyrebar. Dette var hans hele Beregning; saaledes opfatter jeg Sagen. Dette var hans Hensigt, og en anden gives der ikke!"

Omtrent saaledes sluttede Raskolnikow sin Tale. Den var hyppig bleven afbrudt af Tilhørernes Udraab; de havde iøvrigt været meget opmærksomme. Men trods alle Afbrydelser havde han talt roligt, klart og fast. Hans skarpe Tone, det overbevisende i Maaden og hans alvorlige Udseende havde paa alle gjort et usædvanligt Indtryk.

„Ja saaledes forholder det sig, fuldstændig saaledes!" sagde Lebesätnikow entusiastisk. „Ingen anden Forklaring er mulig, for han spurgte mig udtrykkelig, da Sofia Ssemjonowna knapt var kommen ind i vort Værelse, om De var her, om jeg ikke havde set Dem blandt Katerina Iwanownas Gæster. Han trak mig i den Anledning hen til Vinduet og udspurgte mig sagte. Det var altsaa beregnet, at De skulde være til Stede! Saaledes er det, det stemmer altsammen fuldkommen!"

Lushin tav og smilte foragteligt.

Han var for Resten meget bleg; det lod til, at han spekulerede paa, hvorledes han bedst kunde trække sig ud af det hele.

Helst havde han ladet alt i Stikken og gaaet sin Vej, men det var nu næsten umuligt; det vilde have betydet, at han direkte indrømmede Rigtigheden af de anklagende Beskyldninger mod ham,

og at han altsaa virkelig havde bagtalt Sofia Ssemsonowna.

Og desuden var det allerede drukne Auditorium altfor ophidset.

Skønt Proviantforvalteren ikke længere var i Stand til at fatte, hvad der foregik, skreg han højst og foreslog nogle for Lushin skæbnesvangre Forholdsregler.

De tre Polakker var blandt de hidsigste, de skældte og truede paa polsk.

Sofia lyttede spændt, men der var meget, som heller ikke hun syntes at begribe; det var, som om hun lige var vaagnet af en Afmagt. Hendes Øjne veg ikke fra Raskolnikow, som om hun følte, at han alene kunde beskytte hende.

Katerina aandede saa tungt, at man hørte det; hun havde spærret Munden op, og saa sig om med et idiotisk Udtryk; kun det syntes hende klart, at Peter Petrowitsch var i Klemme.

Raskolnikow vilde gøre et Forsøg paa at tale mere, men der var ikke længer nogen Mulighed; alle skreg og trængte sig om Lushin med Skældsord og Trusler. Men Peter Petrowitsch var ikke bange af sig. Da han saa, at han havde forregnet sig i sin Anklage mod Sofia gik han direkte over til Uforskammethed.

„Tillad mig, mine Herrer, vær saa god at lade mig komme frem!" sagde han, idet han trængte sig gennem Mængden; „hav ogsaa den Godhed at lade være med at true; jeg forsikrer Dem, De opnaar ingen Ting derved; jeg er slet ikke bange af mig; tværtimod, mine Herrer, De skal nok nok blive draget til Ansvar for, at De med Magt har villet neddysse en Forbrydelse. I Retten vil man ikke være saa blinde . . . og heller ikke saa drukne! Man vil ikke tro paa to anerkendte Gudsfornægtere, Oprørere og

Fritænkere, som anklager mig af personlig Hævn — noget, som de i deres Dumhed selv har tilstaaet... Ja, saadan gaar det! . . . Vær saa god . . .!"

„Forduft øjeblikkelig fra mit Værelse; se til, at De straks kommer ud, mellem os er alt forbi . . . Og naar jeg tænker paa, at jeg næsten er gaaet ud af mit gode Skind for at indvie ham . . . i hele fjorten Dage . . .!" udbrød Lebesätnikow.

„Jeg har jo allerede selv før sagt Dem, at jeg vilde flytte, Andrej Ssemjonowitsch, De vilde jo endogsaa holde mig tilbage; nu har jeg bare at tilføje, at De er en Nar. Jeg ønsker, at De maa faa kureret baade Deres svage Forstand og Deres svage Ojne. Undskyld, mine Herrer!"

Han havde trængt sig igennem de Omstaaendes Rækker; imidlertid gjorde det Proviantforvalteren ondt, at han skulde slippe bort med Skældsord alene; han tog et Glas fra Bordet og sigtede paa Peter Petrowitsch; men Glasset fløj lige i Hovedet paa Amalia Iwanowna. Denne skreg højt og Proviantforvalteren, som ved Anstrængelsen havde tabt Ligevægten, faldt tungt under Bordet.

Peter Petrowitsch gik ind i sit Værelse og en halv Time efter havde han forladt Huset.

Den af Naturen frygtsomme Sofia vidste forlængst, at ingen var lettere at tilintetgøre end hun; til ustraffet at fornærme hende kunde næsten alle og enhver tiltage sig Retten. Men indtil nu havde hun troet, at det var muligt ved Forsigtighed, Blidhed og Hengivenhed mod alle og enhver at undvige en Ulykke. Hendes Skuffelse var derfor altfor smærtelig; vel kunde hun taale næsten alt med Taalmodighed og uden Knurren — endogsaa dette Men i første Djeblik var det dog blevet hende for tungt. Efter at den første Skræk og den første Bedøvelse var forbi, og hun havde begrebet alt, var

dog, trods hendes bevislige Uskyldighed i Tyveriet, Følelsen af Hjælpeløshed og Krænkelse saa stærk, at hendes Hjærte truede med at briste — hun fik et hysterisk Anfald. Tilsidst kunde hun ikke længer holde det ud, hun styrtede ud af Værelset og løb hjem. Dette skete straks efter, at Lushin havde fjærnet sig.

Da Amalia Iwanowna under alle de Tilstedeværendes lydelige Latter fik Glasset i Hovedet, vilde hun naturligvis ikke finde sig i paa denne Maade at maatte bøde for andres Skyld. Skældende og smældende styrtede hun som en Furie løs paa Katerina Iwanowna, hvem hun nu gav Skylden for alt.

„Ud af Lejligheden! Straks! Marsch!"

Og med disse Ord greb hun alt, hvad hun kunde faa fat i af Katerina Iwanownas Sager og kastede det paa Gulvet.

Katerina Iwanowna, der var sunken hen paa Sengen, bleg og aandeløs og næsten afmægtig, sprang op og styrtede løs paa Amalia Iwanowna. Men Kampen var altfor ulige. Denne puffede hende fra sig som et Barn.

„Hvad, er det ikke nok, at man bagtaler os paa den mest samvittighedsløse Maade — dette Menneske vil altsaa kaste os ud af Huset! Paa min Mands Begravelsesdag jager man mig ud af Lejligheden, efter at jeg først har beværtet alle? — paa Gaden med de Faderløse! Hvor skal jeg nu tage hen?..." stønnede den stakkels Kvinde hulkende og aandeløs. „Herre Gud!" raabte hun pludselig og hendes Ojne funklede, „gives der da ingen Retfærdighed mer! Hvem kan vel have mere Brug for din Beskyttelse end vi stakkels Faderløse?... Der maa da vel endnu findes Ret og Retfærdighed i denne Verden — der maa! Jeg vil finde den, og det nu straks!... Vent bare, din ugudelige Skab-

ning! — Poletschka, bliv hos Børnene, jeg kommer straks igen. Vent paa mig, om det saa bliver nede paa Gaden. Vi skal da først se, om der ikke findes Ret og Retfærdighed for den Fattige!"

Katerina Iwanowna kastede et Tørklæde om Hovedet, trængte sig gennem den tætte, drukne Flok, som endnu opfyldte Stuen, og styrtede stønnende og grædende ud paa Gaden.

Poletschka var forskrækket flygtet med Børnene hen i Krogen til Kufferten og ventede dèr, med begge de Smaa i sine Arme, skælvende paa Moderens Tilbagekomst.

Amalia Iwanowna fo'r omkring i Værelset, bandte og skældte og skastede alt, hvad hun fik i Hænderne, ned paa Gulvet. Der var et Helvedes Spektakel.

Lejeboerne skreg sloges og skældte ud, nogle begyndte endogsaa at synge . . .

Nu er det nok paa Tide, at jeg ogsaa gaar — tænkte Raskolnikow. — Naa Sofia Ssemjonowna, nu skal vi høre, hvad De vil sige!

Og han gik afsted til Sofias Bolig.

X.

Raskolnikow havde været en virksom og kraftig Forsvarer af Sofia mod Lushin, skønt han selv bar paa en saa stor Lidelse og Kval.

Men just fordi han allerede om Morgenen havde gennemgaaet saa meget, var han ligefrem glad over at kunne faa Luft for de Indtryk, der var bleven

ham saa utaalelige; ganske bortset fra den personlige og hjærtelige Deltagelse, der laa i hans Iver for at beskytte Sofia. Desuden havde han endnu tilbage denne Sammenkomst med Sofia, for hvilken han stundom følte en frygtelig Angst; han maatte meddele hende, hvem der havde dræbt Elisabeth, og han forudsaa en frygtelig Kval, som han ligesom søgte at afværge og opsætte.

Da han derfor gik fra Katerina Iwanownas Bolig og sagde: „Naa Sofia Ssemjonowna, hvad vil De nu sige?" — da var han øjensynlig endnu i den Tilstand af Kraft, af Kampiver, som fulgte efter den nys vundne Sejr. Men jo mere han nærmede sig Kapernaumows Bolig, desto mere følte han at hans Kræfter sank, medens Svaghed og Frygt tog til.

Grublende blev han staaende foran Døren og forelagde sig det besynderlige Spørgsmaal: „Maa jeg virkelig sige, hvem der har dræbt Elisabeth?"

Spørgsmaalet var besynderligt fordi han samtidig følte, at det ikke alene var ham umuligt længere at fortie det, men at det endog var utænkeligt at opsætte Tilstaaelsen selv paa ganske kort Tid. Han vidste vel endnu ikke, hvorfor det var umuligt, han følte det blot; og denne kvalfulde Bevidsthed om hans Kraftløshed lige over for Nødvendigheden af en Tilstaaelse, syntes næsten at ville pine ham ihjel.

Kun for at blive denne evige Vaklens Kvaler kvit aabnede han hurtigt Døren. Han blev staaende paa Tærskelen og betragtede derfra Sofia.

Hun sad ved Bordet og skjulte sit Ansigt med Hænderne; men da hun saa Raskolnikow, rejste hun sig hurtigt og gik ham i Møde, som om hun forlængst havde ventet ham.

„Hvad skulde der være blevet af mig uden Dem!“ sagde hun straks, — det var aabenbart, at hun kun havde ventet paa ham for at sige ham dette.

Raskolnikow satte sig paa Stolen, fra hvilken hun netop havde rejst sig. Hun blev staaende to Skridt foran ham, akkurat lige som i Gaar.

„Sofia?“ sagde han, og han følte, at hans Stemme skælvede, „hele denne Historie var dog kun den naturlige Følge af „Stillingen i Samfundet og de dermed forbundne Vaner“ ... Forstod De det, før da De var derhenne?“

Hendes Aasyn vidnede om en uendelig Bekymring.

„Tal ikke som i Gaar!“ afbrød hun ham. „Jeg beder Dem, begynd ikke igen som i Gaar; der er nok af Kvaler alligevel ...“

Hun forsøgte at smile af Frygt for, at denne Bebrejdelse kunde mishage ham.

„Det var dumt af mig, at jeg løb min Vej. Hvordan mon det nu gaar derhenne? Jeg vilde netop nu til at løbe derhen igen, men jeg tænkte ... at De kunde komme derhen.“

Han fortalte hende, at Amalia Iwanowna kastede Familien ud af Lejligheden, og at Katerina Iwanowna var løbet afsted for „at søge Retfærdighed.“

„Ak, for Guds Skyld!“ raabte Sofia, „kom! ...,“ og hun greb sin Mantilje.

„Evig og bestandig det samme!“ raabte Raskolnikow hæftigt, „Deres eneste Tanke er bare dem! Bliv nu her hos mig.“

„Men ... Katerina Iwanowna.“

„Katerina Iwanowna løber ikke bort fra Dem; hun kommer nok selv til Dem, siden hun er løbet fra Huset,“ tilføjede han mut. „Hvis hun kommer herhen og ikke træffer Dem, saa faar De blot Skylden igen.“

Sofia satte sig under kvalfuld Tvivl om, hvad hun skulde. Raskolnikow tav, saa hen for sig og grundede.

„Vi kan antage, at det ikke for Øjeblikket var Lushins Hensigt," begyndte han, uden at se paa Sofia, „men hvis han nu havde villet, eller hvis det havde været indeholdt i hans Beregning — saa vilde han have sat Dem i Fængsel, dersom ikke tilfældigvis jeg og Lebesätnikow havde været der! Ikke sandt?"

„Ja," sagde hun sagte — „ja," gentog hun adspredt og bevæget.

Det kunde dog meget let sket, at jeg havde været fraværende, og Lebesätnikow var jo kun rent tilfældig nærværende."

Sofia tav.

„Naa, og hvis De nu var kommen i Fængsel — hvad saa? Husker De, hvad jeg sagde i Gaar?"

Hun svarede fremdeles ikke; han ventede.

„Jeg troede, De igen vilde sige ligesom i Gaar: „Ak, ti, hold op," sagde Raskolnikow spottende. „Naa, De tier?" spurgte han efter et Minuts Tavshed. „Man maa dog tale om et eller andet! Og nu vilde det just være mig af Interesse at vide, hvorledes De vilde løse et „Spørgsmaal", som Lebesätnikow plejer at sige, — jeg taler virkelig alvorligt. Forestil Dem, Sofia, at De havde kendt alle Lushins Hensigter i Forvejen, at De havde vidst — og det ganske sikkert — at disse Hensigter vilde lede til Katerina Iwanownas og Børnenes Ruin, i Forbigaaende ogsaa til Deres egen. — De regner Dem jo selv for intet, altsaa nævner jeg Dem blot i Forbigaaende — og til Potetschkas ... thi den samme Skæbne venter hende. Naa, altsaa: Naar det var afhængigt af Deres Beslutning, om De eller han skulde blive i Live, det vil sige, om Lushin

skulde leve og begaa Nederdrægtigheder, og om Katerina Iwanowna skulde dø? — hvad vilde De saa beslutte Dem til? Hvem af de to maatte dø? Jeg ønsker et Svar paa dette Spørgsmaal?"

Sofia saa paa ham med Bekymring, hun anede at et eller andet skjulte sig bag denne vidtsvævende og usikre Tale.

„Jeg tænkte nok, at De vilde spørge mig om noget saadant," sagde hun endelig og saa forskende paa ham.

„Nu vel! men hvad vilde altsaa Deres Beslutning blive?"

„Hvorfor spørger De om, hvad der er umuligt?" sagde Sofia med Uvilje.

„Det var altsaa bedre, at Lushin levede og begik Nederdrægtigheder! Ikke en Gang det vover De at tage en Beslutning om!"

„Jeg kender jo ikke Guds Vilje!... og hvorfor spørger De om noget, som man ikke tør spørge om? Hvad skal disse unyttige Spørgsmaal være til? Hvorledes skulde det være muligt, at dette kunde afhænge af min Beslutning? Og hvem kan sætte mig til Dommer over, hvem der skal leve, og hvem ikke?"

„Ja, naturligvis, naar De blander Guds Vilje ind i Sagen, saa er det jo ikke værd at tale mere om det, mumlede Raskolnikow mørk.

„Tal hellere tydeligt, sig, hvad De egenlig vil!" udbrød Sofia med smærtelig Betoning, „De sigter igen til noget... Er De kanske kommen herop for at pine mig?"

Hun kunde ikke længer holde det ud og begyndte at græde bitterligt.

Med mørkt Tungsind betragtede han hende.

Saaledes gik omtrent fem Minuter

„Du har virkelig Ret, Sofia," sagde han endelig sagte.

Han var pludselig som forvandlet; hans paatagne frække og kraftløs-udfordrende Tone var forsvunden. Selv hans Stemme var bleven mildere.

„Jeg sagde Dig i Gaar, at jeg ikke vilde komme for at bede om Tilgivelse — og dog maa jeg næsten begynde med det... Det om Lushin og Guds Vilje, det sagde jeg bare saadan for mig selv ... Jeg vilde dermed bede om Tilgivelse, Sofia..."

Han vilde smile, men der laa kun et svagt, ufuldendt Forsøg dertil omkring hans blege Læber; han sænkede Hovedet og bedækkede Ansigtet med Hænderne. Pludseligt strømmede en besynderlig, nanet Følelse af Had mod Sofia gennem hans Hjærte. Han blev bange og forbavset over denne Følelse, rettede sig og saa opmærksomt paa hende; men da han mødte hendes urolige og bekymrede Blik, hvori der laa inderlig Kærlighed til ham, svandt hans Had som ved et Trylleslag.

Han havde bedraget sig selv, han havde forvekslet den ene Følelse. Det betød saa meget som, at nu var Øjeblikket kommet.

Han skjulte atter Ansigtet med Hænderne og sænkede Hovedet, Pludseligt blegnede han, rejste sig, og satte sig paa hendes Seng uden at sige et Ord. Han følte, at dette Øjeblik havde en frygtelig Lighed med det, da han allerede havde løsgjort Øksen og stod bag den Gamle; han følte, at der ikke var et Øjeblik at tabe.

„Hvad fejler De?" spurgte Sofia ganske forsagt.

Han kunde ikke tale, saaledes havde han slet ikke forestillet sig denne Tilstaaelse; han kunde ikke begribe, hvad der nu foregik med ham.

Hun gik sagte hen til ham, satte sig hos ham paa Sengen og ventede uden at vende Øjnene fra ham; hendes Hjærte bankede snart hæftigt og syntes snart at staa fuldstændig stille.

Det var ikke til at udholde længer; han vendte sit dødblege Ansigt mod hende, hans Læber fortrak sig kraftesløst for at frembringe Ord. En frygtelig Angst snørede hans Hjærte sammen.

„Hvad fejler De?" gentog hun og flyttede sig lidt bort fra ham.

„Ingenting, Sofia; . . . vær ikke bange . . . Naar man betragter det ret, er det kun noget Vrøvl!" mumlede han ligesom aandsfraværende. „Hvorfor er jeg kommen herop for at plage Dig?" tilføjede han pludselig og saa paa hende. „Ja, hvorfor? Bestandig paany gør jeg mig dette Spørgsmaal, Sofia . . ."

Endnu for et Kvarter siden havde han maaske virkelig forelagt sig selv dette Spørgsmaal, men nu — fuldstændig afkræftet og næsten bevidstløs — gentog han det blot. Stadige Kuldegysninger løb gennem hele hans Legeme.

„Aa, hvad De dog maa udstaa for Kvaler!" sagde hun og betragtede ham medlidende.

„Det er kun dum Snak! . . . Sofia, véd Du, hvad det var, jeg vilde sige Dig i Gaar?"

Han prøvede paa at smile, men det blev blot til et svagt Forsøg.

Sofia ventede urolig.

„Jeg sagde, da jeg gik, at jeg maaske tog Afsked for bestandig, men at jeg, dersom jeg kom igen i Dag, skulde sige Dig, . . . hvem der har dræbt Elisabeth!"

Hele hendes Legeme begyndte pludselig at skælve.

„Naa jeg er jo kommen igen og maa altsaa sige Dig det."

„Det var altsaa Deres Alvor, det i Gaar ...“ hviskede hun knap hørlig, „hvorfra véd De det da?“ spurgte hun hastigt og tog sig sammen. Hun aandede tungt og bliv stedse blegere.

„Jeg véd det.“

Hun tav et Minuts Tid.

„Har de opdaget ham?“ spurgte hun ængstelig.

„Nej, de har ikke opdaget ham.“

„Men hvordan véd De da noget om det?“ spurgte hun igen, næppe hørlig, efter længere Tavshed.

Han vendte sig mod hende og saa hende fast, meget fast i Ojnene.

„Gæt en Gang!“ sagde han med det forrige smerteligt fortrukne og kraftløse Smil.

En konvulsivisk Sitren foer gennem hele hendes Legeme.

„Men hvorfor ... gør De mig da ... saa angst?“ sagde hun og smilte som et lille Barn.

„Jeg maa dog vel være meget gode Venner med ham ... siden jeg véd det,“ vedblev Raskolnikow og saa hende ufravendt ind i Ansigtet, som om han ikke længer havde Kraft til at vende Ojnene fra hende, „det var ikke hans Hensigt at dræbe Elisabeth ... han ... dræbte hende uforvarende ... han vilde bare slaa den gamle ihjel ... medens hun var alene; saa kom ... Elisabeth til ... og saa slog han ogsaa hende ...“

Der gik endnu et frygteligt Minut. De saa begge ufravendt paa hinanden.

„Du kan altsaa ikke gætte det?“ spurgte han pludselig med en Følelse, som om han styrtede sig ned fra et Kirketaarn.

„N—nej! ...“ aandede Sofia knapt hørligt.

„Se en Gang nøje ...“

Knapt havde han sagt dette, saa kom atter denne

kuende Følelse over ham, som han allerede kendte fra før; han betragtede hende og saa pludselig i hendes Ansigt det samme Udtryk som i Elisabeths Aasyn, da han den Gang nærmede sig hende med Øksen, og hun trak sig tilbage for ham til Væggen, og værgede for sig med den udstrakte Haand. Det var dette bange Udtryk, som hos de smaa Børn naar de bliver skræmmede af noget, ser de stirrende og ængsteligt paa vedkommende Genstand, retirerer, strækker de smaa Hænder afværgende frem og er ved at bryde ud i Graad.

Næsten det samme skete nu med Sofia; ligesaa kraftløst, ligesaa ængsteligt saa hun en Tidlang paa ham og strakte den venstre Haand frem, berørte sagte med Fingrene hans Bryst, rejste sig langsomt fra Sengen og trak sig bestandig mere tilbage fra ham; hendes Blik, som var rettet paa ham, blev stadig stivere.

Pludselig meddelte hendes Skræk sig ogsaa til ham, han saa paa hende med næsten samme barnlige Mine.

„Har Du gættet det ...?" hviskede han endelig.

„Herre, min Gud!" trængte det sig pludseligt frem af hendes Bryst med et Angstraab.

Kraftløs sank hun ned paa Sengen og gæmte Ansigtet i Puderne. Men i næste Øjeblik havde hun allerede atter rejst sig, flyttede sig nærmere op til ham, tog ham i begge Hænder, trykkede dem med sine smaa Fingre saa stærkt hun kunde og saa ham stivt og ubevægeligt ind i Ansigtet.

Med dette sidste fortvivlede Blik vilde hun endnu spejde efter et Glimt af Haab ... men hun fandt det ikke; der blev ingen Tvivl tilbage ... alt var rigtigt!

Senere, naar hun mindedes dette Minut, syntes det hende ejendommeligt og vidunderligt, at det saa-

ledes paa en Gang var blevet hende klart, at der ikke mere kunde være nogen Tvivl. Der kunde jo ikke være Tale om, at hun for Eksempel havde havt en Forudfølelse. Og dog syntes det hende nu, efter at han knapt havde sagt det, som om hun virkelig allerede havde anet alt.

„Hold op, Sofia! ... Det er nok! Pin mig ikke!“ bad han med dybt lidende Udtryk i Ansigtet.

Paa denne Maade havde han ikke tænkt sig Tilstaaelsen, men den var dog kommen saaledes.

Sofia sprang op, som om hun var ude af sig selv, vred Hænderne, fjærnede sig fra ham, kom atter hurtig tilbage, satte sig atter tæt ved ham, saa at Skuldrene næsten berørte hinanden. Pludselig for hun sammen, som om hun var stukken af et giftigt Dyr, udstødte et Skrig og kastede sig paa Knæ foran ham; hun vidste selv ikke hvad hun gjorde.

„Hvad har De ..... hvad har De dog gjort mod Dem selv!“ raabte hun fortvivlet, sprang op og kastede sig om Halsen paa ham, omfavnede ham og trykkede ham hæftigt op til sig.

Raskolnikov vaklede tilbage og saa paa hende med et sørgmodigt Smil.

„Hvor underlig Du er, Sofia! — Du omfavner og kysser mig, efter at jeg har sagt Dig det. Du véd vist ikke, hvad Du gør?“

„Der findes nu ingen, ingen i hele Verden, som er ulykkeligere end Du!“ raabte hun som ude af sig selv, uden at have hørt hans Bemærkning, og begyndte pludselig at hulke hysterisk.

Allerede længe havde en ham ubekendt Følelse arbejdet i hans Bryst og gjort hans Hjærte blødt. Endelig kunde han ikke længer værge sig derimod, — to Taarer trængte sig frem i hans Øjne og blev hængende ved Øjenhaarene.

„Du vil altsaa ikke forlade mig, Sofia?" spurgte han og saa næsten forhaabningsfuldt paa hende.

„Nej, nej, aldrig nogensinde!" udbrød hun, „jeg vil følge Dig, følge Dig overalt! Aa, Herregud!... Aa, jeg ulykkelige!... Hvorfor kendte jeg Dig ikke før! Hvorfor kom Du ikke før til mig! Aa, Herregud!"

„Naa, nu er jeg jo kommen!"

„Nu, ja, nu... aa, hvad skal vi gøre nu!... følges ad!" gentog hun ligesom i Tanker og omfavnede ham paany, „jeg gaar med Dig til Sibirien*)!"

Pludselig kom der over ham en Følelse af Uvilje; det forrige foragtelige og næsten overmodige Smil prægede sig paa hans Læber.

„Til Sibirien?... Derhen vil jeg maaske ikke engang, Sofia," sagde han.

Sofia saa spørgende paa ham.

Efter at det første lidenskabelige og kvalfulde Udbrud af Medfølelse for den ulykkelige var over, vendte nu atter den frygtelige Tanke paa Mordet tilbage. I den forandrede Tone i hans Ord hørte hun pludselig Morderen.

Hun saa paa ham med Skræk. Hidtil havde hun egenlig intet vidst; hverken hvorfor, eller hvorledes, eller i hvilken Hensigt det var sket. Først nu traadte alle disse Spørgsmaal paa en Gang frem for hendes Bevidsthed. Og atter kunde hun ikke tro, at han... var en Morder!

Var det da virkelig muligt?

„Men hvordan hænger det sammen? Hvor er jeg henne?" sagde hun i største Forvirring, som om

---

*) Dødsstraf for ikke-politiske Forbrydere eksisterer ikke i Rusland. Mordere dømmes til Tvangsarbejde i de sibiriske Fæstninger og Bjergværker.

hun slet ikke kunde komme til sig selv, „hvordan kunde De, et Menneske som De... beslutte Dem til noget saadant? Hvordan var det muligt?"

„For at røve! Hører Du, Sofia!" svarede han ligesom træt og næsten ærgerlig.

Sofia stod der som bedøvet; endelig udbrød hun:

„Du sultede!... Du vilde hjælpe din Moder? ... ikke sandt...?"

„Nej, Sofia, nej," mumlede han og vendte sig bort med bøjet Hoved; „jeg var ikke saa farlig sulten; ... Moder vilde jeg nok hjælpe, men... det er heller ikke ganske rigtigt... pin mig ikke, Sofia!"

Hun slog Hænderne sammen.

„Er det da virkelig muligt! Herre Gud, hvordan kan det være muligt! Hvem kan tro det? Hvorledes kunde da De, som selv gav Deres sidste Skilling, dræbe... for at røve! Men, Du min Gud!" raabte hun pludselig, „de Penge, De gav Katerina Iwanowna... de Penge!... For Guds Skyld, skulde de ogsaa..."

„Nej, Sofia," afbrød han hende hurtigt, „de Penge er ikke derfra, vær Du rolig. De Penge havde min Moder sendt mig, jeg fik dem medens jeg var syg, samme Dag jeg gav dem bort... Rasumichin véd det... det var ogsaa ham, som tog imod dem til mig... disse Penge tilhørte mig, de var min virkelige Ejendom."

Sofia hørte paa ham, uden ret at begribe, hvorledes det hele hang sammen, skønt hun gjorde sig al Umage for at forstaa ham.

„Men de andre Penge... jeg véd for Resten slet ikke, om der var Penge," tilføjede han sagte og eftertænksomt, „jeg tog den Gang Pungen fra hendes Hals, en Læderpung, den var fuldproppet... men jeg saa ikke i den, jeg havde vel ikke Tid til det...

Og de røvede Genstande... der var Guldknapper og Guldkæder imellem... alle disse Genstande samt Pungen gemte jeg under en Sten paa en fremmed Gaardsplads ved W=Prospektet... der ligger det altsammen endnu...

Sofia lyttede med anstrængt Opmærksomhed.

„Naa, hvorfor altsaa...? hvad mente De med det „for at røve", naar De dog ikke har taget noget?" spurgte hun hurtigt, lige som gribende efter et Halmstraa.

„Jeg véd det ikke... jeg har endnu ikke besluttet mig til, om jeg skal tage disse Penge eller ikke," sagde han grublende, og idet han pludselig besindede sig, lo han kort og sagde: „Men det var dog en Dumhed, hvad jeg nu sagde — ikke sandt?"

Sofia fik pludselig den Tanke: „Skulde han maaske være sindsforvirret...?" Men hun opgav det straks — nej, der stikker noget andet under! Hun forstod slet ingen Ting.

„Sofia," sagde han pludselig som i et eget Slags Begejstring, „véd Du, hvad jeg vil sige Dig: Dersom jeg bare havde myrdet af Sult" — han betonede hvert Ord, og saa gaadefuldt men inderligt paa hende — „saa vilde jeg nu være — lykkelig! Og hvad skulde det gøre Dig," udbrød han fortvivlet i næste Øjeblik, „hvorledes kunde det være en Trøst for Dig, selv om jeg ogsaa nu straks tilstod min Uret? Hvad skulde denne dumme Triumf over mig kunne gavne Dig? Ak, Sofia, er jeg kommen til Dig derfor?"

Sofia vilde svare, men tav.

„Derfor sagde jeg Dig jo ogsaa i Gaar, at vi skulde gaa med hinanden, fordi Du er den eneste, som nu er tilovers for mig."

„Men hvor skal vi da gaa hen?" spurgte Sofia grysomt.

„Vi skal ikke gaa hen og myrde og stjæle!... vær ikke urolig for det," lo han haanligt, „vi er uligeartede Mennesker... Sofia, først nu begriber jeg, hvorfor jeg i Gaar opfordrede Dig til at følge mig. I Gaar vidste jeg det endnu ikke selv. Jeg vidste blot dette, at Du ikke maatte forlade mig; — Du vil ikke forlade mig, vel Sofia?"

Hun trykkede hans Haand hæftigt.

„Hvorfor har jeg dog sagt hende det, hvorfor har jeg tilstaaet det for hende!" udbrød han et Djeblik efter og saa sig om med uendelig Kval, „Du venter en Forklaring, Sofia; Du sidder og venter paa den, jeg ser det paa Dig; men hvad skal jeg sige Dig? Du er ikke i Stand til at forstaa noget af det, men vil kun komme til at lide uendeligt for min Skyld! Naa ja! — nu græder Du jo igen og omfavner mig — hvorfor omfavner Du mig da? Fordi jeg selv ikke længer kunde holde det ud og vilde vælte Byrden over paa Andres Skuldre; fordi jeg tænkte: „naar ogsaa Du lider, vil det falde mig lettere!" — Kan Du da holde af en saadan Usling?"

„Piner Du maaske ikke ogsaa Dig selv? . . ." sagde Sofia.

Den samme Følelse, som før, overvældede ham og gjorde atter for et Djeblik hans Hjærte blødt.

„Sofia, jeg har et ondt Hjærte, mærk Dig det, det forklarer mangt og meget. Jeg er kommen til Dig, just fordi jeg er ond . . . Der gives Dem, som ikke vilde være kommen. Men jeg er en Usling! Naa, lad saa være! Det er ikke det, det nu gælder . . . jeg maa tale nu, men véd ikke, hvad jeg skal begynde med."

Han tænkte efter.

„Ak ja, — vi er forskelligtartede Mennesker!" sagde han igen, „vi passer ikke for hinanden. Hvorfor, hvorfor kom jeg til Dig? . . . Aldrig kommer jeg til at tilgive mig selv dette!"

„Nej, nej, det var godt, at Du kom!" udbrød Sofia, „det er bedre, at jeg ved det, meget bedre!"

Hun saa smærtefuldt paa ham.

„Ja!" sagde han endelig, som om han havde samlet sig, „saaledes var det jo ogsaa! Saaledes var det: Jeg vilde være en Napoleon — derfor myrdede jeg . . . naa, begriber Du det nu?"

„N . . . nej", hviskede hun naivt og sky, „men tal, tal bare! Jeg skal nok forstaa det, jeg vil kunne forstaa det paa min Maade!" sagde hun bedende.

„Mon Du ogsaa virkelig kommer til at forstaa det? Naa, godt, vi faar at se."

Han taug atter og grundede længe. Endelig begyndte han:

„Sagen er den: Jeg forelagde mig engang selv det Spørgsmaal, hvordan det vel vilde have været, hvis for Eksempel Napoleon havde været i mit Sted, og hvis han, for at begynde sin Løbebane, hverken havde havt Toulon eller Ægypten eller Overgangen over Alperne, men at der i Stedet for disse herlige, monumentale Ting blot havde været en latterlig gammel Kærling for Haanden, en Registratorenke, som man oven i Købet maatte slaa ihjæl for at tage Penge ud af hendes Kuffert — for at begynde Løbebanen . . . naa, altsaa . . . vilde han nu have besluttet sig dertil, dersom der ikke var nogen anden Udvej? Vilde han ikke have rynket paa Næsen over, at dette var for lidt monumentalt . . . og at det var syndigt? — Naa, altsaa, siger jeg Dig, med dette Spørgsmaal pinte jeg mig frygteligt længe, saa at jeg tilsidst endog skammede mig, da

jeg endelig fandt ud, at han ikke alene ikke vilde have rynket paa Næsen, men at det endog slet ikke vilde have faldet ham ind, at det ikke var monumentalt . . . han vilde slet ikke have kunnet begribe, hvorfor man skulde rynke paa Næsen over det? Og hvis han ikke havde havt anden Udvej, saa havde han ganske simpelt dræbt hende, saa hun ikke havde faaet Lejlighed til at give et Suk fra sig . . . uden at betænke sig det allermindste! Naa . . . og saa . . . lod jeg ogsaa være at betænke mig . . . og dræbte . . . fulgte en Autoritets Eksempel . . . Saaledes var det, nøjagtigt saaledes! — det synes Du vel er latterligt? Ja, Sofia, det latterligste er just, at det maaske virkelig var saaledes."

Sofia fandt det slet ikke latterligt.

„Tal heller ligefrem . . . uden Eksempler," bad hun endnu mere sky og knapt hørligt.

Han vendte sig til hende, saa vemodigt paa hende og greb hendes Haand.

„Nu har Du igen Ret, Sofia. Det er noget Vrøvl altsammen! Du véd jo, at min Moder næsten ikke ejer nogen Ting. Min Søster har tilfældigvis nydt en god Opdragelse og er nu fordømt til at drive omkring i Verden som Guvernante. Jeg Jeg har studeret, men kunde under Studietiden ikke skaffe mig Livsovhold og var til sine Tider nødt til at forlade Universitetet. Selv om jeg havde været nødt dertil, saa havde jeg i det højeste kun havt Haab om efter ti à tolv Aar at blive Lærer eller faa et Embede paa tusind Rubler. Imedens kunde min Moder forgaa af Sorg og Nød, og det var mig ikke forundt at skaffe hende en betrygget Alderdom; og min Søster . . . naa, med min Søster var det maaske blevet endnu værre! Ja, og hvad havde man saa for det, i hele sit Liv at maatte gaa Alting forbi, vende sig bort fra Alting, glemme

sin Moder og rolig og ærbødig taale Fornærmelser mod Søsteren? Hvorfor? . . . maaske for efter at have lagt dem i Graven at erhverve sig — Kone og Børn, for saa ogsaa at efterlade dem uden en Skilling og uden et Stykke Brød? Naa . . . ja . . . og saa besluttede jeg, at naar jeg havde bemægtiget mig den Gamles Penge, vilde jeg uden at behøve at plage Moder anvende dem til mine første og nødvendigste Behov, til mit Underhold i Universitetsaarene, til de første Skridt efter Afslutning af Studierne — og jeg vilde gøre det altsammen i stor Maalestok, radikalt, for at kunne begynde en hel ny Karriere, for at være uafhængig . . . det er det Hele . . . Naa . . . det forstaar sig, det var slet gjort af mig, at jeg dræbte den Gamle . . . nok om det!"

Da han endelig havde talt ud, var han ganske kraftløs og lod Hovedet hænge.

„Ak, Gud! . . . nej, det var ikke saaledes, det kan ikke have været saaledes!" raabte Sofia kummerfuld, „er det da muligt at et Menneske kan . . . nej, det er umuligt . . . !"

„Nu indser Du selv, at det ikke kan have været saaledes. Og alligevel har jeg fortalt Dig det ganske oprigtigt, har talt den rene Sandhed!"

„Aa, men min Gud! hvad er det da for en Sandhed!"

„Jeg har jo blot dræbt et Utøj, Sofia, en væmmelig og skadelig Lus!"

„Hvad? — et Menneske skulde være en Lus!"

„Jeg véd jo selv, at Mennesket ikke er en Lus," svarede han og saa ejendommeligt paa hende, „for Resten lyver jeg, Sofia," tilføjede han, „alt dette er Løgn . . . Det var slet ikke saaledes, Du har ganske Ret. Det var ganske andre Aarsager, som foraarsagede det, ganske andre! . . . Jeg har ikke

længe talt med nogen, Sofia.... nu har jeg saa ondt i Hovedet."

Hans Øjne glødede i Feberhede.

Det var næsten som om han nu begyndte at fantasere; et uroligt Smil spillede om hans Læber. Hans ophidsede Sindstilstand røbede hans Svaghed.

Sofia forstod Raskolnikows Kvaler. Ogsaa hun blev greben af et Slags Svimmelhed.

Tilsyneladende var hans Tale forstaaelig nok, men alligevel saa underlig! . . . „Hvordan hænger det sammen!" tænkte hun, „hvorledes er det muligt? aa, Herre Gud! —" og hun vred sine Hænder i Fortvivlelse.

„Nej, Sofia, det forholder sig ikke saaledes!" begyndte han atter og løftede Hovedet som om der var indtraadt et pludseligt Omslag i hans Tanker, „det forholdt sig ikke saaledes! Det er bedre, Du forestiller Dig . . . ja, . . . forestil Dig altsaa, at jeg er et egoistisk, misundeligt, ondskabsfuldt, afskyeligt, hævngærrigt Menneske med et Anstrøg af Vanvid — de taler jo allesammen bestandig om Vanvid! — Før sagde jeg Dig, at jeg under Universitetsstudierne ikke kunde skaffe mig Livsopholdet . . . og det havde jeg dog maaske kunnet! Moder vilde have sendt mig Kollegiepengene, Støvler, Klæder og Mad, det kunde jeg ganske sikkert til Nød selv have tjent! Jeg havde kunnet give Timer; de bød mig en halv Rubel. Rasumichin har jo fundet Arbejde! Men jeg var forbitret og vilde ikke, — ja jeg var forbitret — Udtrykket er godt! — Jeg krøb som en Edderkop ind i min Krog. Du har jo været i mit Hundehul og har altsaa set det . . . Véd Du, Sofia, at lave, snævre Værelser indsnævrer Sjæl og Aand? . . . Aa, hvor jeg hader dette Hundehul! Og dog vilde jeg ikke forlade det! Dage lange krøb jeg ikke ud af det, jeg vilde ikke arbejde, vilde ikke en

Gang spise; jeg laa stille hen: Bragte Nastasia mig noget, saa spiste jeg, bragte hun mig ingen Ting — saa gik Dagen ogsaa hen saaledes; af Forbitrelse spurgte jeg slet ikke mere efter det! Om Aftenen havde jeg ikke Lys, jeg laa der i Mørket; ikke en Gang for at skaffe mig Lys arbejdede jeg. Jeg skulde have studeret, men solgte mine Bøger; paa Bordet ligger Kollegiehæfterne bedækkede med finger tykt Støv. Jeg foretrak at ligge saaledes og drømme al Tid drømte jeg . . . Da havde jeg bestandig saa danne vekslende, underlige Drømme, om deres Indhold vil jeg ikke en Gang tale! Den Gang begyndte den Tanke at dæmre i mig, at . . . nej, ikke saaledes . . . det er atter galt! — Ser Du, jeg spurgte mig den Gang bestandig, hvorfor netop jeg skulde være dum, fordi andre var dumme? . . . og naar jeg havde den Overbevisning, at andre er dumme, hvorfor jeg da ikke vilde være klogere end de andre? Da, Sofia, tænkte jeg, at hvis jeg vilde vente, til alle blev kloge, saa vilde vel det vare for længe! . . . Dernæst fandt jeg, at dette Tidspunkt overhovedet aldrig vilde indtræffe, at Menneskene aldrig forandrer sig, og at der ikke findes nogen, som er i Stand til at hidføre en Ændring; — det vilde heller ikke lønne Umagen. Ja, det er nu en Gang saa, det er en Gang saadan en Lov . . . det er en Lov, Sofia! det er sikkert! . . . Men nu, Sofia, véd jeg, at den, som er aandsstærk og har en fast Vilje, han er — Hersker! Den, som vover meget, han har Ret. Den, som agter det store lidet — han er en Lovgiver; men den, som vover det største — han har ogsaa den største Ret! Saaledes har det været hidtil, og saa vil det al Tid blive, — kun de Blinde indser det ikke."

Raskolnikow saa ved disse Ord paa Sofia, men han agtede ikke paa, om hun forstod dem eller ikke.

Feberen havde fuldstændig overmandet ham. Han var i en Art mørk Enthusiasme, og Sofia begreb, at denne fanatiske Lære var hans Trosprincip og hans Lov.

„Den Gang opdagede jeg, Sofia," vedblev han eksalteret, „at Magten kun gives til den, som vover at bukke sig ned for at tage den op. Det gælder her kun et: — man maa vove! Dengang fik jeg en Tanke, det var første Gang i mit Liv, at den kom, — en Tanke, som før mig endnu ingen har havt, ingen! Det stod pludselig klart for mig.... saa klart som Solen: — Hvoraf kan det vel komme, at hidtil ingen har vovet det... og at ingen, som ser paa al denne Affindighed, vover det — ganske simpelt at tage alt det Krammeri i Nakken og smide det Fanden i Vold! — Jeg . . . jeg . . . havde Lyst til at vove det . . . og dræbte! . . . Jeg vilde blot vove det, Sofia . . . det er hele Grunden."

„Ak, ti stille!" raabte Sofia og vred Hænderne. „De er falden fra Gud, og Gud har tugtet Dem — han har overgivet Dem til Djævelen."

„Ak ja, Sofia; da jeg laa saadan i Mørket og alle disse Fantasibilleder drog mig forbi, da var det vel Djævelen, som var Anstifter af det altsammen — var det ikke?

„Ti stille, Gudsbespotter! De forstaar slet ingen Ting af det! Aa, Herre Gud! . . han forstaar ikke . . ."

„Du siger, at jeg skal tie, Sofia, — men det falder mig slet ikke ind at spotte, jeg véd jo selv, at Djævelen har forført mig. Stille, Sofia, stille!" gentog han mørkt og eftertrykkeligt," jeg véd alt. Alt det har jeg allerede forlængst betænkt og hviskет til mig selv, da jeg laa der i Mørket . . . alt det har jeg selv gennemstridt lige til det mindste Punkt, saa det tilsidst foraarsagede mig Væmmelse! Tro

Du, at jeg som en anden Nar er gaaet løs paa Sagen saadan paa Maa og Faa? — Nej, jeg tog fat paa den som et forstandigt Menneske, og just det har tilintetgjort mig! Tror Du da virkelig, at jeg for Eksempel ikke vidste, at hvis jeg først skulde spørge her og der, om jeg ogsaa havde Ret til at eje Magten — da var allerede Beviset givet mig, at jeg ikke havde denne Ret. Eller om jeg først forelagde mig det Spørgsmaal — er Mennesket et Utøj — saa er allerede derved Beviset leveret, at for mig er Mennesket intet Utøj, men blot for den, hvem et saadant Spørgsmaal slet ikke falder ind — og som gaar lige løs paa Tingen uden at spørge for meget. Da jeg pinte mig saa mange Dage med, om Napoleon vel vilde have handlet saaledes eller ikke — da følte jeg allerede klart, at jeg ikke var nogen Napoleon! . . . Al denne Kval har jeg taalt, Sofia, indtil jeg endelig vilde ryste det altsammen paa engang af mig; jeg vilde dræbe uden noget som helst sædeligt Ræsonnement, Sofia — blot for mig selv ganske alene! Selv deri vilde jeg ikke forelyve mig noget! Det var altsaa ikke for at understøtte min Moder, at jeg dræbte, og heller ikke for ved Hjælp af Penge og Magt at blive en Menneskeslægtens Velgører! Jeg har ganske simpelt dræbt — uden alle Bagtanker, af Hensyn til mig selv. Hvis jeg saa var bleven Nogens Velgører, eller hvis jeg i mit hele Liv, som en Edderkop, havde fanget alle i mit Net og suget Saften af dem — det var mig den Gang ganske ligegyldigt! Det var heller ikke for Penges Skyld, at jeg dræbte — Pengene var ikke Hovedsagen, snarere noget andet... Nu véd jeg alt!... Forstaa mig blot, havde jeg senere skredet frem paa samme Vej, saa havde jeg maaske aldrig igen begaaet et Mord. Det var altsaa noget

andet, jeg vilde vide, noget andet, som drev mig frem, — jeg vilde den Gang vide, og jeg vilde vide det straks, — om jeg som alle andre var et Utøj eller et Menneske; — om jeg vel var i Stand til at overstige Skrankerne eller ikke? — om jeg vel vilde vove at bukke mig ned for at tage Magten op eller ikke? — om jeg blot var en skælvende Skabning eller om jeg havde en Ret..."

„Til at dræbe?... Om De havde en Ret til at dræbe?" udbrød Sofia og vred Hænderne.

„Ak, Sofie...!" sagde han opirret; — han vilde svare hende noget, men tav foragteligt, „afbryd mig ikke, Sofia! Jeg vilde kun bevise Dig ét: at Djævlen den Gang forførte mig, og at han først siden forklarede mig, at jeg ikke havde nogen Ret til det, just fordi jeg er et Utøj lige som alle de andre! Han gjorde sig blot lystig over mig den Gang... og saa er jeg da nu kommen til Dig! Modtag Gæsten! Dersom jeg ikke var et Utøj, vilde jeg da være kommen til Dig? Hør, da jeg den Gang gik hen til den Gamle, da var det mig blot om Forsøget at gøre!... det var bare det, jeg nu vilde sige Dig!"

„Og alligevel har De dræbt hende...!"

„Men hvordan?... Dræber man da maaske saaledes? Gaar man saaledes ud paa Myrderi, som jeg den Gang gjorde... Har jeg da maaske dræbt den Gamle?... Mig selv har jeg dræbt, men ikke den Gamle! Jeg slog mig ihjel den Gang — ihjel for evig! Men den Gamle slog Fanden ihjel, — jeg ikke! Lad det nu være nok, Sofia... lad mig nu være!" raabte han pludselig i krampagtig Nedtrykthed, „lad mig være."

Han støttede Albuerne paa Knæerne og trykkede Hovedet mellem Hænderne som i en Skruestik.

„Aa, disse Lidelser," stønnede Sofia.

„Naa... hvad er der saa nu at gøre, sig mig det!" spurgte han, løftede pludselig Hovedet og betragtede hende med et af Fortvivlelse fordrejet Ansigt.

„Hvad der er at gøre?" raabte hun og sprang op, — hendes Øjne, der hidtil havde været fyldte med Taarer, lynede, og hun greb ham ved Skulderen. Han rejste sig og saa forbavset paa hende: „Gaa straks bort herfra, stil Dig paa en Korsvej, knæl ned, kys den Jord, Du har besudlet, og bøj Dig saa ned for alt Folket til alle Verdens Hjørner, og sig til alle: „Jeg har dræbt." Da vil Gud sende Dig et nyt Liv. — Vil Du gaa? Vil Du gøre det?" spurgte hun ham, idet hele hendes Legeme skælvede, som om Feberen rystede hende; saa tog hun begge hans Hænder, trykkede dem fast i sine og saa paa ham med glødende Øjne.

Han var ganske betuttet og følte sig slaaet af hendes pludselige Ophidselse.

„Du mener altsaa — Sibirien, ikke sandt, Sofia? Jeg skal altsaa angive mig selv?" spurgte han mørk.

„Du maa tage din Straf og derved finde Forløsning — det maa Du gøre!"

„Nej, Sofia — jeg gaar ikke til Politiet."

„Men hvorledes vil Du da leve herefter? raabte Sofia, „er da et saadant Liv tænkeligt? Hvordan skulde Du nu kunne tale med din Moder . . .? Aa, hvad skal der nu blive af hende! Men hvad siger jeg! . . . Du har jo forladt din Moder og Søster. Du har allerede maattet forlade dem! Gud i Himmelen!" raabte hun, „han ved det jo selv altsammen! Naa, hvordan vil Du da herefter leve, uden at have et eneste Menneske at støtte Dig til? Hvad skal der blive af Dig?"

„Vær nu ikke noget Barn, Sofia," sagde han sagte, „hvad har jeg da forbrudt lige overfor dem? Hvorfor skal jeg gaa til dem? Hvad skal jeg sige dem? Alt det er jo bare Spøgelsefrygt . . . Man tilintetgør jo selv i denne Verden Millioner Mennesker og anser det endog for en Dyd. Kæltringer og Uslinger er de allesammen, Sofia. Jeg gaar ikke! Og hvad skal jeg da sige dem? . . At jeg har myrdet, men ikke vovet at tage Pengene . . . at jeg har gemt dem under en Sten," tilføjede han og lo haanligt. „Da vil de jo bare le mig ud; vil bare sige: Du er en Nar, som ikke tog dem — en fejg Nar! De begriber ingen Ting, ingen Ting af det Sofia, og er heller ikke værdige til at begribe det. Hvorfor skulde jeg altsaa gaa til dem? — jeg gaar ikke. Vær ikke noget Barn, Sofia."

„Du kommer til at pine Dig til døde, ja til døde" gentog hun og strakte bønfaldende Hænderne ud mod ham.

„Maaske har jeg ogsaa bagtalt mig selv," bemærkede han mørkt og grublende, „maaske jeg dog er et Menneske og intet Utøj — og har været overilet i at dømme mig selv. Jeg vil endnu kæmpe."

Et vedmodigt Smil svævede paa hans Læber.

„Og Du vil bære en saadan Kval? . . . hele Livet igennem . hele Livet!"

„Jeg vænner mig til det . . ." sagde han mørkt og eftertænksomt . . „hør", begyndte han efter en Stund, „hold op at græde; nu er det paa Tide at tale om noget andet; jeg er kommen for at sige Dig, at man søger mig, at man vil anholde mig."

„Ak!" raabte Sofia forskrækket.

„Hvad skriger Du for? Lige nylig vilde Du have, at jeg skulde overgive mig — og nu bliver Du forskrækket over det! — Men jeg lader mig ikke

fange! Jeg vil endnu kæmpe med dem, de skal ikke udrette noget. De har ingen Beviser. I Gaar var jeg i stor Fare og troede, allerede, at jeg var fortabt; men i Dag har Sagen forandret sig til min Gunst. Alle deres Beviser har to Sider; det vil sige, jeg kan vende deres Beskyldninger til min egen Fordel — forstaar Du? og jeg vil gøre det, for nu har jeg lært det ... Men i Fængsel vil de sætte mig, det er sikkert. Hvis ikke en Omstændighed havde været, saa havde de ganske sikkert puttet mig i Hullet allerede i Dag, maaske det nu sker i Morgen ... Men det gør ingen Ting, Sofia, jeg bliver siddende der en Tid, og saa maa de igen slippe mig ud ... for de har ikke et eneste rigtig gyldigt Bevis — og skal heller ikke faa det, det lover jeg Dig. Med det, de har, kan de ikke dømme noget Menneske. Naa, nu er det nok! ... Nu har Du faaet det at vide. Med min Moder og Søster vil jeg søge at indrette det saaledes, at de ikke skal ængste sig ... Min Søster er forøvrigt nu, synes det, sikret ... altsaa kun min Moder ... naa, det er alt. Men vær for Resten forsigtig. Vil Du komme til mig i Fængslet, naar de putter mig derind?"

„Aa, ja, ja, jeg vil komme!"

De sad begge sørgmodige og nedslagne ved Siden af hinanden, som om de af Stormen var kastet op paa en øde Strandbred.

Han saa paa hende og følte, hvilken Skat af Kærlighed til ham, der skjulte sig i hende, og besynderligt nok var det ham pludselig en Byrde og en Sorg, at han var saa elsket.

Det var en besynderlig og frygtelig Følelse.

Da han gik hen til Sofia, følte han, at hun var hans hele Haab, hans eneste Udvej; han haabede, at han dog i det mindste kunde faa væltet en Del af sine Kvaler af sig, og nu, da hendes hele Hjærte

havde vendt sig til ham, følte og erkendte han pludselig, at han var bleven endnu meget ulykkeligere.

„Sofia", sagde han, „det er bedre, Du ikke kommer til mig i Fængslet."

Sofia svarede ikke, hun græd.

Der gik nogle Minutter.

„Bærer Du noget Kors paa Dig?" spurgte hun pludselig uventet, som om hun først i samme Øjeblik tænkte paa det.

„Nej? . . . Du har vist ikke", fortsatte hun . . . „der, tag dette Kors af Cyprestræ. Jeg har et til, af Messing, fra Elisabeth. Hun og jeg byttede Kors, hun gav mig sit, og jeg gav hende mit lille Helgenbillede. Jeg vil nu bære Elisabeth og Du skal tage dette her. — Tag det, det er jo mit!" bad hun. „Vi skal jo gaa Lidelsens Vej sammen, og saa vil vi ogsaa bære Korset sammen."

„Giv mig det!" sagde Raskolnikow.

Han vilde ikke bedrøve hende, men han trak straks atter den Haand, som han rakte ud efter Korset, til sig igen.

„Ikke nu, Sofia. Heller siden!" tilføjede han for at berolige hende.

„Ja, ja, det er bedre, meget bedre," sagde hun, „naar Du tager din Straf paa Dig, da skal Du tage og bære det. Saa kommer Du til mig, og jeg hænger det om Halsen paa Dig, og da beder vi tilsammen og gaar saa bort med hinanden."

I dette Øjeblik blev der banket paa Døren.

„Sofia Ssemjonowna, kan man komme ind?" spurgte en høflig og bekendt Stemme.

Sofia styrtede ængstelig hen til Døren.

Den blonde Lebesätnikow tittede ind i Værelset.

XI

Lebesätnikow saa oprørt ud.

„Jeg kommer til Dem, Sofia Ssemjonowna — undskyld mig ... jeg tænkte nok, at jeg ogsaa vilde finde Dem her," sagde han, idet han vendte sig til Raskolnikow, „det vil sige, jeg ventede egenlig slet ikke noget saadant ... men jeg tænkte ... Katerina Iwanowna er ... gaaet fra Forstanden," plumpede det pludselig ud af ham.

Sofia gav et Skrig fra sig.

„Det vil sige, det synes saa. For Resten véd vi ikke, hvad vi skal gøre med hende, det er Sagen. Hun kom hjem — man har nok, som det synes, jaget hende bort et eller andet Sted. Hun løb til Ssemjon Sacharytsch's Chef, men traf ham ikke hjemme; han spiste hos en eller anden General. Tænk Dem, hun — løb derhen ... til den anden General, og tænk Dem — hun paastod, at de skulde kalde Ssemjo Sacharytsch's Chef ud til hende, jeg tror endog fra Middagsbordet. De kan tænke Dem Resultatet — naturligvis jagede de hende bort; men hun fortæller, at hun har skældt ham ud og endog kastet noget efter ham; — det kunde for Resten ligne hende. Jeg begriber kun ikke, at de ikke har sat hende fast! Nu fortæller hun det til alle, ogsaa til Amalia Iwanowna, men det er vanskeligt at forstaa noget af det; hun skriger og slaar om sig. Ak ja! hun skriger op om, at da hun nu er forladt af alle, vil hun tage Børnene og gaa ud med Lirekasse paa Gaden; Børnene skal synge og danse, og hun vil indsamle Pengene og hver Dag gaa til Generalens Vinduer. „Lad hele Verden se," siger hun, „hvordan de velbaarne Børn af en Embeds-

mand maa løbe omkring paa Gaden som Tiggere!" Hun slaar Børnene, og de græder! Lydia skal synge „Chutorok", Drengen og Poletschka skal danse; hun river Klæder itu; laver Kapper til Børnene, som Komedianterne plejer at bære; hun selv vil tage et Bækken for at slaa paa det, det skal forestille Musik ... Hun hører ikke paa nogen Ting ... Tænk Dem bare, hvad skal der blive af det? Det er jo rent umuligt!"

Lebesätnikow vilde have fortsat sin Beretning endnu længere, men Sofia, som havde hørt næsten aandeløs paa ham, greb sin Mantilje og sin Hat og løb ud.

Raskolnikow fulgte hende. Lebesätnikow var den sidste, som gik ud.

„Hun har utvivlsomt mistet Forstanden!" sagde han til Raskolnikow, da han traadte ud paa Gaden med ham, „jeg vilde bare ikke skræmme Sofia Sjemjonowna, og derfor sagde jeg, at „det synes saaledes"; men der kan ikke være mindste Tvivl om det. Man siger, at der er Knuder, som ved Lungetæring danner sig i Hjærnen, — Skade, at man ikke forstaar sig mere paa Medicinen. Jeg forsøgte forøvrigt at tale hende til Rette, men hun vilde ikke høre paa nogen Ting."

„Har De maaske ogsaa talt med hende om Knuderne?"

„Det vil sige ... ikke just det. Hun vilde heller ikke have forstaaet det. Men jeg mener blot: naar man logisk beviser et Menneske, at det egenlig ikke har nogen Grund til at græde, saa maa det holde op at græde. Det er dog klart. Hvad mener De? Mener De maaske ikke, at det maa holde op?"

„Det vilde i alt Fald lette os Livet," svarede Raskolnikow.

„Tillad mig ... det er ganske vist, Katerina Iwanowna vilde næppe forstaa det; men har De ikke hørt, at man i Paris allerede har gjort alvorlige Forsøg med at kurere Galskab bare ved logiske Overbevisningsgrunde? En meget lærd Professor, som nylig er død, paastod, at man paa denne Maade kunde helbrede. Hans Grundidé er den, at en særlig Forstyrrelse af Organismen ikke finder Sted hos de Vanvittige, men at Galskaben saa at sige blot er en logisk Fejltagelse, en Fejl i Dømmekraften, en falsk Forestilling om Tingene. Han gendriver altsaa den Syge lidt efter lidt og — tænk Dem, han skal have opnaaet Resultater! Men da han samtidig ogsaa anvendte Styrtebade, saa er jo Resultaterne af denne Helbredelsesmetode vistnok endnu underkastet Tvivl.... I det mindste synes det..."

Raskolnikow hørte forlængst ikke mere paa ham.

Da han var kommen til sit Hjem, svingede han ind i Porten og nikkede til ham. Lebesjätnikow kom til sig selv, saa sig om og løb videre.

Raskolnikow gik ind i sit Værelse og blev staaende. — „Hvorfor var han egenlig gaaet hjem?"

Han betragtede disse gulnede, falmede Tapeter, Støvet i Sofaen. Fra Gaarden hørtes en lydelig, afbrudt Banken, som om der et eller andet Sted blev slaaet et Søm ind i Muren.

Han gik hen til Vinduet, løftede sig paa Tæerne og saa med stor Opmærksomhed ned i Gaarden. I den venstre Fløj saas nogle aabne Vinduer, i Vinduskarmene stod nogle Blomsterpotter med forkrøblede Geranier. Foran Vinduerne var der ophængt Vask... Alt dette kunde han udenad.

Han vendte sig om og satte sig paa Sofaen.

Aldrig havde han følt sig selv saa frygtelig ensom.

Ja, han følte endnu en Gang, at han maaske virkelig hadede Sofia, og det netop nu, da han havde gjort hende ulykkeligere end nogensinde før. Hvorfor var han ogsaa gaaet hen til hende? Mon for at se hendes Taarer flyde? Hvorfor skulde han nødvendigvis forbitre hendes Liv? „Aa — denne Nederdrægtighed!"

Jeg vil være alene! sagde han pludselig som efter en tagen Beslutning, — hun skal ikke komme til mig i Fængslet!

Efter en fem Minuters Tid løftede han Hovedet og smilte paa en ejendommelig Maade. En Tanke steg op i ham: Maaske var det virkelig bedre i Sibirien!

Han kunde ikke huske, hvor længe han havde siddet saaledes med de hvirvlende, uordnede Tanker i Hovedet, da pludselig Døren aabnedes, og hans Søster traadte ind.

Hun blev staaende paa Tærskelen og saa paa ham, saaledes som Sofia før havde set paa ham; først derefter traadte hun nærmere og satte sig lige over for ham paa Stolen, som hun i Gaar havde siddet paa.

Han betragtede hende tavs og tilsyneladende tankeløst.

„Vær ikke vred paa mig, Broder; jeg gaar straks igen," sagde Dunja.

Udtrykket i hendes Ansigt var eftertænksomt, men ikke mørkt. Hendes Blik var klart og roligt.

Han saa, at ogsaa hun var kommen til ham med Kærlighed i Hjertet.

„Broder, jeg véd nu Alting. Rasumichin har fortalt og forklaret mig alt... De forfølger og piner Dig for en dum og afskyelig Mistanke... Han sagde mig, at der slet ikke var nogen Fare, og at Du plager Dig til ingen Nytte. Det er ikke min

Mening; jeg begriber fuldkommen, hvorledes dit Sind maa være oprørt, og at denne Sindsstemning kan efterlade sig Spor for bestandig; det er det, jeg er bange for. At Du forlod os, det fordømmer jeg Dig ikke for; tilgiv mig derfor, at jeg gjorde Dig Bebrejdelser for det. Jeg føler ved mig selv, at hvis jeg havde at bære en saa stor Lidelse, da vilde jeg ogsaa gaa af Vejen for alle. Moder skal jeg ikke fortælle noget om det, men skal bestandig tale om Dig og vil i dit Navn sige hende, at Du meget snart vil komme til hende. Pin Dig altsaa ikke for hendes Skyld; jeg skal nok berolige hende, men Du maa heller ikke martre hende for meget — kom i det mindste en Gang nu og da — betænk, at det er din Moder! Jeg er bare kommen for at sige Dig, at hvis Du skulde behøve mig... eller... mit hele Liv skulde... være Dig nødvendigt... saa kald paa mig — jeg skal komme. Farvel!"

Hun vendte sig og gik mod Døren.

„Dunja!" sagde Raskolnikow, han rejste sig og gik hen til hende, „denne Rasumichin er et meget godt Menneske!"

Dunja rødmede en Smule.

„Naa?" spurgte hun efter et Minuts Venten.

„Han er en virksom, arbejdsom, en ærlig Mand og har Evnen til at elske med hele sin Sjæl .... Farvel, Dunja!"

Dunja flammede op; saa blev hun urolig.

„Men hvad er dog dette, Broder? — skal vi da skilles for evig, siden Du... efterlader mig en saadan Arv?"

„Det er det samme... Levvel!"

Han vendte sig om og gik til Vinduet, medens hun et Øjeblik saa uroligt paa ham og derefter gik ud, stærkt bevæget.

Nej, det var ikke Kulde lige over for hende. I

sidste Øjeblik havde han endog den største Lyst til at omfavne hende inderligt og tage Afsked med hende; vilde endog sige hende det — men tilsidst kunde han ikke engang beslutte sig til at række hende Haanden.

Hun vilde da maaske siden endogsaa gyse, tænkte han, naar hun mindedes, at jeg nu havde omfavnet hende .... vilde sige, at jeg havde stjaalet hendes Kys.

Mon de skulde kunne bære det? tænkte han efter nogle Minuters Forløb. — Nej, de kunde ikke bære det ... Aldrig!

Han tænkte paa Sofia.

Fra Vinduet blæste der en frisk Luftning. Dèr ude var det ikke længer saa lyst og solklart. Han tog Huen og gik. Om sin sygelige Tilstand kunde og vilde han ikke bekymre sig. Men hele denne uafbrudte Ophidselse og al denne Sjæleangst kunde naturligvis ikke blive uden Følger. Naar han hidtil endnu var undgaaet en hidsig Feber, saa var det maaske blot den evige indre Ophidselse, der endnu holdt ham oppe og ved Bevidsthed, men blot kunstigt og indtil et vist Tidspunkt.

Han strejfede omkring uden Maal.

Solen gik ned.

Han havde i nogen Tid følt en ejendommelig Angst. Denne Følelse var ikke netop ætsende eller brændende, men der syntes at ligge noget vedvarende i den; han havde en Forudfølelse af ubegrænset, isnende Sjæleangst. Om Aftenen pinte denne Følelse ham i Reglen mest.

Med saadanne enfoldige, rent fysiske Svagheder, som maaske afhænger af Solnedgangen eller lignende, skal man nu vogte sig for Dumheder! I en saadan Tilstand var man jo i Stand til at gaa hen til Sofia mumlede han fuld af Foragt.

Der var En, som raabte efter ham; han vendte sig om, — det var Lebesätnikow, som kom løbende.

„Jeg har lige været oppe hos Dem, jeg søgte Dem. Tænk Dem, hun har udført sin Hensigt og er gaaet bort med Børnene! Vi, jeg og Sofia Ssemjonowna, har havt den største Møje med at finde hende. Hun trommer paa en Pande og lader Børnene danse; de græder. Hun bliver staaende ved Korsvejene og foran Butikerne. De dumme Mennesker løber efter dem; kom."

„Og Sofia? . . ." spurgte Raskolnikow urolig, idet han hurtig fulgte Lebesätnikow.

„Hun er rent ude af sig selv! Det vil sige, det er ikke Sofia Ssemjonowna, men Katerina Iwanowna, som er fra sig selv . . . forresten ogsaa Sofia Ssemjonowna. Men Katerina Iwanowna er helt ude af sig; jeg siger Dem, hun har aldeles mistet Forstanden, Politiet kommer til at sætte hende fast. De kan forestille Dem, hvad det vil gøre for et Indtryk . . . Nu er hun ved Kanalen, ved **broen, ikke langt fra Sofia Ssemjonownas Bolig."

Ved Kanalen, tæt ved Broen, var der samlet en Menneskemasse, især var der mange Børn.

Katerina Iwanownas hæse, falske Stemme hørtes. Ja, det var virkelig et Skuespil, som nok kunde ægge et Gadepublikum. Katerina Iwanowna i sin gamle Klædning med Shavlet og den krøllede Straahat, som sad ganske skævt og var temmelig medtaget.

Hun var udmattet og aandeløs. Det forgræmmede, svindsottige Ansigt saa mere lidende ud end nogensinde; men hendes eksalterede Tilstand tog ikke af, den blev med hvert Minut mere ophidset.

Hun styrtede hen til Børnene, skreg til dem, lærte dem i Folkemassens Nærværelse, hvorledes de skulde danse, og hvad de skulde synge; forklarede

dem, hvorfor det var nødvendigt; blev fortvivlet, naar de ikke forstod hende, slog dem...

Saa lod hun atter Børnene staa, styrtede sig ind paa Publikum, naar hun saa et nogenlunde anstændigt klædt Menneske, der var blevet staaende for at gabe, og begyndte at forklare ham: „Ser De, saa langt er det kommet med Børnene af et nobelt, ja man kan sige aristokratisk Hus!"

Hørte hun Latter eller haanende Ord fra Mængden, styrtede hun straks løs paa den Frække og begyndte at skælde ham ud. Nogle lo, andre rystede paa Hovedet, men alle var nysgærrige efter at se den gale Kvinde med de af Angst skælvende Børn.

En Pande, som Lebesätnikow havde talt om, var der ikke, i det mindste saa Raskolnikow ingen; men Katerina Jwanowna angav Takten ved at klappe med sine knoklede Hænder, naar hun lod Poletschka synge og Lydia og Kolja danse; derhos forsøgte hun selv at synge, men hver Gang blev hun straks ved den anden Note afbrudt af den pinligste Hoste; dette bragte hende atter til Fortvivlelse, hun bandede sin Hoste og græd endogsaa.

Men mest blev hun ude af sig ved Koljas og Lydias Graad og Angst. Hun havde virkelig gjort et Forsøg paa at klæde Børnene i Kostume, saadant som Gadesangerne plejer at have. Drengen havde et Slags Turban af hvidt og rødt Tøj paa Hovedet, han skulde forestille en Tyrk.

Lydia havde kun en rød, uldstrikket Hue paa. Den havde tilhørt Ssemjon Sacharytsch, men i den var der stukket en hvid Strudsfjær, som hørte til Efterladenskaberne efter Katerina Jwanownas Bedstemoder.

Poletschka havde sin sædvanlige Klædning paa. Hun saa bange og forvirret paa Moderen, gik ikke fra hendes Side, skjulte sine Taarer, anede Mode-

rens Galskab og saa sig urolig om. Gaden og Folkemasjen gjorde hende bange.

Sofia fulgte dem uafbrudt, og med Taarer i Øjnene bønfaldt hun Katerina Iwanowna om at gaa hjem.

Men Katerina Iwanowna var ubønhørlig.

„Hold op, Sofia, hold op!" raabte hun ivrig, aandeløs og hostende, „Du ved ikke selv, hvad Du beder om — Du er akkurat som et Barn! Jeg sagde Dig jo før, at jeg ikke vilde vende tilbage til dette drukne tyske Fruentimmer. Lad hele Petersborg faa at se, at Børnene af en adelig Fader, som i hele sit Liv tjente tro og ærlig, og som man vel kan sige døde i Tjenesten — at de maa gaa og tigge. — Katerina Iwanowna havde selv lavet denne Historie og troede nu haardnakket paa den. — Lad denne usle, elendige General se det! . . . Du er dum, Sofia; hvad skal vi vel leve af nu, sig det selv? . . . Vi har altforlænge ligget Dig til Byrde, længere vil jeg ikke! . . . Ak, er De der!" raabte hun, da hun saa Raskolnikow, og styrtede hen til ham, „forklar dog denne Tosse — det beder jeg Dem om — at man ikke kan gøre noget fornuftigere! Selv Lirekassespillere fortjener dog deres Brød, men os vil man da vel foretrække for dem, man vil dog se, at vi er en stakkels fattig, adelig og uforsørget Familie som uforskyldt er kommen til Tiggerstaven, men denne elendige General skal miste sin Stilling, det skal De faa at se! Vi skal daglig stille os op udenfor hans Vinduer, og naar Kejseren kører forbi, vil jeg knæle ned, stille Børnene foran mig, pege paa dem og raabe: „Beskyt dem, Fader!" . . . Han er de Forældreløses Fader, han er barmhjærtig, han vil beskytte os, det skal De se — og den elendige General . . . Lydia, tenez vous droite! . . . Du, Kolja, maa straks danse igen. Hvad griner Du

nu igen for? hvorfor er Du bange din Nar! . . . Herre Gud, hvad skal jeg gøre med dem, Hr. Raskolnikow! Dersom De vidste, hvor uforstandige de er! Hvad skal man vel gøre med saa uforstandige Børn! . ."

Hun græd næsten, men det hindrede hende ikke i at blive ved med sin uophørlige Snak; hun pegede paa de hulkende Børn.

Raskolnikow forsøgte at overtale hende til at gaa hjem og sagde, idet han gjorde Forsøg paa at vække hendes Æresfølelse, at det ikke var passende for hende at drive omkring paa Gaden som Lirekassespillerne, da hun dog vilde blive Direktrice for en Læreanstalt for adelige Frøkener . . .

„En Læreanstalt, ha, ha, ha! — det har det god Tid med!" raabte Katerina Iwanowna leende og maatte straks derefter hoste frygteligt; „nej, Rodion Romanytsch Raskolnikow, det Sværmeri har jeg ladet fare! Alle har forladt os! Og denne elendige General . . . jeg kastede et Blækhus i Hovedet paa ham — det stod just i Forværelset paa Bordet, og saa løb jeg min Vej. Aa, den nederdrægtige, gemene Karl! Nu spytter jeg paa alle, nu vil jeg selv skaffe Børnene Mad og ikke mere bukke mig for nogen! Hende har vi saamænd plaget nok — hun pegede paa Sofia. — Poletschka, hvormeget har vi faaet ind, vis mig det? — hvad? bare to Kopek? . . . Aa, de elendige! De vil ingen Ting give os, de løber bare efter os med Tungen ud af Halsen! . . . Hvorfor ler nu den Dumrian der! — hun pegede paa en i Mængden. — Det er bare fordi den Kol'ka*) er saa ulærvillig — det er en sand Plage! Hvad vil Du, Poletschka? — tal

*) Kol'ka, foragteligt For:

fransk med mig, parlez-moi français. Jeg har jo lært Dig det. Du kan jo nogle Fraser! Hvordan skal man ellers skønne, at I er velopdragne Børn af en adelig Familie og ikke som Lirekassefolkene... vi spiller da ikke „Bajads" paa Gaden, men synger en nobel Romance..... Ak ja, hvad skal vi nu synge..."

Saaledes gik det i et Køre uden Afbrydelse. Der blev istemt Sange, hovedsagelig franske, saa man kunde se, at det var „adelige" Børn, først:

Malborough s'en va-t-en guerre
Ne sait quand reviendra...

og saa igen:

Cinq sous, cinq sous,
Pour monter notre ménage...

og saa klappede hun i Hænderne; Kolja og Lydia maatte danse rundt i Ring, og saa brød Katerina Iwanowna pludselig atter ud i en endeløs Hoste. Derefter kom Anstandsregler osv.

Endelig trængte en Politisoldat sig gennem Mængden.

Men samtidig nærmede sig en ældre Herre, klædt som en Civilembedsmand og med en Orden om Halsen, hvilket især syntes at behage Katerina Iwanowna og tillige øvede en vis Indflydelse paa Politisoldaten.

Han rakte Katerina Iwanowna tavs en 3=Rubel=Seddel. I hans Ansigt læstes der inderlig Medfølelse.

Katerina Iwanowna takkede hofligt og ceremonielt.

„Jeg takker Dem, naadige Herre," begyndte hun, „de Aarsager, som har nødt os... tag Pengene, Poletschka. Ser Du, der findes da endnu noble og

„øjmodige Mennesker, som straks er beredte til at hjælpe en fattig Adelig i Ulykken... De ser her, naadige Herre, adelige Forældreløse — saa at sige med aristokratiske Forbindelser... Men den elendige General sad der og spiste Hjærter...trampede med Foden og sagde, at jeg havde derangeret ham ... „Ekscellens", sagde jeg, „beskyt de Faderløse, De har jo dog kendt den afdøde Ssemjon Sacharytsch! Hans kødelige Datter blev paa sin Faders Dødsdag bagtalt af den usleste af alle Uslinger...." Der er igen denne Politisoldat!... Beskyt mig!" raabte hun til Embedsmanden, hvorfor forfølger denne Soldat mig? Knapt har vi undsluppet en af dem ... naa, hvad angaar det Dig, din Nar!"

„Fordi sligt er forbudt paa Gaderne. Vær saa god at holde op med det Spektakel her!"

„Du er selv en Spektakelmager! Jeg har lige saa megen Ret som en Lirekassemand, hvad kommer det Dig ved!"

„Lirekassemændene skal løse et Tilladelsesbevis, men De volder Folkeopløb her. Hvor bor De?"

„Hvad, — en Tilladelse?" skreg Katerina Iwanowna, „jeg har i Dag begravet min Mand, hvad mere Tilladelse behøves!"

„Madame, Madame, vær da rolig," begyndte Embedsmanden, „kom, skal jeg følge Dem hjem ... Her i Folkestimmelen passer dette sig ikke ... De er syg! ..."

„Min Herre! — det forstaar De Dem ikke paa!" raabte Katarina Iwanowna, „nu gaar vi til Newski-Prospekt, — Sofia, Sofia! hvor er hun henne? Hun græder ogsaa? Hvad er det, som gaar af jer alle ... Kolja, Lydia, hvor løber I hen?" raabte hun pludselig i Angst, „aa, de dumme Børn! Kolja, Lydia, men hvor skal I hen ...!"

Kolja og Lydia var bleven bange nok for Folke-

masjen og over den forrykte Moders Ekstravagancer, men da de ovenikøbet fik Politisoldaten at se, som vilde arrestere dem og transportere dem bort, da greb de, ligesom efter Aftale, hinandens Hænder og løb deres Vej.

Skrigende og stønnende løb Katerina Iwanowna efter dem.

Det var et grueligt og hjærteskærende Syn, denne løbende, skrigende, fortaandede Enke. Sofia og Poletschka løb efter hende.

„Tag dem igen, tag dem igen, Sofia! ... Aa, de dumme, utaknemlige Børn! Polja, fang dem ... Det er jo bare for jer, at jeg ....“

Hun snublede i fuldt Løb og faldt.

„Hun bløder! ... Aa, Herre Gud!“ raabte Sofia og bøjede sig ned over hende.

Alle løb til og trængte sig frem.

Raskolnikow og Lebesätnikow var blandt de første; Embedsmanden ilede ogsaa til; han fulgte Politisoldaten, som brummede: „Ja, der har vi det“ — han rystede paa Hovedet og havde en Forudfølelse af, at denne Begivenhed endnu vilde skaffe ham en Del at bestille.

„Gaa! passer Gaden!“ sagde han og drev den tætte Folkemasse væk.

„Hun dør!“ raabte en.

„Hun er forrykt!“ skreg en anden.

„Gud holde sin Haand over hende!“ sagde en Kone og korsede sig; „har de faaet fat paa Børnene? Aah, der kommer de, den ældste har faaet fat i dem ... de Dumrianer!“

Da man fik sét ordenlig paa Katarina Iwanowna, viste det sig, at hun ikke, som Sofia troede, havde slaaet sig tilblods paa Stenene, men at Blodet, der farvede Jorden, var kommet fra hendes syge Bryst op gennem Munden.

„Det kender jeg nu, det har jeg oplevet før! ... hviskede Embedsmanden til Raskolnikow og Lebesjätnikow, „det er Tæring; pludselig bryder Blodet frem, og man kvæles. En Slægtning af mig kom nylig af Dage saaledes, jeg var Vidne til det ... saadan halvandet Glas paa en Gang! ... Men hvad skal man gøre? — hun dør snart!"

„Bær hende hjem til mig!" bad Sofia" ... jeg bor lige her ved, i det andet Hus, ... hurtigt hjem til mig, skynd Jer!" — Hun foer hid og did. „Hent en Læge ... Aa, Gud!"

Ved Embedsmandens Bestræbelser lykkedes det at bringe Orden tilveje; endogsaa Politimanden hjalp til med at bære Katerina Iwanowna bort. Som død bar man hende til Sofia og lagde hende paa Sengen. Blodet flød endnu bestandig, men hun syntes at komme til sig selv.

Sammen med Sofia gik Raskolnikow, Lebesjätnikow, Embedsmanden og Politimanden ind i Værelset; den sidste jagede Mængden bort som hidtil havde fulgt dem.

Poletschka førte de to smaa med sig, som rystede af Skræk og græd.

Ogsaa Kapernaumows kom ind: Manden, som var kroget, lam og med Haar og Kindskæg som Børster; hans Kone saa ud, som om hun stadig var forskrækket, og nogle af hendes Børn havde Ansigter som skaarne i Træ, og aaben Mund.

Midt iblandt dette Publikum viste sig saa pludselig ogsaa Swidrigailow.

Raskolnikow saa forundret paa ham og kunde ikke begribe, hvor han var kommen fra, da han ikke havde bemærket ham i Mænden.

Der var tale om Læge og om Præst.

Embedsmanden hviskede til Raskolnikow, at en Læge vel nu var overflødig, imidlertid traf han dog

de fornødne Anordninger. Kapernaunow løb selv for at faa fat i en.

Imidlertid var Katarina Iwanowna atter kommen til sig selv. Blodstyrtningen var ophørt. Hun saa sygeligt, men stivt og gennemtrængende paa den blege og skælvende Sofia, der tørrede hendes svedige Pande; endelig bad hun om, at de vilde løfte hende op.

De anbragte hende i en siddende Stilling og understøttede hende fra begge Sider.

„Hvor er Børnene?" spurgte hun med svag Stemme. „Har Du bragt dem med Dig, Polja? ... Aa, saa enfoldige I er!... hvorfor løb I Eders Vej... ak!"

Blodet klæbede endnu ved hendes tørre Læber. Hun saa sig om.

„Altsaa her boer Du Sofia! Ikke en eneste Gang har jeg været hos Dig. . men nu har det jo føjet sig saaledes..."

Hun saa smerteligt hen paa hende.

„Vi har aldeles udsuget Dig, Sofia... Polja, Lydia, Kolja, kom hid... naa Sofia... der har Du dem, tag dem... fra den ene Haand i den anden... jeg er færdig!... Komedien er ude! Læg mig ned, lad mig i det mindste dø roligt..."

De lagde hende ned paa Puderne.

„Hvad? — en Præst?... det er ikke nødvendigt... har I da en Rubel tilovers?... jeg har ingen Synder! Gud maa alligevel tilgive mig, han véd selv, hvad jeg har lidt!... Og hvis han ikke tilgiver mig... saa er det det samme!"

Bevidstheden svandt aabenbart.

Undertiden foer hun sammen, saa sig om, syntes at kende flere igen, men snart indtraadte igen Bevidstløsheden.

Hun aandede tungt og rallede; det var, som om noget vældede frem i Struben.

„Jeg sagde til ham: „Deres Ekscellence"..." begyndte hun pludselig, men maatte holde inde for hvert Ord, „denne Amalia Iwanowna... ak! Lydia, Kolja... sæt Hænderne i Siden, hurtigt! glissez, glissez, pas-de-basque! Tramp med Fødderne... saa vær da gratiøse ..."

„Du har Diamanter og Perler .."

„Hvordan hedder det nu mer? — den maa vi synge ..."

„Du har jo de skønneste Øjne,
min Elskte, hvad vil Du da mer!"

„Naa ja, hvorfor ikke! „hvad vil Du da mer!" ... hvad mon den Nar har tænkt sig ved det! ... Ak ja, og saa den:

„I sydlandsk Glød ..."

„Ak, hvor jeg holdt af den! ... Jeg var saa henrykt, naar jeg hørte den Romance: „I sydlandsk Glød, i Dalen Daghestan ..." véd Du det, Poletschka, véd Du det? ... da din Fader ... var forlovet med mig ... sang han den altid ... aa, de Dage! ... Den skal vi synge! Naa, hvordan var det da, hvordan? ... nu har jeg glemt det. . saa giv mig dog Tonen an, hvordan det er .. hvordan var det?"

Hun var meget oprørt og forsøgte at rejse sig. Endelig begyndte hun med hæs, brudt Stemme, skingrende, og idet hun ved hvert Ord mistede Aanden:

„I sydlandsk Glød, i Dalen Daghestan,
Med Hjærtet tungt! ..."

Deres Ekscellence!" stønnede hun pludselig atter med hjærteskærende Stemme og overstrømmet af Taarer, „beskyt de Faderløse! Husk paa Ssemjon Sacharytsch's Gæstevenskab! ... Man kan endogsaa sige

aristokratiske . . . Ha!" — hun foer pludselig sammen, kom til sig selv og saa forskrækket om, men genkendte straks Sofia. „Sofia, Sofia! . . ." sagde hun sagte og venligt, som om hun undrede sig over at se hende her, „kære Sofia, er Du ogsaa her? . . ."

De rejste hende atter op.

„Det er nok . . . Tiden er kommen . . . Lev vel, Du Stakkel . . . Øget er hidset til Døde . . . de har jaget det fordærvet!" skreg hun fortvivlet og hade[illegible]aldt og faldt med Hovedet tilbage paa Puden.

Hun havde atter tabt Bevidstheden — for sidste Gang.

Det voksblege, udtørrede Ansigt lagde sig tilbage, hun aabnede Munden, Benene strakte sig krampagtigt ud, hun aandede dybt — og var død.

Sofia kastede sig hen over Liget, omfavnede det, og blev liggende saaledes med sit Hoved ved Enkens udtørrede Bryst.

Poletschka greb om Moderens Fødder og kyssede dem, idet hun græd højt, medens Kolja og Lydia, som endnu ikke kunde begribe, hvad der var sket, men som dog følte, at det maatte være noget skrækkeligt, saa hinanden ind i Øjnene, og pludselig paa samme Tid aabnede Munden og begyndte at skrige. De var endnu i deres Kostumer, den ene i Turban, den anden i den med Strudsfjær prydede Hue.

Men paa hvilken Maade var pludselig „Diplomet" kommet hen paa Sengen? Det laa der ved Siden af Katerina Iwanowna, paa Puden! — Raskolnikow saa det.

Han gik hen til Vinduet. Lebesätnikow kom hen til ham.

„Hun er død," sagde Lebesätnikow.

„Raskolnikow, jeg har et Par nødvendige Ord at sige Dem," sagde Swidrigailow, som ogsaa var traadt nærmere.

Lebesjätnikow trak sig tilbage og forsvandt.

Swidrigailow førte den forbavsede Raskolnikow endnu længer afsides, hen i en Krog.

„Alt dette Bryderi, det vil sige, Begravelsen og alt det øvrige, det tager jeg paa mig. Ser De, dertil behøves bare Penge, og jeg sagde Dem jo, at jeg havde Penge tilovers. Disse to smaa og Poletschka vil jeg anbringe i et Børnehjem, saa godt som muligt, og jeg deponerer for hvert Barn, indtil det er voksent, femten Hundrede Rubler, saa Sofia Ssemjonowna kan være ganske rolig. Hende selv vil jeg for Resten ogsaa drage op af Sølen, for hun er en god Pige, ikke sandt? ... Naa, saa meddeler De altsaa Deres Søster Awdotja Romanowna, at hendes ti Tusind paa denne Maade har fundet sin Anvendelse."

„Men hvad er det for Hensigter, som foranlediger Dem til slige Velgærninger?" spurgte Raskolnikow.

„Aah, De mistroiske Menneske!" sagde Swidrigailow leende, „jeg sagde Dem jo, at disse Penge var mig overflødige. Naa, bare saadan ganske simpelt af Humanitetshensyn, — synes De ikke, det er plausibelt? Hun var dog ingen „Lus" som den elendige gamle Aagrerske, hun, som døde? — Naa, sig nu selv, hvad var bedst, enten at Lushin lever og gør Nederdrægtigheder, eller at Enken der henne maatte dø?" ... Og hvis jeg nu ikke hjælper Dem, saa maa jo „Poletschka ind paa den samme Vej" ..."

Han sagde dette med en vis Blinken med Øjnene, med et skalkagtigt Smil og uden at vende Øjnene fra Raskolnikow.

Denne blev bleg og det løb ham koldt ned ad Ryggen da han hørte sine egne Ord, som han nylig havde sagt til Sofia. Han vaklede tilbage og stirrede paa Swidrigailow.

„Hvor ... véd De ... det ... fra?" hviskede han knapt trækkende Vejret.

„Jeg bor jo her ved Siden af hos en Madam Røslich! Her bor Kapernaunow, og der bor Madam Røslich, en gammel hengiven Veninde. Jeg er Nabo."

„De ...?"

„Ja, jeg!" vedblev Swidrigailow og rystede af Latter, „og jeg kan paa Ære forsikre Dem, kæreste Rodion Romanowitsch Raskolnikow, at jeg føler en mærkværdig Interesse for Dem. Jeg sagde Dem dog allerede den Gang, at vi nok skulde blive gode Venner — naa, nu er vi jo næsten naaet saa langt. De skal se, at jeg er et meget føjeligt Menneske, og at man godt kan komme ud af det med mig."

XII.

For Raskolnikow var nu en ejendommelig Tid begyndt. Det var, som om en Taage havde sænket sig over ham og fængslede ham i en dyb Udørken uden Udvej.

Naar han senere, længe efter, mindedes denne Tid, da blev det ham klart, at hans Bevidsthed til sine Tider maatte have været ligesom tilsløret, og dette havde været Tilfældet lige til Indtrædelsen af Katastrofen.

Han var fuldstændig overbevist om, at han den Gang meget ofte maatte have taget fejl, for Eksempel med Hensyn til Varigheden og Tidspunktet for adskillige Begivenheder.

I det mindste var der flere Ting, som gjaldt

ham selv, som han først erfarede derved, at han, da han senere erindrede sin forrige Tilstand og søgte at skaffe sig Klarhed over den, maatte forbinde det med Andres Meddelelser. Saaledes forvekslede han f. Eks. en Begivenhed med en anden, som han antog for en Følge af noget, der kun eksisterede i hans egen Fantasi. Stundom overfaldt en kvalfuld Uro ham; og den gik hyppig endogsaa over til en panisk Rædsel.

Men han huskede ogsaa, at han tilbragte Minuter, Timer, maaske endogsaa Dage i fuldstændig Følelsesløshed, i Modsætning til den forudgaaede Uro — en Tilstand, som lignede den, hvori mange døende eller sygeligt-ligegyldige Mennesker befinder sig.

Overhovedet var han i de sidste Dage saaledes tilmode, som om han maatte anstrænge sig for at gaa af Vejen for den klare og fuldstændige Erkendelse af sin Stilling; nogle paatrængende Spørgsmaal, der krævede en øjeblikkelig Opklarelse, trykkede ham mest; og han vilde have været meget glad, dersom han havde kunnet frigøre sig fra og undfly mange Bekymringer, som i hans nuværende Stilling truede ham med fuldstændig Undergang.

Fremfor alt foruroligede Swidrigailow ham; man kan endogsaa sige, at Swidrigailow nu var hans Hovedbekymring.

Siden han ved Katerina Iwanownas Dødsleje henne hos Sofia havde hørt Swidrigailows for ham saa frygtelige og utvetydige Ord, var hans Tankegang ligesom bleven afbrudt. Men skønt dette Faktum foruroligede ham umaadeligt, saa skyndte han sig dog ikke med at fremkalde en Forklaring.

Stundom, naar han sad alene og hensunken i Tanker ved Bordet i et elendigt Værtshus i en eller anden afsides og ensom Bydel, og knapt vidste, hvordan han var kommen derhen, maatte han

uafbrudt [?] udelukkende tænke paa Swidrigailow. Da indsaa han straks med den største Klarhed, at det var uundgaaelig nødvendigt saa snart som muligt at komme overens med dette Menneske og udforske hans Hensigter.

En Gang, da han tilfældigvis befandt sig udenfor Byen, indbildte han sig endogsaa, at han her ventede paa Swidrigailow og havde aftalt en Sammenkomst med ham paa dette Sted.

En anden Gang vaagnede han før Daggry etsteds ude paa Marken, hvor han laa under Buskene, og kunde slet ikke begribe, hvorledes han var kommen derhen.

For Resten havde han i de to-tre Dage efter Katerina Iwanownas Død allerede truffet Swidrigailow et Par Gange, næsten al Tid i Sofias Bolig, hvor han stundom, ganske uden sin Vilje kom, men al Tid kun for nogle Minuter. De vekslede da hver Gang nogle korte Ord, men talte aldrig om Hovedsagen, ligesom om de havde aftalt at tie derom indtil videre.

Katerina Iwanownas Lig laa endnu ubegravet i Kisten. Swidrigailow traf Anordninger til Begravelsen og havde fuldt op at gøre dermed. Sofia var ogsaa meget sysselsat. Den sidste Gang, de traf hinanden, meddelte Swidrigailow Raskolnikow, at Børnene var lykkeligt anbragte; takket være nogle tidligere Bekendtes Hjælp, var det lykkedes ham at faa alle de tre Forældreløse anbragte i meget anstændige Anstalter; de for dem deponerede Penge havde ogsaa bidraget meget til det, thi formuende Forældreløse er det altid lettere at anbringe end fattige.

Han talte ogsaa noget om Sofia og lovede at komme til Raskolnikow om nogle Dage, nævnte ogsaa, at han ønskede at raadføre sig med ham, at man

maatte konferere om nogle Genstande ... Denne Samtale fandt Sted ude i Gangen ved Trappen.

Swidrigailow betragtede Raskolnikow opmærksomt og spurgte ham efter en Stunds Tavshed sagte:

„Hvad er det, som fejler Dem, kære Ven, man kender Dem jo næsten ikke igen! De hører og ser vel, men det synes, som om De ikke begriber noget. Tag Dem sammen. Vent bare, til vi har talt lidt sammen; Skade, at jeg nu har saa meget at gøre, baade andres og egne Anliggender ... Ak," tilføjede han, „Luft maa alle Mennesker have, Luft, Luft... fremfor alt!"

Han traadte tilside for at gøre Plads for Præsten og Klokkeren, som kom op. Swidrigailow havde anordnet, at der regelmæssigt to Gange daglig skulde læse Sjælemesse.

Nu gik han sin Vej; men Raskolnikow blev staaende, grundede, og fulgte saa med Præsten ind i Sofias Værelse.

Han blev staaende ved Døren.

Gudstjenesten begyndte, sagte, værdigt, alvorligt.

I Forestillingen om Døden og i Følelsen af dens Nærhed laa der allerede fra hans Barndom af altid noget trykkende og mystisk-frygteligt for ham. Forresten havde han længe ikke hørt paa nogen Sjælemesse.

Han saa paa Børnene, de knælede alle ved Kisten og græd. Bag dem stod Sofia, der ogsaa sagte, næsten tilbageholdent, græd og bad.

Pludselig tænkte Raskolnikow: Hun har dog i disse Dage ikke set paa mig en eneste Gang, ikke sagt mig et eneste Ord!

Solen skinnede klart ind i Værelset, Røgelsen steg i gennemsigtige Skyer; Præsten læste: „Herren give Dig Fred."

Raskolnikow blev til Gudstjenestens Slutning. Medens Præsten velsignede alle og derpaa tog Afsked, saa han sig saa underlig omkring. Da alt var forbi, gik Raskolnikow hen til Sofia. Denne tog ham pludselig ved begge Hænder og lænede sit Hoved mod hans Skulder.

Denne Bevægelse i al sin Enkelhed slog Raskolnikow; det var ham saa ejendommeligt; ikke den ringeste Modvilje, ikke den mindste Afsky, ikke saa meget som et Tryk i Haanden? Dette var vel det yderste af Selvfornedrelse, i det mindste forekom det ham saa.

Sofia sagde ikke et Ord; Raskolnikow trykkede hendes Haand og gik ud; han følte en stor Byrde hvile paa sig; hvis han havde haft en Mulighed nu for at flygte nogetsteds hen og forblive ganske alene og ensom, selv for hele Livet, saa vilde han have skattet sig lykkelig.

Omendskønt han i den sidste Tid næsten altid var alene, vilde det dog ikke lykkes ham at føle sig ensom. Det skete, at han gik langt udenfor Byen, paa Landevejen, en Gang endogsaa ind i en Skov; men jo ensommere Stedet var, desto stærkere var den Følelse i ham, at Menneskenes umiddelbare og foruroligende Nærværelse indgød ham, om ikke netop Frygt, saa dog Ærgrelse. Han skyndte sig derfor at vende tilbage til Byen, blandede sig i Folkemængden, gik paa Værtshuse, Ølsjapper, Kludetorvet, Høtorvet. Her aandede han lettere, han syntes endogsaa, at der her var ensommere.

I en Knejpe blev der om Aftenen sunget Viser; der blev han siddende en hel Time, og huskede, at denne Time var faldet ham meget behagelig. Men tilsidst var han dog bleven urolig igen, det var et Slags Samvittighedsnag, som plagede ham: „Her

sidder jeg nu og hører paa Sangen — er da dette en Sysselsættelse for mig," tænkte han.

Han huskede i øvrigt straks paa, at det ikke var dette alene, som foruroligede ham; der var noget andet, som krævede en øjeblikkelig Afgørelse, men hvad det var, kunde han hverken forestille sig eller udtrykke med Ord. Det var saa forviklet og uredet altsammen.

...Nej, da heller Kamp! Heller Porphyrius igen... eller Swidrigailow... en eller anden Udfordring, eller et Overfald...! tænkte han.

Han skyndte sig ud af Knejpen.

Pludselig vendte hans Tanker sig til hans Moder og Søster og satte ham i en panisk Skræk.

Morgenen derefter vaagnede han paa Den Krestowskij under nogle Buske, gennemrystet af Feberkulde, derfra gik han hjem og lagde sig. Han vaagnede sent, Klokken var allerede to paa Eftermiddagen; Feberen var forbi. Da huskede han, at Katarina Iwanowand Begravelse skulde finde Sted den Dag, og han glædede sig over ikke at have været til Stede. Nastasia bragte ham Mad, og han spiste og drak med stor Appetit, næsten med Begærlighed.

Hans Hoved var klarere, og han var roligere end i de sidste tre Dage. Han undrede sig endogsaa i Forbigaaende over sine tidligere Anfald af Skræk. — Da aabnedes Døren og ind traadte Rasumichin.

„Aa, han spiser — altsaa er han ikke syg!" sagde Rasumichin, tog en Stol og satte sig ved Bordet ligeoverfor Raskolnikow.

Rasumichin var i en vis Tilstand af Ophidselse og gjorde sig ingen Umage for at skjule det; han talte øjensynlig i Ærgrelse, dog uden særlig at forivre sig og uden derfor at tale højere, end han plejede.

Man kunde antage, at det var en særlig og udtrykkelig Hensigt, som havde ført ham her hen.

„Hør nu," begyndte han, „jeg bryder mig Fanden om Jer allesammen; efter alt, hvad jeg nu kan se, bliver det mig klart, at jeg ikke forstaar et Muk af det. Tro ikke, at jeg kommer for at fritte Dig ud. Jeg blæ'er ad alle Eders Hemmeligheder. Selv om Du nu vilde kramme det altsammen ud for mig, saa er det ikke en Gang sagt, at jeg vilde høre paa det. Jeg kommer bare for endelig at erfare, for personlig at overtyde mig om: for det første, om det er sandt, at Du er gal. Der eksisterer nemlig — et Steds — den Tro, at Du enten er gal eller har stærke Anlæg til det. Jeg maa tilstaa, at jeg selv var meget tilbøjelig til at stemme for den Mening; for det første af Hensyn til din dumme og i visse Maader afskyelige Handlemaade, der ikke kan forklares ved noget som helst, og for det andet af Hensyn til din Opførsel mod din Moder og Søster. Kun et Umenneske eller en Usling — hvis det ikke er en gal Mand — kan behandle dem saaledes, som Du har gjort; — selvfølgelig er Du gal..."

„Har Du set dem nylig?"

„Netop, nu for et Øjeblik siden. Og Du har siden ikke været hos dem! Hvor holder Du Dig da til? Vær saa god at sige mig det; jeg har været her tre Gange nu. Din Moder har siden i Gaar været alvorlig syg. Hun vilde gaa til Dig, og din Søster holdt hende tilbage; men hun vilde ikke høre paa nogen Ting og sagde: „Hvis han er syg, hvis hans Sind er formørket, hvem andre skal da hjælpe ham end hans Moder?" Vi kom altsaa allesammen hid, for vi kunde da ikke lade hende gaa alene. Lige til Døren her bad vi hende om, at hun dog maatte være rolig. Vi kommer — Du er ikke hjemme; her blev hun siddende i ti Minuter, og vi stod tavse ved

Siden af hende. Saa rejste hun sig og sagde: „Naar han gaar ud, saa maa han vel være rask; han har altsaa glemt sin Moder, og det er jo heller ikke passende for en Moder at komme til hans Dør for at tigge Venlighed af ham." Saa gik hun hjem igen og lagde sig; nu har hun Feber. „Jeg ser nok," sagde hun, „for hende har han Tid tilovers." Efter hendes Mening er denne „hende" — Sofia Sjemjonowna, din Forlovede eller din Elskerinde — for Resten mig lige meget! Jeg gik altsaa straks til Sofia Sjemjonowna; for ser Du, Broder, jeg vilde nu en Gang vide, hvad vi har at holde os til — jeg gaar altsaa derhen og finder der — en Ligkiste og grædende Børn. Sofia Sjemjonowna var i Færd med at prøve sin Sørgedragt; Du var der ikke. Jeg saa mig om, undskyldte mig, gik min Vej, og aflagde Rapport for din Søster, Awdotja Romanowna, alt dette var altsaa Vrøvl, og om en „hende" er der ikke tale; det sandsynligste bliver altsaa — Galskab. Men nu sidder Du dér og spiser Oksekød, som om Du havde sultet i tre Dage! Ganske vist, de gale plejer ogsaa at spise, men skønt Du endnu ikke har talt et Ord med mig, saa ser jeg dog, at Du ikke er gal. Det kan jeg bande paa. Det er altsaa først og fremmest afgjort, at Du ikke er gal. Og derfor kan ogsaa Fanden og hans Oldemoder tage Jer allesammen, for her stikker der en Hemmelighed under, et Mysterium; men jeg agter ikke at bryde mit Hoved med Sligt. Jeg er bare kommen for en Gang at faa Luft for min Harme mod Dig," endte han, „men nu véd jeg, hvad jeg har at gøre."

„Og hvad er det saa Du vil gøre?"

„Hvad kommer det Dig ved!"

„Pas lidt paa Dig selv, Du begynder at drikke!"

„Hvor... hvor véd Du det fra?"
„Naa, det er da let at finde ud!"
Rasumichin tav en Stund.
„Du har altid været et meget fornuftigt Menneske, Du har aldrig været gal," bemærkede han pludseligt ivrig. „Du har fuldkommen Ret, jeg begynder at drikke! Adjø!..."
Og han vilde gaa.
„Jeg talte... i Forgaars, tror jeg, med min Søster om Dig."
„Om mig?... Naa, hvad sagde Du hende da?" spurgte Rasumichin og blev staaende; han var bleven bleg. Man kunde mærke, at hans Hjærte slog langsommere og tungere.
„Hun var her, alene, hun sad og talte med mig."
„Hun...?"
„Ja, hun."
„Hvad er det Du siger... hvad mener Du?... Om mig?"
„Jeg sagde hende, at Du var et meget godt, ærligt og arbejdsomt Menneske. At Du elsker hende, det sagde jeg hende ikke, for det véd hun selv."
„Det véd hun selv?"
„Ja, naturligvis! Jeg sagde hende, at hvor jeg saa end blev af, hvad der end maatte ske med mig — vilde Du være hendes Beskytter. Jeg overgav hende til Dig, saa at sige. Jeg fortæller Dig det, fordi jeg er fuldkommen overbevist om, at Du elsker hende, og at Du har et rent Hjærte. Jeg véd ogsaa, at hun kan elske Dig, maaske allerede elsker Dig. Naa, afgør nu selv, hvordan Du vil have det — om Du skal drikke eller ikke."
„Rod'ka... ser Du... naa... aah, Pokker staar i det! Men hvor vil Du egenlig hen? Ser

Du, om det altsammen er en Hemmelighed, saa faar det være saa! Men jeg ... jeg vil have Oplysning om Hemmeligheden... og jeg er overbevist om, at der stikker noget Vrøvl bagved, en eller anden elendig Bagatel, og at Du er Skyld i det altsammen. For Resten er Du et fortræffeligt Menneske, det fortræffeligste, som findes..."

„Jeg vilde før have sagt, men Du afbrød mig, at det var meget fornuftigt af Dig at sige, at man ikke maatte prøve paa at trænge ind i andres Hemmeligheder. Vent bare til den rette Tid — vær ikke urolig. Du kommer nok til at erfare alt, naar det bliver nødvendigt. I Gaar sagde en Bekendt til mig, at Luft maatte Mennesket have, Luft, Luft! Jeg vil nu gaa hen til ham og spørge, hvad han mente med det."

Rasumichin grundede; han var i et vist Oprør og tænkte over, hvad vel alt dette kunde betyde.

Han er en politisk Sammensvoren! Ganske vist! Og han er i Begreb med at slaa et afgørende Slag — det er vist! Noget andet kan det ikke være, og... og hans Søster kender til det — tænkte han for sig selv.

„Altsaa Awdotja Romanowna besøger Dig," sagde han højt og langsomt, „og Du vil gaa til en Person, som siger, at man maa have mere Luft ... mere Luft... og det Brev, altsaa, det hænger ogsaa sammen hermed," endte han, ligesom talende med sig selv.

„Hvad for et Brev?"

„Hun fik et Brev i Dag, som har sat hende i stærk Bevægelse. Jeg begyndte at tale om Dig — men hun bad mig tie. Og saa... saa sagde hun, at vi maaske meget snart maatte skilles; saa takkede hun mig ivrigt, jeg véd ikke for hvad — og saa gik hun ind i sit Værelse og lukkede sig inde

„Har hun faaet et Brev?" spurgte Raskolnikow endnu en Gang eftertænksomt.

„Ja, et Brev, vidste Du ikke noget om det? Hm!"

Begge tav.

„Lev vel, Rodion! Broder... jeg vilde allerede ... men det er det samme, lev vel!... ser Du, jeg vilde... Naa, Adjø! Jeg maa gaa. Drikke skal jeg ikke, det er der jo ingen Grund til længer... det manglede bare!"

Han skyndte sig; men da han næsten havde lukket Døren efter sig, aabnede han den pludselig igen og sagde uden at se paa Raskolnikow:

„Apropos, husker Du dette Mord? — naa, den Gamle, det med Porphyrius! — Altsaa, Gærningsmanden er funden, han har tilstaaet og selv leveret Beviserne. Det er en af Malerne, Arbejderne, — tænk Dig bare! Husker Du, hvordan jeg stod her og forsvarede dem? Kan Du tænke Dig, at hele den Scene mellem ham og hans Kammerat, da de andre gik op, Portneren og de to Vidner, — det var altsammen arrangeret med Vilje for at bortlede Mistanken? Hvad siger Du om en saadan Snuhed, en saadan Aandsnærværelse hos den unge Køter! Det er knapt til at tro, men han har selv tilstaaet alt! Men hvor jeg er blevet narret! Naa, for Resten, hvad er der at sige til det; efter min Mening er dette Menneske et Geni i Forstillelseskunst og Aandsnærværelse, et Geni i al juridisk Bortledelse af Mistanke — og derfor behøver man jo heller ikke længere at undres over det! Som om der ikke ogsaa skulde findes saadanne Genier? Men at han ikke længer kunde blive i sin Rolle, men har tilstaaet, det gør Sagen saa meget mere troværdig og sandsynlig... Men hvor jeg blev

narret: jeg var jo ved at fare ud af mit gode Skind for at forsvare dem!"

„Sig mig, hvor har Du faaet alt det at vide, og hvorfor interessierer det Dig?" spurgte Raskolnikow i synlig Bevægelse.

„Naa, hvorfor skulde det ikke interessere mig? Jeg spurgte mig for! Blandt andet fik jeg det ogsaa at vide af Porphyrius, ja, for Resten vel hovedsagelig af ham."

„Af Porphyrius?"

„Ja, af Porphyrius!"

„Og... hvad mener han?" spurgte Raskolnikow ængstelig.

„Han forklarede mig det hele fortræffeligt, paa sin Maade, psykologisk."

„Han forklarede det? — han har selv forklaret Dig det?"

„Javist, han selv; adjø! Siden skal jeg fortælle Dig mere om det, nu har jeg ikke Tid. Før tænkte jeg... naa, naa, siden!... Og nu skulde jeg begynde at drikke? Hvorfor? Du har jo gjort mig drukken uden Brændevin. Jeg er aldeles drukken, Rod'ka, aldeles drukken er jeg nu; naa, adjø, jeg kommer snart igen!"

Endelig gik han.

Han er en politisk Sammensvoren! det er aldeles utvivlsomt! — Rasumichin fandt dette aldeles afgjort, da han gik ned ad Trappen. — Og Søsteren har han ogsaa draget ind i det; med Awdotja Romanownas Karakter er den Ting meget, meget mulig. De holder Sammenkomster... Hun har jo ogsaa gjort Antydninger til mig. At slutte efter mange af hendes Ord... og Antydninger, bliver det maaske til Slut Resultatet! Hvorledes skulde man ellers forklare sig dette Virvar? Hm! Og jeg tænkte allerede... Aa, Herre Gud, hvad jeg nær

havde tænkt! Ja, det var en ren Galskab af mig, og jeg har gjort dem Uret! Det var den Gang ved Lampen i Korridoren; da gjorde han mig ganske konfus. Fy, det var en afskyelig, raa, nederdrægtig Tanke af mig! Men det var rask handlet af Nikolaj, at han tilstod... Og alt det tidligere lader sig jo forklare ganske simpelt! Hans Sygdom den Gang, al hans besynderlige Opførsel, endogsaa længe før, ved Universitet, da han altid var saa mørk og utilgængelig... Men hvad skal da Brevet betyde? Jeg har stærk Mistanke... Hm! Nej, det maa jeg se at faa rede paa."

Hans Tanker vendte sig nu til Raskolnikows Søster og hans Hjærte begyndte at slaa stærkere. Han vaagnede af sin Grublen og skyndte sig at komme afsted.

„Knapt var Rasumichin gaaet, saa rejste Raskolnikow sig, gik hen til Vinduet, gik fra den ene Krog til den anden, som om han havde glemt, hvor trangt hans Værelse var, og satte sig saa endelig atter paa Sofaen.

Det var, som om et nyt Liv atter var vaagnet i ham, — altsaa atter en Udvej!

Ja, det var altsaa endelig atter en Udvej!

Men i den sidste Tid var da ogsaa al Ting blevet altfor tilstoppet og tillukket, alt havde saa kvalfuldt trykket ham, der var kommen en formelig Bedøvelse over ham. Siden Scenen med Nikolaj hos Porphyrius var denne udsigtsløse Tilstand begyndt; han havde ikke mere kunnet opdage nogen Udvej.

Samme Dag havde Scenen hos Sofia fundet Sted; den var hverken gennemført saaledes, som han paa Forhaand havde bestemt det... han maatte vel altsaa været overfalden af en Svaghed, ganske pludseligt og uimodstaaeligt! Han havde jo givet Sofia

Ret, havde af sig selv og af indre Overbevisning indrømmet, at det var ikke muligt at leve med en saadan Byrde paa Samvittigheden.

Og Swidrigailow? — Swidrigailow er en Gaade... Swidrigailow foruroliger ham ogsaa, det er sandt, men det er atter noget andet. Med Swidrigailow forestaar der maaske endnu en Kamp; Swidrigailow er maaske ogsaa en Udvej; men Porphyrius — det er atter noget andet!...

Altsaa, Porphyrius har endogsaa selv fortalt Rasumichin det, har forklaret ham det ved Hjælp af sin fordømte Sykologi! Porphyrius!

Skulde han et eneste Øjeblik have troet, at Nikolaj var den Skyldige? Efter alt det, som den Gang forefaldt mellem dem, efter Scenen under fire Øjne, før Nikolaj kom! — og for dette kunde der dog ikke gives anden Forklaring end just den ene!

Raskolnikow havde i disse sidste Dage stykkevis genkaldt i sin Erindring Scenen med Porphyrius — én Gang og helt havde han ikke kunnet bære Erindringen om den.

Der var dog den Gang faldet saadanne Ord mellem dem, forekommet saadanne Bevægelser og Gestikulationer, vekslet saadanne Blikke; meget var sagt i en saadan Tone, det var i den Grad gaaet til det yderste — at denne Nikolaj, hvem Porphyrius for Resten ved det første Ord og den første Bevægelse havde gennemskuet, umulig kunde være i Stand til at forrykke Grundlaget for hans Overbevisning.

Se, se! — og endog Rasumichin havde allerede havt Mistanke! Scenen i Korridoren ved Lampen havde ikke undladt at gøre Indtryk paa ham. Og saa løb han altsaa hen til Porphyrius.

Men hvad for en Hensigt havde han da med at lede hans Opmærksomhed hen paa Nikolaj? Han

maa dog have havt en Mening med det, maa have fulgt en bestemt Hensigt — men hvilken?

Siden hin Morgen er der gaaet lang Tid — altfor lang Tid, og Porphyrius havde siden hverken været at se eller høre. Naa, saa meget værre.

Raskolnikow tog sin Hue for at gaa. I Dag følte han sig for første Gang i denne Tid ved fuld Bevidsthed.

Med Swidrigailow maa jeg se at blive færdig, tænkte han, og det saa hurtigt som muligt, for enhver Pris. Det lader ogsaa til, at han venter paa, at jeg selv skal komme til ham.

I dette Øjeblik steg der pludselig et saadant Had op af hans betyngede Hjærte, at han skulde have kunnet dræbe en af dem: Swidrigailow eller Porphyrius.

I det mindste følte han, at han kunde være i Stand til det siden.

Lad os se, lad os se, — gentog han for sig selv.

Men knapt havde han aabnet Døren, saa stødte han paa Porphyrius selv. Denne var netop i Begreb med at gaa ind til ham.

Raskolnikow var i det første Øjeblik lige som forstenet. Men, besynderligt nok, straks efter at det første Indtryk var over, hverken undrede han sig eller frygtede for Porphyrius. Han var straks fattet og holdt sig beredt.

Det er maaske Løsningen. Men hvor sagte han har sneget sig herop, aldeles som en Kat! Jeg hørte dog ikke noget? Skulde han, naar det kommer til Stykket, have lyttet?

„Ikke sandt, en saadan Gæst ventede De ikke!" raabte Porphyrius leende. „Jeg havde længe foresat mig at besøge Dem, nu gik jeg tilfældigvis forbi og tænkte, hvorfor skulde jeg ikke gaa herop — fem

Minuters Tid og se, hvad han foretager sig. De var i Begreb med at gaa ud? Jeg vil ikke opholde Dem. Bare en eneste Cigaret, med Deres Tilladelse!"

„Men sæt Dem dog, Porphyrius Petrowitsch, sæt Dem!" skyndte Raskolnikow sig at sige og modtog sin Gæst med en tilsyneladende saa glad og venskabelig Mine, at han selv vilde have forundret sig over det, hvis han havde kunnet se det. Det forekommer, siger man, at et Menneske i Nærværelse af en Røver udstaar Dødsangst, men naar Kniven sættes ham paa Struben, svinder ofte al Angst.

Han satte sig ligeoverfor Porphyrius og betragtede ham, tilsyneladende ubekymret.

Porphyrius kneb Øjnene sammen og tændte sin Cigaret.

Naa, saa tal da, tal, — var den Tanke, som vilde frem af Raskolnikows Bryst, — naa, hvad venter Du paa, hvorfor taler Du ikke?

XIII.

„Der er nu for Eksempel disse Cigaretter", begyndte Peter Petrowitsch, endelig da han havde tændt sin Cigaret, „rigtig skadelige, en ren Fordærvelse; men jeg kan alligevel ikke lade være! Jeg føler, at det river mig i Halsen, og jeg er ogsaa trangbrystet. De maa vide, jeg er ængstelig; nylig var jeg henne hos B*; han undersøger altid Patienterne mindst en halv Time; da han saa mig, lo han sgu, gav sig til at banke og lytte, og saa sagde han blandt andet: Tobak maa De give Afkald paa,

De har en svag Lunge. — Naa, men hvordan skal jeg vænne mig af med det? Hvad skal jeg bruge i Stedet? Jeg drikker ikke, det er en sand Ulykke, ha, ha, ha — en Ulykke, at jeg ikke drikker! Alting er jo relativt, Rodion Romanytsch, alting er relativt!"

Hvad skal nu det igen betyde, begynder han atter med sin reglementerede Rutine? — tænkte Raskolnikow med Væmmelse, og den hele Scene fra den Gang stod pludselig atter for hans Erindring, og samme Følelse, som han den Gang havde, begyndte atter at trænge sig frem hos ham.

„Jeg var allerede heroppe hos Dem i Forgaars Aftes, men det véd De naturligvis ikke noget om!" vedblev Porphyrius Petrowitsch og saa sig om i Værelset; „her, just i dette Værelse var jeg. Jeg gik, akkurat som i Dag, saadan forbi og tænkte, lad mig dog gøre ham en Kontravisit. Jeg kom herop og fandt Døren staaende paa vid Væg, saa mig om — ventede, men jeg sagde ikke noget til Pigen og gik saa min Vej igen. De plejer maaske ikke at lukke Døren af?"

Raskolnikows Ansigt blev stedse mere mørkt. Porphyrius gættede hans Tanker.

„Jeg er kommen for at give Dem en Forklaring, min kære Raskolnikow. Jeg skylder Dem en Forklaring", vedblev han med et let Smil og klappede endogsaa Raskolnikow paa Knæet, men samtidig antog hans Ansigt en alvorlig og bekymret Mine; der laa til Raskolnikows Forbavselse noget som Kummer i denne Mine.

Et saadant Udtryk havde han endnu aldrig set hos ham og troede heller ikke, at han var i Stand til at faa det.

„Det var en besynderlig Scene, som sidst fandt Sted mellem os, Raskolnikow. Ganske vist, allerede ved vort første Møde forekom der noget lignende,

men den Gang... Naa, nu kommer det ud paa ét! Sagen er: jeg føler, at jeg maaske har forsyndet mig meget overfor Dem. Da vi sidst skiltes, rystede Deres Nerver, og Knæerne skælvede; ogsaa jeg rystede og mine Knæer skælvede ogsaa. Ser De, det var i Grunden upassende, det, som foregik imellem os, det ver ikke gentmanlike. Men vi er dog allesammen gentlemen, det vil sige, vi er ubetinget og fremfor alt gentlemen, og det maa man ikke glemme. De husker vist, hvorvidt det gik den Gang... det var ligefrem uanstændigt."

Hvem tager han mig egenlig for? — spurgte Raskolnikow sig selv forbavset og saa Porphyrius stift ind i Øjnene.

„Jeg er kommen til den Overbevisning, at det er bedre, om vi taler ganske aabenhjærtigt med hinanden," vedblev Porphyrius; han sænkede samtidigt Hovedet og syntes ikke længere at ville forvirre sit forrige Offer med sit Blik; han bar sig ad, som om han foragtede sine forrige Kneb og Kunster.

„Ja, en saadan Mistanke og saadanne Scener maa ikke oftere forekomme. Den Gang var det Nikolaj, som skilte os ad; ellers véd jeg ikke, hvor langt det kunde have kommet mellem os. Og den fordømte Haandværker sad der den Gang bag Væggen hos mig — kan De tænke Dem? Ja, De véd det naturligvis allerede; jeg fik jo straks at vide, at han bagefter gik hen til Dem; men det, De den Gang tænkte, var ellers ikke Tilfældet; jeg havde ikke sendt Bud efter nogen og havde ikke truffet nogen Anordning. De vil vel spørge, hvorfor? Hvad skal jeg svare? Det kom mig selv altsammen saa uventet paa Halsen, jeg havde knapt saa megen Omtanke som at sende Bud efter Portnerne — De saa dem jo nok i Forbigaaende? — da foer en Tanke hurtigt som en Lynstraale gennem mit Hoved: jeg

De, jeg var den Gang saa fast overtydet. Jeg tænkte altsaa: hvis jeg nu lader det ene staa hen saa længe, vil jeg dog i det mindste gribe det andet i Flugten — jeg vil i det mindste ikke forsømme, hvad der staar til mig at gøre. De er altfor pirrelig af Natur, Rodion Romanytsch, overordenlig pirrelig, aldeles bortset fra alle de øvige Egenskaber ved Deres Karakter og Hjærte, som jeg smigrer mig med delvis at have fundet ud. Naa, selvfølgelig kunde jeg allerede den Gang nok begribe, at det kun undtagelsesvis forekommer, at der pludselig dukker et Menneske op, som saadan uden videre forraader en Historie helt og holdent. Det kan jo nok hænde, især naar man forstaar at indrette det saa, at Vedkommende mister den sidste Rest af Taalmodighed; men i ethvert Fald er det kun en Undtagelse, det var mig klart. Nej, tænkte jeg, hvis jeg bare havde et lidet Holdepunkt, om det saa var aldrig saa lidet, bare et eneste, men et, som man kunde tage fast Tag i, en haandgribelig Ting, ikke alene denne Sykologi. Thi — tænkte jeg — er Mennesket skyldigt, saa kan man da vist i al Fald vente, at der kan lokkes noget haandgribeligt ud af ham; i dette Tilfælde er det endog tilladeligt at gøre sig fattet paa et ganske uventet Resultat. Jeg gjorde den Gang Regning paa Deres pirrelige Karakter, Rodion Romanytsch; jeg haabede meget stærkt paa den."

„Hvad er det egenlig, De mener?... hvad er det, De taler om?" mumlede endelig Raskolnikow, uden at hans Spørgsmaal var ham ganske klart. — Hvad mon han egenlig taler om; skulde han virkelig anse mig for uskyldig?

„Hvad jeg taler om? Jeg er kommen for at give Dem en Forklaring; det er saa at sige min hellige Pligt. Jeg vil til Bunds gøre Dem alting

klart, alting nøjagtigt som det var. Jeg har foraarsaget Dem mange Lidelser, Rodion Romanytsch, men alligevel er jeg ikke noget Umenneske; jeg kan meget godt begribe, hvorledes et nedbøjet, men stolt, mægtigt og utaalmodigt — især utaalmodigt — Menneske er tilmode, naar han maa lade alt det gaa over sit Hoved! Fremfor alt erklærer jeg herved, at jeg anser Dem for et af de ædleste Mennesker, begavet med en god Dosis Højhjertethed, skønt jeg ikke kan dele Deres Anskuelser. Jeg anser det for min Pligt at forudskikke dette aldeles aabenhjertigt, thi fremfor alt er det ikke min Hensigt at skuffe Dem. Allerede da jeg lærte at kende Dem, følte jeg mig tiltrukken. Naa, det vil De maaske le af. De har Ret til det. Jeg véd, at De allerede ved første Blik ikke syntes om mig, thi, alvorlig talt, hvad har jeg vel for særligt elskværdigt ved mig? De kan nu tage dette, som De vil; mit Ønske er bare at udviske dette ugunstige Indtryk og bevise Dem, at ogsaa jeg er et Menneske med Hjærte og Samvittighed. Dette er min oprigtige Hensigt."

Porphyrius Petrowitsch standsede med Værdighed.

Raskolnikow havde paany en vis Følelse af Angst. Den Tanke, at Porphyrius Petrowitsch kunde anse ham for at være uskyldig, begyndte at pine ham.

„At fortælle alting i Rækkefølge, saaledes som det dengang saa pludseligt kom, er vel næppe nødvendigt," vedblev Peter Petrowitsch, „jeg tror endogsaa, at det er overflødigt; jeg skulde forresten knapt være i Stand til at gøre det. Thi hvordan skulde det ogsaa forklares? I Begyndelsen var det Rygter; hvilke Rygter, hvorfra, af hvem .. og ved hvilken Foranledning Deres Personlighed derved kom

med i Spillet... det er det efter min Formening ogsaa overflødigt at nævne. Hos mig personlig be yndte Historien med en Tilfældighed, en Tilfældighed, som vel var tænkelig, men ingen Ting mindre end nødvendigt; — hvad det var for en Tilfældighed, hm! — jeg tror, at det lønner det sig heller ikke at tale om. Alt dette, Rygter og Tilfældigheder, flød hos mig sammen i en Tanke. Jeg tilstaar oprigtigt — naar der nu engang er Tale om Tilstaaelser, saa maa de være grundige — jeg var dengang den første, som faldt over Dem. Dette med den Gamles Notitser paa Sagerne og alt saadan noget, det er kun løs Snak altsammen. Men noget saadant forekommer ofte. Jeg havde den Gang Lejlighed til i de mindste Detailler at erfare Scenen paa Politikamret, ogsaa tilfældigt, og ikke blot overfladisk, men af en ganske paalidelig Hjemmelsmand, en, som fortalte det, og som uden selv at vide det gengav denne Scene vidunderligt godt. Saa kom det ene efter det andet, min kære Rodion Romanytsch! Skulde man ikke da slaa ind paa en bestemt Tankegang? Ganske vist, af Hundrede Kaniner bliver der aldrig en Hest, af Hundrede Mistanker — ikke et eneste Bevis; saadan lyder jo Ordsproget. Men det er rigtigt, naar der er Tale om Fornuftgrunde; forsøg det engang med Lidenskaberne, forsøg bare at blive færdig med dem ... Undersøgelsesdommeren er da ogsaa kun et Menneske! Den Gang faldt ogsaa Deres Opsats mig i Sinde; De husker nok, vi talte udførligt om den ved Deres første Besøg. Jeg gjorde mig den Gang lystig over Deres Opsats, men det skete bare for at ægge Dem, for at faa Dem til at kompromittere Dem endnu mere. Jeg gentager det, De er meget utaalmodig og meget syg, Rodion Romanytsch. At De ogsaa er kæk og alvorlig, og ... at De er

følsom og allerede har gennemlevet meget med Deres Følelser, det véd jeg forlængst. Alle disse Tilstande er mig meget vel bekendte, og Deres Opsats læste jeg ogsaa som noget bekendt. Den blev til i søvnløse Nætter og i ædel Vrede, den blev skreven med hedtpulserende og bankende Hjærte og med tilbageholdt Enthusiasme. Men saadan en tilbageholdt, stolt Enthusiasme er farlig for Ungdommen! Den Gang spottede jeg over den, men nu siger jeg Dem, at jeg egenlig holder skrækkelig meget af denne første, ungdommelige, varmblodige Penneprøve, det vil sige, jeg holder af den som Dilettantforsøg. Det er som Røg og Taage, men gennem Taagen klinger en Stræng. Deres Opsats er urimelig og fantastisk, men den aander Oprigtighed, en ungdommelig og ubestikkelig Stolthed; Fortvivlelsens Dristighed er i den; det er en mørk Opsats, men det er et Fortrin. Da jeg havde læst den og lagt den til Side, sagde jeg til mig selv: Dette Menneske oplever vi nok noget af! — Spørg nu Dem selv, hvorledes var det muligt, efter saadanne Præliminarier ikke at lade sig rive med af det, som paafulgte! Hvad er det saa? tænkte jeg — her er dog egenlig ingen Ting, slet ingen Ting! For mig, en Undersøgelsesdommer, er det endog højst uanstændigt at lade sig rive saaledes med; jeg har jo nu denne Nikolaj paa Halsen og det endogsaa med Kendsgærninger — betragt Sagen, hvordan De vil, men der har vi Fakta for Haanden, og et Slags Psykologi har vi ogsaa der; med ham maa jeg nu sysselsætte mig, thi det gælder Liv og Død. De vil maaske spørge, hvorfor jeg forklarer Dem alt dette? — For at De skal vide det, og for at De ikke skal fordømme min stygge Opførsel den Gang. Var det ikke stygt? taler jeg oprigtigt? ha, ha! Hvad tror De da; tror De, at jeg den Gang ikke foretog nogen Husundersøgelse

hos Dem? Jo, jo, ha, ha! jo jaamæn, da De saa tilsengs. Det skete vistnok ikke officielt og ikke i egen Person, men det skete. Indtil den sidste Traad blev Alting i Deres Bolig undersøgt, og det straks — men forgæves. Saa tænkte jeg da, nu maa dette Menneske selv komme, han maa komme, og det meget snart, og er han skyldig, saa kommer han ganske vist meget snart. Dersom en anden ikke skulde komme — han kommer ganske vist. Kan De huske, hvorledes Hr. Rasumichin begyndte at forsnakke sig? Det var med Vilje arrangeret for at bringe Dem i Oprør. Ogsaa Rygtet var med Vilje udbredt; thi Hr. Rasumichin er et Menneske, som ikke kan skjule sin Fortørnelse. Deres Vrede og Deres Dristighed var først Hr. Sametow paafaldende. Men hvad var det ogsaa for en Maner, saadan i et Værtshus pludselig at plumpe ud med Ordene: „jeg har myrdet!" Det var dog altfor dristigt, for frækt; og jeg tænkte: hvis denne her er den skyldige, saa kæmper han frygteligt med os! Saaledes tænkte jeg den Gang. Jeg ventede altsaa ganske taalmodig; men Sametow satte De engang dygtig tilvægs og . . . ja, det er just det — hele denne fordømte Psykologi har sine to Sider. Naa, jeg ventede Dem altsaa, og se, Gud sendte Dem — De kom! Men hvor mit Hjærte da bankede, ha, ha! Men hvorfor skulde De ogsaa netop komme? Og Deres Latter, Deres Latter, da De kom ind! Husker De den? Jeg gennemskuede Dem den Gang straks; det var, som om jeg saa ind i Deres Indre gennem et Glas. Men havde jeg ikke ventet Dem saa ivrigt, saa vilde Deres Latter heller ikke have været mig paafaldende. Ser De, hvad det gør, at man er i den rette Stemning. Og Hr. Rasumichin, hvordan han var — ak! . . . og saa Stenen, Stenen! — husker De Stenen, som Sagerne er gemt under? Det forekom-

ter mig rent, som om jeg saa den etsteds, der henne, i en Køkkenhave — De talte jo med Sametow om den og derefter ogsaa hos mig, en Gang til. Saa begyndte vi at gennemgaa Deres Opsats, og saadan som De forklarede — man kunde ikke lade være at betragte hvert Ord fra to Sider, om der ikke skulde stikke en anden Mening bag! Naa, ser De, Rodion Romanowitsch, paa denne Maade kom jeg til den yderste Grænse, og først da jeg stødte Hovedet mod Væggen, kom jeg til Besindelse. Nej, sagde jeg, hvad er det egenlig jeg gør? Alt dette kan man jo, om man vil, lige saa godt dreje omkring til det modsatte; maaske lyder det da endnu sandsynligere. En sand Kval! Nej, et saadant lille Holdepunkt vilde jeg hellere have, — tænkte jeg . . . Men da jeg saa hørte Historien om Dørklokken, var jeg ved at miste Vejret og fik en ordenlig Forskrækkelse. Naa, tænkte jeg, det er et Holdepunkt, og det ovenikøbet et rigtig godt! Nu var det forbi med Ræsonnementerne, Lysten dertil forgik mig. Jeg vilde have givet tusind Rubler, dersom jeg med egne Øjne kunde have set Dem, da De gik hundrede Skridt efter Haandværkeren den Gang; han havde kastet Dem „Morder" i Ansigtet, og hele Tiden vovede De ikke at svare ham noget paa det; og saa igen . . . . denne Dørklokke der; medens Feberen endnu ruskede i Dem! Naa, Rodion Romanytsch, efter alt dette kan det da ikke undre Dem, at jeg den Gang tillod mig den Morskab med Dem. Hvorfor skulde De ogsaa komme just i det Øjeblik? Det var jo aldeles, som om nogen havde drevet Dem hen til mig, ja, ved Gud! Og havde ikke tilsidst Nikolaj skilt os fra hinanden, saa . . . husker De Nikolaj? De erindrer jo nok? . . . Det var som et Lyn fra en klar Himmel! Naa, og hvordan tog jeg imod den, denne Lynstraale? Fæstede jeg vel ringeste

Tro til den? — De saa jo selv! Ja, selv bagefter, da De allerede var gaaet, efter at han havde svaret meget fornuftigt paa en Del Spørgsmaal, saa jeg selv virkelig var forundret — heller ikke da skænkede jeg ham for en halv Skilling Tiltro! Saa fast var min Mening . . . Nej, tænkte jeg, det kan ikke falde mig ind . . . hvorledes skulde der endog blot kunne være Tale om en Nikolaj!"

„Men Rasumichin sagde mig netop den Gang, at De nu ogsaa ansaa denne Nikolaj for den skyldige, og at De selv havde forsøgt at overbevise Rasumichin . . ."

Vejret var lige ved at gaa fra ham, saa han ikke kunde fortsætte. I ubeskrivelig Bevægelse hørte han, hvorledes et Menneske, der helt og holdent havde gennemskuet ham, syntes at fornægte sig selv.

Han frygtede for at tro paa det, og troede heller ikke paa det. Med tvetydige Ord følte han sig for og søgte derved at fremtvinge en tydeligere og endelig afgørende Mening.

„Ak, Hr. Rasumichin!" raabte Porphyrius, aldeles som om dette Spørgsmaal fra den lidet talende Raskolnikow ordenlig var ham velgørende, „ha, ha, ha! Ja, denne Hr. Rasumichin! — ham maa man se at blive kvit. De kender jo Ordsproget: hvad to har tilsammen, kommer ikke den tredie ved! Rasumichin er en helt anden Ting, han hører ikke med her; kommer han ikke løbende hen til mig, ganske bleg . . . naa, Gud være med ham, hvorfor skal vi dog blande ham ind i dette! — Men Nikolaj, vil De vide, hvad det er for et Subjekt, det vil sige, hvordan jeg bedømmer ham? For det første er han et umyndigt Barn, og om ikke feig, saa dog noget i den Retning, en Slags Kunstner. Ja, ja! Le De ikke over min Definition. Han er en uskyldig og

for al Ting modtagelig Sjæl. Han har Hjærte og er en Fantast. Han synger og danser; han fortæller ogsaa Historier, siger man, og det saaledes, at Folk fra andre Steder kommer sammen bare for at høre paa ham. At gaa paa Livet og foretage sig alle mulige gale Streger, drikke sig fuld, og det ikke af Vane, men bare lejlighedsvis, naar nogen betaler Brændevinen for ham — det er hans Maade at tage Sagerne paa. Saaledes har han jo for Eksempel stjaalet, men har ingen Anelse om det; thi han ræsonnerer som saa: „dersom jeg finder noget paa Jorden og beholder det, er da det et Tyveri?" Saa maa De vide, at han er en Kætter, eller rettere sagt hører til Sektererne, og at han nylig i hele to Aar stod under gejstligt Opsyn derhenne i Landsbyen hos en „ærværdig Olding"? Alt dette har jeg hørt dels af ham selv, dels af hans Landsmænd fra Saraisk. Og det er endnu ikke alt. Han vilde endogsaa flygte ud i Vildmarken, blive Eremit, var forfalden til religiøst Sværmeri, bad hele Nætter igennem og læste gamle Bøger „af de ægte", saa at han til Slut mistede sin sunde Menneskeforstand. Petersburg har virket mægtigt paa ham, især den kvindelige Slægt — og naturligvis ogsaa Brændevinen. Han er just en meget modtagelig Natur, og snart havde han glemt baade den „ærværdige Olding" og alt andet. En herværende Kunstner havde faaet ham kær og plejede at besøge ham. Naa, og da saa denne Begivenhed skete, saa blev han overfalden af et Slags Forsagthed, og han vilde hænge sig eller rømme! Hvad skal man gøre, Folket har nu engang slige Begreber om vor Jurisprudens! De fleste har en ubegribelig Angst for Domstolen. At „komme for Retten" og „blive dømt", anser de for ensbetydende. Hvem er Skyld i det? Lad os se, hvad den nye Retsordning vil bringe os. Gud give, det bare

maatte være godt. Naa, i Fængslet er vel atter denne „ærværdige Olding" kommen ham i Minde, og Bibelen fik han ogsaa frem. Véd De, Rodion Romanytsch, hvad det vil sige, at „tage Martyrskabet" paa sig"? Dermed forstaar slige Folk ikke at „lide for nogens Skyld" — Nej, det betyder ganske i Almindelighed at tage en Lidelse paa sig, paalægge sig et Kors; dikteres der dem nu ovenikøbet en Straf af den verdslige Magt, saa anser De det bare for saa meget fortjenstfuldere. Der sad for længere Tid siden en from Arrestant et helt Aar i Fængsel; om Natten laa han paa Ovnen og læste al Tid i Bibelen, indtil han havde læst Forstanden af sig, og det i den Grad, at han en Gang uden videre tog en Mursten og kastede den efter Direktøren, uden at denne havde givet ham nogensomhelst Anledning til det. Og hvorledes kastede han? — med Villie en Alen forbi for ikke at tilføje ham nogen Skade! Naa, naturligvis, hvad venter en Arrestant, som med bevæbnet Haand angriber en Foresat? — Resultatet var just det, han vilde: han vilde blive en Martyr! ... Altsaa, jeg er overbevist om, at ogsaa Nikolaj nu vil blive en Martyr, eller noget lignende. Det véd jeg ganske sikkert, jeg kan endogsaa belægge det med Kendsgærninger. Han selv véd ikke en Gang, hvad jeg véd. Tror De nu ikke, at der ogsaa i denne Klasse af Mennesker gives Fantaster? Meget hyppigt! ... Nu er Turen atter kommen til den „ærværdige Olding". Forresten fortæller han mig snart al Ting selv, han kommer nok; eller tror De maaske, at han bliver ved at være konsekvent? — Vent bare, det varer ikke længe, saa synger han en anden Vise! Jeg venter hver Time, at han skal komme og tilbagekalde sine Forklaringer. Denne Nikolaj holder jeg ligefrem af, jeg iagttager ham paa det grundigste. Og tænk

Dem bare, ha, ha! — paa mange Spørgsmaal svarede han meget passende; det er aabenbart, at De har meddelt ham anskilligt, han var meget godt forberedt. Derimod var han i andre Punkter saa borneret som vel muligt; der vidste og kendte han ingen Ting, anede ikke en Gang, at der var en hel Del han ikke vidste. Nej, kæreste Rodion Romanytsch, her er der ikke Tale om Nikolaj, her foreligger en fanatisk mørk Gærning af den nye Tidsregning; det er et Tilfælde, som kun vor Tid kan frembringe, hvor Hjærtets Følelser er trængte tilbage, hvor Fraser citeres, saadanne som den, at Blod virker „forfriskende"; hvor der prædikes om Livets Komfort. Det er Fantasier, som kommer fra Bøgerne; det er et af Theorier krampagtig ophidset Hjærte; det er den Beslutsomhed, at ville vove det første Skridt, men en ganske ejendommelig Beslutsomhed, omtrent som den at springe ned fra et Kirketaarn; det er en Beslutsomhed, som vandrer mod Forbrydelsen, som om fremmede Fødder bar den did. Den glemmer at lukke Døren, og myrder, myrder to Personer, fordi Theorien kræver det. Myrder, man forstaar sig ikke paa at røve; og hvad man rasper sammen, det gemmer han under en Sten! Ikke nok med at udstaa en saadan Kval en Gang — staa bag Døren, medens Folk er i Begreb med at bryde den op, medens man ringer paa Dørklokken, saa man kunde tro, at hele Huset maatte komme løbende — nej, men saa en Gang til, halv bevidstløs, gaa hen til den tomme Lejlighed, genkalde sig denne Ringen i Erindringen, have et Behov af endnu en Gang at føle det løbe koldt ned ad Ryggen! ... Naa, vel, lad os antage, at det har været en sygelig Tilstand; men hvorledes forklarer De da, at Morderen alligevel anser sig for et ærligt Menneske, foragter andre Mennesker, og gaar omkring som en bleg Engel? —

Nej, kæreste Rodion Romanytsch, hvordan kan der saa være Tale om Nikolaj ..... af Nikolaj som Morder er der ikke Spor der."

Disse sidste Ord, der kom saa uventet efter det forudgaaende, som havde havt saa megen Lighed med en Fornægtelse af tidligere Overbevisning, traf Raskolnikow midt i Hjærtet; han dirrede, som om en Lynstraale havde truffet ham.

„Hvem var det da ..... altsaa ..... hvem er Morderen? ...." spurgte han næsten aandeløs; det var ham umuligt at undertrykke Spørgsmaalet.

Porphyrius Petrowitsch foer tilbage mod Stoleryggen, som om virkelig dette Spørgsmaal var kommet ham uventet.

„Hvad? De spørger endnu, hvem Morderen er?" sagde han, som om han ikke troede sine egne Øren: „De er Morderen, Rodion Romanytsch! Dem var det ....." tilføjede han næsten hviskende, med fuldkommen Overbevisning i Stemmen.

Raskolnikow sprang op, blev nogle Sekunder staaende, og satte sig ned igen uden at sige et Ord. Konvulsiviske Trækninger fik hans Ansigtsmuskler til at dirre.

„Der dirrer Laberne igen, aldeles som den Gang!" mumlede Porphyrius Petrowitsch, og der laa et Slags Medfølelse i hans Ord.

„Det lader til, at De endnu ikke rigtig har forstaaet mig, Rodion Romanytsch," tilføjede han efter en Stunds Tavshed, „derfor er De ogsaa saa slagen. Jeg er jo dog udtrykkelig kommen hid blot for at sige Dem alt, for at tale aabent med Dem om Sagen."

„Jeg har ikke gjort det! hviskede Raskolnikow, aldeles som forskrækkede Smaabørn plejer at gøre, naar man griber dem i noget utilladeligt.

„Jo, De har gjort det, De og ingen anden,"

sagde Pophyrius strængt og med en Tone af den fasteste Overbevisning.

Begge tav, og denne Tavshed varede ejendommelig længe, næsten ti Minutter.

Raskolnikow sad der med Albuerne støttede paa Bordet og foer med Hænderne gennem Haaret. Porphyrius Petrowitsch sad stille, saa paa ham og ventede.

Pludseligt saa Raskolnikow foragteligt op og sagde: . . . .

„De begynder igen med Deres gamle Kneb, Porphyrius Petrowitsch! Bestandig de samme Kunstgreb som før; jeg kan ikke begribe, at det ikke tilsidst gaar op for Dem, at man gennemskuer Deres Hensigt."

„Aa, hold dog op; hvad bryder jeg mig nu om Kunstgreb! Hvis der var Vidner, saa var det noget ganske andet! men her sidder vi jo bare og hvisker under fire Øjne. De maa da selv kunne indse, at jeg ikke er kommen for at gøre Jagt paa Dem. Enten De nu tilstaar eller ikke tilstaar — i dette Øjeblik er det mig aldeles ligegyldigt; min Overbevisning staar fast ogsaa uden Deres Tilstaaelse."

„Men hvis dette er sandt, hvorfor er De da kommen?" spurgte Raskolnikow ophidset. „Jeg maa endnu en Gang forelægge Dem det forrige Spørgsmaal: naar De anser mig for skyldig, hvorfor sætter De mig da ikke i Fængsel?"

„Naa, det er dog en Gang et fornuftigt Spørgsmaal! Jeg vil straks besvare Dem det udførligt: for det første: at hvis jeg saadan ligefrem lod Dem arrestere, vilde det ikke være fordelagtigt for mig."

„Hvordan det?" ikke fordelagtigt? Naar De er overbevist, saa maa De dog . . ."

„Aah! hvad Vægt ligger der paa min Overbevisning. Foreløbig bilder jeg mig det bare ind. Hvad havde jeg vel ud af at sætte Dem i Hviletilstand? Hvis De længes efter det, saa véd De jo selv, at mig er det ikke magtpaaliggende. Naar jeg for Eksempel nu hentede denne Haandværker, og De saa vilde sige til ham: „De har vel været drukken? Hvem har set os sammen? Jeg ansaa Dig ganske simpelt for drukken, og det var Du jo ogsaa!" — naa, hvad skulde jeg saa svare Dem paa det? — saa meget mindre som Deres Paastand endogsaa har den største Sandsynlighed for sig, og hans kun den psykologiske Troværdighed — og for en saadan dum Haandværkerslyngel passer det sig ikke engang at ville løse psykologiske Spørgsmaal — men De træffer ham direkte i Enerum, for den Hallunk er virkelig forfalden til Drik, og det véd alle. Desuden har jeg jo selv allerede gentagne Gange sagt Dem, at hele denne Psykologi har sine to Sider, og at den anden Side er meget vigtigere, har meget mere Sandsynlighed for sig; og ligeledes at jeg, bortset derfra, foreløbig endnu ingen Ting mer har at forebringe mod Dem. Skønt jeg nu maa sætte Dem fast alligevel og, som De ser, selv er kommen for at sige Dem det — andre vilde sikkerlig ikke have gjort det —, saa siger jeg Dem dog ligefrem, at det slet ikke er foragtigt for mig. Naa, og for det andet er jeg kommen til Dem for ..."

„Naa, ja, for det andet altsaa? ..." Raskolnikow snappede endnu efter Vejret.

„Fordi — som jeg ogsaa tidligere har sagt Dem — fordi jeg anser mig forpligtet til at give Dem en Forklaring. Jeg ønsker ikke, at De tager mig for et Umenneske, saa meget mindre som jeg virkelig er Dem hengiven, De maa nu tro det eller ikke. Og som Følge deraf er jeg for det tredie kommen til

Dem med det godt mente Forslag, at De maa aflægge en aaben og ærlig Tilstaaelse af Deres Brøde. Det vilde for Dem være uendeligt fordelagtigt og for mig ogsaa — thi jeg har da hele denne Historie fra Halsen. Naa, hvad mener De, er jeg oprigtig, eller er jeg ikke?"

Raskolnikow grundede et Øjeblik.

„Hør, Porphyrius Petrowitsch, De sagde jo selv, at alt dette kun var Psykologi, og nu er De pludselig kommen ind i Mathematiken! ... Men hvad vilde De sige, hvis De nu, trods alt, tog fejl alligevel?"

„Nej, Rodion Romanytsch, jeg tager ikke fejl. Jeg har saadan et lille Holdepunkt, som jeg allerede den Gang havde fundet — Gud har sendt mig det."

„Hvad for et Holdepunkt?"

„Det siger jeg Dem ikke, Rodion Romanytsch. Men i ethvert Fald har jeg ikke længer Ret til at vente mere; jeg maa sætte Dem fast. Altsaa overlæg med Dem selv. Mig kan det jo tilslut være det samme; det er ene og alene for Deres Skyld. Ved Gud, Rodion Romanytsch, det er dog bedre, at det sker saaledes."

Raskolnikow lo haanligt.

„Alt dette er ikke alene latterligt, det er endogsaa uforskammet. Naa, antaget — men ikke indrømmet, at jeg virkelig var skyldig, hvad havde jeg saa for, at jeg aflagde Dem en Tilstaaelse, siden De dog selv forsikrer, at De da maatte sætte mig i Hviletilstand?"

„Ak, Rodion Romanytsch, De maa ikke tage al Ting saa bogstaveligt; den Ro, som jeg mener, er maaske ikke saa ganske ubetinget. Alt det er jo blot Teori, og dertil min Teori; hvad er jeg da for en Autoritet for Dem? Maaske holder jeg endnu mangt og meget hemmeligt for Dem. Jeg aabenbarer Dem

dog virkelig ikke straks paa en Gang det hele, ha, ha! Og, for det andet, hvad Fordelen angaar, ved De da ogsaa, hvilken Formildelse De da kan vente? Betænk kun, hvad det vil være for et Øjeblik, naar De selv, frivillig fremstiller Dem! nu, da allerede en anden har taget Forbrydelsen paa sig og har forviklet hele Affæren! Jeg sværger Dem til med den helligste Ed, at alt skal blive saaledes arrangeret og ordnet, at Deres Tilstaaelse synes ganske uventet. Denne hele Sykologi stryger jeg en Streg over, al Mistanke til Dem forvandler jeg til et intet, saa at Deres Forbrydelse ser ud som et Slags Forstandsforvirrelse; thi, paa Ære, det er den jo ogsaa. Jeg er et ærligt Menneske, Rodion Romanytsch, og jeg skal holde mit Ord."

Raskolnikow lod sørgmodig Hovedet hænge; han tænkte længe og smilte endelig atter; men hans Smil var denne Gang mildt og kummerfuldt.

„Ak jeg bryder mig ikke om det!" sagde han, idet han tilsyneladende ikke længer forstillede sig for Porphyrius, „det lønner sig ikke! Jeg... bryder mig ikke om Deres Formildelse."

„Naa, det var netop det, jeg var bange for!" raabte Porphyrius ivrigt og ligesom uvilkaarligt, „just det var jeg allermest bange for, at De vilde forsmaa de formildende Omstændigheder."

Raskolnikow saa spørgende paa ham og fuld af Græmmelse.

„De har straks ved første Tilløb sprunget til den yderste Ende. Hvad tror De vel, jeg tager Dem for? Jeg tager Dem for en af dem, der, selv om man river Tarmene ud af Livet paa dem, smiler til den, som piner dem, bare de faar Lov til at beholde deres Tro eller deres Gud. Naa, De vil nok finde Deres, naar De bare beder alvorligt — og da vil De leve. En Luftforandring er allerede forlængst

nødvendig for Dem, og saa er ogsaa Deres Lidelse en kostelig Ting; derfor maa De altsaa lide. Nikolaj har maaske ikke Uret, naar han tragter efter Lidelse. Jeg véd nok, at Troen paa Lidelser som frelsende Magt ikke er let at erhverve; men De maa blot ikke ponse paa Underfundighed. Tag dog Livet ganske simpelt uden at gruble, og vær De rolig — Livet selv vil føre Dem i Havn og stille Dem paa Benene igen. De vil vel spørge, hvad det er for en Havn? Det kan j e g ikke vide! Jeg har blot den Tro, at De har et langt Liv for Dem. Jeg véd ogsaa, at De nu tager mine Ord for en udenadlært Prædiken. Men senere kommer De nok til at huske paa dem; den vil nok engang blive Dem til Nytte; og det er ogsaa derfor, at jeg taler saadan med Dem. Det er dog godt, at det kun var en elendig gammel Kjælling, De slog ihjel; for havde Deres Teori taget en anden Retning, saa var Deres Gærning maaske blevet Hundrede Millioner Gange grueligere. Maaske maa man, naar alt kommer til alt, takke Gud, — og hvem véd, hvad Gud endnu kan have bestemt Dem til. Rejs Dem, vær rolig og taalmodig og frygt ikke. De frygter vel for den store Gengældelse, som forestaar Dem? Men det var jo en Skam at være bange for den. Har De en Gang besluttet Dem til en saadan Gærning, saa maa De ogsaa tage Følgerne paa Dem; det kræver Retfærdigheden. Jeg véd nok, at De mangler Troen, men, ved Gud, Livet vil endnu bære Dem oppe. De vil siden selv have Deres Glæde af det. Nu er det fremfor alt Luft, De behøver, — Luft, Luft!"

Raskolnikow foer sammen.

„Hvem er De da egentlig!" raabte han, „hvad er da De for en Profet? Hvad er det da egentlig for en olympisk Højde, som De lader Deres vise Orakelsprog lyde ned fra?"

„Hvem jeg er? — Jeg er et Menneske, som er færdigt med sig selv, ingen Ting andet; — om De saa vil, et Menneske, som har Følelse og Medfølelse; en, som maaske véd en hel Del, men som er helt og holdent færdig med sig selv. De derimod — De er noget ganske andet, for Dem holder Gud maaske endnu et Liv i Beredskab! Og selv om det vil svinde hen i Røg, løbe resultatløst ud i Sandet, hvad gør saa det, at De kommer i en anden Menneskeklasse? Er det Savnet af Livets Behageligheder De er bedrøvet for — De med Deres Sjæl? Hvad gør saa det, at man i en meget lang Tid ikke faar Dem at se. Tiden er dog ikke Hovedsagen. De er selv Hovedsagen. Bliv en Sol, og man ser Dem nok. Solen har fremfor alt det Kald at være Sol. Hvorfor smiler De igen? — er det fordi jeg taler i poetiske Billeder? Jeg tør vædde paa, at De er hildet i den Ide, at jeg vil indsmigre mig hos Dem! Naa, maaske har De Ret, ha, ha, ha! De behøver jo heller ikke at tro mig paa Ordet, Rodion Romanowitsch, tro mig overhovedet ikke helt, — det er nu engang min Skæbne at blive miskendt. Tilslut vil jeg tilføje dette: hvorvidt jeg er et usselt eller et ærligt Menneske, det vil De forhaabentlig nu selv kunne bedømme."

„Naar agter De at arrestere mig?"

„Halvanden eller to Dage kan jeg endnu lade Dem gaa. Betænk dette, kæreste Ven; bed til Gud; det er virkelig fordelagtigere, ja ved Gud, det er fordelagtigere for Dem."

„Og hvis jeg nu flygtede?" spurgte Raskolnikow og smilede ejendommeligt.

„Nej, De flygter ikke. En Bonde vilde i Deres Sted løbe sin Vej, en nymodens Sekterer, en fremmed Tankes Lakej, som blot har Evnen til at tro, hvad andre vil lade ham tro, — han vilde ogsaa

løbe. Men De, De tror jo ikke mere paa Deres Theori — hvad skal De altsaa flygte med? Og hvad Nytte skulde De have af Flugten? At være paa Flugt er besværligt; men De behøver fremfor alt Liv, en positiv Situation, en passende Luft — — og det var dog ikke den bedste Luft for Dem. Flygter De, saa kommer De tilbage af Dem selv. Os kan De dog ikke mere undfly. Men sætter jeg Dem nu i Fængsel, saa sidder De maaske en, to, højst tre Maaneder, saa kommer De af Dem selv, — og husk paa mine Ord — kommer sikkert ganske uventet for Dem selv. En Time i Forvejen véd De maaske ikke engang, at De er i Begreb med at aflægge en Tilstaaelse. Jeg er endog saa overbevist om, at De efter moden Overvejelse vil beslutte Dem til at „tage Deres Kors paa Dem.“ Nu naturligvis tror De mig ikke, men tilsidst vil De dog indse, at det er det bedste, De kan gøre; thi Lidelsen, Rodion Romanytsch, er en hellig Sag. Le ikke ad det: i Lidelsen ligger en Idé, og Nikolaj har Ret. — Nej, De flygter ikke, Rodion Romanytsch.“

Raskolnikow rejste sig og tog sin Hue. Porphyrius Petrowitsch rejste sig ogsaa.

„Vil De nu gaa ud og spadsere? Det bliver en herlig Aften, bare der ikke kommer Regn. For Resten, det kunde være nok saa godt for at køle Luften lidt.“

Han tog sin Hue.

„Jeg beder Dem, Porphyrius Petrowitsch, indbild Dem nu ikke, at jeg i Dag har aflagt Dem en Tilstaaelse,“ sagde Raskolnikow med mørk Haardnakkethed. „De er et ejendommeligt Menneske, og jeg har blot hørt paa Dem af Nysgærrighed, men tilstaaet noget har jeg ikke.... Glem ikke det.“

„Naa ja, — jeg skal nok huske det — se blot, hvor De skælver. Vær De rolig, min Kære; Deres

Vilje skal ske. Spadsér nu bare lidt, men blot ikke for langt, om jeg tør bede. For Resten, for alle Tilfældes Skyld har jeg endnu en liden Bøn til Dem," tilføjede han sagtere, „den er vel lidt kilden, men dog vigtig nok: Det Tilfælde forudsat — som jeg for Resten ikke tror paa, og som jeg ikke anser Dem i Stand til — altsaa for det Tilfælde, at der i disse fyrretyve eller halvtredsindstyve Timer skulde komme en Lyst over Dem til at give dette Anliggende en anden Afslutning, jeg mener paa en eller anden fantastisk Maade — at lægge Haand paa Dem selv — det er en taabelig Forudsætning, jeg her udtaler, og jeg beder Dem derfor om Undskyldning — — saa efterlader De Dem vel en liden Lap, kort, men tydelig — saadan bare et Par Linjer, bare to smaa Linjer, og omtaler deri ogsaa Stenen; det vil jo være det anstændigste. Naa, og saa paa Gensyn.... Jeg ønsker Dem gode Tanker og velovervejede Beslutninger."

Porphyrius gik og undveg at se paa Raskolnikow mere.

Denne gik hen til Vinduet og ventede saa længe, til den anden formodenlig maatte være kommen ud paa Gaden og et Stykke bort.

Saa forlod han selv Værelset.

XIV

Raskolnikow ilede hen til Swidrigailow.

Hvad haabede han af ham? — han vidste det ikke selv. Men det syntes, som om dette Menneske havde en Magt over ham. Efterat han havde faaet Klarhed over dette, kunde han ikke længer være rolig;

før Resten var ogsaa netop nu det rigtige Tidspunkt kommet.

Undervejs plagede han sig hovedsagelig med det Spørgsmaal, om mon Swidrigailow havde været hos Porphyrius. Saavidt han kunde dømme, og han turde sværge paa det, — dog nej, han havde ikke været hos ham. Han tænkte nok en Gang efter, og endnu en Gang genkaldte sig Enkelthederne ved Porphyrius's Besøg og kom til det Resultat, at Swidrigailow ikke havde været hos ham.

Men antaget, at han endnu ikke har været der, saa er det næste Spørgsmaal: vil han eller vil han ikke gaa til Porphyrius?

Nu forekom det ham, som om han ikke vilde gaa derhen. Hvorfor ikke? Det kunde han ikke gøre sig noget Regnskab for, og havde han kunnet det saa vilde han ikke have brudt sit Hoved med det. Alt dette plagede ham meget, men samtidigt havde han ogsaa noget ganske andet i Hovedet.

Mærkværdigt nok, maaske ingen vil tro det, men hans nuværende umiddelbare Tilskikkelser sysselsatte ham mindre, han tænkte kun adspredt paa dem. Det, der plagede ham, var noget ganske andet, tilsyneladende meget vigtigere, usædvanligt, — som vis'elig ogsaa angik ham selv og ingen anden. Desuden følte han en grænseløs moralsk Træthed, skønt hans Hjærne denne Morgen fungerede bedre, end den havde gjort de sidste Dage. Lønnede det sig vel, efter alt, hvad der var forefaldet, endnu at overvinde disse nye smaalige Plager? Lønnede det sig f. Eks. vel at intrigere for at Swidrigailow ikke skulde gaa til Porphyrius? Lønnede det sig overhovedet at spilde Tid for Swidrigailows Skyld?

Aa, hvor alle disse Spørgsmaal pinte ham!

Imidlertid skyndte han sig dog hen til Swidrigailow; ventede han noget af ham et Finger-

vej, en Udvej? Man griber jo stundom efter et Halmstraa.

Mon det ikke skulde være Bestemmelse eller Instinkt, som førte dem sammen? Maaske det kun var Udmattelse og Fortvivlelse. Eller var det slet ikke Swidrigailow, han trængte til, men en anden, og Swidrigailow var bare tilfældigvis kommen imellem?

Skulde det ikke være Sofia?

Men hvorfor skulde han nu gaa til Sofia? For igen at faa hende til at græde: Sofia havde for ham nu Betydningen af — en ubønhørlig Dom, en uforanderlig Beslutning. Det galdt Spørgsmaalet — hendes Vej eller hans egen Vej?

I dette Øjeblik var han ikke i Stemning til at se hende. Nej, da heller prøve med Swidrigailow og se, hvor langt man kunde komme med ham.

Han kunde ikke dølge for sig selv, at Swidrigailow virkelig var bleven nødvendig for ham. Men hvad kunde de egenlig have tilfælles med hinanden? Ikke en Gang Forbrydelsen frembød et Berøringspunkt. Dette Menneske var ham desuden højst ubehageligt; han syntes at være meget udsvævende, men i ethvert Fald meget snedig og upaalidelig, maaske ogsaa ondskabsfuld. Dette var Folks Dom om ham.

Ganske vist havde han sørget for Katerina Iwanownas Børn, men hvem véd hvorfor, og med hvilke Bagtanker? Dette Menneske havde altid havt skjulte Hensigter og Planer.

Raskolnikow havde endnu en anden Tanke i Hovedet, som plagede ham frygteligt og ikke vilde forlade ham, skønt han gjorde sig den største Møje med at jage den bort. Han tænkte nemlig stundom, at da Swidrigailow stadig befattede sig med ham, da han havde udspejdet hans Hemmelighed, da han allerede før lagde an paa Dunja — var der da ikke

Sandsynlighed for, at han ogsaa nu vil lægge an paa hende?

Og mon han saa ikke nu, da han var i Besiddelse af Raskolnikows Hemmelighed, skulde have til Hensigt at benytte dette som Vaaben mod Søsteren?

Denne Tanke havde af og til forfulgt ham i Drømme; men tidligere var den aldrig traadt ham saa klart for Øje som nu, medens han var paa Vej til Swidrigailow.

Denne Tanke alene kunde gøre ham rasende For det første vilde alt da forandres, endogsaa hans egen Stilling; han vilde blive nødt til straks at aabenbare sin Hemmelighed for Søsteren. Han var da maaske nødt til selv at angive sig, for at værne hende mod Swidrigailows Snarer? Og Brevet? I Morges havde Dunja faaet et Brev. Fra hvem i Petersburg kunde hun vel faa Brev? Maaske fra Lushin? Men dér passer Rasumichin paa, og Rasumichin véd ingen Ting. Rasumichin maatte vel saa ogsaa drages ind i Fortroligheden. Raskolnikow tænkte med den største Uvilje paa et saadant Tilfælde.

Fremfor alt var det nødvendigt straks at opsøge Swidrigailow. Gud være lovet, det gjaldt nu ikke Enkeltheder, men blot den almindelige Situation; men hvad saa, om ogsaa Swidrigailow virkelig skulde have Planer med Dunja? Da ...

Raskolnikow var i den sidste Tid saa nedtrykt, at han kun kunde løse saadanne Spørgsmaal med det eneste Udtryk: „Saa dræber jeg ham"; og dette var nu ogsaa den eneste Tanke i hans stumme Fortvivlelse.

En tung Byrde laa paa hans Hjærte; han blev staaende midt paa Gaden og saa sig om, hvor han egentlig var, og hvilken Vej han var gaaet. Han

befandt sig paa prospektet, blot tredive eller fyrretyve Skridt fra Høtorvet, som han havde passeret.

Hele anden Etage i et Hus tilvenstre var optaget af en Restavration. Alle Vinduer stod aabne, Værtshuset syntes at være fuldt af Folk, at dømme efter de Skikkelser, som bevægede sig ved Vinduerne. I Salen hørtes Skraal af et Sangerkor, Klarinet-, Violin- og Pauketoner, desuden skingrende Kvindestemmer.

Han var allerede i Begreb med at vende sig bort og undrede sig over, hvad der vel havde bragt ham til at gaa den Vej, da han pludselig ved et af de yderste aabne Vinduer saa Swidrigailow sidde ved et Thebord med Piben i Munden.

Han blev ligefrem forskrækket.

Swidrigailow iagttog ham tavs, og — hvad der frapperede Raskolnikow — det lod til, at han rejste sig og vilde gøre sig usynlig, før Raskolnikow blev ham vaer. Raskolnikow lod ogsaa straks, som om han ikke havde bemærket ham, saa tankefuldt til Siden, men iagttog ham dog i Hemmelighed. Hans Hjærte bankede uroligt.

Jo, rigtigt, Swidrigailow vilde undvige ham. Han tog Piben ud af Munden og var i Begreb med at trække sig tilbage, men maatte, idet han rykkede Stolen tilbage og rejste sig, have bemærket, at Raskolnikow iagttog ham. Det var en lignende Scene, som da de første Gang saa hinanden og Raskolnikow lod, som han sov.

Et polisk Smil viste sig nu paa Swidrigailows Ansigt. Begge vidste, at de iagttog hinanden.

Endelig lo Swidrigailow højt.

„Naa, lad det nu være godt, kom De bare op, hvis De har Lyst, her er jeg!" raabte han til ham ud af Vinduet.

Raskolnikow gik derop.

Han fandt ham i et lille Værelse, der stødte til den store Sal, i hvilken der ved en Snes Smaaborde sad Købmænd, Embedsfolk og andet Publikum og drak The til et afskyeligt Sangerkors Toner. Fra den anden Side hørte man Lyden af Billardkugler, som stødte mod hinanden.

Paa Bordet foran Swidrigailow stod en Champagneflaske og et halvfyldt Glas. I samme Værelse befandt sig ogsaa en Dreng med Lirekasse og en sund, rødmusset omtrent attenaarig Pige i stribet Kjole og Tyrolerhat paa Hovedet; hun sang med en temmelig hæs Kontra-Alt en Gadevise trods Korsangen ved Siden af.

„Det er nok, hold nu op!" afbrød Swidrigailow hende, da Raskolnikow traadte ind.

Pigen standsede og blev staaende i agtelsesfuld Forventning.

„Hej, Filip, et Glas!" raabte Swidrigailow.

„Jeg vil ikke drikke Vin," sagde Raskolnikow.

„Som De vil; jeg mente heller ikke Dem. Drik Katja! For i Dag behøver jeg Dig ikke længer, gaa!"

Han skænkede et helt Glas fuldt med Vin og lagde en Rubelseddel hen til hende. Katja tømte Glasset i et Drag, tog Sedlen, kyssede Swidrigailows Haand, hvad denne i fuldt Alvor tillod, og forlod saa Værelset ledsaget af Drengen.

De var begge blevet hentede op fra Gaden; Swidrigailow havde allerede indrettet sig paa en Slags patriarkalsk Fod, skønt han kun havde været en Uge i Petersburg.

Kelneren Filip, der hørte til Spytslikkernes Lag, var ogsaa blandt de „bekendte".

Swidrigailow var som hjemme i dette Værelse og tilbragte hele Dage her. Det var et smudsigt,

elendigt Værtshus, som ikke engang svarede til tarveligere Fordringer.

„Jeg var just i Begreb med at gaa hen til Dem", begyndte Raskolnikow, „men hvordan jeg fra Høtorvet er kommen herhen — det er mig ikke rigtig klart! Jeg plejer aldrig at gaa denne Vej, i Almindelighed gaar jeg fra Høtorvet til højre. Vejen til Dem gaar jo heller ikke i denne Retning, og alligevel befinder jeg mig pludselig her. Det er dog besynderligt!"

„Hvorfor siger De ikke ligefrem, at det er et Mirakel!"

„Fordi det maaske kun er en Tilfældighed."

„Hvad dog disse Mennesker har for en underlig Aandsretning. I Virkeligheden tror de paa Mirakler, men de vil ikke tilstaa det! De siger jo selv: „maaske" er det kun et Tilfælde. Men Folk her er nu allesammen saa fejge, hvor det gælder deres egen Mening. De kan knapt forestille Dem det, Rodion Romanytsch. Dem undtager jeg naturligvis, for De har en selvstændig Mening og har ikke været saa fejg at fornægte den. Allerede derved har De vakt min Nysgærrighed."

„Ikke ved noget andet?"

„Det er jo nok, det!"

Swidrigailow var synligt en Smule oprømt, men kun i ringe Grad; han havde drukket omtrent et halvt Glas Vin.

„Men De kom dog til mig, inden De endnu vidste, at jeg havde Evnen til at have, hvad De kalder en selvstændig Mening?"

„Naa, det var noget ganske andet. Enhver har saadan sin egen Maade. Men hvad Miraklet angaar, saa maa jeg sige Dem, at det lader til, De har sovet de sidste to a tre Dage. Jeg har jo selv anvist Dem dette Værtshus; det var altsaa slet ikke

noget Mirakel, at De kom direkte herhen; jeg har endogsaa beskrevet Dem hele Vejen og angivet Dem de Tider, da jeg er at træffe her. Kan De ikke huske det?"

„Det har jeg glemt," svarede Raskolnikow forundret.

„Ja, det lader til det; jeg sagde Dem det endogsaa to Gange. Adressen har altsaa uvilkaarlig indpræget sig i Deres Erindring, og deraf kom det, at De tilsyneladende ubevidst, men dog nøjagtigt efter Adressen, er gaaet herhen. Allerede den Gang jeg gav Dem Adressen, tvivlede jeg paa Deres Hukommelse. De forraader Dem for meget, Rodion Romanytsch. Jeg vil sige Dem en Ting til: I Petersborg findes der nok mange Mennesker, som taler med sig selv paa Gaden, — det er en Stad af Halvgale. Om Videnskaberne blomstrede hos os, saa vilde Medicinere, Jurister og Filosofer her kunne anstille de værdifuldeste Undersøgelser, hver i sit Fag. Kun sjælden finder man saa mange mørke og ejendommelige Indflydelser forenede, der virker paa den menneskelige Sjæl, som i Petersborg. Man behøver bare at tænke paa de klimatiske. Og det skal nu være Centrum for hele Ruslands Administration, hvis Karakter skal præge sig i alt! Men nu skal vi ikke tale om det, men om, at jeg allerede et Par Gange hemmelig har iagttaget Dem. Naar De gaar hjemme fra, gaar De endnu med Hovedet løftet, tyve Skridt borte sænker De det allerede og lægger Hænderne paa Ryggen; De ser Dem vel om, men De ser hverken hvad der er foran eller ved Siden af Dem; endelig begynder Læberne at bevæge sig, og De taler med Dem selv; derunder lader De ofte den ene Haand komme løs, og De begynder at gestikulere; tilsidst bliver De staaende midt paa Gaden. Dette er slet ikke godt. Maaske baade den ene og den anden iagttager Dem ligesom

jeg; allerede det er uheldigt. I Grunden kan dette være mig det samme; jeg har ikke noget med at kurere Dem, men — ja, De forstaar mig jo nok, naturligvis."

„De véd altsaa, at man iagttager mig?" spurgte Raskolnikow og saa skarpt paa ham.

„Nej, jeg véd slet ingenting," sagde Swidrigailow forundret.

„Naa, saa lader vi min Person være i Ro," mumlede Raskolnikow og rynkede Panden.

„Godt, lad den være i Ro."

„Sig mig hellere: da De dog er kommen herhen for at drikke og to Gange har indbudt mig til at besøge Dem, hvorfor genite De Dem, da jeg saa op fra Gaden, og vilde forsøge at snige Dem bort? Jeg lagde Mærke til det!"

„Ha, ha! Og hvorfor lod De, som De sov, skønt De slet ikke sov, den Gang jeg stod i Deres Dør og De laa paa Sofaen med lukkede Øjne? Jeg lagde meget godt Mærke til det."

„Jeg kunde have . . . mine Grunde . . . det véd De selv."

„Og jeg kunde ogsaa have mine Grunde, skønt De ikke faar dem at vide."

Raskolnikow lænede sig med den højre Albue paa Bordet og saa opmærksomt paa Swidrigailow. Han betragtede hans Ansigt, der ogsaa før var forekommet ham paafaldende. Dette Ansigt var virkelig ejendommeligt; det havde nogen Lighed med en malet Maske, var hvidt med røde Kinder og højrøde Læber, havde lyseblondt Skæg, og Hovedet var bedækket med temmelig tykt, blondt Haar. Øjnene var egenlig lidt for blaa, og deres Udtryk var for stivt og ubevægeligt. Der laa noget meget ubehageligt i dette vel udseende og, i Betragtning af Swidrigailows Alder, overordenlig godt konserverede Ansigt

Swidrigailows Dragt var en Smule lapset og sommerlet. Især excellerede han i Linned. Paa Fingeren havde han en tyk Signetring med en Ædelsten.

„Skal jeg da virkelig ogsaa plage mig med Dem?" sagde Raskolnikow pludselig, idet han med krampagtig Utaalmodighed straks gik aabent til Værks, „skønt De maaske er det farligste Menneske, dersom De vil skade mig; men jeg har ikke Lyst til længer at forstille mig. Jeg vil straks vise Dem, at jeg ikke lægger saa stor Vægt paa min Person, som De sandsynligvis tror. De skal altsaa vide: jeg er kommen til Dem for aabent at meddele Dem, at hvis De endnu skulde have de samme Hensigter med min Søster som før, og hvis De tror, at De dertil kan benytte Deres Kendskab til det, som De i den sidste Tid har opdaget, saa dræber jeg Dem endnu forinden De kan faa mig sat i Fængsel. Det har De mit Ord paa, og De véd, at jeg er i Stand til at holde det. For det andet — hvis De vil meddele mig noget — for det lod hele Tiden til, at De havde noget at sige mig — saa skynd Dem, for Tiden er kostbar, og det kunde snart være for sent."

„Hvor er det, De har saadan et Hastværk med at komme hen?" sagde Swidrigailow og betragtede ham nysgærrigt.

„Enhver gaar sine egne Veje," sagde Raskolnikow mørk og utaalmodig.

„Først udfordrer De mig til Aabenhjærtighed, og straks ved det næste Spørgsmaal nægter De at svare," bemærkede Swidrigailow smilende. „De tror bestandig, at jeg har visse Hensigter, og derfor ser De mistroisk paa mig; det er i øvrigt forklarligt i Deres Stilling. Men saa meget jeg end ønsker at komme paa en god Fod med Dem, saa vil jeg dog

ikke gøre mig den Umage at overbevise Dem om det modsatte. Ved Gud, Spillet er ikke Indsatsen værd; det var heller ikke min Mening at tale med Dem om noget særligt."

„Hvad vilde De mig da? For De har da ligget paa Lur efter mig!"

„Ganske simpelt! De har for mig bare været et interessant Jagttagelsesobjekt. De behagede mig ved det fantastiske i Deres Stilling. Desuden er De Broder til en Personlighed, som interesserede mig meget, og jeg hørte i sin Tid af hende meget om Dem, sluttede altsaa deraf, at De maatte øve en stor Indflydelse paa hende. Er d e t maaske saa lidt? Ha, ha, ha! Jeg maa forøvrigt tilstaa, at Deres Spørgsmaal forekommer mig meget indviklet, og at jeg har meget vanskeligt ved at svare Dem paa det. Naa, for Eksempel, De er jo nu kommen til mig ikke for Forretningens Skyld, men for at faa noget nyt at vide af mig? Ikke sandt? Er det ikke rigtigt?" spurgte Swidrigailow med et listigt Smil. „Naa, saa forestil Dem da, at jeg selv, allerede paa min Rejse hertil, i Waggonen, gjorde Regning paa Dem og haabede, at De maaske vilde meddele mig noget nyt, og at det skulde lykkes mig ogsaa at laane noget af Dem. Der ser De, hvad vi er for Kapitalister!"

„Hvad mener De med det, at laane?"

„Ja, hvad skal jeg svare Dem? Véd jeg det maaske selv? De ser, i hvad for et elendigt Værtshus jeg slaar Tiden ihjel, og det er mig en Fryd, det vil sige, en Fryd er det jo egenlig ikke, men man maa dog tilbringe Tiden etsteds. Naa, og saa denne stakkels Katja, — De saa hende jo! Hvis jeg bare var en Fraadser — men jeg er ikke en Gang det; se blot, hvad for Delikatesser jeg er i Stand til at spise — her pegede han med Fingeren henimod Kro-

gen, hvor der paa et Bord stod Rester af en i højeste Grad nappetitlig Bøfsteg med Kartofler paa en Bliktallerken. — „Apropos, har De spist? Jeg har taget mig lidt Frokost og kan ikke mer. Vin drikker jeg ikke, Champagne undtagen, og af den drikker jeg endda kun et eneste Glas hele Aftenen; selv det skaffer mig Hovedpine. Nu har jeg taget en Flaske ind, fordi jeg vilde hidse mig lidt, for jeg agter at gaa ud, og De ser mig derfor i en usædvanlig Sindsstemning. Det var ogsaa Grunden til, at jeg før vilde gemme mig som en Skoledreng; jeg var bange for, at De skulde forstyrre mig. Men det synes" — han saa paa Uhret — „som om jeg endnu kan tale en halv Times Tid med Dem; Klokken er kun halv fem. — Tro De mig, jeg vilde være hjærtelig glad, hvis jeg bare havde en eller anden Beskæftigelse, hvis jeg til Eksempel var Godsejer, eller Fader, eller selv om det kun var Ulan, Fotograf, Journalist... men jeg er slet ingen Ting, slet ingen Ting, jeg har aldeles ingen Specialitet. Det er ofte saa kedeligt. Ja vist, jeg haabede at faa noget nyt at høre af Dem."

„Ja, men hvem er De da egenlig, og hvorfor er De kommen?"

„Hvem jeg er? det véd De jo: — en Adelsmand, som har tjent to Aar i Kavaleriet; jeg drev saa en Tid omkring her i Petersborg, siden giftede jeg mig med Marfa Petrowna og boede med hende i Landsbyen; det er hele min Biografi."

„Er De ikke ogsaa Spiller?"

„Nej, — en Falskspiller er da ingen Spiller!"

„De var altsaa Falskspiller?"

„Ja, jeg var Falskspiller."

„Naa, og saa fik De vel ogsaa af og til Prygl?"

„Det er forekommet. Hvad saa...?"

„De har altsaa haft Anledning til at udfordre Deres Modstander til Duel... eller noget sligt; det virker dog oplivende!"

„Jeg kan ikke modsige Dem; jeg er overhovedet ingen Mester i at filosofere. For Resten tilstaar jeg, at jeg hovedsagelig er kommen hertil for Fruentimmernes Skyld.",

„Saa kort efter at De havde begravet Marfa Petrowna?"

„Naa ja," sagde Swidrigailow ganske aabenhjærtigt og smilende... „Og hvad saa? Det lader til, at De finder noget ondt i, at jeg taler saa forargeligt om Fruentimmerne?"

„Mener De maaske, om jeg finder noget ondt i Utugt?"

„I Utugt? Altsaa derhen var det, De vilde! For Resten vil jeg, for at holde Rækkefølgen, først svare Dem paa det Spørgsmaal, hvad jeg mener om Fruentimmerne i Almindelighed; jeg er just oplagt til at snakke lidt. Hvorfor skulde jeg være saa afholdende? Hvorfor skulde jeg forsmaa Fruentimmerne, naar jeg er en Fruentimmerven? Det er dog ogsaa en Slags Beskæftigelse."

„Altsaa er De kun kommen hertil for at bedrive Utugt?"

„Naa, og hvad saa? Jeg indrømmer altsaa: for at bedrive Utugt! De taler bestandig om Utugt. For Resten kan jeg godt lide, at man udtaler sig tydeligt. I denne Utugt ligger der i alt Fald noget stadigt, noget i Naturen begrundet, ikke alene noget, som tilhører Fantasiens Gebet, noget — ligesom et evigt glødende Kul i Blodet... Vil De ikke indrømme mig, at det ogsaa er en Slags Beskæftigelse?"

„Det er altsaa deri, at De søger et behageligt

Tidsfordriv? Efter min Mening er det en Sygdom, og det en farlig Sygdom."

„Ah, saa det er Deres Mening! Jeg indrømmer, at det er en Sygdom ligesom alt, hvad der overskrider Grænserne — og i denne Retning bliver næsten altid Grænserne overskredne — men for det første er dette jo saadan hos den ene og saadan hos den anden, og for det andet er Maadehold vistnok i Almindelighed godt, skønt i Grunden dog kun en gemen Beregning — men hvad kommer det Sagen ved? Hvis man ikke havde det, saa blev der ikke andet tilovers for en, end at skyde sig en Kugle for Panden. Jeg indrømmer, at et anstændigt Menneske er forpligtet til heller at kede sig, men ..."

„Var De da istand til at skyde Dem?"

„Det manglede bare!" parerede Swidrigailow med en Gebærde, der udtrykte Væmmelse. „Vær af den Godhed og tal ikke om sligt," tilføjede han uden noget Praleri, som forøvrigt dog nu og da trængte sig frem i hans Ord; hans Ansigt forandrede sig endogsaa en Smule. „Jeg maa bekende en utilgivelig Svaghed, men hvad er der at gøre ved det, — jeg er bange for Døden og synes slet ikke om, at man taler om den. De véd maaske ikke, at jeg tildels endogsaa er Mystiker?"

„Ah, Marfa Petrownas Genfærd! Naa, hvordan er det med det, kommer det endnu til Dem?"

„Aa, Fanden tage det! mind mig ikke om det," raabte han ganske oprørt. Nej, lad os heller ... for Resten ... hm! Ak, jeg har jo saa knap Tid, jeg kan snart ikke snakke længer med Dem. Det er Skade! Jeg havde egentlig ellers endnu noget at sige Dem!"

„Er det maaske et Fruentimmer, De venter?"

„Ja, et Fruentimmer; et uventet Tilfælde ... nej, det er ikke det, jeg vilde tale med Dem om."

Naa, og det væmmelige i et saadant Liv, det øver slet ikke mere nogen Virkning paa Dem? Har De allerede mistet al Modstandskraft?"

„Ah, saa De kræver endogsaa Kraft? Ha, ha, ha! Det maa jeg dog tillade mig at forundre mig over, Rodion Romanitsch, skønt jeg forud vidste, at De vilde ende der. Og det er Dem, som taler om Utugt og om Æstetik? De — en Idealist, en Schiller? Ganske vist, alt det maa vel logisk være saaledes, og det vilde egentlig være underligt, dersom det ikke var saaledes, men alligevel er det dog højst ejendommeligt ... Skade, at jeg har saa liden Tid; De er virkelig et yderst interessant Subjekt. Apropos, synes De om Schiller? Jeg synes nemlig overordentlig godt om ham."

„De er en Pralhans!" svarede Raskolnikow med en vis Uvilje.

„Nej, ved Gud, det er jeg ikke," svarede Swidrigailow og lo. „For Resten vil jeg ikke disputere med Dem, De kan gærne kalde mig en Pralhals; og hvorfor ikke det, naar jeg ikke gaar nogen i Vejen med det? Jeg har i syv Aar boet paa Landet med Marfa Petrowna, og nu da jeg har fundet et fornuftigt Menneske som Dem, et fornuftigt og i høj Grad interessant Menneske, saa er jeg simpelthen glad over at tabe lidt; for Resten har jeg ogsaa drukket et halvt Glas Vin, og det er steget mig til Hovedet. Men først og fremst eksisterer der en anden Omstændighed, som opliver mig meget, men om den ... tier jeg. Haster det?" spurgte Swidrigailow pludselig forundret.

Raskolnikow havde været i Begreb med at rejse sig. Det var blevet ham for varmt, trykkende og ubehageligt. Han var kommen til den Overbevisning, at Swidrigailow var den tarveligste og usleste Slyngel.

„Aa, bliv dog lidt," bad Swidrigailow, „lad mig dog i det mindste byde Dem The! Naa, bliv nu lidt! Jeg skal ikke komme mere med den Slags Brøvl, i al Fald ikke noget, som gælder mig personligt. — Vil De have, at jeg skal fortælle Dem, hvorledes et kvindeligt Væsen har „reddet" mig? Det bliver et Svar paa Deres første Spørgsmaal, for dette Væsen var — Deres Søster. Skal jeg? Det kan vi slaa Tiden ihjel med."

„Fortæl! Men jeg haaber, at ..."

„Aa, vær ikke bange! Forøvrigt kan jo Deres Søster kun indgyde endog et saa lastefuldt og usselt Menneske som mig den største Respekt."

XV.

„De véd maaske — for Resten har jeg jo selv fortalt Dem det —," begyndte Swidrigailow, „at jeg sad i Gældsfængsel her. Marfa Petrowna købte mig ud den Gang; hun var en ærlig og intet mindre end enfoldig Kone, skønt hun var ganske udannet. Forestil Dem, denne Skinsyge, men den ærlige Kone fandt sig foranlediget til at afslutte en Slags Kontrakt med mig, som hun under hele vort Ægteskab trolig holdt. Hun var nemlig betydelig ældre end jeg; jeg havde det nødvendige Kvantum af Gemenhed, men derhos ogsaa Ærlighed nok til at gøre hende den Tilstaaelse, at jeg ikke vilde blive hende ubetinget tro. Denne Tilstaaelse satte hende i Raseri; men alligevel syntes min frække Aabenhed at behage hende. Da hun havde forbrugt en Mængde Taarer, kom følgende mundtlige Aftale i Stand mel-

lem os: For det første, jeg forpligter mig til aldrig at forlade Marfa Petrowna og til bestandig at forblive hendes Ægtefælle; for det andet, jeg forpligter mig til uden hendes Samtykke ikke at fjærne mig; for det tredje forpligter jeg mig til ikke nogensinde at holde en fast Elskerinde; for det fjerde, i Stedet derfor tillader Marfa Petrowna mig af og til at fjase med Tjenestepigerne, dog blot med hendes hemmelige Samtykke; for det femte skulde Gud bevare mig for at elske et kvindeligt Væsen af vore egne Kredse; for det sjætte, hvis — hvad Gud maatte forbyde — jeg skulde blive hjemsøgt af en stor og alvorlig Lidenskab, saa forpligter jeg mig til straks at aabenbare den for Marfa Petrowna. — Naar det af og til forekom, at vi blev uenige, saa plejede jeg mest at tie, men især ikke at blive hidsig, og denne værdige Opførsel øvede sædvanligvis den bedste Indflydelse paa hende, den behagede hende meget, og hun var ofte ligefrem stolt af mig. Kun Deres Søster kunde hun ikke taale, det var for meget for hende. Hvorledes hun overhovedet kunde risikere at tage en saadan Skønhed i Huset som Guvernante, kan jeg kun forklare mig derved, at Marfa Petrowna selv havde et fyrigt og modtageligt Sind, og at hun ganske simpelt selv forelskede sig — bogstaveligt talt forelskede sig i Awdotja Romanowna. For Resten gjorde hunselv det første Skridt — De maa nu tro det eller ikke. Kan De tænke Dem, at Marfa Petrowna endogsaa gik saa vidt, at hun i Begyndelsen var vred paa mig for min vedvarende Tavshed med Hensyn til Deres Søster? Hun beskyldte mig for Uimodtagelighed, i Modsætning til hendes egen entusiastiske Lidenskab for Awdotja Romanowna. Jeg véd ikke selv, hvad hun egenlig vilde. Naturligvis undlod Marfa Petrowna ikke at fortælle Deres Søster alt, hvad hun vidste om mig: hun havde nemlig den ulykkelige Vane at

fortælle alle og enhver vore Familiehemmeligheder; men hovedsagelig at klage over mig; hvorledes skulde hun saa have kunnet lade det være ligeoverfor en saa ny og fortræffelig Veninde? Awdotja Romanowna fik altsaa alle disse hemmelighedsfulde og mørke Æventyr, der var i Omløb om mig, at vide ... jeg tør holde paa, at De ogsaa allerede har hørt en Del!"

„Javel, Lushin paastod, at De endogsaa var Skyld i et Barns Død. Er det sandt?"

„Vær saa venlig at tie med alle disse Gemenheder!" brummede Swidrigailow. „Vil De endelig have fuld Besked om dette Vrøvl, saa skal jeg fortælle Dem det en anden Gang, men nu ..."

„Der bliver ogsaa sagt noget om en Betjent i Landsbyen, mod hvem De skulde have forgrebet Dem paa."

„Naa, nok om det!" afbrød Swidrigailow ham med synlig Utaalmodighed. „Jeg ser nok, at alt dette interesserer Dem overordenligt, og jeg skal holde for min Pligt ved den første gunstige Lejlighed at tilfredsstille Deres Nysgærrighed i denne Retning. Gid Fanden havde det! Jeg ser nok, at jeg virkelig staar i et romantisk Lys! De vil nu selv kunne bedømme, hvor meget jeg maa takke den salige Marfa Petrowna for, at hun fortalte Deres Søster saa meget mysteriøst og interessant om mig. Om Indtrykket tillader jeg mig ingen Dom; men i ethvert Fald var det gunstigt for mine Planer. Trods al den naturlige Uvilje, som Awdotja Romanowna følte mod mig, og trods mit evige Mørke og frastødende Udseende — følte hun dog endelig Medlidenhed med mig, Medlidenhed med det forlorne Menneske. Men føler en Piges Hjærte først Medlidenhed, saa er det farligt for hende, meget farligt. Thi det Ønske at „redde" at omvende og løfte til

højere, ædlere Maal, er da ikke fjærnt længere — bortset fra andre lignende Sværmerier. Jeg forstod straks, at Fuglen selv fløj i Nettet, og jeg traf mine Forberedelser. Det ser ud, som om De rynker Pande, Rodion Romanytsch? Det har ingen Ting at betyde; De véd jo, at det altsammen tilsidst endte i en Bagatel! — for Fanden, jeg drikker vist for megen Vin! — Med faa Ord, jeg tror, at jeg gennemskuede hende, og det regner jeg mig til Ære. Først, i Begyndelsen af et Bekendtskab, det ved De vel selv, plejer man i Almindelighed at være letsindig og enfoldig, og iagttage falsk og se noget andet end det, der virkelig er forhaanden. For Fanden! hvorfor var hun ogsaa saa elskværdig? Det er ikke min Skyld. Kort og godt, Historien begyndte hos mig med et uimodstaaeligt, vellystigt Anfald. Awdotja Romanowna er skrækkelig kysk, saa kysk, at jeg ikke tror, der har været set og hørt noget lignende. Mærk Dem det, jeg siger Dem det som en Kendsgærning; hendes Kyskhed er sygelig, og trods hendes fremragende Forstand vil det komme til at skade hende. Da traf det sig saaledes, at en Pige kom i Huset til os, Paruscha, den sortøjede Parascha; hun var nylig kommen fra en anden Landsby, en Tjenestepige, som jeg endnu aldrig havde set, — hun var ganske køn, men utrolig dum; . . . naa, hun begyndte at græde, gav sig til at hyle, saa de kunde høre det over hele Gaarden, og der blev en Skandale. En Gang efter Middagen opsøgte Awdotja Romanowna mig med Vilje i en Allé i Haven og krævede med funklende Øjne af mig, at jeg skulde lade den stakkels Parascha være i Fred. Jeg tror, det var vor første Samtale under fire Øjne. Jeg forsikrede naturligvis, at det vilde være mig en Ære at opfylde hendes Ønske, gjorde mig Umage for at se saa nedslagen og forvirret ud som muligt; jeg spillede slet ikke min Rolle saa daarligt. Saa begyndte der

at komme en Forbindelse i Stand mellem os, hemmelige Samtaler, Moralprækener, Belærelser, Bønner, endogsaa Taarer; tænk Dem bare, endogsaa Taarer! Til en saadan Ekstase stiger Lidenskaben hos mangen Pige for at gøre Propaganda! Jeg gav naturligvis min usalige Skæbne Skyld for alting, fremstillede mig som en, der hungrer og tørster efter Belærelse, og tilsidst satte jeg det største, aldrig svigtende Middel til Erobring af Kvindehjærtet i Bevægelse, et Middel, som aldrig nogensinde slaar fejl og som virker paa alle uden Undtagelse. Det er det alment kendte Middel — Smiger. Ingenting er vanskeligere her i Verden end Ligefremhed og ingenting lettere end Smiger. Hvis der blot er en Hundrededel af en falsk Tone i Ligefremheden, saa opstaar der en Dissonans — og derpaa følger Uenighed. Men selv om der i Smigreriet, lige til den sidste Tone, er lutter falske Toner, saa vedbliver det dog at være behageligt og høres ikke uden Velbehag. Lad Smigreren være nok saa plump, Halvdelen af den tages i al Fald for Sandhed; og dette gælder alle Dannelsesgrader og alle Samfundsklasser. Endogsaa en Vestalinde kan man forføre med Smigreri, hvor langt mere da en sædvanlig Dødelig."

Til Bekræftelse af sin Paastand fortalte nu Swidrigailow en Begivenhed af sit Liv, om Forføreisen af en dydig Moder og Hustru, som han tilsidst havde udlét, da Maalet var naaet. Saa fortsatte han:

„Den stakkels Marfa Petrowna var ogsaa meget tilgængelig for Smiger, og havde jeg villet, saa havde hun testamenteret mig hele sin Formue. — Men jeg drikker for meget Vin og snakker for meget. — Jeg haaber, De ikke vil tage mig det ilde op, naar jeg nu nævner, at jeg ogsaa begyndte at op-

naa en lignende Effekt hos Awdotja Romanowna. Men jeg var for enfoldig og utaalmodig og fordærvede hele Historien for mig. Awdotja Romanowna havde ogsaa før, men især en Gang, følt en grundig Antipati mod Udtrykket i mine Øjne. I dem glødede der stedse hæftigere og uforsigtigere en vis Ild, som skræmte hende og tilsidst indgød hende Had. Jeg springer over Enkelthederne, men Resultatet var — vi blev uenige. Saa begik jeg atter en stor Dumhed; jeg begyndte at gøre Nar af denne Propaganda og disse Omvendelsesforsøg; Parascha kom atter i Tur igen, og ikke hun alene — kort sagt, det var et Sodoma. Aa, Rodion Romanowitsch, hvis De bare en eneste Gang i Deres Liv havde set, hvorledes Deres Søsters Øjne kan funkle! Bryd Dem ikke om, at jeg har drukket et Glas Vin og derfor er fuld; jeg taler sandt; jeg forsikrer Dem, at dette Blik forfulgte mig i mine Drømme; jeg kunde tilsidst ikke længer udholde hendes Kjoles Raslen. Jeg forsikrer Dem, jeg var nær ved at faa Krampe; aldrig havde jeg tænkt mig, at jeg saaledes kunde miste Herredømmet over mig selv. Kort sagt, en Forsoning var ubetinget nødvendig — men den var umulig. Og hvad mener De vel, at jeg da gjorde? Til hvilken Grad af Dumhed kan dog ikke Raseriet bringe et Menneske! I Betragtning af, af Awdotja Romanowna i Grunden dog egenlig var en Tiggerske — undskyld, det er ikke saaledes ment... men det gør for Resten ikke noget, Begrebet er jo det samme! — altsaa lad os heller sige: i Betragtning af, at hun levede af sit Arbejde, at hun sørgede baade for sin Moder og sin Broder — av, for Fanden, nu rynker De jo Panden igen! — besluttede jeg mig til at byde hende hele min Formue — jeg raadede den Gang over tredive Tusind — for at faa hende til at flygte med mig, enten hid til Peters-

borg eller et andet Sted. Tro De mig, jeg var den Gang saa skudt i hende, at hvis hun havde forlangt: „dræb eller forgift Marfa Petrowna og gift Dig med mig", saa havde jeg straks gjort det. Det endte imidlertid altsammen med den bekendte Katastrofe, og De kan tænke Dem, hvor rasende jeg blev, da jeg fik at vide, at Marfa Petrowna havde opsnuset denne nederdrægtigste af alle Intriganter, Lushin, og næsten faaet en Forbindelse mellem ham og Deres Søster i Stand — hvad der dog i Grunden vilde have været det samme som mit Forslag. Ikke sandt?... eller finder De ikke? Jeg bemærker, at De hører meget opmærksomt paa mig.... De, interessante unge Mand...!"

Swidrigailow slog utaalmodigt med Næven i Bordet ... han var bleven rød af Ophidselse.

Raskolnikow saa tydeligt, at det ringe Kvantum Champagne, et eller halvandet Glas, som han saa langsomt havde nippet til sig, allerede havde gjort sin Virkning, og han besluttede at drage Nytte af det.

Swidrigailow var bleven ham meget mistænkelig.

„Naa, efter alt hvad jeg nu har hørt, er jeg overbevist om, at De bare er rejst hertil for min Søsters Skyld," sagde han Swidrigailow lige op i Ansigtet for endnu mere at tirre ham.

„Aa, hvad tænker De paa!" svarede denne hurtigt og tog sig sammen. „Jeg har jo allerede sagt Dem .... for Resten kan jo Deres Søster ikke lide mig."

„Nej, det er rigtigt nok, det er jeg overbevist om, men det er jo ikke det, det gælder nu."

„Aa, De er altsaa overbevist om, at hun ikke synes om mig?" Swidrigailow lo spotsk. „De har fuldkommen Ret, hun elsker mig ikke; men De bør

ikke svare for nogen Ting; i Sager mellem Mand og Kvinde eller Elsker og Elskerinde findes der al Tid et Smuthul, som er blevet skjult for hele Verden, og som bare Vedkommende selv kender. De tror altsaa at kunne svare for, at Awdotja Romanowna afskyr mig?"

„Naar jeg tager Hensyn til visse Ytringer, som De i Løbet af Deres Fortælling har ladet falde, mærker jeg, at De fremdeles har Planer og Hensigter med min Søster — og selvfølgelig nederdrægtige Planer."

„Skulde jeg have ladet falde saadanne Ytringer?" raabte Swidrigailow pludseligt ganske naivt uden at agte paa de Tillægsord, som Raskolnikow havde betegnet hans Hensigter med.

„Selv i dette Øjeblik er de undslupne Dem. Hvorfor blev De for Eksempel, netop saa forskrækket nu?

Forskrækket for Dem? Snarere maatte da De frygte for mig, kære Ven. Hvad er nu det for noget Vrøvl igen .... For Resten er jeg lidt ør i Hovedet, det mærker jeg selv; jeg havde nær forsnakket mig. Fandenivold med Vinen! Hej, skaf noget Vand!"

Han tog Vinflasken og kastede den uden Omstændigheder ud af Vinduet. Filip bragte Vand ind.

„Lad os ikke tale mere om det Vrøvl," sagde Swidrigailow, som vædede et Haandklæde og lagde paa Hovedet, „jeg kan med et eneste Ord bringe Dem til Tavshed og forvandle al Deres Mistanke til Støv og Aske. Véd De for Eksempel, at jeg staar i Begreb med at gifte mig?"

„Det har De før talt om."

„Saa? Det huskede jeg ikke. Men den Gang kunde jeg endnu ikke sige noget med Bestemthed, for jeg havde ikke engang set Bruden. Men nu har jeg allerede en Brud, og Sagen er saa godt som afgjort; havde jeg ikke en uopsættelig Forretning, saa

vilde jeg anmode Dem om straks at køre hen med mig, for jeg vilde gærne have Deres Raad desangaaende. Av, for Fanden! Jeg har ikke mere end ti Minutter igen. Se selv, se paa Uhret! For Resten maa jeg dog endnu fortælle Dem den Historie, thi det er i sit Slags en interessant Episode, dette Ægteskab. Hvor skal De nu hen igen? Vil De gaa Deres Vej?"

„Nej, nu gaar jeg ikke mere min Vej?"

„Slet ikke? Det faar vi se! Jeg vil køre derhen med Dem, jeg vil vise Dem Bruden, men kun ikke nu; De maa snart gaa, De gaar til højre, jeg til venstre."

Nu begyndte Swidrigailow at fortælle, hvorledes hans Værtinde, Madam Røslich, havde fundet en knapt sekstenaarig Pige af anstændig Familie, hvorledes han selv havde opsøgt dennes Forældre og forestillet sig for dem, han beskrev den unge Pige, hvorledes hun i sin korte Kjole havde nejet for ham, hvorledes hun i sin endnu barnlige Skønhed havde opvakt hans Vellyst; hvordan derpaa alt blev ordnet, Forlovelsen fejret og de begge som Forlovede velsignede af Forældrene. Saa fortalte han om Forlovelsesstandens Fryd, foretog en Sammenligning mellem Bruden og den sikstinske Madonna og beskrev hendes fantastiske, smærteligt-barnlige Ansigtsudtryk, de kostbare Foræringer, han havde givet hende, og den Glæde, hun havde følt over dem. Og saa fortsatte han videre om, hvordan han havde taget hende paa Skødet og kysset hende, udpenslede, hvorledes den unge Brud rødmede og græd, og hvordan han havde været alene med hende, det uskyldige og enthusiastiske Barn osv.

Alt dette fortalte han med en gammel Vellystnings Tone og sluttede endelig med: Ikke sandt? det er dog forførerisk? Det er dog noget værd? Naa,

hører De.... De skal hen med mig til min Forlovede... men kun ikke nu!"

„Denne uhyre Forskel i Aar og Udvikling har altsaa vakt Deres Vellyst. Og De tænker virkelig paa at gifte Dem med dette Barn?"

„Hvorfor ikke? Enhver er sig selv nærmest, og den lever mest glad og fornøjet, som bedst forstaar at narre sig selv. Ha, ha! Hvad skal da det betyde, at De saa pludselig giver Dydsdragonen? Forskaan mig dog for det, allerkæreste, jeg er jo bare et syndigt Menneske. Ha, ha, ha!"

„Og dog har De forsørget Katerina Iwanownas Børn! Naa... det havde vel ogsaa sine særlige Grunde... jeg forstaar nu det Hele."

„Jeg holder meget af Børn," sagde Swidrigailow leende. „I den Anledning kan jeg atter fortælle Dem en overordenlig interessant Episode, som endnu ikke er afsluttet, og som ogsaa vedkommer min Kærlighed til Børn."

Her fulgte en udførlig Fortælling om en Scene i en saakaldet „Danseskole", det vil sige et offenligt Ballokale af den laveste Sort, hvor han var truffet sammen med en Kone og hendes Datter, der netop var ankomne fra Provinsen og af Misforstaaelse var komne derned.

Ogsaa her spillede smudsige Enkeltheder Hovedrollen.

Han sluttede dermed, at han havde gjort disse Provinsfolks Bekendtskab, havde fulgt dem hjem og var højt skattet og agtet af dem. „De modtager mig med Henrykkelse, holder det for en stor Ære, og jeg har plejet dette Bekendtskab lige til nu... Hvis De har Lyst, kan vi gaa hen til dem... men blot ikke nu!"

„Forskaan mig for Deres gemene, nederdrægtige Historier, De liderlige, gemene Vellystning!"

„Nej, se bare paa den Schiller, vor Schiller! Ha, ha, ha! Hør, véd De hvad? Jeg maa med Vilje fortælle Dem saadanne Ting bare for at høre Deres vrede Udraab; det er jo en sand Nydelse!"

„Det tror jeg nok; jeg forekommer mig nu selv latterlig," mumlede Raskolnikow haanligt.

Swidrigailow lo af fuld Hals; endelig raabte hun paa Filip, betalte og rejste sig.

„Naa, det lader til, at jeg virkelig har drukket for meget... nok sagt!" sagde han, „det er en sand Nydelse!"

„Det tror jeg nok," sagde Raskolnikow, der ligeledes rejste sig, „at det for en saadan udslidt Vellystning maa være en Fryd at fortælle sligt, især naar man tager i Betragtning, at han er i Begreb med atter at have et lignende smudsigt Æventyr — en Nydelse, især under disse Omstændigheder og ligeoverfor et saadant Menneske, som jeg er... Det maa være meget pirrende."

„Naa, er det Deres Mening," svarede Swidrigailow med nogen Forundring, idet han betragtede Raskolnikow, „saa maa De være en rigtig Kyniker. De har i det mindste Stoffet i Dem til det. Opfatte kan De, det maa man lade Dem... for Resten, jeg glemte jo næsten, at De ogsaa kan udføre meget. Naa, men nok om det. Jeg beklager oprigtigt, at jeg ikke længere kan underholde mig med Dem; dog, De skal ikke slippe for mig... vent De bare..."

Swidrigailow forlod Værtshuset, Raskolnikow fulgte ham. Swidrigailow var kun meget lidt beruset, og Rusen svandt med hvert Minut, som gik.

Han maatte have noget for, noget meget vigtigt; han rynkede Panden. Der var noget, han ventede paa, som æggede ham og gjorde ham urolig. Ligeoverfor Raskolnikow var han i de sidste Minutter bleven anderledes, frækkere og mere spodsk.

Denne mærkede det og blev ogsaa urolig. Swidrigailow var bleven ham meget mistænkelig; han var besluttet paa at følge ham.

Da de var komne ned paa Gaden, sagde Swidrigailow:

„De gaar til højre og jeg til venstre, eller omvendt, om De vil, men i ethvert Fald — Farvel, min Kære! paa glædeligt Gensyn!"

Og han gik tilhøjre i Retning af Høtorvet.

XVI.

Raskolnikow gik efter ham.

„Hvad skal det betyde?" raabte Swidrigailow og vendte sig om, „jeg troede dog, jeg havde sagt Dem..."

„Det vil sige, at De bliver mig kvit."

„Hvad siger De?"

De blev staaende og saa en Stund paa hinanden, som de vilde tage Maal af hinanden.

„Af alle Deres halvdrukne Fortællinger," begyndte Raskolnikow skarpt, „har jeg blot faaet fat i det ene, at De ikke alene ikke har opgivet Deres nederdrægtige Hensigter, men at De mer end nogen Sinde er beskæftiget med dem. Jeg véd, at min Søster i Morges har faaet et Brev. De har hele Tiden ikke kunnet sidde rolig paa Stolen. Det er ganske vist muligt, at De etsteds undervejs har støvet et andet Fruentimmer op, men jeg vil nu personlig overbevise mig..."

Det vilde have faldet Raskolnikow vanskeligt

klart at definere, hvad han egenlig havde til Hensigt og hvad han personlig vilde overbevise sig om.

„Naa saaledes! Vil De have, at jeg skal kalde paa Politiet?"

„Værsgod, kald De bare væk!"

De stod atter en Stund ligeoverfor hinanden.

Endelig forandrede Swidrigailows Ansigtsudtryk sig. Da han havde overbevist sig om, at denne Trusel ikke havde nogen Virkning paa Raskolnikow, antog han pludselig en munter og venskabelig Tone.

„Men De er da ogsaa...! Jeg har med Vilje ikke talt med Dem om Deres eget Anliggende, skønt naturligvis Nysgærrighed plager mig. Det er en fantastisk Historie; men jeg vilde spare den til en anden Lejlighed. Men naar De endelig vil, saa kom da; men jeg siger Dem paa Forhaand, jeg gaar bare et Øjeblik hjem for at hente nogle Penge; saa lukker jeg Døren af og drager for hele Aftenen ud til Øerne. Hvad nytter det Dem saa at følge mig!"

„Jeg gaar imedens til Sofia Ssemjonowna for at bede undskyldt, at jeg ikke kom til Begravelsen."

„Det kan De gøre, som De vil; men Sofia Ssemjonowna er ikke hjemme nu. Hun er med de tre Børn hos en fornem gammel Dame, en tidligere Bekendt af mig, som nu er Forstanderinde for et Børnehjem. Jeg har rent fortryllet denne Dame ved at deponere Penge for de tre Børn; desuden har jeg givet Penge til Anstalten, og endelig har jeg fortalt hende Sofia Ssemjonownas Historie, med Honnørs men uden at fortie det ringeste. Virkningen var ubeskrivelig. Derfor er ogsaa Sofia Ssemjonowna bleven bestilt derhen i Dag, direkte til **hotellet, hvor min fornemme Dame residerer, naar hun kommer ind fra Landet for en Tid."

„Det siger ingen Ting; jeg gaar alligevel derhen!"

„Som De vil; men jeg kan kun ikke i Dag være sammen med Dem; ellers kan De for mig gøre, hvad De vil! Se, nu er vi der allerede. Men sig mig, jeg er overbevist om, at De kun er saa mistænksom mod mig, fordi jeg har været saa hensynsfuld og endnu ikke besværet Dem med Spørgsmaal...De forstaar mig jo? Det forekom Dem vel usædvanligt; jeg tør vædde, hvad det skal være, at det forholder sig saaledes. For Fremtiden skulde jeg maaske være mere hensynsfuld!"

„Og lytte ved Dørene!"

„Aha, altsaa d e t er d e t!" sagde Swigrigailow, idet han lo; „efter alt, hvad der er forefaldet, skulde det virkelig undre mig, om De havde undertrykt denne Bemærkning. Ha, ha; selv om jeg ogsaa forstod lidt af det, som De . . . den Gang . . . sagde dér, og som De selv fortalte Sofia Sjemjonowna, hvad har saa det at betyde? Jeg er et i aldeles forældede Anskuelser forstenet Menneske. Oplys mig dog for Guds Skyld, allerkæreste! Forklar mig disse nyeste Principer!"

„De har ikke kunnet høre det mindste! . . . det er Løgn!"

„Jeg taler jo slet ikke om dette, ikke med et Ord — skønt jeg vel nok kan have hørt endel — nej, men det er blot angaaende det, at De bestandig raaber Ak og Ve, at Schiller'en stadig bruser op i Dem. Nu skulde man for Eksempel ikke længer have Lov til at lytte ved Dørene. Er d e t Meningen, saa gaa heller hen til Øvrigheden og forklar Dem. Se, det og det er sket for mig; der var kun en lille Fejl i Teorien. Men hvis De er af den Mening, at det er utilladeligt at lytte ved Dørene, men at man efter Behag kan slaa Hovedet itu paa gamle

Koner, — saa rejs heller saa hurtigt som muligt til Amerika! Maaske det endnu ikke er for sent. Jeg taler ganske oprigtigt. Har De ingen Rejsepenge, saa skal De faa dem af mig."

„Jeg tænker slet ikke paa det," afbrød Raskolnikow ham med Uvillie.

„Jeg forstaar Dem. De behøver forresten slet ikke at ulejlige Dem; hvis De ikke vil tale, saa lad bare være; jeg véd allerede, hvad for Spørgsmaal der nu er paa Dagsordenen hos Dem: Spørgsmaal om Moral, Spørgsmaal om Borger- og Menneskerettigheder, ikke sandt? Bort med det! hvad Brug har De for det nu, ha, ha! Skulde det være fordi De endnu betragter Dem som Borger og Menneske? Hvis det er Tilfældet, skulde De ikke have befattet Dem med det andet, i saa Fald var det ingen Forretning for Dem — var det saa ikke bedre, om De skød Dem, eller har De ingen Lyst til det?"

„Jeg tror, at De agter at tirre mig, for at jeg skal gaa min Vej."

„Vær dog ikke naragtig; nu er vi her jo — værsgod, kom med op. Ser De, der er Indgangen til Sofia Sjemjonowna; vil De se, der er ingen hjemme! Hvis De ikke tror det, saa spørg bare Kapernaumow. Der er hun jo selv, Madam Kapernaumow...hvadbehager? — hun er lidt døv — er hun gaaet ud? hvorhen?...Naa, nu har De selv hørt det? Hun er ikke hjemme og kommer maaske ikke hjem før sent i Aften. Saa, kom nu! De vilde jo ind til mig. Se det er min Bolig. Madam Röslich er ikke hjemme. Den Kone har bestandigt noget at udrette, men det er en fortræffelig Kone, det kan jeg forsikre Dem . . . maaske vil hun ogsaa kunne være Dem til Nytte, hvis De bare var lidt fornuftigere. Naa altsaa se her, jeg tager

fra Skrivebordet en fem Procents Obligation — se her, hvor mange jeg har af dem! — den veksler jeg i Dag. Naa, har De nu set alt? Jeg har ikke mere Tid at spilde. Nu bliver Skrivebordsskuffen og Døren lukket af og vi er atter ude paa Trappen. Skal vi saa tage en Vogn? Jeg rejser ud til Derne. Har De ikke Lyst til at være med? Jeg kører ud til Jelagin . . . Hvad, De vil ikke gennemføre Deres Rolle? Bare en Køretur . . . De er vel ikke bange for en Smule Regn? . . . Det gør Ingenting, vi slaar Kaleschen op."

Swidrigailow sad allerede i Vognen.

Raskolnikow grundede paa, om ikke hans Mistanke kunde være ubegrundet. Uden at svare gjorde han derfor omkring og gik i Retning af Høtorvet.

Hvis han under Vejs blot en eneste Gang havde vendt sig om, vilde han have bemærket, at Swidrigailov lod holde omtrent en Hundrede Skridt borte, betalte for Vognen og nu stod paa Fortovet. Men Raskolnikow saa ikke noget af dette, han var drejet om et Hjørne.

Det var en dyb Væmmelse, som foranledigede ham til at forlade Swidrigailow. „Hvordan kunde jeg blot et Øjeblik vente mig noget af denne raa Slyngel, af denne gamle Vellystning og Skurk!" sagde han uvilkaarligt.

Ganske vist var hans Dom for ilfærdig og for letsindig. I Swidrigailows Personlighed var der i al Fald noget, som gav ham en vis hemmelighedsfuld Originalitet, men hvad hans Søster angik, var Raskolnikow trods alt overbevist om, at Swidrigailow ikke vilde lade hende være i Fred. Men nu var det ham for besværligt og utaaleligt evigt blot at tænke paa denne Eventualitet.

Da han havde fjærnet sig en Snes Skridt alene, var han allerede hensunken i dybe Tanker. Og ved

roen blev han staaende ved Rækværket og saa ned i Vandet.

Pludselig stod hans Søster bagved ham.

Han havde mødt hende ved Broens Begyndelse uden at lægge Mærke til hende. Hun havde endnu aldrig set ham gaa saadan paa Gaden og var ganske forskrækket over hans Udseende.

Hun blev staaende og var i Tvivl om, hvorvidt hun skulde tale til ham eller ikke. Pludselig bemærkede hun Swidrigailow, som skyndte sig hid i Retning fra Høtorvet af.

Han syntes at nærme sig hemmelighedsfuldt og forsigtigt. Han gik ikke op paa Broen, men blev staaende til Siden paa Fortovet og gjorde sig al mulig Umage for ikke at blive set af Raskolnikow. Dunja Romanowna havde han forlængst set og gjorde Tegn til hende; det syntes, som om han vilde give hende et Vink om ikke at tale til Broderen, men lade denne være i Fred, og at hun skulde komme hen til ham.

Hun føjede ham ogsaa. Hun passerede sagte omkring Broderen og nærmede sig Swidrigailow.

„Skynd Dem!“ hviskede han til hende. „Rodion Romanytsch maa ikke vide noget om vor Sammenkomst. Jeg maa fortælle Dem, at jeg sad med ham ikke langt herfra i en Restavration, hvor han opsøgte mig; det kostede mig Møje at blive ham kvit. Han véd, at jeg har skrevet til Dem og har Mistanke. Jeg tror ikke, at De har sagt ham noget; men hvem kan det da have været?“

„Nu er vi langt borte fra ham,“ afbrød hun ham, „han kan ikke mere se os. Jeg maa sige Dem, at jeg vil ikke gaa længere med Dem. Hvad De har at meddele mig, det kan De godt sige mig her paa Gaden.“

„Jeg kan paa ingen Maade sige Dem det paa

Gaden; og saa maa De ogsaa høre Sofia Ssemjonowna; desuden vil jeg vise Dem visse Dokumenter ... og endelig, dersom De ikke vil beslutte Dem til at komme til mig, saa frasiger jeg mig alle Forklaringer og gaar min Vej straks. Men jeg skal bede Dem tage i Betragtning, at Deres Broders meget interessante Hemmelighed helt og holdent er i mine Hænder."

Hun blev tvivlraadig staaende og saa paa Swidrigailow med et gennemborende Blik.

„Véd Sofia Ssemjonowna noget om det?"

„Nej, jeg har ikke sagt hende et eneste Ord og er ikke en Gang sikker paa, om hun er hjemme. Indtil videre vil jeg ikke tale med nogen om det og angrer næsten, at jeg har meddelt det til Dem. Den mindste Uforsigtighed kan medføre en Angivelse. Jeg bor lige herved, i det Hus, nu er vi der allerede. Der staar Portneren, han kender mig; ser De, han hilser; han ser, at jeg gaar med en Dame og har sikkert nok allerede lagt Mærke til Deres Ansigt, og det er jo en Forcel for Dem, hvis De nu er saa bange for mig og mistænker mig. Undskyld, at jeg udtrykker mig saa ligefrem. Sofia Ssemjonowna bor ved Siden af mig. Hvorfor er De saa bange som et Barn? Er jeg da saa frygtelig?"

Swidrigailows Ansigt fortrak sig til et medlidende Smil, skønt han slet ikke var lattermild til Mode.

Hans Hjærte bankede, og Vejret var stundom nærded at gaa fra ham; han talte med Vilje meget højt for at skjule sin oprørte Tilstand. Men Dunja lagde ikke Mærke til denne ejendommelige Sindsbevægelse; hans Bemærkning om, at hun var bange for ham som et Barn, og at hun syntes, han var frygtelig, havde opirret hende for meget.

„Skønt jeg véd, at De er et Menneske ...

uden Æresfølelse, saa er jeg dog ikke bange for Dem. Gaa De foran," sagde hun tilsyneladende rolig, men hendes Ansigt var meget blegt.

Swidrigailow blev staaende ved Sofias Bolig.

„Tillader De, at jeg hører efter, om Sofia er hjemme .... Nej, det er uheldigt! Men hun kan maaske snart komme tilbage. Hvis hun nu er gaaet ud, saa er det sikkert nok for Børnenes Skyld. Hendes Moder er død; der har jeg ogsaa blandet mig ind og truffet Anordninger. Hvis Sofia Ssemjonowna ikke er hjemme om ti Minuter, saa skal jeg, hvis De ønsker det, sende hende hen til Dem, saa snart hun kommer hjem. Saa ... dette er min Bolig. Det er mine to Værelser. Bag den Dør bor min Værtinde, Madam Röslich. Se nu her, jeg vil vise Dem mine vigtigste Dokumenter; fra mit Soveværelse fører den Dør der ind i to ganske tomme Værelser, som er til Leje. Her ... se ordenlig paa dem ..."

Swidrigailow havde to temmelig store møblerede Værelser. Dunja saa sig mistænksomt om, men kunde hverken i Værelsernes Anordning eller i deres Udseende opdage noget særligt, skønt der vel havde været noget at lægge Mærke til, nemlig deres Beliggenhed mellem to næsten ubeboede Lejligheder. Indgangen til dem var ikke direkte gennem Korridoren, men gennem to ubeboede Værelser, som tilhørte Værtinden.

Fra Sovekamret af viste han hende, efter at han med en Nøgle havde aabnet den lukkede Dør, de ligeledes tomme Værelser, som var til Leje.

Dunja blev staaende paa Tærskelen uden at kunne begribe, hvorfor han viste hende alt dette; men Swidrigailow skyndte sig at forklare det.

„Ser De, her er det andet store Værelse. Læg Mærke til Døren dèr, den er lukket. Ved Døren

staar der en Stol, det er den eneste Stol i begge Værelser. Jeg tog den ud fra mit Værelse her for bedre at kunne lytte. Dèr lige bag Døren staar Sofia Ssemjonownas Bord; der sad de begge to og talte med hinanden. Og jeg sad paa Stolen her og lyttede to hele Aftener, hver Gang i hele to Timer — altsaa havde jeg jo nok Lejlighed til at erfare noget; hvad tror De?"

„De har altsaa lyttet?"

„Ja, jeg har lyttet; kom nu ind til mig, her kan man jo ikke en Gang sidde ned."

Han førte hende tilbage til det første Værelse der tjente ham som Salon, og bad hende tage Plads Han selv satte sig ved den anden Ende af Bordet flere Alen fra hende; men i hans Øjne maa vel allerede hin Ild have glødet, som engang tidligere havde forskrækket hende i saa høj Grad.

Hun foer sammen og saa sig endnu en Gang om; det var en uvilkaarlig Bevægelse. Hun havde aabenbart ikke til Hensigt at vække Mistro; men denne ensomme Beliggenhed af Swidrigailows Bolig berørte hende dog paa en ubehagelig Maade.

Hun vilde allerede spørge, om ikke i det mindste Værtinden var hjemme, men hun undlod det... af Stolthed. For Resten pintes hendes Hjærte af en langt større Lidelse end Bekymringen for hende selv. Det var en uudstaaelig Kval hun led.

„Der er Deres Brev," begyndte hun og lagde det paa Bordet til ham. „Er det da muligt, hvad De dèr skriver. De hentyder til en Forbrydelse, som min Broder skal have begaaet. Hentydningen er for tydelig, De kan ikke nægte det. Jeg vil altsaa sige Dem, at jeg allerede i Forvejen har hørt tale om dette dumme Paafund og ikke tror et eneste Ord af det. Det er en nederdrægtig og latterlig Mistanke; jeg kender Historien, og véd ogsaa, hvor-

ledes og ved hvilken Foranledning den er kommen op. De kan ikke have nogen Beviser. De lovede Beviser — tal altsaa! Men jeg siger Dem paa Forhaand, at jeg ikke tror Dem."

Hun talte hastigt og lidenskabeligt, Blodet steg hende op i Ansigtet.

„Hvis De ikke havde troet mig, var De ikke risikeret at komme her alene. Hvorfor er De altsaa kommen? Maaske bare af Nysgærrighed?"

„Pin mig ikke, men tal, tal!"

„Det kan ikke nægtes, at De er en tapper Pige. Ved Gud, jeg troede, De vilde bede Hr. Rasumichin om at følge Dem herhen. Men han var hverken med Dem eller i Nærheden. Jeg saa mig godt om. Det er kækt; De vil altsaa skaane Rodion Romanytsch. Alt, hvad De gør, er forøvrigt guddommeligt... Hvad nu Deres Broder angaar, hvad skal jeg da sige Dem? De har jo lige selv set ham.... Hvad mener De om ham?"

„Hans Udseende er da vel ikke Deres eneste Bevis?"

„Nej, slet ikke, jeg støtter mig til hans egne Ord. Sofia Ssemjonowna har han besøgt to Aftener i Træk. Jeg viste Dem, hvor de sad. Han har aflagt et fuldstændigt Skriftemaal for hende; — han er en Morder. Han har med en Økse dræbt en gammel Embedsmandsenke, en Pantelaanerske, som han havde pantsat nogle Sager hos, og han har ligeledes dræbt hendes Søster, en Smaahandlerske, som hed Elisabeth, og som uventet kom til; saa røvede han Penge og andre Genstande. Alt dette meddelte han Sofia Ssemjonowna Ord for Ord, og hun alene kender Hemmeligheden; men hun selv har hverken direkte eller indirekte taget Del i Mordet; tværtimod, hun gøs tilbage for det lige saa meget som De nu. Vær De tryg, hun forraader ham ikke."

„Det er ikke muligt!“ mumlede Dunja med ligblege Læber og snappede efter Vejret, „det kan ikke være muligt; der er ikke den ringeste Grund til det, ikke Spor af Grund .... Det er Løgn, Løgn!“

„Han har røvet fra hende — det er hele Grunden. Han har taget Penge og Genstande; men efter sin egen Tilstaaelse har han hverken gjort Brug af Pengene eller Sagerne, men gemt dem etsteds under en Sten, fordi han ikke vovede at anvende dem.“

„Er der da Spor af Sandsynlighed for, at han skulde have stjaalet, at han blot kunde tænke paa noget saadant?“ raabte Dunja og sprang op. „De kender ham jo, De har dog set ham? Er det da muligt, at han kan være en Tyv?“

Det var, som om hun besvor Swidrigailow; hun havde glemt hele sin Angst.

„Der gives i slige Tilfælde Tusinder og Millioner af Kombinationer og Muligheder. Den ene Tyv stjæler med Bevidsthed om, at han er en Skurk; men jeg har ogsaa hørt Tale om en Adelsmand, som standsede og plyndrede en Postvogn: hvem véd, maaske han troede at have udført en fortræffelig Gærning! Naturligvis vilde jeg, lige saa lidt som De, tro paa det, hvis nogen havde sagt mig det; men mine egne Øren maa jeg dog tro. Han forklarede ogsaa Sofia Sjemjonowna alle sine Grunde. Hun troede i Begyndelsen ikke sine egne Øren; men sine Øjne maatte hun dog endelig tro, sine egne Øjne, for han fortalte hende det dog selv i egen Person.“

„Hvad var det for Grunde?“

„Det er en lang Historie, hvorledes skal jeg forklare Dem den ... en besynderlig, ejendommelig Teori om. at en enkelt Forbrydelse er tilladt, naar

Hovedøjemedet med den er berettiget. En eneste slet Gærning undskyldt ved hundrede gode Gærninger. Naturligvis, for en ung Mand med de bedste Anlæg og med umaadelig Egenkærlighed er det krænkende at vide, at han f. Eks. blot behøver tre Tusind Rubler for at skabe sin hele Karriere, sit hele Livs Fremtid, men at disse tre Tusind besværre fattes ham. Føj saa dertil en ophidset Tilstand, foranlediget af Sult, daarlig Bolig, lasede Klæder, foranlediget af den klare Erkendelse af hans herlige sociale Situation, dertil Søsterens og Moderens Stilling! Men allermest var vel Hoffærdighed og Stolthed Hovedgrunden; for Resten, Gud maa vide det, maaske har han ogsaa ædlere Tilbøjeligheder ... Jeg fordømmer ham jo ikke, tro ikke det; det er heller ikke min Sag. Fremdeles hænger dette sammen med hans lille Teori, efter hvilken Menneskene inddeles i det blotte Materiale paa den ene Side, og i særlige, udvalgte Naturer paa den anden. Disse sidste er de, for hvem der, i Betragtning af deres fremragende Stilling, ikke er skrevet Love; tværtimod, de skriver selv Love for andre, for det saakaldte Materiale, for Pøblen. Napoleon har især imponeret ham uhyre, det vil sige, egenlig har den Kendsgærning, at geniale Mennesker ikke bryder sig om enkeltstaaende Misgærninger, men uden at betænke sig skrider hen over dem, imponeret ham. Det lader til, at han har bildt sig ind at være et genialt Menneske, — i det mindste maa han en Tid lang have været overbevist om det. Han har lidt meget og lider endnu ved den Tanke, at han vel har kunnet opstille en Teori, men ikke formaaet, uden at betænke sig, at skride hen over alt, og at han derfor ikke er noget genialt Menneske. Naa, og det er nedbrydende for en ung Mand med Egenkærlighed, især i vor Tid ...«

„Men Samvittighedsnagene? De fraskriver ham jo enhver moralsk Følelse! Hører han da til ..."

„Ak, Dunja, nu er De aldeles forvirret. Vi Russere har jo overhovedet en elastisk Natur, ligesom vort Land; og vi har megen Tilbøjelighed for det fantastiske og regelløse; men at have en medfølelsom, en elastisk Natur uden fremragende Genialitet — det er en Ulykke. Husker De, hvor vi drøftede dette Tema hin Aften i Haven ude paa Terrassen? De paaduttede mig da altid denne Elasticitet. Hvem véd, maaske var det samtidigt med, at Deres Broder laa paa sin Sofa og tænkte paa sin Plan. I vort dannede Selskab gives der jo ingen særligt helligede Overleveljer, det skulde da være, at nogen lavede sig dem ved at læse Bøger ... eller hentede dem ud af Krønikerne. Men det er da for det meste blot de Lærde, og disse er, som De véd, i Reglen nogle Nathuer, saa at det for en Verdensmand endogsaa er upassende at ligne dem. For Resten, min Mening kender De jo, jeg fordømmer slet ingen. Men jeg selv besudler ikke mine Hænder, det er mit Princip; vi har jo oftere talt om den Ting. Jeg havde endogsaa den Lykke at vække Deres Interesse for mine Anskuelser ... Men De bliver saa bleg, Dunja Romanowna?"

„Jeg kender hans Teori. Jeg har læst hans Opsats om Folk, hvem alt er tilladt .... Rasumichin bragte mig den ...."

„Hr. Rasumichin? Deres Broders Opsats? Den vidste jeg ikke noget om. Den maa være interessant! Men hvor vil De da hen?"

„Jeg vil tale med Sofia Sjemjonowna," sagde Dunja med svag Stemme, „hvilken Vej skal jeg gaa til hende? Hun er maaske kommen hjem igen, jeg maa straks tale med hende. Vil De ..."

Hun kunde ikke fortsætte, Vejret var ved at gaa fra hende.

„Sofia Ssemjonowna kommer ikke hjem før sent i Nat; det er min Tro. Hun skulde egenlig være kommen meget snart, men da vi endnu ikke har hørt noget til hende, er det sandsynligt, at hun først kommer meget sent ...“

„Ay, Du lyver altsaa! Jeg forstaar det... Du har løjet... Jeg tror Dig ikke, slet ikke!“ raabte Dunja aldeles ude af sig selv; hun havde fuldstændig tabt Hovedet, og var en Afmagt nær.

„Dunja Romanowna, hvad fejler Dem, kom dog til Dem selv! Her er Vand, tag en Slurk!

Han stænkede hende nogle Draaber i Ansigtet, hun gjorde en Kraftanstrængelse og genvandt sin Fatning.

„Virkningen var for stærk,“ mumlede Swidrigailow for sig selv og rynkede Panden; „Dunja Romanow, vær rolig! Husk paa, at han har Venner. Vi redder ham. Vil De have, at jeg skal hjælpe ham ud af Landet? Jeg har Penge; inden tre Dage skal jeg faa et Pas. Og hvad Mordet angaar, saa kommer han nok til at udrette saa meget godt, at det vil udslette hans forrige Brøde. Maaske han endogsaa kan blive en stor Mand... Naa, hvordan har De det?“

„Skurk....! Han spotter endnu; lad mig være!...“

„Men hvor... hvorhen vil De da!“

„Hen til ham! Hvor er han?... De véd det! Hvorfor er denne Dør lukket? Vi kom jo ind gennem denne Dør, men nu er den lukket. Hvorledes kan det været sket?“

„Vi turde da ikke risikere, at det, vi her talte om, blev hørt af andre. Jeg spotter slet ikke, jeg er bare vant til at tale i den Tone. Naa, hvor

vil De saa hen i denne Tilstand? Vil De angive ham? De kommer jo til at gøre ham vanvittig, og han han udleverer sig selv. Allerede nu forfølger de ham, de er kommen ham paa Sporet og De vil blot komme til for at forraade ham. Vent De bare, jeg har nylig truffet ham og talt med ham; han staar endnu til at redde. Vent, sæt Dem ned, vi skal overlægge Sagen. Det er jo ogsaa derfor, jeg har bedet Dem komme til mig, for at vi kan tale om alt og overlægge ordenligt, hvad der er at gøre. Men saa sæt Dem da!"

„Paa hvilken Maade vil De redde ham? Kan han da overhovedet reddes?"

Dunja satte sig; Swidrigailow rykkede nærmere.

„Alt det afhænger blot af Dem, af Dem alene!" begyndte han med funklende Øjne i en hviskende Tone, og idet han stadig blev mere og mere ophidset.

Dunja foer sammen af Skræk og rykkede sin Stol bort fra ham.

Han skælvede.

„Et Ord af Dem, og han er reddet! Jeg... jeg redder ham. Jeg har Penge og Venner; jeg skaffer Pas, et for ham og et for mig. Jeg har Venner, indflydelsesrige Folk... Vil De det? Og jeg skaffer ogsaa Dem... og Deres Moder Pas... Hvad vil De med Rasumichin? Jeg elsker Dem ogsaa... uendeligt! Lad mig kysse Sømmen af Deres Klædning, tillad mig det! jeg bønfalder om det! Sig til mig: gør det! — og jeg gør det. Det, De tror paa, det vil jeg ogsaa tro paa. Jeg kan alt, alt! Se ikke saaledes paa mig, ikke saaledes. Véd De da ikke, at De dræber mig?...

Han tabte næsten Bevidstheden, det var et for-

meligt Anfald... som om noget var steget ham til Hovedet.

Dunja sprang op og styrtede hen til Døren.

„Luk op!" skreg hun ud gennem Døren og ruskede i den. „Luk da op! Er der ingen?"

Swidrigailow var atter kommen til sig selv og rejste sig. Et ondskabsfuldt og haanligt Smil lagde sig paa hans dirrende Læber.

„Der er ingen hjemme derude," sagde han sagte og langsomt, „Værtinden er gaaet ud, og det er spildt Møje at skrige saadan op, De hidser Dem bare op til ingen Nytte."

„Hvor er Nøglen? Luk straks op, gemene Menneske!"

„Jeg har tabt Nøglen og kan ikke finde den igen."

„De vil altsaa øve Vold!" skreg Dunja. Hun blev bleg som et Lig og flygtede hen i et Hjørne af Værelset, hvor hun skyndsomst dækkede sig bag et Bord, som stod i Nærheden.

Hun skreg ikke, men hang med Blikket ved sin Bøddel og iagttog alle hans Bevægelser.

Swidrigailow rørte sig ikke og stod lige over for hende ved den anden Side af Værelset. Han havde, i det mindste i det Ydre, endogsaa fattet sig. Men hans Ansigt var endnu stedse blegt; det haanlige Smil forlod ham ikke.

„De talte om „Vold", Dunja. Og hvis det virkelig er Vold, saa kan De vel tænke Dem, at jeg har truffet mine Forholdsregler. Sofia Ssemjonowna er ikke hjemme; til Kapernaumows er der langt, fem lukkede Værelser. Jeg er i det mindste en Gang til saa stærk som De, og har for Resten ingen Ting at frygte; for De kan ikke en Gang siden beklage Dem, eller vil De maaske forraade Deres Broder? Heller ikke vil nogen tro Dem, thi

i hvilken Hensigt skulde vel en ung Pige komme til en Mand paa hans Værelse? Selv om De altsaa vilde opofre Deres Broder, saa kunde De dog ikke bevise noget; thi Vold er vanskelig at bevise."

„Skurk!„ hvæsede Dunja med Afsky.

„Kald mig for, hvad De vil! For Resten var dette blot saadan en foreløbig henkastet Bemærkning. Efter min personlige Mening har De fuldkommen Ret, — Vold er en Nederdrægtighed. Jeg mente kun, at Deres Samvittighed slet ikke behøver at være betynget, hvis De skulde beslutte Dem til frivilligt at redde Deres Broder, saaledes som jeg foreslaar Dem. De har da ganske simpelt føjet Dem i Omstændighederne...Vold, ja, kald det kun saaledes, om De absolut vil bruge dette Udtryk. Betænk nu dette: Deres Broders og Deres Moders Skæbne ligger i Deres Hænder. Men jeg vil være Deres Slave...hele mit Liv...jeg vil vente her."

Swidrigailow satte sig paa Sofaen omtrent otte Skridt borte fra Dunja.

Hun kunde ikke længer tvivle paa hans urokkelige Resoluthed. Desuden kendte hun ham...

Pludselig tog hun en Revolver op af Lommen, spændte Hanen og lagde Haanden med Revolveren paa Bordet.

Swidrigailow sprang op.

„Aha! Altsaa saadan er det ment!" raabte han forundret, men med et ondskabsfuldt Smil. „Naa, det forandrer fuldstændigt Gangen i vort Anliggende. De letter mig selv Sagen overordenligt, Dunja Romanowna! Men hvor har De den Revolver fra? Dog vel ikke fra Hr. Rasumichin? Det er jo en gammel Bekendt! Og jeg, som ledte saadan efter den den Gang! Vore Skydeøvelser paa Landet har altsaa ikke været forgæves."

„Det er ikke din Revolver, men Marfa Petrownas, hende Du har dræbt, Skurk! Du ejede Ingenting i hendes Hus. Jeg tog den, da jeg anede, hvad Du var i Stand til. Understaa Dig at gøre et eneste Skridt, og jeg dræber Dig!"

Dunja var ude af sig selv; hun holdt Revolveren i sin Haand, parat til at trykke løs.

„Naa, og Deres Broder? Jeg spørger kun af Nysgærrighed," sagde Swidrigailow uden at nærme sig.

„Angiv ham, om Du vil! Vov ikke at nærme Dig! Ikke et Skridt eller jeg skyder! Du har forgivet din Hustru, jeg véd det, Du er selv en Morder!"

„De er altsaa fast overbevist om, at jeg har forgivet Marfa Petrowna?"

„Ja, Du har selv hentydet til det, Du talte til mig om Gift . . . jeg véd, Du rejste til Byen for at faa det . . . Du havde det i Beredskab . . . Du er en Skurk!"

„Selv om det var Sandhed, saa skete det kun for din Skyld . . . Du var Aarsagen."

„Du lyver! Jeg har altid, altid hadet Dig . . ."

„Ah! Dunja Romanowna! Det lader til, De har glemt, at De en Gang, i Iver for Propagandaen, næsten døde hen i Henrykkelse . . . jeg saa det paa Deres Øjne. Husker De ikke den Aften i Maaneskin, da Nattergalen sang?"

„Du lyver!" Vreden lyste ud af hendes Øjne. „Du lyver, din Bagvasker!"

„Jeg lyver? Naa, godt, lad os altsaa antage, at jeg løj. Man maa ikke minde Kvinderne om saadant noget." Han smilte. „Jeg véd, at Du vil skyde, min lille Vildkat. Naa, saa skyd da!"

Dunja løftede Revolveren og saa paa ham, ligbleg, med blodløs, dirrende Underlæbe, med ildgnistrende, store, sorte Øjne, og maalende og ventende hans første Bevægelse. Endnu aldrig havde

han set hende saa skøn. Den Ild, som gnistrede i hendes Øjne, havde formelig brændt ham, og hans Hjærte trak sig krampagtigt sammen.

Han gjorde et Skridt, og Skuddet faldt.

Kuglen strejfede hans Haar og fløj ind i Væggen. Han blev staaende og lo lydløst.

„Hvepsen har stukket! Sigter lige paa Hovedet ... Hvad er det? ... Blod?"

Han tog Lommetørklædet frem for at aftørre Blodet, der randt i en tynd Stribe fra den højre Tinding; sandsynligvis havde Kuglen strejfet Huden en Smule.

Dunja lod Revolveren synke, ikke af Skræk, men af Forvirring.

Det var, som om hun selv ikke vidste, hvad hun havde gjort, og hvad der overhovedet var sket.

„Naa, og hvad gør saa det; et Fejlskud! Skyd en Gang til, jeg skal vente," sagde Swidrigailow sagte, endnu bestandig smilende, men denne Gang med haardere Stemme; „jeg kunde jo ellers falde over Dem, før De endnu fik spændt Hanen!"

Dunja foer sammen, spændte hurtig Hanen og løftede atter Revolveren.

„Lad mig gaa!" raabte hun fortvivlet, „jeg sværger Dem til, at jeg skyder endnu engang ... jeg ... dræber Dem!"

„Naa, og hvad saa ... paa tre Skridts Afstand maa De vel kunne træffe mig. Men skulde De ikke dræbe mig ... da ..." Hans Øjne funklede, og han gjorde to Skridt frem.

Hun trykkede af — Skudet klikkede!

„Daarlig ladet. Men det gør ingenting! De har vel en Fænghætte til. Sæt den paa; jeg skal vente."

Han stod to Skridt foran hende, ventede og saa paa hende med vild Energi, med et glødende liden-

skabeligt Blik. Det blev Dunja klart, at han var besluttet paa hellere at dø end at give hende fri. Og . . . naturligvis vilde hun nu, paa to Skridts Afstand, komme til at dræbe ham.

Pludselig kastede hun Revolveren bort.

„De kaster Revolveren?“ sagde Swidrigailow forbavset og aandede dybt.

Det var, som om med en Gang Blodet atter strømmede til hans Hjærte, og det ikke blot, fordi Dødsfaren var afvendt — paa den havde han vel i dette Moment mindst tænkt. Det var snarere Befrielsen fra en anden Følelse, en mørk Hjærteve, som han ikke engang var i Stand til i fuldt Maal at forklare sig.

Han traadte hen til Dunja og lagde Armen let om hendes Liv. Hun stræbte ikke imod, men saa skælvende og bønfaldende paa ham.

Han vilde sige noget, hans Læber bevægede sig, men ikke en Lyd kom fra hans Mund.

„Du skal lade mig gaa!“ sagde Dunja bedende.

Swidrigailow bævede; dette „Du“ var allerede et ganske andet end det forrige.

„Du elsker mig altsaa ikke?“ spurgte han sagte.

Dunja rystede benægtende paa Hovedet.

„Og . . . kan ikke . . . nogensinde komme til det?“ hviskede han med Fortvivlelse.

„Aldrig!“ svarede Dunja sagte.

Et Øjeblik af den frygteligste, stumme Sjælekamp indtraadte hos Swidrigailow.

Pludselig slap han hende, vendte sig bort, gik hen til Vinduet og saa ud.

Der gik endnu et Øjeblik.

„Der er Nøglen!“ Han tog den ud af Lommen og lagde den bag sig paa Bordet uden at vende sig om. Tag den, gaa, men hurtigt! . . .“

Han stirrede ufravendt ud af Vinduet.

Dunja gik hen til Bordet for at tage Nøglen.

„Hurtig, hurtig!" gentog Swidrigailow bestandig uden at vende sig om eller gøre en Bevægelse.

Men dette „hurtig" havde en frygtindgydende Klang. Dunja følte den, greb Nøglen, løb hen til Døren, aabnede den hurtigt og styrtede ud af Værelset.

Et Minut efter befandt hun sig næsten sanseløs ved Kanalen og løb hen mod **broen.

Swidrigailow blev endnu nogle Minuter staaende ved Vinduet, saa vendte han sig endelig om, saa sig omkring, og strøg med den flade Haand over Panden.

Et ejendommeligt Smil fortrak hans Ansigt, et klagende, sørgmodigt, svagt Smil, et Fortvivlelsens Smil. Det størknede Blod havde besudlet hans Haand; han saa med Harme paa det, derpaa vædede han et Haandklæde og vaskede Tindingen.

Pludselig fik han Øje paa Revolveren, som Dunja havde kastet. Han tog den op og betragtede den. Det var en lille, treløbet Lommerevolver af gammel Konstruktion, i hvilken der endnu fandtes to Ladninger og en Fænghætte. Der kunde endnu engang skydes med den.

Han grundede, stak Revolveren i Lommen, tog sin Hat og gik ud.

XV

Hele denne Aften indtil Klokken ti drev han omkring paa forskællige Værtshuse og Bordeller. Paa

et af disse Steder traf han ogsaa Katja med Lirekassedrengen; hun sang denne Gang en anden Vise om „Skurken og Tyrannen“.

Swidrigailow beværtede saavel Katja som hendes Lirekassespiller, og ligeledes et Sangerkor og et Par Skrivere.

De sidstnævnte, som havde tiltrukket sig hans Opmærksomhed ved deres skæve Næser, slæbte ham med sig til et Havelokale, hvor han ogsaa betalte Entre for dem. I denne Have, som bestod af en tre Aar gammel Gran og tre Buske, kunde der faas Øl og The.

Et Kor af Gadesangere og en drukken Tysker fra München, et Slags Bajads med rød Næse, men som gjorde en meget sørgelig Figur, forlystede Publikum.

Skriverne begyndte at stribes med nogle af deres Lige og var i Begreb med at sætte et Slagsmaal i Scene. De valgte Swidrigailow til Voldgiftsmand. Et Kvarters Tid hørte han paa dem, men de talte i den Grad i Munden paa hinanden, at det ikke var muligt at forstaa et eneste Ord. Det gjaldt en stjaalen Theske.

Sagen begyndte at blive ubehagelig; endelig betalte Swidrigailow Skeen, rejste sig og gik sin Vej.

Klokken var henved ti. Han havde selv ikke drukket andet end The. Aftenen var lummer; fra alle Kanter trak der sorte Skyer sammen; endelig drønede Tordenen, og Regnen strømmede ned. Det ene Lyn fulgte paa det andet uden Afbrydelse.

Før han kom hjem, var han vaad til Skindet. Hjemme aabnede han sit Skrivebord, tog alle Penge ud og sønderrev nogle Papirer. Da han havde taget Pengene, vilde han skifte Tøj, men da han saa, at Uvejret blev ved, lod han det være, tog sin Hat og forlod Værelset uden at lukke det af.

Han gik direkte ind til Sofia; hun var hjemme. Fire af Kapernaumows Smaabørn var inde hos hende og drak The. Hun modtog Swidrigailow tavs og med Agtelse, saa forundret paa hans gennemvaade Klæder, men sagde ikke et Ord.

Børnene var bange og løb deres Vej.

Swidrigailow satte sig ved Bordet og bad Sofia sætte sig ved Siden af ham. Hun satte sig ogsaa ned, men ikke uden Ængstelse.

„Sofia Ssemjonowna, jeg kommer maaske til at rejse til Amerika", sagde Swidrigailow, „vi ses altsaa rimeligvis for sidste Gang, og derfor er jeg kommen til Dem for at træffe nogle Anordninger. De har altsaa i Dag været hos Damen? Jeg véd, hvad hun har sagt Dem, De behøver ikke at gentage det for mig. — Sofia gjorde en Bevægelse og rødmede. — Disse har nu saadan deres Maade. Hvad Deres Søstre og Deres lille Broder angaar, saa er de sikkert og godt anbragte, og de Penge, som er bestemte for dem, er deponerede mod Kvittering. De kan for Resten tage disse Kvitteringer til Dem, for alle Tilfældes Skyld; her er de. Nu er altsaa det besørget. Fremdeles er her tre femprocents Obligationer til et Beløb af tre Tusind. Dem tager De for Dem selv, de er Deres Ejendom, og det bliver mellem os, ingen maa vide det, hvad der saa end sker. De kan trænge til Pengene, for sér De, Sofia Ssemjonowna, et saadant Liv, som De hidtil har ført, maa De ikke længer blive ved med; det er stygt; De vil for Fremtiden heller ikke mere behøve det."

„Jeg er saa overøst med Velgærninger af Dem, og Deres Omsorg for de Faderløse, og den Afdøde ...." begyndte Sofia hurtigt, „at hvis jeg ikke hidtil har synes at være taknemlig nok, saa .... tag det ikke for ...."

„Aa, lad bare være med det, hold op!"

„Disse Penge .... jeg er Dem nok meget taknemlig for dem, men nu behøver jeg dem jo ikke mer. For mig selv alene kan jeg nok sørge. Opfat det ikke som Utaknemlighed; men naar De vil være velgørende, saa er disse Penge ..."

„Bestemte for Dem, for Dem Sofia Ssemjonowna, og lad saa kun det være godt, for jeg har ikke Tid. De faar nok Brug for dem. Rodion Romanowitsch har to Veje for sig: enten en Kugle for Panden, eller Vejen til Sibirien. — Sofia saa stift paa ham og begyndte at ryste. — Vær ikke urolig, jeg kender det altsammen, jeg har det fra ham selv; og jeg skal ikke sige det til nogen. De havde den Gang fuldkommen Ret i, at han maa angive sig selv; det vil være det ubetinget fordelagtigste for ham. Naa, dersom han altsaa vælger Sibirien, saa vil De vel følge ham. Ikke sandt? Og hvis det er Tilfældet, da vil De faa Brug for Pengene, til ham, forstaar De? Naar jeg giver dem til Dem, saa er det altsaa det samme, som om jeg gav ham dem. For Resten lovede De Amalia Iwanowna at betale Gælden, det hørte jeg jo! Hvorfor er De saa ubesindig at tage saadanne Forpligtelser paa Dem? Gælden til denne tyske Madame kommer jo ikke Dem ved; blæs hende altsaa et Stykke! Paa den Maade kommer man ikke gennem Verden. Naa, hvis nogen skulde spørge Dem — i Morgen eller i Overmorgen — — jeg véd, at De vil blive spurgt —, saa nævn ingen Ting om, at jeg har været her hos Dem, vis heller ikke Pengene til nogen, og sig ikke, at jeg har givet Dem dem. Naa, og nu — paa Gensyn." Swidrigailow rejste sig. „En Hilsen til Rodion Romanytsch. Apropos, giv heller Hr. Rasumichin Pengene. Kender De Hr. Rasumichin? Naturligvis kommer De til at kende

ham; det er et ganske godt Menneske. Gaa hen til ham med dem i Morgen ... eller naar Tiden kommer. Men gæm dem godt saa længe."

Sofia sprang op og saa ængsteligt paa ham. Hun vilde gærne have spurgt om noget, men hun turde ikke, og vidste ikke heller, hvordan hun skulde begynde.

„Men vil De virkelig gaa ud... i saadan et Regnvejr?"... sagde hun.

„Naar man vil rejse til Amerika, maa man ikke være bange for Regn, ha, ha! Lev vel, min Due, Sofia Sjemjonowna. Jeg ønsker, De maa være rask og leve længe. De vil blive en Støtte for andre. Ja... sig til Hr. Rasumichin, at jeg sender ham min bedste Hilsen. Glem det ikke."

Han gik, og Sofia blev tilbage, forundret, forskrækket og med en ubestemt, trykkende Mistanke i sit Hjærte.

Senere fik man at vide, at Swidrigailow samme Aften havde aflagt endnu et meget ekscentrisk og uventet Besøg.

Aldeles gennemblødt kom han Klokken tre Kvarter til tolv hen til den lille Bolig, hvor hans Forlovedes Forældre boede, ved Wasilij-Ostrow, i tredje Linie, ved det lille Prospekt.

Det varede længe, før nogen ved hans Banken kom ud, og hans uventede Tilsynekomst vakte en stor Forvirring; men Swidrigailow var, naar han vilde, en Mand med et meget bedaarende Væsen, saa at den første Mistanke om, at han sandsynligvis havde faaet sig en dygtig Rus et eller andet Sted og derfor ikke var ved sine fulde Sanser, straks forsvandt.

Den forstandige Moder rullede den sygelige og lamme Fader i en Rullestol ind i Modtagelsesværelset til Swidrigailow og begyndte som sædvanligt straks med vidtsvævende Spørgsmaal. Denne

Kone plejede nemlig ikke at stille sine Spørgsmaal direkte; hun begyndte altid med at smile og gnide sig i Hænderne, og vilde hun vide noget bestemt, f. Eks. til hvilken Tid Swidrigailow vel vilde behage at bestemme Brylluppet, saa begyndte hun med de nysgærrigste Spørgsmaal om Paris og Hoflivet der, indtil hun endelig efter mange Omveje kom til tredje Linie ved Wassilij-Ostrow.

Ved hvilken som helst anden Lejlighed vilde naturligvis denne Metode have indgydt særdeles megen Respekt, men denne Gang var Swidrigailow usædvanlig utaalmodig og forlangte straks at se sin Forlovede, skønt man havde sagt ham, at hun var gaaet til Sengs.

Hun maatte naturligvis komme, og Swidrigailow meddelte hende straks, at han af særlige, meget vigtige Grunde maatte rejse bort, og at han derfor bragte hende femten Tusind Rubler i forskællige Obligationer og bad hende modtage disse som en Gave, da han allerede forlængst havde besluttet sig til at give hende denne Ubetydelighed før Brylluppet.

Nogen synderlig logisk Forbindelse mellem denne Gave med dertil hørende pludselig Rejse og paa den anden Side Nødvendigheden af derfor at gøre et Besøg ved Midnatstid i Regnvejr, fandt man ganske vist ikke i denne Forklaring, men alligevel gik al Ting nok saa glat frahaanden. Endogsaa de uundgaaelige Ak'er og Aa'er med vedføjede Spørgsmaal var usædvanligt beskedne og tilbageholdne; men til Gengæld var Taksigelserne overordenlig fyrige og bekræftedes endogsaa ved den aller fornuftigste Moders Taarer.

Endelig rejste Arkadij Iwanowitsch sig, lo, kyssede sin Forlovede, klappede hende paa Kinden, gentog, at han snart skulde komme tilbage, og da han i hendes Øjne læste en Art barnlig Nysgærrighed, forbunden med et alvorligt, stumt Spørgsmaal, blev

han tankefuld, kyssede hende endnu en Gang og tænkte derunder med Ærgrelse i Hjærtet paa, at hans Gave straks vilde komme under Laas og Lukke hos den aller fornuftigste Moder.

Han anbefalede sig og efterlod dem alle i en usædvanlig bevæget Tilstand.

Men Moderen løste straks nogle af Hovedbetænkelighederne, og hun erklærede endog, at Swidrigailow var en stor Mand, overhængt med vigtige Forretninger, en Mand, som havde høje Forbindelser og var meget rig, — altsaa var det ikke saa underligt, om han, naar der pludselig foer ham noget gennem Hovedet, straks kunde foretage en Rejse eller pludselig give Penge ud. Det var naturligvis meget ekscentrisk, at han kom ganske gennemvaad til dem, men Engelskmændene for Eksempel plejede ofte at være endnu mere eksentriske; overhovedet bryder Folk af høj Stilling sig ikke om, hvad andre tænker eller siger om dem og plejer i Reglen ikke at genere sig.

Men Hovedsagen var blot, at man ikke maatte sige et Ord om det hele, thi Gud véd, hvad der kunde komme ud af det. Og saa gjaldt det om at gæmme Pengene hurtigt; det bedste ved Sagen var jo, at Fedoßja imidlertid sad ganske rolig ude i Køkkenet, og denne Sladderkælling, Madam Rößlich, maatte slet ikke vide noget om det osv.

De sad og hviskede sammen til henved Klokken .0; Datteren var for øvrigt atter gaaet tilsengs, noget trist stemt og forundret over det passerede.

Men Swidrigailow gik præcis ved Midnat over **broen og begav sig til Petersborger-Siden.

Regnen var holdt op, men Vinden hylede. Han begyndte at fryse, og i et Minuts Tid saa han med en vis Nysgærrighed, ligesom spørgende, paa Newaens dunkle Vand. Men snart blev det ham for

koldt her, og saa vendte han sig om og gik i Retning af prospekt.

Han var allerede gaaet et godt Stykke hen ad det endeløse "prospekt og derunder ofte dumpet ned fra de høje Planke-Fortov, men han blev ikke træt af at søge noget paa højre Side af Prospektet.

Da han en Gang kørte her, havde han ved Enden af Prospektet lagt Mærke til et stort Værtshus i en Træbygning; han syntes, at det hed Adrianopel. Rigtigt, han havde ikke taget fejl; Værtshuset var i denne øde Trakt et saa synligt Punkt, at man selv i det dybeste Mørke ikke kunde tage fejl.

Han befandt sig foran et langt, af Alder sort anløbet Træhus, hvor der endnu paa denne Tid af Døgnet var Lys, og han saa Folk røre sig derinde. Han gik ind og spurgte en lurvet Fyr, som mødte ham i Korridoren, om der var særskilte Værelser at faa.

Fyren kastede et Blik paa ham og førte ham til Enden af Korridoren ind i et kvalmt og trangt Værelse, som laa inderst inde under en Trappe. Det var det eneste ledige Værelse, de øvrige var optagne.

Fyren saa spørgende paa ham.

„Har De Te?" spurgte Swidrigailow.

„Jo."

„Hvad kan De ellers skaffe?

„Kalvesteg, Brændevin og koldt Bord."

„Giv mig Kalvesteg og Te!"

„Ellers ingen Ting?" spurgte Opvarteren med nogen Forundring.

„Nej, ingen Ting!"

Opvarteren fjærnede sig, han var ganske skuffet.

Jo dette maa være et nydeligt Sted, — tænkte Swidrigailow — men det kunde jeg jo for Resten have vidst paa Forhaand. Rimeligvis ser jeg ogsaa

ud som en, der kommer fra en café-chantant, og som under Vejs allerede har havt et Æventyr. Det skulde forøvrigt være interessant at vide, hvad Slags Folk, der tager ind her og bliver her Natten over.

Jan tændte et Lys og saa sig om. Værelset var saa lille, at hans Haar næsten strøg langs med Loftet; det havde kun et Vindue; Sengen var smudsig; et ordinært, malet Bord optog næsten hele Pladsen. Væggene lod til at være af sammenspigrede Brædder og var beklædte med lasede Tapeter af en uudgrundelig Farve. En Del af Væggen og Taget var skraa som det plejer at være i Kvistværelser, men her var det Trappen, som foraarsagede Skraaningen.

Swidrigailow satte Lyset fra sig paa Sengen og faldt i Tanker.

En besynderlig, uophørlig lydelig Hvisken i Værelset ved Siden af, en Hvisken som stundom blev til et Slags Skrig, tiltrak sig endelig hans Opmærksomhed. Denne Hvisken havde siden hans Ankomst ikke holdt op et Øjeblik.

Han lyttede: Det var en Person, som skældte en anden ud og næsten grædende gjorde ham Bebrejdelser; blot den enes Stemme hørtes.

Swidrigailow rejste sig, holdt Haanden foran Lyset, og straks viste der sig i Væggen en lys Sprække. Han gik derhen og kiggede ind.

I Værelset, som var lidt større end hans, var der to Gæster. Den ene af dem var i Skjorteærmer, havde kruset Haar og et meget rødt, ophidset Ansigt; han stod i Position som en Taler, med Benene fra hinanden for ikke at tabe Ligevægten, slog sig med Haanden for Brystet og gjorde i en pathetisk Tone den anden Bebrejdelser, fordi han var et Skrog, som ikke engang havde Rang; han sagde, at han havde trukket ham op af Smudset og kunde

jage ham væk igen, og at ene og alene „Guds Finger" var med i dette.

Den med Bebrejdelser overøste Ven sad paa en Stol og saa ud som et Menneske, der gærne vil nyse, men ikke kan. Han saa af og til med et idiotisk Blik paa Taleren, men havde øjensynlig ikke noget Begreb om Talens Indhold, som han maaske ikke engang havde hørt ordentlig.

Paa Bordet stod et nedbrændt Lys, en næsten tom Brændevinskaraffel, Glas, Brød, Agurker og et Par tomme Thekopper.

Da Swidrigailow havde set denne Scene, som ikke interesserede ham, gik han bort fra Sprækken igen og satte sig paa Sengen.

Opvarteren, som var kommen med The og Kalvesteg, kunde ikke undlade endnu en Gang at spørge: „Skulde det ikke være noget mer?" Men da han atter havde faaet et benægtende Svar, fjernede han sig endelig.

Swidrigailow styrtede over Theen for at faa noget at varme sig paa; han drak et helt Glas ud, men kunde ikke spise; Appetiten havde han rent mistet. Han havde aabenbart begyndende Feber.

Han tog Overfrakken og Frakken af sig, svøbte sig ind i Tæppet og lagde sig hen paa Sengen. Han var ærgerlig. Nu var det dog egenlig bedst at være rask, tænkte han.

Der var kvalmt i Værelset, Lyset brændte svagt, uden for hylede Vinden, henne i en Krog gnavede en Mus; det forekom ham i det hele taget, at Værelset lugtede af Mus og Læder.

Han laa der og drømte; den ene Tanke jagede den anden. Han havde det Ønske at kunne koncentrere disse Tanker paa et bestemt Punkt, men det vilde ikke lykkes ham.

Nedenunder Vinduet er der vist en Have —

tænkte han — det suser i Træerne; jeg holder ikke af at Træerne suser om Natten, naar det stormer og er mørkt, det er en afskyelig Følelse! Han tænkte saa paa **broen og Newaen, og han frøs igen lige som før, da han saa ned i Vandet.

Jeg har aldrig holdt af Vandet, tænkte han igen og maatte smile over en ejendommelig Tanke: Nu burde dog, hvad Æsthetik og Komfort angaar, egenlig alt være mig lige godt, og dog er jeg nu saa kræsen, aldeles som et vildt Dyr, der... i et Tilfælde som dette... ogsaa udsøger sig en Plads ... Jeg burde dog heller før have bøjet af til Petrowskij. Men der forekom det mig for mørkt, for koldt, ha, ha! Som om der nu kunde være Tale om behagelige Fornemmelser! Hvorfor slukker jeg da egenlig ikke Lyset?

Han slukkede det.

Naboerne har ogsaa lagt sig, tænkte han, da han ikke mere saa noget Lysskin fra Sprækken. Nu, Marfa Petrowna, kunde det være en passende Lejlighed for Dem til at vise Dem; det er mørkt og Stedet er passende, Tiden ogsaa. Men nu vil hun ikke komme!

Pludseligt faldt det ham ind, hvorledes han i Dag forinden sit Attentat paa Dunja havde anbefalet Raskolnikow at betro Søsteren til Rasumichins Beskyttelse.

Sandsynligvis, tænkte han, har jeg virkelig, som ogsaa Raskolnikow gættede, gjort det bare for at ærgre mig selv. Han er dog en Skælm, denne Raskolnikow! Han har læsset meget paa sine Skuldre og gennemgaaet meget. Men dersom han bare kan blive alt det bagvendte Vrøvl kvit, saa kan han endnu blive til noget; foreløbig hænger han endnu altfor meget ved Livet. Hvad dette Punkt angaar, saa er alle disse Folk saa længe

som Harer. Pokker i Vold med ham, hvad kommer det mig ved; lad ham gøre som han vil!

Han kunde ikke sove.

Lidt efter lidt viste Dunjas Skikkelse for ham, og en Kuldegysning gennemfoer ham.

„Nej, ikke mer af det, tænkte han og samlede sig atter, — heller alt andet. Hvor besynderligt og latterligt det dog er, at jeg aldrig har følt noget egentlig Had mod nogen, ikke engang en særlig Lyst til at hævne sig paa nogen; er det ikke et daarligt, meget daarligt Tegn? Heller ikke har jeg nogensinde været nogen Ven af Kiv og Strid, har aldrig været rigtig hidsig; det er ogsaa et daarligt Tegn! Og alt det, jeg nu lovede hende — fy for Fanden! Og alligevel havde hun maaske virkelig gjort mig til et andet Menneske...

Han standsede atter og bed Tænderne sammen; paany traadte Dunjas Billede frem for ham, saaledes som hun stod der efter det første Skud, forfærdeligt forskrækket, med Revolveren sænket og dødbleg. Han havde da to Gange kunnet gribe hende, og hun vilde ikke have været i Stand til at røre en Haand til sit Forsvar, hvis han ikke selv havde bragt hende til Besindelse.

Han huskede, hvorledes han i det Øjeblik ligefrem havde havt ondt af hende, hvorledes hans Hjærte havde snøret sig smærteligt sammen...

Aa, Fanden tage det, der kommer atter de dumme Tanker; bort med dem, bort! ...

Han begyndte at tabe Bevidstheden, Feberkulden lagde sig; pludselig var det, som om noget under Tæppet løb over hans Haand og derefter over hans Ben. Han foer sammen.

Fy for Fanden, det var vist en Mus! tænkte han; det er Følgen af, at jeg lod Kødet staa paa Bordet....

Han havde ikke den ringeste Lyst til at staa op og fryse, men pludselig løb det atter over hans Ben; han rev Tæppet bort og tændte Lyset. Skælvende af Feberkulde bøjede han sig over Sengen — han saa ingen Ting; derefter rystede han Tæppet, da sprang pludselig en Mus ud paa Lagenet. Han vilde fange den; Musen sprang ikke ud af Sengen, men løb i Zigzag hid og did, gled mellem Fingrene paa ham, hen over Haanden og smuttede endelig ind under Hovedpuden; han kastede Puden til Side og følte pludseligt, hvorledes noget sprang ind paa Brystet paa ham, løb langs Kroppen og krablede paa Ryggen under Skjorten. En Nervesitren greb ham og — han vaagnede.

Det var mørkt, han laa i Sengen indsvøbt i Tæppet lige som før; udenfor hylede Vinden.

„Uh, hvor det er fælt!“ tænkte han ærgerlig.

Han stod op og satte sig paa Sengekanten med Ryggen vendt mod Vinduet. Heller vil jeg lade være at sove, tænkte han.

Fra Vinduet trak en kold, fugtig Luft ind, han trak Sengetæppet over sig. Lyset tændte han ikke.

Han tænkte paa ingen Ting, men Drømmebilleder steg op for ham, det ene efter det andet, Brudstykker af Tanker fløj gennem hans Hjærne, uden Begyndelse, uden Ende, uden Sammenhæng. Han faldt hen i en Halvslummer. Var det Kulden, Mørket, Fugtigheden, eller den hylende Vind og Træernes Raslen, som fik ham til at føle en uimodstaaelig og fantastisk Længsel efter Blomster? Han vidste det ikke, men Længslen efter Blomster fyldte hans Fantasi!

Et henrivende Landskab viste sig for hans Øjne. Det var en klar, varm, næsten hed Dag, en Helligdag, en Pinsedag. En rig, yppig Villa i engelsk Smag, omgiven af duftende Blomstersenge, rundt om

hele Huset Farvepragt og Blomsterduft; Verandaen var dækket af Slyngplanter og fuld af Roser; den lyse, kølige Trappe var dækket med et blødt, luksuriøst Tæppe og prydet med sjældne Planter, der stod i kinesiske Krukker. Især søgte hans Øjne Buketterne af hvide, fine Narcisser paa lysegrønne, saftige, lange Stængler og han indaandede med Velbehag den stærke, aromatiske Duft.

Han kunde knapt løsrive sig fra dem; men endelig steg han opad Trappen og traadte ind i en stor, høj Sal. Ogsaa her, ved Vinduerne, ved den aabne Dør, der førte til Terrassen, ude paa Terrassen selv — overalt var der Blomster.

Gulvet var bestrøet med nyslaaet, duftende Græs; Vinduerne var aabne, og en friskt, let, kølig Luftning trængte ind i Værelset. Fuglene kvidrede udenfor Vinduerne; men midt i Salen, paa en med hvidt Atlask klædt Forhøjning — stod en Ligkiste. Denne Ligkiste var beslaaet med hvidt Gros-de-Naples og Blomsterguirlander slyngede sig rundt om dem.

En Pige laa i den, helt dækket med Blomster, i hvid Tylklædning, med Hænderne, der var som mejslede i Marmor, foldede over Brystet. Men det løse, lyseblonde Haar var fugtigt; en Rosenkrans omgav hendes Hoved. Hendes Ansigts strænge, forstenede Profil var ligeledes som mejslet i Marmor; men i Smilet paa hendes blege Læber laa der en uendelig, ikke barnlig Smærte og en stum, hjærtegribende Klage.

Swidrigailow kendte denne Pige; intet Helgenbillede, intet brændende Lys var der ved denne Kiste, ingen Bønner hørtes.

Denne Pige var en Selvmorderske — hun havde druknet sig. Hun var ikke bleven mere end fjorten Aar, og hendes Hjærte var allerede knust; en uhyggelig Krænkelse havde fyldt denne engleligt rene Sjæl

med Skræk og Undren, bedækket dette varnlige Sind med ufortjent Skam, aflokket hende det sidste, uhørt hendøende Skrig af Fortvivlelse, drevet hende, den i Nattens Mørke frækt vanærede, ud i Kulden, under Stormens Hyl, til Selvmord ...

Swidrigailow samlede sig atter, stod op og traadte hen til Vinduet. Han ledte efter Krogen og aabnede det. Vinden blæste voldsomt ind i hans lille Værelse, og det var, som om hans Ansigt og Bryst bedækkedes med isnende Rim.

Nedenfor Vinduet var der virkelig en Have, et Slags Forlystelseslokale. Nu fløj Draaberne fra Træerne ind gennem Vinduet; det var saa mørkt som i en Kælder, kun her og der kunde man paa den mørke Baggrund skimte endnu mørkere Pletter.

Med Albuerne støttede paa Vindueskarmen saa Swidrigailow en fem Minuters Tid ud i dette Mørke; da lød et Kanonskud, og straks efter et til.

Aha, et Signal! Vandet stiger, tænkte han, — til Morgen vil det oversvømme de lavere Steder i Gaden, flyde ind i Hvælvinger og Kældere; saa kommer de underjordiske Rotter frem; under Regn og Vind begynder Menneskene bandende og drivvaade at slæbe deres Pakkenelliker op i de højere Etager ... Hvor sent paa Natten mon det nu er?

Knapt havde han tænkt dette, saa slog Klokken tre paa et Stueuhr i Nærheden.

Naa, en Time til, og Dagen begynder at gry! Hvorfor skulde jeg vente længere? Jeg gaar direkte til Petrowskij, udsøger mig et større Buskads, som er ganske gennemvædet af Regn, saa at ved den ringeste Berørelse Millioner Draaber falder ned paa Hovedet ...

Han lukkede Vinduet, tændte Lyset, tog Frakken og Overfrakken paa, og gik med Lyset ud i Korridoren for at lede efter den et eller andet Steds i et

Udsigt Hun sovende Opvarter, betale ham, og saa forlade Værtshuset.

Et prægtigt Ojeblik, det kunde ikke være bedre valgt!

Længe ledte han i den snævre, lange Korridor uden at finde nogen; han vilde allerede raabe højt, da han pludselig i en mørk Krog mellem Døren og et gammelt Skab saa en besynderlig Genstand, noget levende.

Han bøjede sig ned med Lyset og fik Oje paa et fattigt klædt, ganske gennemblødt Barn, en lille Pige paa højst fem Aar, som græd og rystede af Kulde. Den Lille syntes slet ikke at være bange for Swidrigailow, hun saa bare paa ham med dump Forundring i sine store, sorte Ojne og hulkede kun en Gang imellem, saadan som Børn, der længe har grædt, plejer at gøre, naar de lige er begyndt at slaa sig til Taals.

Barnets Ansigt var bleg og magert, hun var stiv af Kulde, men — hvordan var hun kommen herhen? Hun havde formodenlig gemt sig her og ikke sovet hele Natten.

Han spurgte hende ud. Barnet blev pludselig livligt og begyndte paa barnlig Maade at fortælle noget om „Mama“ og „Mama vil slaa mig“ og om en Kop, som var slaaet itu. Der blev ingen Ende paa det, men han fik dog saa meget ud af det, at hun var et mishandlet Barn, hvis sandsynligvis stadig berusede Moder, som maaske var Køkkenkone i dette Hus, pryglede hende og holdt hende i stadig Angst; Barnet havde saa slaaet Moderens Kop itu og var om Aftenen løbet sin Vej af Frygt; sandsynligvis havde hun længe løbet omkring ude i Regnen og endelig fundet dette Skjulested og her tilbragt hele Natten grædende og skælvende af Frygt for, at hun havde Prygl i Vente.

Han tog hende paa Armen, satte hende paa Sengen og klædte hende af. De hullede Sko paa de bare Fødder var saa vaade, som om de havde ligget hele Natten i en Pøl. Da han havde klædt hende af, lagde han hende i Sengen og svøbte hende fra Hoved til Fod ind i Tæppet. Hun sov straks ind.

Da han havde besørget dette, hensank han atter en mørk Grublen.

Hvorfor skulde jeg nu ogsaa befatte mig med det, tænkte han ærgerligt og haanligt, — hvilket Tidsspilde.

Gnaven greb han atter efter Lyset for at lede efter Opvarteren og komme afsted; men han kunde dog ikke lade være at se sig om efter Barnet, om det sov. Forsigtigt løftede han Tæppet — Barnet sov sødeligt. Det var blevet varmt under Tæppet, og de blege Kinder havde faaet Rødme. Men besynderligt, denne Rødme saa anderledes ud end sædvanligt paa et Barneansigt.

Det er Feberrødme, tænkte Swidrigailow, — eller som af Drik, som om man havde heldt et helt Glas Brændevin i hende. De røde Læber synes at brænde, men ... hvad er det? ... de lange, sorte Ojenhaar synes at blinke, og under dem titter et listigt, skarpt, slet ikke barnligt blinkende Oje frem, præcis som om Pigen bare havde forstillet sig. Rigtigt! — Læberne aabner sig til et Smil, Mundvigerne bevæger sig, som om de endnu vilde undertrykke Latteren. Men nu kan hun ikke længer holde den tilbage, det er Latter, en aaben, fræk, udfordrende Latter, som den kommer frem i dette ganske ubarnlige Ansigt; det er Utugten, det er det frække Aasyn paa en fransk Kameliadame, som er tilfals. Og nu ... nu aabner hun begge Ojnene, de ser paa ham med et sprigt, skamløst Blik, de vinker ham, de leer.

Der laa noget uendelig modbydeligt og stødende i denne Latter, i disse Øjne, i dette Ansigts hele Frækhed. — Hvad, et femaars Barn? . . . hviskede Swidrigailow aldeles forskrækket, ja . . . men hvad er da det? — Nu vender hun sig med sit hele glødende Ansigt til ham, strækker Armene mod ham . . . Ha! Fordømte! . . . raabte Swidrigailow rasende og løftede den knyttede Næve . . .

Men i dette Øjeblik vaagnede han.

Han laa paa den samme Seng', indsvøbt i Tæppet, lige som før; Lyset brændte ikke, og fra Vinduet skimtedes Dagslys.

Atter en Drøm!

Han rejste sig ærgerlig op og følte, at han var som mørbanket.

Udenfor var der en tæt Taage, man kunde ikke skælne noget; Klokken var næsten fem, han havde forsovet sig.

Nu stod han op og trak sine endnu vaade Klæder paa. Da han følte Revolveren i Lommen, tog han den ud og undersøgte Tændhætten; derpaa satte han sig ned, tog sin Notisbog frem og skrev paa den første Side med store Bogstaver nogle Linjer. Da han havde læst dem igennem, faldt han i Tanker og støttede sig med Albuerne paa Bordet. Revolver og Notisbog laa hos ham.

De allerede vaagnede Fluer sad tæt paa det Kød, som stod paa Bordet. Han betragtede dem længe og forsøgte med den højre Haand, som han havde fri, at fange en af dem. Længe var hans Forsøg forgæves, og da han endelig greb sig selv i denne interessante Sysselsættelse, foer han op, opmandede sig, rejste sig og gik resolut ud. Et Minut efter befandt han sig paa Gaden.

En mælkefarvet, tæt Taage laa over Staden.

Swidrigailow gik langs det smudsige Træfortov

ned mod Newaen. Han saa allerede i Tankerne Flodens i Nattens Løb højt stegne Vande, Petrowskij-Øen, de vaade Veje, det vaade Græs, de vaade Træer og Buske og endelig dette Buskads ...

Ærgerlig betragtede han Husene for at komme paa andre Tanker. Ikke saa meget som en Fodgænger eller en Droske mødte han paa hele Gaden. Triste og smudsige saa de gulmalede Træhuse med lukkede Vindueslemmer ud. Kulde og Fugtighed trængte sig gennem hele hans Legeme, og han begyndte at ryste af Kulde. Her og der faldt hans Øje paa Butikskiltene, og han læste dem opmærksomt. Han var kommen til et stort Stenhus; en skiden, forfrossen Hund med Halen mellem Benene løb tværs over Vejen for ham. En sanseløs drukken Person laa indhyllet i en Kappe med Ansigtet tværs over Fortovet. Han betragtede ham og gik videre.

Der saa han til højre et højt Vagttaarn.

Bah! tænkte han, det var en passende Plads; hvorfor skulde jeg gaa til Petrowskij? Her er dog i det mindste et officielt Vidne ...

Han smilte næsten over denne nye Tanke og drejede ind i °'gaden. Der laa den store Politibygning ved Vagttaarnet.

Lænet med Skulderen til den høje, lukkede Port, stod en lille Mandsperson med graa Soldaterkappe og Brandvæsenets Messinghjælm. Med et søvnigt Blik skelede han hen mod Swidrigailow, da denne nærmede sig. Paa hans Ansigt laa denne evige gnavne Kummer, som ofte giver Ansigter af israelitisk Herkomst deres ejendommelige, eddikesure Præg.

Begge to, Swidrigailow og den hjælmklædte Israelit, saa tavse paa hinanden. Israeliten fandt det endelig upassende, at en Person, der ikke er drukken, bliver staaende saadan tre Skridt foran ham, stirrer stivt paa ham og ikke siger et Ord.

„Hvad vil De her?" spurgte han uden at forandre sin Stilling.

„Ingen Ting, min Ven, Godmorgen!" svarede Swidrigailow.

„Her er ikke noget Sted . . .

„Jeg vil gøre en Rejse til Udlandet, min Ven!"

„Til Udlandet?"

„Til Amerika."

„Til Amerika?"

Swidrigailow tog Revolveren frem og spændte Hanen. Israeliten spærrede Øjnene vidt op.

„Hvad gør De, her er ikke Stedet for slige Narrestreger . . ."

„Hvorfor skulde der ikke være noget Sted for det her?"

„Fordi her ikke er noget Sted for det."

„Naa, min Ven, det er mig ganske ligegyldigt. Pladsen er meget god; dersom nogen skulde spørge Dig, saa kan Du sige, jeg er rejst til Amerika."

Han satte Revolveren til sin højre Tinding.

„Det har De ikke Lov til her, her er sligt ikke tilladt!" stammede Israeliten, der blev urolig.

Men Swidrigailow trykkede løs.

XVI.

Den samme Dag, om Aftenen mellem seks og syv, gik Raskolnikow hjem til sin Moders og Søsters Bolig, — til den Bolig, som Rasumichin den Gang havde betegnet som passende for dem. Indgangen var fra Gaden.

Raskolnikow nølede og vaklede i Beslutningen om, hvor vidt han skulde gaa ind eller ikke, skønt

hans Beslutning var uigenkaldelig fattet, og han for ingen Pris skulde have villet vige tilbage.

For Resten er det jo det samme, tænkte han, — de véd alligevel ingen Ting og betragter mig desuden for en Febersyg . . .

Hans Klæder var smudsige og lasede; han havde tilbragt hele Natten forud under aaben Himmel. Hans Ansigt var knapt til at kende igen af Trætheden, af Uvejret, af Udmattelsen og af den fire og tyve Timers Sjælekamp. Han havde tilbragt Natten Gud véd hvor, men han havde i det mindste fattet en Beslutning.

Han bankede paa Døren; Moderen aabnede for ham. Dunja var ikke hjemme. Endogsaa Pigen var tilfældigvis gaaet ud.

Pulcheria Alexandrowna var i Begyndelsen maalløs af glad Forbavselse; derpaa tog hun ham ved Haanden og trak ham ind i Værelset.

„Naa, der er Du jo!" begyndte hun stammende af Glæde. „Vær ikke vred paa mig, Rodja, fordi jeg tager imod Dig med Taarer; jeg græder ikke, jeg ler jo. Du tror vel, jeg græder? Nej, det er Glæde, jeg har nu engang den dumme Vane, at jeg straks faar Taarer i Øjnene. Saadan har det været lige siden din Faders Død; jeg kan græde over alting Sæt Dig ned, min kære Dreng, Du er træt, det ser jeg. Ak, hvor smudsig Du ser ud!"

„Jeg var i Gaar ude i Regnvejret, Moder . ." begyndte Raskolnikow.

„Aa, ja, ja, nok om det!" afbrød Pulcheria Alexandrowna ham, „Du tænker vel, at jeg vil begynde med mine forrige Vaner igen og straks give mig til at spørge Dig ud. Vær ikke bange for det. Jeg forstaar jo alt, jeg véd nok, hvad der er Skik og Brug her, og at man her er fornuftigere end hjemme hos os. Jeg indrømmer nu, at det er mig

umuligt at forstaa dine Planer og kræve Regnskab af Dig; Gud véd, hvad Du har for Projekter og Forehavender i Hovedet, og hvad for Tanker, som rører sig i dit Sind; skulde jeg da altid være til Bryderi og spørge: hvad tænker Du paa nu? Jeg har . . . ak, Herre Gud, hvor jeg nu snakker . . . Ser Du, Rodja, nu er jeg begyndt paa at læse din Afhandling for tredje Gang; Rasumichin bragte os den. Jeg var maalløs af Forbavselse, da jeg saa den; men jeg er en Tosse, tænkte jeg ved mig selv, — altsaa det er det, han sysselsætter sig med, det er Løsningen paa Gaaden! Han har nye Tanker i Hovedet, grunder over dem, og jeg plager og forstyrrer ham. Meget af det forstaar jeg naturligvis ikke; det er jo for Resten indlysende, hvordan kunde det være anderledes?"

„Aa, lad mig se den, Moder."

Raskolnikow tog Tidsskriftet og saa overfladisk paa sin Afhandling. Hvor meget end hans Stilling og Tilstand skulde synes at modsige det, følte han dog nu denne besynderlige kildrende og søde Følelse, som enhver Forfatter føler, der for første Gang ser sine Tanker paa Tryk; for Resten gjorde de tre og tyve Aar sig ogsaa gældende i dette Tilfælde.

Det varede imidlertid blot et Øjeblik. Da han havde læst nogle Linier, rynkede han Panden, og en dyb Misstemning bemægtigede sig ham. Han huskede den voldsomme Sjælekamp i de sidste Maaneder. Ærgerlig kastede han Afhandlingen paa Bordet.

„Men, Rodja, hvor dum jeg end kan være, saa meget kan jeg dog indse, at Du meget snart bliver en af vore første Lærde, om ikke den allerførste. Og de, som understod sig at tro, at Du var sindssvag? Ha, ha, ha! Véd Du det? — de troede Du var sindssvag! Ak, disse usle Kræ, hvordan skulde de vel ogsaa kunne begribe, hvad Forstand er! Og selv

Dunja troede næsten paa det — tænk bare! Din salig Fader sendte to Gange noget ind til Bladene — først Digte — jeg har gemt Hæftet og skal en Gang vise Dig det — og derefter en større Novelle, som jeg bad ham om at lade renskrive for mig, og hvor vi bad for, at de skulde blive optagne! — men nej, de blev ikke optagne. For seks, syv Dage siden, Rodja, var jeg ganske ulykkelig, naar jeg saa paa dine Klæder, og naar jeg tænkte paa, hvordan Du lever, hvad Du spiser, og hvordan Du er klædt. Men nu indser jeg, at det ogsaa var enfoldigt, for, naar Du bare vilde, saa kunde Du med din Forstand opnaa alt. Du vil kun endnu ikke, Du er sysselsat med noget vigtigere!"

„Er Dunja hjemme, Moder?"

„Nej, Rodja. Hun er meget ofte ude og lader mig være alene. Rasumichin kommer ikke sjælden til mig og taler altid kun om Dig; jeg er ham meget taknemlig. Han holder af Dig og agter Dig. Om din Søster vil jeg ikke just sige, at hun er nærbødig mod mig; jeg beklager mig jo heller ikke. Hun har sine egne Ideer, ligesom jeg har mine; men det lader til, at hun har nogle Hemmeligheder; jeg har ingen Hemmeligheder for Dig og hende. Naturligvis har jeg den faste Overbevisning, at Dunja er forstandig, og at hun holder af mig og Dig .... men jeg véd ikke, hvad alt dette skal føre til. At Du nu er kommen til mig, Rodja, det har gjort mig saa lykkelig, men hun er gaaet glip af dit Besøg; naar hun nu kommer hjem, saa siger jeg til hende: medens Du var borte, har din Broder været her, men Du, hvor har Du tilbragt Tiden? Du behøver ikke at forvænne mig, Rodja; naar Du kan, saa kom; lader det sig ikke gøre — naa, saa kan det ikke være anderledes, saa faar jeg vente. Jeg er jo overbevist om, at Du holder af mig, og

det faar være mig nok. Jeg vil læse dine Afhandlinger, høre, hvad de andre siger om Dig, og da, da kommer Du nok selv ogsaa en Gang for at se til os, hvad behøves saa mere? Nu er Du jo ogsaa kommen for at trøste din Moder, jeg ser det jo ..."

Pulcheria Alexandrowna begyndte pludselig atter at græde.

„Saa, nu græder jeg igen! Men bryd Dig ikke om det; jeg er en Tosse. Og at jeg kan sidde her ...", raabte hun og sprang op, „jeg har jo Kaffe og byder Dig ikke en Gang! Der ser man, hvor en gammel Kone som jeg kan være egoistisk. Nu skal jeg straks skænke Dig en Kop."

„Moder, lad det være; jeg maa straks gaa. Jeg er ikke kommen derfor; hør paa mig, saa er Du god."

Pulcheria Alexandrowna traadte ængstelig hen til ham.

„Moder, hvad der saa sker, hvad Du end faar at høre om mig, hvad de end vil sige om mig — vil Du altid holde saadan af mig som nu?" spurgte han pludselig saa hjærteligt og underligt, som om han slet ikke agtede paa sine Ord og slet ikke vejede dem.

„Rodja, Rodja, hvad siger Du? Hvor kan Du da spørge? Og hvem skulde vel sige noget ondt om Dig. Jeg vil dog ikke tro nogen; den, som kom med sligt, jagede jeg ganske simpelt bort!"

„Jeg er kommen for at give Dig den Forsikring, at jeg altid har holdt af Dig, og jeg er glad over at vi er alene, ja endog saa glad over, at Dunja ikke er her," vedblev han med samme Iver, „jeg er altsaa kommen for at sige Dig, at skønt Du bliver ulykkelig, elsker din Søn Dig dog mere end sig selv, og at alt, hvad Du kan have tænkt om

min Haardhjærtethed og Ligegyldighed mod Dig, er usandt. Jeg skal aldrig holde op at elske Dig! ... Naa, og saa nok om det; jeg syntes, det var nødvendigt at sige Dig det, og at begynde med dette ..."

Pulcheria Alexandrowna omfavnede ham tavs, trykkede ham til sit Bryst og græd.

„Hvad der foregaar med Dig, Rodja, det véd jeg ikke", sagde hun endelig. „Jeg tænkte hele Tiden, at vi bare var Dig til Bryderi, men nu indser jeg paa min Maade, at der forestaar Dig en stor Lidelse, og at det er derfor, Du er saa bekymret. Jeg har allerede længe tænkt, at det maatte komme, Rodja. Tilgiv mig, at jeg begynder at tale om det, men jeg tænker bestandig paa det og kan derfor ikke sove om Natten. I Nat fantaserede din Søster uafbrudt og nævnte Dig. Jeg hørte nok noget af det, men forstod ingen Ting. Hele Morgenen gik jeg omkring som en dødsdømt; det var, som om jeg forberedte mig paa noget, jeg havde en Anelse, og nu har jeg oplevet det! Rodja, Rodja, hvor vil Du hen? Rejser Du bort?"

„Ja, jeg rejser."

„Tænkte jeg det ikke nok! Jeg kunde jo rejse med Dig, om det var nødvendigt, og Dunja ogsaa; hun holder af Dig, hun holder meget af Dig; for mig maatte ogsaa Sofia Sfemjonowna rejse med, hvis Du ønsker det. Jeg skal gærne antage hende som Datter. Rosumichin vil ogsaa hjælpe os ..., men hvorhen ... rejser Du ... da egentlig?"

„Lev vel, Moder."

„Hvad, allerede i Dag?" raabte hun, som om hun skulde miste ham for evig.

„Jeg kan ikke blive længere, det er paa Tide, jeg maa nødvendigt ..."

„Og jeg maa ikke følge med Dig?"

„Nej, men knæl og bed for mig. Din Bøn bliver maaske hørt."

„Kom, jeg vil slaa Kors for Dig, velsigne Dig! Saa! saa! Aa Gud, hvad skal vi gøre!"

Ja, han var glad, meget glad over, at ingen var til Stede, at han var alene med sin Moder. Det var, som om med en Gang hans Hjærte var blødt for hele denne tunge Tid. Han faldt ned for hende, kyssede hendes Fødder og begge to omfavnede hinanden og græd. Og hun undrede sig ikke mere og spurgte ham nu heller ikke mere. Hun havde forlængst anet, at der foregik noget skrækkeligt med hendes Søn; men nu maatte der være indtraadt et frygteligt Øjeblik for ham.

„Rodja, min dyrebare, min førstefødte," sagde hun hulkende, „nu er Du igen som Du var som lille Dreng, da kom Du ogsaa saadan hen til mig og omfavnede mig og kyssede mig; den Gang vi endnu havde din Fader og levede sammen i Fattigdom, og allerede det var os en Trøst, at vi havde Dig, og da jeg saa maatte begrave din Fader — da omfavnede vi ofte hinanden ligesom nu, naar vi græd ved Graven. Og at jeg græder saa ofte, det kommer deraf, at mit Moderhjærte for længe siden har anet en Ulykke. Allerede første Gang, jeg saa Dig, husker Du, vi var netop ankomne, da læste jeg alt i dine Blikke; den Gang skælvede mit Hjærte, og nu i Dag, da jeg lukkede op for Dig og saa paa Dig, da tænkte jeg straks, nu, nu er den skæbnesvangre Stund kommen. Rodja, Rodja, Du rejser vel ikke nu straks?"

„Nej."

„Du kommer vel igen.

„Ja . . . jeg kommer.

Rodja, vær ikke vred paa mig, jeg tør ikke spørge Dig ud. Jeg véd, at jeg ikke maa, men sig

mig bare et Par Ord, sig mig: er det langt Du rejser?"

„Meget langt."

„Hvad rejser Du efter — er der nogen Bestilling, nogen Levevej for Dig?"

„Hvad Gud vil sende mig! ... Men bed for mig ..."

Raskolnikow gik til Døren, men hun holdt ham tilbage og saa ham fortvivlet ind i Øjnene. Hendes Ansigt var fortrukket af Skræk.

„Lad det nu være nok, Moder," sagde Raskolnikow og angrede dybt, at han var kommen.

„Ikke for evig! Ikke sandt, det er endnu ikke for evig? Hvad? ... Du kommer jo igen, maaske allerede i Morgen?"

„Ja, ja, jeg kommer ... lev vel."

Endelig fik han revet sig løs.

Aftenen var smuk og varm; allerede fra Morgenen af havde Vejret klarnet.

Raskolnikow gik hurtigt hjem. Han vilde inden Solnedgang gøre en Ende paa det hele. Indtil da vilde han ikke træffe nogen.

Da han gik opad Trappen, lagde han Mærke til, at Nastasija lod sin Ssamowar staa og saa opmærksomt efter ham. Skulde der være nogen deroppe alligevel? Med Uvilje tænkte han paa Porphyrius.

Men da han var kommen op og havde aabnet Døren, saa han Dunja staa foran sig.

Hun sad ganske alene i dyb Grublen og syntes allerede længe at have ventet paa ham. Han blev staaende i Døraabningen. Hun rejste sig forskrækket op fra Sofaen og stod ligeoverfor ham. Hendes stivt paa ham rettede Blik udtrykte Skræk og uendelig Kummer, og af dette Blik alene forstod han straks, at hun vidste alt.

„Skal jeg komme ind til Dig, eller skal jeg gaa igen?" spurgte han mistænksomt.

„Jeg har hele Dagen været hos Sofia Sjemjonowna; vi ventede begge to, Du skulde komme. Vi troede bestemt, at Du vilde komme derhen."

Raskolnikow gik ind og satte sig udmattet ned paa en Stol.

„Jeg er saa svag, Dunja, jeg er saa udmattet; og dog vilde jeg saa gærne, i al Fald i dette Minut, kunne beherske mig fuldstændigt."

Han sendte hende et mistænksomt Blik.

„Hvor har Du været henne i Nat?"

„Jeg husker det ikke længer saa nøje. Ser Du, Søster, jeg gik langs med Nevaen; det kan jeg huske. Dèr vilde jeg gøre en Ende paa det, men . . . jeg kunde ikke beslutte mig til det . . ." hviskede han og saa atter mistænksomt paa Dunja.

„Gud være lovet! Det var netop det, vi var bange for, jeg og Sofia Sjemjonowna. Altsaa tror Du dog endnu paa Livet. Gud være lovet! Gud være lovet!"

Raskolnikow smilede bittert.

„Jeg har ikke troet paa nogen Ting; men netop nu omfavnede jeg Moder og græd med hende; ingenting tror jeg — men jeg har dog bønfaldt hende om, at hun skulde bede for mig. Gud véd, hvad det betyder; jeg forstaar ikke et Muk af det, Dunja."

„Har Du været hos Moder? og har sagt hende det?" raabte Dunja forskrækket. „Har Du virkelig kunnet beslutte Dig til at sige hende det?"

„Nej, jeg har ikke sagt det . . . med Ord ikke; men hun forstod adskilligt. Hun hørte Dig tale i Søvne i Nat. Jeg er overbevist om, at hun i al Fald har gættet Halvdelen. Jeg véd heller ikke,

hvorfor jeg egenlig gik hen til hende. Jeg er et gement Menneske, Dunja."

„Du skulde være et gement Menneske? Og Du har dog besluttet Dig til at tage din Straf paa Dig! Er det ikke rigtigt?"

„Jo jeg vil, og det straks. Ja, blot for at undgaa denne Skam vilde jeg drukne mig, Dunja; men saa tænkte jeg, da jeg allerede stod ved Vandet, at naar jeg hidtil havde anset mig for stærk, saa turde jeg heller ikke nu skræmmes tilbage for Skammen. — Er det Stolthed, Dunja?"

„Ja, Rodja, det er Stolthed."

Det var, som om hans tilslørede Øjne endnu en Gang flammede op, det var, som om han glædede sig over endnu at være stolt.

„Og Du tror ikke, Søster, at jeg ganske simpelt var bange for Vandet?" spurgte han med et fortrukket Smil og saa hende ind i Øjnene.

„Aa, Rodja, hold op!" sagde Dunja bittert.

Tavsheden varede et Par Minuter.

Han sad der grublende og stirrede paa Gulvet; Søsteren stod ved den anden Ende af Bordet og saa kvalfuldt paa ham.

Pludselig rejste han sig.

„Det er allerede sent, det er paa Tide at jeg kommer afsted. Jeg gaar straks hen for at angive mig. Men jeg véd egenlig ikke, hvorfor jeg gør det."

Store Taarer randt nedover hendes Ansigt.

„Du græder, Søster, men kan Du ogsaa give mig Haanden?"

„Kunde Du tvivle paa det?"

Hun omfavnede ham inderligt.

„Udsoner Du maaske ikke allerede det halve af din Forbrydelse derved, at Du angiver Dig selv og

tager om Stra, paa Dig?" sagde hun, idet hun trykkede ham fast til sig og kyssede ham.

„Forbrydelse? Hvad for en Forbrydelse?" raabte han i et pludseligt Vredeanfald. „At jeg har dræbt en gammel Optrækkerske, som ikke var til Gavn for nogen, og for hvis Mord fyrretyve Synder maatte tilgives; hun, som sugede de Fattiges Blod — det skulde være en Forbrydelse? Jeg tænker ikke paa sligt, og det falder mig heller ikke ind at ville udsone det. Hvorfor kaster man mig bestandig „Forbryder! Forbryder!" i Ansigtet? Først nu erkender jeg rigtigt det absurde i min Modløshed, nu, da jeg allerede har besluttet mig til at tage denne unødige Skam over mig! Denne Beslutning beviser bare min Gemenhed, min Aandsfattigdom, og maaske tillige ... min Beregning ... som denne Porphyrius forklarede mig ..."

„Broder, Broder, hvordan er det, Du taler! Du har jo dog udgydt Blod!" raabte Dunja fortvivlet.

„Alle udgyder det," fortsatte han næsten ude af sig selv, „det flyder og flød fra ældgammel Tid paa Jorden som en Flod, det flyder som Champagne, og man bliver kronet paa Kapitolium for det og siden kaldt en Menneskehedens Velgører. Se bare lidt opmærksomt til, se Dig om! Jeg vilde jo bare det gode, og jeg vilde have gjort Hundrede, Tusind gode Gærninger for denne ene Dumhed; ikke engang en Dumhed var det — bare en Ubehændighed; thi Tanken var slet ikke saa dum, som den synes nu, da den er mislykket, og det mislykkede synes altid dumt! Ved denne Dumhed vilde jeg blot sætte mig i en uafhængig Stilling, gøre det første Skridt, skaffe mig Midler, og senere vilde alt have været opvejet ved en forholdsvis umaadelig Nytte ... men jeg har ikke engang kunnet gennemsøre det første Skridt, fordi

jeg er en ... Usling! Det er det hele. Og trods alt kommer jeg dog ikke til at dele Eders Synsmaade. Var det lykkedes mig, vilde man have bekranset mig — men nu sætter man mig i Hullet."

„Hvad er det, Du siger, Broder; det er jo forfærdeligt!"

„Aa! det er maaske ikke den riglige Form, ikke nogen æstetisk-skjøn Form! Naa, jeg kan slet ikke begribe, hvorfor det at slaa Folk ned med Kartætsker ved en regelmæssig Belejring skulde være en ærefuldere Form. At sky den uæstetiske Form er det første Tegn paa Svaghed! ... Aldrig, aldrig har jeg klarere end nu forstaaet dette, og mindre end nogensinde begriber jeg nu, at jeg skulde være Forbryder! Aldrig var jeg stærkere og mere overtydet end nu, aldrig!

Hans blege af Sorger furede Ansigt fik endogsaa Farve ved disse Ord; da han sagde det, mødte hans Blik tilfældigvis Dunjas paa ham rettede Øjne, og han læste i dem saa megen Lidelse og Medfølelse, at han uvilkaarligt besindede sig. Han følte, at han trods alt havde gjort disse Kvinder ulykkelige, og det var ham, som var Aarsagen til ...

„Dunja, elskede Søster, hvis jeg er skyldig, saa tilgiv Du mig. Lev vel! Lad os ikke strides. Det er paa høje Tid! Følg mig ikke, jeg beder Dig indstændigt om det, jeg maa endnu hen til en ... Gaa nu hjem til Moder! Jeg beder Dig saa inderligt om det, gør det! Dette er den sidste og store Bøn, som jeg retter til Dig. Vig ikke et Øjeblik fra hende! Jeg forlod hende i en Uro, som hun vist ikke kan bære; enten dør hun, eller hun mister Forstanden. Bliv altsaa hos hende! Rasumichin vil ogsaa blive hos Eder; jeg sagde ham... Græd ikke for mig! jeg skal gøre mig Umage for at være mandig og ærlig i hele mit Liv, skønt jeg er

en Morder. Maaske vil Du en Gang høre mit Navn. Jeg skal ikke gøre Eder nogen Skam, det skal Du faa at se. Jeg vil endnu bevise ... dog, nu foreløbig paa Gensyn!" endte han hurtig, da han atter ved sine sidste Ord og Løfter mærkede et ejendommeligt Udtryk i Dunjas Øjne. „Hvorfor græder Du? Græd ikke, græd ikke; vi skilles jo ikke for evig... Ak ja, vent, jeg glemte noget."

Han gik hen til Bordet, greb en tyk, støvet Bog, slog den op og tog ud af den et lille Elfenbens-Miniaturportræt. Det var Billedet af hans tidligere Forlovede, Værtindens Datter, som var død af en hidsig Feber; samme besynderlige Pige, som havde villet gaa i Kloster.

Næsten i et helt Minut betragtede han dette udtryksfulde, sygelige Ansigt, kyssede Billedet og gav det til Dunja.

„Dér, med *hende* har jeg talt meget om d e t, med *hende alene*," sagde han tankefuld, „*hendes* Hjærte har jeg betroet meget af det, som er gaaet saa frygtelig i Opfyldelse. Vær ikke urolig, Dunja, hun var ikke enig med mig, lige saa lidt som Du, og jeg er glad ved, at hun ikke har oplevet det. Hovedsagen er, at al Ting nu begynder fra nyt af, et fuldstændigt Brud med Fortiden!" sagde han pludselig. „Alt, alt! — Men er jeg nu ogsaa forberedt til det? Vil jeg det selv? Hvortil skal alle disse taabelige Prøvelser? Hvad Gavn gør de? Vil jeg da begribe bedre end nu, naar jeg er bleven sønderpint af Kvaler, og svækket gennem en Snes Aars Tvangsarbejde, og hvad skal jeg vel da leve for? Hvorfor finder jeg mig egentlig nu i en saadan Fremtid? Aa, jeg vidste nok, at jeg er en elendig en; det følte jeg, da jeg i Dag i Morgendæmringen stod ved Newaen!"

Endelig gik de begge to

Dunja havde vanskeligt ved at skilles fra ham, hun holdt saa meget af ham. Endelig gik hun, men da hun var et halvt Hundrede Skridt borte, vendte hun sig om for at se efter ham; han var endnu i Sigte. Da han var kommen hen til Hjørnet, vendte han sig ogsaa om, og deres Blikke mødtes sidste Gang; han vinkede utaalmodig og ærgerlig med Haanden, at hun skulde gaa sin Vej, men selv drejede han om Hjørnet.

Jeg føler, at jeg er en daarlig Person, tænkte han, da han et Minut senere skammede sig over sin Optræden. Men hvorfor holder de da af mig, naar jeg ikke er det værd? Aa, hvis jeg var alene og ingen holdt af mig, og hvis jeg selv aldrig havde holdt af og ikke holdt af nogen! ... da var alt dette ikke sket! Det var dog virkelig interessant at erfare, om min Sjæl i de femten eller tyve Aar virkelig vil ydmyge sig saadan, at jeg virkelig ærefrygtsfuld ved enhver Anledning vil kalde mig selv for en Rovmorder. Ja, ganske vist, ganske vist! Derfor dømmer og forviser de mig jo, det er jo netop deres Maal! ... Der løber de nu op og ned ad Gaden, og enhver af dem er dog allerede af Naturen en Skurk og en Røver, eller endnu værre — en Idiot! Men man skulde bare forsøge paa at eftergive mig Straffen — ja da vilde de allesammen blive rasende af ædel Harme! Aa, hvor jeg hader dem allesammen.

Han fordybede sig i det Spørgsmaal, hvad det vel var, der foregik i ham for at bringe ham derhen, at han lige over for alle, uden at ræsonnere, vilde blive ydmyg af Overbevisning.

Naa, og hvorfor ikke? Naturligvis, saadan skal det jo være. Som om et tyveaarigt uophørligt Tryk paa Mennesket ikke helt skulde lade det gaa til Grunde! Stadigt Dryp udhuler Stenen. Og

hvorfor, i hvilket Djemed skulde man da leve? Hvorfor gaar jeg nu derhen, skjønt jeg véd, at det vil blive saaledes, som der staar i Bogen, og ikke anderledes!

Det var visnok for hundrede Gang siden den foregaaende Aften, at han havde forelagt sig det Spørgsmaal — men han gik alligevel.

XVII.

Da han kom ind til Sofia, skumrede det allerede.

Hun og Dunja havde ventet paa ham hele Dagen i den skrækkeligste Uro.

Dunja var allerede kommen om Morgenen, hun havde husket Swidrigailows Ord i Gaar: „Sofia véd alting".

Enkelthederne i begge de unge Pigers Samtale og Taarer vil vi ikke nævne her, heller ikke, hvor stor Fortrolighed de viste hinanden. Men Dunja havde i det mindste hentet den Trøst, at hendes Broder ikke vilde blive overladt til sig selv alene; til hende, til Sofia, var han først kommen for at skrifte; da han trængte til et medfølende Hjærte, kom han til hende; det var ogsaa hende, som skulde følge ham derhen, hvor Skæbnen sendte ham.

Hun spurgte ikke en Gang om det; hun vidste, at det vilde blive saaledes.

Hun betragtede Sofia endog med en vis Ærbødighed og gjorde hende derved i Begyndelsen ganske forvirret. Sofia var lige ved at give sig til at græde over det, thi hun holdt sig ikke en Gang for værdig til at se paa Dunja.

Den Omstændighed, at Dunja ved deres første Møde hos Raskolnikow, beærede hende med en saa opmærksom og agtelsesfuld Hilsen, havde siden for evig indpræget sig i hendes Sjæl som en af de skønneste Begivenheder i hendes Liv.

Dunja havde endelig ikke længere kunnet holde det ud, og havde forladt Sofia for at vente paa Broderen i hans Bolig; hun havde en Følelse af, at han først maatte komme dèr.

Efter at Sofia var bleven alene, paakom der hende gentagende den frygtelige Tanke, at han virkelig kunde have gjort Ende paa sig ved et Selvmord Det samme havde ogsaa Dunja været bange for, men begge havde hele Dagen gensidigt søgt at overbevise hinanden om, at det var umuligt, og havde derfor været rolige, saa længe de var sammen. Men nu, da de ikke længere var det, tænkte baade den ene og den anden bare paa denne Mulighed.

Sofia huskede Swidrigailows Udtalelse i Gaar, at for Raskolnikow stod der blot to Veje aabne, den, som førte til Sibirien og . . . Desuden kendte hun hans Forfængelighed, hans Storartighed, hans Egenkærlighed og hans Vantro. Skulde virkelig blot Modløshed og Dødsangst foranledige ham til at blive i Live? tænkte hun endelig fortvivlet.

Solen var imidlertid dalet dybere ned; Sofia stod sorgfuld ved Vinduet og saa ud, — men derude saa hun bare Nabohusets ensformige, nøgne Mur. Endelig, da hun allerede ansaa den ulykkeliges Død som utvivlsom, traadte hun ind i Værelset.

Et Glædesskrig undslap hende; men da hun betragtede ham opmærksommere, blegnede hun.

„Naa, ja!" sagde Raskolnikow smilende, „jeg er kommen for at hente dit Kors, Sofia. Du har jo selv forlangt, at jeg skal gaa til Korsvejen, og nu, da Tiden er kommen, frygter Du?"

Sofia saa med Forundring paa ham. Denne Tone forekom hende saa besynderlig; der gik en Kuldegysning gennem hende, men et Minut efter havde hun allerede forstaaet, at baade Tonen og Ordenen altsammen var paataget.

Han undgik ogsaa at se paa hende.

„Ser Du, Sofia, jeg har tænkt over, at det dog maaske er det fordelagtigste. Men det vilde vare for længe, og det lønner sig heller ikke at forklare det. Véd Du, hvad det er, som gør mig rasende og allermest ærgrer mig? At alle disse dumme Narre straks vil samle sig omkring mig og glo paa mig med stirrende Øjne, forelægge mig enfoldige Spørgsmaal, som jeg da maa svare paa — at de vil pege med Fingrene paa mig! . . . Fy! Véd Du hvad, til Porphyrius gaar jeg ikke, han er mig for modbydelig. Jeg gaar heller til min Ven Pulver. Jo, han vil da blive forundret nok; det bliver en ganske ejendommelig Effekt, jeg der frembringer. Men jeg maa prøve paa at være koldblodig; i den seneste Tid løber Galden for meget over hos mig. Kan Du tænke Dig, at jeg i dette Øjeblik næsten truede min Søster med Næven, fordi hun endnu en Gang vendte sig om for at se en sidste Gang paa mig? Saadan en Tilstand er uhyggelig! Ak, hvor langt er det kommet med mig! . . . Naa, hvor er Dine Kors?"

Han var meget forandret. Han kunde ikke et Øjeblik blive staaende rolig paa samme Plet og ikke koncentrere sin Opmærksomhed paa én Genstand; Tankerne løb stadig om mellem hinanden, han blev snaksom, og hans Hænder begyndte at dirre.

Sofia tog tavs to Kors ud af Skrinet, et af Syprestræ og et af Messing, korsede sig selv, korsede ham og hængte Trækorset paa hans Bryst.

„Det er altsaa nu et Symbol, at jeg tager

mit Kors paa mig, ha, ha! Som om det bare var lidt, det jeg hidtil har gaaet igennem! Det Trækors betyder altsaa Misgærningsmandens Kors; det af Messing tilhørte Elisæbeth, det tager Du nu — lad mig se! altsaa dette bar hun? Jeg kender ogsaa et andet, et Sølvkors og et Helgenbillede; det lagde jeg den Gang paa den Gamles Bryst. Egentlig burde jeg hænge dette paa mig ... det var rigtigt ... Naa, jeg staar og snakker og glemmer Hovedsagen, jeg er saa adspredt! ... Ser Du, Sofia, jeg kommer hovedsagelig for at sige Dig det, saa Du véd det, at jeg gaar ... naa, og det er alt ... det er bare derfor, jeg er kommen til Dig. — Hm! jeg troede dog, at jeg havde mere at sige —. Du vilde jo selv have, at jeg skal gaa derhen — naa, altsaa, nu kommer jeg i Fængsel, det var det, Du vilde. Hvorfor græder Du nu? Hold op, det er nok; ak, hvor alt dette er trivielt!"

Nogen Følelse vaktes dog forøvrigt i ham; hans Hjerte snørede sig krampagtigt sammen, da han saa paa hende: Hvorfor skal hun lide? tænkte han — hvad er jeg egentlig for hende? Hvorfor græder hun? Hun opfører sig jo, som om hun var min Søster eller Moder; — min Oppasserske bliver hun vel!

„Kors Dig, bed i det mindste denne Gang!" bad Sofia med dirrende Stemme.

„Ja, hvorfor ikke, saa meget Du vil og af fuldt Hjerte, Sofia, af fuldt Hjerte!"

Han vilde forøvrigt have sagt noget ganske andet. Saa korsede han sig flere Gange.

Sofia tog sit Tørklæde og kastede det om sit Hoved; det var det bekendte grønne Tørklæde af drap-de-dame, som Marmeladow den Gang havde omtalt.

Raskolnikow tænkte uvilkaarligt paa det, men lod dog være at spørge om det; han følte virkelig,

at han var meget adspredt og skrækkelig oprørt. Dette ængstede ham.

Pludselig faldt det ham ind, at Sofia vilde følge ham.

„Hvad skal det betyde? Hvor vil Du hen? Bliv, bliv! Jeg vil være alene," raabte han ærgerlig og gik næsten rasende til Døren. „Hvad skal jeg med en Ledsager?" mumlede han, idet han gik ud.

Sofia blev staaende midt i Værelset. Han havde ikke engang taget Afsked med hende, maaske havde han allerede glemt hende.

Nu var det kun en haanlig og oprørsk Tvivl, der rørte sig i ham.

Er dette virkelig ogsaa det rigtige? tænkte han atter, da han gik ned ad Trappen; — var det virkelig ikke muligt endnu at holde inde, at ændre det altsammen ... og ikke gaa?

Men han gik dog. Han havde en Følelse af, at alle Spørgsmaal endelig engang maatte ophøre. Først da han kom ned paa Gaden faldt det ham ind, at han ikke havde taget Afsked med hende, at hun med sit grønne Tørklæde var blevet staaende midt i Stuen, da han raabte til hende; han standsede. Men i samme Øjeblik foer der pludseligt gennem hans Hjærne klart og tydeligt en Tanke, som om han kun havde ventet paa dette Øjeblik for at blive grundigt forvirret.

Naa, hvorfor, ja hvorfor gik jeg nu egenlig hen til hende? Jeg sagde, at jeg havde noget at sige hende, hvad havde jeg da at sige hende? slet ingen Ting! Det, at jeg gaar? Naa, og hvad saa? det skulde ogsaa lønne Umagen! Elsker jeg hende da? Aa nej! . . . nej? Men jeg har jo jaget hende fra mig som en Hund. Havde jeg da virkelig nogen Brug for hendes Kors? Aa, hvor dybt jeg er

sunken. Nej — hendes Taarer var det, jeg trængte til, hendes Angst vilde jeg se; jeg vilde se, hvorledes hendes Hjærte lider, og hvordan hun pines. Jeg maatte endnu hage mig fast etsteds, jeg maatte endnu se et Menneske! Og jeg vovede at nære den Tiltro til mig selv, at bilde mig saa meget ind — jeg tigger, jeg elendige? Jeg er en Skurk, en Usling!

Han gik langs med Kanalen, og der var ikke langt igen. Men da han var kommen til Broen, blev han staaende og bøjede saa pludseligt ind mod Høtorvet.

Han saa sig nysgærrig om til højre og venstre, betragtede enhver Genstand, men kunde ikke samle sin Opmærksomhed om noget; alt undfløj ham.

Om en Uge, om en Maaned skal de føre mig over denne Bro i en Arrestantvogn; hvorledes vil jeg da komme til at se paa denne Kanal — mon jeg kommer til at tænke paa dette Øjeblik? foer det ham gennem Tankerne.

Paa det Skilt der er et Ord stavet galt; mon jeg kommer til at lægge Mærke til det? Hvad vil jeg da føle og tænke? . . . Gud, hvad det er for infame Bekymringer, som endnu kommer over mig! . . . Javist, det maa være meget interessant . . . i sit Slags . . . ha, ha, ha! hvad er det igen for Tanker! — Jeg bliver barnagtig! Hvad der dog er for en Trængsel her! Den tykke Fyr der — rimeligvis en Tysker — som netop puffede til mig, dersom han nu vidste, hvem han har puffet til! Konen der med Barnet beder om en Almisje; det er dog ganske vist interessant, at hun mener, jeg er lykkeligere end hun. Aa, jeg maa bare for Kuriositetens Skyld give hende noget; se her har jeg endnu en Femkopek i Lommen. der, der, tag det, Mutter!

„Gud velsigne Dig!" sagde Tiggersken i en grædende Tone.

Han gik ind paa Høtorvet.

Det var ham ubehageligt, meget ubehageligt at bevæge sig midt blandt Folkemassen, og alligevel gik han just derhen, hvor den største Trængsel var. Han vilde have givet alt for nu at kunne være alene, men han følte selv, at han ikke kunde være alene et Minut.

Inde i Folkemassen ravede en drukken Mand omkring; han vilde danse, men faldt overende ved hvert Skridt; man samlede sig om ham. Raskolnikow trængte sig frem, saa nogle Minuter paa det og lo pludselig kort og afbrudt. Et Minut efter havde han allerede glemt ham, skønt han endnu betragtede ham.

Endelig gik han sin Vej uden at vide, hvor han egenlig var; men da han var kommen midt paa Pladsen, rørte der sig pludselig noget i ham, en Følelse betog ham og overmandede fuldstændig hans Legeme og Sjæl.

Han huskede Sofias Ord: Gaa til en Korsvej, bøj Dig for Folket, kys Jorden, thi den har set din Synd, og sig højt for hele Folket: jeg har dræbt!

Han skælvede over hele Legemet, da dette randt ham i Hu. Denne hele Tids, og især de sidste Timers uendelige Angst og Uro havde saaledes betaget ham, at han formelig styrtede sig ind i denne fuldkommen nye og hele hans Væsen beherskende Følelse. Det var som et pludseligt Anfald, der med en eneste Gnist tændte hele hans Sjæl og omspændte den som med Flammer.

Taarerne styrtede ud af hans Øjne.

Han faldt ned til Jorden ....

Midt paa Pladsen knælede han ned, bøjede sig

uge til Marken og kyssede denne smudsige Jord med Vellyst og Henrykkelse. Derpaa rejste han sig op og bøjede sig engang til.

„Se paa ham der, han er nok ordenlig fuld!" sagde en Fyr tæt ved ham.

Folk lo.

„Det betyder, Broder, saa meget som, at han med sine Børn drager til Jerusalem og nu tager Afsked fra Hjemmet, viser hele Folket sin Ærefrygt, og kysser Hovedstaden Sankt Petersburgs Grund," sagde en anden.

„Det er jo en ganske ung Fyr," mente en tredje.

„En af de fornemme," sagde en fjerde belærende.

„Nutildags kan man ikke mere gøre Forskel paa, hvem der hører til de Fornemme, og hvem ikke."

Alle disse Yttringer og Bemærkninger hindrede Raskolnikow fra at udtale de Ord: „Jeg har dræbt," som maaske allerede var i Færd med at forlade hans Mund; de døde paa hans Tunge.

Imidlertid havde han dog rolig hørt paa disse Udraab uden at se sig om, og gik nu direkte gennem Gaden til Politikammeret.

Undervejs saa han en Skikkelse, men undrede sig ikke over det; han havde en Følelse af, at det maatte saa være. Da han paa Høtorvet anden Gang bøjede sig ned til Jorden og derunder havde vendt sig til Venstre, saa han for sig Sofia omtrent et halvt hundrede Skridt borte. Hun havde gjemt sig bag en af de Træboder, som staar paa Torvet, og hun havde altsaa fulgt ham paa hele hans Lidelsesvej!

Raskolnikov følte og begreb i dette Øjeblik, at Sofia nu for evig tilhørte ham, at hvor saa end Skæbnen vilde skylle ham hen, vilde hun følge ham lige til Verdens Ende.

Hele hans Hjærte var fuldt af dette . . . dog,

han var allerede kommen til det Sted, hvor hans Skæbne maatte afgøres.

Temmelig fattet gik han ind i Gaarden Han maatte stige op i tredje Etage.

Inden jeg kommer derop! tænkte han.

Overhovedet forekom det ham, som om det endnu var længe til Afgørelsens Øjeblik; at der endnu var lang Tid til; at endnu meget kunde overlægges.

Det samme Smuds laa endnu paa den trange, snirklede Trappe, ganske som den Gang; ogsaa nu stod Døren til alle Lejligheder paa vid Væg; atter trængte der Damp og Lugt ud fra Køkkenerne.

Hans Ben var blytunge og slog mod hinanden, men han gik videre. Et Øjeblik blev han staaende for at trække Vejret, for at hvile sig lidt, for at kunne være i Stand til at træde ind som et Menneske.

Og hvorfor, hvorfor? tænkte han saa pludseligt, da han blev sig sin Oprørthed bevidst. — Naar det nu en Gang er beskaaret mig at skulle tømme denne Kalk, er det da ikke ligegyldigt, hvordan jeg viser mig? Jo værre desbedre!

For hans Fantasi svævede i dette Øjeblik Ilja Petrowitsch Pulvers Figur. Skulde han virkelig gaa til ham? Mon han ikke heller skulde gaa til Nikodim Fomitsch? Eller vende om straks og gaa til Politiformanden selv, til hans Bolig? Sagen kunde da afgøres mere privat .... Nej, nej, til Pulver, til Pulver! Skal Kalken tømmes, da hellere paa en Gang.

Da han aabnede Døren, blev han overfalden af en stærk Mathed, og han vidste knapt, hvad han gjorde.

Denne Gang var der ikke mange Folk tilstede,

kun en Portner og en Bonde stod i Forværelset; Politivagten saa ikke engang ud fra sit Aflukke.

Raskolnikow gik ind i næste Værelse.

Maaske kunde jeg endnu tie med det, foer det gam igennem Tankerne.

Her inde var en Skriver, som netop var i Færd med at sætte sig til sit Arbejde. Henne i Hjørnet var der en Skriver til. Sametow var der ikke; Nikodim Fomitsch var der naturligvis heller ikke.

„Er nogen tilstede her?" spurgte Raskolnikow den, som sad ved Pulten.

„Hvem ønsker De at tale med?"

„Ah, ah, ah! Ikke hørt og ikke set noget, bare levet af den russiske Aand! . . . Hvordan er det nu det hedder . . . i dette Æventyr? . . . jeg har glemt det! Ærbødigst, ærbødigst!" raabte pludselig en bekendt Stemme.

Raskolnikow foer sammen. Ilja Petrowitsch Pulver stod foran ham; han var netop kommen ind fra det tredje Værelse.

„Saa De besøger os? Hvad gør os fortjent til den Ære?" sagde Ilja Petrowitsch. Han var øjensynlig i den muntreste Sindsstemning, maaske endogsaa lidt oprømt. „Hvis det er et Forretningsanliggende, saa er De kommen for tidlig. Jeg er her kun tilfældigt . . . For Resten staar jeg til Tjeneste. Jeg maa tilstaa . . . Deres Navn? . . . Undskyld . . ."

„Raskolnikow."

„Javist, Raskolnikow! Hvor kunde De tro, at jeg havde glemt det! De maa da ikke tage mig for saadan en . . . Rodion Ro . . . Ro . . . Rodionytsch, er det ikke saa?"

„Rodion Romanytsch."

„Ja, ja, ja! Rodion Romanytsch, Rodion

Romanytsch! Det var det, jeg vilde have. Jeg har ofte spurgt efter Dem. Jeg maa bare med det samme aabent tilstaa for Dem, at det gjorde mig meget ondt den Gang, da vi . . . Man har siden forklaret mig det; jeg fik at vide, at De er en ung Forfatter, endogsaa en Lærd . . . og saa at sige de første Skridt . . . aa, Herre Gud! Hvilken Forfatter og Lærd har ikke sine Ejendommeligheder! Baade jeg og min Kone har begge megen Agtelse for Literaturen, min Kone endogsaa lidenskabeligt . . . for Literatur og Kunst! Naar man blot er nobel af Tænkemaade, saa kan man opnaa alt andet ved Talent, Kundskaber, Geni og Forstand. Der er nu for Eksempel en Hat; hvad betyder en Hat? Ingenting! den kan jeg købe mig hos Zimmermann; men hvad der sidder under Hatten, det, som dækkes af Hatten, det kan jeg ikke købe! Jeg maa tilstaa, jeg var allerede i Begreb med at komme til Dem for at give Dem en Forklaring, men saa tænkte jeg, maaske er De . . . Dog, jeg glemmer aldeles at spørge Dem, om De virkelig har et Ærinde hos os. Som jeg hører, er Deres Slægtninge komne?"

„Ja, min Moder og Søster."

„Jeg havde den Ære og Fornøjelse at træffe Deres Søster, hun er en dannet, henrivende Dame. Jeg tilstaar, at jeg har beklaget, at jeg den Gang var saa hidsig mod Dem. At jeg den Gang paa Grund af Deres Besvimelse betragtede Dem med et mistænksomt Blik — det har senere paa den mest glimrende Maade fundet sin Forklaring! Overtro og Fanatisme! Jeg begriber Deres Fortørnelse. Har De maaske i Anledning af Deres Slægtninges Ankomst til Hensigt at skifte Bopæl?"

„Nej, jeg kommer blot... jeg vilde spørge... jeg troede, jeg skulde finde Sametow her."

„Ak, ja, De er jo en Ven af ham, det har jeg hørt. Nej, Sametow er her ikke — ham træffer De ikke mere. Ja, ja, Alexander Grigorjewitsch har vi mistet! I Gaar er han fratraadt... og ved sin Fratrædelse røg han uklar med alle... og det paa en meget uhøflig Maade ... En letsindig Fyr, rent ud sagt; man havde dog Forhaabninger til ham — men saadan gaar det; der ser De, det er nu vor glimrende Ungdom! Han vilde nok aflægge en Eksamen, men det er bare Talemaader med denne Eksamen. De for Eksempel, eller Deres Ven Rasumichin, det er noget ganske andet! Deres Løbebane er Videnskaben, og Uheld anfægter Dem ikke! Alle Livsglæder er Dem saa at sige nihil, De er en Asket, en Munk, en Eremit! ... for Dem er Bøgerne, Pennem bag Øret, lærde Undersøgelser ... i slige Sfærer svæver Deres Aand! Jeg selv har til Dels ... Har De maaske læst Livingstones Optegnelser?"

„Nej."

„Men jeg har læst dem. For Resten har Nihilisterne i den sidste Tid udbredt sig stærkt; naa, det er jo ogsaa forklarligt. Men hvad er det ogsaa for Tider, spørger jeg Dem. For Resten med Dem .... De er da vist ingen Nihilist? Svar bare oprigtigt, ganske oprigtigt!"

„N—nej ..."

„Ak nej, vær De bare ganske oprigtig, gener Dem ikke for mig, lad som De var ganske alene! Tjenesten er en Sag for mig, men en anden Sag er .... De mener vel, jeg vilde sige venskabeligt? Nej, der gættede De ikke rigtigt! Ikke Venskab, men Borger- og Menneskepligt, Humanitet og Kærlighed til det højeste Væsen. Selv om jeg er en officiel Personlighed og i Tjeneste, saa er jeg dog alligevel forpligtet til at føle mig som Menneske og Borger.

og maa aflægge Regnskab .... De talte om Sametow. Ser De, Sametow er i Stand til at gøre Skandale, saadan paa fransk Manér, i et uanstændigt Lokale ved et Glas Champagne — det er Deres Sametow! Men jeg faa at sige gløder af Hengivenhed og ædle Følelser, desuden har jeg en Betydning, en Rang, beklæder et Embede! Og har Kone og Børn, opfylder Borger- og Menneskepligter — men han? hvem er da han egenlig? Tillad mig det Spørgsmaal. Jeg vender mig til Dem, som er et ved Dannelse forædlet Menneske. Ser De, der er nu for Eksempel ogsaa disse Jordemødre, de har ogsaa nu formeret sig saa umaadeligt ..."

Raskolnikow saa spørgende paa ham. Ilja Petrowitsch kom aabenbart lige fra Bordet, og hans Ord kom for største Delen som tomme Toner til Raskolnikows Ore. Kun en Del af dem forstod han, han saa spørgende paa ham og vidste ikke, hvordan det hele skulde ende.

„Jeg taler om disse korthaarede Tøse," vedblev den snakkesalige Ilja Petrowitsch, „jeg har selv givet dem Navnet Jordemødre og finder, at denne Benævnelse er ganske træffende. Ha, Ha! De myldrer ind i det medico-kirurgiske Akademi, lærer Anatomi; naa, hvis jeg for Eksempel blev syg, vilde jeg da vel lade en Pige kurere mig? Ha, ha!"

Ilja Petrowitsch lo over sine egne Vitser, der forekom ham meget vellykkede.

„Naturligvis, en uudslukkelig Tørst efter Oplysning... men alting med Maade! ... Hvorfor drive Misbrug med det? Hvorfor skal man da fornærme ædle Personer, saaledes som denne Døgenigt Sametow gør? spørger jeg Dem... Og saa igen disse Selvmord, som nu tager saadan til, De kan ikke gøre Dem noget Begreb om det. De svirer alle den sidste Skilling op, og saa tager De Livet af sig;

Piger, Ynglinger, Oldinge... I Dag kom der atter en Melding om en tilrejst Herre. Hej, Taraß Pawlytsch, Taraß Pawlytsch! hvad hed nu den Gentlemann, som der kom Melding om for en Stund siden, at han havde skudt sig paa Petersburgersiden?"

„Swidrigailow!" svarede en hæs Stemme ligegyldigt fra det andet Værelse.

Raskolnikow foer sammen.

„Swidrigailow? Har Swidrigailow skudt sig?" raabte han.

„Hvad, kendte De ham?"

„Ja... jeg kender ham... han er nylig kommen hertil."

„Naa ja, han har nylig mistet sin Kone; en Person af udsvævende Levemaade, skyder sig pludselig... og saa skandaløst, man knapt kan forestille sig det... Efterlader i sin Notitsbog nogle Ord, at han dør med fuldt Overlæg og beder om, at man ikke maa anklage nogen for hans Død. Det hedder, at han havde Formue. Hvorfra kender De ham da?"

„Jeg ... er bekendt ... min Søster var Guvernante i hans Familie ..."

„Ah! ... da kan De maaske meddele os noget om ham. Og De anede altsaa ingen Ting?"

„Jeg saa ham endnu i Gaar ... han ... drak Vin ... jeg vidste ingen Ting."

Raskolnikow havde en Følelse, som om noget var faldet ned paa ham og trykkede ham til Jorden.

„De er igen bleven ganske bleg. Ja, vi har ogsaa saadan kvalm Luft her..."

„Ja, jeg maa gaa," mumlede Raskolnikow, „undskyld ... at jeg har ulejliget Dem..."

„Aa, jeg beder, jeg beder ... saa meget De vil! Det var mig en Fornøjelse, og jeg er rede til at erklære ..."

Ilja Petrowitsch rakte endogsaa Haanden frem.

„Jeg vilde bare.... tale med Sametow..."

„Jeg forstaar Dem... det har været mig en Fornøjelse."

„Det glæder mig... paa Gensyn...," sagde Raskolnikow smilende.

Han gik ud; han vaklede, han var svimmel; han følte ikke, om Fodderne bar ham. Da han gik ned, maatte han støtte sig mod Muren; det forekom ham, at en Portner havde puffet til ham og som om en Hund gøede forfærdeligt og et Fruentimmer skældte og kastede noget efter den.

Endelig var han nede og traadte ud i Gaarden. Tæt ved Udgangen stod den dødblege Sofia og betragtede ham ganske stivt.

Han blev staaende foran hende.

Med sit sygelige, lidende Ansigt saa hun ham ind i Øjnene, slog Hænderne sammen, og et smerteligt, flygtigt Smil viste sig paa hendes Læber.

Han blev staaende et Øjeblik, saa paa hende, og vendte sig saa om for atter at gaa op paa Kontoret.

Ilja Petrowitsch rodede omkring i nogle Papirer; Foran ham stod Portneren, som før havde puffet til Raskolnikow paa Trappen.

„Ah, De er der igen? Har De glemt noget?... Men hvad fejler Dem?"

Raskolnikow nærmede sig ham sagte; med blege Læber, med stivt Blik gik han ganske tæt hen til Bordet, støttede sig med Haanden paa det, vilde sige noget, men kunde ikke; han fik kun fremsat nogle usammenhængende Ord.

„De er syg ... kom med en Stol! Her, sæt Dem ned ... et Glas Vand!"

Raskolnikow satte sig ned, men vendte ikke Øjnene bort fra den meget ubehageligt berørte Ilja Petrowitsch.

Begge saa paa hinanden omtrent et Minuts Tid. Der blev bragt Vand.

„Det var mig ..." vilde Raskolnikow begynde.

„Tag Dem først en Taar Vand!"

Raskolnikow skød Glasset fra sig og sagde sagte, med Afbrydelser, men tydeligt:

„Det var mig, som med en Økse har slaaet den gamle Embedsmands Enke og hendes Søster Elisabeth ihjel!"

Ilja Petrowitsch stod med opspilet Mund og saa paa ham. Fra alle Kanter kom man løbende.

Raskolnikow gentog sin Selvanklage. — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Epilog.

I.

Vi er i Sibirien.

Ved Kanten af en bred, øde Flod ligger en By, et af Centrerne i Ruslands Administration; Staden har en Fæstning, i Fæstningen er et Fængsel.

I dette Fængsel befinder sig allerede paa niende Maaned den til Tvangsarbejde af anden Klasse dømte Rodion Raskolnikow. Siden den Dag, da han begik sin Forbrydelse, var der næsten forløbet halvandet Aar.

Processen mod ham var gaaet for sig uden særlige Omstændigheder. Forbryderen bekræftede bestemt, nøje og klart sine Angivelser uden at forvirres i de nærmere Omstændigheder, uden at besmykke

noget til sin Gunst, uden at fordreje Kendsgærningerne og uden at glemme den ringeste Enkelthed.

Han fortalte indtil den mindste Tøddel, hvordan hele Gærningen var gaaet for sig, forklarede Hemmeligheden med Pantet — Træklossen med Metalpladen —, som man havde fundet i den Myrdedes Hænder; fortalte udførligt, hvorledes han havde taget den Dræbtes Nøgler, beskrev disse Nøgler, beskrev Kufferten og dens Indhold; opregnede endogsaa nogle af de Genstande, som havde været i den; forklarede Gaaden med Elisabeths Mord; fortalte, hvorledes Koch og derefter Studenten var komne og havde banket paa; gentog alt, hvad de to havde sagt til hinanden; hvorledes han, Forbryderen, derefter var løbet ned ad Trappen og havde hørt Nikolajs og Mit'kas Mundhuggeri; hvorledes han havde gemt sig i den tomme Lejlighed; hvordan han var kommen hjem; og tilsidst viste han Stenen bag Muren ved Wosneßenskij-Prospekt, under hvilken ogsaa Sagerne og Pungen blev fundne.

Sagen var klar.

Inkvirenterne og Dommerne undrede sig blandt andet især over, at han havde gemt Sagerne og Pengene under Stenen uden at drage nogen Nytte af dem for sig selv, men hovedsageligt over, at han ikke blot ikke kunde huske de røvede Sager, men ikke engang vidste at angive deres Antal.

Den Omstændighed, at han ikke engang havde aabnet Pungen og ikke vidste, hvor mange Penge der var i den, forekom dem især ganske usandsynlig — der var i Pungen 317 Rubler og tre Tyvekopeksstykker; ved at ligge under Stenen, havde de øverste, værdifuldeste Sedler lidt meget.

I lang Tid gjorde man sig Umage med at regne ud, hvorfor den Anklagede just løj paa dette ene Punkt, medens han frivilligt og overensstemmende

med Sandheden havde tilstaaet alt andet. Endelig fastholdt nogle Muligheden af, at han virkelig ikke havde set i Pungen og derfor heller ikke vidste, hvad der var i den, og at han altsaa kunde have stukket dem under Stenen uden at kende dens Indhold; men de sluttede ogsaa deraf, at selve Forbrydelsen maatte være begaaet under Indflydelsen af en Slags forbigaaende Sindsforvirring, saa at sige en sygelig Monomani for Rovmord, uden videre Henblik paa materiel Fordel.

Netop den Gang var, ganske belejligt, den nyeste Teori om temporær Sindsforvirring, som man nu saa ofte og gærne anvender paa Forbrydelser, kommen frem.

For Resten blev Raskolnikows nedtrykte Tilstand, der havde varet i længere Tid, paa det klareste konstateret af mange Vidner, deriblandt ogsaa af Doktor Sossimow, af tidligere Universitetskammerater, af Værtinden og dennes Pige.

Alt dette havde stor Indflydelse paa den endelige Mening, som løb ud deri, at Raskolnikow ikke kunde stilles i samme Række som sædvanlige Mordere og Røvere, men at der her forelaa noget ganske andet.

Til den største Ærgrelse for dem, der forfægtede denne Anskuelse, forsøgte Forbryderen ikke engang at forsvare sig selv; paa Slutningsspørgsmaalene om, hvad der vel havde bevæget ham til Mordet og foranlediget ham til at fuldføre Rovet, svarede han meget kort og med den frækkeste Tydelighed, at Foranledningen dertil var hans elendige Stilling, hans fuldstændige Armod og Hjælpeløshed, forbundet med det Ønske, at kunne sikre sig de første Skridt paa sin Løbebane ved Hjælp af mindst tre Tusind Rubler, som han havde haabet at finde hos den Dræbte.

Men Beslutningen om Mordet havde han fattet

paa Grund af sin letsindige og svage Karakter, der desuden ogsaa var yderligere ophidset af Savn og Uheld.

Paa Spørgsmaalet om, hvad der havde bevæget ham til at angive sig selv, svarede han ligefrem, at det havde været oprigtig Anger.

Alt dette var næsten altfor enkelt.

Dommen lød mildere, end man skulde have ventet, naar man tager den begaaede Forbrydelse i Betragtning; maaske just fordi Forbryderen ikke alene havde forsmaaet at retfærdiggøre sig, men endogsaa ligesom selv søgt at forstørre sin Brøde.

Alle besynderlige og ejendommelige Omstændigheder var der taget Hensyn til. Forbryderens sygelige og nødlidende Tilstand før Gerningens Udførelse kunde ikke betvivles. At han ikke havde anvendt det røvede Gods til sin egen Nytte, blev dels anset som en Følge af Angergivenhed, dels som Mangel paa Tilregnelighed under Gerningen. Den Omstændighed, der ledede til det utilsigtede Mord paa Elisabeth, blev tillige anført som Bevis for den sidstnævnte Forudsætning: et Menneske begaar to Mord og glemmer paa samme Tid, at Døren staar aaben!

Endelig var det ogsaa hans egen Tilstaaelse paa en Tid, da Sagen var i højeste Grad forviklet, da der forelaa falsk Tilstaaelse af en ophidset Fanatiker, medens der mod den virkelige Forbryder ikke alene ikke var klare Bevisgrunde, men endogsaa knapt Mistanke for Haanden. Porphyrius Petrowitsch havde trolig holdt sit Ord.

Alt dette bidrog til at mildne den Anklagedes Skæbne. Desuden kom der ganske uventet ogsaa andre Omstændigheder for Dagen, der var meget gunstige for den Anklagede.

Den forhenværende Student Rasumichin havde

bragt i Erfaring og leveret Bevis for, at Forbryderen Raskolnikow i den Tid, han besøgte Universitetet, med sine ringe Eksistensmidler havde understøttet en fattig, svindsottig Kammerat og i henved et halvt Aar saa godt som ganske underholdt ham. Da denne døde, tog han sig af hans gamle, værkbrudne Fader, som den Afdøde næsten fra sit trettende Aar havde forsørget ved Arbejde, og Raskolnikow anbragte endelig denne Fader i et Hospital og lod ham tilsidst begrave.

Ogsaa disse Meddelelser havde en gunstig Indflydelse paa Afgørelsen af Raskolnikows Skæbne.

Hans forhenværende Værtinde, hans afdøde Forlovedes Moder, Enken Sarnitzin, gav den Oplysning, at da hun endnu boede i sin tidligere Lejlighed ved „De fem Hjørner“, havde Raskolnikow en Nat under en Ildebrand reddet to smaa Børn ud af den af Flammer omspændte Bolig og derved forbrændt sig slemt. Denne Sag blev nøje undersøgt og bekræftet af mange Vidner.

Kort sagt, Processen endte dermed, at Forbryderen, i Betragtning af hans frivillige Tilstaaelse og en Del formildende Omstændigheder, kun blev dømt til otte Aars Tvangsarbejde af anden Klasse.

Straks ved Processens Begyndelse var Raskolnikows Moder bleven syg. Dunja og Rasumichin havde gjort det muligt at skaffe hende ud af Petersborg, saa længe Forhandlingerne stod paa. Rasumichin havde valgt en ved Jernbanen beliggende By ikke langt fra Petersborg for at kunne have Mulighed for at følge Processens Gang og dog saa ofte som mulig kunne se til Dunja.

Pulcheria Alexandrownas Sygdom var meget ejendommelig, det var en Nervesygdom, der var sammenknyttet med delvis Sindsforvirring.

Da Dunja vendte tilbage fra den sidste Sam-

menkomst med sin Broder, havde hun allerede fundet Moderen syg, hun havde Feber og snakkede over sig.

Endnu samme Aften aftalte hun med Rasumichin, hvad de skulde svare Moderen paa hendes Spørgsmaal om Rodja; hun havde endogsaa tænkt paa at fortælle Moderen en hel Historie om Raskolnikows Rejse, langt, langt bort til Ruslands Grænse, hvor han i Følge et privat Hverv, der skulde bringe ham Penge og Berømmelse, var rejst hen.

Men det var dem paafaldende, at Pulcheria Alexandrowna hverken nu eller senere rettede Spørgsmaal til dem herom. Tværtimod viste det sig, at hun selv havde lavet sig en Historie om Sønnens pludselige Afrejse; hun fortalte med Taarer i Øjnene, hvorledes han var kommen til hende for at tage Afsked, og gav derved gennem Antydninger at forstaa, at meget vigtige og hemmelighedsfulde Omstændigheder var hende bekendt, og at Rodja havde mange højst mægtige Fjender, saa at han endog var nødt til at gemme sig bort.

Men med Hensyn til hans vordende Karriere var hun ikke i Tvivl om, at den vilde blive glimrende. Der maatte kun først ryddes nogle fjendtlige Omstændigheder af Vejen; hun forsikrede Rasumichin, at hendes Søn endogsaa skulde blive Statsmand; Beviset herfor var hans Afhandling og hans glimrende Talent som Skribent.

Afhandlingen læste hun uafbrudt, ofte endogsaa saa højt; hun næsten sov med den; men desuagtet spurgte hun aldrig efter, hvor Rodja nu var henne, skønt det var aabenbart, at man undgik at tale med hende om det, — og dette alene burde jo have vakt hendes Mistanke.

Datteren begyndte at ængstes over denne besynderlige Tavshed hos Pulcheria Alexandrowna, som for Eksempel ikke engang beklagede sig over, at

der slet ikke kom nogen Breve fra ham, medens hun dog før, da hun endnu boede i sin Landsby, kun levede i Haab og Forventning om saa snart som muligt at faa Brev fra sin elskede Rodja.

Denne sidste Omstændighed var for uforklarlig og ængstede Dunja i højeste Grad; der vaktes den Tanke hos hende, at Moderen maaske anede noget skrækkeligt og var bange for at spørge for ikke at erfare noget endnu frygteligere.

I ethvert Fald indsaa Dunja, at Pulcheria Alexandrowna ikke var i Besiddelse af sine fulde Forstandsævner.

Et Par Gange ledede Moderen forøvrigt Samtalen saaledes, at det var umuligt ikke at nævne, hvor Rodja nu var henne; men da Svaret faldt utilfredsstillende og mistænkeligt ud, blev hun pludseligt sørgmodig, mørk og tavs, og dette varede meget længe.

Dunja indsaa endelig, at det var vanskeligt at gennemføre Løgn og Paafund, og at det bedste var helt at tie om visse Punkter; men det blev stadigt klarere, at den stakkels Moder anede noget frygteligt. Dunja erindrede blandt andet Broderens Ord, at hendes Moder havde hørt hende tale i Søvne Natten før den skæbnesvangre Dag og efter Scenen med Swidrigailow; skulde hun mon den Gang have erfaret noget?

Efter Dages, ja Ugers mørk og sorgfuld Tavshed og stumme Taarer faldt den Syge ofte pludseligt ind i et Slags hysterisk Livlighed; saa begyndte hun paa en Gang, næsten uden at ville holde op, at tale højt om sin Søn, om sine Forhaabninger, om Fremtiden... Hendes Fantasier var ofte meget besynderlige.

De dæggede for hende, sagde ja til alting, og maaske indsaa hun selv, at de bare dæggede og med

Vilje ikke sagde hende imod, men hun blev ved at tale...

Fem Maaneder efter, at Forbryderen havde aflagt sin Tilstaaelse, blev Dommen afsagt. Rasumichin besøgte ham i Fængslet saa ofte det var muligt, Sofia ligeledes.

Endelig maatte de skilles. Dunja svor ham til, at det ikke var for evig, og Rasumichin bekræftede det.

I Rasumichins ungdommelige og livlige Fantasi havde det Projekt sat sig fast, at han om muligt i de næste tre til fire Aar skulde lægge Grunden til en vordende Formue, spare en Slump Penge sammen og flytte til Siberien, hvor der er en i alle Henseender saa rig Jordbund, og hvor der er Mangel paa Arbejdere, Intelligens og Kapital; dèr, i samme Stad, hvor Rodja skulde være, vilde han slaa sig ned, og de skulde begynde et nyt Liv sammen.

Ved Affkeden havde Alle Taarer i Øjnene.

Raskolnikow havde i de sidste Dage været meget tankefuld, havde ofte spurgt efter Moderen og været yderst urolig for hendes Skyld, og dette gjorde Dunja bekymret for ham.

Da han fik Enkelthederne om Moderens sygelige Tilstand at høre, blev han meget tungsindig.

Overfor Sofia var han hele Tiden meget tavs. Hun havde ved Hjælp af de Penge, Swidrigailow havde givet hende, forlængst gjort sig rejsefærdig og var beredt til at følge med det Hold Forbrydere, som Raskolnikow skulde afgaa med. Der havde aldrig mellem dem været Tale om dette, men de vidste, at det skulde være saaledes.

Ved Affkeden smilte han underligt ved Dunjas og Rasumichins Forsikringer om deres fælles lykkelige Fremtid, naar han havde overstaaet Tvangs-

arbejdsstraffen, og han forudsagde dem, at Moderens sygelige Tilstand snart vilde tage en smertelig Ende.

Endelig rejste de begge, han og Sofia.

To Maaneder efter ægtede Dunja Rasumichin. Blandt de indbudne var Porphyrius Petrowitsch og Sossimow.

I hele den sidste Tid saa Rasumichin fast og besluttet ud. Dunja var fuldstændig overbevist om, at han vilde gennemføre alle sine Planer; hun kunde ikke mere tvivle om det, thi i dette Menneske laa der gemt en Jærnvilje. Blandt andet begyndte han ogsaa at besøge Universitetet for at fuldende sit Kursus.

De var begge stadig sysselsatte med Planer for Fremtiden; begge gjorde sikkert Regning paa, at de i Løbet af fem Aar kunde flytte over til Siberien. Indtil da regnede de paa Sofias Indflydelse....

Pulcheria Alexandrowna velsignede med Glæde sin Datters Forbindelse med Rasumichin, men blev efter Bryllupet tilsyneladende endnu tristere og sorgfuldere.

For at oplive hende fortalte Rasumichin hende blandt andet Historien om Studenten og dennes alderdomssvage Fader, og ligeledes om, at Rodja i Fjor ved at redde to Børn havde forbrændt sig og som Følge deraf endog havde ligget syg.

Begge Meddelelser ophidsede den allerede af Aandssvaghed lidende Pulcheria Alexandrowna næsten til Eksaltation. Hun talte uophørligt om sin Søns store Gærninger, endogsaa paa Gaden begyndte hun at tale om det, skønt Dunja altid fulgte med hende. I Omnibusser, i Butiker, overalt hvor hun bare kunde finde en Tilhører, bragte hun Samtalen paa sin Søn, paa hans Afhandling, paa Historien om Understøttelsen

af Studenten, at han ved Ildebranden ved at redde Børnene havde forbrændt sig osv.

Dunja vidste ikke sit levende Raad, hvordan hun skulde faa Moderen fra at bære sig saadan ad. Bortset fra det farlige i en saadan eksalteret, sygelig Stemning, truede dog allerede det at nævne Navnet Raskolnikow, som jo let en eller anden kunde huske fra Processen, med at hidføre en Ulykke.

Pulcheria Alexandrowna havde skaffet sig de reddede Børns Moders Adresse og vilde absolut besøge hende.

Endelig naaede hendes Uro den højeste Grad. Hun begyndte somme Tider pludselig at græde, blev ofte syg og fantaserede i Feberheden.

En Morgen sagde hun ligefrem, at efter hendes Beregning maatte Rodja nu snart komme; hun huskede, at da han tog Afsked med hende, havde han selv nævnt, at de kunde vente ham efter Udløbet af ni Maaneder.

Hun begyndte at rydde op i Værelserne og forberede alt til hans Modtagelse, gjorde sit eget Værelse i Stand til ham, pudsede Møblerne, vaskede og hængte rene Forhæng op m. m.

Dunja var urolig over dette, men hun tav og hjalp endog til med at sætte Værelset i Stand til Modtagelse af Broderen.

Efter en saadan urolig Dag, der afvekslende var tilbragt under Fantasibilleder, lyse Drømme og Taarer, blev Moderen syg om Natten og laa om Morgenen i den hæftigste Nervefeber. Under Feberfantasierne undslap der hende Ord, af hvilke man kunde slutte, at hun anede langt mere af Sønnens skrækkelige Skæbne, end man antog.

Tre Uger efter døde hun.

Raskolnikow vidste længe ikke noget om Mode-

rens Død, skønt Brevvekslingen med Petersborg var kommen i Gang straks efter hans Internering i Sibirien.

Korrespondancen førtes af Sofia, som punktlig hver Maaned fik Svar fra Petersborg. Hendes Breve forekom i Begyndelsen Dunja og Rasumichin noget tørre og utilfredsstillende, men senere fandt de, at man slet ikke kunde skrive bedre, thi alt i alt fik de dog af disse Breve den fuldstændigste og nøjagtigste Forestilling om deres ulykkelige Broders Skæbne.

Sofias Breve var fulde af den mest hverdagsagtige Virkelighed, af den enkleste og klareste Beskrivelse af Raskolnikows Liv. Der var ingen Fremstilling af hendes egne Forhaabninger, ingen Formodninger om Fremtiden, ingen Beskrivelser af hendes egne Følelser. I Stedet for at prøve paa at beskrive Raskolnikows Sjælestemning og overhovedet hans indre Liv, gav hun blot Kendsgærninger, det vil sige hans egne Ord, udførlige Beretninger om hans Sundhedstilstand, hvad han havde ønsket og hvad han havde bedet hende gøre osv. Alle disse Detaljer meddeltes med den største Udførlighed. Billedet af den ulykkelige Broder traadte endelig helt reliefagtigt frem; Fejltagelser kunde her ikke forekomme, thi det var kun de simple Kendsgærninger.

Men det var kun ringe Trøst, at Dunja og hendes Mand, især i Begyndelsen, kunde hente af disse Meddelelser.

Sofia fortalte, at Raskolnikow stadig var mørkt stemt og tavs; at han næsten slet ikke interesserede sig for de Efterretninger, som hun hver Gang meddelte ham af de Breve, hun fik; at han stundom spurgte efter Moderen, og at hun, da hun mærkede, at han saa alligevel havde gættet Sandheden, endelig meddelte ham Efterretningen om hendes Død, men

at til hendes Forundring denne Meddelelse ikke havde gjort noget særlig stærkt Indtryk paa ham; saaledes forekom det hende i det mindste efter det ydre at dømme.

Hun meddelte blandt andet ogsaa, at skønt han var i saa høj Grad hensunken i sig selv, forholdt han sig dog ligeoverfor sit nye Liv meget aabent og enkelt, bedømte sin Stilling klart, ventede ingen Forbedring i den nærmeste Fremtid, nærede ingen letsindige Forhaabninger (hvad der dog i hans Stilling vilde have været saa forklarligt), og at han næsten ikke forundredes sig over nogen Ting i denne for ham ganske nye Verden, der dog var saa forskellig fra alt, hvad der tidligere omgav ham.

Hun meddelte dem, at hans Helbred var tilfredsstillende; han udrettede det ham paalagte Arbejde uden at prøve paa at slippe fra det, men ogsaa uden særlig at søge det.

Hvad Maden angik, da var han næsten ligegyldig; men denne Mad var, paa Søn- og Helligdage nær, saa daarlig, at han endelig havde modtaget nogle Penge af Sofia, for daglig at kunne skaffe sig The; forresten havde han bedt hende, at hun ikke skulde være urolig, og forsikret, at al Omsorg bare var ham til Besvær.

Fremdeles meddelte Sofia, at han i Fængselet delte Værelse med alle de andre; det indre af Kasernen havde hun ikke set, men var sikker paa, at der maatte være trangt, uselt og usundt, at han laa paa en Sofabænk med et Stykke Filt under sig, og at han ikke ønskede andre Bekvemmeligheder. Det var aldeles ikke efter en forudfattet Plan eller med Hensigt, at han levede saa simpelt, men bare af Ligegyldighed.

Sofia skrev ogsaa ganske aabent, at han, især i Begyndelsen, ikke blot ikke interesserede sig for hen-

des Besøg, men endog næsten ærgrede sig over dem, ugerne talte med hende og ofte behandlede hende groft, men disse Sammenkomster var efterhaanden bleven ham til en Vane, ja næsten til et Behov, saa at han endog havde længtes efter hende, naar hun i nogle Dage ikke havde været rask, saa hun ikke kunde besøge ham.

Hun traf ham paa Helligdagene ved Fæstningsporten eller i Vagtstuen, hvor de kaldte ham ned for nogle Minuter; men paa Hverdagene traf hun ham ved Arbejdet, i Værkstederne, i Teglværkerne eller i Skurene ved Bredden af Irtysch.

Om sig selv meddelte Sofia, at det endog havde lykkes hende at skaffe sig en Del Bekendtskaber i Staden og opnaa Protektion; at hun sysselsatte sig med Syning, og at, da der i Staden næsten ikke fandtes Modehandlerinder, saa var hun i en Del Huse formelig bleven en Nødvendighed; hun nævnte blot ikke, at gennem hendes Bestræbelser blev ogsaa Raskolnikow protegeret af de foresatte, at hans Arbejder lettedes for ham osv.

Senere kom den Efterretning, at han holdt sig fjærn fra alle, at de andre Fanger lod til at hade ham, at han i hele Dage ikke talte et Ord og var meget bleg.

Pludselig skrev Sofia i det sidste Brev, at han var bleven alvorlig syg og laa paa Hospitalet i Arrestantsalen.

II.

Raskolnikow havde længe været syg.

Det var imidlertid ikke Tugthuslivets Gru, ikke

Arbejdet, ikke Maden, ikke det kortklippede Hoved, ikke den tofarvede Dragt, som havde slaaet ham ned. Aa, hvad brød han sig om saadanne Kvaler og Pinsler! Tvertimod, Arbejdet var ham endog kært, thi naar han var træt, opnaaede han i det mindste derved nogle Timers sund Søvn.

Og hvad kunde vel Maden have for en Betydning for ham? — denne Vandsuppe med Surkaal og Køkkenaffald i! Under sit forrige Liv, som Student, havde han ofte ikke en Gang haft det. Og hans Dragt var varm og passende for hans Levevis. Lænkerne følte han ikke en Gang.

Eller skulde han maaske skamme sig over sit kortklippede Hoved eller sin tofarvede Trøje? For hvem? For Sofia? Hun frygtede ham; for hende behøvede han vel altsaa ikke at skamme sig.

Men hvad var det da for noget andet?

Han skammede sig dog virkelig for Sofia, som han pinte med sin foragtende og raa Opførsel.

Ikke for det kortklippede Hoved, ikke for Lænkernes Skyld skammede han sig, — hans Stolthed var saaret, Aarsagen til hans Sygdom var krænket Egenkærlighed.

Ak, hvor vilde han have været lykkelig, dersom han havde kunnet fordømme sig selv! Han vilde da have baaret alt, endog Skam og Skændsel. Men skønt han dømte sig strængt, fandt hans forstokkede Samvittighed dog ingen særligt frygtelig Brøde i hans Fortid, højst et ganske almindeligt Misgreb, som havde kunnet passere enhver.

Han skammede sig nemlig over, at han, Raskolnikov, havde styrtet sig i Fordærvelsen saa blindt, dumpt, haabløst dumt, ligesom ved en blind Skæbnes Kendelse, og at han havde underkastet sig og ydmyget sig under en saakaldt Domsafsigelses „Urimelighed“, blot for at skaffe sig nogenlunde Ro. En

genstands- og hensigtsløs uro for nærværende Tid og et uophørligt Offer i Fremtiden, hvorved der hverken kunde naas eller vindes noget — det var alt, hvad der endnu forestod ham i Verden.

Og hvad kunde det hjælpe, at han om otte Aar bare var toogtredive Aar gammel, og da endnu kunde begynde et nyt Liv! Hvad skulde han leve for? Hvad havde han for Udsigter? Hvad skulde han stræbe efter? Leve bare for at eksistere?

Men han havde jo dog ogsaa før tusind Gange været beredt til at hengive sin Eksistens for en Idé, blot for et Haab, selv for en Fantasi. Eksistensen i og for sig havde aldrig været ham nok, han stræbte al Tid efter noget større. Maaske var det bare hans Ønskers Heftighed, der havde faaet ham til at tro, at han var et af de Mennesker, hvem der er tilladt mere end andre.

Og naar Skæbnen saa i det mindste havde sendt ham Anger, en ætsende Anger, som kunde have knust Hjærtet, forjaget Søvnen, en saadan Anger, ved hvis frygtelige Kvaler en Henrettelse synes som Middel til Forløsning! Kval og Taarer — det er jo ogsaa Livsytringer. Men han kunde ikke angre sin Forbrydelse. Eller om han i det mindste blot havde kunnet blive rasende over sin Dumhed, ligesom han allerede forhen havde været det over sin afskyelige og i højeste Grad enfoldige Handlemaade, der sluttelig havde bragt ham i Tugthuset.

Men nu, da han var i Tugthuset, altsaa ligesom var befriet fra alle Bekymringer, overtænkte og dømte han sine tidligere Handlinger og fandt dem slet ikke saa forfærdelige og enfoldige, som de havde forekommet ham den Gang, i hin skæbnesvangre Tid.

Hvorfor, tænkte han, skulde min Idé være enfoldigere end andre Idéer og Theorier, som sværmer om i Verden og gensidig fortrænger hinanden lige

siden Verden blev til? Vilde man se paa Sagen med ganske fordomsfrit, omfattende og fra hverdagslige Indflydelser befriet Blik, saa skulde man finde, at min Idé slet ikke var saa forunderlig. Aa, I Undermaalere af Verdensvise, hvorfor bliver I al Tid staaende paa Halvvejen!

Hvorfor synes de da, at min Gerning er saa forfærdelig? spurgte han sig selv, maaske derfor, at den er en Misgerning? Hvad betyder da Ordet Misgerning? Min Samvittighed er rolig. Ganske vist, en Kriminalforbrydelse er begaaet; ganske vist, Lovens Bogstav er krænket, og Blod er udgydt; naa, saa tag altsaa for Lovens Bogstav mit Hoved . . . og nok med det. Men i saa Fald maatte jo ogsaa mange af Menneskeslægtens Velgørere, som ikke arvede deres Magt, men bemægtigede sig den, have været henrettede, da de gjorde det første Skridt. Men de Mennesker forfulgte haardnakket deres Maal, og derfor — e r d e i d e r e s R e t. Men jeg, som snublede ved det første Skridt, jeg har som følge deraf ikke Ret til at tillade mig dette Skridt.

Det var altsaa dette alene, der lod ham se sin Gerning som en Forbrydelse; blot deri, at han ikke havde gennemført den, og at han havde udleveret sig selv i Rettens Hænder, saa han sin Uret.

Han led ogsaa under den Tanke, at det havde været bedre, om han den Gang havde taget Livet af sig. Hvorfor havde han staaet ved Floden og bagefter dog foretrukket at udlevere sig selv? Var der da virkelig en saadan Magt i Lysten til Livet, og er det da saa vanskelig at besejre denne Lyst? Selv Swidrigailow, som var bange for Døden, havde dog kunnet gøre det!

Han plagede sig med dette Spørgsmaal og kunde ikke begribe, hvorfor han allerede den Gang, da han stod ved Floden, havde haft Forudfølelsen af

en uhyre Løgn mod sig selv og sine Overbevisninger. Han forstod ikke, at denne Forudfølelse var Forløberen for en kommende Sindsændring, hans vordende Oprejsning, en ny Anskuelsesmaade.

Snarere tilstod han for sig selv, at en dump Sejghed i Instinktet derved havde været med i Spillet, en Sejghed, som han ikke havde kunnet overvinde, og som han igen ikke havde Kraft til at skride hen over. Hans Karakterløshed og Svaghed var Skyld deri.

Han saa paa sine Kammerater, Tugthusfangerne, og undrede sig over, hvorledes de alle sammen hang saa sejgt ved Livet og hvor det forekom dem dyrebart. Det syntes næsten, som om Livet i Tugthuset var endnu værdifuldere og attraaværdigt end udenfor.

Hvilke frygtelige Kvaler og Pinsler havde for Eksempel ikke mange af dem, Vagabonderne, allerede maattet holde ud!

Var det virkelig muligt, at en Solstraale, en uigennemtrængelig Skov, en kold Kilde et Steds i en ubekendt Vildmark, som en eller anden for mange Aar siden havde mærket, og paa hvis Gensyn Vagabonden tænkte som paa Gensynet med en Elsket, om hvilken han drømte om Natten, smykket med grønne Træer, Sangfugle i Buskene — at dette kunde indeholde saa megen Betydning for ham?

Da han saa sig videre om, saa han Eksempler, som forekom ham endnu uforklarligere.

I Fængslet, i sine Omgivelser, lagde han i Begyndelsen slet ikke Mærke til mangt og meget, vilde heller ikke lægge Mærke til det. Han levede ligesom med sænkede Øjne, det var ham modbydeligt at se sig om. Men endelig maatte han dog forundre sig over meget, og uvilkaarligt begyndte han at lægge Mærke til adskilligt, som han før ikke havde anet.

Mest undrede han sig over den frygtelige, uoverstigelige Afgrund, der var mellem ham og alle disse Folk.

Det forekom ham, som om han og de tilhørte fjendtlige Nationer. De og han betragtede hinanden gensidigt med dyb Mistro. Han kendte Grunden til denne Spaltning og begreb den, men vilde forhen aldrig have indrømmet, at dens Aarsager var saa dybe og stærke.

I Fængslet befandt sig ogsaa forviste Polakker, politiske Forbrydere, der betragtede alle disse Mennesker som Vilde og Slaver, og med Foragt saa ned paa dem.

Men Raskolnikow kunde ikke indtage dette Standpunkt; han saa klart nok, at disse Vilde i mange Henseender var klogere end de Herrer Polakker selv.

Der var ogsaa Russere der, som foragtede disse Folk dybt — en forhenværende Officer og to Seminarister; Raskolnikow indsaa ogsaa disse Menneskers Vildfarelse.

Ham selv holdt ingen af, og alle undgik ham. Tilsidst begyndte de endog at hade ham — hvorfor! han vidste det ikke. De foragtede ham, de lo af ham, selv de, som havde været langt mere forbryderiske end ham, lo over hans Forbrydelse.

„Du er en fin Herre!" sagde de til ham, „det var rigtig noget for Dig at tage en Økse i Haanden? Det er ikke noget Herrearbejde."

I den anden Fasteuge kom Turen til ham at forberede sig til Nadveren sammen med Kammeraterne af hans Afdeling.

Han gik regelmæssigt i Kirke sammen med de andre. Af en eller anden Grund, han vidste selv ikke hvorfor, opstod der en Gang en Strid; og allesammen faldt de forbitrede over ham.

„Du er en ugudelig Krop! Du tror ikke paa Gud!" raabte de til ham, „det er bedst at slaa Dig ihjel."

Aldrig havde han talt med dem om Gud og Tro, og dog vilde de dræbe ham som Gudsfornægter; han tav og modsagde dem ikke.

En af Tugthusfangerne vilde i fuld Vrede overfalde ham; Raskolnikow ventede ham rolig og tavs, ikke et Øjenbryn fortrak sig, ikke et Ansigtstræk forandredes. Den Vagthavende fik lige Tid til at kaste sig mellem dem — ellers havde der flydt Blod.

Endnu et Spørgsmaal var ham uløseligt: hvorfor holdt de allesammen af Sofia?

Hun smigrede dem ikke, mødte dem sjælden, kun af og til under Arbejdet, naar hun kom for at se til ham. Men alligevel var hun kendt af alle, og alle vidste ogsaa, at hun havde fulgt ham, vidste hvordan hun levede, og hvor hun boede.

Penge gav hun dem ikke og synderlige Tjenester viste hun dem heller ikke. Kun en Gang, til Julen, bragte hun en Gave til hele Fængslet, Kager og Hvedebrød.

Men lidt efter lidt dannede der sig mellem dem og Sofia nærmere Forbindelser; hun skrev Breve for dem til Slægtningerne og afsendte dem. Slægtninge, som kom til Byen, efterlod Sager og Penge hos hende, for at hun skulde give det til Vedkommende. Fangernes Koner og Kærester kendte og besøgte hende. Og naar hun kom paa Arbejdspladsene for at besøge Raskolnikow, eller hun mødte et Arrestant-Kompagni, som gik til Arbejde, saa tog de allesammen Huerne af og hilste: Lille Moder Sofia Ssemjanowna, Du vor kære barmhjærtige lille Moder! — Saaledes kaldte disse grove, brændemærkede Tugthusfanger dette lille magre Væsen.

Hun smilte til dem. De holdt endogsaa af

hendes Gang, vendte sig om og saa efter hende og roste hende; de vidste ikke selv, alt det de skulde rose hos hende. De gik endogsaa til hende for at lade sig kurrere.

Raskolnikow maatte ligge paa Hospitalet hele Fasteugen og Paaskeugen over.

Da han blev bedre, huskede han de Drømme, han havde havt under Feberen. Han havde drømt, at hele Verden var fordømt til at blive Offer for en frygtelig Pest, der endnu var aldeles ubekendt og aldrig havde vist sig før, en Pest, som skulde komme fra Asien og udbrede sig over Evropa. Alle skulde omkomme paa nogle faa nær, nogle faa Udvalgte.

En ganske særegen, ny Art af Trikiner skulde vise sig, mikroskopiske Væsener, som fandt Indgang i Menneskets Legeme; men disse Væsener var Aander, med Fornuft og Villie begavede Væsener. De Personer, som havde faaet dem i sig, blev straks ligesom Besatte og Vanvittige.

Men aldrig nogensinde holdt Menneskene sig for saa vise og var saa sikre paa Sandheden i deres Overbevisning, som paa den Tid, da de havde denne Pest. Aldrig havde de holdt deres Domme, Resultaterne af deres Videnskab, moralske Begreber og deres Tro for mere ufejlbar og urokkelig end nu.

Hele Landsbyer, hele Stæder og Folkeslag blev forpestede og vanvittige. Der var et alment Røre og den ene forstod ikke den anden; enhver troede, at ene og alene han havde Sandheden, og enhver slog sig for sit Bryst, græd, vred Hænderne og led, naar han saa paa de andre. Man vidste ikke, hvem og hvordan man skulde dømme, man kunde ikke blive enig om godt og ondt; man vidste ikke, hvem man skulde dømme og hvem man skulde frikende.

Menneskene slog hinanden ihjel i vanvittig

Indslab. Man gik i hele Hære løs paa hinanden, men disse Armeer kom allerede under Marschen op at slaas indbyrdes, begyndte gensidig at slaa løs paa hinanden, Gelederne opløstes, de hidtil forbundne Krigere bekæmpede hinanden gensidig, stak hinanden ihjel og aad hinanden gensidig op.

I Byerne sloges der hele Dagen Allarm; alle kaldtes sammen, men hvem der havde kaldt og hvorfra der var kaldt, det vidste ingen. Alle var kun i Oprør. De aller almindeligste Haandværk blev forladte, thi enhver havde nye Tanker, nye Ideer, nye Forbedringer at foreslaa, men ingen kunde blive enig med den anden; Landbruget hørte op.

Her og der løb Mennesker sammen i Flokke, forenede sig i et eller andet Øjemed, svor, at de ikke skulde skilles — men saa begyndte de straks paa noget ganske andet end det, de netop havde besluttet; de anklagede hinanden gensidigt, pryglede og myrdede hinanden.

Ildebrande brød ud, Hungerepidemier indtraadte. Alt og alle gik til Grunde. Pesten udbredte sig stedse mere og mere og drog stadig videre. Det var kun nogle faa Mennesker paa hele Jorden, der blev reddede; det var de rene og udvalgte, der havde den Bestemmelse at grunde en ny Menneskeslægt, et nyt Liv og rense Jorden; men ingen havde set disse Mennesker, ingen Steds var de at finde, ingen havde hørt deres Stemmer eller opfanget deres Ord.

Det plagede Raskolnikow, at denne meningsløse Drøm havde sat sig fast i hans Erindring og pinte ham, og at Indtrykket af disse Feberfantasier slet ikke vilde vige.

Den anden Uge efter Paaske var kommen; der var indtraadt Varme, klare Foraarsdage, i Arreststalen blev de tilgitrede Vinduer aabnede, og Skildvagter gik op og ned udenfor.

Sofia fik under hele Sygdommen kun Lejlighed til at besøge ham to Gange i Sygesalen; hun maatte hver Gang først ansøge om Tilladelse, og det var forbundet med Bryderi. Men hun kom ofte i Hospitalsgaarden, nede under Vinduerne; især om Aftenen, ofte blot for at staa et Minut i Gaarden og se de Vinduer, bag hvilke han laa.

En Gang henimod Aften var Raskolnikow, der nu næsten var rask, falden i Søvn; da han vaagnede, gik han tilfældigvis hen til Vinduet og saa pludselig Sofia staa et Stykke borte henne ved Porten. Hun stod der, som om hun ventede paa noget. Det var, som om hans Hjærte blev gennemboret; han foer sammen og forlod straks Vinduet.

Den næste Dag kom Sofia ikke; Dagen derefter heller ikke; han gjorde den Jagttagelse, at han ventede hende med en vis Uro.

Endelig blev han udskreven som helbredet.

Da han kom tilbage til Fængslet, fik han at vide af Arrestanterne, at Sofia var syg og laa til Sengs. Han blev meget urolig og sendte Bud til hende for at faa Underretning. Snart fik han at vide, at Sygdommen ikke var farlig.

Da hun paa sin Side hørte, at han længtes efter hende og var urolig for hende, sendte hun ham en lille Billet og meddelte ham, at hun allerede var meget bedre, det havde bare været en let, ubetydelig Forkølelse, og hun vilde snart komme og besøge ham ved Arbejdet.

Da han læste denne Seddel, slog han Hjærte hæftigt og krampagtigt.

Det var atter en klar og varm Dag. Klokken seks om Morgenen drog han afsted til Arbejde op langs Flodbredden, hvor der i et Træskur stod en Gibsovn.

Der var kun beordret tre Arbejdere derhen; en

af dem gik med Arbejdsformanden tilbage til Fæstningen for at hente et eller andet Redskab; den anden huggede Brænde og fyrede under Ovnen.

Raskolnikow gik ud af Skuret hen til Flodbredden, satte sig paa nogle Tømmerstokke, som laa dèr, og saa udover den store øde Flod.

Fra den høje Strandbred af var hele den vide Omegn synlig. Fra den fjærne Bred lige over for lød der, knapt hørligt, en Sang over mod ham. Paa den af Sollys overstrømmede Steppe saas Nomadernes Hjorde som knapt synlige sorte Punkter. Derhenne var Frihed, der levede andre Mennesker, som næsten slet ikke havde nogen Lighed med dem paa denne Side; derherne var det som om Tiden havde staaet stille, som om Abrahams og hans Hjorders Tid endnu vedvarede.

Raskolnikow sad og saa ufravendt ud i det Fjærne; hans Tanker gik over i Drømmerier, i Betragtninger, tilsidst tænkte han slet ikke mer, kun en Længsel bevægede sig i ham og pinte ham.

Pludselig stod Sofia ved Siden af ham.

Hun var kommen uden at han havde hørt det og satte sig nu ned ved Siden af ham.

Det var endnu meget tidligt og Morgenfriskheden var endnu ikke borte. Hun havde sin tarvelige, gamle Halvkaabe paa sig og sit grønne Tørklæde. Hendes Ansigt bar endnu Spor af Sygdommen, det var magert, blegt, indfaldent. Hun smilte glad og venligt til ham og rakte ham som sædvanligt ængsteligt Haanden, som hun frygtede for, at han vilde støde den bort.

Han tog altid hendes Haand med en Slags Uvilje, mødte hende stedse med en ærgerlig Mine og ofte tav han haardnakket under hele hendes Besøg. Det hændte, at hun gik bort skælvende og dybt bekymret.

Men nu skiltes deres Hænder ikke, han saa stygtigt paa hende, han sagde Ingenting, men sænkede sine Øjne mod Jorden.

De var alene, ingen saa dem, Formanden vendte Ryggen til.

Hvordan det gik til, det vidste han ikke selv — men pludseligt var det, som om nogen greb fat i ham og kastede ham ned foran hendes Fødder. Han græd og omfavnede hendes Knæer.

I det første Øjeblik blev hun hæftigt forskrækket, og hendes Ansigt blev dødblegt. Hun sprang op og saa skælvende paa ham. Men straks, i samme Moment, begreb hun alt.

I hendes Øjne lyste en uendelig Lykke, hun forstod ham; der var ingen Tvivl om, at han elskede hende, elskede hende grænseløst, og at endelig, endelig var Minuttet kommet... Hun vilde tale, men kunde ikke; Taarerne stod i hendes Øjne.

Begge var blege og elendige; men i disse sygelige og blege Ansigter lyste allerede en ny Fremtids Morgenrøde. Kærligheden havde vakt dem til et nyt Liv, den enes Hjærte indesluttede de uforgængelige Livskilder for den andens Hjærte i sig.

De besluttede at vente og taale. Der var endnu syv Aar tilbage, og i dette Tidsrum, hvor mangen utaalelig Kval og hvor hvor mangen uendelig Lykke! Men han var født paany og vidste det, han følte det tværs igennem sig med sit hele nyfødte Væsen, og hun — hun levede jo kun i ham alene!

Om Aftenen, da Kasernen var lukket, laa Raskolnikow paa sin Bænk og tænkte paa hende. Denne Dag syntes det ham, som om alle Tugthusfangerne, hans forrige Fjender, saa paa ham med ganske anderledes Øjne. Han begyndte endogsaa selv at tale med dem, og de svarede ham venligt. Han undrede sig nu over det, men var det ikke ganske naturligt,

maatte da ikke overhovedet alting nu blive anderledes?

Han tænkte paa hende, huskede paa, hvorledes han altid havde pint hende og saaret hendes Hjærte; han saa hendes magre Ansigt for sig; men disse Erindringer smærtede ham ikke mere; han vidste, at han nu vilde udsone alle hendes Lidelser ved en uendelig Kærlighed.

Hvad havde da ogsaa nu alle, alle disse Fortidens Kvaler at betyde? Selv hans Forbrydelse, hans Domfældelse og Forvisning syntes ham nu, i Hjærtets første Opblussen, som en udvortes, underlig, ligesom fremmed Kendsgærning.

Denne Aften kunde han for Resten ikke tænke længe og uafbrudt paa noget, kunde ikke samle sine Tanker paa én Genstand; det vilde ikke have været ham muligt med fuld Bevidsthed at afgøre noget. I Stedet for hans gamle Maade at tage Livet paa var der kommet nyt Liv, og i hans Bevidsthed begyndte nu noget ganske andet at udvikle sig.

Under hans Pude laa Evangeliet. Han greb det mekanisk. Denne Bog tilhørte hende, det var den, af hvilken hun havde læst for ham om Opvækkelsen af Lazarus.

Ved Begyndelsen af sit Tugthusliv troede han, at hun bestandig skulde plage ham med Religion, altid tale med ham om Evangeliet og ville paatvinge ham Bøger. Men til hans store Forbavselse havde hun ikke en eneste Gang begyndt paa det, havde ikke en Gang tilbudt ham Evangeliet. Han selv havde kort før sin Sygdom bedt hende om det, og hun havde stiltiende givet ham det. Indtil nu havde han heller ikke en Gang aabnet det.

Heller ikke nu lukkede han Bogen op, kun en Tanke foer ham gennem Hovedet: „Hvorledes skulde det være muligt, at hendes Overbevisning ikke nu

ogsaa blev min? hendes Følelse, hendes Stræben i det mindste..."

Ogsaa hun var hele Dagen stærkt bevæget, om Natten blev hun endogsaa greben af [illegible]! Men hun var saa lykkelig, at hun næsten var bange for sin Lykke. Syv Aar, kun syv Aar til!

I Begyndelsen af deres Lykke var de begge to i mange Øjeblikke tilbøjelige til at se ud over disse syv Aar som over syv Dage. Han tænkte slet ikke paa, at det nye Liv ikke vilde blive ham skænket, men at han endnu dyrt maatte købe det, betale det med en vordende, stor Daad...

Men her begynder en anden Historie, Historien om et Menneske, der lidt efter lidt fornyes, lidt efter lidt genfødes, lidt efter lidt gaar over fra en Verden til en anden, her begynder Bekendtskabet med en for Raskolnikow hidtil aldeles ukendt og ny Virkelighed.

Dette kunde være Æmnet for en ny Fortælling — den foreliggende er hermed til Ende.

